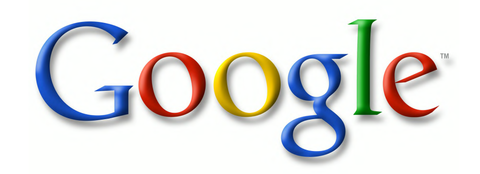
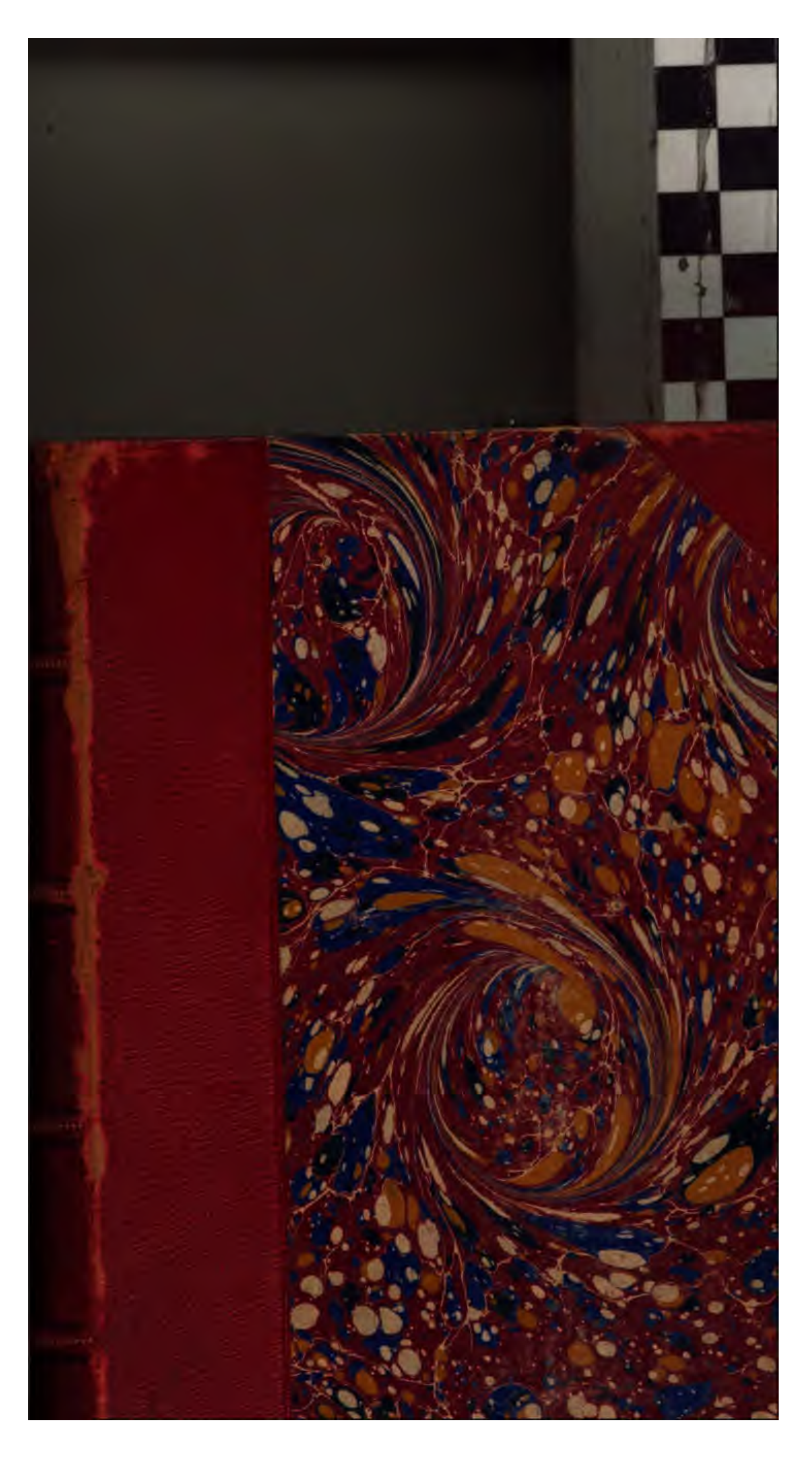
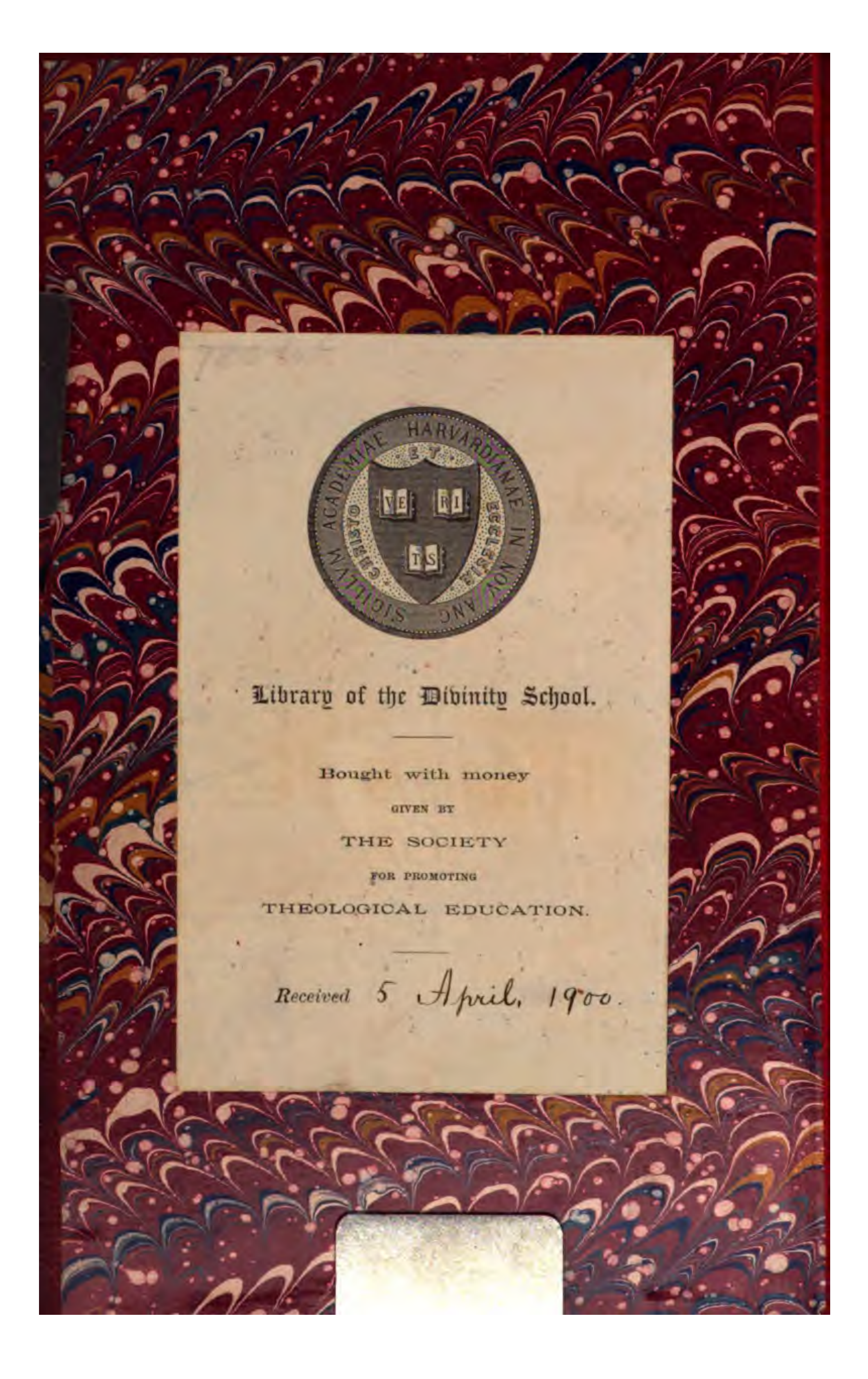
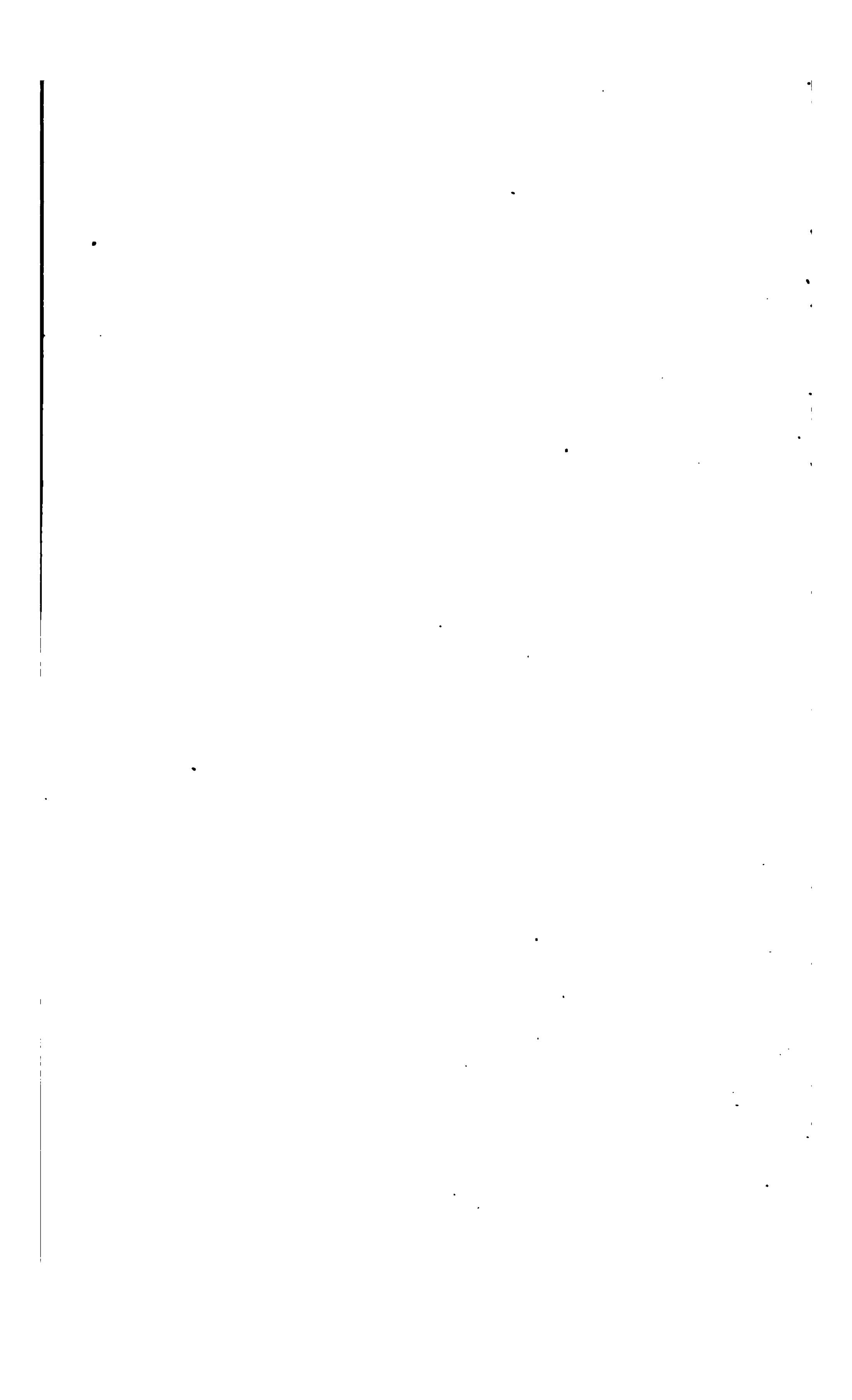

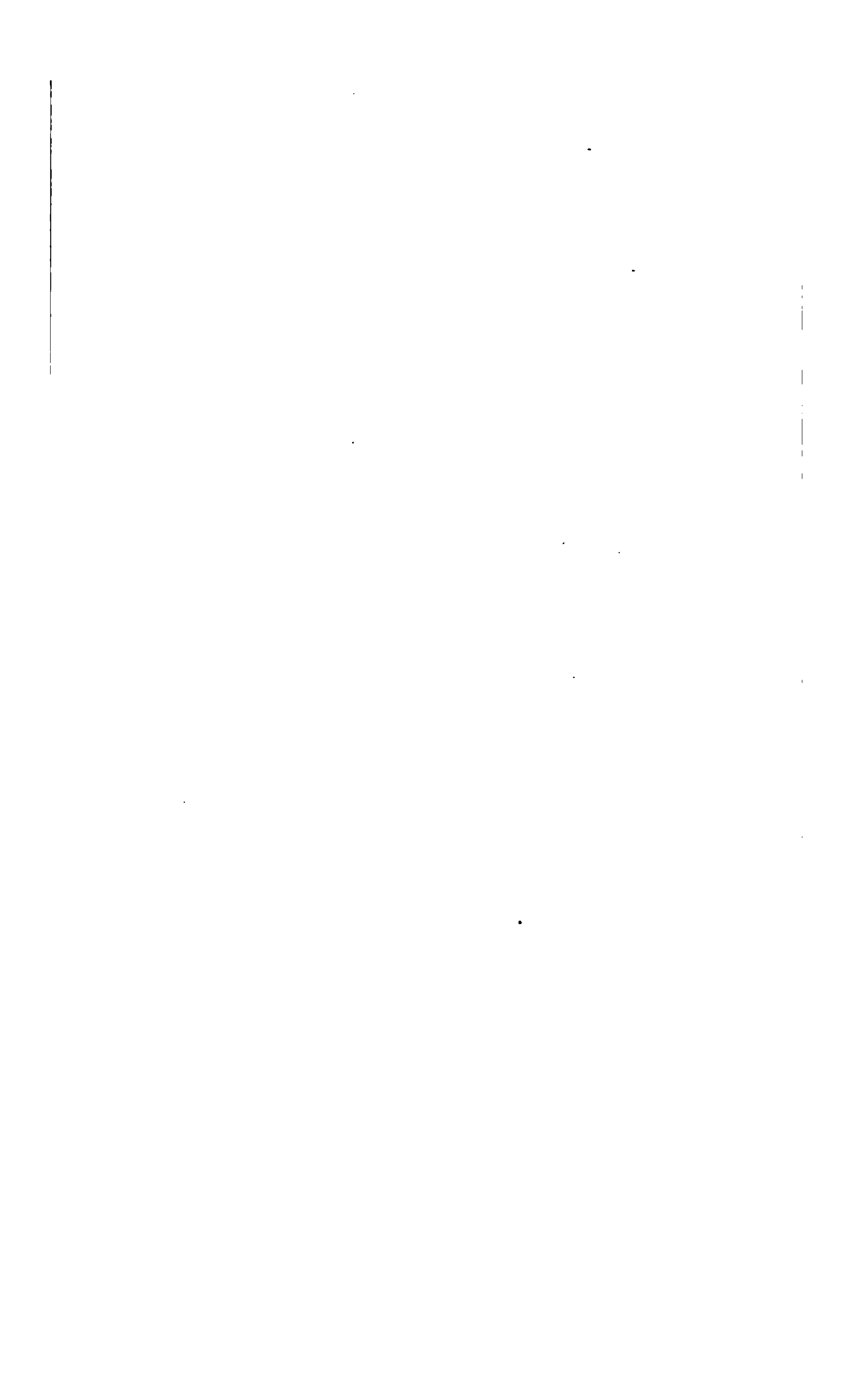

SIGILLVM ACADEMIAE HARVARDIANAE IN NOV ANG
CHRISTO ET ECCLESIAE
VE RI TAS

ANALECTA HYMNICA

MEDII AEVI.

Herausgegeben

von

Clemens Blume und **Guido M. Dreves.**

XXXIII.

PIA DICTAMINA.

Reimgebete und Leselieder

des

Mittelalters.

Sechste Folge.

Leipzig.
O. R. Reisland.
1899.

PIA DICTAMINA.

Reimgebete und Leselieder

des

Mittelalters.

Sechste Folge.

Aus

Handschriften und Wiegendrucken

herausgegeben

von

Clemens Blume
S. J.

Leipzig.
O. R. Reisland.
1899.

VORWORT.

Der vorliegende Band bringt die stattliche Series der Reimgebete und Leselieder, die mit dem 15. Bande eröffnet und im 29. bis 32. fortgesetzt wurde, zum Abschlufs. Dafs dieses nicht gleichbedeutend sein soll mit Abschlufs der Hymnen-Publikation überhaupt — Hymnen hier in des Wortes weiterer Bedeutung —, scheint an sich doch selbstverständlich. Da aber eine ähnliche Bemerkung im 23. Bande, welcher die Schlufslieferung der liturgischen Hymnen im engeren Verstande dieses Wortes bildete, von einigen mifsverstanden wurde, sei hiermit ausdrücklich bemerkt, dafs noch die ganze Series der Psalterien und ein bedeutender Teil der Sequenzen aussteht, abgesehen von Gruppen liturgischer und aufserliturgischer geistlicher Dichtungen, die bestimmten Autoren zuzuschreiben sind, und von einer Blütenlese rhythmischer oder metrischer Tropen. Daran werden sich Nachträge reihen und die Herausgabe schon anderweitig edierter Hymnen aus Originalquellen, ohne dafs hier das Programm betreffs letzterer näher bezeichnet werden soll.

Aufser den Pia Dictamina auf die Engel und Heiligen, welche in alphabetischer Reihenfolge aufgeführt sind, bietet dieser Band mehrere Diversa oder Moralia, von denen schon im 15. Bande einzelne Proben vorgelegt wurden. Wenn nicht bei allen, so doch bei einigen derselben kann der berechtige Zweifel entstehen, ob sie noch der religiösen Lyrik beizuzählen sind und somit einen Unterschlupf im Gehege der Hymnologie beanspruchen dürfen, oder ob sie ins Gebiet der weltlichen Lyrik, speciell der Satyre, verwiesen werden müssen. Dem asketischen Dichter, als welchen der Sänger von Reimgebeten und Leseliedern sich kennzeichnet, steht es ja frei, die ganze Skala der verschiedensten Affekte zu durchlaufen, und dabei kann es ihm nicht verwehrt

sein, bei Spott- und Rügeliedern gegen Welt und Laster auch im Stil und in der Sprache des weltlichen Lyrikers sich den satyrischen Launen seiner Muse zu überlassen. Letzterer hingegen wird des religiös-geistlichen Momentes bei seinen Satyren des öfteren nicht ganz entraten können oder wollen. Wer möchte da bei jedem Einzelfalle die Grenzscheide scharf ziehen?

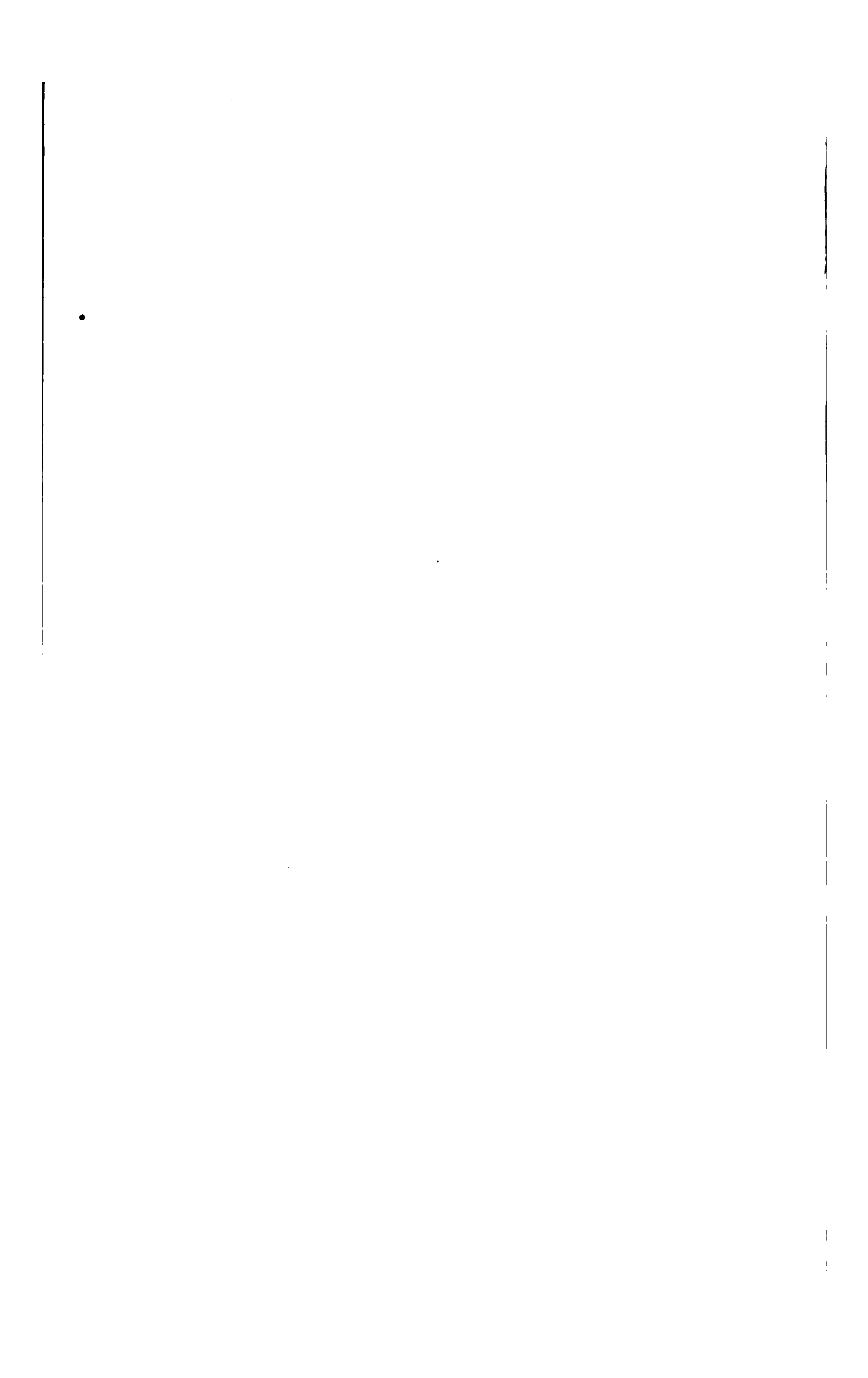
Es genüge, diese Stücke wenigstens als auf der Grenzscheide stehend bezeichnet zu haben, ohne über ihren geistlichen oder rein weltlichen Charakter das lösende Wort sprechen zu wollen. Sie sind deshalb als Anhang beigefügt. Wenn der Verfasser des Repertorium hymnologicum „tout pièce satyrique" aus dem Repertoire der Hymnendichtung ausgeschlossen wissen will, so ist das theoretisch unberechtigt und praktisch von ihm selbst keineswegs ausgeführt worden. Neben manchen satyrischen Liedern, die als geistliche mit Recht im genannten Repertorium verzeichnet sind, haben eben dort nicht wenige Aufnahme gefunden, die ganz entschieden als weltliche auszumerzen sind.

Wien, 13. März 1899.

Clemens Blume.

I.

DE SANCTIS.

I. De Omnibus Sanctis.

1. O beata trinitas,
   Rectrix saeculorum,
   Una et par deitas,
   Unus rex caelorum,
   Pater, nate, spiritus,
   Precibus sanctorum,
   Quaeso, me de funibus
   Solve peccatorum.

2. Ave, maris stellula,
   Rosa puritatis,
   O Maria, cellula
   Summae trinitatis,
   Angelorum speculum,
   Aula pietatis,
   Ora, mater, filium
   Nostris pro peccatis.

3. Salveto archangele
   Michael beate,
   Turmae tu uranicae
   Princeps nominate,
   Qui pugnando fortiter
   Zabulum sprevisti,
   Regnaturum iugiter
   Fac me caelo sisti.

4. Angele, qui meus es
   Custos, ave, bone,
   Nunc et omni tempore
   Salvum me dispone,
   Pelle procul zabulum
   Mortis in agone,
   Intra caeli gaudium
   Animam repone.

5. Salve, mater aurea,
   Anna amorosa,
   Stirpe regum genita,
   Valde generosa,
   Iuva nosmet tertia
   In hac criminosa
   Vita, Iësu avia,
   Dulcis et formosa.

6. Salve, Adam, maxime
   Protoplaste Dei,
   Microcosme nobilis,
   Memor esto mei,
   Quem a Deo credimus
   De limo formatum,
   Natum fac me fieri
   Dei adoptatum.

7. Salve, sancte Moyses,
   Princeps prophetarum,
   Doctor et dux inclite
   Israelitarum,
   Per quem nobis caelicam
   Deus dedit legem,
   Tuis placa meritis
   Mihi caeli regem.

8. Salve, David, regie
   Vates et psalmista
   Ac divini pneumatis
   Dulcis citharista,
   In conspectu Domini
   Meas rege vias,
   Fac me pure canere
   Deo psalmodias.

9. Salve, pater Ioachim,
   Pater venerande,
   Angelorum, Cherubim
   Laude praedicande,
   Patriarcha celebris
   Semper salutande,
   Cum dilecta coniuge
   Portam caeli pande.

10. Salve, vir spectabilis
    Ioseph, o Mariae
    Sponse, tu amabilis
    Tutor et Messiae,
    Fac mihi placabilis
    Sit Mariae natus,
    Tibi tam affabilis
    Prece rogitatus.

11. O praecursor Domini,
Iohannes Baptista,
Praecellentis meriti
Vates et legista,
Verbi vox, par angelis,
Potens agonista,
Confer pacem famulis
Proelia post ista.

12. Patriarchae veteres,
Omnes vos beati,
Et prophetae celebres
Pneumate adflati,
Quorum est ex semine
Deus homo natus,
Meos vestris meritis
Solvite reatus.

13. Petre beatissime,
Dux apostolorum,
Claviger aetheree,
Ianitor caelorum,
Veritatis regula,
Fidei et morum,
Prece tua vincula
Laxa peccatorum.

14. Salve, lux fidelium,
Vas electionis,
Paule, doctor gentium,
Flos dilectionis,
Sidus apostolicum,
Caeli micans donis,
Porrige suffragium
Tempore agonis.

15. Salve, maior Iacobe,
Salve, lux caelorum,
Christo iunctus sanguine,
Regi saeculorum,
Doctor et apostole
Dulcis Hispanorum,
Tuo fac nos munere
Compotes sanctorum.

16. Salve, princeps maxime
Evangelistarum,
Iohannes apostole,
Lux ecclesiarum,
Mihi, quaeso, obtine
Dona gratiarum,
Locum paenitentiae,
Veniam culparum.

17. Salve, vir dignissime,
Caelorum senator,
O Andrea maxime,
Crucis praedicator,
Tu, qui primus Domini
Eras imitator,
Sis in fine saeculi
Bonus mediator.

18. Salve, Thoma Didyme,
Sol Christianorum,
Indorum apostole
Et lux populorum,
Qui palpasti vulnera
Christi resurgentis,
Iram mei iudicis
Placa saevientis.

19. Salve, sancte Iacobe,
Mundi supplantator,
Iesu consanguinee
Vitaeque sectator,
O sancte apostole
Et patrone care,
Pro me, precor, sedule
Digneris orare.

20. O lampas ecclesiae
Fideique sator,
Philippe clarissime,
Orbis illustrator,
Precor te, apostole,
Mihi quem elegi,
Ut commendes iugiter
Me caelorum regi.

21. Salve, vir mitissime,
O Bartholomaee,
Nobilis apostole,
Vitae tutor meae,
Qui pro Christi nomine
Es excoriatus,
Fac, ut sit propitius
Mihi Dei natus.

22. O Matthaee inclite,
Domini symmista,
Nobilis apostole
Et evangelista,
Quibus Deum hominem
Factum declarasti,
Fac, ut per te corpore
Menteque sint casti.

23. O Simon clarissime,
Precor, caelestine,
Nobilis apostole,
Christi consobrine,
Munus mihi impetra
Caritatis binae
Sanctaque carismata
Deitatis trinae.

24. Thaddaee dulcissime,
O amice Dei,
Cum germano Simone
Memor esto mei,
Me confirma tempore
Noctis et diei
Fidei munimine
Atque sanctae spei.

25. Salve, evangelicae
Doctor veritatis,
O Matthia, nuntie
Sanctae trinitatis,
Tu, qui in apostolum
Es electus sorte,
Fac, ut per te pateant
Mihi caeli portae.

26. Omnes vos apostoli
Nostri redemptoris
Sanctique discipuli
Iesu salvatoris,
Vos cum coetu omnium
Evangelistarum
Donum mihi poscite
Dei gratiarum.

27. Salve, Christi pugilum
Signifer beate,
Protomartyr Stephane,
Miles lapidate,
O levita candide,
Fulgens puritate,
Posce donum animae
Plenum caritate.

28. Christi martyr inclite,
Decus athletarum,
O Laurenti, maxime
Splendor levitarum,
Dispensator optime
Rerum divinarum,
Mea, quaeso, dirime
Vincula culparum.

29. O Vincenti, assecla
Dei qui fuisti,
Per virtutum opera
Mundo effulsisti,
Dum tormenta varia
Fortiter vicisti,
Mihi reo mitiga
Iram Iesu Christi.

30. Salve, vir clarissime,
O Sebastiane,
Martyr Dei strenue,
Miles christiane,
A peste morbifera
Sero atque mane,
Quaeso te, me libera
Stygioque cane.

31. Maxime pontificum,
Princeps confessorum,
O Erasme, speculum
Pastorque pastorum,
Martyr robustissime,
Victor tormentorum,
Sis tuorum sedule
Memor famulorum.

32. Salve, decem milium
Martyrum famose,
O Achati, signifer
Et dux gloriose,
Tuis cum sodalibus
Pro me, precor, ora
Et culparum omnium
Veniam implora.

33. Christi martyr inclite,
Decus athletarum,
O Georgi, maxime
Splendor tenebrarum,
Miles invictissime
Duxque Clusinorum,
Nostra, precor, dirime
Vincula malorum.

34. O Mauriti inclite,
Princeps beatorum
Legionis militum
Sacrae Thebaeorum,
Martyr o spectabilis,
Audi devotorum
Tuis nunc cum sociis
Preces famulorum.

35. Omnes sancti martyres
Mundique victores,
Iesu Christi milites
Atque pugnatores,
Qui vicistis genera
Saeva tormentorum,
Nostra, precor, vincula
Solvite nervorum.

36. Salve, par apostolis,
Lux episcoporum,
O Martine nobilis,
Medicina morum,
Suscitator humilis
Trium mortuorum,
Aufer pestem corporis,
Pondus vitiorum.

37. Nicolae, pontifex
Mirae sanctitatis,
Sis salutis opifex
Nostrae pravitatis,
Unctionem impetra
Tibi dedicatis
Et post mortem caelica
Regna cum beatis.

38. O Gregori maxime,
Pastor Romanorum
Gentis et apostole
Nobilis Anglorum,
Audi nos, o praesulum
Regula cunctorum,
Et disrumpe scelerum
Vincula nostrorum.

39. Salve, vir clarissime,
Lux catholicorum,
O Ambrosi inclite,
Splendor confessorum,
Magistrorum optime
Doctorque doctorum,
Pia vota suscipe
Tibi devotorum.

40. Salve, decus praesulum,
Sol theologorum,
Augustine, speculum
Luxque clericorum,
Exstirpator criminum,
Mucro perfidorum,
Ora pro me Dominum
Cum coetu doctorum.

41. Salve, lux ecclesiae,
Falx haereticorum,
Doctor, o Ieronyme,
Gloriose morum,
Divinorum maxime
Interpres librorum,
Pro me bona loquere
Domino deorum.

42. Salve, mundi speculum,
Pater Benedicte,
Monachorum omnium
Princeps o invicte,
Fac praecepta regulae
Me servare stricte,
Vivere in ordine
Vere et non ficte.

43. Salve, Maure, nobilis
Dux discipulorum
Benedicti, principis
Divi monachorum,
O lux nostri ordinis,
Stella confessorum,
Placa tuis meritis
Regem saeculorum.

44. Salve, martyr Placide,
Christi athletarum
Comes invictissime,
Lux coenabitarum,
Benedicti assecla,
Sidus mundi clarum,
Nos in ista adiuva
Valle lacrimarum.

45. Salve, Paule inclite,
Dux eremitarum
Et princeps clarissime
Anachoritarum,
Sine dolo socius
Israelitarum,
Ad me veni protinus
In fine horarum.

46. O Antoni maxime,
Salus monachorum,
Dux orientalium
Luxque populorum,
Gloriose daemonum
Victor malignorum,
Per te sim caeligerum
Consors gaudiorum.

47. Salve, Christi assecla,
Spretor mundanorum,
O Arseni, regula
Recta monachorum,
Patrum lux et lilium
Eremi cultorum,
Placa mihi Dominum,
Regem angelorum.

48. Iubila, melliflue
Doctor devotorum,
O Bernarde, maxime
Institutor morum,
O divina caelibum
Normula cunctorum,
Posce mihi scelerum
Veniam meorum.

49. Salve, o Dominice,
Dux praedicatorum
Et fundator ordinis,
Per doctrinam morum
Convertens ad Dominum
Turbas populorum,
Sis adiutor omnium
Ad te conversorum.

50. O Francisce, caelice
Dei contemplator,
Summus evangelicae
Vitae praedicator,
Stigmatum seraphice
Christi exemplator,
Noster contra zabulum
Sis auxiliator.

51. O beati Magi tres,
Vos virtutum flores
Primique ex gentibus
Christi confessores,
Quem laudastis munere
Trino tunc infantem,
Hunc orate nunc pro me
In caelo tonantem.

52. Salve, vir spectabilis,
Comes palatine,
Antistes ecclesiae
Tu Hildesianae,
Divo qui coenobium
Fundas Michaeli,
Gaudiis post obitum
Iungito nos caeli.

53. Omnes beatissimi
Christi confessores,
Eremitae, monachi
Cunctique doctores,
Qui tempsistis gaudia
Pro Christo terrena,
Nos, precamur, ducite
Caeli ad amoena.

54. Salve, sancta Agatha,
Dulcis et benigna,
Martyr Christi fulgida
Sponsaque praedigna,
Quae vicisti gravia
Pro Christo tormenta,
Ante Deum precibus
Pro me sis intenta.

55. Salve, rosa martyrum,
Agnes, virgo grata,
Per amoris annulum
Christo subarrhata,
Inclito martyrio
Fulges purpurata,
Ora pro me misero
Deleque peccata.

56. Salve, Apollonia,
Virgo peramoena,
Virginum lux splendida
In virtute plena,
Tuum ob martyrium,
O pudoris vena,
Barathri ac dentium
Salva nos a poena.

57. Sancta confer Barbara
Regni portionem,
Tua propter merita
Atque passionem,
Mei, tui famuli,
Tutum fac agonem
Corporis Dominici
Per susceptionem.

58. Sponsa Christi florida,
Salve, Dorothea,
Quae a Deo diceris
Nobis data dea,
Sanctis tuis meritis
Mens firmetur mea,
Morum semper copia
Crescat ut in ea.

59. Martyr invictissima,
Salve, Margareta,
Quae divino fueras
Numine repleta,
Dum draconem viceras,
Fortis o athleta,
Perduc me ad agmina
Beatorum laeta.

60. Salve, prudentissima
Virgo Katharina,
Regis Costi filia,
Martyr et regina,
Rogo, mihi impetra
Munera divina,
Cor refertum gloria
Atque disciplina.

61. Salve, sancta Ursula,
Mundum quae sprevisti,
Virgo constantissima,
Ob amorem Christi
Tuis cum sodalibus
Sanguinem fudisti,
Serva me ab hostibus
Et a morte tristi.

62. Cum patronis omnibus
Meis vos, beatae
Virgines castissimae,
Pro me supplicate,
Virginis me filio
Reconciliate,
Mortis in articulo
Ad me properate.

63. Salve, Iesu Domini
Nobilis amatrix,
Huius o Elisabeth
Saeculi calcatrix,
Sanctae elemosynae
Larga dispensatrix,
Precor te, sis animae
Meae dispensatrix.

64. O Maria vernula
Christi Magdalena,
Spei primiceria,
Caritate plena,
Norma paenitentiae,
Prece me serena
De peccatis erue
Et de Stygis poena.

65. Igitur vos pariter
Omnes, ad quos clamo
Quosque specialiter
Veneror et amo,
De culparum nexibus
Et de mortis hamo
Solvite me citius
Caritatis ramo.

66. Poscite prudentiam
Et cum caritate
Firmam patientiam
In adversitate,
Sanctam continentiam
Cum sobrietate
Et oboedientiam
Cum humilitate.

67. Mihi Dei gratiam,
Quaeso, impetrate,
Vestram per instantiam
Dominum placate,
In extrema horula
Simul me iuvate,
Cuncta adversantia
A me propulsate.

68. Omnes sancti angeli,
Patres et prophetae,
Nobis cum apostolis
Pacem obtinete,
Confessores, martyres,
Virgines, athletae,
Delictorum maculas
Precibus delete.

69. Omnes sancti simulque
Et vos sanctae Dei,
Pro me intercedite,
Mementote rei
Coram Christo iudice,
Obitusque mei
Post finem me iungite
Sanctae requiei.

70. Praesta, sancta Trinitas,
Mihi patronorum
Meorum per merita
Gaudia caelorum;
Tibi laus et gloria,
Deus angelorum,
Nunc atque per saecula
Cuncta saeculorum.

Cod. Guelfenbyteran. Helm. 1076. saec. 15. — Nach Str. 42 ist der Verfasser ein Benediktiner, nach Str. 52 wahrscheinlich aus der Abtei St. Michael in Hildesheim.

2. De Omnibus Sanctis.

1. O pater ingenite,
Omnium creator,
Atque unigenite,
Vitae reparator,
Sancteque paraclite,
Mitis consolator,
Deus unus credite,
Noster sis tutator.

2. O Iesu castissima
Genetrix, Maria,
Virgo prudentissima,
Clemens, dulcis, pia,
Fac, Christi carissima,
Nos finita via
Caeli suavissima
Frui melodia.

3. O vos archangelici
Spiritus beati
Simulque angelici
Chori Deo grati,
Estote causidici
Nostri, ut purgati
Valeamus adici
Summae claritati.

4. O vos venerabiles
Dei praeelecti,
Patriarchae nobiles,
Viri circumspecti,
Deo nos odibiles,
Vitiis infecti,
Fiamus amabiles
Per vos et dilecti.

5. O prophetae, flamine
   Divino repleti,
Praefantes de virgine
   Nasciturum laeti
Christum, cuius nomine
   Hostes sunt deleti,
Vestro nos precamine
   Iungite quieti.

6. O Baptista, clarius
   Pollens vi amoris,
Qui fuisti praevius
   Christi salvatoris,
Nobis hic inferius
   In valle maeroris
Fac ut sit propitius
   Deus cunctis horis.

7. O Petre apostolice,
   Princeps ceterorum,
O Paule benevole,
   Doctor populorum,
O veri christicolae,
   Socii eorum,
Per vos simus accolae
   In regno caelorum.

8. O vos evangelii
   Sacrati scriptores,
Doctores egregii,
   Fidei cultores,
In die iudicii
   Nostri defensores
Sitis, ne nos impii
   Crucient tortores.

9. O sacra collegia,
   Pulchra, rubicunda
Martyrum, qui omnia
   Spernentes immunda
Tradidistis propria
   Poenis membra munda,
Nos ad caeli gaudia
   Ducite iucunda.

10. O devoti famuli,
   Sobrii, pudici
Confessores, saeculi
   Huius inimici,
Vestri nunquam servuli
   Stygis dentur pici,
Sed vestro consortio
   Iungamur felici.

11. O puellae languidae
   Christi caritate,
Castitate candidae,
   Angelis aequatae,
Virgines praefulgidae
   Vitae sanctitate,
Vivere intrepide
   Nobis impetrate.

12. O Deus, qui praemium,
   Virtus, laus et honos
Es sanctorum omnium
   Te per dulces sonos
Semper collaudantium,
   Nos effectos bonos
Trahe post exsilium
   Ad caelestes thronos.

Orat. ms. Tegurinum saec. 15. Clm. Monacen. 20001. A. — Orat. ms. Tegurinum anni 1470. Clm. Monacen. 20021. B. — Orat. ms. Tegurinum saec. 15. Clm. Monacen. 20124. C. — Orat. ms. Underdorfense saec. 15. Clm. Monacen. 7815. D.

3. De Omnibus Sanctis.

1. Caeli sacri principatus
Operentur, ut sit datus
   Nobis fructus caelicus.

2. Patriarchae, viri iusti
Praestent, ut simus adusti,
   Ut gustus sit fellicus.

3. Prophetae, qui hic scripserunt,
Quod bonorum bona erunt,
   Nos bonos efficiant.

4. Apostoli, Dei faces,
Donent, ut sicut veraces
   Et nos pios faciant.

5. Martyres in bello fortes
Praestent, ut simus consortes
Ipsorum in praemio.

6. Confessores mansueti
Donent, ut simus quieti
Et in Dei gremio.

7. Virgines Deo placentes
Dent, ut simus resplendentes
In caeli palatio.

Cod. Univ. Patavin. (ol. S. Iustinae) 1328. saec. 14/15. — 2, 3 Ut gustus felicus. Soll der Sinn sein: möge uns weltliche Lust vergällt werden?

4. De Omnibus Sanctis.

1. Salvete, principes omnes heroici
Caelestis patriae, preces suscipite,
Salutem poscite et mala pellite,
Ut serviamus Domino.

2. Mariam virginem, sanctorum kyriam,
Extollat laudibus virtus seraphica,
Per quam homuncio repperit gratiam,
Parentes quam amiserant.

3. O lux vivifica, accende intima
Amoris facula, ut laudum flosculos
Litemus angelis, quorum custodia
Cingat nos in periculis.

4. En, sancte spiritus, nos viros colimus,
Quos hora tertia musto repleveras,
Donis carismatum; per horum merita
Dele reatus criminum.

5. O Christi martyres, flores purpurei,
Testes idonei, vestra constantia
Det nos hilariter crucem salvificam
Baiulare post Dominum.

6. Gaudete, praesules, doctores incliti,
Nec non et ceteri, quos vitae sanctitas
Et morum claritas coniunxit Domino,
Quem vos placate precibus.

7. Turma virginea, sole micantior,
Per castimoniam fac nos contemnere
Florem cum germine, quem offert hortulus
Saecularis cupidinis.

8. Sanctorum omnium assint suffragia
Matri ecclesiae, ut possit vincere
Quaeque contraria et Deo vivere
Per caritatis opera.

Orat. ms. Tegurinum saec. 15. Clm. Monacen. 20123.

5. De Omnibus Sanctis.

1. Omnipotens, miserere,
Maria, semper assiste,
Ne deseras, Benedicte,
Angeli, nos custodite.

2. Omnes sancti, succurrite
Nunc semper hic et ubique,
Ut nos crimen non iniquet,
Ne Deus aeterne damnet.

3. Sed in caritate sancta
Nunc nostra fiant omnia,
Ut victis culpis et hoste
Hanc vitam claudamus pie.

4. Quare tunc nobis dicere
Audiamus Christi voce:
Venite, vos benedicti,
Possidete regnum caeli.

5. Gloria aeterno Deo,
Mariae et Benedicto,
Angelis et sanctis cunctis,
Quies sit aeva defunctis.

Orat. ms. Tegurinum anni 1470. Clm. Monacen. 20021. A. — Orat. ms. Tegurinum saec. 15. Clm. Monacen. 20124. B.

6. De Omnibus Sanctis.

1. Omnes sancti, dirigite
Nunc cursum vitae nostrae,
Sicut nostis velle Deum
Ad salutem animarum.

2. Omnia interiora
Nostra et exteriora
Deum collaudent de cunctis,
Tam prosperis quam adversis.

3. Ut nunc omnibus mundanis
Nobisque ipsis relictis
Miti corde et humili
Sectemur filium Dei.

4. Observemusque mandata
Sua per sancta opera
Usque in finem non ficte,
In fide, spe et caritate.

5. Quare nunc luantur culpae
Digna satisfactione,
Ut contriti et confessi
Semper apti simus mori.

Orat. ms. Tegurinum anni 1470. Clm. Monacen. 20021 A. — Orat. ms. Tegurinum saec. 15. Clm. Monacen. 20124. B.

7. De Omnibus Sanctis.

1. Salve, redemptor Domine,
Qui passus es pro homine,
Nostra peccata hodie
Dele pro tuo nomine.

2. Salve, regina virginum,
Quae genuisti Dominum,
Hunc pro salute hominum
Exora, mater omnium.

3. Salve cum sanctis angelis,
Michael venerabilis,
Iuvamen miserabilis
Plebs petit et instabilis.

4. Salve cum sanctis patribus
Omnibus atque vatibus,
Baptista Christi, suavibus
Caelorum ciba dapibus.

5. Salvete, terrae principes,
Venturi quoque iudices,
Regni Dei participes,
Nos satiate pauperes.

6. Salve, felix societas
Martyrum, vestrum dignitas
Nos protegat et pietas,
Ne maculet iniquitas.

7. Salve, cum confessoribus,
Augustine, et doctoribus,
Nos ab inferni foribus
Custodi et doloribus.

8. Salve, o turba virginum,
Quae flores sicut lilium,
Precare Dei filium,
Ut tollat molem criminum.

9. Salveto, caeli curia,
Salva nos ab iniuria
Eripe et a furia
Hostis, qui nutrit iurgia;

10. Et post hanc vitam labilem,
Brevem et lamentabilem,
Nos semper fac amabilem
Dei videre faciem.

Orat. ms. Augustinum saec. 15. Cod. Cremifanen. 413. — 1, 1 redemptor noster. — 2, 4 Ora mater. — 5, 4 satiatis. — 8, 1 o fehlt. — 9, 1 Salve tota caeli.

8. De Omnibus Sanctis.

Litania Metrica.

Nobis in munus se donet trinus et unus.
Gloria sanctorum, memor esto, Maria, tuorum.
Collocet in caelis nos sancta cohors Michaelis.
Christi baptista, nobis ad opem miseris sta.
Liberet a poena nos turba fratrum duodena.
Martyrii sanguis sanet, quos vulnerat anguis.
Nos confessorum prece dirige, Christe, tuorum.
Christe puellarum turmis nos iunge sacrarum.
Nostra iuvet vota sanctorum contio tota.

Orat. ms Carthus. Colon. saec. 15. Cod. Colonien. 28. — Diese litania metrica macht ganz den Eindruck, als bestehe sie aus 9 s. g. benedictiones ad lectt. noctt. Indes läſst sich die Sache nur vermuten, nicht nachweisen.

9. De sanctis Angelis.

1. Coram choris angelorum
Vox erumpat canticorum
In carmen laetitiae,
Voci vita sit unita,
Nova laude recensita
Caelestis militiae.

2. In suprema hierarchia
Dulci canunt harmonia
Christo caeli cardines,
Sub electi monarchia
Gaudent novem melodia
Angelorum ordines,
Cum canora symphonia
Celso promunt euphonia
Mellitas dulcedines.

3. Assistentes trini trino,
Canticantes caelestino
Digna dant praeconia
Una throni cum Seraphim
Ministrantes et Cherubim
Regis ad obsequia

Intendentes sapientes,
Iusta quoque decernentes,
Praesident in gloria.

4. In secunda hierarchia
Clamant „Vale, vitae via,
Qui das tuis praemia“
Potestates et virtutes,
Dominationes, duces
Patrantes magnalia;
Dominantes orbem ferunt,
Potestates bella gerunt,
Virtutes prodigia.

5. In extrema hierarchia
Radiante luce dia
Sunt, qui nos custodiunt,
Principatus principantes,
Archangeli revelantes,
Angeli subserviunt.

6. O quam mira theoria,
Quod sub trina hierarchia
Praeter trinos ordines
Caelum terris reseratur,
Ut mens nostra rapiatur
Supra caeli cardines.

7. Horum prece, pater patrum,
Deus homo, frater fratrum,
Pone nos in gloria,
Et tu, virgo, mater matrum,
Confer lucem tollens atrum
In caelesti curia.

Clm. Monacen. (ol. Emmeramen.) 14343. anni 1351. — 2, 7 cum corona. — 3, 7 Incedentes. — 3, 8 Iuxta quodque.

10. De sanctis Angelis.

1. O virtutis infinitae
Artifex, aeternae vitae,
Tu conditor spirituum,
Ordinasti expolite
Novem choros trium rite
Ierarchicorum situum.

2. Unaquaeque ierarchia
Agmina sortitur tria
Distinctis cum nominibus,
Per hoc datur clara via,
Ut credaris mente pia
Unus trinus hominibus.

3. Ad hos facis sublevari,
Qui virtute pollent pari
Ex omnibus terrigenis,
Qui te debent contemplari
Et a quibus vis laudari
Iugiter cum caeligenis.

4. Fac nos pios, gratiosos,
Proximis obsequiosos,
Ut pares simus angelis.
. . . .
. . . .
. . . .

5. Nos compassione mentis
Cum bonorum incrementis
Aequa virtutum statibus;
Da vim hostis saevientis
Resistendi temptamentis
Similans potestatibus.

6. Fac, ut mundo elucremur,
Principatuum aequemur
Sic sanctis stationibus;
Da, ut carni dominemur,
Qua subacta gloriemur
Cum dominationibus.

7. Per sinceram aequitatem
Ad thronorum paritatem
In cunctis nos rectifica;
Per noscendi claritatem
Ipsam puram veritatem
Nos Cherubim parifica.

8. Inflammati zelo toti
Pares simus impermoti
Sic ordini Seraphico;
His, o Deus, culpis loti
Conscribamur tamquam noti
In libro theographico.

9. Est beatum supergresse
Sanctis choris interesse
Spirituum et hominum,
Ubi vident tam expresse
Et collaudant indefesse
Semper te sanctum Dominum.

Orat. ms. Campense anni 1462. Cod. Darmstadien. 521. — Nach 4, 3 fehlt eine auf die Erzengel bezügliche Halbstrophe. — 8, 4 clypeis loti. — 9, 4 Ubi videtur.

11. De sanctis Angelis.

1. Seraphim, quae sunt amanda
Ardenter et honoranda,
Nos faciant diligere.

2. Cherubim, quae sunt scienda
Et quae sunt intellegenda,
Nos faciant percipere.

3. Throni, quae sunt iudicanda
Iuste sunt et discernenda,
Nos faciant advertere.

4. Dominationes pravis
Documentis pravae avis
Nos faciant resistere.

5. Potestates mundi vana,
Foeda, fluxa et profana
Nos faciant contemnere.

6. Principatus, corpus prave
Cupit semper quod suave,
Nos faciant perstringere.

7. Virtutes, quae sunt timenda,
Magna mira et stupenda
Nos faciant pavescere.

8. Archangeli, qui proelia
Vincunt et portant lilia,
Nos faciant hoc facere.

9. Angeli, bona qui portant
Cordi nostro et confortant,
Nos faciant recipere.

Cod. Univ. Patavin. (ol. S. Iustinae) 1328. saec. 14/15. — 5, 1 vana mundi.

12. De sanctis Angelis.

1. O milites angelici,
Robusti custodes nostri,
A ruina praeservati
Et in dono confirmati,

2. Nobis semper assistite
Nunc in vita et in morte,
Ut abiciamus malum
Et perficiamus bonum,

3. Hostesque nostros crudeles,
Carnem, mundum et daemones
Vincamus semper fortiter,
Ne ruamus letaliter.

4. Corda nostra et corpora
Vestra servate tutela
In Deo semper tranquilla
Et proximis utilia.

5. Quare nulla nos prospera
Inflent nec frangant adversa,
Sed ad Deum et homines
Sancte simus conversantes.

Orat. ms. Tegurinum anni 1470. Clm. Monacen. 20021. A. — Orat. ms. Tegurinum saec. 15. Clm. Monacen. 20124. B.

13. Ad s. Angelum Custodem ante sacrum oratio.

1. O beate angele,
   Comes generose,
Comes individue,
   Dux solaciose,
Ambulans in croceis,
   Dei commensalis,
Affluens deliciis,
   Comes socialis.

2. Eia, vivum speculum
   Summae claritatis,
Nobile signaculum
   Sanctae trinitatis,
Veni ad delicias
   Omnium sanctorum,
Ad regales epulas
   Regis angelorum.

3. Veni ad convivium
   Regis delicatum,
Contrectemus inclitum
   Verbum increatum,
Panem suavissimum
   Pariter edemus,
Uvae meracissimum
   Sanguinem bibemus.

4. In hoc sacrificio
   Diligens observa,
Ne qua cogitatio
   Turpis aut proterva
Mentem meam obruat
   Mole peccatorum,
Neque intus polluat
   Flamma vitiorum.

5. Quaero neglegentiam
   Nullam committamus,
Summam diligentiam
   Hic adhibeamus,
Imbecillem adiuva,
   Debilem sustenta,
Ructuent praecordia
   Gratiae fluenta.

6. Esca suavissima
   Tecum satiatus
Maneam in gratia
   Dono Dei gratus,
Ut per hoc viaticum
   Transeam securus
Ad caeleste bravium
   Tecum gavisurus.

7. Ubi pro victoria
   Mundi consolamen
In aeterna gloria
   Detur nobis. Amen.

Orat. ms. S. Albani Treviren. saec. 15. Cod. Treviren. 199.

14. De s. Angelo Custode.

1. In virtute maiestatis
Illa, virtus angelica,
Sub cuius sum custodiis,
Mea te clamat anima.

2. Omni tua dulcedine
Semper praesens me refove,
Sit tua vigilantia
Mihi semper melliflua.

3. O tu mi princeps angele,
Cuius sacrae potentiae
Me commisit divinitas,
Quam colit christianitas,

4. Inter coetus angelorum
Te veneror ut proprium,
Inter coetus fidelium
Tu me custodi proprium.

5. Tu familiarissimus,
Tu sis mihi continuus
Et familiarissimum
Fac me tibi continuum.

6. Horis, momentis omnibus
Mihi fias assiduus,
Per omne vitae spatium
Me fac tibi assiduum.

7. Mentem meam tu protegas,
Corpus meum custodias,
Nihil adversi noceat,
Sed vis tua me foveat.

8. O quam mihi dulce esset,
Te videre, si liceret,
Si liceret osculari
Tui pedem vestigii.

9. Hic, precor, ut me diligas
Totumque te exhibeas,
Repellas adversarium,
Veritatis inimicum.

10. Per abrupta vitiorum
Si me ire perspexeris,
Pie reduc ad Dominum
Per catenam caritatis.

11. Non accuses infestanter,
Sed mulceas temperanter
Et de fonte maiestatis
Stillam funde pietatis.

12. Ut, quod meritis nequeo,
Tua sancta precatio
Obtineat apud Deum,
Qui corda novit omnium.

13. Hostis invidi callidas
Tu averte insidias,
Fraudes eius evacua,
Me tuum semper adiuva.

14. O mi custos dulcissime,
O mi custos carissime,
Serva sacras vigilias,
Ne expugnet impietas.

15. Et si permittit iudicis
Summe benigna pietas,
Notum diem meae mortis
Mihi, precor, ut facias.

16. Cum transibo de corpore,
Tu me potenter erue
Ex daemonum potestate
Et duc ad regem gloriae.

17. Ante cuius pium vultum
Me defenses excusatum,
Obtineas et veniam
Et praedulcem clementiam.

18. Quidquid hostis malitia
Accusarit, evacua,
Ne valeat pars sinistra,
Sed evincat pars dextera,

19. Ut gaudeam de gratia
Mihi per te exhibita,
Tu vero de custodia
Congaudeas ministrata.

20. In caelesti civitate,
In qua gaudes assidue,
Vultus Christi benignitas
Me foveat et claritas.

Orat. ms. Caelestin. saec. 15. Cod. Meten. 571.

15. De s. Angelo Custode.

1. Veni, creator spiritus,
Et mentem tange caelitus,
Ut sanctum meum angelum
Honorem, laudem, praedicem.

2. Salve, patrone nobilis,
Venuste et spectabilis,
Honoro te, mi domine,
Honore laudis duliae.

3. Sit tibi reverentia,
Laus, honor, excellentia,
Es enim meus legifer
Et contra hostes signifer.

4. Es sidus totum rutilum,
Excellens solis spiculum,
Es lilium pulcherrimum
Florescens ante Dominum.

5. Tua potestas regia
Extendit se ad maxima,
In terra regis homines,
In orco arces daemones.

6. Eia, regalis domine,
Te rogo, in me respice,
Manum iutricem porrige
Et vitam meam corrige.

7. Cor meum serenifica,
Scripturae sensum resera,
Ad bonum mentem excita
Et vitiosa compnta.

8. Temptatum clemens adiuva,
Aufer a me erratica
Et totam vitam perfice
Ad regulam iustitiae.

9. Fac fructus paenitentiae
Dignos in vita agere,
Ne culpis exigentibus
Disiungar a caelestibus.

10. In hora mortis ultima
Assiste per auxilia,
Fac me victorem omnium
Malorum occurrentium,

11. Ut tecum tandem gloriam
Nanciscar post victoriam,
Et creatorem entium
Laudemus in perpetuum.

Clm. Monacen. (ol. Tegurin.) 19636. saec. 15.

16. De s. Angelo Custode.

1. Ave, custos mihi datus,
Dum per Christum sum vocatus
Ad baptismi gratiam,
Dulcis angele, procura,
Ut ad gaudia ventura
Te duce perveniam.

2. Fove, protege, defende,
Arma, scutum apprehende,
Meos hostes contere,
In praesenti et futuro
Angelorum vallo, muro
Me digneris cingere.

Orat. ms. Augustinum saec. 15. Cod. Cremifanen. 413. — 1, 4 O dulcis angele mihi. — 2, 1 Refove. — 2, 2 et scutum.

17. De s. Angelo Custode.

Angele, qui meus es custos pietate superna,
Me tibi commissum serva, defende, guberna,
Terge meam mentem vitiis a labe veterna
Assiduusque comes mihi sis vitaeque lucerna.

Orat. ms. Italicum. saec. 15. ex. Cod. S. Ignatii Londinen. s. n.

18. De s. Angelo Custode.

1. Gratulare, ave, care,
Angele dulcissime,
Salve, curam profuturam
Meae agens animae.

2. Te deposco, quem cognosco
Me satis diligere,
Quod digneris nec lasseris
Pro me preces fundere.

3. Ut ab hoste et a peste
Me Christus eripiat
Et gaudere, te videre
Me in caelis faciat.

4. Et coronam tibi bonam
Pro mei custodia
Det Mariae natus piae
In superna gloria.

Cod. Londinen. Ar. 201 saec. 13.

19. De sanctis Apostolis.

1. O viri apostolici,
Legislatores incliti,
Vestris orationibus
Precate nobis veniam.

2. O vera mundi lumina,
Lustrate cordis intima,
Ut sciamus sagaciter
Vitare mundi prospera.

3. O saecli iusti iudices,
Sancte iusteque vivere
Ob pia vestra merita
Mereamur hilariter.

4. O lampades duodecim,
Fundamenta ecclesiae,
Firmate eam dogmate
Thesauris sapientiae;

5. Fortis in bello iugiter
Contra serpentis aciem
Sit circumspecta undique,
Ne foedetur peccamine.

6. Te nunc, redemptor, quaesumus,
Ut ipsorum consortio
Iungas precantes servulos
In sempiterna gloria.

Orat. ms. Tegurinum anni 1467. Clm. Monacen. 19991.

20. De sanctis Evangelistis.

Quo sine fine manes, perduc nos, sancte Iohannes,
Sis nobis, Marce, caelestis gradus in arce,
Ablue cuncta reae mala mentis, sancte Matthaee,
Quo lucet Lucas, nos, Christe mitissime, ducas.

Miss. ms. Altovadense saec. 12. Cod. Altovaden. CXII. add. saec. 13. — „Versus isti pretiosi sunt per manus Marcelli scriptoris.“

21. De s. quattuor Doctoribus.

O doctores spiritales
Quattuor vos principales,
Nominatim bene noti
Illucetis mundo toti.
5. Excellenter instar solis
Documentis absque dolis.
Sicut mundo nil prodesset,
Si lux solis non adesset
Sic omnes excaecaremur,
10. Si per vos non doceremur;
Vestra dicta, scripta, facta
Puris veris sunt compacta,
Sanctae vitae tenent formam,
Recti iuris praebent normam,
15. Et doctrinis firmitatem
Dant per puram veritatem.
O magistri scripturarum,
Summi correctores harum,
Vera dicto confirmando,
20. Falsa prorsus refutando,
Exponendo dubiosa,
Nunquam fallit vestra glosa.
O quantum nos honorare
Vos tenemur et amare,
25. Qui hausistis nobis mella
Ex scripturae dura cella,
Triturastis nobis grana,
Quibus corda fiunt sana,
Et quae nos ad vitam pascunt,
30. Ubi nulla veterascunt.
Defensores veritatis,
Vastatores pravitatis,
Mallei haereticorum,
Lucernae catholicorum.
35. Vos sal terrae et lux orbis,
Medici a cunctis morbis,
Domus Dei provisores,
Vigiles dispensatores,
Commonentes Christi gregem,
40. Ut divinam servent legem.

Papa sancte, o Gregori,
Plus virtutum instas mori,
Augustine disputator,
Profundorum es scrutator,
45. Ieronime, tu es verus
Interpres, translator merus,
Es sermonis, o Ambrosi,
Summe firmi, minus rosi.
Summae gemmae vos doctorum
50. Et coronae confessorum,
Praedicantum firmamenta
Per sermonum ornamenta,
Brevi fine ut concludam,
Veritatem fertis nudam.
55. Hinc patroni hic electi,
Deo plebique dilecti,
Vos amantem instruatis
Veram viam caritatis,
Per quam sperat vester verna
60. Bene duci ad superna,
Ubi plena est sophia
In fruitione dia,
Nam semel Deum vidisse
Iam est cuncta didicisse.
65. Ut vos queam invenire
Et vobiscum cuncta scire,
Illuc vestrum per iuvamen
Me perducat Deus. Amen.

Orat. ms. Carthusian. saec. 15. Cod. Capit. Treviren. 116. A. — Orat. ms. Lehninense anni 1518. Cod. Berolinen. IV° 29. B. — 7 mundos A. — 9 nos omnes B. — 12 Lies: Puris verbis? — 13 normam A. — 14 formam A. — 19 dicta A. — 26 ff fehlen B, weil ein Blatt der Hs. ausgerissen.

22. De s. quattuor Doctoribus.

1. Papa beatissime,
 nobilis Gregori,
Fac me, pater inclite,
 ita mundo mori,
Quod placere valeam
 meo creatori,
Ne amittam gaudia
 supernorum chori.

2. Tu excellentissime
 doctor Augustine,
Fac, ut digne serviam
 caelorum reginae,
Ne cadam in laqueos
 fraudis Sataninae,
Sed in caelis gaudeam
 tecum sine fine.

3. Praesul praeclarissime
 doctorque Ambrosi,
Fac, ut me non maculent
 actus criminosi,
Nec in me praevaleant
 hostes tartarosi,
Mihique non noceant
 daemones exosi.

4. O felix Ieronyme,
 scripturae translator,
Per te pius conditor
 meus sit amator,
Ut non apprehendat me
 callidus temptator,
Sed tuis piis meritis
 salvet me creator.

Orat. ms. Tegurinum saec. 15. Clm. Monacen. 20132.

23. Memore des saintes privilegiés.

I.

1. Dionysi, radius Graeciae,
Fide regnum illustrans Franciae;
O Georgi, miles egregie,
Hostem vincens armis potentiae.

2. Christophore, tinctus in sanguine,
Christum ferens umeris flumine;
Blasi, praesul vivens purissime,
Plagas curans carnis et animae.

3. O Aegidi, cum feris habitans,
Regis crimen Karoli recitans,
Cum sociis, quod peto flagitans,
Sis, ne malis his sim periclitans.

II.

4. Katharina, tyrannum superans,
Doctos docens et rotas lacerans;
Margareta, te castis foederans
Et draconis latera reserans;

5. Martha, Christum domi reficiens
Et draconem victum eiciens;
O Barbara, idola fugiens
Tormentorum poenas despiciens;

6. O Christina, deos despiciens
Et de Christo victimam faciens:
Impetrate, quod sit compatiens
Deus mihi, vos peto totiens.

Orat. ms. Gallicum saec. 15. Cod. Vatican. 3767. A. — Orat. ms. Gallicum saec. 15. Cod. Parisin. 1347. B. — 1, 1 Dionysius A. — 1, 2 Regnum regnans A. — 2, 3 vincens A. — 3, 2 Crimen regis A. — 5, 1 domo A; deiciens B. — 5, 3 Ab idolis Barbara fugiens, Verbesserung B. — 6, 3 sim A. — Die ersten drei Strophen vgl. bei Mone III, 268. Aufschrift aus A; in B: „De quinque sanctis, quibus datum est summum privilegium."

24. De sancto Aegidio.

1. Exstas, vir egregie,
Oriundus Graeciae
Partibus Athenis,
Genus ducis nobile
Theodoro patre nomine,
Pelagia matronis.

2. Iamque tunc dispositus
Aevo tener spiritus
Ad haec rudimenta,
Dum doctores laicos
Vincis et grammaticos
Gratiae per fluenta.

3. In templo pergis propere,
Nudum ditas opere
Veste sibi data,
Ubi aeger munere
Vestitur in corpore,
Passio fugata.

4. Sicque ab ecclesia
Dum hinc redis in via
Nuper a serpente
Gerens membra tunc laesa,
Sed oratione fusa
Sanas hunc repente.

5. Raptus a daemonio
Clamitat Aegidio:
Hac me, pater, quare
Exire daemonio
More iubes solito
Hinc nec remeare?

6. Cumque multa talia,
Haec et his similia
Graecis ostendisses,
U . . . .
. . . .
. . . .

7. Sicque pergis naviter
Arelaten, pariter
Cum tuis consedes
Susceptusque hilariter,
Hospitae sed graviter
Natam vexat febris,

8. Cuius prece solita
Rogat te Theotrica,
Natae ut succurras,
A te sana reddita,
Matri quoque tradita,
Eremo te curvas.

9. Namque Veredemio,
Tibi par in praemio,
Diu adhaesisti.
Die quadam languido
Curam praestas subito,
Frequenter ut fecisti.

10. Intras tunc secretius
Eremum quantocius
Et gaudenter cernis
Tibi cervam divinitus,
Cuius lacte alitus
Es et terrae herbis.

11. Cum adis regem Carolum,
Quendam energumenum
Liberas in via,
Egressus dehinc filium
Principis iam mortuum
Suscitas ad vitam.

12. Lugensque rex facinus
Perpetrasse hactenus
Metuit fateri,
Egidio cum precibus
Commendavit artius,
Petens haec deleri.

13. Sed vir Dei caelitus
Agnovit regis facinus
In schedula allata.
Tuis quisque precatibus
Peccans non ulterius
Gaudet venia data.

14. Igitur te petimus,
Aegidi, cum fletibus
Per haec tua dona
A culpis, quas fecimus,
Liberari caelitus
Per acta tua bona.

15. Longum est et reliqua
Narrari et actita,
In mundo quae gessisti,
Ergo, caeli incola,
Laxa nostra peccamina,
Regi ut fecisti.

16. Tecum simus caelica
Recepturi praemia,
Christus ut promisit;
Vivens per haec saecula
Cum patre gubernacula
Tenet, ut praedixit

17. Semper et nunc iudicat
Saeclum, quod redemerat,
Substantia una.

Cod. Palat. Vindobonen. 3301. saec. 16. in. — 4, 2 Dum fehlt. — 8, 5 Matrique. — 10, 4 divinis. — 13, 3 in cedula. — 17, 2 quem redemerat. — Akrostich: Egidius Grecus scandit caelestia letus.

25. De sancta Agnete.

1. O si possem et si nossem,
 Mira libens promerem,
 Ad honorem et decorem
 Resultando psallerem
 Gloriosae, pretiosae
 Agnetis Christi virginis,
 Cuius festa, cuius gesta
 Mirae sunt dulcedinis.

2. O miranda et laudanda
 Summi regis filia,
 Rubens rosa, speciosa,
 Cuius odor lilia
 Vincit nimis, me ab imis
 Relevari penitus,
 Irrigari et firmari
 Fac cor meum caelitus.

3. O Romana mis patrona,
 Stirpe nata nobili,
 Felix Agnes, fortis magnes,
 Assis mihi labili;
 Pauper ego te non nego,
 Mihi fac dulcissimam
 Sciens vere te habere
 Mentem benignissimam.

4. Quam amoena, quam serena
 Sion haec iuvencula,
 Quam amavit et ornavit
 Manens rex per saecula;
 Mi dilecta et collecta
 Tu de spinis rosula,
 Carens felle, plus quam melle
 Dulcior puellula.

5. Servum tuum, qui cor suum
 Tibi dedit, respice,
 Diligenter et libenter
 De me, sancta, prospice;
 O quis sciet, quantum fiet
 De te mihi gaudium,
 Transiturus et iturus
 Quando sum ad bravium.

6. Tuus ero, non despero,
 Scio, quod non despicies
 Me indignum, hoc in signum
 Caritatis facies,
 Vultu rubens, sponso nubens,
 Agno Dei filio,
 Rubicundo qui iucundo
 Locans te in solio.

7. Imperare et regnare
 Fecit te quam prospere,
 Adiuvare me dignare,
 Mater mea, propere,
 Dives donis, me de bonis
 Imple fundens nocua,
 Si accedis, non recedis
 A dilecto vacua.

8. Quem vidisti, quem quaesisti
 Tuo tincta sanguine,
 O felicem te victricem,
 Quo extollam carmine?
 Quae unxisti et traxisti
 Meum cor radicitus,
 Ut erectum et directum
 Amet te medullitus.

9. O quam suavis et non gravis
 Amor hic illabitur,
 Libens vero laetus ero,
 Tecum si morabitur
 Placens Deo, cordi meo
 Tu amoris oculus,
 Dulcis tota, lacte lota
 Paradisi flosculus.

10. Geris sertum tu confertum
 Flore decentissime
 Et post matrem summum patrem
 Sequeris laetissime,
 O mi dea, in te mea
 Anima laudabitur,
 Semper tibi hic et ibi
 Cor meum parabitur.

11. Dulcis plane mentis sanae
 Tui recordatio,
 Valde pia tu es quia,
 Mea gloriatio,
 Quam iucunda, quam profunda
 Tua laus et gloria,
 Et haec digne, quae in igne
 Aurum fis de scoria.

12. Vas insigne, quod condigne
Vili de materia
Deus fecit et perfecit
Laude multifaria,
Violeti et roseti
Locus es et plantula,
Tu salutis et virtutis
Doctrix es et formula.

13. Margaritum exquisitum,
Agnes, virgo nobilis,
Super aurum et thesaurum
Omnem delectabilis,
O beata, Deo grata,
Candens, fraglans lilium,
Magnum magna, agnum agna,
Sequens Dei filium.

14. Quorsum vadit, non evadit,
Cursum velox sequeris,
Roborari, non lassari
Ab hoc cursu poteris;
O quam plaudis, quando audis:
Surge, sponsa, propere,
Tibi gratum et amatum
Sponsum circumplectere.

15. Quis, benigne Iesu, digne
Hoc edicat gaudium,
Agnes freta quo iam laeta
Nullum habens medium,
Quo dilecto et electo
Fruitur ex milibus,
Concupitis et mellitis
Haerens in amplexibus.

16. Felix illa, de ancilla
Quae sic liber redditur,
Ut sponsetur, copuletur,
Cui mundus subditur;
Felix ausus et adplausus,
Omni laude pulchrior,
Tuus tibi cum se sibi
Dulci iungit dulcior.

17. Puellare singulare
Decus decentissimum,
Per amorem et dulcorem
Peto iucundissimum,
Quo abundas, ut effundas
Pro me preces misero,
In te spero, tuus ero,
Nam etsi peccavero,

18. Tuum erit, nemo perit,
Pro quo tu rogaveris,
Non cessabo, sed orabo,
Donec me audieris;
Tu in Deo cordi meo
Facta es iucunditas,
Hilarescit, cum quiescit
In te mea caritas.

19. Tu scis sane, quod te plane
Toto corde diligo,
Excusare tu dignare
Bona, quae heu negligo,
O puella mea bella,
Et incursus hostium
Tu fugato tribulato
Mihi dans auxilium.

20. Pondus porta, me conforta
Et, ne lassus peream,
Meum cursum rege sursum,
Quo te semper videam,
Ut sim tecum et tu mecum
In Dei tunc praesentia,
Quod praestare ac donare
Dignetur rex per saecula.

Cod. Sangallen. 520. anni 1436. A. — Clm. Monacen. (ol. Augustan.) 3577. saec. 15. B. — 3, 1 bis 4 incl. fehlen B. — 3, 6 fac fehlt B. — 4, 8 puella B. — 5, 8 pravium A. — 6, 4 Pietatis facies B. — 6, 5 sponso fehlt B. — 7, 6 Implens bono nocua B. — 7, 7 Si accedes, non recedes B. — 8, 2 tracta sanguine B. — 8, 3 O felicem et nutricem A. — 8, 4 Quam extollam B. — 8, 5 Lies vinxisti? — 8, 8 modellitus B. — 9, 1 et fehlt B. — 9, 8 flosculis A. — 10, 1 Seris sertum A. — 10, 3 sq. fehlen B. — 10, 6 Lies laetabitur? — 11, 1 Lies menti? — 11, 7 haec fehlt B; quam in AB. — 11, 8 Aurum sis AB. — 14, 4 Ad hoc cursum A; ex hoc cursu B. — 15, 5 Pro dilecto B. — 16, 2 libera A. — 16, 6 dulcior B. — 16, 8 Dulcem A.

Dilectus iungit pulchrior B. — 17, 3 decorem B. — 17, 5 et effundas B. — 17, 8 si fehlt B. — 20, 2 peream lassus B. — 20, 5 sqq. fehlen B. — 20, 7 Quod precare et dignare A. — Am Schlusse B:

Ut ferrum magnes, sic ad se me trahit Agnes.

26. De sancta Agnete.

1. Ave, Agnes generosa,
Romanorum rubens rosa
Prodiens ex genere,
Quae aetate tenerosa
Claruisti fructuosa
In virtutum opere.

2. Docta fide christiana,
Simulacra spernens vana
Suis cum dulcoribus,
Parvipendens post mundana,
Deum docens mente sana
Venerandum omnibus.

3. Me in fide serva recta,
Dulcis virgo, mi dilecta,
Te exoro precibus,
Caritate da perfecta
Deum, per quem es electa,
Colere prae omnibus.

4. Ave, Agnes verecunda,
Casta, pura, tota munda
Criminum a vitiis,
Temptamenta furibunda,
Hostem vincis laetabunda
Dei beneficiis.

5. Spreto sponso saeculari
Polluenda lupanari
Duceris malitia,
A quo nequis inquinari
Custodita singulari
Angeli custodia.

6. Dulcis virgo et decora,
Deum pro me semper ora,
Te instanter rogito,
Et servare me labora
Impollutum omni hora,
Ad te, pia, clamito.

7. Ave, Agnes pulchra tota,
Intus, foris sine nota
Omnis immunditiae,
Firma mente ac devota
In adversis non fis mota
Tramite iustitiae.

8. Ignis flamma tormentata
Et acerbe flagellata
Es pro Christi nomine,
Post cervice detruncata,
Martyr Deo consecrata
Proprio in sanguine.

9. A te, virgo mitis, peto,
In adversis vultu laeto
Confer patientiam,
Post caelorum in secreto
Corde mihi cum quieto
Dona permanentiam.

10. Ave, Agnes fructuosa
Tua morte pretiosa
Facta Christi hostia,
Peccatorum gratiosa,
Universis dulcorosa
Positis augustia.

11. Iam in caelo collocata,
Stola alba decorata
Agnum sine macula
Sequens, laude praemiata,
Cum Maria deputata
Es nunc digna famula.

12. Magnam in te spem habentem
Tuum Agnes ad clientem,
Supplico, nunc respice,
In peccatis dormientem,
Usque huc non paenitentem,
Pia, tu non despice.

13. Sed festina tua prece
Liberare me a faece
Peccatorum omnium,
Ne aeterna damner nece,
Sed caelestis apothecae
Dignum fac me socium.

14. Ut de dulci tecum vino
Caritatis in camino
Laete queam bibere,
In caelesti crystallino
Abs timore serpentino
In aeternum vivere.

Diurn. Misnense imp. Lipsiae 1511. — 5, 3 ex malitia. — 8, 1 tormenta. — 14, 4 Et in caelesti.

27. De sancta Agnete.

1. Gaude Christi sponsa, Agna,
Quae mundi transisti stagna
Dulci cum constantia;
Gaude, quod, cum nudabaris,
Crine magis tegebaris
Speciali gratia.

2. Gaude, quod in lupanari
Te non permisit foedari
Angeli custodia;
Gaude, per te suscitatur
Iuvenis, qui necabatur
Satanae nequitia.

3. Gaude, quod flammam urentem
Vicisti te non nocentem
Salvatoris gratia;
Gaude, quod transgutturata
Et cruore laureata
Mercaris caelestia.

4. Gaude, quod perdendo mortem
Invenisti vitae sortem
Felici victoria;
Gaude, Christo sociata,
Duc nostra delens peccata
Nos ad caeli gaudia.

Collect. ms. Campoliliense saec. 14. Cod Campolilien. 40. A. — Orat. ms. Augustinum saec. 15. Cod. Cremifanen. 413. B. — 1, 1 sponsa Christi A; Christi sponsa Agnes beatissima B. — 1, 5 magis quam amictu. — 2, 4 Gaude, quod per te B. — 2, 5 necatur B. — 4, 5 Duc nos delens B. — 4, 6 Ad aeterna gaudia B.

28. De sancta Agnete.

Ave, virgo generosa,
Ave martyr gloriosa,
Agnes, rubens velut rosa.
Ave, Christi sponsa vera,
5. Ave, mitis et sincera.
Agnes, virgo Deo digna,
Christo prece me consigna,
Preces audi peccatoris,
Ut me mundet intus, foris.
10. Preces audi, praesta votum,
Cor in bono fac immotum,
Confer mihi cor contritum,
Rege visum et auditum,
Rege gustum et olfactum,
15. Virgo sancta, rege tactum,
Ut in cunctis te regente
Vivam Deo omni tempore.

Orat. ms. saec. 15. Cod. Sangallen. 520.

29. De sancto Albano.

1. O Albane, Deo grate,
Coram tua sanctitate
Mihi, tuo servulo,
Clemens esto supplicanti
Et succurre deprecanti,
Ut sic in hoc saeculo

2. Christo possim militare,
Ne a cultu deviare
Videar iustitiae.
Mundo isto consummato
Et antiquo debellato
Principe malitiae,

3. Te rectore teque duce
Regnum Dei plenum luce
Introire valeam,
Ubi sanctam trinitatem
Eiusdemque maiestatem
Sine fine videam.

4. Martyr pie, martyr bone,
Pie pater et patrone,
Me iuvare propera,
Ut adversa me non laedant,
Sed nec prosperis succedant
Mihi semper prospera.

5. Audi, quaeso, preces meas
Clementerque offer eas
Ante regem gloriae,
Pro quo mortem amplexatus
Nunc refulges laureatus
Corona victoriae.

6. Gloriose martyr Dei,
Miserere, precor, mei,
Peccatoris miseri,
Roga fontem pietatis,
Ut me salvet a peccatis
Et a poenis inferi.

7. Martyrum flos Anglicorum
Et coheres angelorum,
Mihi posce veniam
In delictis, quibus premor,
Apud Christum mei memor,
Eius ut per gratiam

8. Sibi digne deservire
Possim hic et hinc transire
Ad caelestem patriam,
Ubi tecum gratulari
Merear et contemplari
Divinam praesentiam.

9. Ora, martyr, pro me Deum,
Ne me damnet tamquam reum
In die novissimo,
Sed mundatum a peccatis
Collocet me cum beatis
In regno clarissimo.

Orat. ms. Anglicanum saec. 13. Cod. Londinen. Ar. 201.

30. De sancto Alberto.

O mi sancte pater, Alberte, vir inclite, salve,
Salve, dans miseris saepe salutis opem.
Salve, dulce decus, salve, spes magna tuorum,
Virtus nostra, vale, vir pietatis, ave.
5. Sit tibi laus, tibi dignus honor, tibi gratia detur,
Qui, licet indignis, das bona saepe reis.
Infirmis medicus, tu sors praegnantibus et spes,
Naviticis portus naufragiisque salus.
O quot saepe malis, quibus hostibus atque periclis
10. Nos, pater, ereptos prosperitate foves.

Nil, tibi quod dignum, pater optime, reddere quimus,
Qui nostris votis saepe favere soles.
Mitis mire pater, miseris miserere benigne,
Ut potes atque soles, auxiliare tuis.
15. Esto tuis monitor Carmelitisque magister,
Ut vitium vitent, posce, beate pater.
Ut cito proficiant, pro servis iugiter ores,
Ut meritis valeant praemia iusta sequi.
Nosque tuo Domino servos fac esse fideles
20. Et duplicata sibi ferre talenta sua,
Sicque tuis precibus mereamur gaudia vitae,
Quae dabit ipse suis dicturus fine „Venite“.

Orat. ms. saec. 15. Cod. Londinen. Harl. 211.

31. De sancto Alexio.

1. Ut inter spinas lilium
Beatus Alexius
Iuxta Christi consilium
Floruit prospectius,

2. Mundanas dum delicias
Affectu toto sprevit
Et ad veras delicias
Anhelare decrevit,

3. Sequens Christum humiliter
In hac vita mortali,
Cum quo nunc gaudet iugiter
Gaudio aeternali.

4. Licet honore fulserat
Terrenae dignitatis,
Cordintime contempserat
Amator castitatis.

5. Propter Christum portaverat
Onera paupertatis,
Quem intime dilexerat
Dulcore suavitatis.

6. Hic in praesenti stadio
Cum hoste trino dimicat,
Accinctus Christi gladio
Fortiter et superat.

7. Spe, fide caritateque
Viriliter armatus,
Quarum firmo tutamine
In bello confortatus.

8. In tali sic militia
Hostes suos stravit,
Vitam per exercitia
Virtutum consummavit.

9. In domo patris latuit
Et vilis reputatus,
Inter sanctos, ut patuit
Post mortem, deputatus.

10. Te deprecor, piissime
Amice Iesu Christi,
Me peccatorem dirige
In ista valle tristi.

11. Spatium paenitentiae
Clementer impetrare
Apud regem clementiae
Digneris et donare,

12. Ut ista transitoria
Valeam pertransire,
Tecum aeterna gaudia
In aevum possidere.

Orat. ms. Lehninense anni 1518. Cod. Berolinen. IV° 29. — 1, 4 prospexius — 7, 1 Ope fide.

32. De sancto Ambrosio.

1. O Ambrosi, serve Christi,
   Confer tuo servo tristi
   Mala sua hic deflere,
   Semper Christo adhaerere.

2. O vas mundum et politum,
   Gemmis veris insignitum,
   Reple mentem puritate,
   Vitam meam bonitate.

3. Ne me gravet caro, mundus,
   Hostis quoque furibundus,
   Ut post haec transitoria
   Tecum sim in gloria.

Orat. ms. Lehninense anni 1518. Cod. Berolinen. IV° 29.

33. De sancto Andrea.

1. Salve, lumen radiosum,
   Novum sidus luminosum,
   Lumen dans fidelibus,
   Andrea, Christi famulus.

2. Salve, crucis praedicator,
   Verbi Dei seminator,
   Per virtutem sanctae crucis
   Praesta nobis viam lucis.

3. Salve, salutis nuntius,
   Mundo missus divinitus,
   Regnum Dei praedicare
   Et, quod iustum sit, amare.

4. Salve, vivus aquaeductus,
   Quem non laesit maris fluctus,
   Nec tempestas nec procella,
   Neque minae neque bella.

5. Salve, miles Christi fortis,
   Nam de portis dirae mortis
   Multam gentem attraxisti
   Per virtutem crucis Christi.

6. Salve, vitae verus testis,
   Dulcis sonus et caelestis,
   Lucerna fide fulgida,
   Laeta pandens gaudia.

7. Salve, caelestis cithara,
   Sonorosa, melliflua,
   Per quam evangelium
   Corda replet fidelium.

8. Salve, praeco summi regis,
   Fulgens forma novae legis
   In valle hac miseriae
   Iter pandens gratiae.

9. Salve, oliva pietatis
   Toti mundo stillans gratis
   Oleum laetitiae
   De vena fontis gratiae.

10. Salve, doctor veritatis,
    Per virtutem caritatis
    Multos Christo sociasti,
    Quam in corde conservasti.

11. O amator crucis Christi,
    In qua Deo obtulisti
    Corpus tuum tam beatum
    Propter Christum Dei natum.

12. Quem cernebas tunc praesentem
    Cum suis sanctis venientem
    In divina maiestate
    Magna lucis claritate.

13. In qua luce tradidisti
In pias manus Iesu Christi
Tuum sanctum spiritum
Ad praeparatum gaudium.

14. Post occasum huius lucis
Nobis fructum sanctae crucis
Cum beatis propinare,
O Andrea, Christi care.

Orat. ms. Lehninense anni 1518. Qod. Berolinen IV° 29.

34. De sancta Anna.

1. O beata mater, Anna,
Plenae matris gratiae,
Quae mundo non parit manna,
Sed fructum laetitiae.

2. Panem, inquam, angelorum
Sola virgo parturit,
Quae delicti nescit thorum,
Mea quem mens esurit.

3. Tibi supplex preces fundo,
Tu eas suscipias
Et malorum de profundo
Me clemens eripias.

4. Roga, mater, matrem Christi,
Quae virago genuisti
Incorruptam virginem,
Ut haec sancta genitura
Oret pro me prece pura
Et Deum et hominem.

5. Quae conservet in me gratum
Caelibemque famulatum,
Ut sibi complaceat
Et me semper illibatam
Sponsam tibi consecratam
Homo Deus habeat.

6. Ad nepotem tuum clama,
Sicut tua clamat fama,
Ut me nunquam deserat,
Sed reformet signis datis
Ornamentum castitatis,
Quod a morte liberat.

7. Anna felix, Anna dives,
Inter summos caeli cives,
Quae vocaris gratia,
Fac, ut grata vivam Deo
Castitatis cum tropaeo
Stricta sponsi fascia.

8. O parentis sanctae parens,
Quam Iudaea pluit arens
Irrigata caelitus,
Quae de spina es formosa,
Et est nata de te rosa,
Qua Deus est genitus.

9. Pulchre Sion in supernis
Adplaudunt iuvenculae,
Laudem bonis ex aeternis
Dant adulescentulae.

10. Nam congaudent de te natam
Et laudant praeconia,
Hancque prolem propagatam,
Quae restaurat omnia.

11. Ora, mater, ora Deum,
Regem caeli, regem meum,
Ut conversis moribus
Ei possim militare
Et ut rosa pullulare
Procreatis floribus.

12. Si me nequit humilis
Salvare virginitas,
Casta, licet fragilis,
Me salvet humilitas.

13. O praeclara stella poli,
Elongare a te noli,
Quae te vocat iugiter,
Quae te rogat, sis rogata,
Quae te orat, sis orata
Huic misericorditer.

14. Ora pro me filiam,
Quae est mundi domina,
Ut per Christi gratiam
Mea solvat crimina,

15. Ne per avaritiam
Inflectar ad idola,
Sed per continentiam
Fiam quasi viola.

16. Inter sacras virgines
Floream ut lilium,
Quae sequuntur caelibes
Agnum, Dei filium.

17. Angelo annuntiante
Ioachim cognovit ante,
Quod Mariam pareres,
Quae est dicta stella maris,
Ut beatior dicaris
Super omnes veteres.

18. Clamaverunt omnes vae, vae
Generationes Evae
Ad haec usque tempora,
Cum de viro concepisti,
Vires unde infixisti
Contra hostes robora.

19. Impetra mihi virtutem,
Quae et prosit ad salutem
Et ad vitae praemia,
Ut contempler vultum Dei,
Quo lux clara est diei
Post devicta proelia.

20. Quod non potest omnis Iuda,
Illam, Anna, carnem suda,
De qua verbum factum caro
Leto subiacet amaro.

21. Salomonis patri David
Deus istud reservavit
Vitae privilegium,
Ut esses de carne sua
Et Christus de carne tua
In forma mortalium.

22. De Moab Ruth, Thamar aeque,
Harum fuit rea quaeque,
Et haec, quae fuit Uriae,
Tua parens et Mariae;

23. Ne desperent peccatores,
Si convertant pravos mores,
Paenitentes dant exemplum,
Sint quam gratum Deo templum.

24. Hac ergo fiducia
Precor, ut iustitia
Me velis induere,
Quia nullo spatio
Est sera conversio,
Si purgetur scelere.

25. Sicca tellus aruit,
Tamen nullus maduit,
Et siccato vellere
Locus madet areae.

26. Sic Iudaea primitus
Est infusa caelitus,
Aruit quae propere
Suo cocta scelere.

27. Sed turba gentilium
Sequens Dei filium
Madet tincta chrismate
Et lota baptismate.

28. Ista nobis unctio,
Ista benedictio
Per te, mater, adfluit,
De qua virga floruit
Tollens mundi scandalum,
Germinans amygdalum,
Cuius fructus infinitam
In supernis parit vitam.

29. Unde Deo, mater Anna,
Proclamandum est Hosanna,
Qui per tua nos merita,
Quae nobis sunt indebita,
Coronet post victoriam
Et praestet caeli gloriam.

Cod. Londinen. (ol. Wintonien.) saec. 12. Vitell. A. XVII.

35. De sancta Anna.

1. O Anna dulcissima,
O felix matrona
O coniunx beatissima,
Coniugii corona,
Per tuum nam coniugium,
Quod est sanctificatum,
Est miseris refugium
A superis allatum.

2. O felix nativitas,
Dum spina parit rosam,
Tu, fidei festivitas,
Fers prophetarum glosam,
Prophetarum glosulae
Completae sunt in illa,
Et nomen huius rosulae
Maria, mellis stilla.

3. Haec generosa filia,
Quam tu paris, Anna,
Cui caeli supercilia
Subsistunt post et manna,
Tu convallis lilium
Paris, Anna, Mariam,
Maria parit filium,
Qui regit hierarchiam.

4. De tali puerperio,
O mater matris, plaude,
Nepotis de imperio
Tu, felix Anna, gaude,
Tu radix Iesse florida,
De qua radice crevit
Frondosa florens virgula,
Super quam requievit

5. Spiritus prudentiae,
Spiritus timoris,
Pneuma intellegentiae
Et caelici amoris.
Cum ceteris virginibus
Refulget fallerata,
Sub umbra sancti spiritus
Notatur fecundata.

6. Ob huius dulcis filiae,
Anna, dilectionem
Peccatorum intime
Peto remissionem,
Salutis fer munimina,
O Christi dulcis ava,
Et abstergendo crimina
Hysopo munda, lava.

7. Tu filiam in gremio
Fers, gerit nata natum,
Hoc salutis praemio
Das saeculum beatum,
De bonis operibus
Firma, salva, bea
Divinisque muneribus
Cor mundum in me crea.

Orat. ms. saec. 15. Cod. Sangallen. 520. — 5, 8 fecunda.

36. De sancta Anna.

1. Ave, mater virginis,
quae lactavit Iesum,
Ipsum roga propter nos
hic flagellis caesum,
Meum ut custodiat
spiritum illaesum,
Nam erranti animae,
heu, non bene praesum.

2. Noli me despicere
miserum, indignum
Filiaeque filium
mihi fac benignum
Et me sibi facias
servitorem dignum,
Quod evadam daemonum
spiritum malignum.

3. Nato tuae filiae
pie me commenda,
Ut quando sententia
fuerit ferenda
Extremi iudicii,
mea tunc ducenda
In caelum sit anima
sanctis congaudenda.

4. Anna praeclarissima,
placa tuam natam
Nobis peccatoribus,
ut post hanc sublatam
Vitam nos ad patriam
ducat praeparatam,
Quod possimus cernere
faciem beatam.

Orat. ms. Sigismundi Span de Bernstein anni 1477. Cod. Pragen. XIII H 3 b. — 3, 7 fiat anima. — Nach Str. 4 folgt noch die nachstehende nicht zum Gedicht gehörige:

Iesu bone, sic dispone
  horam mei exitus,
Ut ad chorum angelorum
  meus pergat spiritus,
Ubi tuam faciem
  gaudeam contemplari,
Daemonum sed aciem
  penitus aspernari,
Ut nulla dissensio
  spirituum beatorum
Et nulla confusio
  daemonum malignum.

37. De sancta Anna.

1. Ave, Anna, laude magna,
   Mater matris summi patris,
     O sublimis gloria,
   Stirpe David procreata,
   Nos salvavit ex te nata
     Mater Dei, Maria.
2. Nos credendo id laudare
   Et laudando plus amare
     Fac, origo gratiae,
   Unde coepit fides sana
   Et percepit mens humana
     Fontem sapientiae.
3. Virgo de te procreatur,
   Per quam venit, qui solatur
     Omnes in martyrio,
   Regis mater generatur,
   Per te, Anna, ablactatur
     Caelico cibario.
4. Multis multa haec largitur,
   Salus vera hic partitur
     Omnibus fidelibus;
   Virgo mater, Iesu bone
   Omnes mortis in agone
     Aptate caelestibus.
5. Nos credentes, mater, audi,
   Assistentes tuae laudi
     Iuva beneficiis,
   Tu, quam scimus exaudiri,
   Fac nos omnes inveniri
     Tecum in deliciis.
6. Eia, Anna, nunc accede,
   Roga natam nec recede,
   Donec nepos nos a sede
     Sancta sua viserit.

Cod. Palat. Vindobonen. 4087. saec. 15. A. — Orat. ms. Underdorfense saec. 15. Clm. Monacen. 7815. B. — 1, 5 salvet A. — 2, 2 plus fac amare A. — 2, 3 Fac fehlt A. — 2, 4 sana fehlt B. — 3, 1 Virgo Dei procreatur AB. — 3, 3 in matrimonio A — 4, 1 Multis multa fehlt A. — 5, 5 nos fehlt A. — Str. 6 fehlt B. — 6, 2 et recede A.

38. De sancta Anna.

1. Ave, Anna, radix Iesse,
   Ex te orta est expresse
   Virga, quae produxit florem,
   Qui salubrem dat odorem
     Dulcedinis vivificae;
   Ave, caelum, ex quo stella
   Luxit, quae in sua cella
   Clausit verum solem Christum,
   Qui illustrat mundum istum
     Interne ac deifice.

2. Salve, arca urnam gestans,
Quae est manna verum praestans,
Vena fontis in Bethlehem,
Quem sitit rex Ierusalem
Prae cunctis claris poculis;
Salve, benedicta tellus,
In qua requievit vellus,
In quod sicut ros descendit
Deus, pacem qui rependit
Iucundam nostris oculis.

3. Gaude, stirps praeclara David,
Unde nobis pullulavit
Tam ingens, tam multus fructus,
Quo fugatur omnis luctus,
Dans dona vitae suavia;
Gaude, namque beatorum
Quinque tu apostolorum
Atque Ioseph, iusti viri,
Sed et summi Dei miri
Carissima es avia.

4. Eia, gaude summa laude,
Quia sanctae tuae plantae,
Tres Mariae, nobis piae
Hanc septenam Deo plenam
Enixae sunt prosapiam;
Cunctis nuptis plus beatā,
Infecundis plus ditata,
Inter matres mulierum
Nulla par est, hoc est verum,
Hinc salutem capiam.

5. Fac me, Anna, dignum manna,
Asta suavis et a pravis
Me tuere, fac habere
Dulce omen tuum nomen,
Quod idem est, quod gratia.
O patrona pia, bona,
Cum tam grata stirpe nata
Me guberna ad superna,
Quo rex praepos tuus nepos
Dat omnibus solacia.

Orat. ms. Epternacense saec. 15. Cod. Luciliburgen. 1. A. — Orat. ms. Carthusian. saec. 15. Cod. Capit. Treviren. 116. B. — Orat. ms. Campense anni 1462. Cod. Darmstadien. 521 C. — 1, 10 fehlt A. — 5, 7 Cum tanta grata A. — A hat am Schlusse noch folgende Doxologie angehängt:

Donet hoc nobis pietas paterna
Simul cum nato spirituque sacro,
Ut matris Annae meritis iuvemur
Omne per aevum.

39. De sancta Anna.

1. O beata Anna, clara
Orta ex prosapia,
Sed praeclarior et gnara
Es ex prole regia.

2. Et quis digne quit efferre,
Quanta tibi gloria,
Quod factoris caeli, terrae
Digna exstas avia?

3. Ergo pia nunc matrona,
Pro me, quaeso, filiam
Et nepotem ora prona
Impetrando gratiam.

4. Ut fecundum per affectum
Parvulum concipiam,
Iesum gignens per effectum
Et perfectum nutriam.

5. Et si carne non cognatus,
Sim propinquus spiritu,
Christo canam praesentatus
Caeli cum exercitu.

6. Venienti sit Hosanna
In excelsis Domino,
Et sic tecum, sancta Anna,
Laeter sine termino.

Orat. ms. Underdorfense saec. 15. Clm. Monacen. 7815.

40. De sancta Anna.

1. Salve, salve, praelecta
Trinitati, es effecta
Summi regis filia,
Anna, benedicta mater,
Summi regis matris mater,
Stirpe nata regia.

2. Ante te tunc non est nata
In Iudaea certe nata
Maior et felicior,
De te tamen mundo data
Nata creatori grata,
Multo te beatior.

3. Cuius fructus fructus suavis,
Cunctis levis et non gravis,
Ipsum degustantibus,
Cuius fructu mundus plenus,
Ipsum gustat omne genus,
Se praebet egentibus.

4. Unde vernans paradisus,
In qua noster viret visus,
Diceris, sanctissima,
In qua arbor crevit laeta,
De qua Daniel propheta,
Lata et altissima.

5. Sub qua ferae habitabant,
Peccatores quae signabant,
Aves in ramusculis,
Per quas boni figurantur,
Qui ab ea saturantur
Virtutibus et esculis.

6. Ad hanc omnes quidem currunt
Degustantes et recurrunt
Multis cum virtutibus,
De hac, cara, me gustare
Fac, ut eam adamare
Possim suis nutibus.

7. Ex te surgit flos decoris,
Ex te fluit fons dulcoris,
Omne, quod est optimum,
Tu es, Anna, terra grata,
De qua est aroma nata,
Quod patrum est antidotum.

8. Tu Ezechielis rota,
In qua trinitas hinc tota
Pie reformaverat
Casum facto paradiso
Protoplasto ex eliso,
Quam post te formaverat.

9. Ex te vas illud refecit,
Nec in illo quid defecit
Intus et exterius,
Totum illud deauravit,
Nam in illo laboravit
Trinitas virtutibus.

10. Da, ex vase bibam isto
Virtutes, per quas cum Christo
Regnem in caelestibus,
Ubi sanctus nunc sanctorum
Regnat superno caelorum
Sanctis cum spiritibus.

11. Arca tu es, sancta Anna,
Testamenti, in qua manna
Virgamque recluserat
Moyses, propheta Dei,
Cum ad terram Amorrhaei
Populum deduxerat.

12. In te virga reservata
Fuit, quippe tua nata,
Nata virgo sanctissima,
In qua manna latitavit,
Quod egressum recreavit
Corpora lassissima.

13. Cuius mannatis me, pia,
Participem fac in via,
Cum abhinc abiero,
Ut hinc meum sit conductum
Auferatque a me luctum
Et det, quod desidero.

14. Sidus tu es, quod lucernas
Saeculo donavit ternas,
Natas dum genueras,
Dignior vero duabus
Est Maria filiabus,
Quam amavit trinitas.

15. Per quam Dei verbum, pater
Cuius pius, noster frater
Factus amantissimus,
Quem tu nunc ad me inclina,
Eius de gustu propina,
Qui est suavissimus.

16. Felix hic, qui hunc degustat,
Mundus istum non onustat,
Sed hunc semper sapere,
Fac me ipsum degustare,
Ut hunc queam adamare
Ore, corde, opere.

17. Eia, benedicta ava
Christi, memet tu nunc lava
Cum hac sancta filia
A peccatis et me laete
Adiuvate et docete,
Ut spernam odibilia.

18. Anna, sancta Christi ava,
In extremis me a clava
Daemonis tu libera,
Ut cum tuae natae nato
Gaudens caelo in stellato
Regnem super sidera.

19. Eius vultum et contempler
Secum regnans nunc et semper,
Qui est amoenissimus,
Et ibidem me coronet
Et cum suis dona donet
Iesus benignissimus.

Orat. ms. Lehninense anni 1518. Cod. Berolinen. IV° 29. — 17, 1 sq. Christi ava.

41. De sancta Anna.

Salve, sancta Anna,
Vitae vena, florens palma,
Mater alma,
Domina mitis,
5. Pulchra vitis.
O beatissima Anna,
Tua cum progenie laetare!
Quare?
Quia genuisti
10. Mundo virginem Mariam,
Matrem Iesu Christi;
Ergo gaude,
Digna laude.
O Anna, pelle proelium,
15. Dele moles criminum.
Pacem cunctis praesta,
Qui celebrant tua festa,
Dexteram tuam extende
Et te invocantem defende
20. Ab omni periculo.
Domina serena,
Pietate plena,
Formosa tota,
Mea suscipe vota.
25. Me gemens flendo
tibi, Anna, semper commendo.
O digna coli,
Relinquere me noli.
Anna, vale, dulcis et decora,
30. Pro me semper Deum exora.
Tu nos, Anna pia,
benedic cum prole Maria.
Gaude, Anna,
Vitae vena, florens palma,
35. Mater alma,
Domina serena,
Pietate plena,
Tu quae sola meruisti
Esse mater matris Christi.
40. Ave, felix [mater] Anna,
Per te nobis detur manna,
In caelesti patria,
Fac, ut fructum videamus
Tui ventris et dicamus:
45. Ave, plena gratia.
O mater Anna nobilis,
Oliva pulchra, fertilis,
Alto fructu fecunda,

Beata, cuius ubera
50. Suxit virgo puerpera
Ab omni labe munda.

Anna, mater egregia,
Conserva Dei gratia
Nos a morte secunda.

Clm. Monacen. (ol. Tegurin.) 20015 anni 1500. — Scheint aus verschiedenen Stücken zusammengesetzt: Vers 33 ff. fast gleich Vers 1 ff.; V. 46—55 = R eines Anna-Officiums (Annal. XXV, S. 59).

42. De sancto Antonio.

1. O Antoni, sancte pater,
Salutaris vitae crater,
Qui nos turbat multis malis,
Morbus epidimialis,
Ut a nobis exstirpetur,
Tua virtus operetur.

2. Es ignifer et lucifer,
Sis ergo noster scutifer,
Ne morbus hic nos feriat;
Precamur te, quod pereat
Radix eius atque fomes,
Malus est nam ipse comes.

3. Ut fur in nocte sic venit,
Non tunica, quam invenit,
Vel pallio nos spoliat,
Sed pelle nos excoriat,
Et non solum privat pelle,
Aufert vitam suo felle.

4. O Antoni, tanta caede
Ne caedamur, intercede
Mox ad Deum mente pura,
Sua ne nos creatura
Per ipsius morbi ramnum
Patiamur illud damnum.

5. Morbus hic contagiosus,
Rabidus et furiosus,
Ne tam repente nos necet,
Alme confessor, te decet
Arte tua nos medere,
Namque scimus illud vere,

6. Si vis, potes nos mundare
Et hunc morbum effugare;
Fuga ergo venenosum
Morbum istum dolorosum
Praeservando non habentes
Et sanando patientes.

7. Nos videmus vere signis,
Infernalis quod sit ignis.
Morbo passi liberantur
Per te, pater, conservantur,
Placa Deum tua prece,
Nos ut solvat ab hac nece.

8. O Antoni, te precamur
Confidenter et adfamur,
Nihil tibi Deus negat,
Cuius manus nos protegat
A peste momentanea
Et morte subitanea.

Orat. ms. saec. 15. Cod. Ultraiectin. 431. A. — Orat. ms. Campense anni 1462. Cod. Darmstadien. 521. B. — 1, 2 vitae stater A. — 3, 1 Tamquam fur in nocte venit B. — 3, 2 Tunica non quam B. — 3, 3 exspoliat A. — 3, 6 suo velle A. — 4, 4 nos ne A. — 5, 2 fehlt B. — 5, 3 Ne nos tam repente B. — 5, 4 Te confessor alme B. — 5, 5 mederi B, aber gegen den Reim. — 6, 4 Morbum hunc et dolorosum B. — 7, 2 quod est B. — 7, 4 pater et sanantur B. — 8, 3 Nil Deus tibi denegat B.

43. De sancto Antonio.

1. Antoni, pater sanctissime
Ac monache mitissime,
Pius adesto servulo
Te deprecanti sedulo.

2. In extrema vitae hora
Me defende sine mora,
Palmes sacer, dulcis uva,
Fidem sitientes iuva.

3. Ex tuae sanctitatis ramo
Mitte guttam, quam reclamo,
In camino vitiorum
Stabilivi mihi thorum.

4. Ex tuo fonte pietatis
Funde rorem caritatis,
Cuius sacrum per liquorem
Tu exstinguas hunc ardorem.

5. Aut per specialem facem
Prorsus uras hanc fornacem,
Magna flamma iam surrexit,
Multus fumus inde exit.

6. Ita fumi foetor olet,
Sulphur ut olere solet,
Inimicus ob reatum
Talem dedit odoratum.

7. Sed tu, Antoni, prece pia
Custodi me in ista via,
Fac calere solem vitae
Et pruinam hanc remitte.

8. Ipsum solem interpella,
Per quem lucet omnis stella,
Ut in sole, quem rogamus,
Tabernaculum ponamus

9. Et per ipsum doceamur,
Per quod iter gradiamur.
Tu, Abba, altissimum
Exora Dei filium,

10. Qui salus est humilium,
Ne nos pro nostro vitio
Inflexibili iudicio
Subiciat supplicio,

11. Sed nos tua sancta prece
Mundans a peccati faece
Collocet in lucis domo;
Amen dicat omnis homo.

Orat. ms. Campense anni 1462. Cod. Darmstadien. 521.

44. De sancta Apollonia.

O candens stella, vernans flos, casta puella,
Cara Deo facta, quia nunquam crimine tacta,
Dentibus eiectis cervicem fervida flectis,
Ense punita, sic dure, virgo, polita.
5. Non virtutis ita periit os nec tua vita,
Sed mens fit quita carnis, ut sit redimita
In thalamo Christi, cuius fore sponsa cupisti.
Ergo non dentem tantum do, sed tibi mentem
Ex cordis voto praesto cum corpore toto.
10. Hinc prece te moneo, fac me sic vivere Christo,
Ut gaudens animo de mundo subtrahar isto.

Orat. ms. saec. 15. Cod. Ultraiectin. 431. — 4 Ensi. — 6 ne sit redimita. — 7 fore sponsa fuisti. — 9 praestet.

45. De s. Arnulpho Villariensi.

1. Nobilis egrediens hospes de corpore mortis
In patriam rediit ad primae gaudia sortis,
Qui fervens animo dum pertulit aspera fortis,
Fraternae meruit labor hunc portare cohortis.

2. Eius erat vita meritorum lampade clara,
Quae sibi mellita, plerisque videntur amara,
Qui vir devotus Domino fuit hostia cara,
Dum Christo totus crucis est oblatus in ara.

3. Laus tibi, summe Deus, quia martyr noster agones
Pertulit insolitos ut ei nova praemia dones,
Instrumenta crucis, quae pertulit ille, stupenda
Mentibus humanis, nulli, reor, esse ferenda.

4. Et merito, quoniam terret nova passio cunctos,
Quos oleo, rex Christe, tuo non invenit unctos;
Multi divino sunt uncti chrismate, verum
Quemlibet ad tanta video miracula serum.

5. Sunt et agonistae fortes, sed fortior iste
Perstitit in Christo, quia gratia maior in isto,
Martyris huic ergo debetur iure corona,
Cuius ad eudochiam cum mente fuit caro prona.

6. Eia, sublatam nobis plangamus amatam
Mundo personam, non quod sine fine coronam
Sumat sublimis a Christo, sed quod in imis
Post se nos miseros liquit fortissimus heros.

7. Vos quoque, qui memorem sancto debetis amorem,
Vobis subductum praepropere plangite iustum,
Plangite devotum, vobis per singula notum,
Plangite, post cursum cursorem plangite rursum

8. Plangite cum lacrima, quod mortis ferrea lima
Hunc elimavit, limatum terra voravit,
Sed quae carne ruit hanc mortis falce secante,
Vivit nunc anima melius quam vixerat ante.

Pass. ms. Neerlandicum saec. 15. Cod. 7909 der k. und k. Familien-Fideikomifs-Bibliothek Wien — 7, 1 memori. — 7, 2 praepropere subductum. — Verfasser des Gedichtes Goswinus Villariensis. Vgl. Anal. XII, S. 88.

46. De sancta Augustino.

1. Ave, pater Augustine,
Doctorum clarissime,
Sapientiae divinae
Doctor invictissime,
Tu flos florum Africae,
Patria quae datur
Tibi et magnifice
De te gloriatur.

2. Karthago te puerum
Dedit et togata,
Qui natus es Monica
Matre, Deo grata,
Et patre Patritio,
Bonis et praeclaris,
Sanctorum iudicio
Deo valde caris.

3. Quorum cura procuratus
Artibusque decoratus
Dictis liberalibus,
Ab Ambrosio renatus
Post hoc atque perornatus
Scripturis legalibus.

4. Mox ut Christum induisti,
Christo semper servivisti
Totis tuis viribus,
Caritate vera plenus,
Semper pius et serenus
Christi membris omnibus.

5. Ave, doctor luminose,
Fidei praesidium,
Vincens falsos gloriose,
Fer nobis auxilium,
Malleus haereticorum
Tu es validissimus
Expurgator et errorum
Tu luculentissimus.

6. Ave, pontifex Hipponae,
O magister et patrone
Summe bone, nos coronae
Iungas in caelestibus.
Ave, sacer Augustine,
Qui cum Christo sine fine
Gaudens vivis caeli civis
Cum supernis civibus.

7. Ave, praesul Deo digne
Signo crucis, vas insigne,
Vas praecelsae gloriae,
Nectare vas es imbutum,
Vas cunctarum es virtutum
Et sanctae memoriae,

8. Ave, fulgens in Papia,
Summum decus praesulum,
Augustine, de sophia
Qui sumpsisti poculum
Summi patris, quo nos atris
Absolvis erroribus,
Et scripturae lumen purae
Ministras fidelibus.

9. Ave, gemmis pretiosis
Aureum vas perornatum,
Nam scripturis pretiosis
Te fecisti sanctis gratum,
Velut luna plena pleno
Micuisti lumine,
Immo quasi sol fulsisti
Corde pleno numine.

10. Domum Dei sublimasti,
Decorasti, roborasti
Verbis et operibus;
Unde iure collaudaris,
Honoraris et amaris
A cunctis fidelibus.

11. Nunc adesto tuis natis,
Quos in Christo genuisti,
Fac consortes sanctitatis
Christi nos, ut docuisti,
O sacerdos Augustine,
Fac nos gratiae divinae
Natos esse sine fine.

Cod. Palat. Vindobonen. (ol. S. Dorotheae Vindobonen.) 4724. saec. 15.

47. De sancto Augustino.

1. Clarum, pater Augustine,
Laudis habens titulum,
Sanctitatis et doctrinae
Singulare speculum.

2. Sis pusilli memor gregis,
Praesul, lumen praesulum,
Quem nunc pascis, quem nunc regis
Dans scripturae pabulum.

3\. Non relinquens in scripturis
Obscuris operculum,
Diligenter de lecturis
Omnem tollis scrupulum.

4\. Iure praesens veneratur
Et miratur saeculum,
A quo sibi vitae datur
Et cibus et poculum.

5\. Civis prius Babylonis
Sequebaris idola,
Tenebrosae regionis
Tenebrosus accola.

6\. Sed vocaris et mutaris
A prisca taetredine,
Postquam verbi salutaris
Illustraris lumine.

7\. Deo soli, patri, proli
Flaminique gloria
Sit perennis pro sollennis
Diei laetitia.

Orat. ms. saec. 15. Cod. Colonien. 7. — 7, 3 persolemnis.

48. De sancto Augustino.

1\. Sancte pater Augustine,
doctor beatissime,
Pastor pie, fons divine,
preces meas suscipe.

2\. Apud Deum semper stude
pro me intercedere,
Ut locare me dignetur
in caelesti requie.

3\. Per te omnis est destructa
pravitas haeretica,
Roborata et firmata
fides est catholica.

4\. Dictis tuis atque scriptis
pascitur ecclesia,
Ne per famem verbi Dei
deviet in vitia.

5\. Doctor summe, doctor clare,
clippeus iustitiae,
Sordes a me procul pelle
totius perfidiae.

6\. Assint mihi preces tuae
clarae et egregiae,
Ne nocere mihi queant
daemonis insidiae.

7\. Pro peccatis meis multis
cruciari timeo,
Nisi tua illa sancta
deleat oratio.

8\. Cor accende meum tuae
in amorem regulae,
Ut a vitae regularis
non recedam tramite,

9\. Optans gratiam deflendi,
quae mutavit Augustinum
Ipsum trahens de inferno
et perficiens divinum.

10\. Quando flumen lacrimarum
relaxavit largiter,
Cuncta rerum mundanarum
despexit viriliter.

11\. Mater sancta, mater pia,
Monica gratissima,
In fervore cordis tui
Christo devotissima,

12\. Deus sursum te audivit
maerentem pro filio
Et respexit fidem tuam
pietatis oculo.

13\. Ergo, mater, quae ploravit
remotum a gratia,
Per te merear portari
in superna gaudia.

14\. A culparum me mearum
liberatum pondere
In beato angelorum
agmine constitue.

15. Omnes sancti confessores,
pro me preces fundite
Deo patri atque nato
cum sancto spiramine.

Orat. ms. Libehardi, prioris Reichenbacen. anni 1476. Clm. Monacen. 2990. — 6, 3 Praesul ne nocere. — 7, 3 Poenis nisi tua. — 9, 1 gratiam flendi. — 13, 1 mater deploravit.

49. De sancto Augustino.

1. Lux doctorum, norma morum,
Praesul beatissime,
Perfidorum haereticorum
Confutator optime.

2. Reserator et amator
Sacrarum literarum,
Institutor et protector
Fratrum eremitarum.

3. Sine tuo claro verbo
Doctores ecclesiae
In divino eloquio
Nesciunt procedere.

4. Tuo sine iuvamine
Non confido hodie
Finem posse imponere
Coeptae eloquentiae.

5. Sic igitur impleatur
Septiformi numine,
Quod sit satur meum guttur
Tuo vero lumine.

Cod. Palat. Vindobonen. 3301. saec. 16. in.

50. De sancto Autberto.

1. Autberti vita inclita,
Fulgens in caelum superum,
Patet signis exhibita,
Quia suorum operum
Clara fecisti merita,
Conditor alme siderum.

2. Usurae grandi posuit
Talentum spiritalium,
In quo sollers sic studuit
Mares praecedens senium,
Quod illi clare profuit
Aeterna lux credentium.

3. Cum in virtute cresceret,
Fuit post sacerdotium
Pastor factus, ut regeret
Gregem Cameracensium
Et tibi corda redderet,
Christe, redemptor omnium.

4. Qui regem suis moribus
Dagobertum magnificum
Ac admonitionibus
Instruxisti famelicum,
Eius orationibus
Exaudi preces supplicum.

5. Pio precum suffragio
Latronum ab exercitu
Landelinum et studio
Digno convertit gemitu,
Permansit ille; devio
Qui condolens interitu

6. Dum errantem hic visitat
Mente suum discipulum,
Ipse videt, nam suscitat
De consorte miraculum,
Spernit et metu cogitat
Mortis perire saeculum.

7. Huius patris sermonibus
Valde fecisti fervidum
Gillenum sacris domibus
Construendis ac providum,
Qui per eos in pluribus
Salvasti mundum languidum.

8. Retinere non valuit
Pompa mundi Vincentium,
Quando praesul consuluit,
Quin intret monasterium,
Unde beari meruit
Donans reis remedium.

9. Sponsi sui vestigia
Waldetrudem incedere
Fecit atque conubia
Propter Deum deserere,
Ne culpetur desidia
Vergente mundi vespere.

10. Flagravit eius cultibus
Aldegundis plus balsamo,
Tantis et fulsit moribus,
Quod nequit scribi calamo
Gaudetque veli dotibus
Uti sponsus de thalamo.

11. Cum sepultura panditur
Huic visione maxima,
Qua Vedastus nunc colitur,
Pandens laude dignissima,
Poli de porta cernitur
Egressus honestissima.

12. Sane de caelo patuit
Metans eum cum virgula,
Quia rite disposuit
Divina tabernacula,
Praedicando, quod tenuit
Virginis matris clausula.

13. Vedastum portans suscipit
Audomarus laetitiae
Lumen, quod fides accipit
Huius a rege gloriae,
Sub obsequiis subicit
Cuius forti potentiae.

14. Illi fuit transvehere
Furseum prece media,
Nam merebatur cernere
Cohors de caeli curia,
Cui tanto pro munere
Genu curvantur omnia.

15. Necdum ex beneficiis
Seque praesens ecclesia
Gaudet, immo reliquiis
Suis tota Germania,
Nam eius psallunt praemiis
Caelestia, terrestria.

16. Suum matricularium
Voce clamantem solita
Membris a tortis anxium
Cum sanant eius merita,
Dei corda psallentium
Fatentur nutu subdita.

17. Puer sanus efficitur
Paralizatum patiens,
Ubi suam amplectitur
Terram et fit exsiliens,
Ac super suum oritur
Occasum sol custodiens.

18. Caecus ut somno concipit
Fidem penes hunc obtinens,
Ab illo lumen accipit
Laudem precatus concinens,
A quo splendorem suscipit
Luna pallorem retinens.

19. Fulbertus de Senefia
Semivivum corpus ducens
Sanatur, huius praemia
Precans et menti reducens,
Quae declarat hac patria
Candor in astris relucens.

20. Cum pellit a muliere
Gehennales satellites
Et visens eam vivere
Decrevit inter sospites,
Christum ut laudet libere,
Certos observat limites.

21. De Fontanis pauperculam
Nihil habentem usiae
Prout curavit quaerulam,
Sic noxam plebis, kyrie,
Tergas et omnem maculam,
Te deprecamur, hagie.

22. Roberti conscientiae
Dum surrexerunt stimuli,
Corrector avaritiae
Quia fuit, et populi
Consors erit sententiae,
Venture iudex saeculi.

23. Hinniacenses languidos
Ut eius reddis decore
Per agni typum validos,
Sic oppressos facinore
Vesano, Christe, vividos
Conserva nos in tempore.

24. A columba decernitur
Virgulti ramos allidi,
Sacra capsa dum tollitur,
Ob flammas ignis torridi
Succensoque protegitur
Hostis a telo perfidi.

25. Dammo pro dato famulis
Audisse comminantia
Verba fur narrat praesulis,
Unde fuit iniuria
Suis notata titulis,
Laus, honor, virtus, gloria.

26. Latum corpus in operum
Sacrandorum initio
Mutum ab ortu puerum
Marceano coenobio
Fantem dedit ac liberum
Deo patri et filio.

27. Falsum testans litigiis
Certo Flandrorum ambitu
Nunquam caret dispendiis
Unius anni transitu
Suis iurans reliquiis
Una cum sancto spiritu.

28. Christe, gratanter audias
Recitata miracula
Patris huius et facias
Ita sub eius regula
Gratos, quod eos ambias
In sempiterna saecula.

Pass. ms. Neerlandicum saec. 15. Cod. 7928 der k. und k. Familien-Fidei-Komifs-Bibliothek Wien. — 4, 3 monitionibus. — 12, 2 eam. — 18, 4 Laudens. — 19, 6 Candor est astris reducens. — Aufschrift: Incipit compendiosa vita sancti Autberti confessoris. Die Schlufszeilen aller Strophen bilden den Hymnus Conditor alme siderum.

51. De sancta Barbara.

1. Salve, Iesu generosa,
Orta stirpe speciosa,
Virgo martyr Barbara,
Sponsa Christi gloriosa
Atque neptis amorosa
Mariae per aethera.

2. Salve, fausta praedicatrix,
Et glorifica laudatrix
Sacrosanctae trinitatis,
Miserorum relevatrix
Ac servorum contutatrix
In hora neccessitatis.

3. Salve, prima post Mariam
In supernam hierarchiam
Habes thronum gloriosum,
Omnibus te praebens piam,
Qui mortalem pergunt viam,
Dans solamen gaudiosum.

4. Salve, meritis praeclaris
Quae prae cunctis veneraris
Post parentem Domini,
A Iohanne baptizaris
Signo doni singularis
Nulli dato homini.

5. Salve, vitae fers octena,
Christi virgo, fide plena,
Omne genus tormentorum,
Sole magis nunc serena
Paradisi per amoena
Civis facta supernorum.

6. Salve, privilegiorum
Singularitas tuorum
Orbi claret crebrius,
Ob quae amor te cunctorum
Grandium ac pussillorum
Recolit celebrius.

7. Salve, nullis sacramentis
Tibi pie obsequentis
Fraudatur affectio,
Hoc ostendit argumentis
Ac exemplis imminentis
Temporis collectio.

8. Salve, virgo praedilecta,
Manu iuves me porrecta
Largire finaliter,
Ut a carne mens avecta
Mox in caelo sit collecta
Gaudens aeternaliter.

Orat. ms. saec. 15. Cod. Bruxellen. 4955. — 2, 2 glorificata. — 8, 1 Quod o virgo praedilectus. — 8, 2 me potenta (protenta).

52. De sancta Barbara.

Virgo, fide sana, de stirpe creata profana,
Gaudia mundana prostravit et idola vana,
Carceris horrore roseo perfusa cruore,
Lampadis ardore patitur cruciata dolore,
Ubere truncata, vestimentis spoliata,
Haec decollata transcendit regna beata.
Barbara, morte bona vitae redimita corona,
Caelica dans dona nos salves, sancta patrona.

Offic. BMV. sec. usum Parisinum saec. 15. Cod. Rossian. VIII 9.

53. De sancta Barbara.

O caelestis, o beata,
Iesu Christo cara, grata,
Dei sponsa gratiosa,
Supra modum speciosa,
5. O praecelsa margarita,
Per amorem expolita,
Quae post carcerationem,
Verberum et caesionem,
Ustionem lampadarum,
10. Scissionem mammillarum
Aliorumque multorum
Passionum tormentorum
Decollata es a patre
Dioscoro defuncta matre
15. In Tuscanis foribus
Regnantis temporibus
Impii Maxentiani
Prasidisque Marciani
Die quarta duodeni
20. Mensis; virgo sancta, veni,
Veni, veni absque mora
In horrenda mortis hora,
Cum me mori est necesse,
Noli mihi tunc deesse,
25. Christum pro me deprecare,
Quod vis, potes impetrare,
Me ab hostibus tuere,
Mei, virgo, miserere.

Cod. Lambacen. 463. saec. 15. A. — Orat. ms. Campense anni 1462. Cod. Darmstadien. 521. B. — 1. O caelicola beata B. — 2. Christo Iesu B. — 7. incarcerationem B. — 8. Et nevorum caesionem B. — 9. Adustionem B. — 10. Abcissionem B. — 11. Ac multorum aliorum B. — 12. Passionis B. — 13. Propter fidem trinitatis B. — 14. Constantiamque castitatis B. — 21. Veni cito absque B. — 23. Quando me B. — 26. Nam quod vis B; potens A. —

54. De sancta Barbara.

O Barbara sanctissima,
Virgo felicissima,
Multum passa tu dolorem
Es divinum ob amorem.
5. Latus tuum laceratum
Est et igne concrematum,
Caput ferro malleatum,
Corpus mammis viduatum,
In plateis es nudata,
10. Ense diro defricata.
Pro me Christum interpella,
Digna martyr et puella,
Ut ob tuam passionem
Mihi det remissionem,
15. Quae commisi, peccatorum
Et det fontem oculorum,
Ut commissa possim flere,
A futuris me cavere.
Propter poenas, quas tulisti,
20. Quando caput extendisti
Tui patris sub mucrone,
Libro vitae me impone.
Christum placa, mortis hora
Assis mihi sine mora,
25. Pelle procul inimicum
Et ostende caeli vicum,
Ut per eum tutus vadam
Et non in tormenta cadam.
Poenas multas sustulisti
30. Ob amorem Iesu Christi,
Tuas ergo preces audit
Nec his caeli portas claudit,
Tu pro quibus vis orare;
Pro me, quaeso, deprecare,
35. O Barbara, caeli ducem,
Ut aeternam mihi lucem
Det in choro salvandorum
Per saecula saeculorum.

Orat. ms. Scotorum Vindobonen. 54 h 8. anni 1410. A. — Orat. ms. saec. 15. Cod. Stuttgartien. 1 b 118. B. — Orat. ms. saec. 15. Cod. Sangallen. 521. C. — 3. passa es dolorem A. — 4. Es fehlt A. — 6. Et in igne A. — 8. Manus et corpus vinculatum A. — 10. dire B, duro C. — 17. Ut det B. — 18. futuro B, et cavere BC. — 22. Vitae libro BC. — 24. Adsis ipsa sine BC. — 27. Et per eam B. — 28. Et in morte sic non cadam A. — 29. Multa libens sustulisti BC. — 32. portas caeli C. — 34. Modo pro me deprecare BC. — 38. Per aeterna saecula saeculorum BC.

55. De sancta Barbara.

Iesu Christi famula,
Barbara beata,
De nobili genere
paganorum nata,
5. Propter pulchritudinem
in turri locata,
Christiana facta est
Deo inspirata,
Ita quod simulacra
10. muta confutaret
Et fidem catholicam
clare praedicaret.
Tunc pater idolatra
ipsam verberavit
15. Tradiditque praesidi,
quem et adiuravit,
Ut eam suppliciis
variis necaret,
Nisi diis hostiam
20. libens immolaret.
Sed sancta dum iudici
nollet consentire,
Nervis iussit teneram
taurinis ferire
25. Et corpus crudeliter
fecit laniari,
Mammillas virgineas
eius amputari.
A patre finaliter
30. virgo decollatur
Et tali martyrio
Christo consecratur.
Rogamus nunc, Barbara,
o virgo decora,
35. Nobis patrocinium
fer mortis in hora,

Qui sacrum martyrium
tuum honoramus
Et opem, ut adiuves,
40. pie flagitamus.
Hoc enim a Domino
Deo impetrasti
Et te invocantibus
facto demonstrasti.
45. Nam quidam pericula
mortis inciderunt,
Et tamen nullatenus
mori potuerunt,
Nisi tuis precibus,
50. meritis obtentis
Mererentur refici
Christi sacramentis.

Sic nobis in obitu
velis subvenire,
55. Contra mala omnia
ita nos munire,
Ut aeternae gloriae
capiamus bona,
Cum nobis dulcissima
60. data sis patrona.
Tuum sponsum cupimus
Iesum hic amare,
In saeculum saeculi
Tecum hunc laudare,
65. Cantare cum angelis
dulce iubilamen;
Illuc duc nos, Barbara,
Christi martyr. Amen.

Orat. ms saec. 15. ex. Cod. Darmstadien. 1109. A. — Orat. ms. saec. 15. Cod. Colonien. 7. B. — 20. libens fehlt B. — 49. tuis meritis B. — 50. precibus obtentis B. — 67. Illuc nos duc. B.

56. De sancta Barbara.

1. Gaude, felix Barbara,
Virgo, martyr Christi,
Mundum, mortem, tartara,
Satanam vicisti,
Nam dum consolamina
Sponsi percepisti,
Cuncta cruciamina
Praesidis sprevisti.

2. Qui mox de lateribus
Tuis laniari
Carnes et lampadibus
Vulnera flammari,
Caput tuum malleo
Iussit vulnerari
Pectusque virgineo
Uberi truncari.

3. Nuda circumduceris,
Sed miraculose
Candida mox tegeris
Stola gloriose,
Mortis ad supplicia
Te spectaculose
Manus patris propria
Traxit furiose.

4. Vale, mitis Barbara,
Mitis spes tuorum,
Prece nobis praepara
Praemia caelorum,
Quae in vitae termino
Tibi devotorum
Impetras a Domino
Veniam malorum.

5. Veni, o pulcherrima,
Audis, invitata
Patris ad lectissima
Tibi praeparata
Tecum in cubilibus,
Sponsa mihi grata,
Teque istis mercibus
Caelicis dotata.

6. Post haec patris proprii
Manu decollaris,
Laureo martyrii
Serto coronaris,
In superna gloria
Christi collocaris
Et nunc ab ecclesia
Digne veneraris.

Cod. Sangallen. 520. anni 1436. — 2, 7 virgineum. — 4, 3 nobis tempera. — 5, 1 Veni mea pulcherrima.

57. De sancta Barbara.

1. Barbara, virginitatis
Decus, cultrix trinitatis,
Carens vitii quaerela,
Orta clara parentela,
Sponsa Christi placida.

2. A primaeva iuventute
Crevit fervens in virtute,
Luce morum exemplaris,
Sanctitate singularis,
[Caritate fervida].

3. Res innotuit parenti,
Qui furore vehementi
Christi virginem vexavit,
Crine traxit, castigavit,
Mancipavit carceri.

4. Beluino furens more
Ipsam carceris squalore
Tribulatam foris duci
Iussit et tormento truci
In aperto conteri.

5. Acres poenas mamillarum,
Ungues, flammas lampadarum,
Probra, vincula, flagella
Fortis superat puella
Fidei constantia.

6. Requievit haec beata
Manu patris decollata,
Carnis sarcina eiecta
Consors sanctis est effecta
In superna patria.

7. Apud Christum, o decora,
Pro peccatis nostris ora,
Ut finitis his caducis
Donet nos aeternae lucis
Contemplari gaudia.

Orat. ms. Campense anni 1462. Cod. Darmstadien. 521.

58. De sancta Barbara.

1. Ave, rosa sanctitatis,
De spinis nata pravitatis
Dioscori pagani,
Inserta fide veritatis
Cum radice caritatis
Arbori immani,
Quae totam terram occupat
Et Iesum Christum praedicat,
Quem colunt christiani.

2. Tu pulchra carne, pulchrior
Mente exstitisti,
In turri sedens altior
Angelos vidisti,
Nos visita per gratiam
Hac in valle tristi.

3. Tu virgo Christi, Barbara,
Quam digne colunt aethera,
Caelum, terra, infima
Ob vitae sanctitatem,
Adhuc exsistens parvula
Gracilis et tenera,
Fide tibi indita
Novisti trinitatem,
Cuius tu in cellula
Trina fenestrellula
Contra patris monita
Monstrasti veritatem.

4. Tu tunc fidem ostendisti,
Cum baptizanda iniisti
Alveum aquarum
Et baptizata consecrasti,
Signo crucis consignasti
Balneum thermarum,
Ut in eo lavarentur,
Sanctitate fruerentur
Corporum et animarum.
Precor te, pulcherrima
O sponsa Christi Barbara,
Ablue ab anima
Maculas culparum.

5. Post patri revertenti
Et de fenestris quaeritanti
„Cur trinas ordinasti?“
Tu, sponsa Iesu Christi,
Modeste respondisti
Et patrem informasti:
Illuminant trinae lucide
Et binae tenebrescere
Faciunt, clamasti.

6. Quod pater tuus audiens
Et fidem in te sentiens
Christianitatis,
Iratus vibrans gladium,
Ut in te naticidium
Patraret feritatis,
Orando Deum intime
Impetrasti caelicae
Solamen pietatis.

7. Nam te salvavit Dominus
Iuvamen mittens caelitus
Miro hoc prodigio
Per murum tibi ruptum,
Sed patri incorruptum,
In rupium fastigio
Ut Loth te salvam fecit,
Ad montem tum te iecit
Segor in mysterio.

8. Propter hoc miraculum,
O virgo, cum obstaculum
Occurrit temptatorum,
Fac nos constanter aggredi
Et in Deo transgredi
Murum peccatorum,
Ut praeservemur a conflictu
Liberemurque ab ictu
Ensium invasorum.

9. Post pater tuus fervidus
Ira atque infidus
In monte te quaesivit,
Duobus a pastoribus
Dispertitis moribus
Contraria audivit,
Uno defendente,
Altero te prodente,
Quem Deus sic punivit:

10. Oves eius in locustas
Commutavit, ut vetustas
De Loth uxore asserit,
Quae, quia retrospexit
Et Dominum despexit,
In statuam salis transiit;
Tu nos ad bonum adiuva,
Dehinc in melius commuta
Et tandem in optima
Per Christum, qui te diligit.

11. De monte tunc ad carcerem,
De carcere ad praesidem
Te traxit pater proprius,
Qui tuam pulchritudinem
Dum cerneret per ordinem,
Sic dixit iudex impius:

12. Quid vis nunc eligere,
An tibi ipsi parcere
Aut diis sacrificare?
Ego, ais, Domino Deo,
Christo Iesu, sponso meo,
Incensum volo dare,
Non deos tuos absonos
Ex auro aereque conditos
Volo adorare.

13. Tunc praeses te nudavit,
Tuam carnem maceravit
Taurinis nervis acriter,
Pannis cilicinis
Defricare nimis
Iussit et immaniter;
Fac nos in cilicio
Simul et ieiunio
Servire Deo largiter.

14. Sic te patiente
Et Deo apparente
Verba Christi audiuntur:
Confide, ait, Barbara,
Terra atque aethera
De tuo pati laetabuntur,
Nec te dimittam cadere,
Sed submittam supere,
Quo plagae sanabuntur.

15. Quo dicto statim es sanata
Ab omni plaga et curata,
Sponsa Christi Barbara;
Per ipsum, qui te sanavit
Et te cruce consignavit,
Sana mea vulnera
Et nos gementes consolare,
Tripudiantes confortare
Tua per precamina.

16. Sed cum praeses perfidus
Haec dona data caelitus
Diis falsis imputaret,
Dii tui, ais, similes
Nec tibi nec sibi utiles;
Quomodo hoc apparet,
Quod me sanarunt impotentes,
Surdi, caeci nec loquentes,
Ni verus Deus hoc donaret?

17. Tunc praeses te suspendere
Ad furcas atque carpere
Latus ungulis demandabat,
Lampades ardentes,
Malleos caedentes
Ad tuum caput procurabat,
Ex quibus sanguis effluit,
Quo tuum corpus maduit
Et totum cruentabat.

18. Videns praeses, quod portabas
Flagellorum plagas
Et carcerem taetrosum,
Lanceatum laterum
Et ardorem lampadum,
Malleum poenosum,
Iubet mammas virginales
Abscindi ense pectorales,
Quod est luctuosum.

19. Tunc in caelum aspexisti
Devota mente et dixisti:
Noli me proicere
A facie tua, Domine,
Nec sacratum a me homine
Spiritum recipere;
Hunc sanctum Dei spiritum
Ad bona necesarium
In nobis fac persistere.

20. Per totam idem regionem
Variam post caesionem
Nudatam iussit ire,
Sed qui caelum nubibus
Tegit, tuis precibus
Inclinatus mire
Candidam stolam caelitus
Per angelum misit concitus,
Te fecit operire.

21. Nos nudatos nuptiali
Veste tege, virgo, tali
Ornamento caritatis,
Ne rex visos invitatos
Nos eiciat ut damnatos
A facie deitatis.

22. Quid plura dicam, virgo Christi,
Quae a patre tuo tristi
Fuisti decollata?
Ante tamen caesionem
Capitis per orationem
Et Christum deprecata
Pro cunctis, qui te venerantur
Tuumque nomen memorantur
Et quod sic es plagata,

23. Ut Deus sua gratia
Dimittat hic peccamina
Cum venia finali,
Nec privet eos munere
Sancta eucharistiae
In morte corporali.

24. Facto hoc precamine
Deifico adfamine
Sic es adlocuta:
Veni, dulcis Barbara,
Dilecta mea candida,
Certa sis et tuta,
Quod cuncti, qui te reverentur,
Ad regna celsa transferentur,
Quae sunt impolluta.

25. O clemens virgo atque pia,
Quam diligunt Iesus et Maria,
Regina in virginibus,
Fac nos sic te venerari,
Ut hic a Christo liberari
A peccatis omnibus

Mereamur et cibari
Corpore Christi ab altari
Sacerdotum manibus,
Ac in fine praeservari
A maligno et beari
Sanctis cum spiritibus.

Orat. ms. Carth. Erfordien. saec. 15. (Privatbesitz).

59. De sancta Barbara.

1. Ave, trini lucifera,
Post Mariam flos virginum,
O mediatrix Barbara
Dei vera et hominum.

2. A rege patre proprio
Interemta crudeliter,
Caelesti fruens gaudio
Succurre nobis iugiter.

Cod. Parisin. 11343. saec. 15. — Auf das Lied folgt noch der kurze Versikel:

Nocte tua pane si quis ieiunet et unda,
Nunquam vere poterit inferni scire profunda.

60. De sancta Barbara.

Virgo, Deo cara, rosa gaudes, Barbara clara,
Verbera fers ara fidei, patienter amara
Vulnera perpessa, prece nec cruciamine fessa,
Dum sis confessa trinitatem fraude repressa.
Ergo tua digna prece, Barbara, virgo benigna,
Arte poli signa nos servans morte maligna.
Criminaque flere tecum Christumque videre
Possimus vere, confessi sorde carere.

Horae BMV. Bartholomaei della Gratta († 1461). Cod. Vatican. Ottobon. 2919.

61. De sancta Barbara.

1. Adest triumphus nobilis
Festumque caeli curiae,
Quo rosa delectabilis
Offertur regi gloriae.

2. Gaudet chorus caelestium,
Cum scandit astra Barbara,
Caeligenarum epulis
Fruitura perennibus.

3. Hodie namque thalamo
Copulata nuptiali
Est corona decorata,
Bonis ineffabilibus.

4. Nunc pange, lingua, virginis
Sacratae huius proelium,
Merita, laudes, triumphum,
Quo vicit hostem fortior.

5. Haec carne solo posita,
Mente polo contigua,
Vitae reclusit tenebras,
Fulgorem nacta caelitum.

6. Medicus adest animae,
Visitans docet, abluit.
Imperio Diosocri
Contempto trinam fieri

7. In trinitatis nomine
Fenestram iubet lucidam,
Reversus audit genitor,
Confracta dolet idola.

8. Arrepta spata filiam
Mactare saevus nititur,
Sed intus petra suscipit
Iaciens in monticulum.

9. Pastore ab uno proditam
Crinibus trahit hanc pater,
Flagellat, ligat, carceris
Taetro claudens ergastulo.

10. Martiano nuntiantur
Praesidi gesta Barbarae,
Suadens, ut sacrificet,
Blanditur, saevit impius.

11. Abnegat sponsa constanter,
In laudis sacrificium
Fervore mentis intimo
Se offerens plene dilecto.

12. Furit praeses furibundus,
Nudari iubet lilium,
Verberat miles, lacerat
Taurinis nervis intima.

13. Nudata pendent viscera,
Sanguis sacratus funditur,
Immobilis sed permanet
Vitae perennis gratia.

14. Clauditur hinc in carcere,
Mox adest sponsus gloriae
Confortans luce comiter,
Sanata plagis fruitur.

15. Angelorum melodiis,
Confortata tripudiat,
Eductam tradit impius
Crudelibus tortoribus.

16. Latera furcis fodiunt,
Lampade cremant viscera,
Caput, os tundunt malleo,
Mammas evellunt pectore.

17. Trahitur in spectaculum
Nuda per plebis compita,
Stola sed missa caelitus
Divina gaudens tegitur.

18. Nec moras dirus patitur,
Rapuit sanctam genitor,
Ut perdat ducens Barbaram
Montis in supercilium.

19. Intimo corde Dominum
Precatur flexo poplite,
Vox vocat: veni, propera,
Festina, coronaberis.

20. Vibrat ensem truculentus,
Tollit caput Dioscorus
Mucrone fundens sanguinem,
Sed illum flamma devorat.

21. Assunt cives supernorum
Suavibus efferentes
In nuptiali thalamo
Sponsam regis amplexibus.

22. Te nunc, beata, quaesumus,
Nobis deposce veniam,
Fidem, spem, pacem, gratiam
Veramque paenitentiam.

23. Honor, decus, imperium
Sit trinitati unicae,
Patri, nato, paraclito
Per infinita saecula.

Orat. ms. Epternacense saec. 15. Cod. Luciliburgen. 1. — 9, 4 In taetro claudens carcere. — 19, 3 veni. pulchra. — Scheint akrostichisch gewesen: Agonem . . . . i[u] vato; ist auch mit Entlehnungen durchsetzt.

62. De sancta Barbara.

1. O Christi martyr pia,
Barbara, caeli via,
Nomen sanctae trinitatis
Mundo corde honorasti,
Regna mundi refutasti
Ac nutum paternitatis.

2. Simulacra falsa spernens,
Veritatem Christi cernens
Nec non iudicis praeceptum,
O quam dire vulnerata,
Laesa, spreta, verberata
Ob patris sui contemptum.

3. Ad despectum denudata,
Per angelum praeservata,
In turri laeta consolata
A Christo, vulnere sanata,
Post haec varie trucidata,
Tandem a patre decollata.

4. Eia, quae nunc es cum sponso,
Quem duxisti in absconso,
Quem iam palam contemplaris,
Virgo pulchra et decora,
Iesum Christum mortis hora
Tu pro nobis deprecaris,

5. Ut nos suis dignis donis
Corporis et unctionis
Melliflue satiemur
Et a diaboli fraude,
Visu et mundana laude
Protegamur et salvemur.

Orat. ms. Carthusiae Erphesfurten. saec. 15. Cod. Rossian. VIII. 56. A. — Aus unbekannter Quelle bei Milchsack I, 86. B. — 1, 1 mater[!] pia B. — 1, 3 Quae nomen A. — 1, 6 fehlt A. — 2, 3 fehlt A. — 2, 5 Es et verberata A. — 2, 6 Ad praeceptum patris tui A. — 3, 1 Vestibus es denudata A. — 3, 2 Sed per angelum vestita A. — 3, 4 A Christoque sanata A. — 3, 5 truata A. — 4, 1 nunc vales cum A. — 4, 4 O quam pulchra, quam A. — 4, 6 Tunc B; deprecare A. — 5, 1 sacris donis A. — 5, 5 Visu fehlt A.

63. De sancto Bartholomaeo.

Audi servorum clemens pia vota tuorum,
Bartholomaee, chori medium sidus duodeni;
Flecte pias aures ad nostras, splendide, laudes
Nosque pio regi commenda voce fideli.

Cod. Trecen. (ol. Claravallen.) 1612. saec. 15.

64. De sancto Benedicto.

Iesu Christi Domini
Confessor pretiose,
O beate Benedicte,
Tu pater gloriose,
5. Dux monachorum inclite,
Decus et forma vitae,
Salus et refugium
Tibi famulantium rite,
Benignus vota suscipe
10. Devote deprecantis,
Tui indigni famuli
Ad te nunc clamantis.
Exora Dominum pro me
Cum omnibus beatis,
15. Ut me solvat a crimine
Et a cunctis peccatis,
Quibus iram merui
Domini creatoris,
Cum praecepta non tenui
20. Benigni salvatoris,
A cuius sancta gratia
Me miserum elongavi,
Dum vana mundi perditi
Acrius amavi.
25. Sed quid mihi proderit
Vanitas mundi huius,
Dum ipse mundus deperit
Et concupiscentia eius,
Et cum finis venerit
30. Mortalis meae vitae,
Denique mea omnia
Remanent in lite,
Substantia mortalibus,
Caro vermibus datur,

35. Secundum sua merita
Anima iudicatur,
Et cum iudex omnium
Iratus adventabit,
Cunctorum facta hominum
40. Districte iudicabit.
Quid tunc miser faciam
Vel quid dicturus ero,
Dum nihil boni proferam
Tam iudici severo?
45. Ergo, sancte (pater) Benedicte,
Ad te clamito reus,
Fac, ut per tua merita
Misereatur (mihi) Deus,
Ut digne mea delicta
50. Valeam deflere,
Spiritus sancti gratiam
Merear obtinere,
Per quam tu ad patriam
Aeternam pervenisti,
55. Dum cuncta mundi infima
Libere sprevisti,
Parentes et patriam,
Divitias spernendo,
Vitam solitariam
60. Sollicite quaerendo.
Tandem in solitudine
Per triennium mansisti,
Ieiuniis, vigiliis
Corpus affecisti.
65. Exinde te Dominus
Extulit in honorem,
Dum te patrem monachorum
Effecit et doctorem,
Quos ut fideles Moyses
70. Legem docuisti,
Dum sanctitatis regulam
Eis edidisti,
Quam tu per omnia digne
Primum perfecisti.
75. Miraculorum insigniis
Clarus hic fuisti;
Iam gaudes aeternaliter
In caeli comitatu,
Me miserum respice
80. In hoc incolatu,
Inimicos repelle
Mihi insidiantes,
Casus malos amove
Mihi imminentes,
85. Gressus meos dirige
In via salutis,
Ut exsequi merear
Opera virtutis.
Tua grata gratia
90. Pro me preces fundat
Ad Mariam virginem,
Ut pro me intercedat
Apud suum filium,
Benignum salvatorem,
95. Ut animae et corporis
Sanet languorem,
Mortis in examine
Me velit visitare,
Corpus suum et sanguinem
100. Dignetur praestare
Et post hoc exsilium
Ad caelum perducat,
Deus qui per saecula
Vivit atque regnat.

Orat. ms. S. Mariae ad Scotos anni 1410. Cod. Vindobonen. 54 h 8. — 30 Mortalis vitae meae. — 43 perferam.

65. De sancto Bernhardo.

1. O odorifere narde,
Beate pater Bernarde,
Pacis nostrae disciplina,
In te luxit lux divina.
O lilium mirificum,
Dans odorem vivificum
Decusque religionis
Et forma perfectionis.

2. Loquens ut Esdras altius,
Ex te redundans fluvius
Manavit sapientiae,
Fluenta quidem gratiae
Propinasti in populo,
Ignis effulgens saeculo,
Thus redolens caritatis,
Oliva suavitatis.

3. Vas auri summum nobile,
Clarum, profundum, ductile,
Humilitatis viola.
Strenua virtutum scola,
Heres aeterni nominis,
Impetus tui fluminis
Ecclesiam laetificat,
Gregem tuum sanctificat.

4. O pastor gregis pauperis,
Tuis adesto posteris,
Protege nos et refove,
Vitia cuncta remove,
Succurre sanctis precibus
Tuis, pater, supplicibus.

5. Nobis confer subsidium,
Tuarum voces ovium
Audi, exaudi, domine,
Et apud Deum obtine,
Ut gratiam largiatur,
Et in nobis augeatur
Religio et sanctitas,
Devotio et caritas.

6. Mei, pater sanctissime,
Memor esto maxime,
Tuo interventu pio
Munder ab omni vitio,
Ut virtus in me vigeat,
Perseveret et maneat,
Et te duce perveniam
Ad caelestem patriam.

Orat. ms. Campense anni 1462. Cod. Darmstadien. 521.

66. De sancto Bernhardo.

Caritate vulneratus,
Castitate dealbatus,
Verbo vitae laureatus
Est Bernhardus sublimatus
In caelesti gloria.
O virtutis speculum,
Cuius mire saeculum
Ardore splendet fidei,
Prece fidelissima,
Ope constantissima
Duc nos in altissima,
Ubi clarent optima
Caeli aeterna praemia.

Hortulus animae imp. Argentinae 1508.

67. De sancto Bernhardo.

O redolens narde, pater inclite, sancte Bernharde,
Culmen virtutis, speculum, lux duxque salutis,
Fortis et athleta, via, portus et ancora, meta,
Doctor praeclare, natorum nunc memorare,
Quos hic fovisti, quos in Christo genuisti,
Hos modo dignare meritis precibusque iuvare.

Collect. ms. Altovadense saec. 15. Cod. Altovaden. 60.

68. De sancta Birgitta.

1. Gaude, sponsa gloriae,
Nova lux ecclesiae,
Brigitta beata,
Perduc nos ad gaudia
Summaque palatia
Prece tua grata.

2. Gaude, cui Christus plura
Revelavit et futura
Dedit quoque cernere,
Huius mundi nobis vanam
Da fallacem et insanam
Semper pompam spernere.

3. Gaude, felix reparatrix,
Vinearum adornatrix
Nec non et ecclesiae,
Mentes nostras tu repara,
Ut in aula caeli clara
Summae iungamur gloriae.

4. Gaude, Dei sponsula
Dives et paupercula
Virtutibus impleta,
Tuam catervam protege
Atque labentes erige
Dans gaudia quieta.

5. Gaude, soror angelorum,
Cuius pater saeculorum
Verbis dat credentibus
Sceptrum pulchrum in mercedem
Et praeclaram poli sedem
Regnis in caelestibus.

6. Gaude, sponsa tam beata,
Iam in caelo collocata
Sentis semper dulcia,
Iam nos trahe sine mora,
Angelorum omni hora
Ubi sonant cantica.

7. Gaude, nova stella maris,
Nos ad portum pulsis malis
Perduc[as caelestium]
Et in mundo constitutis
Sis adiutrix, fons virtutis,
Praesens post exsilium.

Cod. Sangallen. 520. anni 1436. — 3, 5 caeli fehlt. — 4, 1 Gaude, sancta Dei sponsa. — 4, 2 atque paupercula. — 4, 3 Virtutum. — 4, 5 Et labentes. — 7, 2 Nos a portu. — 7, 4 in mundis; lies in undis?

69. De sancta Birgitta.

1. Salve, decus feminarum,
Gemma lucens matronarum,
Forma vivens viduarum,
Birgitta de Suecia,
Tu de stirpe regum nata,
Matris alvo praeservata,
Signo nubis declarata
Noctis hora media.

2. Te primaevam declaravit
Virgo, sibi quam aptavit
Et in partu liberavit
A pressura gemitus,
Aetas prima dum duravit,
Usu linguae te privavit,
Quem quartenni reformavit
Natura subtilius.

3. Christus passus praedicatur,
Eius quando recordatur,
Cor puellae sauciatur
Doloris aculeo,
Cui Christus sic: ingrati
Me configunt aspernati,
Cum decrevi mortem pati
In crucis eculeo.

4. Sponsam daemon dum temp-
tavit,
Se in monstrum transformavit,
Haec ad Christum convolavit,
Et cessant insidiae.
Tandem coepit desponsari
Viro stirpe, voto pari,
Quibus placet coartari
Freno pudicitiae.

5. Sponsum castum per timorem
Dei duxit in amorem,
Cuius fecit et cultorem
Sacris lectionibus;
Post hoc ambo decreverunt
Caelibatum, quem voverunt,
Et sic simul commanserunt
Carnis spretis actibus.

6. Natos, Deus quos donavit,
Tam sincere educavit,
Quos per doctos informavit
Vita, fide, moribus
Deum fortiter amare,
Matrem Christi honorare,
Sanctos omnes collaudare
Votis et operibus.

7. Carnem domans ieiunavit,
Quam cilicio substravit
Stratu duro maceravit,
Frixuris et unguibus.
Vitam suam non palpavit,
Se despectam peroptavit
Ut placeret, quem amavit,
Sponso in caelestibus.

8. Cor in fletu cruciavit,
Confitendo se purgavit
Et emendans consummavit
Partes paenitentiae;
Nec se solam contristare,
Sed et cunctos scit plorare,
Quos a culpa vult salvare
Ex motu clementiae.

9. Haec tres partes facultatis
Dat in usus pietatis,
Aequa lance suis natis,
Templis et pauperibus;
Dum sic dando inardescit,
Opus dextrae laeva nescit,
Fessa manus non quiescit
A strictis operibus.

10. Tandem viro vita functo
Nexu thori iam seiuncto
Sponsa voto cordis cuncto
Christum sponsum ad-
petit,
Cuius flagrans in amore
Vocem audit in candore:
Nubis pro fetu maiore,
Sic hanc Christus provehit.

11. Christus enim, quos vocavit,
Illos et magnificavit
Et insignes demonstravit
Virtutum potentia.
Sic te sponsam, quam dilexit,
Vita moribus direxit
Et ad summa te provexit
Virtutum insignia.

12. Tu languorum curativa,
Sanitatum collativa,
Leprosorum mundativa
Sacro medicamine,
Fractos sanas a laesura,
Curvos erigis statura,
Caecis removes obscura
Humili precamine.

13. Tu laborans in orando,
Cordi linguam conformando
Perseveras contemplando
Fixis terrae genibus,
Cuius cordi inspiratur
Forma, qua Deus colatur,
In qua Christi reseratur
Poena cum doloribus.

14. Missa Romam festinavit
Sponsa, sancta frequentavit,
Cuius semper aestuavit
Mens invicta taedio.
Loca plura perlustravit
Nec labores formidavit,
Quia amor, quem gestavit
Non torpebat otio.

15. Terram sanctam visitavit,
Ubi Christus revelavit
Sibi mortem, quam gustavit,
Et partum virgineum,
Tandem post loca sanctorum
Urbem redit Romanorum,
Semper ardens beatorum
Ad regnum aethereum.

16. Ubi coepit infirmari,
Gravi febri fatigari,
Ex languore molestari
Destituta viribus.
Quam apparens salutavit,
Vitae finem praesignavit
Et futura praemonstravit
Christus suis vocibus.

17. Quamvis corpus fatigatur,
Sponsae mens exhilaratur,
Quia sponsus sibi fatur:
Veni, coronaberis;
Die quinta hoc momento
Sumpto meo sacramento
Corpus tradens monumento
Tu caelum ingrederis.

18. Coram ara vestieris,
Ut non solum appelleris
Sponsa mea, sed tu eris
Mater Watzstenensium.
Die quinta ad altare
Sumens sacrum salutare
Coepit spiritum efflare
Manibus astantium.

19. Hoc vult quidam sic probari:
Vidit lectum sublimari,
Sponsam lecto transportari
In caelestem requiem.
Quam instanter deprecemur,
Ut peccatis absolvemur
Et per ipsam transformemur
De fide ad speciem.

20. Salve, sponsi regis castrum,
In planetis fulgens astrum,
Ebur nitens, alabastrum,
Spes, res es pulcherrima.
Salve, morum inductiva,
Secretorum susceptiva,
Vitiorum correctiva.
Cos, ros, dos gratissima.

21. Salve, redux reproborum,
Tu solamen oppressorum,
Advocata miserorum,
Lux, nux, dux prudentiae,
Salve, splendens margarita,
Christi sponsa redimita,
Sponsum sequens clara vita,
Ius, tus, rus fragantiae.

22. Salve, speculum virtutis,
A pressura servitutis
Duc nos ad portum salutis
In superna patria.
Salve, sponsa summi Dei,
Nos ab aestu huius spei
Tranfer ad promissa rei
Sempiterna gaudia.

Cod. Palat. Vindobonen. 1316. saec. 15. — Das Lied ist in der Hs. in 7 Teile zerlegt, die aber ersichtlich erst später in dasselbe hineingetragen sind. Aus derselben Quelle bei Klemming I, 39 ff. Vgl. übrigens zu Str. 20 ff. Anal. XXIX, Nr. 114.

70. De sancta Birgitta.

1. Ave, peregrinorum Birgitta patrona, Suecorum
   Fulges stirpe sata, de principibus generata.
2. Quam felix domina, quae illustrat peregrina
   Romam, Jerusalem! Mirantur saecula talem.
3. Haec cum transiret tua, Iacobe, limina, viret;
   Hinc Romam rediens vento cuicunque resistens.
4. Quam Deus acquisivit, surgens flendo sepelivit
   Roma defunctam, quamvis virtute perunctam.
5. Nam mala quaeque necat, in multis ubera sanat,
   Reddit rite natos morbo quocunque gravatos.
6. Discordes gentes, inter se bella gerentes,
   Concordes unit et pacis foedera munit.
7. Caeci, leprosi, claudi, vitiis tenebrosi,
   Ex ense strati nece, daemonio agitati,
8. Fragmentum passi, subeuntes flumina, quassi,
   Carceribus clausi, vinclis aliisque reclusi,
9. Hi precibus citius gaudent meritis simul huius
   Se fore sanatos et firmiter auxiliatos.
10. Perpessos chiragram curat simulque podagram;
    O quam mira res, pariunt steriles mulieres.
11. Ista Deus signa per te, patrona benigna,
    Dat fieri grata, gaudens sua sponsa vocata.
12. Nautico pulchrum prope facta, Christe, sepulcrum
    Te vidit illa quidem passum velut in cruce pridem.
13. Haec etiam meruit videns bis cernere gratum,
    Quem virgo fuit enixa puerpera, natum.
14. Quae prophetissa, scriptrix evangeliorum,
    Expositrix quorum, lux terrigenis nova missa.
15. Tu prece conserva populum, qui te veneratur,
    [Quique molestatur] a daemonis arte proterva.

Cod. Pragen. (ol. Trebonen.) I E 25. add. saec. 15. — 1, 2 Fulget. — 2, 2 Roma. — 3, 1 limina qĩ; der Text ist hier und im folgenden Vers sichtlich verderbt. — 3, 2 cuicunque rediens. — 4, 2 Romae. — 5, 1 necct in multis ubera manet. — 10, 1 Perpessis chiragram cura simulque podagranti. — 12, 1 facti Christi. — 14, 1 Quem.

71. De sancto Bonifatio.

1. Eia, qui terra premeris,
   Qui sordibus intingeris,
   Luto detrusus carceris,
   Confide, ne desperes,

   Sanguis, qui lavat omnia,
   Summa misericordia
   Tua delebit vitia,
   De servo fies heres.

2. Quem colis Bonifatium,
Nunc sanctum quondam impium,
Ad spei tuae gaudium
Proponas in exemplum;
Corpus a turpi vitio
Submotum dat martyrio
Fitque Dei iudicio
De lupanari templum.

3. Aurum arena foditur,
Lapis in aes convertitur,
In ventre conchae gignitur
De rore margarita;
Nulla te fraus decipiat,
Nullus metus deiciat,
Te tristem spes alliciat,
Te ferrum calamita.

4. Suspiciens considera
Praeclara Dei munera,
Quae provehit ad sidera
Demersos in profundum,
Laudes rependas inclitas
Christo, cuius benignitas
Poenas remittens debitas
Dat regnum gaudibundum.

Cod. Londinen. Reg. 7 A VI saec. 14/15.

72. De sancta Brigida.

Brigida nomen habet gemino et diademate fulget,
Quam colimus, fratres, Brigida nomen habet.
Virgo fuit Domini mundo et crucifixa manebat,
Intus et exterius virgo fuit Domini.
5. Despiciebat ovans instantis gaudia vitae
Et falsos fastus despiciebat ovans.
Horruit et fragiles mundi fallentis honores,
Divitias, pompas horruit et fragiles.
Gaudia perpetuae spectans et praemia vitae
10. Suscepit certae gaudia perpetuae.
E superis resonat cantus cum fidibus, echo
Tubarum sublimis e superis resonat.
Mitte, beata, preces pro nobis, virgo benigna,
Ad Dominum semper mitte, beata, preces.

Colgan, Trias Thaumaturga p. 542. ex Cod. S. Auberti Cameracen. — 11 resonat intus cum sedibus. — Colgan schlägt vor, Zeile 12 zu lesen cum tuba sublimis; Todd, Liber hymnorum I p. 64 bringt andere Verbesserungen in Vorschlag, die indes nicht ungesucht erscheinen.

73. De sancta Caecilia.

1. Gaude nunc, Caecilia,
Summi regis filia,
Praedita virtute,
Quia mundi vilia
Contempsisti gaudia
Tu a iuventute.

2. Gaude, coniunx, vidua,
Virgo nam assidua
Luce sociaris
Viduis, coniugibus
[Simul et virginibus]
Quibus copularis.

3. Gaude, nam ad gratiam
Sponsi conscientiam
Tui deduxisti,
Cum illum idolorum
A cultura profanorum
Purgandum misisti.

4. Gaude, nam vernantibus
Liliis florentibus
Ac rosis ornaris,
Cum per Christi angelum
Intrantem cubiculum
Iussu coronaris.

5. Gaude, nam te balnei
Vis ferventis ignei
Dimisit splendere
Sic, quod nulla laesio
Carnis aut adustio
Valuit patere.

6. Gaude, nam hinc passio,
Tu ter icta gladio,
Martyr, adimpletur,
Dum a te plebecula
Triplici diecula
[In fide] docetur.

7. Gaude, quia vivere
Nunc cum iustis crederis
Regis in curia,
Ad quam nos dirigere
Digneris et recipere
Mortis a furia.

Orat. ms. S. Caeciliae Colonien. saec. 25. Cod. Colonien. 1. — 4, 2 ac floreis, gegen den Reim. — 4, 3 Roseis. — 7, 2 verletzt den Reim.

74. De sancto Christophoro.

1. Tu Iesus es testis: ubi Christophorus memoratur,
Vis famis aut pestis, mala mors ibi non dominatur.
Non homo nec pecora quaevis subeunt graviora,
Hoc dedit absque mora Christus sibi mortis in hora.

2. Christophori speciem quacunque die revereris,
Certus habeto diem, subito quod non morieris,
Christophori sancti speciem quicunque tuetur,
Illo nempe die nullo languore tenetur.

3. Pensa, qui transis, tu Christophoro pius an sis,
Si non, fac, ut sis, ipsum venerando fidelis.
Martyr Christophore, pro salvatoris honore
Fac nos mente fore dignos deitatis amore.

4. Promisso Christi quia, quod petis, obtinuisti,
Da populo tristi bona, quae moriendo petisti,
Confer solamen et mentis tolle gravamen,
Iudicis examen fac mite sit omnibus. Amen.

Orat. ms. saec. 15. Cod. Londinen. Harl. 211. — Zu 2, 3 sq. vgl. Vers 3 sq. in der folgenden Nummer.

75. De sancto Christophoro.

1. Christophori collo sedeo, qui crimina tollo,
Solus de sanctis formam tenet ille gigantis.
Christophori sancti speciem quicunque tuetur,

Illo nempe die nullo languore tenetur,
5. Sed defendetur per illum, qui cuncta tuetur.
Qui corpus Christi dignus portare fuisti,
Qui defers umeris Christum, Christophore, laetis,
Corpora, Christophore, fac nostra carere dolore.

Brev. ms. Toletanum saec. 14. Cod. Matriten. Ff 147. A. — Orat. ms. S. Ferdinandi Matriten. 14 saec. 15. B. — 2 steht hinter 5 A. — 3 Sancti Christophori eius speciem B. — 5 fehlt B. — 7 fehlt B. — 8. Christophore fehlt B; fac corpora B. — Nach 8 fügt A noch bei: Visio Christophori magna sit nunca [sic] dolore. — In A unter den Suffragia. SS.

76. De sancto Christophoro.

Martyr Christophore, pro salvatoris honore
Fac nos mente fore dignos pietatis amore.
Promisso Christi quia, quae petis, obtinuisti,
Da populo tristi bona, quae moriendo petisti.
Confer solamen et mentis tolle gravamen,
Iudicis examen fac mite sit omnibus. Amen.

Orat. ms. saec. 15. Cod. Civit. Turicen. C 176. — 1 O martyr. Das ganze Lied ist übrigens gleich dem Schlufs von Nr. 74.

77. De sancta Clara.

1. Ave, mater humilis,
Ancilla crucifixi,
Clara, virgo nobilis,
Sponsa Iesu Christi,
Ad caelestem patriam
Fac nos proficisci.

2. Claritatis lilium,
Clara clarens stella,
Virtutum sacrarium,
Transfer, mater bella,
Nos ad Dei filium,
Pigmentorum cella.

3. Gloriosa virgo, stella
Clara matutina,
Rosa rubens, carens spina,
Gemma virginea.

4. Claritatis speculum,
Clara, per omne saeculum
Clares cum sponso gloriae
In claritate Christi,
A vetustate scoriae
Nos emundes, memoriae
Tuae quos stabilisti.

5. Clara Dei famula,
Tenera infantula,
Cilicii baiula,
Vivens sine macula.

6. Tu forma humilium,
Castitatis lilium,
Sanctitatis speculum,
Novum per prodigium
Mariae vestigium
Ac eius sequens filium.

7. Ave, rosa venustatis,
Fune cincta castitatis,
Nova plantans lilia
Francisci pia plantula,
Clara, Mariae filio
Iesu Christo tam pio
Nos commenda per saecula.

8. Ave, thronus Salomonis,
Quem ornavit suis donis
Ac replevit multis bonis,
Quibus clare claruit,
Quod virtutum habuisti
Sacrum septenarium.

9. Ave, cedrus altissima
Et arbor pulcherrima,,
Poma ferens optima,
Omni odore suavissima.

10. Ave, cupressus ramosa,
Cuius umbra gratiosa
Confert aegris refrigerium.

11. Ave, nardus odorifera,
Frutex aromatica,
Virgo clara, cassia
Vera non sophistica.

12. Eia, mater, tua prece
Peccatorum cor o faece,
Clara, nostrum emundetur
Ac in bono solidetur
Tuum per subsidium.

Orat. ms. Libehardi prioris Reichenbacen. anni 1476. Clm. Monacen. 2990. — 2, 1 Ave, claritatis. — 3, 1 Ave, gloriosa. — 4, 1 Ave, claritatis. — 5, 1 Ave, Clara. — 6, 4 per fehlt. — 7, 6 Christo fehlt.

78. De sancto Corbiniano.

1. Nobilis Corbiniane,
Tu doctrinae sator sanae,
Gratiarum scrinium,
Dei fortis agonista,
Ut Christi Iesu baptista
Dirimens affinium

2. Nuptias illecebrosas,
Deo sanctisque exosas,
Letalem invidiam
Meretricis incurristi,
Sed te pia manus Christi
Vitare perfidiam

3. Dedit huius meretricis,
De cuius excurrens vicis
Strenue evaseras
Ut Elias Iezabelem
Idolatram infidelem.
Gregem Dei paveras,

4. Oleum ministrans vitae,
Vinum, quod de vera vite
Profluit adiciens,
Sanos sane praeservando,
Mire saucios sanando
Singulis proficiens.

5. Catervatim ad te multi
Noxis grandibus sepulti
Concito consiliunt,
Pasti pabulo doctrinae
Praestitae tibi divinae
Ad sua prosiliunt.

6. Nam eras verbo facundus,
Affectu nulli secundus
Pio et oboediens,
Papam enim bis adisti,
Non obtento, quod petisti,
Ad ovile rediens.

7. Ubi tibi commendatis
Monimenta veritatis,
Cultor castimoniae,
Ut decebat, proponebas,
Inter quos parce degebas,
Actor parsimoniae.

8. Doles panem filiorum
Partum fluxibus sudorum
Brutis dari canibus,
Loco cedens sed redisti,
Mitis reos arguisti
Verbis non inanibus.

9. En, praesagium divinum,
Quasi cor haberes binum,
Tuo dedit nomini,
Non fictae duplicitatis,
Binae vero caritatis
Proximi et Domini.

10. Cum pravatis bellum gerens,
Sed exsultans, si quis maerens
Reus ad te fugerat,
Adamator paupertatis,
Exsufflator vanitatis,
Curae tibi fuerat,

11. Fugere fallacem mundum,
Contra Deum furibundum
In sui perniciem,
Qui non parcit sanctitati
Nec sexui nec aetati
Nec colit canitiem,

12. Qui implumes, heu, deplumat
Atque rabiem despumat
Opprimendo debiles,
Cuius gaudiosos cantus
Aeterni sequuntur planctus,
Atroces et flebiles.

13. Sed prudentia superna
Praevidebat, ut lucerna
Exstares in patulo,
In supremo praesulatus
Gregem eius sublimatus
Regeres cum baculo.

14. Pravos stimulo pungendo,
Unco bonos attrahendo,
Quod est pii praesidis,
Quod ubertim perfecisti
Ut fidelis servus Christi
Poenam vitans desidis.

15. Voce cordis nec non oris
Deum oras paucis horis,
Aquam vinum faciens
Te cunctipotens audivit,
Fons e terra scaturivit
Plurimis sufficiens.

16. Bonum in terris sevisti,
Quod in caelis messuisti
Fructibus uberrimis,
Praescivisti vitae metam,
Intras Dei aulam laetam,
Ubi nunc pulcherrimis

17. Vernis floribus ornaris
Et cum paribus laetaris
In aeterna gloria,
Praemunitus sacramentis
Tuae carnis atque mentis
Omni lota scoria.

18. Eia, pater et patrone,
Nos satanico mucrone
Confixi crudeliter
Gemebundi clamitamus,
Impetra hoc, quod speramus
Orantes fideliter.

19. Dei gratiam adepti,
Poenis trucibus erepti
Infernalis furiae
In conspectu deitatis
Praesentemur cum beatis
Caeli toti curiae.

20. Ubi caelorum reginam
Et essentiam divinam
Mirantes videbimus
Et his, qui pro culpis gemunt,
Quos hic mundi mala premunt,
Laeti corridebimus,

21. Grates Deo referentes
Propter gratias ingentes
Factas magnanimiter;
Det hoc nobis almum flamen,
Corde toto dicant Amen
Omnes unanimiter.

Orat. ms. Tegurinum anni 1476. Clm. Monacen. 20002.

79. De sancto Corbiniano.

1. Ave, pastor et patrone
Felix pontifexque bone,
Corbiniane pater, ave,
Mihi peccatori fave,

2. Preces meas admittendo
Et obnixe deducendo
In effectum, quidquid peto.
Te accedo corde laeto

3. Supplicando studiose,
Ut tu praesul gloriose
Atque Dei tu confessor,
Fias mihi intercessor

4. Apud Dominum Iesum Christum,
Ut non fallar per mundum istum,
Et quod hactenus est comissum,
Non me demergat in abyssum.

5. Ne delinquam rursus prave,
Cor ad Deum sursum trahe,
Ut in praesenti et futuro
Amem ipsum corde puro.

6. Corde, voce laudem Deum,
Reflectendo super eum
Omnes vires et conamen
Suum exorando nomen.

7. Ut excessus sic deplangam,
Ut non post hanc vitam longam
Pro peccatis feram poenam,
Invitari fac ad cenam,

8. Ubi nullus est defectus,
Ut ibidem sim electus,
Angelis corregnaturus
Et a malo sim securus.

9. Amen; illud idem, pie
Iesu, fili da Mariae,
Pater atque sacrum flamen,
In caelesti Hierusalem.

Orat. ms. Underdorfense saec. 15. Clm. Monacen. 7815. — 4, 1 Christum fehlt.

80. De ss. Cosma et Damiano.

I.

1. O animarum medici
Et corporum veridici,
Cosma et Damiane,
Sanate aegros moribus,
Ut a cunctis doloribus
Vivamus semper sane.

2. Beati vos artifices
Fideles et opifices,
Vestro digno precatu
Christus, medela cordium,
Purificator sordium,
Nos solvat a reatu.

3. Infirmitas ne corporis
Ad culpam trahat temporis
Spiritum animalem,
Aut carnis nostrae pravitas
Animam sive vanitas
Laedat rationalem.

4. Culparum morbos pellite,
Praeparandam dirigite
Materiam peccantem,
Noxae faeces eicite
Confortando reficite
Vitam desiderantem.

5. Sacris electuariis,
Potionibus variis
Et aquis lacrimarum,
Syrupis paenitentibus
Cum pillulis solventibus
Excessum animarum,

6. Salutis nardo pistico
Et alabastro mystico
Actus vitae curate,
Virtutum aromatibus
Mentis infirmitatibus
Mederi festinate.

7. Unguentis redolentibus,
Pietatem habentibus
Aegrotis subvenite,
Murra carnem mortificet,
Et sensus tus purificet,
Balsamus bonae vitae

8. Regimen bonum conferat,
Ne sanitas nos deserat
Sentiens recidivum,
Ne mergamur in puteum,
Respiret corpus luteum
Ad statum redivivum.

II.

1. O medici piissimi,
Qui meritis clarissimi
In caelis refulgetis,
In beatorum coetibus,
Angelorum cohortibus
Sine fine gaudetis,

2. A peste, clade corporum
Praeservetis et operum
Morbis, ne langueamus
Aut moriamur spiritu,
Sed animae ab obitu
Velociter surgamus

3. Et vivamus in gratia,
Sacra caeli palatia
Donec ingrediamur,
Gaudentes de victoria
Et trinitatis gloria
Felices perfruamur.

4. Amen dicamus pariter
Et pergamus alacriter
Caelorum ad solamen,
Ad beatorum aciem
Cernentes Dei faciem,
Rex regum praestet. Amen.

Corner, Magnum promptuarium 1635, p. 603 sq. mit der Angabe: „Prosa vetustissima . . . impressa olim Brunswigae 1514." A. — Aus unbekannter Quelle bei Milchsack I, 83. B. — I und II umgestellt A. — I. 1, 5 et a B. — 4, 6 Mentem Deo placentem A. — 5, 6 Vitium animarum A. — 7, 4 Malam carnem A. — 8, 1 Opinionem conferat B. — 8, 2 Ne suavitas nos B. — 8, 3 Aut sternat recidivum B.

II. 1, 4 Et beatorum B; sortibus A. — 1, 6 Iugiter congaudetis B. — 3, 1 Ut vivamus B. — 4, 6 Rex poli praestet A.

81. De sancto Cuthberto.

Salve, sancte pater, Cuthberte, vir inclite, recti
Norma, pater patriae, cura salusque tuae.
Salve, dulce decus, salve, spes magna tuorum,
Virtus nostra, vale, vir pietatis, ave.
5. Sit tibi laus, tibi dignus honor, tibi gratia detur,
Qui licet indigno das bona saepe mihi.
Tu mihi magna salus, mihi gloria saepe fuisti,
Tu me dulcifluo semper amore foves.
O quot saepe malis, quibus hostibus atque periclis
10. Me, pater, ereptum prosperitate foves,
Et tibi quid dignum reddam, pater, o pie praesul?
O pater, o clemens pastor, adesto mihi,
Ut placet, et nostro, pater, auxiliare parenti,
Auxiliare mihi, dulcis amice Dei.

Cod. Londinen. Reg. 7 A VI saec. 14/15. — 3 dulce salus decus. — 13 nostri. — 14 mei.

82. De sancta Dorothea.

1. Ave, tu virtutum tumba,
Sine felle es columba,
Generosa Dorothea,
Nos tuere, ne romphea
Daemònis deiciat.

Generosa Christi verna,
Naevo carens et lucerna
Mundo lucens ac pincerna,
Vina praebens mystica,

2. Paradisi tu colona,
Quae pro malo reddis bona,
Scribae mittis caeli dona
Rosas, mala caelica.
Praeco Christi, quae profanos
Deos spernens et paganos
Fide vestis et sic vanos
Mores regis hominum.

3. Pulchra coruscans puella,
In aetate iam tenella
Te succidunt dira bella
Sub duce Fabricio;
Vinculata maceraris,
In catasta cruciaris,
Vultu caesa flagellaris
Omni carens vitio.

4. Gens perversa malae spei,
Quam dum doces verbum Dei,
Lumen tuae faciei
Conterit cum baculis,
In te dictat tormentales
Poenas saevas et letales,
Dum mamillas virginales
Tuas cremat faculis.

5. Supplicamus, nos tuere
Et peccata fac deflere,
Martyr sancta, confer vere
Tempus paenitentiae;
Virgo bona, crimen tege,
Victum dona, mores rege,
Ne damnemurque cum lege
Causa neglegentiae.

6. Pugil Christi, Dorothea,
Tua nos virtute bea,
Ut associemur bea-
tis condigno praemio;
Deum nobis fac placatum,
Ut post mundi incolatum
Nobis locum det optatum
In caelesti gremio.

Orat. ms. Tegurinum saec. 15. Clm. Monacen. 20001.

83. De sancta Dorothea.

1. Fulta fide Dorothea,
Iudicem Fabricium
Non formidas, sed ut bea-
ta spernis eloquium,
Insultante gente rea
Non horres supplicium.

2. Verbis blandis tunc conatur
Te, virgo, seducere,
Nec promissis superaris
Nec terreris verbere,
Compediris, obserraris
Taetro clausa carcere.

3. Vas liquoris aestuantis
Athleta ingrederis,
Sed virtute hoc tonantis
Fervore non laederis,
Post haec plagis tot et tantis,
Clara vultu, caederis.

4. Carne sancta laceraris,
Fluit unda sanguinis,
In mamilla concremaris,
Furit ira praesidis,
Fusto caesa decollaris,
Iungeris mox caelicis.

5. Imminente passione
Virgo haec interserit:
Assequatur, Iesu bone,
Quod a te petierit,
Suo quisque in agone,
Mei qui meminerit.

6. Dorothea, sponsa Christi,
Pro sponso humiliter
Quae tormenta pertulisti,
Peto nunc suppliciter,
Tutrix sis a clade tristi
Hic et aeternaliter.

7. Gloria sit, Iesu bone,
Tibi nunc et iugiter,
Qui certantes in agone
Adiuvas fideliter
Et mercedem das coronae
Vincenti viriliter.

Orat. ms. Tegurinum saec. 15. Clm. Monacen. 20001. A. — Orat. ms. Tegurinum anni 1470. Clm. Monacen. 20021. B. — 1, 3 Non formidas, sed maturum. B. 1, 4 tu formas eloquium B. — 5, 5 Meae pro te passionis B. — 5, 6 Quisquis memor fuerit B; Mei qui memor fuerit A. —

84. De sancta Dorothea.

1. Gaude, sponsa Dorothea,
In caelesti iam chorea,
Verbo qui creavit cuncta,
Christo tuo sponso iuncta.

2. Secum intras in conclave,
Epithalamum suave,
Ubi semper angelorum
Audis eructare chorum.

3. Super multas speciosas
Filias mittendo rosas
Februi algore diro
Te honorat more miro.

4. Rosa florens sine spina,
Fulgens stella matutina,
Hora vespertina praesto
Nostri sis et memor esto.

5. Nos ad patriam tendentes,
Hoc in stadio currentes,
Malis variis gravatos
Tota die morti datos,

6. Gratia quae es diffusa,
Labiis tuis excusa
Erga summum genitorem
Genitumque campi florem
Et amborum sacrum flamen.
Fiat, fiat. Amen, Amen.

Orat. ms. Gelriense saec. 15. Cod. Bremen. C. 22. — Nach dem Liede finden sich folgende Verse:

Haec dona donantur: Dorotheam qui venerantur,
Sunt fortunati personis nec tribulati,
Paupertas, furtum, mala mors, confusio, stuprum
Nec gravitas partus, proles vitiata per artus,
Singula non laedunt, ignis, phantasma recedunt,
Et dum decedunt, tunc Christi corpus habebunt.

85. De sancta Dorothea.

1. Gaude, virgo Christi grata,
Dorothea, sic vocata
Disponente Domino.

2. Gaude, virgo gloriosa,
Dorothea speciosa
Deitatis gratia.

3. Gaude, virgo te quaerenti
Et sincere diligenti
Iuncta das tripudia.

4. Gaude, dulcis advocata,
Caeli serto coronata,
Ardens o carbuncule.

5. Gaude, splendens pulchritudo
Virginumque claritudo
Ad instar carbunculi.

6. Gaude, virtutum area,
Urbe nata Caesarea,
Tu a me pelle vitia.

7. Gaude, maestis consolamen
Miserorum et velamen
In saeclo naufragantium.

8. Gaude, decus humilium,
Mihi confer auxilium
Et pro me ora Dominum.

9. Gaude, cuncta impetrasti,
Ictus ensis dum sperasti
Sub praefecto Fabricio.

10. Gaude, gentis adiutricem,
Scelerum te assistricem
Sciant mortis in periculo.

11. Christi dona visionem,
Peccatorum tersionem,
Veram cordis compunctionem,

12. Dei matris praesentiam
Tuamque apparentiam.
Duc nos post te ad gloriam.

Cod. Ducumburgen. 84. saec. 15. — 4, 3 o fehlt. — 5, 2 que fehlt. — 7, 1 maestis solamen. — 10, 1 centis adiutricem. — 12, 3 ad Dei gloriam.

86. De sancta Dorothea.

1. Stella lucens clare,
Tui est donare,
Christi imperare,
Mei sed rogare.

2. Tibi, virgo, non est fas,
Ut precata denegas,
A Christo cuncta impetras,
Posse tuum non est breve.
Si non tua pietas
Effectum preci daret,
Mis mens vacillaret,
Cui adest anxietas
Timoris non leve.

3. Si ergo non annuit
Tis favor, id, quod petam,
In extasim corruit,
Orandi volo metam.

4. Rogo, sis, piissima,
Mihi non ingrata
Mala ob gravissima,
Commisi quae, peccata.

5. Superbiae elatio,
Luxus delectatio,
Irae, avaritiae,
Invidiae, saevitiae,

6. Gula et acedia,
Boni et desidia
Non pellant tis subsidia,
Dum tantis sis ditata donis,
Singulis dotata bonis.

7. Quis est tam sine cerebro
Et expers sanae mentis,
Qui non oraret te crebro
Dum gratiae ingentis
Sis dotis et fluentis.

8. Indigne refutares
Quemlibet peccantem,
Cum annuendo dares
Rogata per blasphemantem.

9. Rogavit prece unica
Theophilus abs corde,
Cui mala punica,
Rosas carentes sorde
Misisti; sic plenissime
Me audi supplicantem,
Christum habes firmissime
Tibi nil negantem;

10. Ut vox evangelica
Fari licet nobis,
Quidquid voce caelica
Petatis, fiat vobis.

11. Columba simplex tu leonem
Theophilum cepisti,
Ad veram hinc dilectionem
Carentis norma,
Praeclara forma
Cunctis natis hominum,
Largitoris omnium
Tuis donis vinxisti,
Serpentem sic vicisti.

12. Theodori o filia,
Quae mentis cum vigilia
Quaeque fugas vilia
Naturaeque debilia
Lampade fervente
Castigas, ut morales,
Virtutes theorales,
Mores naturales
Pura servans mente.

13. Te, virgo, petit omnis clerus,
Gentis laudat coetus plerus,
Animus gementum merus
Suspirat pro iuvamine,
Dolor, tribulatio,
Maerentum conturbatio
Clamat pro solamine.

14. Horum collegam
Me fore legam,
Agens, oro, ut sic degam,
Da, quod mis defectus tegam.

15. Haec, virgo, dona, quae pro donis
Sunt data specialibus
Tibi hora in agonis
Et tuis sodalibus.

16. Deus nam praevidit tibi,
Sibi ut ab aeterno
Famuleris hic et ibi,
Scribit coetu in superno.

17. Et haec in te parentes tui
Strui
Singulari praemio
Meruerunt vitam sui,
Frui
Tecum Christi praemio.

18. Cuius vivens apostola
Es ipsum praedicando,
Sui turbam augmentando,
Fidem eius promulgando
In vita sic pro morte sola
Stola laetabunda
Texit Christus te iucunda.

19. Sic caeli manes incola,
Sic iam ostendunt satis
Dona tuae pietatis
Plurima prodigia,
Quae per te Christus tis post mortem
Fecit multis dando sortem,
Finem rectum, vitam fortem
Et sequi tis vestigia.

20. Aliaque multa signa,
Tua sanctitate digna,
Quae nunc narrare transeo,
Haec ineffabilia
Neque scrutabilia
Sensus per aspectum,
Incontemplabilia
Per hominis intellectum.

21. Ach, virgo, haec precata
Voluntate cape grata,
Quae impetrasti mihi dona,
Dona bona, zona
Hostium me non ligat,
Nec figat
Immunda
Verecundiae unda,
Facundiaeque linguam puram
Placituram
Deo et hominibus
Da nunc in omnibus,
Ut non deficiam
Sitiam-
que semper fontem vivum;
Divum rivum
Contritionis in me funde,
Tunde cor meum reum
Devotum ad confessionem,
Totam satisfactionem,
Vitam perfectam,
Fidem rectam,
Regem noscam angelorum
Tuum per iuvamen,
Cui laus per saeculorum
Saecula. Amen.

Orat. ms. Tegurinum anni 1469. Clm. Monacen. 20124.

87. De sancta Dorothea.

1. O miranda Dorothea,
Novum sensum in me crea,
Tenacem memoriam
Peccatorum, mater vera,
Confer mihi verba mera,
Dulcem eloquentiam,
Et ne damnet me mens rea,
Me virtute tua bea
Dando confidentiam.

2. Supplicamus, nos tuere,
Martyr sancta, confer verae
Tempus paenitentiae,
Virgo bona, crimen tege,
Victum dona, mores rege,
Ne damnemur gravi lege,
Da spem indulgentiae.

3. Pugil Christi, Dorothea,
Tua nos virtute bea,
Cor in nobis mundum crea
Cum condigno praemio;
Deum nobis fac placatum,
Ut post huius mundi statum
Vitae locum det optatum
In caelesti gremio.

Orat. ms. Campense anni 1462. Cod. Darmstadien. 521. A. — Orat. ms. Elvangense saec. 15. Cod. Stuttgartien. 1 b 91. B. — 1, 1 O miranda et sanctissima B. — 1, 4 martyr B, vera fehlt B. — 1, 5 Confer mihi vera revelamina verba mera da deflere meaque reata B. — 1, 6 Dulciaque eloquia B. — Nach Str. 1 schieben AB ein: Ave gemma virtuosa etc. Mone Nr. 897, Str. 1. — 2, 3 Tempus difinitie B. — 3, 1 O pugil B — 3, 3 Associemur B. — 3, 4 Cum fehlt B. — 3, 6 vitae statum B. — 3, 7 Saecli locum det B. — Nach Str. 3 folgt in B noch (O) Dorothea Christo grata etc. Mone l. c. Str. 2.

88. De sancta Dorothea.

Nobilis et iusta, mitis virgo Dorothea,
Dulcis, iucunda, gloriosa, decora, benigna,
Vere cunctorum mediatrix es peccatorum.
Ignibus es assa, pro Christi nomine passa
5. Tempestate, fame, post quinque quater quoque mane
Carceris in tenebris tu, virgo, reclusa teneris.
Post cruce suspensum tenerum corpus laceratum,
Post ferro laesum, virgis flagris quoque caesum,
Pectus, virgo, tuum ardenti face perustum.
10. Oleo perfusa bullienti es, virgo decora,
Fustibus es laesa, virgis plagis quoque caesa.
Es decollata postremo, virgo beata,
Ad caelos isti, cum vita privata fuisti,
Et postulata Christus tenuit tibi rata.
15. Adiutrix digna tu sis mihi, virgo benigna,
Ac advocata, cum sis super astra locata,
Non rogo ditari nec paupertate gravari,
Sed me circumda virtutibus et medium da.
Virgo Iesu Christi, per gaudia, quae meruisti,
20. Per te non sera mihi sit contritio vera.

Peccatis lassis continuo, te precor, assis
Ac delictorum veniam deposce meorum.
A fama ficta me protege tu, benedicta
Virgo, tu sis mihi lux, in itinere tu sis mihi dux.
25. Virgo, tuis precibus detur haec protectio laute,
Ut possim mundi transire pericula caute

Cod. S. Petri Salisburgen. b II 30 saec. 15. A. — Orat. ms. Elvangense saec. 15. Cod. Stuttgartien. 1 b 91. B. — Orat. ms. Vratislaviense saec. 15. Cod. Univ. Friburgen. (Helv.) s. n C. — 1. Nobilis et casta B. — 2. iucunda, pro nobis ora benigna B. — 3. Vere contritorum B. — 5 fehlt B; post quartus quinqueque mane C. — 6. tenebris post virgo C. — 7. tueris corpus B. — 8. fehlt B; flagellis virgis quoque caesum C. — 9. Pectus tuum virgo candenti A. — 10. fehlt C; Oleo imposita A. — 11. fehlt A; Baculis est caesa facies tua quoque laesa C. — 13 und 14 umgestellt A. — 14. tibi tenuit A. — 15. digna mihi sis virgo C; digna tu sis virgo B. — 18. et fehlt A. — 19. steht vor 15 B. — 19 bis 24 fehlen C. — 20. sit mihi B. — 21. Peccatis lassa constringe deprecor assa B. — 23. A fame B. — 24 u. ff. fehlen B. — 26. pericula transire A.

89. De sancta Dympna.

Alma Deum Dympna pro nobis iugiter ora.
Filia christicola regis de lege profana,
Virgo decora nimis, contemnens idola patris,
Haec Christo nubit patris sponsalia spernit.
Hibernorum rex natae caput amputat exlex.
O felix patria, quam sacrat sanguine Dympna.
Cantica psalle pia Dymnae, Ghele, villa beata,
Terribiles hostes prosternit regia proles.
Unica tota salus, qua gaudet terra Ghelensis,
Carmina casta tibi, martyr, reminiscere nostri.

Vita ms. S. Dympnae saec. 15. Cod. Gelen. s. n.

90. Ad sanctam Dympnam.

Oratio de tempore decollationis.

Florido quondam tempore
rosarum et liliorum
Dympna in villa de Ghele,
regis proles Hibernorum,
Sacro florebat sanguine;
nunc, victrix daemoniorum,
Virgo martyr, nos defende
ab incursu praedictorum,
Ne nos mergant, sed duc tute
ad regna laeta polorum.

Vita ms. S. Dympnae saec. 15. Cod. Gelen. s. n.

91. De sancta Dympna.

Ave, Dympna, virgo sanctissima,
Multa laude vere dignissima,
Ave, generosa et iucunda,
Agni sanguine rubicunda.
5. Ave, beata Christi virguncula,
Per quam tanta coruscant miracula.
Gaude, dulcis et benedicta,
Quae reorum deles delicta.
Vale, pia mater, per saecula,
10. Sis apud Christum pro nobis sedula
Et contra daemones protectrix firmissima

Orat. ms. Neerlandicum saec. 15. Cod. 7977 der k. u. k. Familien-Fidei-Kommifs-Bibliothek Wien. — 10 pro nobis sollicita. Vgl. Anal. XV, Nr. 175.

92. De sancta Elisabeth.

1. O laudanda gloriosae,
Sanctae matris et famosae,
Elisabeth nobilitas,
O miranda gratiosae,
Stirpis quoque virtuosae
Plus nobilis humilitas.

2. Pia mater, cum fulciret
Et te multum insigniret
Regalis ipsa gloria,
Dignitatem es oblita,
Mundi pompas, opes, ita
Et cuncta transitoria.

3. Pretiosas abdicasti
Vestes, carnem castigasti
Ieiunio, cilicio,
Ut valeres cohibere
Te per haec et retorquere
A putri carnis vitio.

4. Et effecta orphanorum
Mater es et pupillorum,
Ut posses hic liberius
Sensus tuos occupare
Et de tuis cogitare
Bonis rebusque verius.

5. Ut in usus salutares
Infirmorum haec mutares
Et pauperum in fercula,
Quos sollerter visitasti,
Sordes horum contrectasti
Ut mulier paupercula.

6. Hos lavisti, his stravisti,
Hos cibasti, baiulasti,
Tu sancta regis filia;
O quam multis sanativa
Erant et confortativa
Haec facta tam humilia.

7. Foras dabant sospitatem,
Intus poenae puritatem
Ipsorum ad solacia,
Ut in signis liquet dignis,
Quibus, mater tu insignis,
Dei fulgebas gratia.

8. Nam defuncti reviviscunt,
Ambulare claudi discunt,
Leprosos tu salvificas,
Aures surdis sunt apertae,
Caecis datus visus per te,
O quantos sic laetificas.

9. Eia, tu matrona pia,
Ora pro me, hostes quia
Tres me impugnant graviter,
Haec, quae obsunt, cupit caro
Et, quae prosunt, infert raro,
Sed blanditur suaviter.

10. Mundus vult, ut diligatur,
Quod oblectat, non spernatur,
Amantes ut inficiat;
Offert pulchra, pandit vana,
Vere falsa et insana,
Incautos ut alliciat.

11. Et antiquus nequam ille,
Sciens artes plus quam mille
Temptandi, ut decipiat,
Contra bonos furit, fremit,
Ad peiora malos premit,
Ut plures sic surripiat.

12. Quare Deum deprecare,
Ut hos hostes superare
Det mihi et resistere
Et fervere in amore
Eius absque et torpore
Virtutibus insistere,

13. Sibi soli inhaerere
Ac defensus permanere
Ab omnibus periculis
Et post mortem semper frui
Claritate vultus sui
Ex tuis adminiculis.

Orat. ms. Lehninense anni 1518. Cod. Berolinen. Nr. 29. A. — Orat. ms. Carthusian. saec. 15. Cod. Capit. Treviren. 116. B. — Orat. ms. Campense anni 1462. Cod. Darmstadien. 521. C. — 1, 4 Admiranda AB. — 4, 1 Es effecta C. — 8, 4 surdae C. — Statt Str. 12 und 13 hat C die folgenden:

12. Ergo, mater gratiosa,
Patens castitatis glosa,
Iustorum tripudium,
Consolatrix infirmorum,
Hospitatrix egenorum,
Maestorem refugium,

13. Gregem tuum tu custodi,
Ne per hostem possit rodi
Morsu amarissimo,
Aufer fel adversitatis
Et da mel suavitatis
Gregi devotissimo.

14. Munda, mater, nostras mentes,
Sponso tuoque placentes
Sint per viam sospitem,
Ut post huius vitae cursum
Scandere possimus sursum
Ad caelorum hospitem.

93. De sancta Erentrude.

1. Salve, rosa puritatis,
Viola humilitatis,
Cuius folia virtutum
Multis monstrant iter tutum
Ad caeli tripudia,
Agnum sequens sine menda
Tu, Erntrudis reverenda,
Stola candida ornata,
Christi sponsa, virgo grata,
Sprevisti propudia.

2. Nardum pisticum sincerum,
Fidei te lumen verum
Sancta vita fulguravit,
Ac religio mundavit
A peccati scoria;
Castitatis tu saphirus,
Non gustasti luxus virus,
Pudicitiae ac cella,
Honestastis fulgens stella,
Gaudens nunc in gloria.

3. Thyma caritatis suavis,
Liberalitatis clavis,
Gratiarum largitudo,
Pietatis mansuetudo,
Rivus indulgentiae,
Ancora tu nostrae spei
Gaudiumque requiei,
Aeternorum contemplatrix,
Legis Dei vera latrix,
Scutum patientiae.

4. Eructasti verbum bonum,
Unde sponsi tui thronum
Introisti exsultando,
Sapienter vigilando
Cum gnaris virginibus.
Recreatrix tu lassorum,
Fortitudo prolapsorum,
Fervens Dei ac hymnista,
Bene sonans cymbalista
In sacris carminibus.

5. Nobilis ex stirpe clara,
Claritas virtutum cara,
Generosa in sophia,
Es fecunda sicut Lia,
Ferens fructus caelicos.
Doctrix Dei disciplinae,
Vias vitans vagas Dinae,
Sanctitatis vitae forma,
Cunctarum virtutum norma,
Regulans famelicos.

6. Rectrix Christi ancillarum
Fuisti ac lumen clarum
Coruscans in Dei templo
Fide, verbo et exemplo
In mandatis Domini;
Vitam tu contemplativam
Cum Maria et activam
Cum Martha sollerter ducens,
Lux in mundo grata lucens
Es utrique homini.

7. Doctrix sagax et diserta,
Debora ut tutrix certa,
Vernas tuas tu defensas
Et tutelas fers immensas
In te confidentibus.
In aeternum benedicta,
Cum sit gratia non ficta
Tuis labiis diffusa,
Recta via, non illusa,
Es te reverentibus.

8. Soror dulcis angelorum,
Carens thoro delictorum,
Fructum habens tu sanctorum
. . . .
Ornata monilibus.
Odor bonus tuae vitae
Te ad caelos duxit rite,
Ubi veste deaurata
Et a rege coronata
Exsultas in milibus.

9. Plena largitatis vena,
Pulchra tota et amoena,
Largas manus extendisti
Ad egenos, quos pavisti
Multum liberaliter.
Evangelii fluenta
Potasti mente intenta,
Horrens Babylonis potum,
Mortis felle plenum totum,
Vivens tu frugaliter.

10. Mater es dilectionis
Pulchrae et agnitionis,
Virgam Christus, rex Assuerus,
Ad te pius et sincerus
Est extendens auream.
Floribus morum venusta,
Columna Dei augusta,
Audi, filia, et vide
Te remuneratam fide
Per caelestem lauream.

11. Es amica pulchra tota,
Macula ab omni lota,
Annulo te subarrhavit
Christus atque trabeavit
Te in sponsam eligens;
Rex decorem concupivit
Tuum, cum te castam scivit.
In procellis naufragantes
Huius mundi et clamantes
Ad te salva erigens.

12. Tempestatis dulcis portus
Ac amoenitatis hortus,
Sion filia formosa,
Sine spina vernans rosa,
Tu convallis lilium.
Nubes tegens a calore,
Nos in tuo duc amore,
Medicinae distributrix
Miserorum ac adiutrix,
Salvatrix humilium.

13. Ueritatis tu lucerna,
Luce bea hic superna
Invocantes te devote
Liberaque tua dote
A gehennae aestibus.
Dilecta, decora nimis,
Sponso tuo, nos in imis
Fac peccata nunc deflere
Et post mortem congaudere
Tibi in caelestibus.

14. Iugum Dei tu portasti
Suave, sub quo militasti,
Nunc triumphans es in caelis,
Nobis miserere velis,
Rogo te piissimam.

Suffragatrix, precor, fortis
Sis in hora nostrae mortis,
Et succurrat nobis, amen,
Sponsus tuus, amen, amen,
Per te excellentissimam.

Orat. ms. Scotorum Vindobonen. 52 d 11. saec. 15. — 1, 6 sine macula. — 5, 7 vagas divine. — 6, 5 In manda Domini. — 6, 12 uterque. — Akrostich:
Sancta Erndrudis
Opem fert nudis.

94. De sancta Fide.

1. Sancta Fides, virgo clara,
Martyr Christo valde cara,
Audi, quaeso, mea vota
Coram Deo et fac rata.

2. Audi vocem te vocantis,
Audi precem te precantis,
Cor attende supplicantis,
Mentem fide te amantis.

3. Hic peccator te requirit,
Hic captivus ad te fugit,
Confitetur, quod peccavit,
Orat, gemit, dolet, plangit.

4. Ora patrem, ora natum,
Ora sanctum flamen horum,
Ne me damnet in aeternum
Propter suum nomen sanctum.

5. Vitam meam inquinavi,
Quia multa mala feci,
Multa mala verba dixi,
Multa mala cogitavi.

6. Dignus ergo sum damnari
Nec sum dignus exaudiri,
Sed tu, digne quae vixisti,
Tu es digna exaudiri.

7. Ora ergo pro indigno
Et fac dignum de indigno,
Ut sim dignus omni bono
Et indignus omni malo.

8. Tu per mundum diffamaris
Propter mira, quae tu facis,
Et prae multis Dei sanctis
Et amaris et oraris.

9. Tu solaris desolatos,
Tu infirmos facis sanos,
Claudos, caecos, mutos, surdos,
Immo paene omnes aegros.

10. Per te damna reparantur,
Vincla ferri dirumpuntur,
Catenati dissolvuntur,
Captivati liberantur.

11. Quae tot ergo bona facis,
Mihi, quaeso, semper assis
Et a cunctis serva malis
Ac in cunctis iuva bonis.

Cod. Londinen. Harl. 2882. saec. 13.

95. De sancto Gabriele.

O Gabriel laudabilis,
Magne princeps et nobilis,
Qui missus es de caelis
Beatae Mariae virgini.

Tu nobis nuntia
Salutis gaudia
Et fac haec, propera,
Quod nostra scelera
A Deo sint mundata.

Cod. Parisin. 11343 saec. 15.

96. De sancto Georgio.

O Quiritum gloria,
Martyrum victoria,
Ave, lux thronorum,
Ave, dux patronorum.
5. Salve, invicte proeliator,
Orthodoxe propagator,
Inclitus et generosus,
Qui es nulla labe rosus,
Strenuitate praefulcitus,
10. In latria sistens citus;
O Georgi sanctissime,
Moribus gravissime,
Qui virtute Iesu Christi
Intoxatum ebibisti
15. Et illaesus permansisti,
Hinc magum redemisti.
O rerum spretor mundanarum,
Frivolantur vires quarum,
O quanta luce coruscasti,
20. Virginem dum liberasti
Mortis ab exitio
Fidei et a vitio
Draconem occidendo,
Regem cum suis convertendo.
25. Ex quo nobilissimus equester
Nominaris, sis sequester
Inter me et hos tres hostes,
Ne caeli defendant postes:
Carnem, daemonemque mundum.
30. Fac me iter ire mundum
Et sic me iube militare,
Caelum queam ut intrare
Tuo sub vexillo
Me locans in tranquillo.

Orat. ms. Sigismundi Span de Bernstein anni 1477. Cod. Pragen. XIII H 3 b. — 8 es fehlt. Steht aus anderer Quelle mit anderem Anfange auch Anal. XV, Nr. 179.

97. De sancto Georgio.

Georgi, mirabilis
victor in tormentis,
Te decoravit Dominus
gratiae fluentis,
Dans, ut per te gaudeant
de precibus obtentis,
Qui tuae memores sunt
mentibus attentis
Passionis inclitae,
quam sustinuisti,
Athleta miles strenue,
pro amore Christi.

Orat. ms. Sigismundi Span de Bernstein anni 1477. Cod. Pragen. XIII H 3 b.

97. De sancto Georgio.

1. Fideles, huc attendite,
Christi sanctum diligite,
Mentibus laete dicite:
Georgi, martyr inclite,

2. Te decet laus et gloria,
Praedicantum militia,
Per quem puella regia,
Exsistens in tristitia

3. Coram dracone pessimo,
Te rogans corde intimo
Soluta est et animo
Se reddidit altissimo

4. Cum multis infidelibus.
Fac ergo, ut cum civibus
Tu nos reddas caelestibus
Nostris ablutis sordibus.

5. Ut simul cum laetitia
Tecum simus in gloria,
Nostraque reddant labia
Laudes Christo cum gratia.

Orat. ms. saec. 15. Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 1140. — Aus anderer Quelle Anal. XV, Nr. 180.

99. De sancta Gertrude.

1. Salve, virgo speciosa
Gertrudis, tu generosa
Ducis Pipini filia,
Puritate redimita,
Pretiosa margarita
Super auri milia.

2. Salve, casta sponsa Christi,
Quae terrena respuisti
Per eius auxilia,
Via morum, flos virtutum,
Forte castitatis scutum,
Reprimens hostilia.

3. Salve, gemma verae lucis,
Quae Austrasiorum ducis
Obfucasti filium,
Carnem eius dum sprevisti
Et amplexus abiecisti
Voluptatum vilium.

4. Sed dum nimium temptaris,
Tunc a matre occultaris,
Castitatis lilium,
Et ob votum castitatis
Et tutandae puritatis
Fugis in exsilium.

5. Ad partem orientalem
Franciae, ad locum talem,
Karleburch qui dicitur,
Ubi per te in Nivella
Tunc insignis atque bella
Basilica perficitur.

6. Omni cultu quam ornasti
Et in ea collocasti
Gregem monialium,
Tuque facta monialis,
Digna mater pastoralis
Es effecta talium.

7. Caecos, claudos collegisti
Et egenis praebuisti
Advenis hospitium,
Quos cibo spirituali
Cibasti et corporali
Per pium exercitium.

8. Hinc labore facto satis
Pastoralis dignitatis
Cessisti officio,
Sponso tuo sic abs cura
Casta vita, mente pura
Servis in cilicio.

9. Carne sponte maceraris,
Ut tandem proficiscaris
Ad aeternum praemium,
Mole carnis hinc exuta
Te suscepit, virgo tuta,
Sponsi tui gremium.

10. Ergo, mater gratiosa,
Patens castitatis glosa,
Iustorum tripudium,
Consolatrix infirmorum,
Hospitatrix egenorum,
Maestorum refugium,

11. Gregem tuum tu custodi,
Ne per hostem possit rodi
Morsu amarissimo,
Aufer fel adversitatis
Et da mel suavitatis
Gregi devotissimo.

12. Munda, virgo, nostras mentes,
Sponso tuo quod placentes
Sint per vitam sospitem,
Ut post huius vitae cursum
Scandere possimus sursum
Ad caelorum hospitem.

Orat. ms. Lehninense anni 1518. Cod. Berolinen. IV° 29. — Das gleiche Lied aus einer anderen Quelle Anal. XXIX, 147.

100. De sancta Godeleva.

1. Ave, martyr gloriosa,
Sponsa Christi pretiosa,
Godeleva sanctissima,
Stirpe nata generosa,
Virgo florens velut rosa,
Nupta constantissima,
A viro ludibriosa
Pertulisti ut famosa
Vidua fidelissima.

2. Nutu Dei conservata,
Virgo manens inviolata,
Per eius saevitiam,
Cui nupta, coartata
Siti, fame macerata
Viri per malitiam
Et ab ipso desolata
Ac domique mancipata
Viduae tenens regulam.

3. Post per ipsum iugulata
Et a servis es necata
Caelo reddens animam,
Ubi martyr praedotata,
Quater constas coronata
Tenens triumphi lauream;
Unde, martyr memorata,
Nostri memor sis, beata,
Ferentes tui memoriam,

Orat. ms. Misseniacense saec 15. Cod. Londinen. Egerton 2125.

101. De sancto Gregorio.

Magne pater o Gregori,
Magnum fructum salvatori
Eleganter attulisti,
Cuius gregi praefuisti.
5. Servus prudens et fidelis,
Oves praedo ne crudelis
Saeviendo laceraret,
Sed ad caulas grex mearet.
Sub exemplis et doctrinis,
10. Quibus fulges [columbinis]
Quasi stella matutina,
Per te crevit disciplina
Sanctitatis, vita morum.
Tu post Deum lux iustorum;
15. Quidquid patres araverunt
Vel virtutis seruerunt,

Illa digne messuisti,
Intra membra spargens Christi,
Ne succumbant ruitura.
20. Tu illustri ex natura
Pulcher foris, fons viroris,
Intus plenus, dos amoris;
O doctorum sidus clarum,
Mundo gratum, Deo carum,
25. Quo pusilli confortantur
Et fideles roborantur.
Cleri veri tu corona
Caritatis et intona,
Vigil caeli citharista,
30. Iesu Christi tu sacrista
Ac thesaurus es scripturae,
Cuius mihi iam est curae.
Super rosam vir praeclare,
Ut hanc queam indagare,
35. Tuo dulci fac rogatu,
Studiorum in hoc statu
Ut per lumen intellectus
Sensus meus sit directus
Ad id, ubi summum bonum
40. Regnat super caeli thronum.

Orat. ms. Reichenbacen. anni 1476. Clm. Monacen. 2990. — 10 Die Taube ist ikonographisches Attribut Gregors. — 35 Tuo dulci patronatu; bei dieser Lesart fehlt das Zeitwort zum folgenden.

102. De sancto Gregorio.

1. Salve, flos ecclesiae,
Honor monachorum,
Doctor sapientiae,
Speculum pastorum,
Salus pestilentiae
Urbis Romanorum,
Gregori sanctissime,
Decus clericorum.

2. Salve, cuius merita
Norma sunt iustorum,
Vita nec non inclita
Exemplar sanctorum,
Semita iustitiae
Tu es, forma morum,
Auctor amicitiae,
Salus viatorum.

3. Salve, carens simili
In sacra doctrina,
Mente scrutans humili
Dogmata divina,
Instructus a spiritu
Forma columbina,
Ut nos in hoc transitu
Serves a ruina.

4. Salve, summus pontifex,
Felix tu fuisti,
Terrenorum locuplex
Licet exstitisti,
Tu in usus pauperum
Hoc distribuisti,
Ut amorem integrum
Possideres Christi.

5. Non curans in saeculo
Hoc thesaurizare
Neque rerum cumulo
Nimis abundare,
Inopum miseriam
Velis sublevare
Et ad Dei gloriam
Totum erogare.

6. Duodecim pauperes
Dietim pavisti,
Miseros ac inopes
Ad honorem Christi,
Sed tertiumdecimum
Semel perdidisti,
Dei sanctum angelum
Fore cognovisti.

7. O quam vir piissime
Christus te probavit,
Angelus cum speciem
Pauperis monstravit,
Ut dares subsidium,
Certe te rogavit,
Discum mox argenteum
A te reportavit.

8. Salve, cuius lacrimae
Piae, quas fudisti,
Cum Traianum intime
Ad cor reduxisti
Et iustum iudicium
Eius audivisti,
Suum servans spiritum
A dolore tristi.

9. Et in tanto lacrimans
Poenam meruisti,
Pro damnato flagitans,
Quod non debuisti,
Exinde febricitans
Aeger exstitisti,
Tandem vitam terminans
Purgando transisti

10. De valle miseriae
Ad aeternam vitam,
Damnando mortis robur
Et in tuto sitam
Sumens plenam gloriam,
Gaudio munitam
Et ex Dei munere
Prorsus infinitam.

11. Oves tuae pascuae,
Pastor, tu guberna,
Ne luporum rabie
Mergantur ad inferna,
Sed sanctorum animae
Scandant ad superna,
Ut fruantur requie
Tecum sempiterna.

12. Nunc isto coenobio
Gregem conservato,
Digneris protegere
Hoste anullato,
Purgatum a faecibus
Fine bono dato
Exsultare valeat
In regno beato.

Orat. ms. Carthus. Erfordien. saec. 15. (Privatbesitz). — 1, 5 pentilentiae. — 2, 3 nec non indicii. — 2, 4 Exemplis. — 2, 6 es fehlt. — 2, 7 Auctrix. — 3, 3 Mentes. — 3, 8 Servas. — 4, 1 supremus. — 4, 5 Tu rosa pauperum. — 5, 1 Moram curans. — 6, 3 pauperes. — 7, 3 cum spiritus. 8, 2 que fudisti. — 9, 7 Eandem vitam. — 10, 4 Ejius in tuto. — 10, 7 Dei munimine. — 12, 1 Nunc isto te nobis. — 12, 5 Purgatorem.

103. De sancto Guillelmo.

1. Guillelmus, flos nobilium,
Desperatorum solacium,
Exemplum fit paenitentium
Infirmis dans remedium.

2. Dux, comes magnificus
Cunctis spretis operibus
Eremita fit assiduus
Christum quaerens plenius.

3. Specus et tugurium
Sunt ei palatium,
Et post in Rhodis stabulum
Caelo dedit spiritum.

4. Ad cuius cunctis tumulum
Salutis datur subsidium,
Malis prece nos libera
Et ad caeli perduc gaudia.

Orat. ms. Trudonense saec. 16. in. Cod. Leodien. 395. — 4, 3 Malis prece, Guilhelme, nos libera.

104. De sancta Helena.

1. Caeli regem veneremur,
Voce dulci modulemur
Infideli de regina,
Facta mundi medicina.

2. Per Silvestrum est nutrita
Et in fide stabilita,
Viro fidem quae suasit,
Christum sed plus adamavit.

3. Huius [in] conversione
Iubilemus contione
Angelorum cum superna,
Ut nos ducat ad aeterna.

4. Indos vertit et Hibernos,
Quos fideles fecit vernos
Sicque genti truci horum
Fidem dedit praedictorum.

5. Lignum quaerit haec Helena
In absconso non abs poena,
Quod post misit sublimari
Et per cunctos adorari.

6. Dehinc membra Thebaeorum
Per cultores vitiorum
Dire nimis trucidata
Per hanc sistunt sublimata

7. Templis altis, quae construxit,
Clare dum in fide luxit,
Quibus confert arva multa,
Quae est laude circumfulta.

8. Tandem haec matrona digna
Voce cepit de benigna
Sui sponsi exlamantis,
Hanc ad caelos invitantis:

9. Veni sponsa nunc amica,
Lege cares cum iniqua,
Caelos cum ingredieris,
Donis meis asserveris.

10. Nostra salus, o Helena,
Cum Xantrensibes amoena
Voce te laudare curem
Et in tua laude durem.

11. Tuum sponsum tu exora,
Pro his tu non des[is] prona,
Ut emendam consequantur
Et a noxis abluantur.

Collect. ms. Sangallense saec. 15. Cod. Sangallen. 304. — 2, 1 Per Silvestrum merita. — 6, 3 Dire minas. — 6, 4 Per haec. — 7, 3 arma multa. — 9, 2 Leges cares. — 10, 2 Cum Xantrenses. — 10, 3 curam. — 10, 4 duram.

105. De sancto Hieronymo.

1. Exsultet caelum laudibus
Et omnis terra iubilet,
Corde, voce et mentibus
Ieronimumque concinet.

2. O vere lux Italiae,
Ieronyme sanctissime,
Decus sanctae ecclesiae
Et doctor verus optime.

3. O virgo et flos virginum,
O sanctitatis vasculum,
Tu castitatis speculum,
Decus, corona et lilium.

4. O forma paenitentiae
Eremique angelici
Norma et abstinentiae,
Martyr mentis martyrii

5. Tu post Iohannem praevium,
Qui demonstravit Dominum,
Tenes caelum empyreum,
Dei regnum perpetuum.

6. Tu exstirpator omnium
Errorum, tu et schismatum,
Tu confudisti omnia
Per argumenta lucida.

7. O Bethlehem amplissima,
Quae filium Ieronymum
Nutristi, o piissima,
Tam sanctum et egregium.

8. Tu sacrosanctae fidei
Interpretator lucidus,
Tu doctrinarum splendidus
Largitorque magnificus.

9. Tua doctrina caelica
Splendet per mundi climata,
Lux pellens cuncta schismata,
Omni luce clarissima.

10. O sacra lux Ieronyme,
O pater beatissime,
Tu confessorum omnium,
Es splendor et lux mentium.

11. Tu omni clero ferculum
Dedisti salutiferum,
Vere cibum angelicum,
Omni melle dulcissimum.

12. Quis te posset omnimode
Laudare, mi Ieronyme,
Quis tuae sapientiae
Grates posset uberrimae.

13. O monachorum gloria,
Eremita angelicus,
Tu mundo es divinitus
Datus a Deo caelitus.

14. Quis gradus in ecclesia
Tua non gustat pocula
Dulcia et melliflua,
Divina ac magnalia.

15. Tu sacratis virginibus
Normam vivendi nobilem
Exemplis mirabilibus
Dedisti et immobilem.

16. Tu viduis et clericis,
Tu monachis et laicis,
Tu cunctis famulantibus
Deo dedisti pabulum.

17. Tu fluvius scientiae
Et doctrinarum rivulus,
Tu schola sapientiae,
Vere doctor eximius.

18. Quis posset tot volumina
Hebraea et Arabica,
Graeca quoque Chaldaica
Interpretare lucida?

19. In te effudit caelitus
Ardor divini spiritus,
Ut tot proferres grandia
Et vere mirabilia.

20. O quis laudare valeat
Ieronymum sanctissimum,
Vere patrem piissimum,
Vas auri splendidissimum?

21. Gaude, Bethlem sanctissima,
Et tu, tota Italia,
Gaudete, quaeso, invicem
Nutrisse tantum apicem.

22. O gloria tuae patriae
Et Dalmatiae bonitas,
O rosa et flos Italiae
Et virtutum immensitas.

23. Tu moniales vigiles
Devotas fac et humiles,
Ut te devotae et sedulae
Laudent, pie Ieronyme.

24. Quaeso, o pater inclite,
Ipsas devote protege,
Ab omni malo et crimine,
Dulcissime Ieronyme.

25. O pater celeberrime,
Alme, grate Ieronyme,
Exaudi, tuae servulae
Quas dant preces humillimae.

26. Tu sis, qui veris brachiis
Sustines templum clericis
Nec non et Christi laicis
Undique seras aperis.

27. Tuis devotis famulis
Praesto, mi pater, subveni,
Ut precibus continuis
Sint tuo amore fervidi.

28. Audi sua precamina
Et dimitte peccamina,
Solve nexorum vincula
Et da quieta tempora.

29. Per te renuent devia
Et cuncta nocibilia
Suaque desideria
Erigant ad caelestia.

30. Per te patrem et filium
Sanctum agnoscant spiritum
Et tua prece sedula
Ducantur ad caelestia.

31. Gloria patri Domino
Et suo sancto Ieronymo,
Qui cum Iesu unigenito
Semper regnat cum gaudio

Orat. ms. S. Servuli Venetiarum saec. 15. Cod. Marcian. L III 32. — 5, 4 Et Dei. — 10, 1 sacra lex. — 13, 2 O eremita. — 20, 1 Quis laudare valeat. — 28, 2 crimina. — Aus derselben Quelle bei Huemer, Untersuchungen über die ältesten Lateinisch-Christlichen Rhythmen (Wien 1879) S. 70 ff.

106. De sancto Hieronymo.

1. O doctorum doctor, ave
Servulorum imo fave,
Ieronime, mi domine,
Acceptetur hic benigne,
Quamquam detur laus indigne
De peccatore homine.

2. Si indignus aut peccator,
Non malignus is laudator
Dici queat iuridice,
Nam ut laudet, inquam, reus,
Mori gaudet homo Deus,
Quod creditur veridice.

3. Vermis, rana dum coaxat,
Non spe vana linguam laxat
Cum angelis hymniferis,
Extinctus sic carbo linquo
Extinctos et appropinquo
Carbonibus igniferis.

4. Dat gradum aequalitatis
Mulierum maior natis
Tibi secum in praemio,
Defert sibi considere,
Pari luce refulgere
In paradisi gremio.

5. Quem beatus Augustinus
Ac Cyrillus, vir divinus
Senserunt mirabiliter;
Nec mirandum, quod aequantur
Pugiles, dum praemiantur,
Qui certarunt fideliter.

6. O aurora quam decora,
Stillans rorem, per quem florem
Virtutum concipio,
Deflorere et frondere,
Ferre fructus tuos ductus
Sequens non despicio.

7. Cardinalis ens in Roma,
Spirans lateque theoma
Fers aemulorum furias,
Ad desertum inde gressus
Inhumanas es perpessus
Ibi carnis iniurias.

8. Macerata haec te teste,
Cilicina tecta veste
Nude humo adliditur,
Post squalescens et rarescens,
Nigra pellis de flagellis
Tuae manus inciditur.

9. Quis divinis in doctrinis
Exponendis, transferendis
Et in tot linguagiis
Tam profundus, tam facundus
Et in tota mundi rota
Tantus in suffragiis?

10. Monialis saevis malis
Dum temptatur, obumbratur
Vi tuae imaginis,
Fratrem plane de germanae
Stupri felle quasi velle
Salvas et voraginis.

11. Tremens leo mansuefactus,
Pro medela ad te tractus,
Pedibus provolvitur,
Sumpta cura duratura
Servitute pro salute
Merces tibi solvitur.

12. Claustri muris ruituris
Tis devotam hinc amotam
Solam servas de ceteris,
Extinguis Sabinianum
Blasphemosque, sed Silvanum
Pulchre solvis, dum peteris.

13. Cur, baptistae par, assiste,
In honore qui labore
Es huic comparabilis,
Postulato, ne irato
Iudicante dei nato
Inveniar damnabilis,

14. Dato pie, ut in die
Tam poenali tribunali
Astem securissime,
Hoc adverte, dari certe,
Postulatur quidquid per te,
Rex iubet citissime.

15. Hinc scripturis de obscuris
Intellectum da perfectum
Cum sapore sugere,
Exquisita stare vita,
Motus luxus, bona, fluxus
Et excessus fugere.

16. Esto fortis hora mortis,
Ne in manum duram canum
Ruam infernalium,
Expers luctus per te ductus
Stem in choro praefulgoro
Laudum perennalium.

Cod. Brunsvicen. 48. saec. 15. — 4, 1 Dic gradum. Das gleiche Lied aus einer anderen Quelle Anal. XXIX, Nr. 289.

107. De sancto Hieronymo.

1. O generose domine,
Sanctissime Ieronyme,
Cor, verba et opus nostrum
Fac Deo beneplacitum.

2. Ipse te intercedente,
Qui vult omnes salvos esse,
Firmet iustos, sanet reos,
Ad se trahat erroneos.

3. Sint omnes rectores mei
Sancti, gnari, pii, iusti,
Nos humiles et subiecti
Omnesque Deo dilecti.

4. Ut nunc taliter vivamus,
Cum vitam hanc exeamus,
Sua misericordia
Nos in caeli ducat regna.

5. Quare nunc clamamus ad te,
Noli nos tunc relinquere,
Festina, ne tardaveris,
Succure nobis miseris.

Orat. ms. Tegurinum anni 1470. Clm. Monacen. 20021. A. — Orat. ms. Tegurinum saec. 15. Clm. Monacen. 20124. B.

108. De sancto Hieronymo.

1. Hymnos, psalmos concinamus
In laudem magnifici
Ieronymi et colamus
Eum corde simplici,
Qui crevit ut cedri ramus
Hic fructu multiplici.

2. Parvo victu refraenavit
Carnis petulantiam,
Sacco tectus et calcavit
Omnem arrogantiam
Et de saevo reportavit
Sic hoste victoriam.

3. Lucta pervenit frequenti
Ad cordis munditiam,
Per quam Deo excellenti
Placuit, qui gratiam
Illius infundit menti,
Lumen et scientiam.

4. Legis interpres divinae
Fidelis enituit,
Ex Hebraeo quam Latine
Discrete transposuit,
Unde laudem sine fine
In templo promeruit.

5. Haereticos expugnavit
Linguae comptae gladio,
Contra pravos et dictavit
Mores zelo nimio,
Quare plures provocavit
Contra se in odio.

6. In Bethlehem consummavit
Cursus sui stadium,
Ubi virgo reclinavit
Dei patris filium,
Et ad id, quod praelibavit,
Assumptus est gaudium.

7. Signis eum illustravit
Miris post interitum
Christus, per quae propalavit
Magnum vitae meritum
Eius et quod ambulavit
Iuxta suum placitum.

8. Perduc, doctor, ad amoenam
Exsulantes patriam,
In qua sancti cantilenam
Canunt luctus nesciam,
Summae trinitatis plenam
Contemplantes gloriam.

Collect. ms. Silvae S. Martini prope Geraldimontem saec. 15. Cod. 7961 der kk. Familien-Fideikomifs-Bibliothek Wien.

109. De ss. Hieronymo, Augustino, Thoma Aquinate.

1. Vos avete, admirandi,
Dulces patres collaudandi,
Flumine scientiae
Super cunctos praeferendi,
Claris donis extollendi
Septiformis gratiae.

2. Plus quam astra nunc fulgetis
Et aeterno nunc gaudetis
Lumine iustitiae,
Quod sperastis, iam habetis,
Credidistis, quod tenetis,
Aeternalis gloriae.

Ad sanctum Hieronymum.

3. Mundi pompam tu sprevisti
Et leonem domuisti
Sanctitatis culmine,
Tu ter linguis transtulisti
Testamenta duo Christi
Uno dans volumine.

4. Ibi patet, quam es plenus,
Doctor sacer et amoenus,
Fugans hostes animae,
Tu ut Petrus sic severus,
Christi fide sic sincerus
Succurre, Ieronyme.

Ad sanctum Augustinum.

5. Velut Saulus tu perversus
Et ut Paulus es conversus
A lapsu ruinae,
Theologiam post professus
Super Cherub ponis gressus
Mirabilis doctrinae.

6. Quam largiflue diffundis,
Robur hostium confundis,
Sunt mille quorum minae,
Nos exaudi de profundis,
Tuis reple rivis mundis
O pater Augustine.

De s. Thoma Aquinate.

7. Tu non impar his duobus,
Sed aequalis es ambobus,
Dives Dei munere
Ut Iohannes tu profundus
Et ut idem ita mundus
Pietatis iubare,
Eloquentia facundus,
Comitum es oriundus
Nobili de genere.

8. Tu, o Thoma de Aquino,
Par decoris Augustino
Dominici ordine,
Te clamamus nos ab imo
Peccatorum, tenens primo
Ecclesiae cardinem,
Nos perfundas, deprecamur,
Propter quod et veneramur
Hanc tuam imaginem.

Scripturis sacris doceamur,
Libris tuis imbuamur
Per tuam indaginem.

Conclusio.

9. O praeclari tres doctores,
Veritatis professores,
Exaudite supplices,
Mundanorum contemptores,
Aeternorum amatores
Confortate flebiles.

10. Qui clamamus deprecantes
Ad vos iam, o triumphantes,
Adiuvate flebiles,
Ut perducti collaetantes
Ad concives iam regnantes
Deo simus habiles.

Orat. ms. Tegurinum saec. 15. Clm. Monacen. 20132. A. — Orat ms. Tegurinum saec. 15. Clm. Monacen. 19363. B.

110. De sancto Hugone.

1. Salve, norma monachorum,
Gemma Carthusiensium,
Gloria episcoporum,
Hugo, pater egentium,
Flos decorus puritatis,
Tu castitatis lilium,
Omnis spretor vanitatis
Amorumque carnalium.

2. Caritatis fervens cultor,
Pius cunctis, affabilis,
Delinquentum amans ultor,
Regibus venerabilis,
Humilitatis speculum,
Te ipsum mente spernens,
Honores, pompas, saeculum,
Nil nisi Christum cernens.

3. Pro quo, pater, non abnuis
Leprosos osculari,
Pauperum plantas abluis,
Cunctis scis misereri,
Ut Tobias sollicite
Defunctos sepulturae
Tu munus tradis siccine
Christi vacans culturae.

4. Tu Samuel a puero
Es in religione,
Sed Moyses in studio
Ac contemplatione,
Frugalitas et castitas
Te ornant Danielis,
David sed et humilitas
Ac virtus Misaelis.

5. Prozelaris ut Phinees
Offensas Dei tui,
Per quod probatus dignus es
Pontificatus sui,
Gemmas gestans in pectore
Nomenque salutaris,
Fronte festitus podere
Cum Aaron infularis.

6. Cum Helia miraculis
Clares in veste dura
Non parcisque piaculis
Regum sub mente pura,
Iam assumptus in gloria
Cum sanctis exaltaris,
Transscensa mundi scoria
Cum angelis laetaris.

7. Videns trinum et unicum
Hic multum concupitum
Deo fruens in saeculum
Tenes in infinitum,
Utens caelo deliciis
Ob abstinentiarum
Victum proque ciliciis
Amictu gloriarum.

8. Tu virginum aureolam,
Coronam monachorum
Portas, pater, et auream
Omnium beatorum,
Cadis cum quater senibus
Sex mittens ante thronum
Suis coronam pedibus,
Adoras Deum bonum.

9. Illuc, senior, dignare
Fratres tuos perducere,
Ut possimus Deum clare
Tecum semper aspicere,
Summa frui bonitate
Ac aeternis dulcoribus,
Comprehensa maiestate
Fungi diis amoribus,
Ubi pater vitam confert
Et filius illuminat,
Flamen sanctum pacem adfert,
Sanctos quoque laetificat.

Orat. ms. Campense anni 1462. Cod. Darmstadien. 521. — 3, 4 Cunctis sis miserari. — 3, 6 Defunctis. — 7, 4 Quae tenes. — 9, 1 Illic.

III. De s. Iacobo Maiore.

1. Gaude, fili Zebedaei,
Nepos almae matris Dei,
Fruens vita caelibe,
Iesu Christi consobrine
Et Iohannis uterine
Frater, sancte Iacobe.

2. Gaude felix, qui vocatus
Mox fuisti iam paratus
Vana mundi spernere,
Iesum tu transfiguratum
Christumque glorificatum
Meruisti cernere.

3. Gaude, qui ad fidem Christi
Et Philetum convertisti
Simul cum Hermogene,
Turbis Christum nuntiasti
Et reginam visitasti,
Lupam re et nomine.

4. Gaude, Christo valde grate,
Ab Herode decollate
Fidei certamine,
Persequentemque Iosiam
Convertisti ad Messiam
Divino iuvamine.

5. Gaude, qui per miram sortem
Degustasti prior mortem
Ceteris discipulis,
Qui suspensum fornicantem
Liberasti se necantem
Magnis a periculis.

6. Gaude, spes peregrinorum,
Vera salus viatorum,
Dux itinerantium,
Honor, decus Hispanorum,
Liberator et cunctorum
Tibi famulantium.

7. Gaude, cuius laetabundus
Corpus quaerit totus mundus
Pia gratitudine,
Qui post te peregrinamur,
Fac, ut tecum perfruamur
Lucis plenitudine.

Offic. BMV. sec. usum Parisinum saec. 15. Cod. Rossian. VIII, 9.

112. De s. Iacobo Maiore.

1. Iacobe tu maior, gaude,
Praeditus es multa laude,
Christi carus es cognatus,
Cui semper sic tam gratus,

2. Quod ut plus familiaris,
Ad secreta vocabaris
Cum Iohanne et cum Petro
Ceteris dimissis retro.

3. Daemonum tu tortor dirus,
Magorum conversor mirus,
Vitiorum supplantator,
Miserorum consolator.

4. Primus inter fratres Christi
Mortis calicem bibisti,
Sic et primus tu bearis
Et in caelis coronaris.

5. Es sepultus gloriose
Multumque miraculose,
Quasi plus tu invocaris
Ac frequenter visitaris.

6. Plura signa operaris
Opem ferens tuis caris,
Quis nam hinc ut tu ex pari
Potest digne gloriari.

7. Mi patrone specialis,
Ex quo tantus es et talis,
Tege me sub tuis alis,
Serva me a cunctis malis.

8. Tu laus mea, lux et decor,
Spes et honor, dux, te precor,
Vitam meam intus, foris
Rege sic in cunctis horis,

9. Ut cum hinc exire vocer,
Mox ad dextram regni locer,
In quo regnat rex divinus,
Christus, tuus consobrinus,
Quem laudant per iubilamen
Omnes sancti semper. Amen.

Orat. ms. Carthusian. saec. 15. Cod. Capit. Treviren. 116. A. — Orat. ms. Carthus. Erphesforden. saec. 15. Cod. Rossian. VIII. 56. B. — 1, 2 Quia praeditus es B. — 1, 3 carnis es B. — 1, 4 Quia sibi sit tam B. — 2, 1 Qui ut B. — 4, 1 Quia inter fratres B. — Str. 6 und 7 in B:

Quia si plus invocaris
Et ad secreta ducebaris,
Plura signa operaris
Opem ferens tuis caris.

In . . . . gloriose
Ac multum miraculose,
Quis iam huic ut ex pari
Digne potest gloriari?

8, 4 Rege me sic cunctis B. — 9, 5 Quem per consolamen B. — 9, 6 Omnes laudant, dicant Amen. B.

113. De ss. Iacobo et Philippo.

O vos Iacobe, Philippe,
Principes festivi, quippe
Paschalis iucunditatis,
Vernalis amoenitatis,
5. Combinati estis bene
Causa caritatis plenae.
O Philippe, sidus factus
Mox es fratrem tuum nactus,
Inclitum Nathanaëlem,
10. Quem fecisti tu fidelem
Sub ficu inveniendo
Et ad Iesum perducendo;
Factus es consiliator,
Quando Christus miserator
15. Quinque milia virorum
Pastu pavit hordeorum.
Patris vultum tu petisti,
Satis esse tunc dixisti,
Multos aegros tu sanasti,
20. Mortuos tres suscitasti,
Effugasti et draconem,
Scythiam sic regionem
Tu docendo convertisti;
Tandem obis, ut cupisti,
25. Ad instar robusti ducis
Equitando sellam crucis,
Quam rex prius equitabat,
Per hanc te perhonorabat.
Iacobe, tu frater Christi,
30. Similis per totum isti
Vultu, membris, sanctitate
Et in morum honestate,
Iam sub infantili aevo
Liber a mortali naevo.
35. Infans tu infantis Christi
Conversalis exstitisti,
Virgo manens, sanctus natus,
Iustus dictus, cunctis gratus.
Balnea pro disciplina
40. Vitans, carnes atque vina,
Totiens geniculatus
Magnis crustis es gravatus.
Tuae magnae sanctitatis,
Nimiae sinceritatis
45. Omnis plebs tunc erat testis
Tangens oram tuae vestis,
Pro devotione pura
Et pro sanitatis cura.
Ex favore populorum
50. Prae coetu apostolorum
Templum solus tu intrabas,
Primus missam celebrabas,
Ab apostolis praeclaris
Primus praesul exaltaris;
55. Arce templi post deiectus
Lapidaris, vix erectus
Super genua petisti
Pro ignaris morte Christi.
Tandem quodam a maligno
60. Cum fullonum grosso ligno
Super caput verberatus
Dire sic exterebratus,
Cerebrum tunc cum cruore
Fluxit simul cum horrore.
65. Sic cum palma laureatus
Es in caelum exaltatus.
O patroni ambo clari,
Sitis mihi non amari
Me a malis protegentes
70. Et in bonis promoventes,
Ut me mortis in agone
Liberetis a dracone.
Nunc et tunc sic tutus morer
Per vos, ne ab ipso vorer,
75. Sed securum me ducatis,
Ubi mihi ostendatis
Tu, Philippe, vultum patris,
Iacobe, tu vultum fratris,
Ambo vultum sacri flatus,
80. Quibus visis sim beatus.
Unus trinus hoc optamen
Propter vos det mihi. Amen.

Orat. ms. Lehninense anni 1518. Cod. Berolinen. IV° 29. A. — Orat. ms. Carthusian. saec. 15. Cod. Capit. Treviren. 116. B.

114. De sanctis Innocentibus.

1. O sugentes Innocentes,
Sanguinem et lac fundentes,
O agnelli tam tenelli,
Vos tirones novi belli,
Primitivi Dei vivi,
Iam cruoris fluunt rivi
Ex vestra militia.
Quid egistis, quid laesistis,
Quem vos unquam offendistis,
Quod tam demens et inclemens
Contra vos Herodes fremens,
Tam pusillos, tam tranquillos
Et omnino imbecillos
Pugnat cum saevitia?

2. Ex quo iacto omni pacto
Carne, corde, ore, facto
Castos, puros, non periuros
Nec mendaces, sed securos
Vos a labe sine tabe
De festuca vel de trabe
Esse purgatissimos.
Hinc in Rama vestra fama
Crescit de Herodis squama,
Nam nunc statis et cantatis,
Cum agno citharizatis,
Canditati, sociati,
Hunc sequentes semper grati,
Hoc vos dat clarissimos.

3. O dilecti mei recti,
Vos patroni hic electi,
Precor tote et devote,
O Christi compatriotae,
Me iuvate et orate,
Pro me coram agno state,
Ut parcat miserrimo.
Et scurriles mores viles,
Omnes actus pueriles
Iam deponam et coronam
Vobis sanctis datam pronam
Vestra prece mox in nece
Sumam sine culpae faece
Fructu saluberrimo.

Orat. ms. Lehninense anni 1518. Cod. Berolinen. IV° 29. — Das Lied erinnert an das Ursulalied O vernantes caeli rosae. — 2, 2 ore fracto.

115. De sanctis Innocentibus.

1. O beati Innocentes,
Quorum voces neque mentes
Nunquam mala peregerunt,
Quos perversi occiderunt.

2. Pro rege nato trucidati,
In cruore baptizati,
Regnum Dei meruistis,
In quo laeti introistis,

3. Lac fudistis cum cruore
Ac perfusi caeli rore
Culpam Adae extersistis,
Vestem vestram abluistis.

4. Caelum cunctis reserastis,
Nova bella praeparastis
Sanctis, Christus quos redemit,
Quos iniqua gens peremit.

5. Primum gratum Deo donum
Tulistis in caeli thronum,
Quod direxit patri natus
Pra solute nobis datus,

6. O beati Innocentes,
Quos iam colunt omnes gentes,
Quae in Christum pie credunt
Et a fide non recedunt,

7. Vestra prece tueantur,
Quod a malis non laedantur,
Sed vobiscum consequentur,
Quod a Christo coronentur.

Orat. ms. Lehninense anni 1518. Cod. Berolinen. IV° 29. — Dieses und das vorhergehende Lied sind Anal. XXIX, Nr. 262 sq. aus anderer Quelle mitgeteilt.

116. De s. Iohanne Baptista.

1. Iohannes, vox gratiae,
   Christique baptista,
   Exaudi me miserum,
   caeli citharista,
   Mihi fer auxilium,
   virtutum sacrista,
   Ut sim contra vitia
   fortis agonista.

2. Ovans inter viscera
   matris exsultasti,
   Salvatorem omnium
   motu salutasti,
   Viam paenitentiae
   turbis praedicasti;
   Pro me pie supplica
   agnum, quem monstrasti.

3. Herodem tu arguis,
   quod ius prophanavit
   Propter Herodiadem,
   ob hoc amputavit
   Tuum sanctum verticem;
   me, quem vinculavit
   Hostis, per te liberet
   is, qui me plasmavit.

4. Angelus te nuntiat
   patri veterano,
   Qui salutem attulit
   generi humano;
   Fac, ut sic renuntiem
   Satanae profano,
   Ut nunquam consilio
   me seducat vano.

5. Normam abstinentiae
   in te ostendisti,
   Mel silvestre commedens
   corpus refecisti
   Et locustas aridas
   cibum tu sumpsisti;
   Me concivem patriae
   fac, quam introisti.

6. Natum te ab utero
   praedulcis Maria
   Mox a terra sustulit,
   consolatrix pia;
   Mihi, pater, subveni
   in lutosa via,
   Ut cum sanctis perfruar
   caelesti harmonia.

7. Eliam te nominat
   Iesus benedictus,
   Camelorum de pilis
   te texit amictus,
   Cum zona pellicea
   parcus tibi victus;
   Fac, quod me non superet
   Satan maledictus.

8. Summe natorum omnium
   et mundi lucerna,
   Clientem me supplicem
   tuum hic guberna,
   Cuncta me fac plangere
   crimina veterna,
   Ne amittam gaudia
   in caelis aeterna.

Orat. ms. Lehninense anni 1518. Cod. Berolinen. IV° 29.

117. De s. Iohanne Baptista.

1. Salve, sacratissime
   Mulierum nate,
   Angeli dictamine
   Iohannes vocate,
   Matris alvo flamine
   Sacro consecrate,
   In lucernam gratiae
   Populis parate.

2. Salve, praeco praedicans
   Christum orbi natum
   Et praesentem indicans
   Digito monstratum
   Ad Iordanem increpans
   Populi peccatum,
   Baptizando praeparans
   Iter Deo gratum.

3. Salve, qui in eremis
Vixeras devotus,
Vestitus ciliciis
Et locustis fotus,
Cunctis carens vitiis,
Unda tibi potus,
A mundi deliciis
Eminus remotus.

4. Salve, qui mortalium
Solus meruisti
Sacrum lymphis tingere
Corpus Iesu Christi,
Patris testimonium
De caelis audisti,
In columbae specie
Spiritum vidisti.

5. Salve, rubens rosula
Proprio cruore,
Redolens ut lilia
Virginali flore,
Sumas haec precamina
De me peccatore
Et defer solamina
Mortis in angore.

Orat. ms. saec. 15. Cod. Collegii SS. Trinit. Oxonien. 13. A. — Orat. ms. Lehninense anni 1518. Cod. Berolinen. IV° 29. B. — Str. 2 u. 3 umgestellt B. — 4, 3 Sacris A. — 5, 5 Sumens A. — 5, 7 Et feras solatia B. — 5, 8 Nunc et in mortis languore A.

118. De s. Iohanne Baptista.

O Iohannes gloriose,
O baptista generose,
O martyr beatissime,
Eremita sanctissime,
5. Plus quam propheta diceris
Angelusque praedicaris,
Fulges prae sanctis ceteris.
Indigno famulo tuo
Ne despice vota, quaeso,
10. Nam post Deum et post matrem
Te elegi mihi patrem.
Illi sunt te sanctiores,
Sed tu post illos prior es,
Quem prae ceteris diligo,
15. Quem frequentius invoco.
Suscipe me in filium,
Ne repellas me miserum,
Impetra mihi gratiam,
Ut spernam mundi gloriam,
20. Dulcescat paenitentia,
Placeat sanctimonia.
Cor meum do et animam
Sic in tuam custodiam.
Custodi me a peccatis,
25. Ne iudicer cum damnatis.
In mei transitus hora
Pro me, precor, Deum ora.
Praesentandus coram rege,
Qui me habet iudicare,
30. Advocatum te habeam
Sustinendo causam meam.
Me, parentes et amicos
In manus tuas commendo,
Fiat, ut tuis meritis
35. Caeli fruamur gaudiis
Praestante haec paraclito,
Qui cum patre et filio
Vivit atque regnat unus
Per cuncta saecula Deus.

Orat. ms. Cluniacen. saec. 15. Cod. Parisin. Nouv. acq. 333. — 12 te fehlt. — 36 haec fehlt. — 38 Vivit et regnat.

119. De s. Iohanne Baptista.

O Iohannes gloriose,
O baptista generose,
Fervens praeco veritatis,
Virgo sanctae castitatis,
5. O martyr beatissime,
Eremita sanctissime,
Plus quam propheta praedicaris
Angelusque nominaris.
O magister prophetarum,
10. Inter natos feminarum
Maior te nullus surrexit,
Deus te summe dilexit
Et replevit virtutibus,
Ut exemplar sis omnibus.
15. Tu viam humilitatis
Tenens et asperitatis,
Vestem portans camelorum
Primus martyr es sanctorum.
O pater benignissime,
20. O Iohannes dignissime,
Qui tantis privilegiis
Sanctis fulges prae omnibus
Me custodi a peccatis,
Ne condemner cum damnatis.
25. Corpus meum et animam
In tuam do custodiam.
In meae mortis hora
Deum pie pro me ora
Et tempore iudicii,
30. Precor, recordare mei
Et pro me pius assistas
Ad impetrandam gratiam,
Non ut secundum merita
Condemner ad supplicia,
35. Sed tuis sanctis meritis
Caeli tunc fruar gaudiis.

Orat. ms. Trudonense saec. 16. in. Cod. Leodien. 395. — 35. sanctis fehlt. — 36. tunc fehlt. — Vgl. die vorhergehende u. folgende Nummer.

120. De s. Iohanne Baptista.

O Iohannes gloriose,
O Iohannes gratiose,
Hoc nomine te vocavit
Angelus, cum nuntiavit
5. Zachariae nasciturum
Infantem magnum futurum.
Ille, quia non credidit,
Statim loquelam perdidit,
Sed te nascente soluta
10. Fuit eius lingua muta.
Tu priusquam esses natus,
Fuisti sanctificatus,
Salvatorem agnovisti
Tu, in quantum potuisti,
15. Adhuc alvo matris clausus
Es honore prosecutus.
Helisabeth hoc testatur
Dicens, quod infans laetatur
In eius clausus utero
20. Assurgens Iesu parvulo.
In annis puerilibus
Iam viluit tibi mundus,
Eius gloriam sprevisti,
In desertum cum fugisti,
25. Mel silvestre et locusta
Fuit cibus, potus aqua,
Cui camelus indumentum,
Pellis omne strophium.
Pretiosum corpus Christi
30. Baptizare meruisti,
Agnum Dei in aperto
Monstrasti digito sancto.
Tu es, cui testimonium
Praebuit Deus omnium,
35. Inter mulierum natos
Nemo te surrexit maior.
O martyr beatissime,
Eremita sanctissime,
Plus quam propheta diceris
40. Angelusque praedicaris.
Tu, qui tot privilegiis
Fulges prae sanctis ceteris,
Indigni tui famuli
Vota, quaeso, ne respuas.

45. Heu, peccator et immundus
Assim tua prece mundus,
Nam post Deum et post matrem,
Te elegi mihi patrem.
Illi sunt superiores,
50. Sed post illos tu prior es,
Quem prae ceteris diligo
Et frequentius exoro.
Suscipe me in filium,
Ne repellas me miserum,
55. Impetra mihi gratiam,
Mundi spernere gloriam,
Dulcescat paenitentia,
Placeat caerimonia,
Et claustralis religio
60. Non sit mihi fastidio.
Corpus meum et animam
In tuam do custodiam,
Libera me a peccatis,
Ne iudicer cum damnatis.
65. In mei transitus hora
Pro me Deum, precor, ora.
Praesentandus coram rege,
Qui me habet iudicare,
Advocatum te habeam
70. Sustinentem causam meam
Adversus hostem impium,
Meae salutis invidum.
Me, parentes et amicos
In manus tuas susceptos
75. Fac sanctis tuis meritis
Caeli frui deliciis,
Hoc praestante flatu sacro,
Qui cum patre et filio
Vivit et regnat Dominus,
80. Deus per saecula trinus.

Orat. ms. Italicum saec. 15. Cod. Londinen. Add. 10826. — 32. Tu monstrasti. — 35. Cui inter. — 48. Eius te elegit genetricem. — 56. Et da mundi. — 75. Fac nos. — 76. Caeli fovere.

121. De s. Iohanne Baptista.

Salve, sancte Iohannes, praecursor Christi,
Quem cum vita tum morte praecessisti
Ad dandam scientiam salutis.
A teneris [annis] tuae iuventutis
5. In animo contemnens hunc nihili mundum
Et nancisci gaudium caeli capiundum,
Hinc puer moriger Christi
Mox indoli indulsisti,
Cum te ad antra recepisti
10. Et pro deserto coluisti.
Is te unice delectabat incolatus,
In quo es herbis et te locustis delectatus
Dandi exempli gratia
Sic vitanda mundi retia.
15. O me, perlucida verbi lucerna,
Versantem in tenebris guberna,
Me, quaeso, dona hac prece,
Ne furtiva conficiar nece.
Credo tibi meam animam
20. Apprime aegram et ferme exanimam,
Ut, ubi me deficiat vita,
Sit per te in aethera sita.
Quantum, quantum usuvenit peccare hominem,

Te flagitante damnarier credo neminem.
25. Nam talis es et tantus,
Qualis peccator sit et quantus.
Tua intercessio crimina
Reconciliat, quae fecit, omnia
Ex clamantis dulcis auditu
30. Maxime grata frugi scitu.
Fac, caveam truces reatus,
Ut valeam evadere beatus,
Fac assistam coram sedulo
Deo vel tibi in iubilo
35. Et pro tuo sancto facinore
Audi memet tantopere
Precantem nec missum facias,
Quem humanitus exaudias,
Et si renuis, fretus scriptura
40. Plus te afficiam prece mansura,
Tantisper preci vacabo,
Dum te vinciens placabo.
Ego sceleris omnis plenissimus,
Tuae opis appetentissimus,
45. Clamito similis pulli hirundinis,
Cum in eum animadvertit famis vis.
A parvulo sanctior prae ceteris,
Habe rationem miseraminis,
Nam hae sunt partes sanctorum
50. Misereri peccatorum,
Et Christus ea gratia
Te elegit ex sententia.
Ergo sis praesto interpellare,
Da copiam Christo laudes dare,
55. Cui tam laudem paris quam morem geris,
Quanti plus animarum consequeris,
Atque non modo sanctis caeli gaudium
Verum etiam angelis affers tripudium.
Tu inter iuste vivendum
60. Praedicare paenitendum
Hoc flagitium nefandum,
Hinc te vincit decollandum.
Cadis perinde atque reus
Esses, cum sis Nazareus,
65. Ceterum pro luxuria
Clares et flores gloria,
Cum virgo tum martyr gloriabunde
Et homo et angele amabunde.
O meum et omnium solacium
70. Nec non peccatori spei gazophylacium,

Sis mihi auxilio
Migranti in exsilio.
Id demum mihi dari percupio finaliter,
Ne in me Satan minus humaniter
75. Praevaleat, irrideat,
Glorietur et strideat,
Et orna me, precor, perpetuis gaudiis,
Quae nulla potest consequi lingua hominis.

Cod. Palat. Vindobonen. 4066 anni 1492. — 5. In animo complectens hunc. — 6. Et mancipi gaudium. — 14. vitanda. — 24. Te fragrante. — 54. laudi. — 61. flagitium peccatum. — 62. decollatum. — 65. per luxuria.

122. De ss. Iohanne Baptista et Evangelista.

1. Ave, gemma claritatis
Speculumque sanctitatis,
Mundi decus et lucerna
Dignitate sempiterna,
Virgo, martyr et symmista,
Iohannes, Christi baptista

2. Ave, virgo praeelectus
Et prae ceteris dilectus,
Cui amoris multa signa
Christus dedit laude digna,
Tibi Christus dedit ista,
Iohannes evangelista.

3. O quam pulchrae duae rosae
Et olivae speciosae,
O quam paeclara lumina
Et paradisi flumina,
O caelestes margaritae
Et honore redimitae.

4. Gabriel te nuntiavit,
Ipse Christus praedicavit,
Inter natos mulierum
Nemo maior, o quam verum,
In matre sanctificatus
Christi testis nondum natus.

5. Te custodem matri dedit,
Mors cruenta te non laedit,
Pectus Domini suxisti,
Mira Dei praevidisti,
Carne, spiritu beatus
Sic in caelum elevatus.

6. Tu puer plusquam propheta,
Firmans fidei decreta,
Dei agnum ostendisti,
Vocem patris percepisti,
Spiritum sanctum vidisti,
Trinitatem credidisti.

7. Aquila te figuravit,
Quis sanctorum sic volavit?
Te sol verus illustravit,
Ex te rivus emanavit
Mellifluae suavitatis,
Summae doctor caritatis.

8. O oliva speciosa,
Quorum vita gloriosa,
Columnna caelestis templi,
Expers flores et exempli,
Quorum merita beata
In conspectu Dei grata.

9. Vos virginalis gloria,
Martyrii victoria,
Tam vigens innocentia,
Virtutum excellentia,
Dignos nimis effecerunt,
Summa laude probaverunt.

10. O vasa electionis,
Sidera perspeciosa,
Vestris purgate precibus
Nos a peccati faecibus,
Omne bonum impetrate,
Nos a malis liberate.

11. Mementote miserorum
In valle periculorum,
Ne mergamur in infernum,
Sed vivamus in aeternum
Videntes Deum deorum
In saecula saeculorum.

Cod. Lambacen. 463. saec. 15. — 3, 6 Laude et honore. — 7, 4 manavit. — Dann folgt noch: Item antiphona de praefatis sanctis, uti supra:

Verbum Dei reseravit Iohannes evangelista,
Quod digito monstravit Iohannes baptista,
Hos petimus attentius, Cum nostri sint patroni,
Ut nostrae gratiosius Assint orationi.

123. De s. Iohanne Evangelista.

1. Iohannes, Christo proximus
Natura corporali,
Amore, sicut legimus,
Dilectus speciali,
Mariae custos intimus
Cum cura filiali.

2. Odivit praesens saeculum
Et coniugis amorem,
Parentem, domum, populum
Piscandique laborem,
Professus se discipulum,
Sectatur salvatorem.

3. Hic aeva pudicitia
Est virgo decoratus,
De vivi fontis copia
In cena debriatus,
Ut aquila caelestia
Est clare contemplatus.

4. Ad Christum multas animas
Convertit praedicando,
Hinc passus poenas plurimas
A populo nefando,
Flagella, minas, lacrimas
Devicit tolerando.

5. Non regi cessit impio
In oleo combustus,
Legatus in exsilio
In Christo fit robustus,
Nec famis, sitis taedio
Cessavit esse iustus.

6. Necato liber Caesare
Ad suos remeavit,
Miraculorum iubare
Haereticos prostravit,
Doctrinae sacrae nectare
Fideles roboravit.

7. Expleto cursus tempore
Coronam recepturus
Descendit sano corpore
In fossam moriturus,
Ut mundus est facinore,
Permansit sorde purus.

8. Senator apostolice,
Amice maiestatis,
Devotos tuos respice
Defendens a peccatis,
Ad civitatem caelicae
Nos perduc claritatis.

Orat. ms. Campense anni 1462. Cod. Darmstadien. 521.

124. De s. Iohanne Evangelista.

O Iohannes, vir summi meriti,
Qui tam dignus fuisti provehi
Bibens fluenta evangelii
Ex arcano pectoris Domini,

5. Cui datum soli est homini,
Ut pro Christo mariae virgini
Merereris proles substitui,
Digne custos sancti sacrarii,
De quo corpus sumpsit agnus Dei,
10. Quod est nobis sumptus viatici
Per desertum istius eremi,
Donec nos det beatitudini,
Post aerumnas huius exsilii.
O dilecte regis pacifici,
15. Sancte cultor pudoris nivei,
Audi voces orantis naufragi,
Maris huius qui fluctus petuli
Et Charybdis discrimen incidi,
Qui dum mente non vivo vigili,
20. Domum meam consensi perfodi,
Ubi vitae thesauros perdidi,
Caritatem Dei et proximi,
Meque hosti captivum tradidi,
Cuius dolo seductus corrui.
25. Verumtamen nec tunc ingemui,
Cum me eius artarent laquei,
Neque sordes meas erubui,
Postquam gravi vulnere cecidi,
Sed peccatum peccato addidi,
30. Dum surgere post lapsum distuli.
O patrone meus dulcissime,
Me subleva a tali onere
Et colloca in alto aethere.

Orat. ms. Trudonense saec. 16. Cod. Leodien. 395. — 1. O fehlt.

125. De s. Iohanne Evangelista.

1. Salve, proles Zebedaei,
Tonans tuba terna Dei
Personans praeconia;
Salve, care salvatoris,
Qui amoris amplioris
Obtines insignia.

2. Certe mire te dilexit,
Qui de cruce te respexit,
Cum efflaret spiritum,
Atque matris amorosae
Designavit dulcorosae
Patrem atque filium.

3. O quam purum, Iesu pie,
Ipsum sentis, quem Mariae
Delegas custodiae,
Huic pectus das in cena,
Ipsum servas sine pona
Mortis in examine.

4. Ergo, care Iesu Christi,
Qui dolorem induisti
In planctu salvatoris,
Me dolentem confortare,
Pro me maestum memorare
In istis, precor, horis.

5. Propter plagas tam ingentes,
Quas tu flebas adfluentes
A tam dulci corpore,
Pelle plagas meae mentis,
Tolle, quidquid ibi sentis
Maculatum crimine.

6. Et qui sacra degustasti,
Dum in cena reclinasti
Salvatoris pectore,
Fac, ut praesens mea vita
Ex hoc nunc sit stabilita
Christiano foedere.

Orat. ms. saec. 15. Cod. Cantabrigen. Ee VI 6. — 1, 5 amore. — 2, 3 afflavit.

126. De s. Iohanne Evangelista.

1. O felix evangelista,
Mihi iugiter in ista
Aerumna subvenias,
Sicut matrem Iesu Christi
Commendatam custodisti,
Precor, me custodias.

2. Confer vitae sanctitatem,
Corpori da sanitatem
Et quieta tempora,
Auge veram caritatem,
Pectoris da puritatem,
Me languentem robora.

3. O lucerna, flos virtutum,
Doctor sternens iter tutum,
Stella lucens sedulo,
Iubar tuae pietatis
Me absolvat a peccatis,
Tollat ab ergastulo.

4. Vitae meae rege cursum,
Post hanc vitam trahe sursum
Animam ad gaudia,
Ubi Deum contemplari,
Iustis semper sociari
Merear in gloria.

Orat. ms. Thosanum saec. 15. Cod. Bruxellen. 4948.

127. De Iesu, Maria, Ioseph.

1. O veneranda trinitas,
Iesus, Ioseph et Maria,
Quam coniunxit divinitas
Caritatis concordia.

2. Mater virgo puerpera
Parit in diversorio,
Cui Iesus sugit ubera,
Gaudet Ioseph obsequio.

3. Hic virgo servit virgini
Humili benignitate,
Sed virgineo germini
Ampliori caritate.

4. Magna laus humilitatis
In Ioseph, sed in virgine
Maior, et in deitatis
Prole laus est in culmine.

5. Hunc humilitatis thronum
Trinis distinctum gradibus
Tantumque gratiae donum
Nunc extollamus laudibus.

6. Ut humilitatis vitam
Suis sequi suffragiis
Donetur et per gratiam
Aeternis frui gaudiis.

7. Amen dicamus singuli
Huic sacro coetui trino,
Laudes canentes servuli
Uni trinoque Domino.

Cod. Parisien. 3639. saec. $^{15}/_{16}$, mit der Randbemerkung: Gersonis. — 2, 2 Iacet. — Dieses Lied ist Anal. XIX, Nr. 284 als ein Hymnus aus einer anderen Quelle mitgeteilt.

128. De sancto Ioseph.

Sancte Ioseph, fili David,
Te rex summus honoravit,
Quando tibi commendavit
Virginem sanctissimam,
Tu cum illa salutatus,
Rogo, sis et exoratus,
Ut det mihi suus natus
Vitam beatissimam.

Cod. Palat. Vindobonen. (ol. Chimen.) 4724. saec. 14.

129. De sancto Iuda.

1. Sanctum Iudam collaudemus,
Caeli civem celebremus
Condignis encomiis,
Particeps qui passionis
Dono retributionis
Gaudet cum apostolis.

2. Lumen erat et dux viae
Caecae genti et Mariae
Iunctus erat sanguine,
Habuit Alphaeum patrem,
Eius confitetur matrem
Se Maria Cleophae.

3. Duodenos eligebat
Christus, quibus decernebat
Munus apostolicum;
Dei nutu deputatus
Est Thadaeus et relatus
In eorum numerum.

4. Tradidit hic mox divinam
Idololatris doctrinam
Docens eos impiger,
Per miracla, quae patravit,
Quod docebat, confirmavit,
Augens fidem fortiter.

5. Clara Iudae sunt portenta,
Quae confirmant instrumenta
Data ab Abagaro,
Huic a se baptizato,
Falsa fide liberato
Profuit auxilio.

6. Nec in animo curabat
Regem tantum, quod rogabat,
Iuvit et in corpore,
Reddita dum sanitate
Facta sibi potestate
Lepram iussit cedere.

7. Tuus zelus non quievit,
Sancte Iuda, qui non sprevit
Regionem Persiae,
Hic idola confundebas,
Fidem felix invehebas
Et Mesopotamiae.

8. Unde turba sacerdotum
Conabatur, ut te totum
Quovis modo perderet,
Cum te Christum praedicante
Non idolum sicut ante
Verba prompte redderet.

9. Dum tu cupis propagare
Christi fidem, te fugare
Dolus vult diaboli,
Cui tamen non cessisti,
Immo cunctis ostendisti
Vanas fraudes erebi.

10. Quidquid mundi contempsisti,
Quod cepisti, docuisti
Cum gentis solamine,
Operam non perdidisti,
Christo multos peperisti
Verbi Dei semine.

11. Quam zelose conscripsisti
Et qua multum profuisti,
Colimus epistolam,
In qua studes nos docere
Viam regiam tenere,
Quae ducit ad patriam.

12. Orbis tibi fert terrarum,
Sancte Iuda, nomen clarum
Praeconis eximii,
Dei te dicunt legatum
Vindicemque veritatum
Venerantur ethnici.

13. Tandem finis est dolorum,
Meta venit et laborum,
Larga tollis praemia,
Virtus tua triumphavit,
Numen mire te ornavit
Martyrum laureola.

14. Nam ab his, quos edocebas
Veram fidem, perferebas
Mortem cadens fustibus,
Vitam Deo reddidisti,
Sed sic polum subiisti
Gaudens cum caelitibus.

15. Apostole lectissime
Et martyr invictissime,
Iuda, preces clientis,
Ut consuevisti, respice,
Devote celer suscipe
Hanc pronitatem mentis.

16. Attende vim certaminis,
Virtutem pete flaminis,
Pro qua has preces promo,
Accedit finis staminis,
Horror venit examinis,
Non titubem in bono.

17. Semper me ad hoc animem,
Ne animam contaminem,
Quae meus est thesaurus,
Tu meus semper doctor sis,
Ne mihi sit cum Deo lis,
Sic mihi manet laurus.

Cod. S. Floriani XI 447. saec. 16. add. saec. 18.

130. De sancto Ivone.

1. O Ivo, consors caelice
Aeternae lucis deicae,
Qua frueris mirifice,
Te requirentem aspice.

2. O Ivo, caeli lucide
Civis, confessor candide,
Menti meae nunc turbidae
Lumen infunde valide.

3. O Ivo beatissime,
Praedicator peroptime,
Quia commendo tibi me,
Sis meae fautor animae.

4. O Ivo, pater pauperum,
Rogo, rege me miserum,
Ut iter eam prosperum
Ad electorum numerum.

5. O Ivo candens aetheris,
Britonibus prae ceteris,
Novis imbutus literis,
Nunc visu Dei frueris.

6. O Ivo, roga Dominum,
Aeternum patrem luminum,
Ut ad sanctarum virginum
Choros habeam terminum.

7. O Ivo, civis caelicus,
Sis meae mentis medicus
Animaeque causidicus,
Qui tuus vivo clericus.

8. O Ivo, absint vitia,
Fastus et avaritia,
Ira, gula, invidia,
Libido et acidia.

9. O Ivo, tua sanctitas
A me pellat illicitas
Sordes et cordis semitas
Faciat Deo placitas.

10. O Ivo, cuncta crimina
A me prorsus extermina
Et in virtutum semina
Mea dirigas germina.

11. O Ivo, me purifica
Meque Deo vivifica,
Ut per tua mirifica
Perveniam ad caelica.

12. O Ivo, tua gratia
Praestet nobis suffragia,
Quae dent in caeli patria
Beata nobis gaudia.

Orat. ms. Campense anni 1462. Cod. Darmstadien. 521. — Das Gedicht steht unter einer Folge von Sequenzen, ist aber augenscheinlich keine.

131. De sancta Katharina.

O Katharina regia,
Virgo nimis egregia,
Speciosa, amabilis,
Generosa, laudabilis,
5. Virgo Christi castissima,
Sponsa eius dignissima,
Mihi esto propitia,
Quem multa gravant vitia.
Mihi, quaeso, compatere,
10. Ad te compellor fugere,
Per me non possum surgere,
Tu manum mihi porrige.
Vide meam miseriam
Et peccatorum veniam
15. Mihi confer per gratiam
A Deo tibi traditam.
Qui tibi sapientiam
Donavit et potentiam,
Qua rhetores convincere
20. Potuisti celerrime
Et ad Deum convertere
In crucifixi nomine;
Hos ad caeli palatium
Praemittis per martyrium.
25. O invicta constantia,
Blanda vincens et aspera,
Quam non mulcet blanditiis
Nec deterret suppliciis
Imperator Maxentius
30. Te caedens scorpionibus.
Hinc tenebrosi carceris
In profundo detruderis,
Fame, siti et frigore
Maceranda cotidie.
35. Hinc te columba candida
Refovebat interea
Carceris fugans tenebras,
Dum dapes defert caelicas.
Cum te regina visitat,
40. Christus eam illuminat,
Quae cum duce Porphyrio
Coronatur martyrio.
Duces quoque mox milites
Ducenti fiunt martyres,
45. Quorum felix victoria
Tua laus est et gloria.
Post hoc visus est Dominus
Cum caelorum agminibus,
Turba stipatus virginum,
50. Hoc tibi dans solacium:
Agnosce tuum, filia,
[Actorem], pro quo gravia
Suscepisti certamina,
Constans esto per omnia.
55. Tecum sum in exsilio,
Nunquam ego te desero.
O quam magna consolatio
Haec sponsi fuit visitatio.
Bis binae fiunt machinae
60. Rotarum accutissimae,
Quas spernens oras tacite,
Et mox solvuntur turbine;
Et de plebe incredula,
Quae stabat ad spectacula,
65. Quattuor perdit milia
Manus vindex angelica.
Post hoc factum miraculum
Turba gaudet fidelium,

Grex terretur incredulus,
70. Mente dolet Maxentius.
Cum se vinci a femina
Vidit immitis bellua,
Capitali sententia
Te plecti iubet, domina.
75. Tamen ante martyrium
Preces fundis ad Dominum
Pro cunctis, qui memoriam
Tui agunt mellifluam.
Exauditur oratio
80. In caelorum palatio,
Vox tibi mandat caelica,
Impetrasse te omnia.
Hinc grates agens Domino
Cervicem subdis gladio
85. In crucifixi nomine
Lac effundens pro sanguine.
Corpus sumentes angeli
Condunt in monte Sinai,
Ex quo destillat oleum
90. Infirmis saluberrimum.
Ubi Deus innumera
Per te fecit miracula,
Sic [et] per orbis climata
Tua laudantur merita.
95. O viva Christi hostia,
Katharina sanctissima,
Tua sit mihi passio
Peccatorum remissio.
Tua meae dilectio
100. Sit animae refectio,
Iugis commemoratio
Sit mortis reparatio.
O virgo, sole pulchrior
Et omni melle dulcior,
105. Fac, ut tua memoria
Sit mihi perpes gloria.
Exaudi haec precamina
Mea delens peccamina,
O virgo potentissima,
110. Post Mariam dulcissima.
O Maria, flos virginum,
Mitem fac mihi Dominum,
Tuum que Dei filium
Per Katharinae mertium.
115. Katharina, archangeli
Pro me rogent et angeli,
Apostoli et martyres,
Confessores et virgines,
Cuncta caelorum agmina,
120. Ut pro me rogent, impetra,
Cum quis in sponsi gloria
Felix vivis per saecula.
O Christe, salus unica,
Qui de carne virginea
125. Pro me nasci dignatus es
Et mortem crucis passus es,
Sis Katharinae precibus
Mihi semper propitius,
Post huius vitae terminum
130. Aeternae confer praemium,
Cum patre et sancto flamine
Qui regis sine tempore.

Orat. ms. saec. 15. Cod. Colonien. 7. — 61. Spernaus orans tacide. — 88. Conditur. — 115. O Katharina. — 116. Ut pro me. — 121 Cum quibus. — Vgl. Anal. XV, Nr. 195.

132. De sancta Katharina.

1. Salve, virgo Katharina,
Sponsa Christi eximia,
Corpus meum et anima
Sub tua sint custodia.

2. Benigna patrocinia
Fer tuo servo, domina,
Per te Dei clementia
Expurget mea crimina.

3. O flos et honor virginum,
Amica Dei nimium,
Ora pro me ad filium
Mariae unigenitum.

4. Dilecti aures mulceat
Prex tua et efficiat,
Ut actus meos dirigat
A malisque custodiat.

5. Dulcedo sancti spiritus
Me regat tuis precibus,
Me impleat virtutibus
Tuis sanctis precatibus.

6. Sic tua in hoc saeculo
Me visitet oratio,
Ut Dei in servitio
Cor meum sit in gaudio.

7. Ac dignas laudes Domino
Decantem mentis iubilo,
Ut bona retributio
Mihi detur in ultimo.

8. Tu me fac bene vivere,
Ut in egressu animae
In Dei consolamine
Defungar sine crimine.

9. A morte subitanea
Tu me defende, domina,
Veraque paenitentia
Dones et eucharistia.

10. Et sic post hoc exsilium
Invita tuum famulum,
Caeleste ut palatium
Sit mihi in hospitium.

11. Assit mihi ad obitum
Tuum sanctum auxilium,
Ut laetus queam Dominum
Videre in perpetuum.

Cod. S. Petri Salisburgen. b VIII 1. saec. 15. A. — Cod. S. Petri Salisburgen. a VI 35. saec. 15. B. — Orat. ms. Tegurinum anni 1470. Clm. Monacen 20021. C. — 6, 1 Hic tua AB. — 9, 4 Donet AB.

133. De sancta Katharina.

1. Sponsa Christi, Katharina,
Costi regis filia,
Huius mundi pretiosa
Esse probans vilia,
Rubens martyr inter rosas,
Candens inter lilia,
Virgo, prece sponso tuo
Tu me reconcilia.

2. Sit concessa mihi per te
Castitatis gratia,
Ne obfuscet lumen cordis
Carnalis lascivia,
Semper mundum me conservans
A mundi fallacia,
Mundo calle fac transire
Falsae vitae spatia.

3. Christi sponsa generosa
De regali genere,
Christi virgo speciosa
Fide, forma, facie,
Christi martyr gloriosa,
Fundens lac pro sanguine,
Christi gemma pretiosa,
Es potita foedere.

4. Ora pro me sponsum tuum,
Summi regis filium,
Ut inspiret in cor meum
Salutis consilium,
Et in verbis et in factis
Mihi sit auxilium,
Ne me ducat pro delictis
Hostis in exsilium.

5. Quisquis tuam passionum
Tenet in memoria,
Te pro eo exorasse
Testatur historia,
Tu me serva in hac vita,
Pro tua victoria,
Ut gaudere tecum possim
In aeterna gloria.

Cod. S. Petri Salisburgen. b VIII 1. saec. 13. A. — Cod. S. Petri Salisburgen. a VI 35. saec. 15. B. — Orat ms. Tegurinum anni 1470. Clm. Monacen. 20021. C. — Orat. ms. Tegurinum saec. 15. Clm. Monacen. 20124. D. — A hat die Bemerkung: „Aliud carmen sub melodia ut supra." Diese Melodie ist die des Pange lingua oder Tibi Christe. Damit das Lied auf diese Melodien gesungen werden könne, ist es in A irrtümlich in sechszeilige Strophen eingeteilt.

134. De sancta Katharina.

1. Kosti regis filia, felix Katherina,
Meorum sis vulnerum vera medicina
Meque tuis precibus serves a ruina,
Ne miser interam cum peccati spina.

2. Adversus Maxentium constanter stetisti
In agone fidei pro amore Christi,
Quem cum satellitibus suis evicisti,
Me consortem praemii fac, quod meruisti.

3. Turbam philosophicam vincis disputando,
Deum vivum et verum ipsis demonstrando
Et eorum cordibus exemplum praedicando,
Fac, clemens, ne maculer scelere nefando.

4. Horrendo spectaculo subdenda rotarum,
Virgo Deum invocas, qui opus earum
Confregit et populum stravit tenebrarum,
Mihi planctum impetra pro culpis amarum.

5. Electos prae ceteris regis oratores
Quinquagenos superas et habitatores
Regni Dei efficis polique cultores,
Fac, ut tecum colligam paradisi flores.

6. Reginam clarissimam fide illustrasti
Cum duce Porphyrio et coadunasti
Deo per martyrium, quod et tolerasti,
Placa mihi misero hunc, pro quo pugnasti.

7. In fine certaminis vis spiculatoris
Tibi caput amputat, locoque cruoris
Lac ex colle profluit nivei coloris,
Pia mater, mihi sis bravium laboris.

8. Non me, clementissima, spernas ob reatum,
Sed virtutum dotibus effice beatum
Cunctorumque iudicem mihi fac placatum
Ac tuae clementiae sit hoc carmen gratum.

9. Angeli obsequium tibi praebuerunt
Tuumque sanctissimum corpus deduxerunt
In supremum Sinai et sepelierunt,
Christo me concilia, ad quem te duxerunt.

Cod. S. Petri Salisburgen. b VIII 1. saec. 15. A. — Clm. Monacen. (ol. Eberspergen.) 7817 saec. 16. B. — 3, 4 macula A. — 6, 1 clementissimam B. — Str. 8. und 9. fehlen B. — A hat zum Liede die Bemerkung: „Et potest cantari sub duplici nota, unâ sub Patris sapientia, aliâ sub nota venerabilis sacramenti: Ave vivens hostia. Et licet prima eius litera secundum regulas orthograhiae debet scribi per C et non per K, tamen sacra theologia non subiacet regulis grammaticalibus et sic primam eius literam volumus ponere K."

135. De sancta Katharina.

1. Karismalis Dei cella,
Virginalis tu puella
Digne appellaberis,
Amorosa, veneranda,
Virtuosa, exaltanda
Iuste praedicaberis.

2. Trinitatis insignita
Diva luce margarita,
Martyr, virgo regia,
Honestate gratiosa,
Castitate gloriosa
Formaque egregia.

3. Ex amore es electa,
Summa morum es perfecta
Plena sapientia,
Regi regum desponsata,
Piis cunctis multum grata,
Praedita clementia.

4. Insignis tu generosa
Atque nimis speciosa,
Candens velut lilium,
Nobis patrem fac placatum,
Sacrum flamen, Dei natum
Virginis et filium.

5. Ad superna Dei dona
Ac aeterna caeli bona
Duc nos, decus virginum.

Cod. S. Petri Salisburgen. b VIII 1. saec. 15. A. — Legenda S. Katharinae imp. Argent. 1499. B — Ioan. Iusti Lanspergii Opusc. Spirit. (Colon. 1693) I, 457. C. — 1, 3 appellaris A. — 1, 5 sublimanda C. — 1, 6 praedicaris A. — 3, 1 Ab amore C. — Aus B bei Schade, Geistl. Gedichte vom Niederrhein, p. 117.

136. De sancta Katharina.

1. Claritatis speculum,
Illustrasti saeculum
Virtutum decore,
Signis et prodigiis,
Nos tuis vestigiis
Fac sequaces fore.

2. Nos hic dona gratiae,
Quae es pulchra facie
Sollerter fac sentire,
Nam reginam convertisti,
Eruditos tu fecisti
Domino servire.

3. O Katharina nobilis,
In fide immobilis,
Nos a sorde libera
Et in hora mortis
Ad locum tuae sortis
Voca voce libera.

4. Deprecare regem caeli
Pro me, virgo Katharina,
Adiuvare, quaeso, veni
Et salvare me festina.

Cod. S. Petri Salisburgen. b VIII 1. saec. 15. A. — Cod. S. Petri Salisburgen. saec. 15. a VI 35. B. — Orat. ms. Tegurinum anni 1470. Clm. Monacen. 20021 C.

137. De sancta Katharina.

O beata Katharina,
Tuum corpus monte Sina
Ab angelis terrae datum

Aegris sudat rorem gratum.
Gloriosa tua prece
Nos ab omni munda faece,
Ut nos, qui te veneramur,
Per te sursum rapiamur.

Cod. Parisin. 11343. saec. 15.

138. De sancta Katharina.

O pia regina, laesi cordis medicina,
Cernere divina concede mihi, Katharina,
Ut de sentina vitiorum carne supina
Elever ad trina, quo mortis nulla ruina.

Cod. Parisin. 11343. saec. 15.

139. De sancta Katharina.

1. Ave, venerabilis
Virgo Katherina,
Omnibus laudabilis,
Haec tibi propina
Pro me sit et clericis
Et cunctis litteratis
Et omnibus christicolis,
Quos iunge cum beatis.

2. Memor sis martyrii,
Quod sustinuisti
Ob amorem nobilis
Sponsi tui Christi,
Statim quando corpus est
Capite decollatum,
Tunc fuit per angelos
Sinai translatum.

3. Ex quo sanctum oleum
De tua tumba manat,
Quod ibi sine termino
Minime emanat,
Ibi et infirmitas
Per oleum curatur
Quaelibet, in Domino
Si firmitus credatur.

4. Nobilis huius olei
Tribue liquorem,
Ut possimus [effugere]
Quemlibet pudorem
In anima et corpore,
Ut simus securi
Post vitae huius terminum
Ad te transituri.

Orat. ms. Augustanum anni 1469. Clm. Monacen. 3702. — 1, 5 et fehlt. — 4, 8 te transire. — Nach dem Akrostichon A m e n zu schliefsen, dürfte man im Vorstehenden den Schlufs eines längeren Liedes vermuten; aber welchen Liedes?

140. De sancta Katharina.

1. Ave, virgo, micans rosa,
Katharina speciosa
Vernansque virtutibus;
Ave, virgo generosa,
Sponsa Christi speciosa,
Regnans in caelestibus.

2. Ave, felix et beata,
Ex illustri procreata
Principum prosapia,
Per Maxentium detenta
Superasti argumenta
Oratorum omnia.

3. Summe lucens, nubens Christum,
Despexisti mundum istum
Eiusque immania
Tormenta non formidasti
Et ad fidem tu vocasti
Corda infidelia.

4. Ave, pia decollata,
Turbis caelicis translata
Sinai cacumina,
Praebens olei linimen
Infirmis aufers dolorem,
Maestis dans solamina.

5. Ave, rosa paradisi,
De qua caeli sunt gavisi
Et sanctorum agmina,
Quando mortis instat hora,
Pro nobis Deum implora
In perenni gloria.

Orat. ms. Tegurinum anni 1470. Clm. Monacen. 20021. A. — Cod. S. Petri Salisburgen. b VIII 1 saec. 15. B. — Cod. S. Petri Salisburgen. a VI 35. saec. 15. C. — 1, 2 Katharina formosa BC. — 1, 3 Vernas quae A. — 3, 3 inania A. — 5, 5 Deum tunc implora ABC.

141. De sancta Katharina.

1. Ave, virgo Katherina,
Ave, martyr et regina,
Ave, sponsa Christi vera,
Ave, mitis et sincera.

2. Virgo Dei, Deo digna,
Christo prece me consigna,
Preces audi peccatoris
Et me munda intus, foris.

3. Preces audi, praesta votum,
Cor in bono fac immotum
Confer mihi cor contritum,
Rege visum et auditum.

4. Rege gustum et olfactum,
Virgo sancta, rege tactum,
Ut in cunctis te regente
Vivam Deo pura mente.

5. O beata Katherina,
Babylonis de sentina
Mihi tutum da ducatum,
Plasmatorem fac placatum.

6. Esto mihi consolatrix,
Pro me sis interpellatrix,
Pro me Christum interpella,
Salva mortis a procella.

7. Superare fac me mundum,
Ne demergar in profundum,
Ne me sinas naufragari
In peccatis in hoc mari.

8. Virgo Dei, nunc memento,
Quo labore, quo tormento
Regnum Dei meruisti,
Quae sic caelum conscendisti.

9. Potens in conspectu Dei
Memor esto, precor, mei,
Memor esto supplicantis,
Memor esto, quod in tantis

10. Sum peccatis constitutus,
Memor esto, quod pollutus
Faece culpae nimis foedor;
Memor esto, quantis laedor

11. Intus, foris culpae spinis;
Fac securum me de minis
Corruentis huius mundi;
Iuva, virgo, ne obtundi

12. Ictu sinas me draconis
Infernalis Babylonis,
Sed da locum et solamen
In caelesti Ierusalem.

13. Agonista Dei fortis,
Esto praesens hora mortis,
Decumbentem fove, leva
Et de morte solve saeva,

14. Ut te duce, Katherina,
Migrer tecum hinc, regina,
Et caelesti fruar dono
Iubilando dulci sono,

15. Laudans Iesum voce digna,
Per quem mira fiunt signa;
Mors me duplex non infestet,
Iesus Christus illud praestet

16. Prece tua exoratus,
Idem pater, idem natus,
Idem utriusque flamen,
Qui vivit et regnat. Amen.

Orationale ms. Lehninen. anni 1518. Cod. Berolinen IV° 29. A. — Orationale ms. Franciscan. saec. 15. Cod. Darmstadien. 2772. B. — 2, 2 assigna B. — 2, 4 et ut mundet B. — 4, 2 Virgo pia B. — 4, 4 sancta mente B. — 6, 4 Ut me salvet a procella B. — 7, 3 Me non sinas B. — 8, 4 caelos B. — 9, 2 Miserere precor B. — 10, 3 nimis foetor A; Foedus culpae sorde foedor B. — 11, 2 Me securum fac B. — 11, 3 Et tormentis B. — 11, 4 Virgo sancta ne confundi A; obtundi B. — Statt Str. 14 u. 15 in B:

Ut resurgam novus homo,
Civis in caelesti domo,
Duplex mors ne me infestet,
Iesus Christus illud praestet.

Vielleicht ist der betreffende Text in A eine spätere Erweiterung. — 14, 3 domo. — 14, 4 dulci modo; gegen den Reim. — 16, 3 Utriusque idem B. — 16, 4 et regnat in saecula. Amen. A; et regnat Deus. Amen. B. — Mone (III, S. 373) teilt das gleiche Lied aus einer Mainzer und einer Strafsburger Hs. mit.

141a. De sancta Katharina.

1. Gemma Dei pretiosa,
margarita fulgida,
Sponsa Dei gloriosa,
paradisi viola.

2. Virgo Dei, Katharina,
prudens et mitissima,
Quae pro Christo detruncata
aula regnas caelica.

3. Ora pro me peccatore
apud regem gloriae,
Cuius fulges claritate
ut sol in meridie.

4. O beata, benedicta,
dulcis et piissima,
Pulsa prece indefessa
Christi pia viscera,

5. Ut me salvet et gubernet sua semper gratia,
Ut post huius vitae cursum ducat ad caelestia.

Orationale ms. Carth. Erphesfurten. saec. 15. Cod. Rossian. VIII 56. A. — Aus einer Mainzer Hs. des 15. Jahrh. bei Mone (III, S. 374). B. — 1, 3 Speciosa Dei A. — 1, 4 paradisi ianua B. — 2, 1 Virgo martyr Katharina B. — 2, 4 in aula A. — 3, 3 Cuius claritas fulget A. — 4, 1 et benedicta A. — 4, 2 pia A. — 4, 4 pia Christi B. — Als Abschlufs ist angehängt in B: Ubi tecum, virgo sancta, gaudeam in saecula; in A: Ubi tecum, virgo sancta Katharina, gaudet in saeculorum saecula. Amen.

142. De sancta Katharina.

1. Ad laudem tui nominis
Et Katharinae virginis
Assis huic principio,
Ut digna loqui valeam
Et loqui tibi placeam,
Iesu, nostra redemptio.

2. Decora nimis facie,
Vocata gemma Graeciae
Et inspirata caelitus
Est, quam laudare cupio,
Sed spirans huic initio
Veni, creator spiritus.

3. Regnante dudum impio
Sub iudice Maxentio
Perpessa est martyrium
Haec virgo tibi dedita
Et ope tua praedita,
Christe, redemptor omnium.

4. Exorta natalitiis
Non infimis, sed regiis,
Ut Costi regis filia,
Regi se dedit omnium,
Qui conferat in praemium
Beata nobis gaudia.

5. Dum patris in palatio
Sederet, congregatio
Fit generalis populi,
Ut libaretur idolis
Ab his, non tuis incolis,
Iesu, salvator saeculi.

6. Quod Katharina audiens
Surrexit locum adiens
Et obstans constantissime
Cultum talem redarguit
Teque colendum astruit,
Caeli Deus sanctissime.

7. Imbuta liberalibus
Ita florebat artibus
Adhuc aetate tenera,
Quod licuit advertere
In ea relucescere
Aeterna Christi munera.

8. Nam non insipientiam
Huius mundi scientiam
Suumve fingens studium,
Hunc scire solum asserit,
Qui solus cuncta noverit
Primo dierum omnium.

9. In tantum autem profuit
Scientia, qua floruit,
Conclusis ut rhetoribus,
Doctores qui gentilium
Erant, passis martyrium
Exsultet caelum laudibus.

10. His adplicatis ignibus
Non adustis corporibus
Pro fide Christi nominis
Dat mori mirabiliter
Et vivere feliciter
Consors paterni luminis.

11. Cum esset in ergastulo,
Cuiusvis adminiculo
Ne potiretur penitus,
Pro confortanda virgine
De caeli venit culmine
A patre unigenitus.

12. Agnosce, inquit, filia,
Pro quo pati supplicia
Non defers carni propriae,
Age fiducialiter,
Tecum ero perenniter
Splendor paternae gloriae.

13. Completoque certamine
Hoc mox pro meo nomine
Eris, quo nox non nubilat,
Sed dies fulget celebris,
Et semper sine tenebris
Aurora lucis rutilat.

14. Regina cum Porphyrio
Eius freta colloquio
Sic adquievit virgini,
Ut et ipsa relinqueret
Deos vanos et fieret
Iste confessor Domini.

15. Insanit prae angustia
Maxentius, suspiria
Trahens et cordis gemitum
Ex eo, quod Porphyrius
Cum ducentis fit socius,
Deus, tuorum militum.

16. Rotarum moles igitur
Terribilis erigitur
Pro discerpenda virgine,
Sed positam in medio
Salvas ab hoc [exitio],
Salvator mundi, Domine.

17. Interea disrumpitur
Haec moles et conteritur
Inde pars turbae pessimae,
Cumque vindicta cernitur,
Haec pars ad te convertitur,
Aeterne rex altissime.

18. Rex nequam iram concipit,
Caput auferri praecipit
Demumque regis filiae,
Quam collocat in Sinai
Per angelos Adonai,
Magnae Deus potentiae.

19. Praetereundum etiam
Non est, quod lactis copiam
Spiculatoris rabies
Effudit, dum occubuit,
Ita nam tibi placuit,
Christe, qui lux es et dies.

20. Superna providentia
Quibusdam specialia
Sanctis dat signa munerum,
En, ista privilegia,
Quae sunt ex tua gratia,
Conditor alme siderum.

21. O Katharina, regia
Virgo, nos tuos expia
A livione vitii,
Ut te laudantes iugiter
[Nos] praemiet sublimiter
Summi largitor praemii.

22. Hoc enim donum adnuit,
Tibi dum vox intonuit
Ab arce lapsa supera,
Rex Christe, colunt, praedicant,
Adorant et magnificant
Quem terra pontus aethera.

23. Age proinde, domina,
Ut nostra scripta nomina
[Sint] in libro viventium,
Ubi perennis gloria
[Et] omnibus est omnia
Deus, creator omnium.

24. Nec procul absis, quaesumus,
Te invocantes assumus
Nos peccatores quotiens,
Descenderit pro talibus
Cum de supernis sedibus
Verbum supernum prodiens.

25. Quinimmo carnem induit
Et in ea sustinuit
Mortalis et corporeus
Mortis amaritudinem
Sicque redemit [hominem]
Plasmator hominis Deus.

26. Ecce, quam carum habuit
Ipsum, pro quo succubuit
Vita mortis sententiae,
En, pro eo, [quem] condidit,
In mortem semet tradidit
Summae Deus clementiae.

27. Hoc te felicem moveat,
Ut per te [ei] placeat
Cursus nostrae militiae,
Quo demum iuncti coetui
Sanctorum eius vultui
Hymnum canamus gloriae.

28. Tu felix es, nos miseri,
Tu sancta, nos ex veteri
Fraude fefellit proditor,
Sed tuam ad instantiam
Nostram iuvat miseriam
Telluris ingens conditor.

29. Nos quidem recognoscimus,
Quod nimium peccavimus
Et indigemus venia,
Sed tuis interventibus
Detur te diligentibus
Aeterna caeli gloria.

30. Ad quam caelestem gloriam
Post vitam transitoriam,
Qui te laudamus Dominum,
Duc nos expertes criminis
Huius obtentu virginis,
Iesu, corona virginum.

Cod. Londinen. Reg. 7 A VI. saec. 14/15. — 2, 4 Et quam. — 2, 5 Sed spirans adhuc initio. — 4, 5 conferret. — 6, 5 colens. — 11, 2 adminisculo. — 13, 3 quo vox non iubilat.

143. De sancta Katharina.

1. O Katharina nobilis,
Virgo gloriosa
Martyr et immobilis,
Florens velut rosa.

2. Costi regis filia
Fuisti procreata,
Sed divina gratia
Salubriter renata.

3. Aetate iuvenili
Christicola fuisti,
Ingenio subtili
Frequenter studuisti.

4. Corpus tuum nobile
Deo obtulisti,
Donum ineffabile
Te ipsi tradidisti.

5. Castitatis annulo
Te Christus subarrhavit,
Qui te amoris vinculo
Dulciter amavit.

6. Sponsa sponso iungitur,
Fovens mente pia,
Neutrum quoque fallitur
Hic a recta via.

7. Cum pudoris lilio
Fuisti famulata
Sponso tuo supplice,
Cui eras grata.

8. Hoc idem cum senserat
Maxentius praeceptor,
Ad eum te vocaverat
Perversae legis lector.

9. Mox cum te cognoverat
Vernam esse Christi,
Te carcere recluserat
Sicque permansisti,

10. Donec a tortoribus
Educi te mandavit
Ac legis perversoribus
Te examinavit.

11. Sed virgo constantissima
Omnes superasti
Omniumque doctissima
Eos profanasti.

12. Fidem sponsi incliti
Ferventer praedicando
Iniquique Maxentii
Deos blasphemando

13. Eius nuptam perfidam
Ad Deum convertisti
Atque turbam maximam
Sequentem legem Christi,

14. Porphyrium, familias
Christum profitentes
Multasque plebeculas
Sibi adhaerentes.

15. Maxentius cum sensiit
Tanta te fecisse,
Animo tristi doluit,
Se nihil perfecisse.

16. Ergastulo te reddidit
Custodibus armatis,
Te fame mori credidit
Panibus non adlatis.

17. Cibisque angelicis
Mire pascebaris
Gaudiis ac caelicis
Laute laetabaris.

18. Imperator impius
Credidit te morti datam,
Sed sponsus eximius
Te paravit sibi gratam.

19. Videns hoc perfidus
Te morti condemnavit,
Quam potuit celeriter
Rotam ordinavit.

20. Rotam cum perfecerat
Rallis adornatam,
Te subire voluit
Deo dedicatam.

21. Amore sponsi incliti,
Virgo, inflammata,
Tormento supplicii
Fuisti praeparata.

22. Sed tuam continentiam
Sponsus demonstravit,
Per machinae sententiam
Tortores devastavit.

23. Tandem sponso patuit
Nuptias sacrare,
Cum tyranno placuit
Te capite truncare.

24. Pie flectens genua
Christum exorasti
Emittensque suspiria
Spiritum commendasti.

25. Lictor fert gladium,
Sed virgo genuflexa,
Ictum duxit validum,
Ab angelis est amplexa.

26. Duceris ad nuptias
Ingenti cum honore,
Ad paradisi portas
Sponsuli cum decore.

27. Corpus tuum digne
Mirifice portatur
Sepeliturque benigne,
Ut nobis praesentatur,

28. In montis pinnaculo
Sinai vocati,
Nobis pro signaculo
Prae cunctis elevati.

29. Passionis tuae gloriam,
Virgo, decantantes
Per daemonis victoriam
Fac nos triumphantes,

30. Ne redemptoris gratia
A lapsu relevatos
Temptatoris retia
Reddant condemnatos.

31. Literarum studiis
Fac nos militari
Earumque industriis
Te semper imitari,

32. Castitatem floridam
Christo praesentare,
Tremendam atque horridam
Poenam evitare.

33. Ad sponsi tui nuptias
Valeamus famulari,
Post huius mundi tenebras
Te dein contemplari,

34. Humanas contumelias
Patienter sustentare,
Ut paradisi portas
Dignemur visitare.

35. A vinculis nos protege,
Virgo gloriosa,
Ne valeat nos laedere
Mens opprobriosa.

36. Nulla morte celeri
Permittas nos perire,
Nusquam poenam tartari
Hostiliter subire.

37. Quousque in hoc exsilio
Sumus duraturi,
Mariae matris filio
Vivamus sorde puri.

38. Cum instat dies horrida
Ac necis inest hora,
Virgo, prece florida
Pro nobis implora,

39. Ut nuptiis sponsalibus
Valeamus interesse
Atque commensalibus
Asscribi stirpis Iesse.

Orat. ms. Pollingense saec. 15. Clm. Monacen. 11917. — 6, 1 iugiter. — 6, 4 Hic fehlt. — 7, 3 offenbar verderbt; l. tuo, supplica? — 9, 1 noverat. — 12, 4 Deos fehlt. — 14, 1 Porphyrio. — 16, 4 non alitis. — 25, 1 Lies: adfert gladium? — 30, 4 Reddat. — 33, 4 Te in contemplari. — 36, 3 poenam temeri.

144. De sancta Katharina.

1. Katharina, o regina,
Virgo, martyr diceris,
Alexandrinalis civis
Tu regalis crederis,
Sponsa Christi principalis
Digne veneraberis.

2. Ab avis et atavis
Alta stirpe genitis,
Regali, imperiali
Dignitate praeditis,
Rege Costo, Sabinella,
Orta ab ingenuis.

3. Tu es filia novella,
Cella eloquentiae,
Simplex, clara columbella,
Stella excellentiae,
Ornans stipem tu agnella,
Fiscella clementiae.

4. Haec puella septenalis
Optimi ingenii
Omnis artis sericalis
Gradu magisterii
Fit perfecta curialis
Ens et magni animi.

5. Est in aula paternali
Docta liberalibus
Cum honore virginali
Cunctis mundi artibus,
Arte summa magistrali
Sublimata caelitus.

6. Repertus non est orator
Huic comparabilis,
Aut omnis doctrinae lator
Ei coaequabilis,
Victus cedit disputator,
Stat insuperabilis.

7. Intenta sic studiosis
Fixum tenens animum,
Occupatum virtuosis,
Mundum spernit lubricum,
Fructuose tempus suum
Expendit ad studium.

8. Nuptui tandem habilis
Regni a baronibus
Pulsaris, matre rogaris,
Intendas sponsalibus,
Ne regnum pateat patris
Gladiis hostilibus.

9. Ab his semel, bis rogata,
Ter quatterque, pluries,
Multorum regum oblata
Tunc magna congeries,
A te indigna putata,
Spreta, ne acciperes.

10. Respuensque fidem Christi
Tumens tunc scientia
Baptizari noluisti,
Luctans eloquentia,
Matris verba neglexisti
Tunc expedientia.

11. Eras tamen nocte una
Cum matre tu dormiens,
Admirandam visionem
Utraque conspiciens,
Nam beata virgo mater
Multos sanctos offerens.

12. Gratiosum inter omnes
Monet, ut eligeres,
Omnes a te refutati
Sunt tamquam degeneres,
Es a matre increpata,
Cur ita desiperes?

13. Iesum Christum, suum natum,
Virgo mater obtulit,
Sponsum verum destinatum
Ipsum tibi protulit,
Sed hunc prorsus praesentatum
Tua mens non respuit.

14. Nam allecta ex inspecta
Eius pulchritudine,
Vita, moribus, virtute,
Forma, fortitudine,
Scientia ac aetate,
Status magnitudine.

15. Ad habendum corde toto
Hunc et nullum alium,
Eum cernis celsiorem
In natis mortalium,
Matri suadens omni voto,
Eius quaerat animum.

16. Generosam Christi matrem
Tua mater adiit,
Natus eius desponsetur
Suae natae, petiit,
Christus eam, baptizari
Nisi vellet, respuit.

17. Ergo fide christiana
Imbui desiderat
Et a quodam eremita
Plene docta fuerat,
Tunc et sacro fonte lota
Christo sic placuerat.

18. Novo annulo arrhata
Amore tunc arserat
Et mundanam omnem artem
Pleno postposuerat,
Sese ad scripturam sacram
Animo transtulerat.

19. Egenis res temporales
Erogare coeperat
Et in regno sui patris
Vice-domnum linquerat,
Urbem ad Alexandrinam
Cum matre perrexerat.

20. Regni matris pars haec erat
Et quieti congrua,
Sed in brevi est defuncta
Eius mater credula,
Hinc clientum turbam magnam
Rexit Dei famula.

21. Omnia honesta, recta
Coepit tunc disponere,
Virtuosis, fructuosis
Ferventer insistere,
Nec sacrarum scripturarum
Studium relinquere.

22. Sed cum die quadam rite
Audisset per nuntium,
Quod in templo idolorum
Grande sacrificium
Per pessimum idolatram
Fieret Maxentium,

23. Accensa fervore zeli
Ad tyrannum abiit,
Inter brutorum caesorum
Strages illum adiit,
Absque Ave condecenti
Vehementer arguit.

24. Virgo ait: Tibi Salve
Congruenter fieret,
Si honestas tui status
Perfecte cognosceret,
Ut vel spreta creatura
Creatorem coleret.

25. Ipse solus Deus verus,
Cui honor, gloria,
Fide, spe et caritate
Habitat in anima,
Dii sunt autem idolorum
Pessima daemonia,

26. Regem regum inhonorant
Summam per superbiam,
Homines sic inducentes
Dei ad iniuriam,
Ut deceptos et abiectos
Trahant ad miseriam.

27. Generosam imperator
Puellam respiciens
Gratiosa eius verba
Audivit impatiens
Et e contra replicavit
Multa ut insipiens.

28. Omni dolo hic versutus
Plenus fraude simulat,
Ad regalem secum aulam
Ire hanc insinuat
Donis magnis munerandam,
Si deos non respuat.

29. Manet autem virgo sacra
Arta sub custodia,
Donec ab extremis terrae
Viri magna copia,
Idolorum defensores
Magna zelotypia

30. Advenirent sapientes,
Famosi scientia,
Gloriantes ut pomposi
Omni eloquentia,
Universosque spernentes
Stulta extollentia.

31. Reducta est ad conflictum
Docta Christi famula,
Confitetur verum Deum
Christum voce sedula,
Obmutescunt quinquaginta,
Fiunt corda tremula.

32. Tandem credunt et affirmant
Christum Dei filium,
Deos falsos detestantur
Nec timent supplicium;
Indignatur et minatur
His hostis incendium.

33. Ignis ergo copiosus
Praeparatur ocius,
In quem draco furiosus
Hos mittit velocius,
Sic cremati, coronati
Regnant gloriosius.

34. Repromittit post haec Caesar
Virgini magnalia,
Post reginam ut sit ipsa
Secunda, non alia,
Totum regnum gubernare,
Haec et multa talia.

35. Sponsa Christi universa
Contempsit ut vacua
Nec curavit de honore,
Nec de vana statua,
Sed derisit promittentem
Atque verba fatua.

36. Porro spretus imperator
Coepit in hanc furere
Ac ministris statim iubet
Vestibus exuere,
Lacerare corpus eius
Scorpionum verbere.

37. Omnia tormenta minans
Clausit in ergastulo,
Ter quaternis hanc diebus
Absque cibo, poculo
Cruciandam, macerandam,
Abit ipse clanculo.

38. Non remansit locus iste
Absque claro lumine
Neque carens angelorum
Dulci consolamine,
Sed refecta caeli cibo
Est et medicamine.

39. Sed et a regina visa
Est et a Porphyrio,
Quibus multa de futuro
Praedixit martyrio,
Quos instructos Christi fide
Dimisit cum gaudio.

40. Ab extremis regionis
Caesar tunc revertitur
Ac pro tribunali sedens,
Virgo nunc adducitur;
Pulchriorem ipsam cernens,
Valde hinc concutitur.

41. Christi testem tunc inquirit,
Quid deliberaverit,
Unum certe e duobus
Dicat, quod elegerit,
Tura si non obtulerit,
Sciat, quod perierit.

42. Respondens tyranno virgo
Voce ait libera:
Neque verba blanda curo
Nec tormenta aspera,
Mori nunc amore Christi
Res est mihi prospera.

43. Ipse leo frendens ore
Extra se tunc rapitur,
Atque horrenda rotarum
Machina construitur,
Ut per eam discerpatur,
Christi martyr ducitur.

44. Statim autem sic adducta
Erectis luminibus
Deum orat, destruatur
Supernis fulminibus,
Nullam tamen laesionem
Agat in hominibus.

45. Tunc virtute vehementi
Machina dissolvitur
Et confracta super gentes
Impetu dispergitur,
Turba quadriges millena
Hominum occiditur.

46. Ista videns imperatrix
Prosilit in medium
Reprobando sui viri
Impium iudicium,
Cernens hanc fidelem factam,
Damnat ad supplicium.

47. Gladio percussa ergo
Migravit ad Dominum,
Tumulata cum honore
Fuit per Porphyrium,
De quo facto diffamatus
Se dat ad martyrium.

48. Laetus hic electus miles,
Prudens, dives, strenuus,
Inter milites ducentos
Primus et praecipuus,
Coram rege profitetur,
Quod sit Christi famulus.

49. Omnes tunc commilitones
Ad fidem converterat,
Quibus et aeterna regna
Consequi promiserat,
Hos hinc omnes Caesar simul
Gladiari iusserat.

50. Rursus infernalis leo
Virginem interrogat,
Haec constanter ante dictam
Vocem veram iterat,
In eam tunc mortis legem
Imperator fulminat.

51. Ista sic damnata morti
Extra urbem ducitur,
Turba magna mulierum
Ei tunc compatitur,
Haec earum vanos fletus
Prohibere nititur.

52. Orandi tunc petit dari
Virgo sibi spatium
Oculisque elevatis
Orat patrem luminum,
Gratias devote agens
Clamat sic ad Dominum:

53. Salus, honor, gloria sit
Tibi, o altissime,
Quod me ad agonis finem
Ducis dignatisssime,
Corpus tibi spiritumque
Reddo fidentissime.

54. Ad choreas virginales,
Da, ut iam perveniam,
Mala, rosas triumphales
Tibi, Christe, colligam,
Aspectus tuos solares
Nunc et semper videam.

55. Oro, Deus, corde toto
Pro me diligentibus,
Passionem pleno voto
Meam recolentibus
Atque spiritu devoto
Mihi congaudentibus,

56. Rogo, Christe Iesu bone,
Pro tua clementia,
Quisquis suo in agone
Sua indigentia
Mea orat passione,
Defer indulgentiam.

57. A fame, infirmitate,
Ab omni molestia,
A clade, necessitate,
Ab omni angustia
Liber sit et sanctitate
Conscendat caelestia.

58. Dum haec verba Christi martyr
Pia mente dixerat,
De sublimi nube caeli
Vox ad eam venerat:
Veni nunc, electa mea,
Te caelum desiderat;

59. Omnes sancti, sponsa mea,
Chorusque virgineus
Te exspectant in chorea
Cantantes serenius,
Rubra stola ac nivea
Ornent te amoenius.

60. Mentibus illi cernuis
Qui te invocaverint,
Passionem quoque tuam
Hic qui celebraverint,
Sciant, quod optata vota
Per te reportaverint.

61. In hac voce consolata
Virgo martyr plurimum,
Collum lacteum sub spata
Tendens orat Dominum;
Sic regina decollatá
Consummat martyrium.

62. Nam statim de gleba sacra
Lac fluxit pro sanguine,
Sicca terra sic rigata
Fit fecunda germine,
Fructum ferens non arata
Multa plenitudine.

63. Virtus adest supernalis
Magna multitudine,
Caput, massa virginalis
Transfertur cum lumine,
Pape, montis caelicalis
Sepelitur culmine.

64. Monumentum virgineum
Angelorum opere
Factum exstat marmoreum,
Et de sancto corpore
Morbi sanat aculeum
Fluens sacrum oleum.

65. Porro sacro hoc unguento
Fiunt laudabilia,
Membra hoc medicamento
Sanantur debilia,
Fidei ex fundamento
Fiunt mirabilia.

66. Rursus passa est beata
Anno tricentesimo
Sexto Christum imitata
Menseque Novembrio,
Cum quo regnat elevata
In sublimi solio.

67. Omnem artem doctrinalem
Virgo ista obtinet,
Vitam sapientialem
Haec in summo continet
Gloriamque clericalem
Nunc in caelo possidet.

68. Nam haec virgo gratiosa
Multa privilegia
In se tenet speciosa,
Sanctis singularia,
Ipsi tamen gloriosa
Sunt et generalia.

69. O beata Katharina,
Dei patris natula,
O amabilis regina,
Nati Dei sponsula,
O columba amantina,
Spiritus tu cellula.

70. Bene Christus te dotavit,
Qui fructu centesimo
Te bis terque exaltavit,
Throno praeclarissimo
Coronatam sublimavit
Statu beatissimo.

71. In hoc facto fine tracto,
Virgo amantissima,
Dei ad laudem peracto
Peto te, sanctissima,
Vase luteo confracto
Duc me ad laetissima.

72. Sit beatae Trinitati
Decus, salus, gloria,
Simplae sit et unitati
Honor, hymnus, latria,
Sit aeternae Deitati
Amor, laus in patria.

Cod. S. Petri Salisburgen. b VIII 1 saec. 15. A. — Cod S. Petri Salisburgen. a VI 35 saec. 15. B. — Legenda S. Katharinae imp. Argentinae 1499. C. — 2, 1 et ab aviis C. — 5, 5 Arce C. — 14, 3 virtutibus C. — 17, 5 fonte sacro C. — 32, 6 hostium A. — 35, 4 una statua A. — 60, 2 te nominaverint A. — 67, 5 celicalem C. — 71, 1 finem BC. — Akrostich: „Katherina, regina, generosa virgo martyr, sponsa Christi generosa, ora Dominum pro nobis." — Aus C bei Schade, Geistl. Gedichte von Niederrhein, S. 118 ff.

145. De sancta Katharina.

1. Sertum tibi plectitur,
Auri filo nectitur,
Flore fronde comitur,
Prona mente promitur
Tuae laudi consonum.

2. Ave, virgo Katharina,
Te dotavit vis divina
Singulari formae dono,
Grandi castitatis bono,
Te candens decet lilium.

3. Non est in te macula,
Nec sunt in illo iacula
Coloris sorditati,
Hoc ergo sertum vividum
Exornet album lilium
Candoris non foedati.

4. Cerne, virgo, quid adpono,
Tuae sanctitatis dono
Hoc debetur, ut adverto,
Unde tali iungo serto
Nobile solsequium.

5. Tu verum solem es secuta
Et a mundi labe tuta,
Sic flos ille tenet metam
Solis semper ad dietam,
Hoc phoebo dans obsequium.

6. Addo plantas floribus,
Gratis cum odoribus
Hysopum inflecto,
Te virens decet hysopus,
Quam bonae famae titulus
Odore pavit recto.

7. Katharina gloriosa,
Dispensatrix operosa,
Quinquagenos oratores
Tu vicisti, quos honores,
Laurus decet inclita.

8. Argumentis quos vicisti,
Hos ad Christum convertisti,
Gaude semper et laetare,
Infideles quae beare
Virtute nosti caelica.

9. Tantae sapientiae
Victricique scientiae
Est gloria promissa;
Hinc est, quod serto florido,
Nunquam futuro torrido
Laurus est immissa.

10. His almis, virgo, floribus
Tam magnisque decoribus
Flos agri mitis iungitur,
Humilitas exprimitur,
Tantae decus gratiae.

11. Ex claris tu parentibus
Divitiis decentibus
Prolata nihil extimas
Vanas gazae copias,
Summae nitens gloriae.

12. Regis dona renuis
Mundique bona fragilis
Prae Christi caritate,
Hinc agri flos humilis
Adponitur prae caeteris
Spreta vanitate.

13. I . . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .

14. N . . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .

15. A . . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .

16. Sambucinos virginali
Flores addimus crinali,
Hic in petris saepe crescit
Atque terrae pastum nescit
In fundo virens arido.

17. Uirgo, gaude, carceraris,
Pastu humano privaris,
Duodenisque diebus
Nullus tibi fulsit phoebus
Duro sub ergastulo.

18. Sed non sic, virgo, vinceris,
Affatu Christi frueris,
Qui te confortavit,
Qui te constantem reddidit,
In atro lucem edidit,
Te dulci verbo pavit.

19. C . . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .

20. Indo, virgo, violam,
Tuae laudis servulam,
Hanc viator saepe legit,
Remoratur, dum hanc fregit,
Curas linquens arduas.

21. P . . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .

22. Ecce, rutam nunc adfingo,
Quam ad praesens sertum cingo,
Ruta genus viperinum
Fugat atque serpentinum
Velut pulsum turbini.

23. Hoc te signat, quod mansisti
Ope custodita Christi
Tunc, poenalis quando rota
Fuit a te versa tota
Gentili nocens agmini.

24. O . . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .

25. Componuntur serto rosae,
Quae designant pretiosae
Tuae mortis gloriosae
Memoranti gratiose
Felix hoc mysterium.

26. Cruorem notat rubicunda,
Alba rosa laetabunda
Lac post ensem fusum notat,
Hac te dote Christus dotat
Pudoris ad indicium.

27. Recte gaudes bravio
Munerata caelico
Martyrio completo,
Rosarum nunc fasciculus
Sit nostri serti titulus
Decore multum laeto.

28. I . . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .

29. Necto folia cedrina,
Per haec patet vis divina,
Qua tuum corpus, Katharina,
Collocatur monte Sina
Superna per obsequia.

30. Alta cedrus dicitur
Et ob hoc inicitur
Virginali serto,
Nam ad montem tollitur,
Ab angelis conducitur
Iussu Dei certo.

31. Laetare semper et gaude,
Virgo felix, digna laude,
Pace fruens sempiterna,
Vita semper et aeterna
Iuncta Dei filio.

32. Et in terris honoraris
Miris satis atque raris
Dei donis fecundaris,
Illic gaudes et laetaris
In virginum consortio.

33. A liquore fluido,
Qui corpore virgineo
Modo manat miro,
Aeternam pacem denotans
Oliva praestat remicans
In tui serti gyro.

34. Mille modi flosculorum
Denotantes gaudiorum
Tuorum multiformitatem
Aeternamque felicitatem
Iunguntur huic circulo.

35. Ergo, virgo, iam complexum
Et devota mente nexum
Sertum non materiale,
Sed ex animo mentale,
Pia, clemens, suscipe.

36. Nostras preces accipe,
Affectum mentis recipe
Pro plena factione,
Te diligentes dilige,
Conforta, iuva, dirige
Mortis in agone.

Cod. S. Petri Salisburgen. b II 38. saec. 15. — 1, 2 Quos auri. — 17, 2 tu privaris. — 20, 1 Inde. — 20, 2 laudi. — Aufschrift: Sertum seu crinale beatae Katherinae, virginis et martyris almae; Akrostich: Sancta Katherina, suscipe hoc crinale. Amen. Dasselbe zeigt die Lücken des Textes an. — Je 3 Strophen gehören metrisch zusammen; jede dritte ist eine Art Abgesang.

146. De sancto Laurentio.

1. Sublimato laureato
Laus sit nunc Laurentio,
Hoste strato qui stellato
Caeli gaudet solio.

2. Blandimentis vel tormentis
Nec cedit hic Decio,
Nec plumbatis caesus cratis
Uritur incendio.

3. O miranda, praedicanda
Caecorum sanatio,
Quos per crucis signum lucis
Insignivit radio.

4. Martyr pie, me Mariae
Commendato filio,
Prece fusa me excusa
Quem accusat actio.

Cod. Londinen. Arundel 201. saec. 13. — 1, 2 Laudibus Laurentio.

147. De sancto Laurentio.

1. O Laurenti, martyr Christi,
Tu sitisti, occurristi
Et bibisti, ut cupisti,
Dirum haustum, holocaustum
Factus totus, sic fis notus
Toti mundo, cum iucundo
Praeconio laudabilis.
Sixtus dixit ut propheta:
Tibi restat maior meta
Pugnae gloriosioris,
Quod est viri fortioris;
Fili mere, noli flere,
Ecce, vere me sequere
Post triduum spectabilis.

2. Prudens dator thesaurorum,
Quaeris turbas egenorum,
Lavas pedes osculando,
Ore blando consolando
Caecisque per signum crucis
Pie reddis visum lucis,
Post tractus ad certamina.
Quo saeve interrogaris,
[Fustigaris, laniaris,]
Cruentaris cum plumbatis
Laminisque inflammatis
Tuis costis applicatis,
Tandem perfers dirae cratis
Super ignem examina.

3. Heu, heu, vivus ubi discis,
Quomodo necatus piscis
Perassatur, denigratur,
Perforatur, eliquatur
Per nimis ardentes stillas,
Quae urunt tangentes illas,
Et cuncta laete pateris.
Ais namque sensu sano
Ipsis, Decio profano,
Iudici Valeriano
Coetuique horum vano,
Ut gyrarent et vorarent,
Ventres suos satiarent
Ex parte cocti lateris.

4. O Laurenti te colenti,
Servienti, nunc consenti,
Fac sic mecum, ut cor tecum
Illustretur, speculetur
Solum meum verum Deum
Fide pura sine cura
De istis mundialibus.

Martyr bone, mi patrone,
Tua cratis ardens satis
Me defendat et accendat
Dei igne tam benigne,
Ut devictis flammis fictis
Sim immunis sic a prunis
Tremendis gehennalibus.

5. Et duc me post vitae cursum
Ante vultum Dei sursum,
Quo tecum per iubilamen
Deum laudem semper. Amen.

Orat. ms. Campense anni 1462. Cod. Darmstadien. 521. — 2, 13 praefers. — 4, 5 Solum verum meum. — Aus anderer Quelle und ohne den Schlufs Anal. XXIX, Nr. 299.

148. De sancto Leonhardo.

Salve, pater pietatis,
Leonharde, desolatis
Singulis refugium,
Febre, morbo fatigatis
Et in partu cruciatis
Celere praesidium,
Vinctis et incarceratis,
Mente rapta consternatis
Singulare gaudium.
Tu, qui tot iam caritatis
Servis confers dona gratis,
Sis nobis solacium
Deprecando pro peccatis,
Ut ad sanctae trinitatis
Ducamur palatium.

Orat. ms. saec. 15. Cod. Londinen. Harl. 211.

149. De s. Ludovico Alamando.

1. Urbs gratulare nobilis
Arelatensis, praesulis
Tui nova laetitia,
Decorata miraculis,
Gloriosis indiciis
Innumeris, prece pia,
Cardinalis prosapia
Alamandi Ludovici
Insignis et militia
Paradisi magnifici.

2. Arelatis villa, gaude,
Quae diceris digna laude,
Cum paris reformatorem
Sanctae matris ecclesiae,
Unionis pacificae
Possides et amatorem,
Quantam poenam et dolorem
Pro dictae pacis foedere
Sustinuit et laborem,
Nemo posset exprimere.

3. Hic laborans in extremis
Sacramentum unctionis
Sibi dari complacuit,
Minorum ac in ordinis
Conventu castri Salamis
Felix eius finis fuit,
Cito corpus ut decuit
Translatum in Arelate
A clero plebeque fuit
Susceptum honorifice.

4. Non pompose tumulatum,
Sed simpliciter positum
Altaris dextro latere,
Trophimi sancti meritum
Tale quod sit depositum
Credo per regem gloriae,
Qui dat suis sic vivere,
Quod post eorum funera
Caeli fruuntur lumine
Plebique dant subsidia.

5. Anno dicto iubilaeo
Migravit de hoc saeculo
In die quartae feriae
Septembris decimo sexto,
Certum de hoc me teneo,
Quod sit bonae memoriae.
O quantum admirabile
Narrare sit miracula,
Quae fiunt in Arelate
Per ipsius suffragia.

6. O quanto tripudio
Talis vir in saeculo
Debet venerari,
Qui regis palatio
Caelorum solacio
Fruitur perenni.
Ut laete sociari
Secum sine termino
Possimus ac laetari,
Fundat preces Domino.

Cod. Palat. Vindobonen. 3520. saec. 15. — „Prosa de beato Ludovico Alamandi, Cardinali Arelatensi" († 1426); folgen prosaische Antiphonen und Orationen.

150. De s. Ludovico Alamando.

1. Gaude, praesul sanctitatis,
Inclite Ludovice,
Insignisque civitatis
Arelatis nomine
Cardinalis, deitatis
Praesignite munere.

2. Gaude, pater, caritatis
Fulgens amplitudine
Virtutumque claritatis
Praepollens mirifice,
Donis quippe comprobaris
Praestante tunc numine.

3. Gaude, doctor veritatis,
Canonicae sophiae
Atque splendor castitatis,
Zelator iustitiae,
Gemma nostra clericalis
Factus es dignissime.

4. Gaude, quia lux solaris
Te perfudit gloriae,
Ab omnibus veneraris
Miraculorum ordine,
Nunc in caelis collocaris
Cum sanctorum agmine.

5. Gaude, stella salutaris,
Lumen fundens gratiae,
Portus viae tutus maris
Praedicaris benigne,
Sic pro nobis deprecaris
Iesum, natum Mariae.

Clm. Monacen. 4423 anni 1481. A. — Cod. Palat. Vindobonen. 3520. saec. 15. B. — 2, 4 Praepollenti AB. — 2, 6 nemine A, neupmine B.

151. De sancta Margareta.

1. Ave, virgo gloriosa,
Ave, rosa [speciosa],
Margareta nobilis,
Ave, plena caritate,
Ave, pollens castitate,
Columna immobilis.

2. Ave, sponsa salvatoris,
Ave, puteus pudoris
Magnus altitudine,
Ave, splendens margarita,
Ave, pia, redimita
Mira pulchritudine.

3. Ave, martyr Christi grata,
Ave, summi Dei nata,
Regale palatium,
Ave, virgo Deo grata,
Ave, Christi advocata,
Ora patrem omnium.

4. Cum sis virgo laude digna,
Pia martyr et benigna,
Os meum non sufficit
[Tuas laudes] enarrare
Nec dolores explicare,
Quos tibi tortor intulit.

5. Tamen memor dulci prece,
Quam tu in instanti nece
Feceras ad Dominum,
Ut, qui tuae passionis
Memor esset et doloris,
Sentiret auxilium;

6. Hinc ego te defleo
Suspensam in eculeo,
Percussam virgis acriter,
A quo caesam deponentes
Carceri te recludentes,
Ibi visibiliter

7. Hostis nequam apparebat,
Devorare te volebat,
Sed crucis auxilio
Suas minas evasisti,
Cuius caput contrivisti
Dante Dei filio.

8. Carceri demum emissa,
Vasi aquae es immissa
Colligatis manibus,
In quo Deus te servavit
Et illaesam praesentavit
Tuis tribunalibus.

9. Sed praefecto hoc vidente
Visus est stridere [dente]
In te claram genere,
Decollari te praecepit,
Animam tuam suscepit
Angelus in aethere.

10. Quare tuum venerandum
Nomen atque adorandum
Rogito summopere,
Quatenus me, virgo pura,
Liberes ab omni cura
Et a cuncto scelere.

11. Ac in mea mortis hora
Assis mihi sine mora
Nec me sinas laedere
Potestates damnatorum,
Sed in locum beatorum
Me colloca propere.

Orat. ms. Scotorum Vindobonen. 52 d 11. saec. 15. — 8, 2 Vasi autem es. — 10, 3 Rogito meo in opere. — 11, 6 collocare. — Die Hs. ist unrichtig eingebunden und so die Folge der Blätter gestört. — Bei Mone (III, Nr. 1049) aus einer Karlsruher Hs. — Vgl. unten Nr. 155.

152. De sancta Margareta.

1. Gaude, felix Margarita,
Quod ab aevo sis praescita,
Ut in terris stares ita,
Quod aeterna tibi vita
Praeparatur iugiter.
Gaude, quae per crucis signum
Hostem vincis praemalignum,
Ex cuius fauce resilisti,
Nil doloris tunc sensisti,
Sed triumphans fortiter.

2. Gaude, quia superasti
Mox secundum, quem calcasti
Pede gravi, quod clamavit,
Tibi, pia, revelavit
Secreta, quae nesciveras.
Gaude, virgo, et memento,
Quod tibi datur sub stramento
Olybrii caput, qui tormento
Te necavit trunculento,
Quod totum tu contriveras.

3. Gaude, gemma pretiosa,
Margareta generosa,
Quae per tormenta dolorosa
Rubricata stas ut rosa
Tis sponsi coram facie.
Qui caeli te perfudit rore,
Dulci confortavit ore,
Suam sponsam miro more,
Quae stetisti in decore
Non apparente macie.

4. Gaude, tibi pollicetur,
Qui te in terris veneretur,
Quod mala morte non laedetur,
Nisi prius procuretur
Viatico salvifico.
Ore fulgens Margarita,
Hanc ad cenam nos invita,
Peremptorie nos cita,
Post te curramus via trita
Conductu deifico.

5. Succurre cunctis tu oppressis
Paupertate, cum dives sis,
Quae recusare quidquam nescis
Et ditare homines scis
Providens necessaria.
Da, ut tibi corregnemus,
Creatori laudes demus,
Qui sua carne nos cibavit
Pro nobis cunctaque creavit,
Caelum, terra, maria.

6. Ductrix gregis tu fuisti,
Cum nutrici oboedisti
Humiliter oves minando
Et per prata spatiando
Floresque colligere,
Forte tibi plectens sertum,
Contemplando sponsum certum,
Quem toti mundo praeponebas
Et pura mente disponebas
Hunc solum diligere.

7. Ad sponsi ruis tis amplexum,
Qui tibi per amoris nexum
Coniunctus erat hic in terris,
A quo virgo nunc transferris
Laetanter super sidera.
Mei per hoc tu memento,
Ut cibatus sacramento
Nullo crimine retento
Post te vadam passu lento
Ad aeterna gaudia.

Clm. Monacen. 8394. saec. 15. — 4, 4 procreetur; lies procuretur oder recreetur. — 7, 3 erit hic.

153. De sancta Margareta.

1. O Margarita splendida,
Quae castitatis gratia
Pertulisti immania
In corpore supplicia.

2. Audi preces cum lacrimis,
Terge sordes libidinis,
Tuis me mundans meritis
Cunctis ab immunditiis.

3. O decus Antiochiae,
Paganorum progenie
Ortus de spinis roseus
Flos, prae cunctis pulcherrimus.

4. Te ad incestum flectere
Verbis nequit nec verbere,
Dum carnem cruciatibus
Dilacerat Olybrius.

5. Te orante in carcere
Draconis in effigie
Auctor adit libidinis
Tuis se monstrans meritis.

6. Ungularum et omnia
Poenarum vincis genera
Mox extinctis lampadibus
Per rorem sancti spiritus.

7. Aquae poenalis dolium
Baptismi facis lavacrum
Fusa prece ad Dominum,
Qui solamen est tristium.

8. Terra tremuit subito
Tuo stupens martyrio,
Columba caput caelica
Corona cingit aurea.

9. Paganorum plebs maxima
Dei cernens magnalia
Vana sprevit idola
Et credunt quinque milia.

10. Stans in mortis articulo
Preces fundens altissimo,
Ut tuae mortis memores
Vitae fiant participes,

11. Exaudita a Domino
Cervicem subdit gladio,
Sed consummans martyrium
Percussor reddit spiritum.

12. Membra ruunt virginea,
Felix recedit anima,
Velut columba candida
Regna petens caelestia.

13. O virgo memorabilis,
Sis mihi exorabilis,
Omne malum removens,
Bona cuncta tribuens.

14. O viva Christi hostia,
Margareta sanctissima,
Tua sit mihi passio
Peccatorum remissio.

15. Tua meae dilectio
Sit animae refectio
Iugis commemoratio
Sit mentis reparatio.

16. O virgo, sole pulchrior
Et omni melle dulcior,
Fac, ut tua memoria
Sit mihi perpes gloria.

17. Quae perpetravi scelera
Et mala, sunt innumera,
Ab eorum me sarcina
Tua prece exonera,

18. Ut post hoc triste saeculum
Insertus choro virginum
Per tua sancta merita
Vita fruar perpetua.

Orat. ms. saec. 15. Cod. Londinen. Harl. 2882. — 14, 3 mihi fehlt. — 15, 1 O quae meae. — Zu Str. 14—16 vgl. Nr. 131, Vers 95—106.

154. De sancta Margareta.

1. Theodosii filia,
Virgo fragrans ut lilia,
Beata Margareta,
Sana sumens consilia,
Christi servans eloquia,
Spiramine repleta.

2. Gentilium de semine
Hanc inflammante flamine
Puella baptizatur,
Quae vincit cum certamine
Olybrium, iuvamine
Christi fide firmatur.

3. Haec nutrici serviebat
Oves suas et pascebat
Virgo cum virginibus,
Quam formosam ut videbat,
In amorem mox ardebat
Infelix Olybrius.

4. Ad praefectum accersitur
Et de fide convenitur
Haec fide galeata,
Sed non cedit blandimentis
Emollitur aut tormentis
Christi cruce signata.

5. Virgo sudat in agone
Spe mercedis et coronae
Ad mortem oboediens,
Morte Christum imitata,
Fide firma roborata,
Firmo gressu gradiens.

6. Puella comprehenditur,
In carcere recluditur
Non devicta precibus,
Flagitiis consumitur,
Virago cuncta patitur
Non cedens tortoribus.

7. Suppliciis conteritur,
Diris poenis affligitur
Columba nobilis,
Sed stabilis efficitur
Et angelo reficitur
Turris in vinculis.

8. De carcere extrahitur,
De novo crucifigitur,
Ut aqua de rivulis,
Caeditur et recaeditur,
Eculeo suspenditur,
Manat rivus sanguinis.

9. O inaudita scelera,
Saeva poena mortifera,
Iudex detestabilis
Comburi iussit latera
Sanctae puellae tenera,
Serpens perterribilis.

10. O quam tristis, dolorosa
Stabat plebs et lacrimosa
Virgini compatiens,
Non devicta, gaudiosa
Stabat virgo virtuosa
Tot tormenta sustinens.

11. O res mira, quae est ista
Pugnans vincens agonista,
Pugillans viriliter?
Magni regis est legista
Stans pro fide decretista
Allegans subtiliter.

12. Haec draconem superavit
Saevum hostem et prostravit
Trusa in ergastulo,
Daemon victus ululavit,
Pede dextro quem calcavit
Crucis cum signaculo.

13. Tunc ense quinque milia
Cadunt, sed per auxilia
Liliosae virginis
Laeti fulgent cum gloria
In paradisi curia
Fonte loti sanguinis.

14. Haec de novo praesentatur
Ad tyrannum, quam hortatur
Adorare idola,
Sed reluctans spoliatur,
Saevis poenis cruciatur
Invicta christicola.

15. Denudatur, flagellatur,
Dulce corpus verberatur
Virgis, scorpionibus,
Ad os caro concrematur,
Trucidatur, laniatur
Ferreis pectinibus.

16. Post in vase collocatur
Aqua pleno et ligatur,
Sed terra concutitur,
Et tyrannus superatur,
Virgo Christi confortatur,
Illaesa egreditur.

17. Virgo Christi collaetatur,
Quod tyrannus expugnatur,
Gaudet victoriosa,
Ad certamen animatur
Et vincendo gratulatur
Puella gratiosa.

18. Sicut aurum repurgatur
In fornace, sic probatur
Haec virgo gloriosa,
Multis poenis haec vexatur,
Nunquam tamen violatur
Certatrix generosa.

19. Pharaonis induratur
Cor ferocis, inflammatur
Furoris incendio,
Et lictorem exhortatur,
Ut puella moriatur
Peracuto gladio.

20. A lictore postulatur
Et pro suis deprecatur
Haec orandi spatium,
Mox de caelis revelatur:
Quod petisti, impetratur.
Vadit ad supplicium.

21. Furor ingens debacchatur,
Ense caput amputatur
Gloriosae virginis,
Paradiso collocatur
Et pro nobis deprecatur
Regem summi numinis.

22. Virgo martyr, tuam genti
Passionem recolenti
Desuper irradia,
Impetrata da petenti,
Partum laetum parienti
Dona prece praevia.

23. Qui pendes ab ubere
Virginis puerperae,
Margaretae precibus
Miseris compatere,
Fac nos tecum vivere,
Iesu, in caelestibus.

Clm. Monacen. (ol. Emmeramen.) 14343. anni 1351. — 8, 3 ist dem Sinne nach mit 8, 6 zu verbinden.

155. De sancta Margareta.

Ave, virgo nobilis,
Gloriosa Margareta,
Quae divinae subolis
Amore repleta
5. Mundum istum respuisti
Et tormenta pertulisti
Multa, magna atque mira,
Quae tibi iniqui iudicis ira
Saeviendo intulit,
10. Quae, si non, ut sufficit,
Valeo edicere,
Tamen memor tua dulci prece,
Quam tu instanti nece
Fecisti ad Dominum,
15. Ut tuae passionis memores
Sentirent auxilium,
Ego te defleo
Suspensam in eculeo,
Percussam virgis acriter
20. Et depositam eculeo,

Carceri inclusam immaniter,
Ubi visibiliter
Hostis nequam apparebat,
Qui devorare te volebat,
25. Sed crucis signaculo
Minas eius evasisti
Atque caput contrivisti.
Deinde carcere dimissa
In ferventem aquam es immissa
30. Et ardorem non sensisti
Per virtutem Iesu Christi.
Sed praefecto haec vidente
Visus est stridere dente
In te claram genere;
35. Decollari te praecepit,
Animam tuam suscepit
Angelus in aethere.
Ergo tuum venerandum
Nomen atque adorandum
40. Recolens et passionem
Tibi, sancta virgo, supplico,
Ut in omni meo opere
Me serves ab omni scelere
Ac in mea mortis hora
45. Assis mihi sine mora
Nec me sinas laedere
Potestates daemonum
Vel eorum versutiam,
Sed emissam animam
50. In tuam tutelam
Digneris recipere
Et illuc deducere,
Ubi tecum gaudere
Valeat perenniter.

Cod. S. Petri Salisburgen. a VI 35. saec. 15. — Zu Vers 12 ff. vgl. Nr. 151, Str. 5 ff.

156. De s. Maria Magdalena.

Salve, Magdalena mundo veneranda Maria,
Quam Deus ex imo duxit ad alta poli.
Porta salutis, ave, via vitae, spes miserorum,
Felix peccatrix, hospita digna Deo,
5. Semita iustitiae, pia consolatio lapsis,
Exemplum veniae, lux imitanda reis.
Quae dum maesta pedes Iesu lacrimando lavares,
Mox animae maculas diluit ipse tuae.
Unguentum capiti devota mente dedisti,
10. Unde repletur adhuc mundus odore bono.
Ore, manu, lacrimis, unguento, mente, capillis
Dans holocausta Deo victima tota manes.
Unde resurgentem meruisti prima videre
Christum, discipulis gaudia certa ferens.
15. Qui te pro meritis hodie super astra locavit,
Hic nobis tecum vivere praestet. Amen.

Cod. Guelfenbyteran. Helmst. 1392. saec. 15.

157. De s. Maria Magdalena.

Salve, dulcis Magdalena,
Praenobilis et serena,
Quae amore Iesu Christi
Peccati sordes horruisti,
5. Devota rigans lacrima
Ipsius sancta vestigia
In Pharisaei convivio,
Dolore repleta nimio.
Ob hoc meruisti audire
10. Verbum pietatis mirae:
Dimissa tibi sunt peccata.
Exhinc tota inflammata

Nunquam redis ad peccata,
Sed virtute cummulata
15. Manes semper copulata
Christo tuo Domino
Tam in vita quam in morte.
In sanctarum mulierum sorte
Salvatoris passioni
20. Toti eius et agoni
Interesse meruisti
Et dilectum aspexisti
Virgis caedi, palmis trudi,
Probris, sputis et illudi,
25. Cum iniquis deputari
Atque spinis coronari,
Cruci tandem conclavari
Atque morte confirmari.
Unde vehementer saevit
30. Dolor atque planctus crevit,
Luctu crucis occupari
Da cor meum salutari
Una matre cum beata,
Nati morte sauciata.
35. O Magdalena inclita,
Dehinc mane tu venisti,
Salutare corpus Christi
Ut unguentis perlustrares
Tumbae maerens et astares.
40. Saevae mortis tunc victorem
Verae vitae et auctorem
Prae cunctis prima aspexisti,
Vitam pandens turbae tristi
Mane prima sabbathi.
45. Post hoc caelos ascendentem
Patrisque dexteram petentem
Regem immortalitatis
Cernis oculis beatis.
Angelorum cum regina,
50. Multa turba cum divina
Redis in cenaculum
Expectans miraculum
Doni sancti spiritus,
Quem misit pater et filius
55. In unionem congregatis.
Mens devota tua tota
Dum caret praesentia,
Cuius beneficia
Cum recolebas sedule,
60. Tempus ducebas flebile
Et suspirans post dilectum
Mundum spernis et supernis
Frueris decentius.
Carnem annis tu ter denis
65. Fame, siti atque poenis
Dum adfligis incessanter,
Per contiones tunc laetanter
Septenis horis elevaris,
Pura mente satiaris
70. Visione deifica.
Post hoc caelum dum ascendis
Et ad terram sanctam scandis,
Psallit chorus angelorum,
Gaudet turba beatorum,
75. A dilecto salutaris,
Sibi quoque copularis
Per amplexum caritatis
Sociarisque beatis
Angelorum coetibus.
80. O beata Magdalena,
Dulcis, mitis et amoena,
Mei memor esto, pia,
Dum consisto in hac via
Vitae huius periturae,
85. Et caelestis ac futurae
Vitae donum degustare
Tecum fac et corregnare
Per cuncta aevi saecula,
O beata Dei famula.

Cod. S. Petri Salisburgen. b VI 3. saec. 15. — 62 spernens.

158. De sancta Maria Magdalena.

O piissima peccatrix,
Pedum Domini lavatrix,
Non de fontibus aquarum,
Sed de guttis lacrimarum,
5. Ut te multis a peccatis
Fons lavaret pietatis.
O praeclarum Deo templum,
Paenitentium exemplum,

Quae beatos pedes Christi
10. Sacris crinibus tersisti,
Ut meretricalis usus
A te fieret exclusus
Tergeretque tuas sordes
Manus per misericordes.
15. O solamen peccatorum,
Certa spes erroneorum,
Quae unguentum pretiosum
Super regem gloriosum
In tugurio leprosi,
20. Lepra mente scabiosi,
Sacris manibus fudisti,
Neminem erubuisti,
Ut foetori tuae mentis
Bonus odor recumbentis,
25. Spirantis per unctionem
Faceret abiectionem.
Audi me non exprobrantem,
Sed te magis exorantem,
Per eundem verum Deum
30. Fac mollescere cor meum,
Fac, ut saxum meae mentis
Fletus adfluat fluentis,
Ut per lacrimationem
Habeam remissionem
35. Atque bonum per odorem
Perdam criminum foetorem,
Ut purgatus a peccatis
Iungi merear beatis
In sacro regno polorum
40. Per saecula saeculorum.

Orat. ms. Scotorum Vindobonen. 54 h 8. anni 1410. — 23 foetorem. — Aus einer anderen Quelle in kürzerer Fassung Anal. XV, Nr. 204.

159. De s. Maria Magdalena.

1. O dilectrix Iesu Christi,
Magdalena, quae flevisti
Culpas tuas et lavisti
Pia pedes Domini;
Maculas erubescebas,
Quia Deum offendebas,
Dum te ream cognoscebas,
Te prosternens homini.

2. Amans multum foris ploras,
Corde Christum intus oras
Et pedes eius irroras
Lacrimis uberrime;
Regis caput, pedes ungis,
Te ipsam corde compungis,
Christi gratiam emungis
Puniens asperrime.

3. Inspector mox oculorum
Miseratus est tuorum
Fletuum et peccatorum
Dedit indulgentiam;
Audis: tibi remittuntur
Peccata nec ulciscuntur,
Sed dimissa conteguntur
Per Dei clementiam.

4. Manes sancta pace vadens,
Nunquam mortaliter cadens,
Bona docens, iusta suadens
Toto vitae tempore;
A daemoniis mundatam
Te laetaris et salvatam
Et gratiae reparatam
Anima et corpore.

5. Gaudens Christum imitaris,
Morte fratris conturbaris,
A Domino consolaris
Vivo fratre reddito.
Dei verbum audiendo,
Ad pedes Christi sedendo,
Summam partem eligendo
Felix es hoc addito.

6. Ad crucem Domini stabas,
Cum matre Christi plorabas,
Sepulcro te sociabas
Cunctis recedentibus;
Luges iuxta monumentum,
Fers, quod emeras, unguentum,
Ploras corpus non inventum
Cum feminis flentibus.

7. Nuntiabas surrexisse
Christum fratribus, misisse
Gallilaeam, te vidisse
  Redemptorem hominum,
Ascendentem conspexisti
Ultra mare transivisti,
Gentes multas convertisti,
  Speluncam ingrederis.

8. Ibi diu paenitebas,
Asperam vitam agebas,
Humano cibo carebas,
  Fame tunc non laederis.
Omni die septem horis
Es ab angelorum choris
De spelunca vecta foris,
  Sic refecta crederis.

9. Hinc salvator te vocavit
De mundo, quam hic amavit,
Maximinus ministravit
  Sacramenta gratiae;
Anima tua caelorum
Regna petit, beatorum
Regem vides angelorum
  Laeta clara facie.

10. Nos doce peccata flere,
Commissa semper dolere,
Committenda praecavere
  Delicti piacula;
Nobis fletuum da rivum,
Culpae malum ne per clivum
Nobis paret recidivum,
  Solve retiacula.

11. Esto nobis advocata,
Speculum veniae data,
Omnis nostra sit laxata
  Poena culpae scoria;
Sacram per orationem
Tuam Dei visionem
Habeamus tentionem
  Felices in gloria.

Orat. ms. Lehninense anni 1518. Cod. Berolinen. IV° 29. — Eigentümlich ist das Akrostichon: O Maria Magdal[e]na. Iohannes. Letzteres dürfte der Name des Autors sein. War dies Iohannes Betken von Lehnin, der dies Gebetbuch geschrieben? Es heifst nämlich am Schlusse der Hs. fol. 331 b:

Completo libro sit laus et gloria Christo,
Hunc qui scribebat, Iohannes nomen habebat.

Dann: „Eidem praemium praestet, qui aeternaliter vivit et regnat. Completus est liber iste in monasterio lennyn anno Domini 1518 sabbato ante primam dominicam adventus Domini per fratrem Iohannem Betken, sacerdotem et monachum ibi professum.“ Entspräche diese Vermutung der Wirklichkeit, so dürfte Betken Verfasser noch anderer Lieder dieser Handschrift sein. Leider sind aber weitere Indicien, die eine solche Annahme stützen könnten, nicht vorhanden, so dafs es bei Aufwerfung der Frage leider sein Bewenden haben mufs. — Wie das Akrostichon beweist, ist vor 7, 1 eine Halbstrophe ausgefallen.

160. De sancta Maria Magdalena.

1. Maria, spes veniae,
  pia Magdalena,
Quae cum Iesu possides
  caelorum amoena,
Servum tuum respice
  facie serena,
Ne post mortem crucier
  gehennali poena.

2. Ad fontem clementiae
   aestuans venisti
   Pedesque dominicos
   lacrimis lavisti,
   Cum devotis osculis
   capillis tersisti,
   Sicque indulgentiam
   culpae meruisti.

3. Regi nunc piissimo
   reconciliata,
   Per multas es lacrimas
   ipsi facta grata,
   Fac, ut sordes abluam
   cunctaque errata,
   Ne me Styx tartareus
   glutiat post fata.

4. Invenisti gratiam
   apud redemptorem,
   Qui tuum gratissime
   curavit languorem,
   Me foedum concilia
   sibi peccatorem
   Tuumque, piissima,
   fove servitorem.

5. Angelorum dominus
   te iustificavit,
   Cum te a reatibus
   gratiose lavit,
   Meque scelus multiplex,
   proh dolor, prostravit,
   Per te Iesus erigat
   cum beato David.

6. Memor sis, quod fueris
   famosa peccatrix,
   Nunc vero peccantium
   clemens mediatrix,
   Mihi sis propitia,
   dulcis miseratrix,
   Meae quoque animae
   iugis consolatrix.

7. Acta tua pristina
   nunc rememorando
   Ipsa, mater, replico
   non improperando,
   Sed Dei clementiam
   inde collaudando,
   Quam benignam mihi fac
   pro me supplicando.

8. Gratia per saecula
   te fecit famosam
   Nec non peccatoribus
   cunctis gratiosam,
   Plantans in caelestibus
   te clementem rosam,
   Me audire dignum fac
   tecum caeli prosam.

9. Deus tuis fletibus
   per potentem manum
   Suscitavit Lazarum
   iam perfecte sanum,
   Fac me, pia, vincere
   hostem veteranum,
   Qui, heu, multipliciter
   cor seduxit vanum.

10. Ad te, benignissima,
    recurro peccator,
    Intercede supplicans
    pro me, ut salvator
    Mea purget scelera,
    suus ut amator
    Iugiter permaneam
    tuusque laudator.

11. Lacrimarum gemitum
    Mihi impetrare
    Digneris, mitissima,
    ut nunc deplorare
    Mea possim crimina
    teque sic amare,
    Ut dignetur Iesus me
    tecum coronare.

12. Eia, beatissima,
    miserere mei,
    Mea fer suspiria
    ante thronum Dei,
    Fac, ut iungi merear
    eius faciei
    Tuaeque consocier
    sanctae requiei.

13. Nunc ergo, sanctissima,
pensa, quid fuisti,
Quam Dei clementia
tunc indiguisti,
Tu misericordiam
nobis placa Christi,
Sicut eam fieri
tibi voluisti.

14. Amen dico rogans te
Iesu dilectricem,
Meam, quaeso, animam
praevaricatricem
Tuis fac precatibus
hostium victricem
Et aeternis sedibus
tecum assistricem.

Orat. ms. Sigismundi Span de Bernstein anni 1477. Cod. Pragen. XIII H 3 A. — Orat. ms. Lehninense anni 1518. Cod. Berolinen. IV° 29. B. — Orat. ms. Tegurinum saec. 15. Clm. Monacen. 20001. C. — 1, 5 Me servum tuum B. — 1, 7 perimar B. — 2, 7 Et sic B. — 3, 2 nunc fehlt B. — 3, 2 tunc reconciliata. — 3, 6 cunctaque peccata B. — 3, 7 u. f. Ne mea pauper anima fiat condemnata B. — 4, 7 Tuum, sancta refove B. — 4, 8 Maria servitorem B. — 5, 8 et per beatum David B. — 7, 1 Acta praecedentia B. — 7, 2 tua memorando B. — 7, 3 Tua, mater, recolo B. — 7, 5 Fidei constantiam B. — 7, 6 in te B; collocando A. — 7, 7 Hanc mihi statim impetra B. — 9, 7 Quem heu A. — 10, 3 Te petens ut flagites B. — 10, 5 Meam salvet animam B. — 11, 4 ut nunc contemplare B. — 11, 5 scelera B. — 11, 7 Ut dignetur Dominus B. — 11, 8 me tecum B. — 12, 2 recordare mei B. — 12, 5 Fac, quod B. — 12, 6 ipsius B. — 13, 1 sacratissima B. — 13, 2 quod B. — 14, 1 dico rogitans. — 14, 3 Meam foedam animam B.

161. De s. Maria Magdalena.

1. Gaude, felix Magdalena,
Crucifixi zelo plena,
Nos perducas ad amoena
Paradisi gaudia;
Dona nobis cor amarum,
Fac repletum lacrimarum,
Sit lamentum nobis carum,
Planctus sit laetitia.

2. Magdalena, nos plorare
Fac, nos tecum supplicare,
Crucifixum fac amare
Cordis desiderio;
Magdalena, nos tuere,
Affectantes tecum flere
Fac, ardere et languere
Amoris incendio.

3. Magdalena, quae fuisti
Sic amica Iesu Christi,
Fac nos flere, quae flevisti,
Sit in fletu gaudium;
Quod audisti, fac audire,
Quod sensisti, fac sentire,
Fac cor nostrum introire
Lugubre suspirium.

4. Istae laudes Magdalenae
Quasi dulces cantilenae
Sint suaves et amoenae
Cordibus fidelium;
Magdalenae cor ardebat,
Suspirabat et gemebat
Nec quiescere valebat
Plorans Dei filium.

5. Propter magnam vim amoris
Plena maximi doloris
Aestuabat intus, foris
Voce lamentabili;
Stabat iuxta monumentum,
Eius cor erat intentum
Circa planctum et lamentum
Corde miserabili.

6. O quam felix tu fuisti,
Lacrimando quae lavisti
Christi pedes et tersisti
Tuis sacris crinibus;
O discipula beata,
Quae fuisti Deo grata,
Christi pedes osculata
Tuis ungens manibus.

7. O exemplar paenitentis,
In qua fuit ardor mentis,
Quae gaudebas in lamentis
Anxia doloribus,
Magdalena, manda zelum,
Quem habebas sic anhelum,
Quod perducat nos in caelum
Tuis semper precibus.

8. Magdalena, mala dele,
Tui planctus sint medelae
Semper nobis, sint tutelae
Contra carnis vitia;
Magdalena, dele mala,
Nos tua salva sub ala,
Esto via, dux et scala
Nobis ad caelestia.

Cod. S. Petri Salisburgen. a III 10. saec. 15. A. — Orat. ms. Scotorum Vindobonen. 54 h 8 saec. 15. B. — 1, 8 Planctus et laetitia B. — 4, 4 fidelibus B. — 6, 2 tersisti A. — 6, 3 lavisti A. — 7, 5 manda Deum B. — 7, 6 Nam placatum habes eum B. — 7, 7 fehlt B; spätere Hand hat ergänzt: Carnis et compesce bellum. — 8, 3 fehlt A. — In B schliefst sich an dies Lied unmittelbar an: O piissima peccatrix; s. Nr. 158.

162. De s. Maria Magdalena.

1. Felix, quae caeli solio
Regnas cum Dei filio,
Sponsa Christi beata,
Ad te, mater, confugio,
Me suscipe, refugio
Excelso sublimata.

2. O Magdalena domina,
Mea sume precamina,
Matrona pietatis,
Per te, beata femina,
Tergantur mea crimina,
Lucerna sanctitatis.

3. Manum indigno porrige,
Me peccatorem erige,
Summi regis filia,
Actus et vitam corrige,
Me redemptori dirige
Fragrans velut lilia.

4. A tormentis crucis poenae
Me conserva Magdalenae,
Iesu, sanctis precibus,
Me sub tua manu tene,
Ne involvant me catenae
Hostis cruciatibus.

5. O benigna, laude digna,
Magdalena, lux serena,
Mortuum vivifica,
Per amorem Iesu Christi,
Cuius pedes tu lavisti,
Me sibi iustifica.

6. Lux solaris, o Maria,
Stella maris, mater pia,
Misero compatere,
Caeli throno sublimaris,
Quae cum Christo gloriaris,
Noli me deserere.

7. Iuva, mater, me dolentem
Pro commissis et petentem
Summi patris gratiam,
Ut me solvat a peccatis
Fons totius bonitatis
Et mihi det gloriam.

8. Mater sancta, gemma cara,
Ne me trahat mors amara,
Pium fer auxilium,
Immolatum crucis ara,
Ut me ponat luce clara,
Ora, post exsilium.

9. Mater, ora et implora,
Quem extrema mortis hora
Crucis in patibulo
Verberatum, vulneratum,
Flagellatum, cruciatum
Sic pro suo populo
Et videbas et dolebas,
Et lugebas et gemebas
Astans vultu quaerulo.

10. Ora reginam virginum,
Quae nulli claudit hominum
Gremium pietatis,
Ut interpellet filium,
Qui salus est humilium,
Ne damner pro peccatis.

11. Per te cives angelici
Cum ierarchia triplici
Orent unigenitum,
Simul sanctorum cunei
Et conventus virginei,
Ut me salvet perditum.

12. Per te caeli militia
Mihi fiat propitia,
Maria Magdalena,
Qui tot commisi vitia,
Me, Dei plena gratia,
Iuva prece serena.

13. Qui de Maria virgine
Carnem pro nostro crimine,
Rex omnium creator,
Dignatus es assumere,
Mala velis dissolvere,
Supernae vitae dator.

14. Mundi salvator Domine,
Qui pretioso sanguine
De caelo descendisti
Peccatores redimere,
Digneris mihi parcere,
Qui mortem pertulisti.

15. Per illa salutifera,
Quae te portarunt, viscera,
Precor, fili virginis,
Et per materna ubera,
Quae suxisti fructifera,
Laxa pondus criminis.

16. Iesu, misericordiae
Fons et largitor gratiae,
Rex summae bonitatis,
Per Magdalenae merita
Mea dimitte debita,
Qui regna das beatis.

Clm. Monacen. (ol. Emmeramen.) 14343 anni 1351. — „Sequentia de s. Maria Magdalena", was irrtümlich ist, wenn Sequenz im liturgischen Verstande genommen wird.

163. De s. Maria Magdalena.

1. Ave, dulcis Magdalena,
Peccatorum spes amoena,
Lumen paenitentium;
Ave, salutaris vena,
Rore caeli vere plena,
Rigans vitam gentium.

2. Ave, hospes gratiosa,
Quam elegit generosa
Proles cum discipulis;
Ave, victrix gloriosa
Summi regis ac famosa
Memoranda saeculis.

3. Ave, testis crucis Christi,
Iesum cernens mente tristi
Mortis pati taedia;
Ave, digna quae fuisti
Prima resurgentis Christi
Mundo ferre gaudia.

4. Ave, digne veneranda,
Quam laudavit adoranda
Dei sapientia;
Ave, cunctis admiranda,
Quae ter denis annis blanda
Hausisti caelestia.

5. Ave, dulcis melodia,
Iuncta sponso propter pia
Amoris obsequia,
Memor esto mente pia
Nunc tuorum, o Maria,
Plena caeli gratia.

Orat. ms. Thosanum saec. 15. Cod. Bruxellen. 4948.

164. De s. Maria Magdalena.

O Maria Magdalena,
Quae quondam fuisti plena
Criminibus universis,
Peccandi modis diversis,
5. Invenisti fontem David,
Qui te omni sorde lavit
Et mundavit a fluente,
Qui sic manat a te flente,
Quando tua mala luis,
10. Apparet oculis tuis,
Per quos fluunt duo rivi
Velut aquae fontis vivi.
Hauri mihi inde potum
Et riga me siccum totum,
15. Ut ille fons pietatis,
Qui te lavit a peccatis
Lavet meum cor obscurum,
Inquinatum et impurum.
O Maria, Dei templum,
20. Paenitentiae exemplum,
Audi me non exprobrantem,
Sed te magis adorantem.
Tu olim, domina mea,
Eras peccatrix et rea
25. Et nosti tuo dolori
Quid expedit peccatori.
Pro me tristi fletum quaere,
Qui non possum paenitere
De tot et de tantis malis.
30. Mihi nullus est aequalis
Fur, meretrix neque praedo,
Non est peior me, ut credo;
Sed si mea mala vigent,
Piget me, quia non pigent.
35. O Maria Magdalena,
Sicut fuisti egena
Misericordia Dei,
Obsecro, sis memor mei
Et sicut, domina mea,
40. Ego reus et tu rea,
Fuimus pares in malis,
Fac in bonis sim sodalis.
O solamen miserorum,
Spes et gaudium eorum,
45. Qui perirent, si non esses,
Pro me rogare non cesses.
Tuus doctor fuit Deus,
Utinam et esset meus,
Ut sic possem paenitere
50. Et peccata mea flere
Sicut tu paenituisti
Flendo mala, quae fecisti.
Tu es illa, quae vidisti
Totam passionem Christi,
55. Captum, ductum, accusatum
Ante Pontium Pilatum,
Sputum, caesum, verberatum,
Clavis, lancea foratum,
Caput spinis coronatum,
60. Nudum in cruce levatum,
Opprobriis saturatum,
Multis spinis oneratum.
Sed propter nostrum peccatum
Ascendit in patibulum.
65. Non est dolor par dolori,
Quando vides eum mori,
Ubi maior vis amoris,
Maior est poena doloris.
Mirum est, quod non partitur
70. Tuum cor, cum sepelitur.
Mortuum videre tamen
Erat aliquod solamen.
Sed tu doluisti multum,
Quando relinquis sepultum.

75. Mox vadis ad institores,
Unguentorum venditores,
Murram et balsamum emis,
Dans in aloes carenis.
Sed tibi videtur parum,
80. Nam si tua esset Roma,
Totam dares in aroma.
Cito ad sepulcrum redis,
Ubi eum fore credis,
Unguere corpus iacentis
85. Cum pretiosis unguentis;
Non est mirum, si terreris,
Cum angelum intueris,
Sedentem albis indutum
Super saxum revolutum;
90. Obstupescis viso vultu
Et non alio tumultu.
Qui dixit: noli timere,
Surrexit Dominus vere,
Voca Petrum et Andream,
95. Ut eant in Gallilaeam,
Ibi nam videbunt Deum
Omnes credentes in eum.
Sed tu, quem diligis, quaeris
More bonae mulieris,
100. Perscrutaris monumentum
Et miraris non inventum.
Non inventum quaeris rursum
Et inferius et sursum,
Tantum quaeris et quaesisti,
105. Donec illum invenisti.
Sed inventum non cognoscis,
Unde ab eodem poscis:
Tulerunt Dominum meum;
Si tu sustulisti eum,
110. Dic mihi, et ego tollam
In brachiis et in collum.
Iesus pius voce pia
Respondit tibi: Maria.
Hoc est multum bonum omen,
115. Quando audis tuum nomen.
Citius ad illum vadis
Et ad pedes eius cadis
Credens et adorans eum
Sicut Dominum et Deum.
120. Ergo, apostola Christi,
Quae prius Christum vidisti
A mortuis resurgentem,
In vera carne viventem,
Pia, dulcis et decora,
125. Pro me ora, pro me plora,
Ut me servent omni hora
Deus et virgo Maria,
Et non videam infernum,
Sed et gaudium aeternum.

Cod. Parisin. 11343. saec. 15. — 14 me situm. — 78 Donans in aloes carmis. — 111 et in cellam.

165. De sancta Martha.

1. Gaude, Martha laudabilis,
Prosapia spectabilis,
Moribus affabilis,
Famulatrix mirabilis,
Dum Deum recepisti.

2. Gaude, virgo eximia,
Quae puero salubria
Sitienti in maria
Submerso tu prece pia
Vitam restituisti.

3. Gaude, quae magnum draconem,
Ferocem quasi leonem,
Genti danti laesionem,
Per tuam orationem
Mitem fore fecisti.

4. Gaude, fulgens bonitate,
Spe, fideque caritate,
Circumfulta pietate,
Gaudens hospitalitate
Amore Iesu Christi.

5. Gaude, cuius obsequio
Fuit cum Frontone pio
Exercens in officio
Christus verus opilio,
Cui sedule servisti.

6. Tu, quae tot bonis affluis,
Subsidiis continuis
Ora Deum pro famulis
In tua laude sedulis,
Ut non fel Acherontis
Influat, sed mel vivi fontis
Exuberet.

Orat. ms. Libehardi prioris Reichenbacen. anni 1476. Clm. Monacen. 2990.

166. De sancta Martha.

1. Martha, Iesu hospita,
ei praedilecta,
In virtutum culmine
semper stans erecta,
Gressus meos dirige
hic in via recta,
Ut post mortem subeam
paradisi tecta.

2. A caelorum pascuis
ovem me errantem
Respice misericors
te nunc invocantem,
Pro me Iesum obsecra
tecum hospitantem
Et benignum mihi fac
virginis infantem.

3. Rex tuum omnipotens
Lazarum germanum
Tuo fletu suscitat
iam quatriduanum,
A me longe facito
daemonem profanum
Et languenti graviter
piam praebe manum.

4. Tartaricum horridum
draconem stravisti
Et ab eius faucibus
multos eruisti,
Ad tribunal ultimum
dum compellar sisti,
Per te iungar superis,
quibus consedisti.

5. Hora mortis Dominus
te pie visitavit,
Ornando tuam animam
secum deportavit
Ad aeterna gaudia,
quae ipse praeparavit,
Fac, ut Deo socier,
qui te invitavit.

6. Ad te reus propero,
dulcis advocata,
Mea fiat anima
per te Deo grata,
Tua prece transeat
hinc immaculata
Et post finem evolet
ad regna beata.

Orat. ms. Libehardi prioris Reichenbacen. anni 1476. Clm. Monacen. 2990.

167. De sancta Martha.

1. O Martha, Christi hospita,
Pro ipso quam sollicita,
Ad plurima turbata,
Nimirum nedum angelum
Sed angelorum dominum
Suscipere parata,

2. Excellens in hoc Abraham,
Loth, Raguelem et Saram
Et quosque veteranos.
Fratrem vides suscitari,
Christum quoque lacrimari
Affectus ob germanos.

3. Si domui Aegyptii,
Ioseph sui emptitii,
Dominus benedixit,
Obededom propter archam,
Laban Iacob patriarcham,
Iniuste quem afflixit,

4. O quae pax tuae domui
Introitum ob Domini
Provenit, pacis filia?
Requievit et implevit,
Salus quia in te crevit
Totaque familia.

5. Inde vitae caelibatum
Agis et post incolatum
Vocaris ad gloriam,
Non in domum manufactam,
Luto glebisque compactam
Neque transitoriam,

6. Sed in latas mansiones
Caelique papiliones
Et in tabernacula
Quam dilecta, quae cupiscunt,
Qui cum Deo esse gliscunt
Et agno sine macula.

7. Si non frustra in praesenti
Datur cuique sitienti
Calix aquae frigidae,
Si non dantem, hospitantem
Non cibantem nec potantem
Iudex ferit rigide,

8. Quid meretur, qui cibavit,
Hospitavit et potavit
Regem caeli pauperem,
Non habentem, ubi caput
Reclinaret, sed te apud
Invenit sibi requiem?

9. O quam felix et quam laeta
Iuste iusto de propheta
Mercedem iusti recipis!
Prophetarum et iustorum
Omniumque electorum
Summum Deum respicis.

10. Iam in domo ubertatis
De torrente voluptatis
Divinae debriaris,
Iam mensura effluente,
Sinum tuum adimplente
Abunde praemiaris.

11. Eia, verna Christi cara,
Ea dona nobis para
Largo Dei munere,
Ut iam diu tumulati,
Saxi mole praegravati
Peccatorum funere

12. Christi voce respiremus,
Actus vitae iteremus,
Fructus paenitentiae,
Quibus tenebris abiectis
Detur lumen corde rectis
Et spes indulgentiae.

13. Ad nos Christus mox intrare
Mentemque inhabitare
Dignetur per gratiam,
Ob auditum praeceptorum
Derivetur fons donorum
Quasi in Bethaniam.

14. Fac, ut semper satagamus,
Ei digne peragamus
Frequens ministerium,
Interpella, ne lacescat
Manus, tamen non torpescat
Mentis desiderium.

15. Actioni sic instemus,
Sessionem ne frustremus
Aut verbi esuriem,
Sed utraque vita freti
Exhinc transeamus laeti
Ad futuram requiem.

Orat. ms. Lehninense anni 1518. Cod. Berolinen. IV° 29.

168. De sancto Martino.

Ave, gemma sacerdotum,
Gloriosus es per totum
Et laudandus sine fine,
Sancte pater, o Martine.
5. Et licet laus peccatoris
Nil fecerit, heu, decoris,
Quidquid tamen mihi deest,
Tua virtus supplex praeest;
Tuae laudi hic instabo,
10. Semper te magnificabo.
O Martine, gaude, gaude,
Nam es dignus omni laude;
Nemo tantum te laudabit,
Dum in laude claudicabit.
15. Patriarchis comparatus,
Largitate es praelatus,
Nam vestisti deitatem
Tegens nudi paupertatem.
Compar factus es prophetis
20. In futuris et secretis
Diu mortem praesciendo,
Hanc amicis praedicendo.
Consors es apostolorum,
Quod est magnum et decorum,
25. Propter donum hoc insigne:
Apparenter nam in igne
Sanctum pneuma suscepisti,
Dum levasti corpus Christi.
Quamvis non sis vi mactatus,
30. Martyr tamen es probatus
Stricte corpus affligendo,
Multa dura patiendo.
Es confessor confessorum,
Dux virtutum, splendor morum,
35. Triplo statu admirandus,
Invitandus et laudandus:
Scilicet in militari,
Monachali, praesulari,
Es lux ita laicorum,
40. Monachorum, praelatorum.
Post haec virginalis decor
Te exornat. Ergo precor,
Da, ut sim in cunctis horis
Mundus intus, castus foris.
45. Adhuc pietatem laudo,
Quam fecisti caeco, claudo,
Quos sanasti contra velle.
Ergo, pater, rogo, pelle
Omnem morbum malum a me,
50. Mentis, corporisque famae.
O patrone summe pie,
Sis dux meus huius viae
Et duc me post vitae cursum
Ante vultum Dei sursum,
55. Quo tecum per iubilamen
Ipsum laudem semper. Amen

Orat. ms. Lehninense anni 1518. Cod. Berolinen. IV° 29. A. — Orat. ms. Carthusian. saec. 15. Cod. Capit. Treviren. 116. B. — Orat. ms. Campense anni 1462. Cod. Darmstadien. 521. C. — 8. supplex adest A. — 49. malum fehlt A.

169. De sancto Martino.

1. Confessorem veneremur
tanto laeti praeside,
Qui vestitum vidit Christum
bipartito chlamyde.

2. Usum linguae mutae dedit,
gressum paralyticae,
Celebrantis globus ignis
effulsit de vertice.

3. Tres defunctos vitae dedit,
lepram mundans osculo,
Solo canes verbo ligat
compassus lepusculae.

4. Pinum quandam signo crucis
avertit opposito,
Sic Martinus praecellenter
vitae pollet merito.

5. Tibi canto nunc pro tanto
laudis beneficio,
Supplicando me commendo
tuo patrocinio.

6. Solve moles, sicut soles,
Quibus pressus iaceo,
Et excusa, quod confusa
mente factum doleo.

Cod. Londinen. Ar. 201. saec. 13.

170. De sancto Martino.

O virum ineffabilem,
Virtute inaestimabilem,
Martinum, Dei praesulem,
Precor, ut me flebilem
5. De somno mortis suscites,
Qui mortuos suscitasti tres
In trinitatis nomine.
Sacro tuo precamine
Pellens et daemonia,
10. Membra curans omnia,
Te quaeso medullitus,
Ut sanes in me caelitus
Prae ceteris quam maxime
Morbos languentis animae.
15. Tuo namque imperio
Erunt in refrigerio,
Quos impugnant daemones
Et mali premunt homines.
Pietate, quaeso, solita
20. Crebro iuvando visita,
Qui pares post apostolos
Gratiae tenes titulos,
Faciens prodigia et signa
Multa Deo digna.

Orat. ms. Libehardi prioris Reichenbacen. anni 1476. Clm. Monacen. 2990.

171. De sancto Martino.

1. O Martine, flos praesulum,
O conculcator zabuli,
O monachorum speculum,
O vani spretor saeculi,
Quem in mundi climatibus
Tot admirantur populi,
Audi preces cum fletibus
Te venerantis servuli.

2. Alter ego Sulpicius
Me tuo patrocinio
Commendans specialiter,
Te venerari gestio,
Si te velim attollere
Singulari praeconio,
Prae cunctis confessoribus
Iusta fiet laudatio.

3. Tu polles sanctimoniae
 Totius privilegio,
Totus caelestis gratiae
 Perfusus stillicidio,
In terra manes corpore,
 Sed in caeli palatio
Conversaris mente pia
 Cum sanctorum consortio.

4. Datum est tibi caelitus
 Donum vere mirabile,
Donum ignotum ceteris,
 Donum nimis laudabile,
Qui in tumultu populi
 Facis sine gravedine,
Quod facere non praevalet
 Latens in solitudine.

5. Martine, martyr inclite,
 Sed non lictoris gladio,
Qui pro Christo viriliter
 Decertasti in stadio,
Te fecit esse martyrem
 Corporalis afflictio,
Bellum carnis ac spiritus
 cinisque cum cilicio.

6. O Martine dulcissime
 Implora pro me Dominum,
Ut ad ipsum perveniam
 Post huius vitae terminum,
Rex Christe clementissime,
 Domine dominantium,
Esto mihi placabilis
 Per Martini suffragium.

7. O praesules et monachi,
 Caveamus insidias
Versipellis Leviathan
 Sustinentes molestias,
Cum Martino pontifice
 Semper inter angustias
Benedicamus Domino,
 Deo dicamus gratias.

Cod. Bruxellen. (ol. Gemblacen.) 5397—5407. saec. 13. — Cfr. Catal. Codd. Hagiograph. Bruxellen. I, 506 sq.

172. De sancto Mauritio.

1. Salve, sancte martyr Dei,
O Mauriti, memor mei
 Funde precem,
 Ne in necem
 Corruam vel crimina.

2. Ave, forma vitae rectae,
O Mauriti, mi dilecte,
 Tis cor mite,
 Verba vitae
 Sunt paradisi flumina.

3. Nexus culpae tu recide,
O Mauriti, nunc me vide,
 Cor tu lava,
 Ne qua prava
 Conetur post perficere.

4. Causa subest te rogare,
O Mauriti, tu scis quare,
 Non sum fortis
 Et in portis
 Mortis cogor sistere.

5. Tibi totus sum devotus,
O Mauriti, sis tu totus
 Meus, oro,
 Qui nunc ploro,
 Quod sum nimis aridus.

6. Et tu meus es patronus,
O Mauriti, quia bonus
 Es tu multum,
 Hinc ad cultum
 Tis sum semper avidus.

Miss. ms. Belisianum saec. 15. Cod. Bruxellens. 9786—90. — 2, 4 Verba dire. — 6, 5 semper agilis; gegen den Reim. — Dem Inhalte und der

Aufschrift „Metrum aliud“ nach ein Reimgebet; der Form nach der im selben Meſsbuche vorkommenden Sequenz „Florem mundus protulit“ entlehnt. Das Akrostichon „Sancte“ scheint darauf hinzuweisen, daſs ein zweites Lied von gleichem Verfasser mit dem Akrostichon „Mauriti“ sich diesem anzuschlieſsen habe, höchstwahrscheinlich der Hymnus „Multorum militum dux bone martyrum.“ (Anal. XXIII, 243), welcher der gleichen Hs. entnommen ist. Aus dem Grunde und weil der 2. Vers der 1. Strophe jenes Hymnus in der Einzahl spricht „Mauriti, te cano, te modo veneror“, dürfte derselbe eher den Reimgebeten als den Hymnen einzureihen sein.

173. De sancto Mauritio.

O dux Mauriti, qui clarior ab Oriente
  Nostras ad partes occiduas veneras,
De quo lux fidei processit ad omnia mundi
  Climata, te laudo, te colo, te veneror.
5. Se tibi praeclara coniunxit turba Thebaea,
  Christo devota, fida Deo legio.
Hostes, ut Caesar praecepit Maximianus,
  De regno terrae pellere debueras.
Quique viris multis accinctus iussit: Adoret
10. Omnis bellator idola, turificet,
Et qui contemnet regis mandata, cruore
  Purpuret et satiet regia tecta suo.
Qui statuas statuit. Accurrunt undique laeti,
  Congaudent iuvenes, tangere sacra volunt.
15. Multi turificant verbum regale verentes,
  Iussio quos terret et facit esse reos;
Cumque tuis sociis, Mauriti, surgis in illo
  Tempore, quosque mones, idola despiciant.
Quibus vallatus vacuos sine laude remittis
20. Regis legatos consolidasque tuos.
Regius inde furor sic arsit, ut hic moreretur,
  Quisquis ex cunctis sorte foret decimus.
Ad mortem quasi delicias sic quilibet horum
  Festinat quo sit primus in hoc numero.
25. Rursum legatos spernit, cui vivere sorte
  Contigit, hic rursus ense perit decimus.
Cetera cum post hoc contemneret idola turba
  Tota Deo martyr fit ea sacra cohors.
Sicque relinquentes infecta negotia regis
30. In fide Christi quisque manet stabilis.

* * *

Hinc, o dux magne, pro me, te quaeso, rogate
  Cum sociis; tibi nam servio mente libens.
Tu mihi prae multis sanctis exstas specialis,
  Raynero fragili, tuque miserto mei.

35. Quem, peto, commendes Christo matrique Mariae,
Illius ut flatum regna Dei foveant,
Nec Styga nec tenebras timeat, sed ad aethera scandat,
Cum venerint fata mortis acerba nimis.

Miss. et Brev. Belisianum saec. 15. Cod. Bruxellen. 9786—90. — Vers 34 nennt sich der Verfasser, derselbe, der auch die prosaische Passio der Thebäer in ebendieser Hs. verfafst hat. Vgl. Catol. codd. hagiograph. bibl. reg. Bruxellen. II, 368.

174. De sancto Mauritio.

1 a. O felix legio,
Quae sursum regio
Resplendes diademate,

1 b. Vide me miserum
Supplicem famulum,
Carentem mentis schemate.

2 a. Radicem Veneris
Et omnis sceleris
Tuis depelle precibus

2 b. Et mala cordium,
Tot mentis sordium
Sum plenus culpae faecibus.

3 a. Assiste supplici,
Nequaquam duplici
Sensus et cordis sinulo,

3 b. Sis tutor corpori,
Sis custos animi
Et miserere parvulo.

4 a. Per tuam gloriam
Conquiram gratiam
Dei patris piissimi,

4 b. Sim mihi notior,
Christo devotior,
Nato patris altissimi.

5 a. Regentem singula
Cunctaque saecula
Depreceris intentius,

5 b. Effundo lacrimas,
Oro, ne Satanas
In me fremat licentius.

6 a. Orantem Dominus
Audiet comminus,
Cum tu pro me rogaveris,

6 b. Nam multis citius
Is est propitius,
Quapropter mihi faveris.

7 a. Redemptor omnium,
Bonorum hominum
Rogo . . . . .

7 b. Per te suscipiat
Et grata habeat
Has preces atque lacrimas.

8 a. Et scis, quod egeo,
Qui mala sentio
Tam multa sine numero,

8 b. Ergo ne differas,
Sed mihi conferas
Opem, ut dicam gratias.

9 a. In diva facie
Cum mentis acie
Contemplaris feliciter,

9 b. Ego criminibus
Et passionibus
Defoedor multipliciter.

10 a. Non possum surgere,
Nisi porrigere
Dignetur manum Dominus,

10 b. Si tu rogaveris,
Si mihi faveris,
Miserebitur citius.

11 a. Ergo tu venias
Sic, ut subvenias,
Conquiram gratiam,

11 b. Quam si meruero,
Nihil non potero,
Nam bona quaeque faciam.

12 a.	Reorum timeo Poenam, quae nimio Torquet eos supplicio,	12 b.	Cum ergo moriar, Rogo, ne sociar Damnatis in iudicio.
13 a.	O felix anima, Quae tunc solamina Persentiet interius.	13 b.	Mauriti, venias, Angorem lenias, Ne quid fiat deterius.

Miss. ms. Belisianum saec. 15. Cod. Bruxellen. 9786—90. „Aliud metrum sicut Sequentia de sancto Paulo"; also Reimgebet auf ein Sequenzenschema. — 8 b, 3 fehlt der Reim zu 8 a, 3; vielleicht ist zu ordnen: 8 a, 7 a, 7 b, 8 b. — 12 b, 2 die falsche Form sociar scheint der Reim zu schützen.

175. De sancto Mauritio.

1. O quam splendifera lampade matrem
Lustras ecclesiam, turba Thebaea,
In qua praecipuae dux legionis
Fulget Mauritius, nobilis heros.

2. Ut vos Caesarea iussa ciere,
Prompti corripitis arma parendo,
Iunctis agminibus Marte secundo
Augusti cupitis iussa tueri.

3. Lorica, clipeo membra teguntur,
Enses ne feriant hostis acerbi,
Sed longe melius pectora munit
Fervens atque fides inviolata.

4. Vanis numinibus Caesar honores
Divinos voluit turaque ferri,
Cui Christo placita turba rebellat,
Vitam non metuens perdere carnis.

5. Mandat praecipiti fervidus ira
Ex vobis decimum Caesar iniquus
Percelli gladio, flectere cet'ros
Quo posset citius ad sua vota.

6. Sed petrae stabili contio iuncta
Astant intrepidi mente benigna
Mortem pro Domino ferre parati,
Quam complere feri iussa tyranni.

7. Ardet propterea Caesar acerbis
Pulsatus furiis perdere totum
Agmen cum capite caede cruenta,
Mandans militibus, iussa facescant.

8. In saltu veluti fetibus ursa
Raptis atra fremit, utque lupi ceu
Agnos innocuos dente lacescunt,
Sic Christi iugulat impius agmen.

9. Certatim gladiis viscera nudant
Nec volvunt tacito pectore questus,
Armis sed positis more bidentum
Caeduntur proprio sanguine tincti.

10. Terris exuvias fonte rigatas
Linquunt sanguineo, sorte beata
Conscendunt animae regna polorum
Turmis angelicis consociatae.

11. Quae vox expediet singula fando,
Quae tu martyribus munera praestas?
Propter supplicia parva coronas
Sumunt innumera luce micantes.

12. Nobis praesidium ferte, Thebaei,
Ut virtutis iter tramite recto
Carpentes iugiter, suscipiamus
Post vitam fluidam gaudia caeli.

13. Hoc fer, cunctipotens, munere divo
Natum per proprium, pneumate sacro,
Qui tecum moderans cuncta creata
Factis distribuit praemia iusta.

Miss. et Brev. Belisianum saec. 15. Cod. Bruxellen. 9786—90. — 6, 4 ferum. — Aus derselben Quelle Anal. Bolland. VI, 371 sq.

176. De sancto Mauritio.

1. Votivis Christum laudibus
Attollamus attentius
Colentes tirocinium
Tam inclitorum pugilum.

2. Ipse pro his piissime
Dignatus est occumbere;
Hinc magnam putant gloriam
Pro ipso dare animam.

3. Tinctis sanctorum vestibus
Ex confratrum sanguinibus
Fit his maior constantia
Fervoris inflammantia.

4. Exhortantes se mutuo
Interfectorum exemplo
Fidem horum constantiae
Inspiciunt pro codice.

5. Implesse vident opere,
Quod legitur in codice,
Cum se dedere gladio
Pro Christi beneplacito.

6. Hinc et arma proiciunt
Neque ferro se muniunt,
Fit horum subterfugium
Ad divinum auxilium.

7. Cruor Christi percalidus
In horum flagrat mentibus,
Hinc his magnae deliciae
Proprio tingi sanguine.

8. Quod gliscunt, en, percipiunt,
Dum diram necem perferunt
Universi et singuli
Horum cohorte reperti.

9. Poenis torti crudelibus
Equorum trusi pedibus
Rubro mittuntur pallio
Sponso rubro et candido.

10. O quanta iubilatio
Martyrum in collegio
Pro adventu tot militum
Tam constantum, tam fortium!

11. Ipsi ineffabiliter
Exsultant ac fideliter,
Quod morte Christi placita
Huius fruuntur gloria.

12. Christo suam dant gloriam
Asscribuntque victoriam,
Ex cuius dono gratiae
Beati sunt perpetue.

13. Gaude, Victor decrepite,
Consors lucis ac gloriae,
Qui constantia fidei
Meruisti his coniungi.

14. Ad lucrum tuum maximum
Venisti super cuneum
Partientium spolia,
Quibus factus es hostia.

15. Quamvis venisti tardius,
Idem tamen denarius
Tibi datur cum ceteris
Militibus emeritis.

16. Maximiane pessime,
Luge, capillos extrahe;
En, hic datus suspendio
Suspenderis perpetuo.

17. Eia, tirones nobiles,
Eia, Thebaei martyres,
Velitis intercedere
Pro pace matris unicae.

18. Ach, eius reformatio
Vestro fiat praesidio,
Ut tam mater quam filii
Resultent laude Domini.

19. Orate et pro omnibus
Vos pie venerantibus,
Quorum vita hic integra
Est bellum et militia,

20. Ut triumphatis hostibus
Tam saevis, tam fallacibus,
Coniuncti vestro coetui
Proclament mente hilari:

21. Honor, potestas, claritas
Tibi sit, summa trinitas,
Et hoc nunc temporaliter
Et post hoc aeternaliter.

Miss. et Brev. Belisianum saec. 15. Cod. Bruxellen. 9786—90. — 20, 4 Proclamant.

177. De sancto Mauritio.

1. Turba Christi fidelium
Veniat ad spectaculum;
En, Thebaeorum legio
Proponitur in medio.

2. Hi testantur constantia,
Quod fides nostra solida,
Pro qua superlaetissime
Decreverunt occumbere.

3. Nec minis nec blanditiis
Neque ullis suppliciis
Separari ab aliquo
Potuerunt a Domino.

4. Christus horum hic vivere
Spesque futurae gloriae,
Pro ipso quisquam perpeti
Optat medullis animi.

5. His fundum dedit fidei
Iacobus frater Domini
Praedicans ductu spiritus
In orientis partibus.

6. Per ipsum Christum noscere
Merentur et induere,
Fide magis quam antea
Urbs Thebaea fit inclita.

7. Quae perfida tam celebris
Rebus, portis ac populis,
Fidelis quidni ditior,
Clarior ac famosior?

8. Quam fideles sunt incolae,
Horum fit notum undique
Per Christo adversarium
Saevum Dioclétianum

9. Missis huius epistolis
Singulis in provinciis;
Ut Christi sit negatio,
Miser scribit pro nihilo.

10. Ad haec a Christi populo
Redditur nec responsio,
Nuntios mittunt vacuos,
Fide plus firmant animos.

11. Ast imperans, ut veniant
Romanisque subveniant,
Rebelles fiant subditi
His, ad hoc sunt promptissimi.

12. Docti erant catholice:
Quae Dei, Deo reddite,
Et Caesari, quae Caesaris
In honestis et licitis.

13. Hinc electa ex populo
Clara militum legio
Velut Augusto subdita
Comparet in urbe Roma,

14. Non, ut fidei detrahant
Seu fidelibus noceant,
Sed uti iustis Caesari
In bellis sint praesidii.

15. A Marcellino, inclito
Urbis Romae episcopo,
Monentur mori potius
Quam nocere fidelibus.

16. Dux ipsorum Mauritius,
Signifer erat Candidus,
Armis viri magnanimi
Fideque constantissimi.

17. Hi cum comilitonibus
Probant palam operibus,
Quod mens horum firmissima
In fide sit catholica.

18. Iussi, ut libent idolis
Resistantque christicolis,
Segregant ab exercitu
Se perfidorum ac ritu.

19. Maximiano Caesari,
Collegae Diocletiani
Remandant cum constantia
Se respuere idola

20. Nec posse cruciatibus
Ad hoc flecti aliquibus,
Ut spreto Christo Domino
Sacrificent diabolo.

21. Statim missis militibus
Singulis horum decimus
Viva Christi fit hostia
Spiculatorum framea.

22. Praebentes prompti capita
Cum ingenti laetitia
Contendunt pie mutuo,
Quis prior cadat gladio.

23. Quantoque hoc fit crebrius
Tanto gaudent uberius,
Ut Christo hoc retribuant,
Quod ab ipso acceperant,

24. En, flammescit calidius
In tuis [his] militibus
Ignis, quem terrae mittere
Venisti tu, rex gloriae,

25. Qui nullius astutia,
Suasu, paenis, saevitia
Valet in ipsis minui
Seu extingui seu dirimi.

26. Id tua operatio,
Iesu, nostra salvatio,
Unde laus, honor, gloria
Tibi sonet in saecula.

Miss. et Brev. Belisianum saec. 15. Cod. Bruxellen. 9786—90. — 7, 2 Robus (Robur); vielleicht letzteres richtig mit elliptischem est resp. erat. — 8, 3 Pro. — 21, 2 Lies: Singulus? —

Trägt schon dieses Lied einen vorwiegend epischen Charakter, dann noch weit mehr, ja ausschliefslich, ein anderes Gedicht auf eben diese Thebäische Legion „Cives Diocletiani", das in der gleichen Hs. verzeichnet ist; dasselbe kann keinen Platz in der Hymnologie beanspruchen trotz Chevalier's Repertorium Nr. 3273, wo es als „Hymnus" figuriert.

178. De sancto Michaele.

1. Michaelis interventu,
Quaeso, velis in conventu
Beatorum omnium,
O mi Deus, gaudiorum
Partem dare, praedictorum
Imperator civium.

2. Inter bella mundanorum
Pro me bella, beatorum
Civium praeposite,
Tua prece placa Deum
Et a nece salva reum,
Angelorum inclite.

3. Corporalem procul pelle,
Temporalem mixtum felle
Curam huius saeculi,
Tua cura me involve
Ligaturamque dissolve
Me stringentis vinculi.

4. Hastam, scutum apprehende,
Me fac tutum, me defende
Ab hostis nequitia,
Tolle, princeps angelorum,
Iam deinceps vitiorum
Mortisque supplicia.

5. Aufer morum pravas spinas
Et sanctorum nunquam sinas
Me disiungi coetibus
. . . .
. . . .
. . . .

6. Haustum potus spiritalis,
Fac, ut totus purus malis
In aeternum sentiam,
Matris Christi convivamen
Mihi tristi det solamen
Suam per clementiam.

7. Eius vultus visione
Fac tumultus in agone
Me nigrorum deserant,
Tuo dicti cedant telo,
Quondam victi qui de caelo
Te bellante ruerant.

8. Lotum luctu lacrimarum
Tuo ductu cum tuarum,
Quaeso, precum gratia
In superni choro gregis
Sempiterni vultu regis
Me in aevum satia.

Orat. ms. Scotorum Vindobonen. 54 h 8. anni 1410.

179. De sancto Michaele.

O Michael sancte, precor, ut te mediante
Vincere me facias daemonis insidias,
Hora, qua fortis veniet tribulatio mortis,
Suscipias animam, te precor, ipse meam.

Orat. ms. Italicum saec. 15. ex. Cod. S. Ignatii Londinen. s. n.

180. De sancto Michaele.

1. Inclite caeligena, Michael, fulgoris amoena
Alta colens regna, plus quam dulcedine plena,
Fulmina refraena, pestes, hostes aliena,
Caelica terrena, fac nobis, alme, serena.

2. Tu nimium classis pangentis dies in axis
Tu quia mira facis, fortis pugil, incola pacis,
Tutor in hora sis a dente larvae rapacis
Tu quasi iam passis, archangele, te precor, assis.

3. Te nomine praedit, te nempe ut Deus edit,
Te duce vita redit, a quo prius illa recedit,
Nam tibi concedit Dominus, si quando recedit
Spiritus et credit, Michael hunc ad loca reddit.

4. Fulgens splendore, nimio iam dignus honore,
Praepositi more cunctos praecellis honore,
Angelico flore transcendens cuncta decore,
Daemonis horrore nos prives atque dolore.

5. Signifer o Christi, serpentem qui domuisti,
Mors Antichristi monstrabit, quid valuisti.
Iudicio sisti tua flabit dum tuba tristi,
Per te caelesti patriae iungamur honesti.

6. Ante pericla maris in monte tuba veneraris,
Apuliaeque paris mons est Garganus honoris,
Quae loca praeclaris virtutibus auxiliaris,
Pluribus a caris huc illuc saepe vocaris.

7. Dum Zabulon ussit Michael in monte reluxit,
Divisum duxit fieri mare, dum retro fluxit,
Israel eduxit, Aegypto barbaro cussit,
Sic Deus hoc iussit, qui nobis propitius sit.

8. O primas hagie, paradisi satrapa die,
Dux quoque militiae, ruit ex qua turma Goliae,
Athleta iustitiae, felix assecla Mariae,
Princeps ecclesiae, da nobis dona sophiae.

9. O vos felices per caeli dindima voces,
Gabriel insignes bona qui nova fers super omnes,
Vos cuncti celebres, Raphael, medicina cohaeres,
Nos superum aves reddere, ferte preces.

Cod. Bolonien. (ol. Vedastin.) 97 saec. 15. — Der dunkle Text ist verlockend zu Konjekturen.

181. De sancto Nicolao.

Sancte Dei, flos sanctorum,
Nicolae, fons bonorum,
Te praesumo invocare,
Exaudire me dignare.
5. Ego miser miserorum,
Pressus mole peccatorum,
Vocans ore te polluto,
Hinc peccare multum puto.
Sed quamvis sim tam indignus,
10. Tam iniquus, tam malignus,
Semper tamen, dum spirabo,
Nomen tuum invocabo.
Novi, quam sis pius reis,
Et quam clemens semper eis,
15. Miserator miserorum,
Exauditor peccatorum.
Affuturas tam misellas
Tu ditasti tres puellas,
Ne coactae paupertate
20. Privarentur honestate,
Deum nimis offensurae,
Per offensam periturae,
Et ne ferrent hunc offensum,
Expendisti tuum censum.

25. Has puellas sic ditatas,
Castitati foederatas,
Quas inferno abstulisti,
Caelo dignas ostendisti.
Me per carnis incentiva
30. Facientem tot nociva
Non iam census largitate
Sed fac castum pietate.
Iuvenes tres morituros
Et tres duces perituros
35. Tua ope liberasti
Et ad vitam revocasti;
Sic ereptum de aeterna
Morte me duc ad superna
Et per terras et per mare
40. Tua prece me dignare,
Sancte pater, adiuvare,
Post haec Deo commendare.
O amice summe Dei,
Offer pro me preces ei,
45. Ne me daemon sua fraude
Ab ipsius trahat laude.
O confessor gloriose,
Caritatis copiosae,
In me mitte caritatem
50. Propter tuam bonitatem;
Meum feci te patronum,
Patrem pium, patrem bonum,
Ergo serva me exilem
Servum tuum, licet vilem.
55. Nicolae, iam cum sanctis
Portans nomen triumphantis,
Fac me hostes expugnare,
Et pugnando triumphare.
O Israelita vere,
60. Quam sis pius, fac nitere
In hoc festo, quod tam bono
Commendavi me patrono.
O dulcedo pietatis,
Quis tam mersus in peccatis
65. De salute desperavit,
Si te pure invocavit?
O miselli, qui peccatis,
Qui peccando desperatis,
Nicolaum invocate,
70. Nicolaum adclamate.
Nam ex eius tumba manat
Liquor, qui infirmos sanat.
Pietate sic abundat,
Semper fluit et redundat
75. Ad quoscunque tribulatos
Vel peccatis aggravatos.
O fons pie, cunctis patens,
Ne sis mihi soli latens,
Licet sim offensor Dei
80. Asto tamen tuae spei.
Totum tibi me subieci,
Dele, quidquid male feci.
O dulcis super mel et lac,
Custodi me in vita hac
85. Et post huius vitae cultum
Me perduc ad Dei vultum,
In quo summum est solamen,
Ad quod dico semper Amen.

Orat. ms. Carthusian. saec. 15. Cod. Capit. Treviren. 116. A. — Orat. ms. Campense anni 1462. Cod. Darmstadien. 521. B. — Orat. ms. Lehninnense anni 1518. Cod. Berolinen. IV° 29. C.

182. De sancto Nicolao.

Salve, praesul gloriose,
Sante Christi pretiose,
Nicolae, castitati
Virginumque paupertati
5. Copiose subvenisti,
Mari nautas redemisti,
Vita pene desperatos
Atque morti condemnatos
Innocentes tres milites
10. Totque servasti iuvenes.
Simulacrumque Dianae
Confregisti mox inane.
Christianus suscitatus
Et Iudaeus baptizatus
15. Tuis exstitit precibus,
Baptizatur theloneus,
Dum fur opes restituit,
Quas tuae figurae tribuit.

His et aliis miraculis
20. Decoratum innumeris
Te poscimus, piissime,
Ad Christum mentes dirige,
Impetra bene vivere
Nobis et donum gratiae,
25. Ut delictorum venia
Nobis detur in patria.

Orat. ms. Gallicum saec. 15. Cod. Barberin. XI. 30. — 10 Totque subvenisti iuvenes. — 13 susitatus. — 17 instituit.

183. De sancto Nicolao.

1. Collaudemus digna laude
Nicolai praeconia,
Qui relicta mundi fraude
Vixit in sanctimonia.

2. Hic mox natus declinavit
A carnis desideriis,
Et se semel lacte pavit
Quartis et sextis feriis.

3. Hic virginum infamiam,
Patris earum inopiam
Ademit et vesaniam,
Dum auri dedit copiam.

4. Pietate sic ornatus
Humilitate claruit
Et de caelis ordinatus
Episcopus vix paruit.

5. Hic nautas a naufragio,
Tres iuvenes a gladio
Solvit suo suffragio,
Vinctos in mortis stadio.

6. Dum triticum conceditur,
Remansit integraliter,
Puer mersus nec laeditur,
Cum scypho venit pariter.

7. In bivio suscitatur
Oppressus fraudis vitio,
Et Iudaeus baptizatur
Auri viso indicio.

8. Et sic plenus virtutibus
Vivens in hoc exsilio
Angelicis conductibus
Iunctus est Dei filio.

9. Eius, Christe, nos obtentu
Libro vitae fac inseri,
Ne cum malorum conventu
Poenis subdamur inferi.

10. Sit laus patri cum filio,
Sancto simul paraclito,
In unitatis solio
Horumque sine termino.

Cod. Palat. Vindobonen. (ol. Campen.) 883. saec. 14/15.

184. De ss. Petro et Paulo.

Petre, Paule, congaudete,
Servo vestro confavete.
Principes excelsi terrae,
O si possem nunc proferre
5. Vobis laudes deauratas,
Hoc optarem, opes gratas,
Nam vos principales estis,
Ut est Christus ipse testis.
Vos praelati praelatorum,
10. Principes apostolorum,
Vos columnae columnarum,
Lumina ecclesiarum,
Quarum primi plantatores,
Summi duces et rectores.
15. Vos estis et patres patrum,
Veri dilectores fratrum,
Clari caeli sine nube
Et doctorum altae tubae,
Fontes christianae legis
20. Et pastores Christi gregis.
Unus vas electionis,
Alter fons dilectionis,
Unus magnus praedicator,
Alter caeli reserator.
25. Quid virtutis, quid honoris,
Spei, fidei, amoris,
Quidquid decet paenitentem
Vel in bonis procedentem

Aut in cunctis iam perfectum,
30. Vos praebetis iter rectum.
O patroni, vobis credo,
Ad vos spero, vobis me do,
Mala cuncta effugate,
Dona cuncta procurate,
35. Sic ut mihi sint in morte
Mox apertae caeli portae.
Pater, natus, sacrum flamen,
Unus Deus det hoc. Amen.

Orat. ms. Lehninense anni 1518. Cod. Berolinen. IV° 29. A. — Orat. ms. Carthusian. saec. 15. Cod. Capit. Treviren. 116. B. — Orat. ms. Campense anni 1462. Cod. Darmstadien. 521. C.

185. De ss. Petro et Paulo.

1. Petre, gregis Christi pastor,
Carnis legis, qua infestor,
Sis destructor precibus,
Praedicator Paule gentis,
Elevator sis iacentis
In peccati faecibus.

2. Eia, Petre, tuis donis
Nunquam taetrae visionis
Me terror exterreat,
Ac ut iungar lucis aulae,
Fac, compungar, sancte Paule,
Sic, ut hostis corruat.

3. Tu dignare, Petre, mentem
Mihi dare nunc deflentem
Sordes cunctas vitii;
Vas electum, per lamenta
Fac me rectum, ut tormenta
Evadam suplicii.

4. Rogo, precem pro me funde,
Petre, necem qua confunde
Qua et me custodias,
Largitatem, Paule, patris,
Pietatem Christi matris
Me sentire facias.

5. Vasta spinam peccatorum
Et reginam, Petre, morum
Mihi fac propitiam,
Veritatis doctor bone,
Dictae satis in agone
Fac iuvamen sentiam.

6. Sic moderna fac percurram,
Ut aeterna non incurram,
Petre, loca flentium,
Sed largire finem sanctum,
Tollens dirae mortis planctum,
Paule, doctor gentium.

Orat. ms. Scotorum Vindobonen. 54 h 8. anni 1410. —

186. De sancta Petronella.

1. Salve, felix Petronella,
Florens ut rosa puella
Atque virgo egregia,
Beati Petri filia.

2. Salve, venusta facie
Ac mira pulchritudine,
Qua te comes ad copulam
Cupit, ut daret maculam.

3. Sed tu petis indutias,
Te ut aptes ad nuptias,
Sumpto Christi sacramento
Ipsum adis in momento.

4. Salve, mitis discipula
Mariae et pedissequa,
Cuius mores et opera
Erant tibi vitae norma.

5. Salve, quae sic profecisti
Disciplina matris Christi,
Cuius docta es exemplo,
Semper quod maneres virgo.

6. Salve, agri quae thesaurum
Invenisti pretiosum,
Propter quem et contempsisti
Mundum et quae habuisti.

7. Salve, o negotiatrix
Prudens, mei sis amatrix,
Quae inventam pretiosam
Comparasti margaritam,
Quae te in aeternitate
Sua lustrat claritate.

8. Salve, o prudentum una,
Pura permanens a cuna,
Tua lampas fulgens plena
Oleo ut lux serena.

9. Salve, quae sic te aptasti
Christo, sponso obviasti,
Cum quo nuptias intrasti,
Sicut semper tu optasti.

10. Salve, sancta Petronella,
Comple meum, rogo, velle,
Quod nosti, o virgo bona,
Optans mea sis patrona.

11. Salve, proles, honor patris,
Clarum decus tuae matris,
Ob quam Deum digne laudat
Parens et utrique plaudat.

12. Salve, albior agnella
Super nivem, Petronella,
Agnum sequens Christum regem
Inter puritatis gregem.

13. Salve, virgo mihi cara,
Tuum patrem, rogo, para,
Ut sit meus interventor,
Cum hinc iudici praesentor,

14. Apud eum, quem potentem
Tuum credo sic parentem,
Ut, quodcumque vult rogare,
Possit illud impetrare.

15. Quapropter tibi supplico,
Insta pro me patri tuo,
Quod oret, ut placabilem
Videam Christi faciem,

16. Ac coram eo gratiam
Sua prece inveniam,
Quando suo iudicio
Me praesentare debeo.

17. Hoc des mihi, sancte Petre,
Amore tuae filiae,
Quae tua gaudet gloria,
Et tu eius aureola
Per infinita saecula.

Orat. ms. Libehardi, prioris Reichenbacen. anni 1476. Clm. Monacen. 2990. — 10, 3 o fehlt. — 13, 3 sit fehlt.

187. De sancta Regina.

Ave, felix o Regina,
Virtus quia te divina
Magna ditavit gratia.
Salve, fulgens columbina
Simplicitate, serpentina
Callebas prudentia.
Vale, fervens iam divina
Facie, nos a ruina
Serva Dei gratia.

Orat. ms. Carthus. Colonien. saec. 15. Cod. Colonien. 28.

188. De sancta Rosalia.

1. Ave, flos Rosalia,
   Deo dans sponsalia
   Silibaldi filia,
   Ducis in Sicilia.

2. Quae sub annis teneris
   Molles sedes generis
   Mutasti cum rigidis
   Locis, antris frigidis.

3. Parca somni, taedia
   Fugiens, inedia
   Corpus iugi macerans
   Et flagellis lacerans.

4. Solo suco germinum
   Usque vitae terminum
   Caeli rore victitans,
   Deo laudes dictitans.

5. Crucifixum gnaviter
   Contemplata suaviter
   Lacrimis frequentibus
   Facie fluentibus.

6. Hinc a caeli pueris
   Contigit ut fueris
   Saepe blande colita,
   Consolari solita.

7. Virginis in gremio
   Quasi throni praemio
   Vidisti caeli lilium
   Considere filium.

8. Cuius ad aethereum
   Thalamum, sidereum
   Migrasti palatium,
   Caelitum solacium.

9. Eia, nunc, Rosalia,
   Fac, ut pro Italia,
   Sic et nostra patria
   Fiat peste libera.

Cod. Mus. Lincen. s. n. saec. 17. — Dem Reime zufolge ist man versucht, auf ein höheres Alter des Liedes zu schliefsen.

189. De sancto Sebaldo.

1. Adonai Deus, sis
   laudabilis in saecula,
   In iustis qui tuis
   facis mirabilia.

2. Quorum de collegio
   pium tu visistasti
   Sebaldum, quem miraculis
   deinceps decorasti.

3. Christi nam consilia
   sequens se negavit,
   Quem parens pridem Francia
   delicate pavit.

4. Inflammatur pariter
   pneumatis ardore,
   Eeremum quod petiit
   iuventutis flore.

5. Hinc devote visitat
   limina sanctorum,
   Iungens in itinere
   se coetui bonorum.

6. Quibus patientibus
   famem ministravit
   Et eos tua gratia
   pane caeli pavit.

7. Vacuo de vasculo
   propinavit merum
   Sitienti populo
   te Deum laudans verum.

8. Ratisponam veniens
   Birro transfretavit,
   Ibi vitrum pauperis
   confractum reformavit.

9. Verbum Dei praedicans
   frequentius auditur,
   Haereticus hoc improbans
   ad mentum deglutitur.

10. Perculsus ille protinus
    veniam petivit,
    Consecutus gratiam
    incolumis exivit.

11. Sebaldus vir divinitus
    ex glacie creavit,
    Ad quod necessarius
    se ipsum applicavit.

12. Mulieris animum
    hic ut revocaret,
    Caseum in lapidem
    vertit, quod apparet.

13. Caecus quidam oculis
    indebite privatus
    Per eum fuit pristinae
    sanitati datus.

14. A multis pro virtutibus
    crebro veneratur,
    Humana laus sed penitus
    ab eo refutatur.

15. Per spinas et tribulos
    iugiter meavit,
    Nudos pedes proprio
    in cruore lavit.

16. Suae mortis tempore
    Nuremberck inivit,
    Septembris quartodecimo
    Kalendas obivit.

17. Cuius felix anima
    per angelos suscepta
    Coronam vitae citius
    caelestis est adepta.

18. Iumentis ab indomitis
    corpus vehebatur
    Sorte data, stant et haec
    hic, ubi tumulatur.

19. Ex equis et feminam
    in super liberavit
    Circulus de feretro,
    quae cereum levavit.

20. Barba qui delusit hunc
    electum, verberatur
    In faciem ab eo tunc,
    ocello quod privatur.

21. His es multis talibus
    tu, Deus, visitasti
    Sebaldum virtutibus
    eumque sublimasti

22. Cum sanctis aeternaliter
    in aedibus polorum,
    Trinus unus per saecula
    qui regnas saeculorum.

23. Ergo nunc suppliciter
    te, Deus, exoramus,
    Maiestati iugiter
    et tuae supplicamus,

24. Ut qui tantam gratiam
    beato contulisti
    Sebaldo, quem in Nurenberck
    patronum elegisti,

25. Velis nos defendere
    ab universis malis
    Tuaeque protegere
    divinitatis alis,

26. Ne tentationibus
    a Satana vincamur
    Et [in] criminalibus
    peccatis moriamur,

27. Ut cum bonis operibus
    nostra finiatur
    Vita et salubrius
    a te nobis dicatur:

28. Properate citius
    ad vestrum patronum,
    Canticum angelicum
    cantantes ante thronum.

29. In quò me videbitis
claritate tanta,
Quae non computabitis
qualis sit et quanta.

30. Hoc praesta, Deus genitor,
hoc praesta, unus natus,
Praestet hoc aequaliter,
qui est amborum flatus.

31. Praestet sancta trinitas
solius deitatis,
Ut laetemur iugiter
in aevum cum beatis.

Cod. Palat. Vindobonen. 3301 saec. 16. — 14, 1 per virtutibus. — 18, 3 stans. — 19, 2 in suis. — 24, 3 Sebaldum. — 25, 4 divitis sub alis.

190. De sancto Sebastiano.

1. Ave, dux Sebastiane,
Narbonensi civitate
Corpore progenitus,
Urbis post Mediolanae
Civis, prudens et amate,
Perornate caelitus.

2. Ave, tiro christiane,
Strenue Sebastiane,
Fac nos cuncta mentis sanae
Vincere contagia.
Ave, praecellens athleta
Christi, fac nos mente laeta
Peccatorum labe spreta
Consequi caelestia.

3. Ave, miles laudis mirae,
Cui parem invenire
Nullus tunc praevaluit,
Quando corpore manebas
Terris, cunctos praecellebas,
Et hoc clare claruit.

4. Ave, virtutum patrator,
Veri caelibatus amator
In te et in ceteris;
Ave, Iesu praedicator,
Esto nobis defensator
Animae et corporis.

5. Ave, qui sagittas passus
Ut esses ericio
Similis, nec ob hoc lassus
Perstabas in atrio
Obiurgans imperatores
Impugnantes bonos mores,
Qui tandem te peremerunt
Fustibus et absconderunt,
Ut non honorareris
A christianis veris.

6. Ave, qui es relevatus,
Ut tumulareris,
Sis pro nobis exoratus,
Ut propitieris,
Et pro nobis semper ora,
Quod nunc et in mortis hora
Caeli pane satiemur
Et in Christo gloriemur
Hic et regno caelorum;
Quod da, Deus deorum,
Per omnia saecula saeculorum.

Cod. Palat. Vindobonen. (ol. S. Dorotheae) 4724. saec. 15.

191. De sancto Sebastiano.

O quam mira refulsit gratia
Sebastianus, martyr inclitus,
Qui militis portans insignia,
Sed de fratrum palma sollicitus
Confortavit corda trementia
Verbo sibi collato caelitus.

Orat. ms. Carth. Colonien saec. 15. Cod. Colonien. 28. A. — Orat. ms. Burgundicum saec. 15. Cod. Palat. Vindobon. 1862. B. — Heures a lusaige de Rome imp. Parisiis s. a. [1516] C. — Offic. B. M. V. sec. usum Romanum imp. Parisiis [Kerver] 1501. D. — Offic. B. M. V. sec. usum Romanum imp. Parisiis [Hardouyn] s. a. [1509]. E. — Heures a lusaige de Romme imp. Parisiis [Poytevin] 1502. F. — 5 corda pasentia B, lies paventia B. — 6 Domino sibi B, lies Dono sibi.

192. De sancto Sebastiano.

O sancte Sebastiane,
Semper, vespere et mane,
Horis cunctis et momentis,
Dum adhuc sum sanae mentis,
5. Me protege et conserva
Et a me, martyr, enerva
Infirmitatem noxiam,
Vocatam epidimiam.
Tu de peste huiusmodi
10. Defende me et custodi
Et omnes parentes meos,
Qui nos confitemur reos
Deo et sanctae Mariae
Et tibi, o martyr pie.
15. Tu, Mediolanus civis,
Hanc pestilentiam, si vis,
Potes facere cessare
Et a Deo impetrare,
Quia a multis est scitum,
20. Quod de hoc habes meritum.
Zoe mutam tu sanasti
Et sanatam restaurasti
Nicostrato eius viro,
Hoc faciens modo miro.
25. In agone consolabas
Martyres et promittebas
Eis sempiternam vitam
Et martyribus debitam.
O martyr Sebastiane,
30. Tu semper nobiscum mane,
Atque per tua merita
Nos, qui sumus in hac vita,
Custodi, serva et rege
Et a peste nos protege
35. Praesentans nos trinitati
Et virgini sanctae matri
Et sic vitam finiamus,
Quod mercedem habeamus
Et martyrum consortium
40. Ac videre Deum pium.

Orat. ms. Pollingense saec. 15. Clm. Monacen. 11908. A. — Orat. ms. Carthusian. saec. 15. Cod. Capit. Treviren. 116. B. — Orat. ms. saec. 15. Cod. Palat. Vindobonen. 4106. C. — Sequent. ms. saec. 14/15. Cod. Parisin. 17309. D. — Clm. Monacen. (ol. SS. Udalrici et Afrae) 4423. anni 1481. E. — 1. O fehlt CE. — 7. Infirmitatem maximam E. — 15. Mediolonensis A. — 21. Ecce mutam E. — 22. destituisti E. — 23. Inconstricto eius E. — 26. Et martyres promittebas E. — 31. Semper per tua E. — 39. Ut martyrum consortio A. — 40. Caeli fruamur merito A. — In D steht das Lied als Sequenz mit seiner Melodie; es ist aber ursprünglich Reimgebet, wie ganz abgesehen vom Auftreten des Liedes in den Hss. Form und Fassung desselben bezeugen.

193. De sancto Servatio.

1. O praesul mitissime,
   Sanctus et benignus,
   Servati sanctissime,
   Omni laude dignus.
2. Gloria tua redolet
   In orbe terrarum,
   Mundus iustum te concrepet
   Omnium causarum.
3. Tuam doctrinam inclitam
   Illaesam servasti
   Absque ruga et macula
   Sponsamque amasti.
4. Dona nempe, a Domino
   Quae tibi collata,
   Impertire tuo famulo,
   Et sunt Deo grata.
5. Tibi fuerat tradita
   Potestas ligandi,
   Ut ablueres scelera
   Clave absolvendi.
6. Nam balsamo iucundior
   Vita tu flagrans,
   Ad laborandum pronior,
   Totum mundum sanans.
7. Precibus nunc flagito
   Tuum consolamen,
   Totis viribus rogito
   Fortius iuvamen.
8. Cum in hoc mundo degimus
   Ab hoste [non] securi,
   Iudicio timebimus
   Saeculi futuri.
9. Cum hostis accusaverit,
   Nobis tunc assistas,
   Quousque fugam dederit,
   A nobis nec desistas.
10. Sed funde preces iugiter,
   Ut tecum laudemus,
   Corregnando perenniter
   Domino assistemus.

Orat. ms. Lehninense anni 1518. Cod. Berolinen. IV° 29. — 8, 3 ne timebimus.

194. De sancto Servatio.

1. Salve, pater et patrone,
   Servati sanctissime,
   Sis protector in agone
   Horae mortis ultimae.
   Nazaraeus ieiunabat
   Omni die strictius,
   Quem Servatium vocabat
   Summi Dei nuntius.
2. Iesu Christi tu cognatus
   Carnis ex propagine,
   Tu servator nobis datus
   Proprio de nomine,
   Adulescens peregrinus
   Urbis Ierosolymae,
   Factus presbyter divinus
   Vivendo castissime.
3. Insignis propheta Christi
   Tungrim, urbem regiam,
   Destruendam praedixisti
   Atque totam Galliam;
   In activa stabas vita
   Cunctis benefaciens,
   Diva carpens eremita,
   Totus Deum sitiens.
4. Tu praeclarus propugnator
   Fidei catholicae
   Et fidelis exprobrator
   Tabis avaritiae,
   Signa fiunt, fontes scatent
   Per te multis vicibus
   Et arcana Dei patent
   Tuis in sermonibus.
5. Tu apostolus vocaris,
   Missus ab Armenia,
   Et in omni lingua faris
   Docens Christi nuntia,
   Ligas, solvis a peccatis
   Virtute deifica,
   Tibi Petrus clavem gratis
   Vi dat apostolica.

6. Quamquam martyr cruentatus
Non sis datus gladio,
Palma martyris privatus
Non es desiderio,
Fustibus et pugnis caedit
Te offendens Tungria,
Et te gens Hunnorum laedit
Captans in Italia.

7. Dum servasti caelibatum,
Virginem te dixerim,
Angelis te conservatum
In hac vita noverim,
Tua vita gloriosa
Resplendet miraculis,
Mors et tua pretiosa
Fiet cunctis saeculis.

Cod. Bruxellen. (ol. Traiecten.) 8404—8409. saec. 16. — 3, 7 Divina carpens. — 3, 8 Toto Deum. — Vor dem Liede befindet sich noch folgende nicht dazu gehörige Strophe:

O patrone,
Pastor bone,
Servati sanctissime,
Pro me Deum
Ora meum
Et a malis redime,
Duc ad vitam
Infinitam,
Ubi salus animae.

195. De sancto Sigismundo.

1. Sanctus hic vir Sigismundus,
Rex Burgundis oriundus
Fulget hic miraculis,
Sanctitate mira claret.
Quis non odas sibi daret
Cordis ac suspiria?

2. Nam dum Christum deprecatur,
A supremis sibi datur
Potestas in infimis,
Morbos sanat et aegrotum,
Caecis visum, claudis motum
Dat claris indiciis.

3. Ergo, sancte Sigismunde,
Preces Christo pro me funde,
Fer, praebe auxilium,
Meae da fragilitati
Modicaeque parvitati
Vires, robur, praemium.

4. Da menti prava vitare,
Corde Christo insudare
Vera mentis latria,
Da post huius vitae mortem
Deum intueri fortem
In caelesti patria.

Orat. ms. Tegurinum saec. 15. Clm. Monacen. 20124. — 4, 2 Toto corde Christo insudare.

196. De sancto Sixto.

1. Ave, pater et Domine,
Sixte, te Dei nomine
Imploro, ne me deseras,
Sed pro me preces offeras
Altissimo, ne peream,
Sed hostibus praevaleam
Cunctis et in virtutibus
Per te perorner omnibus.

2. Ave, pater omnis orbis,
Pie Sixte, altis morbis
Nostris pie miserere
Fac vitaque nos gaudere
In anima et corpore
Nunc et in omni tempore,
Sed praecipue peccatis
A nobis procul fugatis.

3. Ave, doctus Graeciae,
Flos exortus ab Athenis,
Prius philosophiae
Scriptis mundis pompis plenis,
Sixte, qui floruisti,
Sed ipsam reliquisti
Teque subdidisti
Suavi iugo Christi.

4. Ave, dulcis domine,
Tibi cupio placere,
Hinc in Iesu nomine
Te exoro, miserere
Nunc mihi peccatori,
Qui tibi preces fundo,
Non me permittas mori
Peccatorum profundo.

5. Ave, Sixte peroptime,
Post Petrum papa septime,
Per quem septenum numerum
In te virtutum cumulum
Completum esse novimus,
Unde potes, quod petimus,
Nobis et cunctis subditis
Prodesse sanctis meritis.

6. Ave, martyr et pontifex,
Virtutum potens artifex,
Sixte, praesul Romanorum,
Hinc fidelium cunctorum,
Sed nobis specialis,
Qui degimus sub alis
Tuis, quis confovemur,
Adesto, ne damnemur.

7. Ave, Sixte beate,
Praedulcis et amate,
Qui tibi supplicamus,
Fac tecum gaudeamus
In summis caelorum
Per saecula saeculorum.

Cod. Palat. Vindobonen. (ol. S. Dorotheae) 4724. saec. 15.

197. De ss. Sixto et Sebastiano.

1. O patroni venerandi,
Recolendi et amandi
  Et laude dignissimi,
Sixte et Sebastiane,
Vobis nos et nostra sane
  Conservetis optimi.

2. Vestri sumus, non negamus,
Vobis nostra vota damus,
Ceu valemus et laudamus,
Rogantes, quod placeamus
  Vobis, pii domini;
Sixte praesul, alter miles,
Ambo proceres heriles,
Nos peccatis nimis viles
Preces damus, sed exiles,
  Audire dignemini.

3. Nos in malo statu sumus
Et deficimus ut fumus,
  Iuvate, carissimi,
Et adeste nobis semper
Et salvate nos potenter,
  O patroni optimi.

4. Primus pater spiritalis,
Alter tutor temporalis,
Defendatis nos a malis
Confoventes piis aliis,
Ut digne laudemini,
O benigni domini.

Cod. Palat. Vindobonen. (ol. S. Dorotheae Vindobonen.) 4724 saec. 15. — Sixtus und Sebastian waren die Patrone von Herrenchiemsee.

198. De B. Stanislao Casimiritano.

1. Contemplator trinitatis,
Recens rosa castitatis,
Flos oboedientiae,
Stanislae, lacrimanti
Assis et te imploranti,
Iubar sanctimoniae.

2. Funde preces, flecte Deum,
Ut illustret pectus meum,
Ad te mentem erigo,
Ut sim salvus tuo dono,
Meam in te spem repono,
Te patronum eligo.

3. Verbi Dei praedicator,
Fervens virtutum amator,
Gemma pudicitiae,
Vagos stringe cogitatus,
Per te in me firmus status
Regnet continentiae.

4. Sensus firma fluctuantes,
Hostes fuga conturbantes,
Comprime daemonia,
Firma mentem, iram frena,
Confer pacem, cor serena,
Aufer adversantia.

5. Praeelecte, tu dignare
Peccatori impetrare
Mihi Christi veniam,
Ut sic possim respirare
Et excessus emendare
Consecutus gratiam.

6. Confer vitae sanctitatem
Corporisque sanitatem,
Da quieta tempora,
Auge meram caritatem,
Cordis tolle pravitatem,
Me languentem robora.

7. O lucerna, flos virtutum,
Nobis praebens iter tutum,
Stella lucens saeculo,
Iubar tuae claritatis
Me defendat a peccatis,
Tollat ab ergastulo.

8. Vitae meae rege cursum
Ac post mortem trahe sursum,
Confer caeli gaudia,
Ubi Deum contemplari
Iustisque associari
Merear in gloria.

Compendium variarum devotionum in ordine Canonicorum regularium Lateranensium Congregationis Cracoviensis absolvi solitarum. Cracoviae typis academicis collegii maioris 1778. Aus den Verhältnissen des Reimes ist auf ein höheres Alter des Liedes zu schliefsen. — In den Acta SS. (Mai VII, 563) als „Hymnus“ u. z. „ex ms. latino“.

199. De sancto Stephano.

Tu qui formam caritatis
Doces in certamine,
Es defensor veritatis
Plenus sacro flamine,
Qui clamas pro sceleratis:
Parce eis, Domine,

Serva tuis a peccatis,
  Protomartyr Stephane.
Funde preces pro dovoto
  Tibi nunc collegio,
Ut tuo propitiatus
  Interventu Dominus
Nos purgatos a peccatis
  Iungat caeli civibus.

Orat. ms. saec. 15. Cod. Collegii SS. Trinitatis Oxonien. 13.

200. De sancto Stephano.

1. Stephanus Israelita,
Legis ordine levita,
Fide praestans, probus vita,
  Plenus septem munerum,
Timens Deum, servus bonus,
Dulce Christi ferens onus,
Ab ecclesia patronus
  Est electus pauperum,
Expers labe vitiorum
Ob prodigia signorum
Praedicans discipulorum
  Augmentavit numerum.

2. Pollens actu, verbo clarus,
Lucens mundo, Deo carus,
Legis Dei non ignarus,
  Constans in iustitia,
Huic dono singulari
Protomartyr appellari
Datum est et contemplari
  Dominum in gloria.
Ad tormentum iudicatus,
Poenis magnis lapidatus,
Christum sequens est precatus
  Pro lictorum venia.

3. Novum psallere concentum
Caeli credimus conventum
Propter martyris adventum,
  Purpurati sanguine,
Ubi cum sanctorum coetu
Semper gaudet absque fletu
Fruiturque sine metu
  Vultus Dei lumine.
Sancte signifer regalis,
Mortis victor triumphalis
Supplica pro nobis malis
  In extremo turbine.

Orat. ms. Campense anni 1462. Cod. Darmstadien. 521.

201. In Inventione s. Stephani.

1. O sanctorum splendor, Deus,
Ecce, plus quam Helisaeus
  Hic virtutum Stephanus,
Cuius ossa pullulare
Facis iam de terra clare
  Saeculi conspectibus.

2. Ad contactum quorum plures
Reviviscunt et odores
  Sunt medelae languidis,
Super pedes stant confracti,
Caeci, surdi, muti, tacti
  Variis incommodis.

3. Recte calatho rosarum
Demonstrantur rubearum,
Nam reflorent denuo,
Mundo paene senescente
In salutem sunt inventae,
Ut spirent continuo.

4. Stillant caeli, terra gignit,
Tua virtus cum insignit
Martyris reliquias,
Quibus erant sociati,
Diu satis occultati,
Nicodemus, Abibas

5. Et Gamaliel, legalis
Doctor, cuius praedialis
Sinus has gestaverat,
Hic persuaso Luciano
Eas loco de profano
Tolli demandaverat,

6. Usquequo non aperiret
Tumulos, cum iam saeviret
Ira Dei in populo,
Praesul, sub quo revelandi
Erant, simul sublevandi
Revoluto loculo.

7. Auditui fit gaudium,
Exsultant in vi plausuum
Ossa humiliata,
Aperiuntur tumuli,
Tolluntur loco humili
In Sion collocata.

8. Sicca licet vehementer,
Vivunt tamen evidenter
Mira rerum gratia,
Insufflavit vis divina
His, ut essent medicina
Per terrarum spatia.

9. Quattuor a ventis venit
Spiritus, qui ossa lenit
Commovens ad sonitum,
Totus orbis ut agnoscat
Sicque spem salutis poscat
Horum ad introitum.

10. Hinc prodigia, hinc signa
Redeunt, quae vivis digna
Fecerat memoria,
Mortuum prophetat corpus,
Non est monstrum neque morbus
Iam non carens scoria.

11. Tua virtus est haec, Christe,
Tuus grandis honor iste
Tuaque dignatio,
Qua dilectum sic sublimas,
Ut tironum ipse primas
Sit mundi gloriatio.

12. Dum non solum laureatus
Spiritu, sed declaratus
Corpore claresceret,
Ut virtutum instrumentum
Passionis ob tormentum
Palmamque capesceret.

13. Quod post lustra tot revelas,
Non relinquis neque zelas,
Sed vis palam pateat,
De te martyr glorietur,
Ut hic ibique beetur
Neque usquam lateat.

14. Nos vita tantum vivimus,
Post mortem nihil possumus,
Quo nomen celebremus;
Iste sanctus iam post fata
Magis lucet ope grata
Miraculis supremus.

15. Sit proinde laus immensa
Tibi Deo nunc impensa,
Sit perennis gloria,
Sanctum tuum qui dignaris
Tantum, per quem operaris
Tanta mirabilia.

16. Ipso nobis obtinente
Prece tam indesinente
Atque sacris meritis
Praesta, Deus, ut purgemus
Mala, quae commissa flemus
Dolentes de praeteritis.

17. Hinc certemus mente pura,
Ne sit carnis ulla cura
Acta desideriis,
Sed iam in anteriora
Contendamus omni hora
Spretis saecli feriis.

18. Da, ut Christum, quem monstravit
Plebi, dure qui hunc stravit,
Nobis reconciliet
Et placatum det videre
Comprehensumque tenere,
Unde non exsiliet.

19. Ad amplexus dulces Christi
Constringamur nece tristi
Effugata penitus,
Non in quavis parte sola,
Sed vestiti dupla stola
Iucundemur caelitus.

Orat. ms. Lehninense anni 1518. Cod. Berolinen. IV° 29. — 3, 1 Recte calcato.

202. De sancto Thoma.

1. Sancte Thoma, princeps mundi,
Fac me, quaeso, non confundi
Ob culparum gravitatem,
Fac me tuam dignitatem
Digne semper exaltare
Et devote invocare.

2. Christum tantum dilexisti,
Mori secum quod cupisti
Dicens: et nos gradiamur
Et cum illo moriamur.
Exquiris nec prius scitam
Viam, veritatem, vitam.

3. Non credendo Christi miris
Veram fidem experiris,
Tangendo humanitatem
Es confessus deitatem,
Inde nobis fortitudo
Crescit et beatitudo.

4. Veritatem sic expertus
Hinc fis Christi testis certus,
Magnus mundi praedicator,
Trium regum baptizator,
Commendaris Christi ore,
Te fidelem servum fore.

5. Nam quod lucrum acquisisti,
Totum Christo attulisti,
Contemplator o caelestis,
Tu in nuptiarum festis
Semper caelum intuendo
Nil edendo vel bibendo.

6. Tuae carnis es afflictor,
Castitatis benedictor,
Es in donis thesaurorum
Pius pater egenorum
Et palatii fundator,
Fratris regis suscitator.

7. Ipsum regem sic repente
Acquiris cum multa gente,
Omnes aegros hic sanando
Transis inde praedicando,
Lanceis post perforaris
Et sic martyr coronaris.

8. Errorum tu es contemptor,
Perfidorum es peremptor,
Nam nunquam in civitate,
Qua iaces in veritate,
Vivit quis haereticorum,
Iudaeorum, paganorum.

9. Digitis, cum quibus Christi
Sacrum latus tetigisti,
Sacramentum praebes dignis,
Denegando hoc indignis,
Et hoc fit in manifesto
Omni anno tuo festo.

10. Vere signum tale, tantum
Nunquam fit per quemquam sanctum;
O mi princeps tam praeclare,
Praeelecte mihi care,
Quamvis sim peccator totus,
Tibi tamen sum devotus.

11. Te honoro teque amo,
Te requiro, ad te clamo,
Firma me in castitate,
Spe, fide et caritate,
Fac me Deo sic servire,
Ne contingat me perire,
Duc per viam veritatis
Me ad vitam claritatis
Statim, cum amittam flamen;
Verus Deus det hoc. Amen.

Orat. ms. Carthusian. saec. 15. Cod. Capit. Treviren. 116. A. — Orat. ms. Campense anni 1462. Cod. Darmstadien. 521. B. — Miss. ms. Belisianum saec. 15. Cod. Bruxellen. 9786—90. C. — Orat. ms. Lehninense anni 1518. Cod. Berolinen. IV° 29. D. — 1, 1 Gaude Thoma D. — 3, 1 Tunc credendo D. — 7, 3 tunc sanando D. — 7, 4 Transis hinc D. — 8, 1 es fehlt D; O errorum tu contemptor AB. — 8, 2 tu es C. — 10, 1 tale tuum C. — 11, 10 Deus verus A.

203. Mira consonantia sanctorum Thomae apostoli et Thomae archiepiscopi et martyris.

1. Duae stellae claritatis
Verum solem aequitatis
Ambiunt in medio,
Thomas Thomasque sunt stellae,
Sol est virginalis cellae
Proles in praesaepio.

2. Centrum, cum quo laterantur,
Pari tomo contemplantur
Hinc inde dispositi,
Sed hi caelis orientes
Ortum Christi sunt cingentes
In terrenis positi.

3. Militum, qui stipant regem,
Festa servant, cum his legem
Eundem per ordinem,
Primum dedit rex priori,
Postremum posteriori
Iuxta rectitudinem.

4. Lustratores dies bini
Utrique diei quini
Signant praeminentiam,
Hi natales, hic natalis,
Licet aliter sit talis
Causam habens aliam.

5. Sicut temporum nascendi,
Sic locorum patiendi
Consonat distantia,
Ut a multis est assertum
Et videtur scripto certum
Quadam cum historia.

6. Prior Thomas ad aurorae
Limen sitam Indiam,
Alter purpurat cruore
Sub occasu Angliam.

7. Qui, quod crucifixi dico
Propter agni victimam,
In telluris umbilico
Vallant Ierosolimam.

8. Thomas est apostolus
Et patronus caelicus,
Thomas est filiolus
Et vir apostolicus.

9. Hic primorum legatorum
Unus est in serie,
Hic legatus et primatus
Culmen tenens Angliae.

10. Ambo patres est pastores
Oleique filii,
Primus reserat canores
Clausos nece socii.

11. Cantica, quae cessavere
Flente Cantuaria,
Primi contigit patere
Post ad natalitia.

12. Ferro primus perforatur,
Et secundus trucidatur
Ferri saevis ictibus,
Hic in paganorum fano,
Hic in metropolitano
Templo sacro cultibus.

13. Sic natalem salvatoris
Thomae saepit iunioris
Senisque nativitas,
In prioris festo natum,
Nono die coronatum
Reddit immortalitas.

14. Ergo simus mente sursum,
Ut post vitae nostrae cursum
Nobis meta posita
Nos cum coetu angelorum
Christus iungat per amborum
Preces atque merita.

Cod. Trecen. (ol. Claraevallen.) 990. saec. 12. add. saec. 12/13. — 2, 2 thomo, unter Anspielung auf Thomas.

204. De sancto Udalrico.

Salve, praesul bone, miserorum fide patrone,
Udalrice, grate pugil Christique beate,
Nobilis et miles, actus omnino viriles
Qui perfecisti, pugnans pro nomine Christi
5. Sub floridis annis cum saevis namque tyrannis,
Quos tu vicisti, licet aspera multa tulisti.
O praesul mitis, palmas verae quoque vitis,
Nomine pro Christi passus qui multa fuisti,
Ecce, triumphasti, cunctos hostes superasti,
10. Nunc iucundaris aliqua nec mole gravaris,
Corregnans laetus Christo sine fine quietus.
Eia, praedigne, pie, clemens, large, benigne,
Ob Christi nomen, per quod sortitus es omen
Tanti dulcoris et veri culmen honoris,
15. Me miserum, qui te nunc pulso, respice mite
Iugiter orando pro me semperque iuvando,
Ut mea sit vita virtutum luce polita
Deque malis tuta mundi curisque soluta.
Omnem languorem mentis carnisque dolorem
20. In me tua cura removeque tua prece pura,
Reprime nocturnos hostes pariterque diurnos,
Ne spolient, tundant, alia mihi vel mala fundant.
Ast obitus hora pietate tu mihi rora,
Gratum solamen mihi sis et dux ad ovamen.
25. Regni caelorum, gaudens ubi turma piorum
Concinit ante Dei vultum carmen iubilaei.
O flos caelestis, pia dans solamina maestis,

Ora pro cunctis vivis et corpore functis,
Ut vivis detur venia, pax et cumuletur,
30. Detur et aeterna lux functis aede superna.
O praesul invicte, si quisquam veneratur te
Te prece pulsando vel digne te venerando,
Hic, si turbatus fuerit, languore gravatus
Aut paupertate quacunque vel anxietate,
35. Per te sanetur, ditetur vel laetificetur.
Praestet plasmator hominum pius et miserator,
Omnipotens Dominus, qui regnat trinus et unus.

Clm. Monacen. 8394. saec. 15. A. — Orat. ms. Tegurinum saec. 15. Clm. Monacen. 20124. B.

205. De sancta Ursula.

1. Uirgo prudentissima,
Ursula regalis,
Decorata sanguine
mortis triumphalis,
O clemens, ab omnibus
me defende malis,
Ne unquam me cruciet
flamma gehennalis.

2. Regi praeclarissimo
Britannorum nata
Filioque Angliae
regis desponsata,
Undecim es milibus
virginum dotata,
Cuncta dele crimina
a me perpetrata.

3. Sanctorum reliquias
Romae visitastis
Papamque cum pluribus
sanctis congregastis,
Cum quibus Coloniae
mortem tolerastis
Et ad caeli nuptias
pariter intrastis.

4. Uirgines sanctissimae,
pro me supplicate,
Domini clementiam
mihi impetrate
Atque omne noxium
a me propulsate
Vestroque consortio
me associate.

5. Laudis huius canticum
a vestro conceptum,
Heu, indigno famulo
vobis sit acceptum,
Et a poenis tartari
me per vos ereptum
Gaudeam et gratia
Dei circumsaeptum.

6. Ad vos felicissimas,
angelis aequales,
Suspiro feliciter,
petens, quod larvales
Facies non videam
neque infernales,
Sed per vos possideam
sedes aeternales.

Orat. ms. Lehninense anni 1518. Cod. Berolinen IV° 29.

206. De sancta Ursula.

1. Uale, Venus Agrippinae,
Cui latae sunt reginae
Vice dotis peregrinae
Clarae bis athletae quinae,
Undena demum milia.
Regis nata Britannorum,
Gaude, victrix tyrannorum,
Theotheca paganorum,
Cephas gregis Anglicorum
Velantium per maria.

2. Salve, turma virginalis,
Vernans Ursulae sub alis,
Gaza ducis immortalis,
Quam necavit gens Hunnalis
Coloniae cis moenia.
Unde coetus Seraphici,
Iubilo canunt Anglici,
Tremiscunt daemoniaci,
Evanescunt barbarici,
Tota gaudet Almannia.

3. Laetare, Sion filia,
Cum hymnis ducens lilia,
Post agnum psallens gloria
In tuba Neomenia
Chorizas cum laetitia.
Ad has choreas gaudio
Nos florens transfer contio,
Ut tecum in tripudio
Fruamur Dei filio
In summi regis curia.

Orat. ms. Franciscanum saec. 15. Cod. Londinen. Reg. 2 A II. — 1, 7 doctrix tyrannorum.

207. De sancta Ursula.

1. O Christi martyr Ursula,
Deo praeelecta,
Quae de stirpe regia
Crederis profecta,
Tu pro Christi nomine
Martyr es effecta,
Mea per te omnia,
Rogo, sint protecta.

2. Tua sancta castitas
Ad te copulavit
Praesules et virgines,
Deus quas optavit,
Sed tyranni feritas
Has martyrizavit,
Christus quas in gloria
Secum collocavit.

3. Hinc te precor, Ursula,
Tua cum cohorte,
Aliquod solacium
Mihi fer in morte,
Contra hostes singulos
Sis tutamen forte,
Ut polorum pateant
Mihi per te portae.

4. O vos almae virgines,
Martyres beatae,
Quae cum ipsa Ursula
Truci morti datae
Estis, non pro crimine
Sed pro castitate,
Mortis in articulo
Vos me visitate.

5. Precor et, ut sentiam
Vestra sancta prece
Largam Christi gratiam
Mihi missam de se,
Ut purgari valeam
A peccati faece
Et salvari merear
Ab aeterna nece.

Cod. Palat. Vindobonen. 4087. saec. 15. — 1, 4 Crederis esse profecta. — 3, 1 sancta Ursula. — 4, 5 Estis fehlt.

II.

MORALIA.

208. De Amore Christi.

1. Si mihi vis firmare
   Iurato foedere,
   Quod nil velis amare,
   Me solum quaerere,
   Promitto plura dare,
   Me tibi iungere,
   Cuncta bella domare,
   Ut possis superare,
   Vires tribuere.

2. Imprimis cor consulta,
   Quid vis eligere?
   Requirunt, ecce, multa
   Tuum diligere,
   Sed vide, ne sis stulta,
   Cura distinguere,
   Si sum eligendus,
   Cunctisque praeponendus,
   Noli me spernere.

3. Ego natura Deus
   De patre prodiens,
   Ut mundaretur reus
   In matrem veniens,
   Factus pauper Ebraeus,
   In cruce patiens
   Patenter demonstravi,
   Quod nimis te amavi
   Tam magna faciens.

4. Dicas ad amatores:
   Quid pro me facitis?
   O carnales amores,
   Vos me inficitis,
   O vos, mundani flores,
   Cito deficitis,
   O mali suggestores,
   Ad aeternos ardores
   Vos me conducitis.

5. De me nihil habebis
   Nisi solacium,
   Nunc modicum censebis
   Mentale gaudium,
   Post aeterne ridebis
   In regno civium,
   Beata quae tenebis,
   Cum mihi cohaerebis
   Intra palatium.

6. Erras, si reperire
   Te putas melius,
   Totum debet transire
   Bonum exterius,
   In toxicum redire,
   Quod sapit dulcius;
   Ergo vitam acquire,
   Quae non potest perire
   Vivendo sanctius.

Cod. Londinen. Reg. 7 A VI. saec. 14/15. — 2, 6 Cara distinguere. — 2, 8 proponendus.

209. De Amore Christi.

1. Tu, qui cor tuum furaris
   Christo et praebes creaturis,
   A quibus forsan nec amaris
   Sed fictis falleris figuris,
   Heu quantis subdis te pressuris,
   Multiplex vae in omnibus,
   Circumdaris diversis curis,
   Fugae patet introitus.

2. Nonne vides et perpendis,
   Quod dolus est in omnibus,
   Pro quibus Deum offendis,
   Quo nihil est fidelius,
   [Quo] nihil [est] sanctius,
   [Quo] nil [est] iucundius
   Nil denique gratius,
   Nil denique felicius?

3. Cur despecto creatore
   Vagaris post inania
   Humano vinctus amore?
   Nonne est insania,
   Quod in terrenis delectaris
   Et fastidis caelestia?
   Vae tibi, qui in his moraris,
   Nam brevis horum gloria.

4. Cur refutatur dulcis hospes
   Pro mortali creatura?
   Quo veniente cedunt hostes,
   Pluunt bona, absunt dura,
   Succedit pax et fugit cura;
   Assunt enim nuptiae,
   Hilarescit mens secura
   Ab hostium formidine.

5. Cum sponsi tui immortalis
   Templum, a quo possidetur,
   Nonne plurimum gravaris,
   Quod Deus a te separetur?
   Qui, ut in te delectetur
   Et mansionem in te faciat,
   Quod nullus alius meretur,
   Cor sibi dari postulat.

6. Ergo, sponsa Dei vivi,
   Fuge modernos amatores;
   Frequenter legi et audivi,
   Quod dolus est in omnibus,
   Et quod gratiae destructores,
   Salutis sint adversarii,
   Turbationis illatores
   Et cruciatus varii.

7. O anima, quae [mansura]
   Iuberis diligere,
   Cur vana et peritura
   Christo vis praeponere,
   Qui te lavit sanguine.
   Quis fecit tibi talia?
   Noli parvipendere
   Dona tam insignia.

Cod. Palat. Vindobonen. (ol. Campen.) 883. saec. 14/15. — 1, 6 Multipliciter vae. — 2, 5 nil. — 6, 5 gratiae sint; nach diesem Verse folgt noch überzählig: Summi boni despoliatores. — 6, 6 sint fehlt. — Auf die Schwankungen des Versmafses nach Silbenzahl und Rhythmus braucht wohl nicht aufmerksam gemacht zu werden.

210. Dialogus Papae et Mariae V.

Papa.

1. Ave, sacratissima
   Dei creatura,
   Simul nobilissima,
   Digne te natura
   Cessit, beatissima,
   In partu quae pura
   Es, excellentissima
   Praesens et futura.

Papa.

2. Beatorum omnium
   Virgo praeelecta,
   Deum, deorum Dominum,
   Generans perfecta,
   Cum regina caelorum
   Per eum sis electa,
   Nobis per te pateat,
   Peto, via recta.

Papa.

3. Cuius condicionis sit,
   Sexus vel dignitatis,
   Qui devotionis causa
   Suis pro peccatis
   Te matrem invocaverit,
   Hunc absolve gratis
   Et mansionem sibi da
   In regno claritatis.

Papa.

4. De tua pietate
Credo quod nullus desperet,
Qui cum suavitate
Sua crimina defleret,
Et honestati tuae
Semper inhaereret,
Ad hoc omnis homo, peto,
Fortiter laboret.

Maria.

5. Ecce, nullum derelinquo,
De me qui confidit,
Huic ego adpropinquo
Statim, dum elidit
Crimina per gemitum
Vel confitendo scidit,
Illi mea gratia
Peroptime providit.

Papa.

6. Fundamentum fidei
Mater sis decora
Fiduciaque spei
Ultima in hora,
Relicto hoc exsilio
In caelum duci labora
Et coram tuo filio
Pro nobis exora.

Maria.

7. Gratia sum plena
Summi salvatoris,
Egoque regina
Nuncupor amoris,
Omnibus propino
Pocula dulcoris
Et architriclina
In angelorum choris.

Papa.

8. Honor pulchritudinis
Tuae dignitatis
Et decor magnitudinis
Tantae honestatis
Te decet peroptime,
Ut illa cum gravatis
Velis condividere
More pietatis.

Maria.

9. Illi qui a vitiis
Volunt resilire,
Illos in tristitiis
Non sino perire,
Superfluentem gratiam
Illis impertire
Cupio, quod appetant
Iustitiam sitire.

Papa.

10. Karitatis viscera
Nobis demonstrato
Et honestatis munera
Nobis propinato,
Relicto hoc exsilio
Tibi et tuo nato
In caelo collocemur
Iesu Christo dato.

Maria.

11. Leges cum theologia
Hoc de me fatentur,
Canones et melodia
Vobis congratulentur,
Quod animae fidelium
Per me redimentur
Ac infernales poenas
Nullas patientur.

Maria.

12. Mater ego facta sum
Propter peccatores,
De quibus forent aliqui
Facti meliores,
Illis sum subsidium,
Qui corrigunt errores
Et multos coram filio
Habebunt honores.

Papa.

13. Nobilis et generosa
Christi imperatrix,
Nobis esto fructuosa
Semper advocatrix,
Humilis, quoque formosa,
Nostra reformatrix
Et in te confidentibus
Sis semper reparatrix.

Maria.

14. O dic mihi, famule,
 Es aliquem scrutatus,
Qui postulavit veniam
 Et qui sit condemnatus?
Multos cum Theophilo,
 Qui fuit desperatus,
Saepe consolata sum,
 Cum ipse sit beatus.

Papa.

15. Peccata nostra nimia,
 Heu, sunt infinita,
Delicta quoque crimina,
 Quae, pro dolor, in vita
Vel contra Deum fecimus,
 Te peto, redde quita.
Quae nondum emendavimus,
 Tu dele, margarita.

Maria.

16. Quaeso, mi dilecte fili,
 Verbis cum sinceris
Funde preces sine mora,
 Taliter mederis
Cum dolore cordis
 Gemitibusque veris
Vitam contemplativam duc,
 Sic mecum semper eris.

Papa.

17. Rebus transitoriis
 Difficulter cedo,
Poenis castigatoriis
 Invitus carnem laedo
Sed praecellenti gratiae
 Tuae tantum credo,
Quapropter tuo filio
 Semperque tibi me do.

Maria.

18. Serve, serves mea scripta
 Et quae tibi dico,
Licet ego benedicta
 Sim, non maledico,
Non postponas Deum tuum,
 Ne cum inimico
Tibi merces condonetur
 Nunc et in antiquo.

Papa.

19. Tanta virtus, simul fides
 De te recitatur,
Illum scio non elides,
 Qui de te gloriatur,
Sed a tuo filio
 Ille coronatur
Et per tuam dexteram
 Post hoc condonatur.

Maria.

20. Vita, dilectissime,
 Foret tibi data
Et sensibus, carissime,
 Quinis adornata,
Nobilem per animam
 Sunt membra decorata,
Custodi hanc a vitiis,
 Sic erit Deo grata.

Papa.

21. Xriste, tua loquitur
 Mater valde dure,
Licet consoletur me,
 Tamen valde pure
Mihi dat intellegere,
 Quantae sint pressurae,
Quapropter, Iesu Christe, me
 Commendo tuae curae.

Maria.

22. Y, mi fili, mater tua
 Loquitur aperte,
Cunctis utriusque sexus
 Asserendo certe,
Licet meus natus tuus
 Frater sit aperte,
Te non locat cum beatis
 Gratis, scias per te.

Papa.

23. Zelus nostrum tu celato,
 Christus donet (nos) deflere
Nostra possimus scelera,
 Nostrique miserere,
Graviter offendimus
 Te, taliter medere,
Nos cum caelorum civibus
 Fac caelum possidere.

Christus.

24. Congregando congregabo
Illos, qui fecerunt
Mei patris voluntatem
Mihique crediderunt
Et pietatis opera
Quinque compleverunt,
Illos iam certifico,
Quod semper mecum erunt.

Papa.

25. AB hoc qui legerit
Suis pro peccatis
Et gratias exegerit
Matri honestatis,
Ille memor mei sit,
Ut nos cum beatis
Deus collocet simul
In regno claritatis.

Cod. Maihingen. (ol. Faucen.) II 1. 8° 31. saec. 15. A. — Orat. ms. saec. 15. Cod. Sangallen. 485. B. — Orat. ms. Carthus. Hildesheimen. saec. 15. Cod. Iosephini Hildesheimen. 3 (6). C. — Orat. ms. Domus Novae Lucis anni 1477. Cod. Ultraiectin. Scriptt. Eccl. 375. D.

1, 1 Ave, virgo sacratissima BC. — 1, 4 Digne tibi natura ABC. — 1, 5 Cesset B; Testis verissima C; Tu excellentissima D. — 1, 6 In partu quia A; In partu quoque D. — 1, 7 Es fehlt B; Casta beatissima D. — 1, 8 Piis et futura B. — 2, 2 praedilecta BC. — 2, 5 Dum A; regina tu caelorum D. — 2, 7 Nobis ut peto via D. — 2, 8 Via peto recta BC; Pateat per te recta D. — 3, 2 Sexusve sit vel dignitatis D. — 3, 3 causa devotionis C; Qui te causa D. — 3, 4 Suisque pro B; Suis exorat pro D. — 3, 5 fehlt D; invocavit B. — 3, 6 mater gratis D. — 3, 7 Et mansionem praestabis D. — 3, 8 Tis in regno D. — 4, 2 Credo fehlt A. — 4, 4 Sua fehlt A; peccata C. — 4, 5 Sed honestati B; Si honestati D. — 4, 6 Semper ut inhaeret ABC. — 4, 7 Et ad hoc omnis homo hodie D. — 4, 8 Ut peto fortiter D. — 5, 3 Illi mea gratia D. — 5, 4 Sententiam cum elidit B; Peroptime providit D. — 5, 5 Huic ego appropinquo D. — 5, 6 Statim dum elidit D. — 5, 7 Crimina per gemitum D. — 5, 8 Vel confitendo scidit D. — 6, 3 Fiduciaque vel spei B; simul spei AC. — 6, 6 In caelum nos labora A, duci nos C, nos duci D. — 6, 8 Tu pro nobis D. — 7, 1 Gratia repleta sum A, Gratia quod repleta B. — 7, 2 Sum summi B. — 7, 3 Eius quod regina B. — 7, 5 sq. pocula propino D. — 8, 3 Et deitas B. — 8, 6 Ut illa tamen gratis D. — 9, 1 Illis A. — 9, 2 Solent resilire A. — 9, 5 Supereffluente A. — 9, 7 Cupio iustitiam D. — 9, 8 Quod appetant D. — 10, 6 Tibi quoque nato A. — 10, 7 caelis B, caelum CD. — 10, 8 Rite Iesu Christo B. — 11, 1 Lege A. — 11, 3 cum melodia D. — 11, 4 Nobis BD. — 11, 7 Ita quod infernalis ABC. — 11, 8 Nunquam D. — 12, 3 Ex quibus B. — 12, 7 Et fehlt C. — 11, 8 Accipiant D. — 13, 3 Nobilis esto D. — 13, 5 Humilisque D. — 13, 6 informatrix C. — 13, 8 Sis fortis D. — 14, 3 gratiam A. — 14, 4 damnatus D. — 14, 7 Saepius B. — 15, 2 et infinita B. — 15, 4 Quod B. — 15, 5 Vel fehlt C. — 15, 6 redde fehlt BD. — 15, 7 Quae non D; Quod nondum B. — 16, 1 fili fehlt A. — 16, 2 Verbis fehlt B. — 16, 6 Et gemitibus cum veris AC; Et gemitus cum B. — 17, 7 fehlt C; Vitam contemplationem ducas B; Contemplativam ducas D. — 17, 8 semper mecum B; Vitam, sic mecum eris D. — 17, 5 praecellente A; Quaecunque tuo filio D. — 17, 6 Quia semper tibi me do D. — 17, 7 Nam praecellenti gratiae D. — 17, 8 Tuae tantum cedo D. — 18, 1 mea dicta A; Serve fehlt D. — 18, 2 Quae tibi, fili, dico D. — 18, 3 ego fehlt D; sim benedicta C. — 18, 4 Sum ob hoc D; Non tamen maledico C. — 18, 6 in inimico B; Meo vivas cum inimico D. — 18, 7 Tibi mentes condonatur B; Tibi merces tunc donetur D. — 18, 8 Similis cum antiquo D. — 19, 1 fidis B; Tanta simul virtus et fides C: Tanta similis fides D. — 19, 4 De te qui D. — 19, 7 Et per tuam pietatem BC; Ac per tua merita D. — 19, 8 Ad caelestia perducatur D. — 20, 1 dulcissima A, dulcissime B. — 20, 3 Et fehlt D. — 20, 4 Quiris A, quaevis B, quivis D. — 20, 7 Custodo D. — 21, 1 sq. Christe mater tua loquitur AB. — 21, 3 consoletur reos

D. — 21, 5 intellegere dat D. — 21, 7 Iesu fehlt A. — 22, 1 O mi fili B, mater mea BCD. — 22, 2 directe D. — 22, 3 Cunctisque B. — 22, 4 certe fehlt C. — 22, 6 experte C. — 22, 7 Te non licet D; Non te locat cum locis B. — 23, 1 Zelus = Scelus. — 23, 2 Christus fehlt BCD. — 23, 3 ut possimus A; poscimus B; crimina D. — 23, 4 que fehlt D. — Str. 24 u. 25 umgestellt BCD. — 24, 3 Voluntatem mei patris D. — 24, 4 Nec non crediderunt D. — 24, 5 Et opera pietatis D; Et caritatis C. — 24, 6 Omnem compleverunt D; Quandoque compleverunt C. — 24, 7 Illos certifica B, nunc certifico D. — 24, 8 Mecumque semper erunt A; Mecum quoque semper B. — 25, 1 Et qui hoc cum A; Et ob hoc qui B; Z hoc qui D; (AB hoc = Abcedarium hoc.) — 25, 2 Suisque C; Praesens pro D. — 25, 3 gratiam B. — 25, 4 Mariae honestatis A; Maternae honestatis D; Matri pietatis C. — 25, 5 Et ille A, Ut ille BC; mei memor C; Et memor mei D. — 25, 6 nos fehlt B; Ut me cum C; Nec non cum D. — 25, 7 Deus nos collocet B; simul fehlt B; collocet insimul A; insimul collocet D. — Statt der Aufschrift Papa setzt B stets Peccator; vor Str. 21 irrig Maria A; vor Str. 22 Christus BCD; vor Str. 25 Auctor B, Auctor orationis D, letzteres ebenso vor Str. 24. — „Oratio beati Urbani quinti, qui ditavit cuilibet oranti [sic] pro peccatis suis et in laude gloriosae virginis Mariae a qualibet litera Alphabeti duobus annis uno criminalium, reliquo venialium indulgentiae. C; „Istas septem orationes, ut fertur, compilavit summus pontifex Urbanus V, conferens de qualibet litera Alphabeti, quotiens integra sequens oratio fuerit lecta, indulgentiam unius anni criminalium et unius anni venialium peccatorum.“ D. — Vergl. auch Milchsack I, 96 sqq.

211. Alphabetum de bonis sacerdotibus.

1. Ad perennis vitae fontem
   et amoena pascua
   Praesul anxio qui corde
   scandere desiderat,
   Talem se per omne tempus
   curet ut exhibeat:

2. Bonus pastor ad commissi
   ovilis custodiam
   Mente semper circumspecta
   ardenter invigilat,
   Pestifer ne lupus oves
   fauce artet improba.

3. Curis nunquam perituris
   mentem piam occupat,
   Sed satagit, gregis sui
   numerum ut augeat,
   Pro quo metuit nec mortis
   subire discrimina.

4. Dignis semper studiosus
   occupatur actibus,
   Aut sacrarum paginarum
   lectione pascitur,
   Aut cernendo mente Christum
   ad superna ducitur.

5. Exit et activae vitae
   interdum ad spatia,
   Inter cetera et carnis
   praeparat subsidia,
   Inquilinis et externis,
   ne desit, quod tribuat.

6. Ferculorum alimentis
   famem pellit carneam,
   Mentium suavis verbi
   effugat inopiam,
   Gemina relevans ope
   miserorum viscera.

7. Gratis ut redemptor iussit
   munerum charismata
   Dignis tribuit spernendo
   tripartita munera
   Manus et obsequiorum
   favorumque retia.

8. Honus esse non honorem
   sacri gradus culmina
   Mente cernens perituras
   refugit delicias,
   Aliorum curam gerens
   postponendo propriam.

9. Iubar solis ut refulgens
noctis fugat tenebras,
Lumine sic verbi lustrat
audientum pectora
Bonus praesul et expellit
vitiorum nebulas.

10. Karitatis quod est Deus,
sic custodit lineam,
Ut potentes et egenos
aequaliter diligat
Et ne minimis se unquam
per tumorem .praeferat.

11. Lychnos manibus retentans,
id est bona opera
Proximis monstrare studet,
lumbos super ubera
Cingit etiam, quod cordis
possidet munditiam.

12. Malos congruis terrendo
corrigit affatibus,
Bonos ad perseverandum
blandis mulcet vocibus,
Nova referens de regno,
prisca de supplicio.

13. Non cessat precari Christum
plebis pro excessibus,
In vigiliis se ipsum
mactans et ieiuniis,
Hostia sit viva Deo,
monet ut apostolus.

14. Omnia fit cunctis, gaudet
simul cum gaudentibus,
Cum maerentibus tristatur,
deplorat cum flentibus,
Ceū propriis sic dolet
alienis lapsibus.

15. Prudens ut serpens malorum
devitat astutiam,
Simplex ut columba nulli
rependit malitiam,
Bos est tolerando mala,
leo contra vitia.

16. Quinque vel duo suscepta
talentorum pondera
Reportare redemptori
satagit duplicia,
Timens, ne exteriores
mittatur in tenebras.

17. Rationis freno semper
sensum regit proprium,
Noxia non aure capit,
non cernit luminibus,
Nil olfactu, nil in gustu,
nil peccat in actibus.

18. Sicut tuba vocis suae
exaltat melodiam
Populorum sine metu,
dum coercet crimina,
Miscens asperis fomenta
tristibusque mitia.

19. Talis quisque praesul iustus,
cum iudex advenerit,
Quantos hic sermone suo
Christo acquisierit,
Praemia pro tantis regni
ab ipso accipiet.

20. Vos itaque, magni patres,
praesules egregii,
Imitari tales, precor,
ardenter contendite
Et eorum per exempla
sedule gradimini.

21. Xristi Domini praecepta
gestate sub pectore,
Mundi vana et caduca
perfecte deserite,
Crucem semper baiulantes
magistrum sequimini.

22. Ymnis iugiter et psalmis
Deo laudem pangite,
Plebem Christi boni semper
exemplis imbuite,
Linguae nunquam claustris vestris
damnentur silentia.

23. Zelum hostis praecavete
 circumspecte undique,
Possidete, dicat iudex
 iustus ut, cum venerit,
Praeparatum vobis regnum
 mundi ab origine.

Cod. Sangallen. 573. saec. 10/11. — 2, 5 Fertifer. — 7, 2 numerum. — 10, 6 proferat. — 11, 1 Licinos manibus. — 13, 1 peccari. — 16, 3 redemptoris. — 17, 2 sensus erigit.

212. Alphabetum de malis Sacerdotibus.

1. Aquarum meis quis det fontem oculis
Ad deplorandam pastorum amariter
Reprobam vitam non tenentem tramitem
 Mente supernum?

2. Bonus, pro suis qui det vitam ovibus,
Vix reperitur pastor his temporibus,
At mercenariis abundant ovilium
 Saepta sacrorum.

3. Curis mundanis pastores inserviunt
Lucrisque cuncti inhiant fugacibus,
Idcirco lupi patet grex dominicus
 Morsibus atris.

4. Divinae legis abdita mysteria
Plebibus Christi non est qui aperiat,
Nec est ieiunis mentibus qui praebeat
 Pabula verbi.

5. En, adimpletur, quod sagaci spiritu
Propheta dixit: erit sicut populus
Sic et sacerdos tempore novissimo
 Cordis egeni.

6. Factum videmus. quod divina sonuit
Vox, vitae nostrae sal infatuatum est,
Quod ne iam foras mittatur timendum est,
 Ad nihil aptum.

7. Gratis accepta munerum charismata
Gratis non dantur, expetuntur praemia,
Ne qua sit ictus timetur sententia
 Simon iniquus.

8. Honores sacros adipisci cupiunt,
Non ut doctrinis erudiant subditos,
Sed ut stipentur, verbis obsequentium
Plus venerentur.

9. Iuvamen ferre oppressis cum debeant
Et recreare tribulantum viscera,
Hos inde premunt, illos magis sauciant
Flumine verbi.

10. Karitas vera, quod est donum optimum,
Non est in illis, despiciunt subditos,
Pauperes spernunt, peregrinos respuunt
Mente tumenti.

11. Lychnos ardentes, ut praecepit Dominus,
Manu non gestant, ut accendant proximos,
Nec dare laxis curant, heû, pro dolor,
Cingula lumbis.

12. Mundi repleta iugera sunt messibus,
Messores desunt metendi segetibus,
Mitte per fruges tuos operarios,
Christe, precamur.

13. Non est medelam qui praebeat languidis
Quique elisos et confractos elevet,
Nisi nos rector corrigas iustissime,
Nempe perimus.

14. Omnes, quod suum est, pastores quaesitant,
Neglegunt curam gregis et custodiam,
Ideo morbi vis saeva et lurida
Serpit in omnes.

15. Pastorum pastor cito iam adveniet;
Quid vos pastores facietis, dicite,
Commisi gregis qui curam neglegitis
Vana sequentes?

16. Qui terrae datum absondit in scrobibus
Talentum, diris mancipatur ignibus,
Cur non timetur, ne parva sit illius
Poena, sequaces?

17. Resistit nullus oppressori pauperum,
Canes sunt muti, elatrare nesciunt
Nunc sacerdotes, ut librorum veterum
Dicta loquuntur.

18. Si quando forte de scripturis aliquid
Vel vile narrant, vanae laude gloriae
Ut extollantur, non ut prosint animae,
Mente volutant.

19. Terra suetis infecunda frugibus
Hic non ornatur, non est modus aërum,
Diversis mundus hinc malis opprimitur
Iam ruiturus.

20. Vineam patris, o proles altissimi,
Iam bone pastor miseratus respice,
Sana contritos et iacentes erige,
Ne pereamus.

21. eXtolle nomen sacerdotum infimis,
Quod volutatur terra sub negotiis,
Et fac, ut tibi famulentur iugiter,
Rector Olympi.

22. Ymnos psalmosque, da, ut tibi concinant,
Tramitem rectum, concede, ut teneant
Nec iam incedant amplius per invia
Perditionis.

23. Zelo benigno, tribue, ut ardeant
Curamque sui ovilis ut habeant
Et tecum sancta possidere valeant
Gaudia regni.

Cod. Sangallen. 573. saec. 10/11. — 8, 3 stipantur mis obsequentium. — 14, 1 quae suum. — 20, 1 Vinea. — 21, 4 Recta Olympi.

213. Dictamen de Presbyteris.

1. Multi sunt presbyteri,
qui ignorant, quare
Super domum Domini
gallus solet stare;
Quod propono breviter
vobis propalare,
Si vultis benevolas
aures mihi dare.

2. Gallus est mirabilis
Dei creatura
Et recte presbyteri
illius figura,
Qui praeest ecclesiae
animarum cura,
Stans pro suis subditis
contra nocitura.

3. Supra crucem positus
gallus contra ventum
Caput diligentius
erigit extentum,
Sic plebanus, ubi scit
praedonis adventum,
Illi se obiciat
pro grege bidentum.

4. Videmus, quod piger est
gallus aliquando
Sive levis nimium
contra ventum stando,
Sic multi presbyteri
quasi dormitando
Locum dant diabolo,
praedoni nefando.

5. Gallus regit plurimam
 turbam gallinarum
 Et sollicitudinem
 magnam habet harum,
 Sic plebanus capiens
 curam animarum
 Doceat et faciat,
 quod sit Deo carum.

6. Gallus granum colligens
 convocat uxores
 Et illud distribuit
 ante cariores,
 Tales discat presbyter
 pietatis mores
 Dando suis subditis
 scripturarum flores.

7. Gallus tempus praecinens
 horae nocturnalis
 Primitus a propriis
 se castigat alis,
 Castigando primum se
 pastor fiat talis,
 Tunc dicendo subvenit
 subditorum malis.

8. Quasi rex in capite
 gallus coronatur,
 In pede calcaribus
 ut miles armatur,
 Quanto plus fit senior,
 pennis deauratur,
 In nocte dum concinit,
 leo conturbatur.

9. Sic pastor, qui bene scit
 populo praeesse,
 Pigros cum calcaribus
 monet indefesse,
 Confortando debiles
 verbi Dei messe,
 Post laborem aureus
 ut rex debet esse.

10. Solet leo tremere
 de galli canore,
 Et fugit diabolus,
 solito de more
 Gallus cum cantaverit,
 sed magis ab ore
 Albi galli; reor hoc
 in figura fore.

11. Castitas albedine
 solet figurari,
 Et plebani maxime
 solent honorari
 Illi, qui luxuria
 nolunt inquinari,
 Ab hic credo citius
 daemones fugari.

12. Gallus suas feminas
 solet verberare,
 Has, quas cum extraneo
 novit ambulare,
 Sic sacerdos subditos
 debet castigare,
 Contra legem Domini
 qui solent peccare.

13. Basiliscus nascitur
 ovis de gallorum,
 Sic crescit diabolus
 ex presbyterorum
 Magna neglegentia,
 qui de subditorum
 Non curant sceleribus
 nec de spe caelorum.

14. Pullos solet ducere
 gallus mutilatus,
 Et a mulieribus
 per hoc fit amatus,
 Sic pro caeli gloria
 presbyter castratus
 Deo et hominibus
 per hoc erit gratus.

15. Gallus nunquam negligit
 tempus vespertinum,
 Tunc cum suis subditis
 volat ad supinum,
 Ut in nocte media
 tempus matutinum
 Servis Dei praecinat
 ad opus divinum.

16. Sic et bonus presbyter
respuens terrena
Ducat suos subditos
ex inferni poena
Praebens iter caelicum
caeli per amoena,
Cum Christus advenerit,
turba sit serena.

17. Haec nobis sufficiant
de gallo notata
Et in audientium
corda sint locata
Tenaci memoria,
quasi nux muscata
Plus reddit aromata
bene masticata.

18. Imitator galli sis,
sapiens plebane,
Vivendo sollicite,
consurgendo mane,
Lege, stude, praedica,
horas tuas cane
Et sic in caelestibus
corde, mente mane.

Cant. ms. Engelbergense saec. 14. Cod. Engelbergen. 314. A. — Collect. ms. Campense saec. 14/15. Cod. Vindobonen. 883. B. — Collect. ms. Stiriacense saec. 15. Cod. Stiriacen. L 26 [s. n.] C. — Collect. ms. incerti orig. saec. 15. Clm. Monacen. 641. D.

1, 3 Supra A. — 1, 4 debet stare B. — 1, 5 Hoc propono A; Sed hoc vobis breviter D; fehlt B. — 1, 6 volo propalare D; vobis propellare C; fehlt B. — 1, 7 Aures si benivolas D. — 1, 8 Mihi vultis dare D. — Str. 2 ist Str. 3 D, Str. 4 C. — 1, 3 Et recte sic presbyter A; Et sic bonus presbyter D. — 2, 4 eius fit figura A. — 2, 5 Praeest qui D. — 2, 6 cura animarum B; pastorali cura C. — Str. 3 ist Str. 2 CD. — 3, 5 Sic sacerdos A. — 3, 6 daemonis A. — 3, 7 Illic AC; Illuc D; Illi se obviat B. — 3, 8 grege pro D. — Str. 4 fehlt AD; ist Str 3 C. — 4, 3 lenis B. — Str. 5 ist Str. 9 A. — 5, 4 magnam gerit D. — 5, 5 Sic sacerdos A, cupiens D, copiam B. — 5, 6 habens animarum B. — Str. 6 ist Str. 5 C. — 6, 1 granum repperit AB. — 6, 2 et vocat AB. — 6, 3 illud spargit protinus C. — 6, 4 inter cariores D. — 6, 5 Sic addiscant clerici A; Discant sic presbyteri D. — 6, 7 Doceant et faciant A; Sua distribuere D. — 6, 8 pro Deo et honores D. — Str. 7 ist Str. 8 C; fehlt A. — 7, 5 se fehlt C. — Str. 7 lautet in D:

Gallus nocte media studet personare,
Ante cantum fortiter alas ventilare,
Sic sacerdos providus sera noctis hora
Ad laudandum Dominum surgat sine mora.

Schon der Reim verrät hier die Bearbeitung. — Str. 8—11 fehlen D. — Str. 8 ist Str. 9 C; Str. 4 A. — 8, 5 plus sit A. — 8, 6 decoratur A. — 9, 1 Sic sacerdos, qui debet A; Sic sacerdos, qui bene scit C. — 9, 4 monens A. — Str. 10 und 11 fehlen A. — Str. 10 ist Str. 11 C. — 10, 1 Leo solet C. — 10, 5 Dum gallus cantaverit B. — 10, 6 fehlt B. — Str. 11 ist Str. 12 C. — 11, 3 Et maxime presbyteri C. — 11, 4 debent vicari [l: venerari?] C. — 11, 5 Illum quod luxuria. B. — 11, 6 potest inquinari B. — Str. 12 ist Str. 7 A, Str. 8 D. — 12, 3 extraneis A. — Str. 12 lautet in D:

Gallus fert calcaria more militari
Castigando feminas nutu salutari,
Sic sacerdos corrigat legis transitores
Verbis et flgitiis [sic], ut sint meliores.
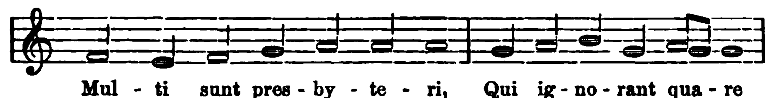
Str. 13—18 fehlen D. — Str. 13 ist Str. 8 A. — 13, 2 ex ovis gallorum B. — 13, 3 Sic crescit vis daemoniorum A; sic surgit vis daemonis C. — 13, 4 de presbyterorum A. — 13, 5 Multa negligentia AC. — 13, 6 quia subditorum B. — 13, 8 nec regnum caelorum B. — Nach Str. 13 hat B noch folgendes: In pede fert calculum gallus mutilatus, Quando diu vixerit et inveteratus. Damit bricht das Lied in B ab. — Str. 14 ist Str. 10. A. — 14, 2 mulitatos A; maritatus C. — 13, 3 Ut in mulieribus C. — 13, 4 semper est amatus A. — 14, 5 Sic procedit gloria A. — 14, 8 semper erit gratus C. — Str. 15 ist Str. 6 C; Str. 11 A. — 15, 3 Et cum suis A. — 15, 7 Dei servis C. — Auf diese Str. folgt [als Str. 7] in C die folgende, die eine Verschmelzung von Str. 15 und 16 in eine zu sein scheint:

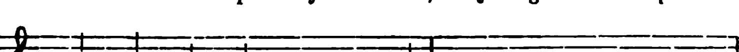
Quando solis radius ad occasum tendit,
Gallus ad cubiculum altius ascendit,
Sic sacerdos, qui vere Deum apprehendit,
Perituri saeculi decus parvipendit.

Str. 17 ist Str. 6. C. — 17, 2 narrata C. — 17, 4 sint dictata A. — 17, 7 Plus reddunt A; Pios reddit odoratus C. — Str. 18 ist Str. 15 C, Str. 9 D. — 18, 7 Possis ut cum subditis D. — 18, 8 caeli frui pane D. — Aufser diesen Str. hat C noch [als Str. 14] die folgende:

Cappo senex lapidem solet enutrire,
Qui est inter principes dignitatis mirae,
Sic sacerdos, qui caste se scit custodire,
Calculum recipiet, qui nequit perire.

Eine Singweise zu dem Liede bietet A:

Aus einer Handschrift der Stiftskirche in Öhringen steht das Lied mit weiteren Lesarten und Fehlern in Serapeum I, 107 und daraus bei Duméril II, 12 ff. Neuerdings aus einer Lenneper Handschrift des 18. Jahrh. im Kölner Pastoralblatt 1898, 56 u. f. — In B steht am Schlusse des Gedichtes: „Wilhelmus Nan, sacerdos in Leyden."

214. De Statu Sacerdotali.

1. Viri beatissimi
   sacerdotes Dei,
Praecones altissimi,
   lucernae diei,
Caritatis radio
   fulgentes et spei,
Auribus percipite
   verba oris mei.

2. Vos in sanctuario
   Deo deservitis,
Vos vocavit palmites
   Christus, vera vitis,
Cavete, ne steriles
   aut inanes sitis,
Si cum vero stipite
   vivere velitis.

3. Vos cepistis vineam
Dei procurare,
Quam doctrinae rivulis
debetis rigare,
Spinas atque tribulos
prorsus exstirpare,
Ut radices fidei
possint germinare.

4. Vos estis catholicae
legis protectores,
Sal terrae, lux hominum,
ovium pastores,
Muri domus Israel,
morum correctores,
Iudices ecclesiae
gentium doctores.

5. Si cadat protectio
legis, lex labetur,
Si sal evanuerit
in quo salietur?
Nisi lux appareat,
via nescietur,
Si pastor non vigilet,
ovile frangetur.

6. Vos estis in area
boves triturantes,
Prudenter a palea
grana separantes,
Vos habent pro speculo
legem ignorantes
Laici, qui fragiles
sunt et inconstantes.

7. Quidquid vident laici
vobis displicere,
Dicunt procul dubio
sibi non licere,
Quidquid vos in opere
vident adimplere,
Credunt esse licitum
et culpa carere.

8. Cum pastores ovium
sitis constituti,
Non estote desides
sicut canes muti,
Vobis non deficiant
latratus acuti,
Lupus rapax invidet
ovium saluti.

9. Grex fidelis triplici
cibo sustinetur:
Corpore dominico,
quo salus augetur,
Sermonis compendio,
quod discrete detur,
Mundano cibario,
ne periclitetur.

10. Ovibus tenemini
Vestris praedicare,
Sed quid, quibus, qualiter,
ubi, quando, quare,
Debetis sollicite
praeconsiderare,
Ne quis in officio
dicat vos errare.

11. Spectat ad officium
vestrae dignitatis
Gratiam petentibus
dona dare gratis,
Sed, si cuiquam fidei
munera vendatis,
Incursuros Giezi
lepram vos sciatis.

12. Gratis eucharistiam
plebi ministrate,
Gratis confitemini,
gratis baptizate,
Secundum apostolum
cunctis gratis date,
Solum id, quod fuerit
vestrum, conservate.

13. Vestra conversatio
sit religiosa,
Munda conscientia,
vita virtuosa,
Regularis habitus
mensque gratiosa,
Nulla vos coinquinet
labes criminosa.

14. Nullus fastus deprimat
signum vestrae vestis,
Gravis in intuitu
habitus sit testis,
Nihil vos illaqueet
curis inhonestis,
Quibus claves traditae
regni sunt caelestis.

15. Estote breviloqui,
ne vos ad reatum
Protrahat loquacitas,
nutrix vanitatum,
Verbum, quod proponitis,
sit abbreviatum,
Nam in multiloquio
non deest peccatum.

16. Estote benevoli,
sobrii, prudentes,
Iusti, casti, simplices,
pii, patientes,
Hospitales, humiles,
subditos docentes,
Consolantes miseros,
pravos corrigentes.

17. Utinam sic gerere
curam pastoralem
Possitis et ducere
vitam spiritalem,
Ut, cum exueritis
chlamydem carnalem,
Induat vos Dominus
stolam aeternalem.

Collect. ms. Augustanum saec. 15. Clm. Monacen. 3594. A. — Collect. ms. Stiriacense saec. 15. Cod. Stiriacen. L 26 [s. n.] B. — Praecordiale devotorum imp. Argentinae 1489 C. — 1, 1 Viri venerabiles C. — 1, 4 lucerna Dei C. — 1, 6 atque spei C. — 2, 1 in sacerdotis B. — 2, 5 nec inanes A. — Str. 3 steht hinter Str. 5 AC. — 3, 4 rogare B. — 3, 6 procul exstirpare AC. — 4, 2 sq. sind 4, 5 sq. C. — Str. 5 fehlt B. — 5, 2 lex habetur A. — 5, 7 Nec si pastor vigilet A. — 6, 8 et ignorantes C. — Str. 9 fehlt B. — 9, 7 Mundo C. — 10, 1 Omnibus C. — 10, 6 pie considerare A. — 10, 7 Nequam in A. — 10, 8 dicant A. — 11, 3 Gratiae C. — 11, 5 si unquam C. — 11, 7 Gezi AC; Iesi B. — 11, 8 lepram tunc sciatis B. — 12, 6 cuncta B. — 12, 8 bonum conservate B. — 13, 6 mens quoque A. — 13, 7 coinquinat A. — 14, 2 vestrae mentis A. — 15, 5 apponitis C. — 15, 8 deerit B. — 16, 1 Estote lingua cauti C. — 16, 5 homines A. — 17, 3 Velitis et ducere C. — Vgl. betreffs des Inhaltes weiter unten das Lied: „Tempus acceptabile“ Str. 13 sqq.

215. De Pastore et Mercenario.

1. Ille pastor optimus
Merito censetur,
Qui pro suis ovibus
Mori non veretur.

2. Ille mercenarius
Iure nuncupetur,
Qui, dum venit lupulus,
In fugam vertetur.

3. Vere mercenarii
Multi sunt praelati,
Ad curam dominici
Gregis sunt vocati,

4. Cuius lanam tollere
Semper sunt parati,
Ipsum sed defendere
Raro sunt probati.

5. Hi, dum lupum viderint
Gregem invadentem
Ipsumque perpenderint
Viribus potentem,

6. Parvipendunt ponere
Animam pro grege,
Terga fugae reddere
Sed habent pro lege.

7. Plus augere numerum
Volunt confessorum,
Quam implere martyrum
Candidatum chorum.

8. Sed si lupus fuerit
Viribus minutis,
Pellisque remanserit
Pretiosa tutis,

9. In tantum de pretio
Pellis gratulantur,
De gregis periculo
Quod vix recordantur.

10. De pastoris nomine
Gratulantur multum,
Pecoris sed minime
Sui noscunt vultum,

11. Cuius quando maculas
Sors detur videre,
Ingentes laetitias
Cernuntur habere.

12. Sperantes sunt situlae
De repletione,
Non curantes maculae
De remotione.

13. Sui gregem Domini
Quando vigilare
Deberent solliciti,
Ne posset errare,

14. Intra tecta latitant
Sopore torpentes
Vel, si forte vigilant,
Male sunt studentes.

15. Non student, ut animas
Perditas lucrentur,
Sed carnis delicias
Quomodo sectentur.

16. Ad particularia
Ultra non descendam,
Ne, si dicam singula,
Hos nimis offendam.

17. Deus, cui omnia
Nuda sunt secreta,
Horum novit studia
Perversis repleta.

18. Non abs re cauponibus
Isti comparantur,
Qui licet in domibus
Laute nutriantur,

19. Illos tamen procreant
Filios gallinae,
Hinc fit, ut proficiant,
Dum caxant coquinae.

20. Quis in domo Domini
Lautius nutritur,
Quam praelati singuli,
Sicut vulgo scitur?

21. Si quis videt filios
Horum spiritales,
Utinam non spurios
Gignerent carnales.

22. Ad quem ergo reliquum
Usum deputantur,
Quam ut ad igniculum
Coquinae ferantur

23. Huius, qui diabolus
Idcirco vocatur,
Quod martellus geminus
Ei tribuatur?

24. Unus est materia
In re quavis vilis,
Alter est et anima
Naturae subtilis.

25. Non solum non liberant
Suos ab errore,
Sed eosdem maculant
Pravo suo more.

26. Istos ergo fugere,
Quando bonum sentis,
Et velis corrigere
Librum tuae mentis.

27. Tunc ad exemplaria
Recurras antiqua,
Quoniam recentia
Nimis sunt iniqua.

28. Multa fuit bonitas
Pastorum priorum;
Qualis sed perversitas
Patet modernorum?

29. De quo si metaphoram
Delectat audire,
Carmen tibi proferam
Quod potes sentire:

30. Duplex animalium
Genus reperitur,
Ut ex libris plurium
Sapientum scitur.

31. Uni cibus deficit,
Ubi generatur,
Natura cur praecipit,
Ut hoc moveatur

32. De nativo loculo
Sicque cibum quaerat,
Sicut naturatio
Donat, vitam gerat.

33. Provisum est aliter
In loco nativo
De cibo, qui corpori
Competens sit vivo.

34. Hoc non locum variat
Dilatationis
Motu, sed plus fluctuat
Vi constructionis.

35. Primitus ecclesia
Pauperes habebat
Pastores, ad varia
Loca quos mittebat,

36. Ut gregis dominici
Curam observarent
Sicque suo corpori
Cibum procurarent.

37. Semen evangelicum
Ubique spargebant,
Unde messis plurimum
Pretium metebant.

38. Postquam est ecclesiae
Venenum infusum
Grandis opulentiae,
Hunc mutavit usum.

39. Pastores cur renuunt
Locum variare,
Propter quod incipiunt
Oves deviare.

40. Hi licet localiter
Bene non moventur,
Vere tamen aliter
Moveri videntur.

41. Spiritu superbiae
Moti dilatantur,
Peste avaritiae
Constricti gravantur.

42. Sic demum sufficiat
Malis de praelatis,
Quos de malo retrahat
Mater pietatis.

43. Adhuc habet alios
Grex Dei pastores,
Qui nec gazae cumulos
Quaerunt nec honores,

44. Sed solum desiderant,
Ut sibi commissum
Gregem sic custodiant,
Ne intret abyssum.

45. Ipsum verbo nutriunt
Simul et exemplo,
In plateis instruunt
Simul et in templo.

46. Pro gregis periculo
Vitam levipendunt,
Coram omni populo
Saepe quod ostendunt.

47. Personas offendere
Non curant potentum,
Timeo sed vivere
Horum nusquam centum.

48. Isti, quia populum
Vivi docuerunt,
Post vitae curriculum
Ut poli lux erunt,

49. Et quia iustitiam
Propagabant Dei,
Pure cernent gloriam
Suae faciei,

50. Cum bonis qui satiat
Horum appetitum;
Quae videre faciat
Nos in infinitum

51. Christus Dei filius
Simul et Mariae,
Qui suis doloribus
Nos salvavit pie.

Cod. Palat. Vindobonen. (ol. Campen.) 883 saec. 14/15. — 2, 2 nuncupatur. — 18, 1 ab re caponibus. — 19, 4 caxat; vgl. Ducange s. v. caxitare. — 32, 2 sic quod. — 36, 3 Sic quod.

216. De Malis Clericis.

1. Trahunt in praecipitia,
Qui nos tenentur regere,
Si, quae docent salubria,
Pravo deformant opere,
Frui gaudent potentia
Honoris sine onere.

2. Onus, quod nobis alligant,
Nolunt movere digito,
Hinc est, quod eos diligant,
Qui palpant in abscondito,
Hos a secretis abigant,
Qui terrent vitae merito.

2. Culpa meretur gratiam,
Quam demeretur meritum,
Nam palponum fallaciam
Plus captant aure divitum,
Quam bonorum prudentiam,
Qui dissuadent libitum.

4. Omne cor maerens hodie,
Caput et omne languidum,
Clerus campo licentiae
Vagus et vulgus sordidum
Semen legis et gratiae
Solum condit in aridum.

Cod. Oxonien. Rawlinson. C. 510. saec. 13. — Das Lied wäre wohl richtiger den Cantiones zugeteilt worden, ist aber dort übersehen worden.

217. De Religione.

Religio sine corde pio non adpretiatur,
Religio, te non sapio, si mens adulatur,
Religio, te despicio, si mundus amatur,
Religio non principio sed fine probatur.

Cod. Palat. Vindobonen. (ol. S. Pantaleonis Colonien.) 4947. saec. 15.

218. De Vita Religiosa.

1. Si vis bonus fieri
moribus et vita,
Quidquid Deo displicet,
sollerter evita,
Esto contra vitia
virilis et ita
Cum bonis angelica
erit tibi vita.

2. De quocunque veniant
climate terrarum,
Dilectionem dilige
rerum honestarum,
Nam sic pater luminum
te habebit carum,
Apud quem acceptio
non est personarum.

3. Omnes innocentia
   vitae commendati,
   In quacunque fuerint
   regione nati,
   Tibi sint in Domino
   fratres et cognati
   Et amoris nexibus
   firmis foederati.

4. Aures meis monitis
   et mentem inclina,
   Malorum consortium
   attente declina,
   Pedem fige fortiter
   in lege divina,
   Stando tamen praecave
   tibi a ruina.

5. Audi, quid te doceat
   ethica Catonis:
   Malos vita cautius,
   ambula cum bonis.
   His et dictis concordant
   iussa Salomonis,
   Caelestis prudentiae
   quae sunt plena donis.

6. Dicam tibi breviter:
   nunquam bonus eris,
   Si malorum gratiam
   et favorem quaeris,
   Nam inevitabile
   esse arbitreris,
   Quin, si attrectaveris
   picem, maculeris.

7. Bonorum vestigiis
   constanter adhaere,
   A bonis consilium
   et solamen quaere,
   Quamdiu te videro
   malis displicere,
   Habeo fiduciam,
   ut vivas sincere.

8. Sed contra blanditias
   hominis deliri
   Non minus sollicite
   volo te muniri,
   Nam seduci saepius
   et circumveniri
   Contingit blanditiis
   mentem boni viri.

9. Haec ergo memoriae
   commenda tenaci
   Et complenda suscipe
   studio vivaci,
   Ne a terribilibus
   minis, a fallaci
   Promisso exorbites
   a via veraci.

10. Salubri scientiam
    hauri de doctrina
    Et, quod inde hauseris,
    aliis propina,
    Sic cortinam trahere
    legitur cortina,
    Et curati morbidis
    fiunt medicina.

11. Manus, mentem, labia
    serva semper munda,
    Crebris conscientiam
    fletibus emunda,
    Exemplo laudabili
    alios fecunda,
    Sic metes de fertili
    semine iucunda.

12. Carnis insolentiam
    doma et refrena
    Primis eius motibus
    adhibendo frena,
    Nam in illis latitat
    vitiorum vena,
    Per quam mens efficitur
    virtutis egena.

13. Carnis motus reprime
    cibi parcitate,
    Cibo cibum vermium
    ciba moderate,
    Ne ventris ingluvies
    mentem castitate
    Privet et destituat
    morum levitate.

14. Nam qui desideria
carnis amplexatur,
Per quae verus animae
vigor enervatur,
Hostem armat gladio,
quo percutiatur,
Atque in se suscitat
flammam, qua uratur.

15. Animae imperio
caro castigetur
Eique ut dominae
semper ancilletur,
Ut tua legitime
domus ordinetur,
Dum suo officio
utraque fungetur.

16. Vide, quam sit flebilis
praesens mundi status,
Homo quod continuum
ad laborem natus,
Quam sit miserabili
pondere prostratus,
Addictus miseriae
huius incolatus.

17. Tuos ergo dirige
in Deum conatus
Et in terris dilue
lacrimis reatus,
Ut ad summi nuptias
regis invitatus
Decenti compareas
veste adornatus.

18. Curam ne adhibeas
vel cor tuum vanis,
Ecce, mundus deperit
cum rebus mundanis,
Mors rapit cotidie
iuvenes cum canis,
Fortes cum debilibus,
aegrotos cum sanis.

19. Te mortis memoria
revocet a malis,
Te timor corripiat
poenae gehennalis,
Ubi ponit impios
dolor aeternalis,
Maeror indeficiens
et mors immortalis.

20. Cum ad cordis ostium
coeperit pulsare
Prava cogitatio,
statim repugnare,
Artes et insidias
hostis propulsare,
Nam sic debes colubri
caput conculcare.

21. Ecce, dies Domini
tamquam fur venturus
Hortatur, ut viliget
homo moriturus,
Ubi sit, consideret,
et quo deventurus,
Rationem operum
Deo redditurus.

Collect. ms. incertae originis saec. 15. Clm. Monacen. 641. — 4, 5 finge. — 18, 3 mundus perit. — 19, 3 corripiet. — 20, 5 Aures.

219. De Vita Religiosa.

Qui crucis in ligno fera mortis iura subisti
Et miseris vitam defunctis restituisti,
Perpetua nos pace tua, rex Christe, guberna.

Ad patriam caeli suspirans mente fideli
5. Omnia postponat, quae mundus munera donat,
Mundum devincat, mundum, sua seque relinquat,
Se mundo mundumque sibi pariter crucifigat,
Se Domino Dominumque sibi sumpta cruce iungat,

Nulla re tractus penitus nullaque coactus
10. Ad laevum deflectat iter dextrumve sequatur,
Sed medium virtutis iter semper gradiatur,
Ne per multa vagans Dominum sibi promereatur.
Rebus in adversis constans humilisque sed erit,
Nullo prava modo faciat bona transgrediendo,
15. Nullo recta modo postponat prava sequendo.
Quae Domino placeant, ea cogitet et meditetur
Et pro posse suo constanter agens operetur,
Impulsu nullo faciens contraria Christo.
A se deficiat, quo gratior hostia fiat,
20. Suave Deo munus cum Christo spiritus unus,
Ipsi coniunctus dono charismatis unctus,
Sic circumspectus homo, non per plurima sectus,
Omne, quod effatur, quod agit vel quod meditatur,
Ut bene sit placitum Domino, concurrit in unum,
25. Per callem rectum vir iustus redit ad unum.
Hic igitur talis summae cultor deitatis
Omine veracis censetur simplicitatis.
Fratribus optatis bona dando simplicitatis,
Per quam mundatis species claret deitatis,
30. Simplicibus, non duplicibus requies tribuetur,
Nam Dominus cum simplicibus fari perhibetur.
Simplicitas recta devitat devia secta,
Pluribus abiecta salvandis est via recta.
Non quaerens rimam sedem sibi collocat imam,
35. Dando stolam primam regionem reddit opimam,
Incautos munit, discordes ipsa counit,
Quos socians unit, contra temptamina munit.
Elevat ex undis mundi nos ipsa profundis,
Spiritibus mundis mundi quoque iungit in undis.
40. Fallere non novit, procul a se nova removit,
Lites submovit, quia pacis gaudia novit.
Lampas calcata nunc est fulgore parata,
Quando die grata pax fiet multiplicata.
Ergo Deo grati, per aquam flatumque renati.

Cod. Zwettalen. 70. saec. 14. in. — Das Gedicht trägt die Aufschrift „Versus de sancta cruce“, ist indes ein moralisierendes Lehrgedicht. Vers 1—3 bilden sichtlich eine Invocatio als Exordium.

220. De Forma vivendi Monachorum.

1. Christus nobis tradidit
formam hic vivendi
Et exemplo docuit
viam gradiendi,
Ut mundana vanitas
possit vilipendi,
Et aeterna bonitas
queat apprehendi.

2. Christus quidquid fecerat,
nostra est doctrina,
Quidquid ipse pertulit,
nostra medicina.
Omnia patrata sunt,
nos ut a ruina
Salvaret clementius
pietas divina.

3. Eia, ergo, monache,
verus miles Christi,
Qui te spreto saeculo
Deo spopondisti,
Age nunc viriliter,
sicut incepisti,
Ipse te non deserit,
cui te dedisti.

4. Quidquid tibi accidit,
quidquid patieris,
Christum semper respice
ipsumque sequeris,
Forma vitae tuae sit,
sicque semper eris
Patienter sustinens,
ut tu coroneris.

5. Cum in choro steteris
laude in divina,
Vagam mentem erige,
ne ruat supina
Cogitando vanius,
de mundi sentina
Ad laudis dulcedinem
mentis cor inclina.

6. Longis in vigiliis
choro stans ligatus
Cogitabis, qualiter
Christus flagellatus
Pro tuo peccamine
sitque morti datus,
De tali spectamine
sit tuus cogitatus.

7. Quando in capitulo
eris proclamatus
Et propter invidiam
forte accusatus,
Durusque tibi fuerit
praesidens praelatus,
Patienter sustine,
et eris beatus.

8. Christi patientiam
volve tunc in mente,
Qui damnatus fuerat
pessima a gente,
Turpiter adloquitur
ipso nil loquente,
Ut agnus obmutuit
coram se tondente.

9. In labore manuum
quamvis tu graveris,
Omni patientia
fac, quod tu iuberis,
Et hoc voluntarie
dono ne priveris,
Sic perfectus monachus
coram Deo eris.

10. Laborando cogites,
quod Christus non quievit,
Suae carnis commoda
otiando sprevit,
Portans crucem propriam
mandatum implevit,
Sic exemplum exhibens
omnia complevit.

11. Dum in refectorio
non bene condita
Dantur necessaria
languescente vita,
Benedicas Domino,
a quo sunt largita,
Patienter sustinens
cogitabis ita:

12. Brevis erit terminus
Huius malae vitae,
Christus hoc sustinuit,
sustine tu rite,
Magnum erit praemium,
quies sine lite,
Dulcis vox: ad gaudium,
dilecti mi, venite.

13. Dum in tuo lectulo
sunt stramenta dura,
Et labore lassa sunt
genua et crura,
Nihil vani cogites
pensans mente pura,
Et de rebus saeculi
non sit tibi cura.

14. Tua meditatio
sit de cruce Christi,
Omnibus quae durior,
quae tu pertulisti,
Qualiter redemptus sis,
quod non meruisti,
Inque tuo lectulo
sint tractatus isti.

15. Si te temptat Dominus
per infirmitatem
Vel dolorum gravium
per diversitatem,
Habe patientiam
atque pietatem,
Dominus te visitat
ad utilitatem.

16. Christus personaliter
pertulit dolores
Et dolere patitur
suos cariores,
Ut dolendo iugiter
fiant puriores
Et cum caeli civibus
habeant honores.

17. Cum praelatos videris
splendida in mensa
Delicate vivere
plurima expensa,
Pauperum penuria
illic vilipensa,
Caveas a murmure
et in corde pensa:

18. Pro tuis miseriis
habebis tu mercedem,
In caelesti gaudio
claritatis sedem,
Hic vivendo misere
impetrabis aedem
Angelorum, ideo
siste tuum pedem.

19. Abbas si te diligit
una cum priore,
Hoc servare studeas
summo cum timore,
Hos turbare caveas
mente, corde, ore
Et sincere diligas
omni cum honore.

20. Ioseph Christi fuerat
pater putativus,
Quem Christus dilexerat,
quamvis genitivus
Ipsius non fuerat,
tamen subiectivus
Esse sibi voluit
formam positivus.

21. Summe tamen caveas
esse adulator,
Falsum verum dicere,
et falsificator,
Ne placendo ipsis sis
pauperum damnator,
Mortem prius elige,
quam sis criminator.

22. Talis Iudas exstitit
dispensator Christi,
Quem mercando tradidit,
sic sunt omnes isti,
Qui pro gula pauperes
damnant voce tristi,
Hos in poenis pessimis
Deus iubet sisti.

23. Si non habes gratiam
forte praelatorum,
Manus tunc incidere
timeas eorum
Et Christo adhaereas
frequentando chorum,
Ipse te custodiet,
qui spes est iustorum.

24. Christus, Dei filius,
doctor veritatis,
Reclamavit publice
viam falsitatis,
Propter hoc displicuit
scribis et praelatis,
Talia si sustines,
hoc non erit gratis.

25. Si pro neglegentia
fueris argutus,
Habe patientiam,
tace quasi mutus,
Respondendo frivole
non sis dissolutus,
Sciens linguam regere
eris semper tutus.

26. Iesus, puer parvulus,
salus nostrae spei,
Virgam matris timuit
oboediendo ei,
Non loquendo moritur,
impii Iudaei
Dum cruci affigerent
verum natum Dei.

27. Quando tu ab aliquo
fueris turbatus,
Tu debes ignoscere,
quamvis non rogatus,
In bono malum vincere
semper sis paratus,
In tali patientia
felix monachatus.

28. Sic te Christus docuit,
verus rex caelorum,
Patienter tacuit,
quando Iudaeorum
Pertulit opprobria,
nihil servans horum
Patiendo supplicat
memor miserorum.

29. Si quemquam de fratribus
videris errare,
Hunc in mansuetudine
debes increpare,
Tua propter monita
si non vult cessare,
Tibi sit sicut ethnicus,
et hoc dico quare.

30. Christus multos docuit,
qui non sunt salvati,
Quibus pie profuit,
non fuerunt grati,
Caute arguendi sunt,
qui non sunt sensati,
Ne te tractent turpiter,
qui nil volunt pati.

31. Si in vehementia
aliquem turbasti
Signo, verbo factoque,
quidquid perpetrasti,
Roga, ut dimittat hoc,
in quo tu peccasti,
Et emendare studeas
instar viri casti.

32. Quem Christus non laeserat,
habuit placatum,
Inimico blandiens
efficit beatum,
Hoc exemplum exhibens
ob tuum reatum,
Tuum adversarium
duc ad bonum statum.

33. Si arrident prospera,
tu non exalteris,
Semper te humilia,
caute glorieris,
Deus dat haec omnia,
quem tu depreceris,
Quid sis, qualis, intra te
Semper memor eris.

34. Christus, rex altissimus,
non se exaltavit,
Sed pro te humiliter
se humiliavit,
Quidquid es, ab ipso es,
ipse te creavit,
Illi te humilies,
qui te sic beavit.

35. Si praecellis alios
aliqua virtute,
Noli hos despicere
te regendo tute,
Sed collauda Dominum
tua pro salute,
Non spernendo aliquem,
sic servabis tu te.

36. Non sprevit altissimus
viles peccatores,
Hinc nos docens clarius,
quod inferiores
Non debemus spernere
neque viliores
Exhibendo iugiter
omnibus honores.

37. Si tuo iudicio
iam simpliciores
Praeferuntur aliis
et sunt digniores,
Quorum tibi displicet
tam vita quam mores,
His, si Deum diligis,
exhibe honores.

38. Qui sua potentia
caelum, terram rexit,
Regi a simplicibus
pro te non despexit,
Crucis mortem pessimam
pro te non neglexit.
Quid pro illo sustines,
qui te sic dilexit?

39. Illud semper cogita,
ad quid tu venisti,
Cui servis, propter quid,
quae tu quaesivisti;
Et labores maximos,
quos tu pertulisti,
Noli gratis perdere
stans in laude Christi.

40. Quid ad te, si alii
currunt indirecte?
Gressus tuos dirige,
ambula perfecte,
Christus viam docuit
ambulandi recte,
Quem sequendo iugiter
cor et crura flecte.

41. Christus pro te pertulit
plurima tormenta,
Et ei compassa sunt
cuncta elementa,
Quae in tuo saepius
corde repraesenta,
Patienter sustinens,
pauca temptamenta.

42. Si commotus fueris,
ille perturbatus,
Verbera si sustines,
ille flagellatus,
Iuste si argueris,
hic male tractatus,
Quidquid mali sustines,
ille plus tristatus.

43. Deo semper servias
cum stabilitate,
Stabiliri expetas
sua pietate,
Ne perdas miserias,
quas cum gravitate
Acquisisti longius,
has non move a te.

44. Nil valet incipere,
nisi compleatur,
Laus in fine canitur
et corona datur,
Christus post miserias
caelo coronatur,
Noli retrospicere,
merces ne perdatur.

45. Tua consolatio
sacra sit scriptura,
In qua saepe studeas
perlegendo plura,
Multa tu invenies,
quae sunt placitura,
Quae te a multiplici
liberabunt cura.

46. Nihil est utilius
sacra lectione,
Vel orare saepius
cum devotione,
Ista reddunt monachum
habilem coronae,
Ergo tuum studium
in istis compone.

47. In perturbationibus,
pauper monachelle,
Invoca auxilium
inclitae puellae
Mariae, ut adiuvet,
ne laedant procellae,
Ipsa te eripiet
a doloris felle.

48. Quidquid facis, ubi sis,
claustro vel in via,
Illa semper tecum sit
dulcis vox: Maria.
Haec est custos pauperis
et matrona pia,
Haec tuum viaticum,
tua melodia.

49. Deum patrem gloriae
lauda omni hora
Et credendo firmiter
debite honora,
Qui te sibi similat
specie decora,
Cui ut tu placeas,
sedule labora.

50. Eius quoque filium,
nostrum consolamen,
Prece pia invoca
atque sacrum flamen,
Ut nos omnes adiuvet,
qui timent turbamen,
Et a malo liberet
in aeternum. Amen.

Cod. Altovaden. 31. saec. 15. A. — Cod. Sangallen. 925. saec. 15. B. — Cod. Sangallen. 933. anni 1401. C. — Cod. Sangallen. 930. saec. 15. D. — Clm. Monacen. (ol. Augustan.) 3594. saec. 15. E. — Clm. Monacen. (ol. Pollingen.) 11724 saec. 15. F. — Clm. Monacen. (ol. Emmeramen.) 14793. anni 1488. G. — Clm. Monacen. (ol. Roten.) 15611. saec. 15. H. — Clm. Monacen. (ol. Emmeramen.) 14357. saec. 15. I. — Clm. Monacen. (ol. Tegurin.) 19902. saec. 15. K. — Cod. Valentianen. (ol. Spanheimen.) 244. saec. 15. L. — Cod. Palat. Vindobonen. (ol. Lunaelacen.) 3848. M. — Cod. Palat. Vindobonen. 4121. saec. 15. N. — Clm. Monacen. 641. saec. 15. O. — Cod. S. Petri Salisburgen. b IV 3. saec. 15. P.

1, 2 formam hanc O; hanc formam BE; formulam vivendi C; regulam vivendi P. — 1, 5 Ut humana BE. — 2, 1 quidquid fecit A; quidquid docuit O. — 2, 2 nobis est O. — 2, 3 Et quod ipse O. — 2, 4 est medicina C. — 2, 5 parata O. — 3, 1 ergo clerice BE. — 3, 2 verus gerres B, heres E. — 3, 4 Deo spopondisti C. — 3, 5 fideliter A. — 3, 8 te dedisti A. — Str. 4 fehlt O. — 4, 1 Quidquid acciderit C. — 4, 5 Norma C. — 6, 3 Cogites tu O. — 6, 4 fuerit flagellatus O. — Nach Str. 6 Si per negligentiam etc. O. cfr. Str. 25. — 7, 4 forsan O. — 7, 5 Durus quoque tibi sit O. — 8, 3 damnatus exstitit BE. — 8, 5 illuditur C, Korrektur wegen der falschen Passivform? — 8, 8 coram praesidente C. — 9, 3 Fac cum patientia A; Omni cum patientia C. — 9, 4 uti tu iuberis A; tu fac quod B. — 9, 5 Sed et voluntario A. — 9, 6 dono ne C — 9, 7 Sicque A; perfectus clericus B. — 10, 2 quod fehlt BC. — 10, 3 Vilis carnis ABC. — 10, 4 occidendo O. — 10, 8 facere consuevit O. — Str. 1-10 fehlen D. — 11, 1 Cum in C; Cumque in A. — 11, 2 bene non O. — 11, 7 sufferens A. — 12, 4 Sustinebis rite. — Str. 13—16 hinter Str. 36. O. — 13, 1 Cum in BC. — 13, 6 pausans O. — 14, 3 quod durior C; Omnibus opprobriis O.— 22, 4 quam tu O. — 14, 7 In tuoque BC; In tuo quoque O. — 15, 1 Dominus temptat E. — 15, 6 senti pietatem A. — 16, 3 pariter B. — 16, 4 quos scit cariores B. — 16, 6 clariores B. — 17, 1 Dum praelatos D; Cum praelatum E. — 17, 5

praesentia A. — 18, 4 claritatum BCE. — 18, 5 sq. Illic tuum protinus colloca sic pedem O. — 18, 7 sq. Hic vivendo misere impetrabis aedem O. — 19, 1 Praelatus si te BCE. — 19, 3 Hos servare BE. — 19, 4 cum honore O. — 19, 5 Hoc turbare A. — 19, 8 cum timore C. — Str. 20 hinter 48 C. — 20, 2 palatinus E. — 20, 5 sq. Ipse non tamen fuerat subicativus B; Ipse non fuerat CDE. — 20, 8 exemplar positivus B; positivus = ponens, proponens. — 21, 3 Falsam rem dicere BC. — 21, 5 Et placendo impiis O; Ut placendo ipsis sis A. — 21, 8 quam talis sis truncator AO. — 22, 1 Iudas dicitur A. — 22, 3 Cum mercando A. — 22, 4 Sicut omnes isti O. — 22, 5 pauperem O. — 22, 6 Damnant vultu Christi A. — 22, 7 in poenis tartari O. — 22, 8 iudex iubet A. — 23, 2 tuorum praelatorum ABC. — 24, 4 caveas eorum O. — 24, 8 qui est rex caelorum O. — Str. 24 fehlt BCO. — Str. 25 fehlt O. — 25, 2 redargutus B. — Str. 26 fehlt O. — 26, 1 Christus puer B. — 26, 7 affixerant A. — 27, 3 Ignosce illi subito A; Debes ei ignoscere BC. — 27, 5 In bonum malum vertere A. — 27, 8 Verus monachatus C; est sanctus monachatus O. — Str. 28 fehlt O. — 28, 3 doluit BC. — 28, 6 nil servans B, nil reservans C. — 29, 1 Si aliquem de ABC. — 29, 3 cum mansuetudine O. — 30, 3 Quibus ipse profuit O. — 30, 4 manserunt ingrati O. — 30, 5 Qui redarguendi sunt O. — 30, 6 qui sunt insensati B; non bene sensati O. — 30, 7 te tradant O; turpiis O. — Str. 31—34 incl. fehlen O. — 31, 6 in quem A. — 32, 2 ut habuit BC. — 32, 6 optimum reatum B. — 34, 3 propter te A. — 34, 5 ab eo es BC. — Str. 35 und 36 stehen hinter Str. 23. O. — 35, 3 despernere O. — 35, 4 regendo te A. — 35, 6 de tua virtute O. — 35, 8 sic salvaberis ABC. — Str. 37 und 38 fehlen O. — 37, 7 diliges B. — 37, 8 magnos exhibe C. — 38, 1 Quia sua E. — 38, 7 pro isto A; sustinens C. — 39, 2 propter quod venisti O. — 39, 4 quem tu A; vel quae quaesivisti O. — Str. 40—43 incl. fehlen O. — 40, 6 ambulando A. — 40, 7 Quam A. — 41, 3 sunt compassa A. — 41, 5 Quae in corde saepius BC. — 41, 6 tuo repraesenta C, repensa B. — 42, 3 sustinens B. — 42, 7 male sustinens B. — 43, 3 exspectes A. — 43, 8 moveas a te A. — 45, 2 sit sacra A. — 45, 6 quae sint O. — 45, 8 liberant A. — 46, 3 orare Dominum A. — 46, 7 Crucem tuum studium A. — 46, 8 in illis BC; ministerii sic A. — 47, 1 In tribulationibus BC; In tribulatione tua E. — 47, 2 pauper tu clerice B, clericule E. — 47, 3 Implora tu O. — 47, 5 ut te adiuvet AO. — 47, 6 te laedant A. — 48, 5 pauperum O. — 48, 6 patrona O. — 48, 8 tua fehlt O, sit melodia O. — 49, 5 simulat O. — 49, 7 Cui tu ut O. — 50, 1 Huius quoque E. — 50, 2 nostrumque solamen O. — 50, 3 Pia semper invoca O. — 50, 5 Ut et omnes O.

Der Str. 1 gehen in A folgende zwei Strophen vorauf:

Qui transitis, monachi, omnes huc venite
Et virtutum floribus caput redimite,
Si audire cupitis nobile Venite,
Cum in fine dicetur reprobis Abite.

Haec doctrina instruit cor humiliare
Et in schola Domini caute ambulare,
Hanc tabulam tu, monache, noli declinare,
Sed perlege iugiter atque meditare.

In M geht dem Gedichte die Bemerkung vorauf: „Incipit formula domini Petri, abbatis Aulae Regiae [Königssaal oder Zbraslaw a. d. Moldau bei Prag], composita ad aedificationem fratris et monachi devoti.“ Dann folgen die Verse:

O bone claustralis, Christi protectus sub alis,
Per celerem cursum properans ad praemia sursum,
Nulla sinistrorum te flectant, nulla retrorsum
Gaudia terrena, licet haec videantur amoena.
Moribus insiste, vitiis orando resiste,

Motibus resiste pravis, bonus est labor iste.
Despice ridere, cum psallis, ne tibi digne
Cum reprobris barathri ardere contingat in igne.
Dum cantas hymnos, noli proferre cachinnos,
Non vult, quem quaeris, ut eum ridendo preceris,
Fletum ridenti promittit, gaudia flenti.
Flentes exaudit, pietatis viscera claudit
His, qui non plorant, vel eis, qui segniter orant.

Daran schliefst sich „Christus nobis tradidit" etc., welches mit der Angabe schliefst: Explicit formula domini Petri, abbatis Aulae regiae, composita in aedificationem monachi devoti. Diese Angabe scheint sich wohl nur auf obige gereimten Hexameter beziehen zu können, da als Verfasser der „Forma vivendi" Henricus de Hassia genannt wird: „Hainrici de Hassia versus de forma vivendi" E; „Hainrici de Hassia dicta" G. — Vgl. F. W. E. Roth, zur Bibliographie des Henricus Hembuche de Hassia, dictus de Langenstein. Leipzig 1888, p. 13.

221. Exhortatio ad Monachos de contemptu saeculi.

I.

1. Si vis esse coenobita,
Huius vitae vitam vita,
Ut sis re et nomine,
Tuae mentis sordes munda,
Ut sit Deo laus iucunda
In utroque homine.

2. Solus Deus diligatur,
Cui soli relinquatur
Omnis laus et gloria,
Honor, virtus et potestas
Ipsi sit, cuius maiestas
Replet regit omnia.

3. Non est tuum honorari,
Non affectes hoc laudari,
Cum sis vitae miserae;
Quidquid hic honoris captas,
Si non Deo totum aptas,
Perdis tuum vivere.

4. Non tam facile honores,
Si sentirent et labores,
Affectarent clerici,
Qui praeesse non prodesse
Quaerit, perdit suum esse,
Poena dignus duplici.

5. Ad honores sunt parati,
Dono Dei sunt ingrati
Iuvenes cum senibus,
Totum datur dignitati,
Parum aut nil sanctitati
His nostris temporibus.

6. Sicque vita laicorum
Parum distat a porcorum
Consuetudinibus,
Supra modum epulantur,
Intus foris excaecantur,
Pleni malis moribus.

7. De salute animarum
Rarus sermo, sed terrarum
Amplitudo quaeritur;
Qui nunc potest plus ditari,
Vel in altum sublimari,
Hic beatus dicitur.

8. Mundus finem iam minatur,
Qui tot malis inquinatur,
Quod praedixit veritas;
Caritas iam refrigescit,
Omnis sanctus obmutescit,
Abundat iniquitas.

9. Potens ridet impotentem,
Sic astutus innocentem,
Adulescens veterem,
Vir a fratre supplantatur,
Puer patri adversatur,
Dives spernit pauperem.

10. Sanctus hodie putatur,
Qui non nimis inquinatur
Malis criminalibus,
Normam vitae si requiris,
Non hanc quaeras iam in viris
Sed in voluminibus.

11. Perit lex a sacerdote,
Pereunt virtutes totae,
A sene consilium;
Multos habemus doctores,
Sed paucissimos factores
In vita mortalium.

12. Hanc vitae captivitatem,
Si manentem civitatem
Hic haberem, plangerem;
Fertur plane captivitas,
Ubi nescitur veritas;
Vae, si semper viverem!

13. Heu, heu, homo cur creatur,
Qui tot malis captivatur,
Velit nolit moritur?
Quod est malum, hoc vitare,
Vel, quod bonum, hoc amare
Vix infelix cogitur.

14. Unde nemo iam gravari
Debet, si sic consolari
Omnis iustus renuit;
Immo satis est dolendus
Et a Deo respuendus,
Qui non mundum respuit.

15. In hoc tamen consolatur
Vere sanctus et laetatur,
Quia mundus transiet;
Flere de occasu mundi
Debent peccatis immundi,
Quorum dolor veniet.

16. Ad te ergo revertere,
Homo, prostratus misere,
Cur sis factus, considera;
Te Deus sibi similem
Fecit, sed tu dissimilem
Te facis augens scelera.

17. Consors quondam angelorum
Legem tenes iumentorum
Ipsis factus similis;
Esca ventri, venter escis
Hunc et has frenare nescis,
Propter quod es fragilis.

II.

18. Surge, miser, quid dormitas?
Imitare coenobitas
Antiquorum temporum,
Qui tenentes viam vitae
Contempserunt non invite
Opes, vires corporum.

19. Erant mundo crucifixi,
Mundus ipsis, et transfixi
Caritatis gladio,
Vitam hanc parvi pendebant,
Nam caelesti adhaerebant
Magno desiderio.

20. Corpus satis castigabant,
Lectionibus vacabant,
Et orabant iugiter,
Nunquam erant otiosi,
Omnibus affectuosi;
Vade, fac similiter.

21. Et conserves te devotum,
Quidquid vides, fuge totum,
Paupertatem elige;
Non te locus vilitatis
Angat vel extremitatis,
Sed nesciri dilige.

22. Te praelato subiugabis,
Quidquid iubet, observabis,
Et hoc voluntarie;
Noli facta iudicare
Praelatorum, sed vitare
Debes fel invidiae.

23. Temet ipsum reprehende
Diligenter et attende,
Ne quem unquam iudices,
Pro te reddes rationem,
Nunquam proferas sermonem,
Ut te ipsum vindices.

24. Erit tibi salutare,
Si amari et amare
Omni hora studeas;
Quidquid facis, reprobatur
Apud Deum nec laudatur,
Nisi pacem teneas.

25. Diligantur iuniores,
Venerentur seniores,
Esto carus omnibus,
Non accipies personam,
Sed amabis vitam bonam
In cunctis hominibus.

26. Sic gaudere cum gaudente
Bonum est Paulo dicente
Et flere cum flentibus,
Ordinatus ordinatis,
Patiens inordinatis
Eris tuis fratribus.

27. Corporum infirmitates,
Sed et morum paupertates
Patienter tolera,
Neque velis apparere
Magnus nec laudem habere
In hac vita misera.

28. Cave, ne sis singularis,
Sed, quodcunque operaris,
In communi facias;
Lege, canta, psalle, ora
Sicut omnes et labora,
Vive et non alias.

29. Primus cris ad laborem,
Tardus autem ad honorem
Et ad iram ultimus,
Omnibus subiciaris,
Nunquam aliud loquaris,
Quam quod habet animus.

30. Omnem horam occupabis
Hymnis, psalmis, et amabis
Claustrale silentium,
Super hoc orationem
Diliges et lectionem,
Nutricem claustralium.

31. Habens victum et vestitum,
Quale fuerit largitum,
Nihil quaeras amplius,
De colore non causeris,
Si sit vilis, tunc laeteris,
Et sic eris sobrius.

32. Cave, ne sis curiosus
In vestitu vel gulosus
In diversis epulis,
Sic non eris somnolentus
Nec in potu vinolentus
Nec vacabis fabulis.

33. Nimis est periculosum
Esse monachum verbosum,
Cum silere debeat;
Ioci quidem sunt ferendi,
Nunquam tamen referendi,
Quos proferre pudeat.

34. Omne fugias peccatum,
Si videre vis pacatum
Salvatorem omnium;
Ipsum corde, ore ora,
Ut in tuae mortis hora
Tibi sit auxilium.

Cod. ms. Palatin. Matriten. 2 N 4. saec. 13/14. A. — Collect. ms. Campense saec. 14/15. Cod. Palat. Vindobon. 883. B. — Collect. ms. incert. orig. saec. 15. Clm. Monacen. 641. C. — Str. 1–6 fehlen A. — 1, 6 utroque hodie B. — 2, 2 Cui solus C. — 2, 5 cuius potestas C. — 2, 6 Replet et C. — 3, 2 Velle bono vel laudari C. — 5, 2 Ad labores sunt ingrati C. — 6, 1 Sic a vita C. — 6, 2 distat aut porcorum C. — 6, 6 malis omnibus B. — 9, 4 a pari C. — 9, 5 Puer matri B; Patri puer C. — 10, 2 Qui nunc AC. — 10, 4 Formam BC. — 11, 6 In terra B. — 12, 4 Datur plane B; Hic est plane C. — 12, 5 In qua BC. — 13, 1 homo cum A. — 13, 2 malis inquinatur C. — 13, 4 Hoc quod malum est vitare A; Quod sit B. — 13, 6 sqq. fehlen A. — 13, 6 Vix infidelis B. — 14, 1 iam mirari C. — 14, 2 si hic C. —

15, 4 De hoc casu flere B. — 16, 4 sq. Sibi te fecit similem Deus tibi dissimilem B; Deus te sibi similem Sed tu sibi dissimilem C. — 17, 2 tenens C. — 17, 4 Esca venter ventri B. — 17, 5 Has et hunc C.

Mit Str. 18 beginnt ein neues Lied C. — 18, 1 Ergo surge qui dormitus B. — 18, 2 Meditare A. — 18, 3 Antiquorum operum B. — 18, 6 viresque C. — 19, 2 In vitiis necnon B; Cum vitiis et C. — 19, 6 sqq. fehlen A. — 21, 1 conserva C. — 23, 2 Et diligenter B — 28, 2 Venerentur et priores B. — 28, 4 psalle canta C. — 30, 2 Psalmis hymnis C. — 30, 3 Tenere silentium B; Habere silentium C. — 39, 1 vestitum et victum A. — 39, 2 Secundum apostoli dictum A; Ut fert apostoli dictum C. — 39, 5 Qui si vilis A. — 33, 2 Esse claustralem C. — 34, 2 vis paratum A. — 34, 6 Sit tibi B.

In B am unteren Rande die Aufschrift „Dictamen cuiusdam monachi Claraevallensis ad monachos de contemptu saeculi.“

222. Speculum Claustralium.

1. Ad vitam claustralium
   quilibet vocatus
   A saecli miseriis,
   ut purget reatus,
   Sit, quae dicam breviter,
   implere paratus,
   Et fruetur gaudiis
   summis laureatus.

2. Primo transitoria
   plene refutare,
   Nil de pompis saeculi
   debet cogitare,
   Ad caeli delicias
   semper anhelare,
   In sancto proposito
   mentem radicare.

3. Sic mores et opera
   curet ordinare,
   Ut his regem gloriae
   valeat placare
   Et exemplum proximo
   sanctae vitae dare,
   Sic magnus vocabitur
   in supremo lare.

4. Tamquam miles strenuus
   ad bellum paretur,
   Hostes tres nequissimos
   vincere conetur,
   Mundum, carnem, daemonem,
   contra quos armetur
   Optimis virtutibus,
   et palma fruetur.

5. Daemonis tyrannidem
   vincit humilitas,
   Et carnis lasciviam
   ciborum parcitas,
   Spernit mundi gloriam
   perfecta caritas,
   Quia solum quaerit haec,
   quae zelat deitas.

6. Debet ergo primitus
   sic humiliari,
   Quod nunquam superbiam
   sinat dominari
   In gestis, in actibus,
   nec superba fari
   Quaerat ullo tempore
   neque meditari.

7. Si multis virtutibus
   fulgeat praeclare,
   Ut forma, scientia,
   cantu, se levare
   Inde super ceteros
   neque se iactare
   Debet, immo Domino
   gratias libare.

8. Virtutes destruit
   cunctas superbia,
   Ad horribilia
   ducit supplicia,
   Vehit humilitas
   ad caeli gaudia,
   Virtutes congregat,
   consumit vitia.

9. Oboedientiam
 superioribus
Semper exhibeat
 et senioribus
Honorem maximum,
 simul et paribus
Placere studeat
 in bonis omnibus.

10. Confratres singulos
 amet communiter,
Nullum despiciat
 neque carnaliter
Haerebit cuiquam,
 dico salubriter,
Quod Deo displicet
 zelare taliter.

11. Pro cunctis fratribus
 legere, cantare
Devote studeat
 atque ministrare,
Quod monet regula,
 iugiter servare,
Salutis monita
 nunquam reprobare.

12. Opus caritatis
 impendat omnibus
Atque pietatis
 puris affectibus
Precetur pro malis
 et persequentibus,
Glorificetur
 sic in caelestibus.

13. Caritas virtutum
 tenet principatum,
Illa reddit hominem
 salvatori gratum,
Cum qua quod facimus,
 erit approbatum,
Sine qua non proderit
 opus consummatum.

14. Saepe confiteri
 peccata levia
Debet, nec scrupulum
 in conscientia
Ullum permaneat,
 sic cum fiducia
Tractare poterit
 Dei mysteria.

15. Vitae puritatem
 teneat sincere,
Spernat hominibus
 sanctus apparere,
Nullus hypocrita
 Dominum videre
Valebit, qui solum
 his studet placere.

16. Diebus et noctibus,
 cum debet psallere,
Quod profert labiis,
 mente revolvere,
Divinis laudibus
 debet intendere,
In quibus caveat
 fictus exsistere.

17. Quaecunque poterit,
 instanter agere
Conetur, optima
 studens perficere;
Ignorat quilibet,
 si diu vivere
Vult eum Dominus
 an mori propere.

18. Ubique velit se
 mature gerere,
Quietem diligat,
 spernat discurrere,
Piis affectibus
 salutem quaerere
Et preces Domino
 devotas fundere.

19. In bonis in claustro
 quaerat occupari,
Cantum repetere
 vel quid operari,
Multi per otium
 feruntur damnari,
Virtutum quod solet
 noverca vocari.

20. Instructus ad plenum
nitatur discere,
Ut sacra doctrina
possit instruere
Alios et sancte
tempus expendere,
De quo rationem
se sciat reddere.

21. In locis debitis
servet silentium,
Quod pacis nutrix est
et custos mentium,
Ubique caveat
garrire nimium,
In multiloquio
non deest vitium.

22. Sit in capitulo
quandoque clamatus,
Defendat aut neget
proprios reatus
Nunquam, sed veniam
postulet prostratus,
Ibi cavillator
nec sit advocatus.

23. In refectorio
corpus reficere
Sedens, quod legitur,
debet attendere,
Allatis sobrie
de cibis sumere,
Quae fratres fercula
habent, nec quaerere.

24. Devitet crapulam,
gulam per omnia,
Quae trahunt homines
ad multa vitia,
Furores suscitant,
lites et odia,
Ducunt ad inferos,
claudunt caelestia.

25. In dormitorium
pergens quiescere,
Antequam dormiat,
a Christo petere,
Ne sibi daemones
sinat illudere,
Et somnolentiam
nitatur fugere.

26. Si magna deprimat
corpus infirmitas,
Christo persolvere
non cesset gratias,
Quem zelat filium,
castigat deitas,
Quem placat nimium
cordis suavitas.

27. Si quibus de causis
animus turbetur
Recurrat ad Christum,
qui tristi medetur,
A quo remedium
pronus deprecetur,
Et mentis dulcore
statim potietur.

28. De claustro veniens
iocandi gratia
Linguam custodiat,
ne fetur turpia,
Nociva, frivola
neque scurrilia,
Nam mores optimos
corrumpunt talia.

29. Nulli detrahere,
nullum depravare
Nec in absentia
quemquam iudicare
Nec linguam noxiam
velit auscultare,
Haec Deus et homines
norunt reprobare.

30. Nullum deridere,
nullum provocare
Nec se de propriis
gratiis iactare,
Omnibus minorem
debet se putare,
Commmotos leniter
conetur sedare.

31. In corde, labiis
non sit invidia,
Mordax detractio,
nulla superbia,
Multos diabolus
per ista vitia
Mortales pertrahit
ad gehennalia.

32. Si videt socium
magis honorari
Et ad solacia
saepius vocari,
Non inde dolere
debet, sed laetari
Tunc gloriosius
sciens coronari.

33. Auscultans aliquem
fratri detrahere
Festinet comminus
aurem avertere,
Vel eum moneat
pie quiscere
Addens, quod animam
sic potest perdere.

34. In corde nunquam
sinistra machinetur,
Optima de cunctis
semper suspicetur,
Sed cordis latebras
proprii rimetur
Nunquam, fratris quia
cor Deus intuetur.

35. Si fratrem quempiam
videt delinquere,
Secrete leniter
debet corripere,
Et si renuerit
sese corrigere,
Superioribus
haec innotescere.

36. Si dicat aliquis
multa convicia,
Sibi respondeat
commoto dulcia,
Eius sedabitur
mox iracundia,
Et coronabitur
pro patientia.

37. Ira si movetur,
non hanc procedere
Sinat ad odium,
sed mox dimittere
Ut homicidium;
non debet spernere,
Si laedat, veniam
non tardet petere.

38. Habere cum bonis
gliscat consortia,
Qui bona praedicant
et spiritalia,
Malorum penitus
vitet colloquia,
Ipsum ne maculent
sua malitia.

39. Submisse rideat,
nolit cachinnare,
In loquendo vocem
nimis exaltare,
Vultumque paululum
curet inclinare,
Nec sinat oculos
undique vagare.

40. Dicta iuramento
spernat confirmare,
Nam Christus prohibet
omnino iurare,
Nulli maledicat,
nullum flagellare
Debet, sed in cunctis
sese moderare.

41. Adulationis
verba devitare
Pravum consilium
nulli debet dare,
Veritatis tramite
nunquam declinare,
Ad bonum patrandum
cunctos animare.

42. Nil donet nec sumat
sine licentia
Neque desideret
quaeque munuscula
Ut bursas, knipulos
et consimilia,
Paulatim decidunt
quaerentes talia.

43. Non exteriora
captet officia,
Non equos scandere
pulchros, donaria,
Diversa gaudia,
nam sunt inania,
Elongant eminus
a vera gloria.

44. In his occupatos
multos torpescere
Scimus in divinis
et ficte psallere,
Venire tardius,
redire propere
Carnis solacia
cuncta perquirere,

45. Vagari nimium,
corrupte dicere
Dei servitium
pluraque facere,
Quae Deo displicent,
quae cesso promere,
Ergo vitabit haec,
qui vult proficere.

46. Si roget praelatus,
in his deservire,
Ut corvus ab arca
non debet exire,
Sed velut columba
clementer redire,
Sic securus erit
in diebus irae.

47. Hinc bene consideret,
quam brevis gloria
Est mundi miseri,
quam deceptoria,
Ut fimum foetidum
contemnat omnia,
Haerebitque claustro
summa laetitia.

48. Nam claustrum separat
a vanitatibus
Saecli, multimodis
foedis affectibus,
Pravis auditibus,
malis faminibus,
Multum glorificat
in summis sedibus.

49. Hanc brevem scedulam
qui vult inspicere,
Discet, se qualiter
in cunctis gerere
Intus, exterius,
beate vivere,
Quid sequi debeat
et quid neglegere.

50. Si mens erigitur
usque caelestia
Et quanta cogitet
fruentur gloria,
Qui Deo serviunt
magna constantia,
Hanc normam sequantur
tota potentia.

51. Si haec non sapiunt,
saltem supplicia
Inferni terreant
ineffabilia,
In quibus regularis
quaerens carnalia
Magis torquebitur,
mundique gaudia.

52. Conemur igitur
illa sic spernere,
Ita spiritui
carnem subicere,
Ut caeli possimus
cives exsistere,
Quod nobis tribuat
regnans in aethere.

Cod. Palat. Matriten. 2 N 4. saec. 13/14. — 5, 7 Quae solum. — 8, 1 sq. cunctas destruit. — 23, 8 non habent. — 29, 8 nolunt, l. volunt? — 41, 7 Et ad bonum.

223. De Habitu et Conversatione Monachorum.

1. Adeptus quisque munere
Locum virtutis culminis
Cautus debet conscendere,
Vanam cavere gloriam.

2. Bellator contra vitia
Tumorem mentis deprimat,
Per quem elatus zabulus
Caeli reliquit sedibus.

3. Carne devicta anima,
Magnum laborem dedita,
Timenda semper vanitas,
Ne bonum perdat misera.

4. Donum, quod Christus tribuit
Suisque servis subditis,
In Dei vertant gloriam,
Ne magna perdant praemia.

5. Expertus quoque monachus
Sanctis delectet habitus
Tantumque fiat humilis,
Ne mundi quaerat laudibus.

6. Fractus a fame teneat
Amator abstinentiam,
Relinquat vita perdita,
Hypocrisis exempla.

7. Gravis, in mente quietus,
Religione deditus,
Aptus in vultu clareat
Placabilisque omnibus.

8. Humilis in vestibus,
Sanctis ostendat moribus,
Ne foris quidem simplicis
Intus recludat maculas.

9. In bonis currat actibus,
Qui dudum fuit reprobus,
Dolens compunctus ambulet
Et plures fundat lacrimas.

10. Kartarum lector paginis
Frequenter oret saepius,
Malis commutet moribus
Et multum sit pacificus.

11. Lapsus in tactus criminum
Laudare debet Dominum,
Non sit securus nimium,
Ne turbas iungat daemonum.

12. Minus perfectis meritis
Iugis implorent precibus
Deumque caeli ditius,
Qui pius fuit parvulus.

13. Non sit linguosus monachus,
Sed paucis verbis deditus,
Suis refrenet labiis
A pravisque eloquiis.

14. Obscena verba, turpia
Et risumque moventia
Tantum vitemus plurimum
Velut venenum aspidum.

15. Pauper pro Christo subditus,
Nullum detrahant fratribus,
Ne post exitum animae
Possideatur inferus.

16. Quicumque sumptus saeculo
Pro Christo caret munere,
Non sit in corde murmurans,
Ne bonis perdat omnibus.

17. Religione cupidus
Non multum miret virgines,
Suos avertat oculos,
Ne sibi tradat laqueos.

18. Suspecti sint et vigiles
De suis sanctis meritis,
Puri, confessi cordibus
Suis allidant parvulis.

19. Tempusque brevi praestitum
Nullum ducamus vacuum,
Finem ornemus operis
Nostrum pensantes temporis.

20. Uita vilescat saeculi
In sensu quoque monachi,
Non sit in rebus cupidus,
Ne mundi quaerat laudibus.

21. Xristus nobis prae omnibus
Orandus saepe Dominus,
Ut nos infirmos protegat,
Suos conservet famulos.

22. Ymnisque Dei plurimis
Mente rogemus humili,
Ut taetris quoque daemonum
Sub nostris subdat pedibus.

23. Zelo amoris proximi,
Fratres in unum conditi,
Hostem vincamus invidum
In caritatis vinculo.

24. Gloria tibi, Domine,
Gloria unigenito
Una cum sancto spiritu
In sempiterna saecula.

Cod. Bruxellen. 8860—67. saec. 10. — 3, 1 Carmen devicta. — 5, 1 sq. Lies Expertum quoque monachum sanctus delectet habitus oder Expertus quoque monachus sancto delectat habitu? — 6, 1 Factus a fame. — 6, 2 abstinentia. — 6, 3 Lies vitam perditam? — 6, 4 Lies Hypocrisisque? — 8, 3 semplicis. — 18, 4 parvolis; lies parvulos? — 21, 2 orando. — 23, 1 proximus. — An der eigenartigen Latinität sind vielleicht die wenigen Änderungen schon zu viele.

224. De Patientia habenda in Capitulo.

1. Tu, qui digne vel indigne
Hic fueris proclamatus,
Tam benigne velut igne
Caritatis inflammatus
Respondeas et gaudeas
Tuis culpis emendatus.

2. Pro te Christus accusatus,
Flagellatus obmutuit,
Ad extremum dulce latus
Aperiri voluit,
Ut intrares ad cor eius,
Iter tibi praebuit.

3. Te nunc precor, ne ingratus
Tantis donis sis fraudatus,
Tui memor sis reatus,
Pati semper praeparatus,
Cum pro te sit morti datus
Qui pro se nil meruit.

Collect. Cistercien. Hemmeroden. saec. 15. Cod. Vindobon. Palat. 4781. A. — Collect. ms. saec. 15. Clm. Monacen. 641. B. — Collect. ms. saec. 15. Cod. Graecen. 1294. C. — 1, 1 digne ut indigne A. — 1, 2 hic stas B. — 1, 3 Tu benigne BC; velut fehlt C. — 1, 4 Claritatis A. — 1, 5 Rem videas A; et fehlt C. — 1, 6 De tuis A. — Nach 2, 2 schiebt A ein: Opprobriis saturatus Clavos, crucem sustinuit. — 2, 6 Iter sic A. — 3, 2 Tanti doni A; Cunctis fraudatus sis bonis C. — 3, 4 semper sis A; Atque pati sis paratus B. — 3, 5 Cum sit pro te C. — 3, 6 nihil A. —

In A steht vor dem Liede, in B (unmittelbar) und C (etwas später) nach demselben: „Stetit Iesus ante praesidem inclinato capite, defixis in terram aspectibus, vultu placido, sermone raro, paratus ad opprobia, promptus ad verbera; dieses mit einigen unwesentlichen Varianten. Daran schliefst sich in C:

Sic stemus et nos in capitulo
Sicut Christus in praetorio,
Sustinete hic virgam corripientem,
Ne sentiatis malleum percutientem.

Statt dessen in B:

Tu quotiens haec toleras,
Diabolum colaphizas.

Der gleiche Gedanke in C vor dem Rhythmus:

Totiens diabolum percutiemus,
Quotiens sic humiliter respondemus.

Die Aufschrift des Liedes ist nach B. In A lautet sie: „Venerabilis pater noster sanctus Bernhardus haec metra composuit;“ in C: „Beatus Bernhardus de reverentia capituli. Statt dessen hat B die Aufschrift Ieronymus.

In der „Vita Thomae a Kempis, Francisco Tolensi canonico regulari authore“, vorgedruckt den „Opera omnia Thomae a Kempis. Coloniae Agrippinae 1788.“, heifst es p. 29: „Habebat [Thomas] pro more certis in septimana diebus se flagro affligere cantilando Hymnum illum „Stetit Iesus“. Ob damit vorstehender Rhythmus nebst der Einleitung eben dieses Anfanges, die in Reimprosa ausläuft, gemeint ist? Daniel (V, 406) citiert die genannte Stelle aus einer Quelle zweiter Hand; Chevalier macht im Repertorium auf dieses hin einfach den Thomas a Kempis zum Verfasser des Hymnus.

225. Oratio dicenda in introitu lecti.

I.

Deprecor, ut damnes phantasmata, sancte Iohannes,
Dum dormito, meus sis custos, sancte Matthaeus,
Huic animae praesto defensor, Luca, adesto,
Quae sunt in felle, procul omnia, Marce, repelle.

II.

Angele, qui meus es custos, pietate superna
Me tibi commissum salva, defende, guberna.

III.

Ore tuo, Christe, benedictus sit thorus iste,
Dormiat in Christo, qui lecto dormiet isto.
Per crucis hoc signum fugiat procul omne malignum
Et per idem signum salvetur omne benignum.

Brev. Arremarense saec. 15. Cod. Parisien. 1363.

226. De bonis operibus.

1. Unicus, ob Christum vivus quem porrigis, assis,
Cui gravis incumbit pauperies, misero,
Gratior est Christo, tibi reddituosior ipsi,
Quam si post mortem mille talenta sinas,
Vel solidum ex auro tangentem vertice caelum
Legares montem pauperibus moriens.

2. Passio lacrimulam si Christi evulserit unam
   Plenaque peccatis magna crumena tuis,
Gratior est Christo, tibi redditnosior ipsi,
   Quam si pro mundo fluxeris in lacrimas,
Vel si profusis aequaret flumina plorans
   Lacrimulis mundi turbine pressus homo.

3. Verbum, quod nequam dicet tibi proximus ore
   Asperum, si Christi victus amore feras,
Gratior est Christo, tibi redditnosius ipsi,
   Quam si discrucies omnia membra tibi,
Vel tot percusso frangas in corpore virgas,
   Quos campus vel quot frondea silva gerit.

4. Somnum rumpe tuum, quo Christum pervigil ores
   Nocte sub obscura, cum magis grata quies,
Gratius est Christo, tibi redditnosius ipsi,
   Quam si sanctorum mille sepulcra petas,
Vel si bis saevus miles tua tolleret ossa
   Proque anima peteret trans mare templa tua.

5. Si tua pauperibus peregrinis tecta patebunt,
   Ac eis in cunctis obsequiosus eris,
Gratius est Christo, tibi redditnosius istud,
   Quam si ieiunes tempus in omne tuum,
Vel si castiges per singula sabbata ventrem,
   Ut ter ieiunum panis et unda cibet.

6. Si pro te supplex animam corpusque rogando
   Committes Christo voce, fide, gemitu,
Gratius est illi, tibi redditnosius istud,
   Quam pro te mater si sua sancta roget,
Vel pro te sanctus rogitaret et angelus omnis
   Orans pro culpa proque salute tua.

7. Adversum, quodcunque tibi contigerit, omne
   In dextram partem si tuleris patiens,
Gratius est Christo, tibi redditnosius istud,
   Quam si nota foret pagina sacra tibi,
Vel si pro meritis multis virtutibus auctis
   Lux tua se Pauli sublevet usque polum.

8. Laeto fer animo, quaecumque ferre necesse,
   Et tibi sit libitum, quod secus esse nequit,
Gratius est Christo, tibi redditnosius istud,
   Quam mundo centum visere templa pede,
Vel peregre errantem fontes liquisse cruoris,
   Qua se cumquė pedis verteret umbra tui.

9. Mundanum, quodcunque iuvat, quod praeterit omne,
   Abice nec rebus talibus adde fidem,
Gratia sola Dei tibi perquiratur, ab ipso
   Quae datur his, illam quaerere qui satagunt,
Donec inveniant, quoniam non sufficit illam
   Quaerere in extremo, limite tenta venit.

10. Gratius hoc Christo, tibi redditnosius ipsi,
   Quam si concisus vulnera mille feras,
Vel, si quae ad caelos consurgeret usque columna
   Passim vel clavis obsita vel gladiis,
Percurrenda tibi noctesque diesque perennet
   Sanguinis exspergens larga fluenta tui.

Orat. ms. Italicum saec. 15. ex. Cod. S. Ignatii Londinen. s. n. — 2, 5 aequarent. — 6, 1 per te. — 10, 5 diesque permanet. — Aufschrift: „Albertus magnus episcopus rogans Dominum, ut sibi revelaret, quae ei essent placita et homini proficua, infrascripta revelavit Christus."

227. De Paupere reficiendo.

Ad mensam resides sumens epulas potiores,
   Et pauper clamans esurit ante fores;
Eiusdem carnis, eiusdem conditionis,
   Quae tu fastidis, indiget ille bonis.
Non tibi quaerit opes nec delicias epularum
   Exspectans modicum, sufficietque parum.
Da sibi vel modicum, Deus hoc in paupere clamat;
   Ni misereris, odit, si misereris, amat.
Pauperis esto memor, quia, ni miseri misereris,
   Iudicis ante thronum non miserandus eris.
Divitis et Lazari memor inter fercula vive,
   Ne sit perpetuo perpetuum tibi vae.

Clm. Monacen. 14343. saec. 14.

228. De Humilitate.

1. Cor tumens superbia,
   disce non inflari,
Non te, quaeso, pigeat
   Iesum imitari,
Quem indigne conspicis
   viliter tractari,
Qui caeli agminibus
   scitur honorari.

2. Disce falsam promere
   gloriam honoris
Laudesque contemnere
   humani favoris,
Dum te vilem reputat
   homo videns foris,
Tu te vilem oculis
   penses creatoris.

3. Ut quid ergo murmurans
   miser indignaris,
Si coram hominibus
   vilis reputaris?
At magis in oculis
   Dei reputàris,
Coram quo pro meritis
   vilis comprobaris.

Orat. ms. saec. 15/16. Cod. Sangallen. 517.

229. De Vitiis Capitalibus.

1. O vos, quos antiquus hostis
Fallit, nec errorem nostis,
   Invalidi in lite,
Qui peccatis adhaeretis
Et a vobis removetis
   Aeternae regem vitae,
Ad mea, decepti
   iuvenes, praecepta venite.

2. Quamquam decor imperitus
Homo tu, qui irretitus
   Es sagena doli,
Aurem praebe meis dictis
Et docebo dolis lictis
   Perfectam vitam poli.
Utile consilium
   proborum temnere noli.

3. Pro peccatis ingemisce
Fletu fuso et addisce,
   Quantum peccatum olet,
Deo supplex semper esto,
Qui est paenitenti praesto,
   Dum pro culpa dolet,
Per lacrimas flecti
   principis ira solet.

4. Confitendo te mundato,
Convertendo cor culpato,
   Quod unquam mala gessit,
Nisi tu mundatus fias
Per confessionem, scias
   Nil boni in te crescit,
Sincerum nisi vas,
   quodcunque infundis, acescit.

5. Qui tu offendisti Deum
Arrogando, te da reum,
   Superbiam minores,
Quae est radix peccatorum
Portas clauditque caelorum
   Et dirimit honores;
Inquinat egregios
   adiuncta superbia mores.

6. Avaritiam fugato,
Tuas res partificato
   Illi, qui egescit;
Miser est, cuius cor rodit
Cupiditas, quam Deus odit,
   Quae satiari nescit;
Crescit amor nummi,
   quantum pecunia crescit.

7. Gaude, noli invidere
Proximo, cum sit in aere
   Saluteque sublimis,
Illorum fuge pravitatem,
Qui propter felicitatem
   Bonorum dolent nimis.
Invidus alterius
   rebus marcescit opimis.

8. Ad iram noli provocare
Aliquem nec irascare,
   Nam Deus amat mites,
Pax in cellis est protecta,
Unde ira est proiecta,
   Hinc iram, homo vites;
Utile sit nobis
   nullas componere lites.

9. Fuge crapulae foetores,
Quia perdit bonos mores,
Virtutis est mendica,
Gentem Deus odit plane,
Quae vacat gulae, caro mane
Nam raro est pudica;
Indulgere gulae
noli, quia ventris amica.

10. Tu luxuriam obscenam,
Quae aeternam infert poenam
Toto vites conatu,
Honor, vita syncopatur,
Bursa nummis vacuatur
Luxuriae reatu,
Nunquam luxuria
parvo contenta paratu.

11. Non acidia graveris,
Ad virtutes velox eris
Tamquam volans pennis,
Qui acidia detenti,
Ad virtutes somnolenti,
Mergentur in gehennis;
Nullus homo segnis
vitae fert dona perennis.

12. Caveas, ne converseris
Fatuis, sed imiteris
Consortia bonorum,
Nam cum sancto sanctus eris,
Cum perverso perverteris
Consortiis eorum;
Semper iniquorum
scelus impedit acta bonorum.

Cod. Palat. Vindobonen. (ol. Campen) 883. saec. $^{14}/_{15}$.

230. De Avaritia.

1. Pratum vidi spatiosum,
In aspectu speciosum,
Quod nondum ab aestu rosum
Florem gessit generosum
Et decorem varium;
Pascebantur in hoc prato
Adam, Abram, Noe, Plato,
Legislator, David, Cato,
Tam Herodi quam Pilato
Id erat solacium.

2. Nulla deerat creatura,
Quae terrena colit rura,
Et quam rursum dicam plura,
Vates et qui norant iura
Inibi convenerant;
Lingua graeca, plebs Hebraea,
Innocentes, turba rea,
Publicanus, Cananaea,
Iuno, Venus, Pallas dea
Cum praemissis aderat.

3. Legebantur prophetiae
Danielis, Malachiae,
Visiones Isaiae,
Dulcis clangor symphoniae
Resonabant iugiter,
Quod Susanna criminatur,
Ioseph in Aegyptum datur,
Quod Iesus transfiguratur,
Romae Petrus exaltatur
Est auditum pariter.

4. Monialis, exorcista,
Praesul, abbas et artista,
Musicus cum citharista,
Scriba doctus et sophista
Hic gerebant placita.
Vasa pulchra, recens merum,
Auri cultus, gemma rerum,
Forma decens mulierum
Et aroma specierum
Illic erant posita.

5. Laudula cum philomena
Voce concinunt amoena,
Non sentitur ibi poena
Cunctis animantibus plena
Inerat laetitia;
Unicornis, cervus, leo
Ludos exercebant eo,
Recitare tam non queo,
Quae creata sunt a Deo
Plura animalia.

6. Inter ista sitibundum
Monstrum vidi, et rotundum
Ventrem gessit et profundum,
Quasi rodens totum mundum,
  Nulla sibi caritas;
Venter eius tumefactus,
Venenosus et distractus,
Odoratus, gustus, tactus,
Principalis alter actus,
  Vanitatum vanitas.

7. Per odorem resitivit,
Quod per gustum concupivit,
Tactus lucra non odivit,
Omne, quod in mundo vivit,
  Nitebatur rapere.
Esse reor hoc avarum,
Qui tam dulce quam amarum
Alienum putat carum,
Sive multum sive parum,
  Nihil volens spernere.

8. Qui tot coacervat marcas
Et recondit has in arcas,
Deus, illi nunquam parcas,
Sed fac voret illum varcas
  Sua propter vitia;
Quanto magis illi datur,
Tanto minus satiatur,
Satan illud operatur,
A quo tandem suffocatur
  Derelinquens omnia.

9. Sunt custodes idolorum,
Caeci, duces sunt caecorum,
In conspectu angelorum
Corda nunquam psallant horum,
  Desinit cupiditas,
Semper gaudent esse pleni;
Vade dicunt et non Veni,
Cum auditur vox egeni,
Compar est naturae foeni
  Eorum iniquitas.

10. Flos et foenum virent mane,
Vespere marcescunt plane,
Sic tales in vita sane
Transeunt in vas inane
  Cum eorum gloria;
Sicut arbor resecatur
Et in ignem deportatur,
Et ut cinis vento datur,
Ita puto suffocatur
  Ipsorum memoria.

Collect. ms. Stiriacense saec. 15. Cod. Stiriacen. L 26 [s. n.]. — 2, 2 colit iura. — 5, 7 in eo. — 8, 4 foret. — 9, 4 Corda nunquam psallat ut horum. — 10, 6 Sicut ergo arbor. — Dies Lied steht fol. 16 b; fol. 19 b steht folgende einzelne Strophe gleichen Versmafses, die vielleicht der Schlufs zu obigem Gedichte:

O custodes animarum,
Pastores ecclesiarum,
Imperitum et ignarum,
Precor, auscultate parum
  Et verba attendite;
Vos, qui vero insudatis,
In ardore caritatis
Incorrecta corrigatis
Et si dictum non est satis
  Dictatori parcite.

231. De Malo Exemplo.

Mundus errat, ut apparet,
Nam si mundus non erraret,
Et nostrorum esset fides
Vera nunquam, sicut vides.
5. Clerus gente laicali
Viveret vita in tali
Sicut facit tota die,
Nam usurae, simoniae
Nec non species ipsarum,
10. Quas colere nolunt parum,
Alieno palliare
Et sic iustas nominare

In peccatis sunt adfixi,
Crebris usibus obnixi,
15. Quod vix usquam invenitur
Custos vel sacerdos scitur
Seu persona laicalis,
Quin sit in his partialis.
Hoc mirandum hac de gente
20. Est vulgari, nesciente
Textus evangeliorum,
Nam cum facit dux eorum,
Qui sit iustus et devotus
Et perfectus fere totus,
25. Hoc, quod solet increpare,
Arguit et dicit: quare
Nos non illud faceremus?
Rationem non videmus,
Cum sacerdos literatus,
30. Qui ad hoc est ordinatus,
Ut serviret Deo caeli
Puro corde et fideli
Ut peccataque vitaret
Et nos rudes informaret,
35. Hoc non timet operari,
Non est illud criminari.
Et sic peccant plus praelati
Clericique literati
Isti quam simpliciani,
40. Qui scientiis sunt vani.
Nam in se et in vulgares
Isti peccant et in pares;
Multi enim non peccarent,
Isti si non inchorarent.
45. Ergo, clere praeelecte,
Dei sorte vivas recte,
Sis ne Simon vel usurans,
Harum species nec curans,
Ne damneris et perdantur,
50. Qui te in his imitantur.

Cod. Palat. Vindobonen. (ol. Campen.) 883. saec. 14/15. — Aus derselben Quelle Huemer, Wiener Studien V, 153.

232. Lessus Paenitentis.

1. Parce flenti et dolenti,
Summe rerum arbiter,
Nam mandata per te data
Sum transgressus nequiter.

2. Erubesco et tabesco
Tuam timens faciem,
Dum meorum delictorum
Perpendo congeriem.

3. Ingens metus atque fletus
Meam turbat animam,
Pavet sensus, dum suspensus
Horam timet ultimam.

4. Quis futurus est securus
In illo examine,
Quando patent, quae nunc latent,
Arguente lumine?

5. Deo cara, viam para
Nobis ad caelestia,
Ubi frui Christi tui
Mereamur gloria.

Cod. Londinen. Ar. 201. saec. 13.

233. Lessus Paenitentis.

1. Vitae dator et plasmator
Ac redemptor hominis,
Clavis David, quem portavit
Venter almae virginis.

2. Benedicte rex, dimitte
Mihi cuncta debita,
Quae contraxi, nam haec auxi
Semper agens vetita.

3. Heu, quam male spiritale
Bibendo mysterium
Violavi, nam foedavi
Me per omne vitium.

4. Male feci, quod subieci
Pravis me spiritibus
Serviendo et favendo
Sceleratis actibus.

5. Fili Dei, cordis mei
Dissipa caliginem,
Ne descendam in horrendam
Inferni voraginem.

6. Interventu et obtentu
Matris tuae virginis
Me timore et amore
Tui reple nominis.

7. Pius esto, memor esto,
Quid pro nobis feceris,
Pro indignis et malignis
Quanta sustinueris.

8. Preces audi et custodi
Nos a cunctis hostibus,
Exoratus et placatus
Matris tuae precibus.

9. Intercedat haec et reddat
Nobis te placabilem,
Quae portavit atque pavit
Lacte factum humilem.

10. Propter eam, quaeso, meam
Munda conscientiam,
Ne offendam reverendam
Vultus tui gloriam.

11. O beate, pietate
Tua me iustifica,
Quid agendum, quid dicendum,
Mihi semper indica.

12. Deus homo, fac de domo
Nos exire carceris
Et iam dones mansiones,
Quibus ipse cerneris.

13. Tuum vultum inoccultum
Tuis iam fidelibus
Manifesta atque praesta
Pacem te colentibus.

14. Fac intrare nos praeclarae
Tuae domus atria
Atque bonis mansionis
Nos supernae satia.

15. Tibi nato cum beato
Patre laus et gloria
Flaminique, qui utrique
Compar est per omnia.

Cod. Londinen. Ar. 201 saec. 13.

234. Lessus paenitentis.

1. Clamat, ecce, supplex mea
Nunc ad te miseria
Petens, ut digneris tua
Me misericordia
Hac respicere in hora
Torpentem socordia.

2. Age, iam mei mollita
De cordis duritia
Educ, quaeso, modo multa
Lacrimarum flumina
Ad facinora deflenda
Simul et flagitia.

3. Graviter peccavit mea
Nam tibi dementia,
Fortiter succurrat tua
Sed mihi clementia,
Quoniam est tibi tanta
Ceu nulli potentia.

4. Tu es trinus, tu es unus,
Tu es potentissimus,
Ob hoc meis da dignatus
Flumina luminibus
. . . .
. . . .

5. Tu petram in stagna dudum
Convertisti laticum
Atque rupem in aquarum
Fontes multiplicium,
Tu potes cor ita meum
Emollire ferreum,

6. Tu pectus adamantinum
Reddere ut carneum,
Tu mutare hunc belvinum
In humanum animum
Veteremque vel antiquum
In iam novum spiritum.

7. Ad cadendum sola mea
Sufficit miseria,
Ad surgendum eget tua
Sed misercordia,
Quia inest mihi multa,
proh dolor, vecordia.

8. Porrige iam lapso manum,
Da luctum, da gemitum,
Dona fletum, dona planctum
Ploratumque plurimum
Facque cor humiliatum,
Conturbatum spiritum.

9. Plorem, pater, vehementer
Te donante iugiter,
Plorem, fili patris, semper,
Flagito suppliciter,
Plorem, spiritus o sacer,
Te favente impiger.

10. Lacrimer indesinenter
Et incessabiliter
Lamenter necnon instanter,
Infatigabiliter,
Ut post perpetim consoler
Tecum et exhilarer.

11. Summe pater, miserere
Ac misericordiae
Miseranter, quaeso, tuae
Clemens reminiscere
Et ad meum me attrahe
Forti Iesum robore.

12. Tuque, Domine, o Christe,
O caput ecclesiae,
Attractum, deposco, ad te.
Me dignanter recipe
Et receptum solidare
In te noli spernere.

13. Tuque, o spiritus sancte
Ac dulcis paraclite,
Mei semper meminisse
Noli, rex, contemnere,
Sed da patrem filiumque
Atque te diligere.

14. Deus trine, Deus une,
Deus clementissime,
Trinitas colenda corde,
Mente atque pectore,
Unitas amanda valde
Omni nobis tempore.

15. Qui es quadri diligendus
Orbis in climatibus,
Sed mei plus irritatus
corporis, heu, sensibus,
Quam sis mundi a totius,
Credo, peccatoribus.

16. Miserere, quaeso, Deus,
Miserere concitus,
Succurre, deposco, prius
Quam inferni abyssus
Me absorbeat, quo nullus
Utilis est gemitus.

17. Respice quapropter prius,
Filius et spiritus,
Trinus Deus atque unus,
Pereat quam famulus,
Quem plasmasti tuis pius
Miserando manibus.

18. Manuum tuarum opus
Respice clementius,
Si respexeris, ploratus
Sequetur uberrimus,
Immo simul ululatus
Erit amarissimus.

19. Ego, pater, ille tuus
Prodigus sum filius,
Abs te procul exsul factus,
Qui fui diutius
Meretricibus coniunctus
Et consumptis omnibus,

20. Quae tu, bonus, es largitus,
Panis miser indigus,
Effectus fui subulcus,
Saturari cupidus
Siliquis, sed dedit nullus,
Quae dabantur suibus.

21. In me autem nunc reversus
Cum sim mendacissimus
Cumque tuae sciam prorsus
Multos penetralibus
Mercenarios in domus
Abundare panibus,

22. Reminiscens, quod benignus
Es atque piissimus,
Pietate tua fisus,
Quamvis indignissimus
Nomine servi misellus
Filiique penitus,

23. Advolutus clamo tuis
Eiulans vestigiis:
Pater mi, peccavi meis
In caelum miseriis
Atque coram te delictis
Gravibus et nimiis.

24. Non sum dignus dici tuus
Servus necdum filius,
Sed iamiam dignetur meus
Pater clementissimus
Tractare suam benignus
Pietatem citius.

25. Eripe de portis mortis
Me, pater amabilis,
Pereat ne tui iuris
Suis plasma meritis,
Abest panis, adest famis,
Pestis miserabilis.

26. Nemo panem habet vitae
Praeter te, altissime,
Quem nunc cernor esurire
Indignus percipere,
Sed gratuito largire
Tu, pius, hunc munere.

27. Saginatus est occisus
Fratri meo vitulus,
Qui fuit peregrinatus
A patre diutius,
Cum multis luxuriatus
Miser meretricibus.

28. Qui ad te ubi reversus
Fuit mendicissimus
Consumptis paternis rebus
Atque bonis omnibus,
Indigens suilis victus
Sed carens hoc funditus,

29. Inops panis, dives famis,
Ut est patris oculis
A longe respectus, priscis
Est donatus osculis,
Amplexatus et benignis
Vehementer brachiis.

30. Aliud nil fuit fessus,
Quod esset et filius
Eius ultra iam indignus,
Servis a fidelibus
Prima stola est indutus,
Inde manu annulus

31. Est confestim sibi datus,
Tegumenta pedibus,
Pariterque saginatus
Est occisus vitulus,
Sicque fuit epulatus
Tecum, pater, filius.

32. Ergo, quia est inventus,
Fuerat qui perditus,
Rediit resuscitatus
Et revixit mortuus,
Gaudio magno gavisus
Est cum servis dominus.

33. Igitur ego ipsius
Nunc ad te fraterculus
Clamo tuis advolutus,
Pie pater, pedibus,
Tuus, fateor, indignus,
Nihil minus filius.

34. Ecce, petit miser Hugo
Veniam sceleribus
Pro suis, offensum quibus
Te tristatur pluribus,
Quam polus ipse depictus
Splendeat sideribus.

35. Ergo, sicuti tunc pius
Nihil eras amplius,
Tam clementer es misertus
Nato currens obvius,
Miserere sic dignatus
Modo mei ocius.

36. Et quidem nil eo minus,
Verum multo amplius,
Peccavi tibi protervus
Diebus ac noctibus,
Ad bonum, proh nefas, tardus,
Ad malum promptissimus.

37. Iustificavi misellus
Meis facinoribus
Peccatores omnes, mundus
Quos tenet quadrifidus,
Proinde peto prostratus,
Miserere citius.

38. En, Iesu, quatriduanus,
Bone pastor, Lazarus
Mortis in sepulcro situs
Iamque nimis foetidus,
Monumento quamvis pressus,
Iamiam scatens vermibus;

39. Ecce, iacet interemptus
Multis pro criminibus,
Quae gessit e contra stultus,
Segnis, hebetissimus,
Privatus velut ambobus
Cum sensu luminibus.

40. Freme, freme, bone Iesu,
Ac turbare spiritu,
Lacrimare pio fletu
Servi pro interitu,
Propria qui semet manu
Interemit iamdiu.

41. Clama, clama, Iesu Christe,
Voce magna, Domine:
Prodi foras, tumulate,
Veni foras, Lazare,
Exi, exi ac procede
Iam mortis de carcere.

42. Si clamaveris me, Christe,
Redemptor piissime,
Exibo leto repente
Ac procedam propere,
Quin vita servum vocante
Fugiet mors rapide.

43. Ligatus pedes et manus
Faciemque Lazarus
Prodiit ille antiquus
Voce Dei excitus;
Sic ego, plus licet vinctus,
Non prodibo tardius.

44. Fili Dei, Christe, vivi,
Iube tui Lazari
Pedes, manus, ora solvi
Et abire desini
Et vestigiis advolvi
Sui sacris domini.

45. Tam tibi tuoque patri
Quam sancto spiritui,
Trino Deo atque uni
Corde, ore supplici
Grates ago, voce tali
Honore sub triplici:

46. Benedictus sit excelsus
Genitor et genitus
Spiritus necnon et sanctus,
perdulcis paraclitus,
Per quem suus est secundus
Suscitatus Lazarus,

47. Manicis qui magnis vinctus,
Constrictus compedibus,
Flammiferis destinatus
Poenarum ultricibus,
Quae tormentis exstant prorsus
Plenae multiplicibus.

48. Gloriam cantabo sane
Omni tibi tempore,
Si digneris evocare
Mortis me de limine,
Cui est vita cum patre
Et regnum cum flamine.

49. Tange, tange, Iesu Christe,
Meos clementissime
Oculos et squammas inde
Serpentinas abice
Fluminaque multa valde
Lamentorum elice.

50. Factor, terge et reterge,
Quo plus fluant lacrimae,
Fluant nocte, fluant die,
Ut possint restringere
Flammas, quae sunt mihi iure
poenis meis debitae.

51. Spiritus o sancte, pia
Respice me gratia
Et mersum mortis in ima
Me, precor, vivifica
Ac vivificatum tua
Luce iam illumina.

52. Gratis nam fecisti tua
Me misericordia,
Gratis, flagito, reforma
Demum et resuscita;
Gratis tua dantur dona,
Hinc dicuntur gratia.

53. Memento, Domine Deus,
Quod gignens ac genitus,
Ut est potens atque pius,
Sic tu nihilominus
Ante saecula benignus,
Mitis, potens, validus;

54. In quemcunque enim spiras,
Statim hunc vivificas,
Cum patre, cum prole tonas,
Regis et illuminas,
Gratiam cuivis donas,
Solidas et vegetas.

55. Quos placet, benigne vocas,
Vocatos sanctificas,
Humiles pius exaltas
Et altos humilias
Immundosque quosvis mundas,
Impuros purificas.

56. Quid plura? leprosos mundas,
Impios iustificas,
Cum patre proleque cunctas
Quasvis mentes recreas,
Insuper et recreatas
Pariter glorificas.

57. Quam ob rem te, Deus pie,
Postulo humillime,
Cito mihimet succurre
Cum patre, cum subole
Et ovi nimis infirmae
Gratiam iam tribue.

58. Da, precor, in te clamare
„Abba, pater, Domine“,
Necnon atque „Iesu Christe“
simul, quaeso, dicere,
Quin et te, o flatus alme,
Vocare humillime.

59. Da timere, da amare,
Da frequenter colere
Patrem, prolem sanctum atque
Da flatum diligere
Toto corde, tota mente
Toto necnon pectore.

60. Esto mihi timor ingens
Atque amor vehemens,
Diligam te nimis timens
Timeamque diligens
Serviamque contremiscens,
Contremiscam serviens;

Exue me, peto, meis,
Domine, flagitiis.

Collectaneum ms. Bernen. AA 90 I. saec. 10. — 2, 6 flatitia. — 5, 3 rupim. — 6, 1 adamentinum. — 6, 3 nunc beluinum. — 6, 5 Veteramque. — 13, 1 o sancte spiritus. — 17, 3 Trine Deus atque une. — 17, 5 plamasti. — 21, 5 domos mit überschriebenem u auf der Endsilbe. — 22, 5 serve. — 23, 4 In fehlt. — 28, 5 Indigens sumilli iunctus (oder vinctus?). — 29, 2 est panis oculis. — 29, 3 pristinis. — 29, 5 Amplexaus. — 37, 1 misella. — 37, 5 prostrata. — 38, 1 En fehlt. — 42, 3 loeto. — 43, 1 manus et pedes. — 47, 3 Flamiferam. — 47, 6 Plena. — 49, 6 elue. — 50, 5 Flamma, — 53, 3 Ut es. — 57, 1 Quem. — 59, 6 Tetc (oder Tote?). — Das Lied scheint unvollendet zu sein. Ob der 34, 1 sich nennende Hugo der Verfasser ist, wird dadurch zweifelhaft, weil der Name den Reim stört, vielleicht also nur dem Schreiber angehörte. — Vgl. Huemer in Wiener Studien V, 145 ff.

235. Lessus Paenitentis.

1. O Deus omnipotens,
   rex archangelorum,
   Tu creator omnium,
   dominus caelorum,
   Tua magna gloria
   sit desuper thronum,
   Dona mihi veniam
   scelerum meorum.

2. Vaeh, vaeh mihi misero,
   multum nam deliqui,
   Vitae innocentiam
   penitus amisi,
   [Atque multa] scelera
   turpiter commisi,
   [Haec agendo per]didi
   viam paradisi.

3. Vitiorum totus sum
   sordibus pollutus,
   Multis malis vitiis
   multum sum imbutus,
   Unde meus animus
   intus est confusus,
   Coram tuis oculis
   non appareo tutus.

4. Vaeh, vaeh mihi misero,
   quis me adiuvabit
   Nisi Christus Dominus?
   quis humiliabit
   . . . .
   . . . .
   Mortuus sum, impium
   hostem superabit.

5. Vaeh, vaeh mihi misero,
   multum sum turbatus
   Propter prava opera,
   in quibus sum lapsus;
   Unde meus animus
   multum est gravatus,
   Quia dono Domini
   factus sum ingratus.

6. Lingua, manus, oculi
   Deum offenderunt,
   Pedes, crura, viscera
   equidem fecerunt,
   Aures impiissimae
   mala audierunt,
   Membra quidem omnia
   valde peccaverunt.

7. Dignus sum omnimodo
   poena infernali
   Propter opera huius
   prava mundi [mali],
   Que dilexi nimium,
   studio carnali
   Vixi tamquam pecudum
   mente bestiali.

8. Nosco certe, Domine,
   nosco mea mala,
   Qui sum malus nimium
   multum et avarus,
   Ipse iam confiteor
   tibi voce clara,
   Ut dimittas omnia,
   quae commisi vana.

9. Sis mihi remedium
in confessione,
Ut valeat confessio
in oratione
Florere, o Domine,
pro devotione,
Fac me tecum vivere
in regno [Sione].

10. O redemptor omnium,
actor pietatis,
O salvator omnium
(et) dator sanitatis,
Lava meas maculas
. . . .
[Et] salva me miserum
a meis peccatis.

11. Tu de caelis veniens
pie descendisti,
De Maria virgine
carnem suscepisti,
Et crucis patibulum
[libens subiisti],
Pretiosum sanguinem
tu pro me fudisti.

12. Ergo, sancte Domine,
plenus bonitate,
Dona mihi veniam
tua pietate,
Imple meam animam
tua sanitate,
Fac me tecum vivere
in regno beate.

13. O vos sancti angeli
et virtutes caeli,
Adiuvate miserum
vos, amici Dei,
State in auxilium
peccatoris mei,
Ut per vos inveniam
locum requiei.

14. (O) vos sancti apostoli,
Iesu Christo cari,
Martyres, scholastici,
confessores clari,
Rogo a periculis
per vos liberari,
Ut in caelis merear
semper coronari.

15. O vos sanctae virgines,
castae purissimae,
Mihi quoque misero
pie subvenite,
Me indignum famulum
vestrum custodite,
Facite participem
gloriosae vitae.

Cod. ms. Univ. Bononien. 2825. saec. 15. — 1, 1 O fehlt. — 1, 3 Deus caelorum. — 1, 8 scelerum horum. — 2, 1 ein vaeh fehlt. — 2, 2 me deliqui. — 2, 3 Vitam. — 2, 6 amisi. — 3, 1 sum fehlt. — 3, 2 sum pollutus. — 4, 1 ein vae fehlt. — 4, 8 hostium. — 9, 5 Flore o Domine. — 9, 8 in regno pro oratione. — 11, 7 Pretiose. — 12, 8 in regno sanctae trinitatis. — 14, 4 Dei confessores. — 14, 5 Rogo, ut a. — 15, 5 Me dignum. — 15, 7 Facite me.

236. Lessus Paenitentis.

1. O pater Deus aeterne,
De caelis altissime,
Respice iacentem multis
Perforatum iaculis,
Singultibus in extremis
Suspirantem ultimis.

2. Invoco te, Iesu Christe,
Fili patris unice,
Cui est substantialis
Deitate similis,
Pietate factus homo
Virginis ab utero.

3. Advocatum te subnixe,
Spiritus paraclite,
Procedentem ab utroque
Flagito sanctissime,
Per te patrem filiumque
Credam omni tempore.

4. Unus es in trinitate,
Trinus unus, Domine,
Fabricator sempiterne
. . . .
Lapsum stude reformare,
Prostratum erigere.

5. Heu, miser per peccatum
Attraxi exordium,
In peccatis sum conceptus
Parentum sceleribus,
Huic natus luctuosae,
Proh dolor, miseriae.

6. Ex quo natus visum cepi,
Auditum obtinui,
Tactum, gustum, odoratum
A te, factor omnium;
Talibus ditatus donis,
studui lasciviis.

7. Beneficium accepi,
Non servans, ut debui,
Sed perverse errabunda
Defluxit infamia,
Quod ad bonum datum fuit,
In malum se contulit.

8. Sicque crescendo decrescens,
Multa mala peragens,
Quae me vexit cum perversa
Gravitas infantia,
Hanc post sibi effrenata
Rapit pueritia.

9. Adulescens perpetravi
Mala quaeque potui,
Verbis, factis, totus foedus
Cogitationibus,
Vitia sic sum lucratus
Miser pro virtutibus.

10. Iuventute iam constrictus
Peccatis, sceleribus,
Catenatus sum inductus
Servus ut emptitius
Volens, nolens per diversa
Reatus facinora.

11. Unde magna cum virtute,
Heu, cepi deficere
Amans malum, vitans bonum
Deserensque optimum,
Mensque fuit ruitura
Per quaeque flagitia.

12. Iam tunc coepi cogitare
Saeculo me tradere,
Delectari atque eius
Oblectationibus,
Adversa nec ulla timens,
Salutem despiciens.

13. Hierusalem linquens sanctam,
Civitatem optimam,
Verae quae est pacis visio,
Descenderam Iericho,
Huius mundi ad defectum
Totum dedi animum.

14. Insperate laqueatus
Cecidi improvidus
In manus tandem latronum
Dire saevientium,
Me quaerentium devorare
Leonina rabie.

15. Captum, caesum, vulneratum,
Spoliatum miserum
Reliquerunt semivivum
Ad terram depositum,
Duris flatibus spirantem
Paeneque exanimem.

16. Sic et omnis male captus,
Saeculo qui deditus
Sanctae pacis visionem
Dimittit Hierusalem,
Iericho lunae defectum
Adhuc tenens noxium,

17. Inde cadet in latrones
Videlicet daemones,
Vitiis misellum plagant,
Virtutibus spoliant,
Immortalitatem demunt,
Rationem nequeunt.

18. Iam velut ille captivus,
Cui nullus proximus,
Parens, notus et amicus;
Doloris quis conscius,
Nisi pius Deus meus,
Super omnes providus?

19. Sacerdos currens transivit,
Viso me praeteriit,
Perdidit compassionem,
Non sciens se hominem,
Pietatem habens nullam
Seu misericordiam.

20. Ut sacerdos, sic levita
Ipsa tenens devia,
Minor gradu, par in actu,
Simili exhibitu,
Mente transit ipse prava
Cordis cum duritia.

21. Transiens Samaritanus
Visum flexit placidus
Et respexit me iacentem,
Lividum et debilem,
Magna sua pietate
Accessit humillime.

22. Custos qui Samaritanus,
Christus Dei filius,
Peccatores sauciatos
Respexit ut filios,
A respectu pio cuius
Recreatur spiritus.

23. Secum ducens in iumentum
Corpus quidem carneum,
Ecclesiae quo sanandum
Ducimur ad stabulum,
Plagis aptans legis vinum
Gratiaeque oleum.

24. Respice nunc, Iesu Christe,
Pietatis unicae
Flecte visum tuum ad me,
Flagito, piissime,
Ut respectus queam mea
Plangere facinora.

25. Respexisti quondam Petrum
Peccato obnoxium,
Qui respectus flevit dure
Divino ex munere,
Ad gratiam restauratus
Permansit apostolus.

26. Respexisti et latronem
Sceleratum hominem,
Ut te Deum maiestatis
Fateretur humilis,
Meruit sic paradisi
Portas tecum ingredi.

27. Respexisti et Mariam,
peccatricem animam,
Quae compuncta sub momento
Haud se dedit nuntio,
Pedibus sed provoluta
Deflevit flagitia.

28. Lacrimis eos rigavit
Et capillis abluit,
Frequentibus stillans guttis,
Ut careret maculis,
Perunxitque pretiosi
Fomento antidoti.

29. Multum est sibi dimissum,
Quod dilexit plurimum,
Passionem veneratur
Huius, a quo diligitur,
Eius capiti unguentum
Superfundens pisticum.

30. O sancta tua voluntas,
Creator, et bonitas,
Respicis qui te sperantes,
Ut a morte revoces,
Bonus pastor, oves tuas
Reportas in umeris.

31. Sic, sic, pastor nunc iacenti
Languido ac debili
Elevandum manum praebe,
Velis me erigere,
Ut erectus possim stare
Coram te, dulcissime.

32. Plagas meas simul omnes,
Novas atque veteres,
Studeas sic tu curare,
Quaeso, bone medice,
Sim ut per te hinc securus,
Sanatus languoribus.

33. Oleum infundens sanctum,
Vinum simul optimum,
Tuum ponens in iumentum
Perducas ad stabulum,
Pellens mortem, donans vitam,
Fac, tecum ut veniam.

34. Duobus largitis nummis
Donis fulto mysticis
Stabulario committe
Mei curam gerere,
In tua reversione
Respice me, Domine.

35. Hoc Deus, pater ingenite,
Natus unigenite,
Par spiritus ab utroque
Procedens paraclite,
Deus unus, sempiterne
Regnator per saecula.

Cod. Admonten. 664. saec. 11. — „Rhythmus papae Leonis IX". — 11, 5 fit ruitura. — 15, 5 suspirantem. — 16, 5 Hierusalem lunae. — 18, 1 ille fehlt. — Interessant ist die Endassonanz der katalektischen und akatalektischen Verse.

237. Lessus Paenitentis.

„Confessio Imbriconis episcopi Wirceburgensis."

Cum bene perpendo, quid sim, mala semper agendo,
Nunquam cessando sed prisca novis cumulando,
Tunc me praeteritae confundit ineptia vitae,
Et lacrimas fundo sic ore loquens tremebundo:
5. Summe Deus, quid agam, quid agam, quia sentio plagam,
Plagam feralem, plagam, Deus, exitialem?
Nam, quod me laesit, penetrali cordis inhaesit.
Cuius plaga mali nisi cedat ab hoc penetrali,
Quis me curabit, quis saucia cordis levabit?
10. Tu solus, Domine, cuius praestant medicinae,
Ut desperatis redeat vigor integritatis.
En, ego confusus antiquos cogito lusus
Quaeque per aetates varias feci levitates.
Nil non temptavi sed nec fore dulce putavi,
15. Nilque fuit blandum, nisi quod patet esse nefandum.
Gustus et olfactus, auditus, visio, tactus

Nil mihi fecerunt aliud, nisi quod nocuerunt.
Nam, dum per gustum gula ventrem replet onustum,
Impletus venter mala suggerit impatienter,
20. Et Veneris telum pectus transfigit anhelum;
Dumque libido furit ac me velut ignis inurit,
A turpi Venere me non posset cohibere
Transfodiens hasta Phinees male corpora casta.
Sed nec odoratus caret in me labe reatus,
25. Quo sic erravi, quod ut Dathan superavi,
Qui luit erratum terrae subito per hiatum.
Insuper auditus semper peccare peritus
Uno tam diram verbo mihi concitat iram,
Ut pacis foedus non redderet hic citharoedus,
30. Qui tangendo lyram regis compescuit iram.
Quando per historiam lego caecatum Sedechiam,
Miror, tam vani quod sunt oculi mihi sani;
Sed quia iustitia tunc usus es in Sedechia,
Nunc me clementer supportas et patienter.
35. Si tactus modicus in Oza reputatur iniquus,
Arcam, ne caderet, dum sustentando teneret,
Dicere quid possum, quoniam miser inter eos sum,
Qui sacramenta tua tractant mente cruenta?
Num talis laicus merito non esset iniquus?
40. Ast, ego peccator videor legis fore lator
Et sublimatus per honorem pontificatus,
Cuius honoris onus multo fero crimine pronus.
Quippe quod iniunctum mihi sit scio per caput unctum,
Et quia lege data mihi sit manus ista sacrata,
45. Cur per ornatus, cur scandaliis decoratus?
Sed quae praetendo specie cultuque verendo,
Non ago, non operor super hoc ergo mihi metor
Et dolor est mentis magnus quasi percutientis.
Verbum doctrinae si tali claudere fine
50. Assidue cuperem, quod ego bona cuncta docerem,
Ipse prior facerem, tibi sic fortasse placerem.
Sed neque dicendo placeo tibi nec faciendo,
Verbo non prosum, reus autem si taceo sum;
Sic miser ignoro, quid agam, dubiusque laboro.
55. O quam mole gravi premitur mens conscia pravi!
Hei mihi, quid feci, quae qualia semina ieci!
O, quales messes meterem nisi tu pius esses!
Nullus damnatus fuit unquam tam sceleratus,
Sed neque damnandos adeo reor esse nefandos;
60. Nemo meis igitur par peccatis reperitur.
Nec despero tamen, sed adhuc exspecto iuvamen
Voce loquens humili: fer opem, patris unice fili,

Ad te suspiro, Deus, et tua dona requiro,
Qui desperatis confers tua munera gratis.
65. Tu condemnasti merito crimen protoplasti,
Sed licet iratus fueris, tamen es miseratus,
Quippe videns hominum genus ad mala quaeque supinum
Ire sub inferna pro traditione paterna,
Ut nos eligeres caeloque locare valeres,
70. Caelo descendis homo factus pro redimendis,
Natus mirifice de virginea genetrice,
Quae vitae porta, quamvis sit regibus orta.
Quando narratur stirps regia vel numeratur,
Thamar in hac serie censetur et uxor Uriae,
75. Utique peccatrix, legis sacrae violatrix.
O quam prudenter factum, quam convenienter,
Ut peccatores habuisses progenitores,
Per quem salvandus peccator erat miserandus!
Numquid, flos Iesse, non vis huius memor esse?
80. Annon et memor es, quantos in carne labores
Propter me tuleris? Non ergo mei misereris,
Pro quo sudasti, flagra, sputa, crucem tolerasti?
Ne, quaeso, Domine, me proicias sine fine,
Quem moriens redimis de mortis faucibus imis;
85. Et memor esto satis, precor illius pietatis,
Qua latro salvatur, cum discipulus reprobatur.
Haec etiam, care Iesu, pariter memorare,
Quod, cum vicisti mortem victorque redisti,
Quam tu mundasti, de qua prius ipse fugasti
90. Septem daemonia, te vidit primo Maria.
Quo facto pandis, quod iniquis iustificandis
Omnia fecisti, Iesu, quaecumque tulisti,
Quidquid fecisti, nobis factum voluisti.
Natus, passus obis, surgis, subis aethera nobis,
95. Ut nos eligeres lapsos caeloque locares,
Sed cum descendas, ut iusta quibusque rependas.
Iudex venturus, sua praemia cuique daturus,
Sola redemptorum tunc spes et vita tuorum,
Tunc commissorum pariter memor esto meorum.
100. Ne sit cum reprobis in abysso portio nobis,
Immo largire tecum simul astra subire,
Quo praecessisti, pretium mundi, caro Christi.

Collect. ms. Voraviense saec. $^{12}/_{13}$. Cod. Voravien. 33 (111). A. — Collect. ms. inc. orig. saec. 13. Cod. Vindobonen. 878. B. — 1 mala semper B. — 7 adhaesit B. — 15 nisi constitit esse A. — 18 Nam cum B. — 20 Et ventris B. — 21 Cumque B. — 22 possit A. — 23 mala corpora B. — 24 sorde reatus B. — 26 subito terrae per B. — 33 Sed qui B. — 38 pertractant B. — 39 Cum talis B. — 40 Quis ego B. — 45 l. sandaliis? — 50 ego bona sique docerem A. — 56 damnandus B. — 68 pro condicione B. — 72 porta

quamquam A. — 81 mihi misereris A. — 83 Te quaeso Domine ne proicias B. — 85 Et memor esse satis potes A. — 89 pius B. — 97 fehlt B. — 99 Tunc subiectorum pariter memorare meorum B. — 101 tecum super astra B. — Imbrico v. Leiningen war Bischof von Würzburg 1125—1146.

238. De Accusatione hominis erga Deum.

1. Audi me, Deus piissime,
   Impie vivendo peccavi
     Nimis,
   Mortem consecutus sum,
   Oboediendo satanae
     Captus sum.

2. Bone plasmator, audi me,
   Longe factus sum a te,
     Piissime,
   Peccata mea ligant me,
   Ut revertar ad te,
     Adiuva me.

3. Coepi servire Domino,
   Invidia diaboli
     Vicit me,
   Donum Dei habui,
   Dies meos neglexi,
     Heu me!

4. Deus invisibilis,
   Qui sursum sedes, vide
     Humilem,
   Cor contritum, plango ad te,
   Miserere super me,
     Quia plasmasti me.

5. Exeant peccata,
   Quae sunt in me confixa
     Misero,
   Abrenuntio diabolo
   Et omnibus eius actibus
     Adiuvante te.

6. Fiant mihi lacrimae
   Panis die ac nocte
     Cotidie,
   Omnia mea crimina
   Veniant in memoria
     Ante te.

7. Gravia enim delicta
   Gravia quaerunt lamenta,
     Sic et in me,
   Incesti quoque oculi
   Fluunt mihi amariter
     Undique.

8. Haec erat lamentatio
   In alienis opibus
     Et non in meis,
   Aliena congregavi,
   Caeli thesaurum perdidi,
     Heu me!

9. Infra sancta regula
   Nutritus fui dulciter,
     Postmodum
   Omnia mala perfeci,
   Te solum non negavi
     Omnipotens.

10. Kalumnia super calumnia,
    Fui super omnia
      Ego miser,
    Si peccavi graviter,
    Iam flebo amariter
      Indulge me.

11. Lux desiderabilis,
    Scio me longe a te,
      Piissime,
    Si avertis faciem.
    Ubi peto veniam,
      Nisi a te?

12. Mihi lamentatio
    Plura fiat prae omnibus
      Pro delictis meis.
    De tuis quod perdidi,
    In quo mihi recuperem,
      Nisi per te?

13. Non mereor, ut mihi,
Parcas, nisi fuerit
Pietas tua.
Hoc precor, ut memineris,
Quod pretium me emisti,
Redemptor vitae.

14. O mira exspectatio
Et cordis lamentatio
Pro delictis meis,
Omuia mea crimina
Reduco in memoria
Coram te.

15. Peccavi cum peccantibus,
Nullus est, qui adiuvet
In planctibus,
Qui mihi sunt consimiles,
Planxi incessabiliter
Apud me.

16. Quare non fui mortuus,
Dum fui in sacris fontibus
Ego miser?
Vel cui sum consimilis
In tam malis criminibus
Ego miser?

17. Revertere ad me, Domine,
Ne pereamus invicem,
Succurre nobis,
Redemptor vitae maxime,
Quid sum dicturus ante te,
Domine.

18. Sancte et immortalis,
Indulge meis peccatis,
Altissime,
Omnia mea crimina
Reduco in memoria
Ante te.

19. Tibi refero gloriam,
Qui me exspectas per tempora,
Domine,
Porrige auxilium,
Eripe me de exsilio,
Quo captus sum.

20. Uni Deo per omnia
Agimus paenitentiam
Vivendi,
Ut maior iracundia
Culpa inquirit gratiam,
Indulge me.

21. X Y et Z
Concludunt ista verba
Simplicia.
Omnes intente audite,
Paenitentiam agite
Et vivite.

22. Gloria Deo coaevo,
Cui honorem semper do,
Altissime,
Una cum Dei filio
Et cum sancto spiritu.
Amen.

Cod. Bruxellen. 8860—67. saec. 10. — 5, 5 Et omnes eius actibus. — 6, 2 dies ac nocte. — 18, 6 Ante te Domine.

239. Modus confitendi.

I.

1. Recognosco, quod erravi,
Deus pater, et peccavi
Ultra, quam possum fari;
Verum dico, cum meorum
Nullus possit peccatorum
Horrorem meditari.

2. Tam sum rea, tam maligna,
Quod revera non sum digna
Te patrem appellare,
Tamen his conabor verbis
Dolorosis et acerbis
Me tibi accusare.

3. Inde est quod confitendo
Universum reprehendo
Statum mei temporis,
Omnes motus, voces, actus,
Sensus, gustus, nutus, tactus
Cordis, oris, corporis.

4. Post haec damno, quod negavi
Factis te et recusavi
Tuis subdi legibus,
Fidem primam non servavi,
Baptismale violavi
Votum multis vicibus.

5. Feci ac si possiderem
Bonum a me vel tenerem
Meis datum meritis,
Quod ex miserationis
Tuae purae datum donis
Habui gratuitis.

6. Singularis apparere
Volens dixi me habere
Bonum, quod non habui,
Sic et magnam intus cernens
Me et meliores spernens
Dilatata tumui.

7. Ut excellens apparerem,
Sum conata, ut haberem,
Per quod magna crederer,
Me defendens cum clamosa
Voce sum contentiosa
Facta, ne devincerer.

8. Facta mea enarravi
Glorianter et foedavi
Vitio iactantiae,
Per hypocrisim monstravi
Bona foris et celavi
Intima nequitiae.

9. Inoboediens meorum
Saepe sprevi praelatorum
Preces et imperia,
Veris aliorum dictis
Discors argumentis fictis
Posui contraria.

10. Pertinax et obstinata
Mea defendi peccata,
Nes cirer erravisse,
Bona veterum reieci,
Rara dixi, nova feci,
Ut scirer sapuisse.

11. Pannos indui subtiles,
Regulares, grossos, viles,
Me decentes horrui,
Christi, pulchra volens dici,
Signum tollens, inimici
Super caput posui.

12. De carnali parentela,
Gazis mundi et sequela
Fastuosa plurimum
Sum inaniter inflata
Et in istis delectata
Super caeli gaudium.

13. Alienis intendendo
Propriaque neglegendo
Sum facta mente levis,
Modo tristis, modo laeta,
Mobilis et inquieta,
In uno statu brevis.

14. Corpus foris redimivi,
Intus honores quaesivi,
Paribus me praetuli,
. . . .
. . . .
. . . .

15. Aliorum reprehendi
Facta, propria defendi
Magis culpabilia,
In capitulo clamata
Concitavi stomachata
Lites atque iurgia.

16. In superbia erecta
Turris Babel sum effecta
Comparque daemonibus,
Qui sunt ausi impugnare
Me et gloria privare
Improbis conatibus.

17. Deus, tibi movi bellum,
Tuum ponens in castellum
Signum daemoniorum,
Hoc infelix acceptavi,
Quando caput decoravi
Ornatu mundanorum.

18. Per hoc stultam me monstravi,
Quando carnem adornavi,
Animam deturpando
Meque tam rem pretiosam
Deoque tam gloriosam
Pro vili laude dando.

19. Proh dolor, quod non attendi,
Summe Deus, quod offendi
Sic tuam maiestatem,
Heu, mecum sic superbivi,
Vae, vae, cur non resilivi
In meam parvitatem?

20. Multis aliis foedavi
Vitiis me, quae patravi
Sordens per superbiam,
Deus pater, miserere,
Fac confessam obtinere
De his indulgentiam.

II.

1. Per invidiam caecata
Sum de bonis contristata
Gavisaque de malis
Adversatrix boni Dei,
Imitatrix Caïn rei,
Daemonibus aequalis.

2. Heu, per odium nolebam
Bonum, malum cupiebam
Natura renitente
Et perverti rerum statum
Per hoc pessimum peccatum
Deordinata mente.

3. Vestimenti aliquando
Praelatorum susurrando
Fimbriam praecidebam
Hoc peccato, sed et multis
Mordens odiis occultis
Et detrahebam aperte.

4. Vindicare cum irata
Me non possem, veterata
Ira traxit odium,
Per quod alios correxi,
Quorum bonum non dilexi,
Sed prodebam vitium.

5. Me in bonis praecellentes
Quando vidi vel habentes
Dona, quae non habui,
Gratiarum vel naturae,
Literarum vel scripturae,
Contabescens dolui.

6. Bona certa minoravi
Dubiaque iudicavi
Saepe in deterius,
Famam bonam supprimebam,
Malum autem deferebam
Undique celerius.

7. Per istius corruptelam
Morbi opem et suadelam
Denegavi pluribus,
In praelatos murmuravi,
Pacem turbans concitavi
Iram coaequalibus.

8. Sic de bono sum turbata
Quasi noctua caecata
De solis claritate
Atque mortua de vita,
Sicut aeger de mellita
Cibi suavitate.

9. Ista tibi confitendo,
Deus clemens, reprehendo
Fomitem invidiae,
Irae gladium suspende,
Reae fletibus intende,
Praebe locum veniae.

III.

1. Deus, mundi fabricator,
Mitis, clemens miserator,
Suavis, dulcis, patiens,
Pium patrem te per iram
Meam irritavi diram
Ultionem capiens.

2. Saepe mentis per tumorem
Sprevi minas et terrorem
Me maiorum hominum,
Immo furens nec te Deum
Reverebar, verum meum
Patrem atque Dominum.

3. Indignata crebro signis
Vindicavi me malignis,
Quibus extra patuit,
Quod intus deordinata
Fueram et effrenata
Super id, quod decuit.

4. Rixans multos conturbavi,
Quando factis vindicavi
Illatam laesionem,
Quam debebam portavisse
Ac per tuam remisisse
Benignam iussionem.

5. Fui contumeliosa,
Me per verba exprobrosa
In secreto vindicans,
Rea facta sum clamorum,
Mala auribus multorum
Per clamorem implicans.

6. Blasphemavi tibi Deo
Vivo, creatori meo,
Dicens improperia,
Per quod rea et maligna
Nimis sum aeterna digna
Perpeti supplicia.

7. Per hanc iram malum feci
In cubili cordis caeci
Anhelans ultionem,
Post hoc ore promulgavi
Ac per manus consummavi
Crudelem actionem.

8. Cedens irae stimulanti
Saepe conquassavi sancti
Spiritus palatium,
Hoc effeci concitando
Lites pacemque turbando
Quietorum cordium.

9. Irae vitio subacta
Sacrorum templorum facta
Sum incendiaria
Et quodammodo irata
Deo fregi dedicata
Saepius altaria.

10. Sic per iram deliravi,
Quod divinum usurpavi
Temere iudicium,
Per quod patet, quam horrendum,
Quam sit provide cavendum
Talis irae vitium.

11. Hac infecta passione,
Non frenata ratione
Feci, quod non debui,
Tamquam stolida effecta
Fui, quod videre recta
Neque vera potui.

12. A quo iuris lex absolvit,
Ira praeceps me involvit
Metu iudiciorum,
Per quod iuste condemnabor
Per te, Deus, et privabor
Consortio iustorum.

13. Haec me ira peccatricem
Nimis facit infelicem,
Nam fornax commutavit
Mihi aurum in aes vanum,
In culmum, flagellum, granum,
Me luna inquinavit.

14. Irae scelus confitenti,
Iesu bone, reae menti
Pande sinum veniae,
Cor per iram inquinatum
Lava, unge induratum
Oleo laetitiae.

IV.

1. Deus, qui vis creaturam
Laborare per culturam
Primarum actionum,
Carnis commoda quaesivi,
Per acidiam omisi
Spirituale bonum.

2. Heu, de tuis diffidebam
Viribus et metuebam
Aggredi salubria,
Sic in turpibus fovebat
Et a probis cohibebat
Me tenens acidia.

3. Per hanc saepius dolebam,
Quando poenam providebam
Boni exercitii
Et proclivis residebam
Ad quietem, quam quaerebam,
Carnalis solacii.

4. Per hanc malum machinando
Aliis vel cogitando
Incidi malitiam,
Quam ex ea dicunt nasci
Viri docti atque pasci
Tamquam primam filiam.

5. Hac invidente desperavi
Saepe, quando cogitavi
Tot mala me fecisse,
Per quod fateor maiorem
Culpam atque graviorem
Me poenam meruisse.

6. Pravitatem intuendo
Operum et sentiendo
Meam fragilitatem,
Velut stupida effecta
Mente incidi deiecta
Pussillanimitatem.

7. Hac rancorem enutrivi,
Quo meorum exquisivi
Laesorum nocumenta,
Quos consuevi clam odire
Neque potui punire
Vindicta violenta.

8. Ex hac incidi torporem,
Per quem renui suasorem
Audire praeceptorum
Atque viam vitae nosse
Et incendere pro posse
Saluti proximorum.

9. Per acidiam tristata
Intus, foris evagata
Quaesivi consolari
Et caelestium oblita,
Mundi sordibus nutrita
Consuevi delectari.

10. Per hanc spreto praeceptore
Deo vesci in sudore
Vultus pane nolui
Atque murmuris afflicta
Vitiis ut maledicta
Ficus fructu carui.

11. Isto vitio naturae
Usum atque creaturae
Quodammodo turbavi,
Cum a Deo constitutum
Et a brutis exsecutum
Laborem recusavi.

12. Nugis vacans otiosa
Tempora per pretiosa
Perdere non timui
Et, cum culpam abolere
Poteram et obtinere
Gratiam, evanui.

13. In plateis circumspexi
Vagabunda et neglexi
Lucrum spirituale,
Vanis gaudiis intendi,
Quod amisi, non perpendi
Solamen aeternale.

14. Velut aqua nunquam mota
Ex quiete sedens tota
Indui putredinem
Et ut ferrum quiescendo,
Sic per otium torpendo
Attraxi rubiginem.

15. Mundi ludicris intenta
Vigil fui, somnulenta
In bonis operibus,
Sacra meditatione,
Missa, precibus, sermone
Atque Dei laudibus.

16. Stans in choro dissoluta
Fui gestu, cantu muta
Ut idolum Iunonis,
Gravis corde, silens ore,
Sine Domini timore
Expers devotionis.

17. Sicut porcus, qui servatur
Ad mactandum, impinguatur
Per quietem otii,
Sic quiescens per torporem
Me nutrivi ad dolorem
Ultimi supplicii.

18. Per quietem et torporem
Provocavi temptatorem,
Qui ut musca tepidam
Ollam intra labris sugit,
Bullientem procul fugit
Praeteritque frigidam.

19. Pigra morem pervertebam,
Quia metere volebam
Non semen terrae dare,
Sum ut cactus, qui non gerit
Curam capere, sed quaerit
Salmones manducare.

20. Contra furem fodientem
Et cotidie tollentem
Unum domus asserem
Opportune vigilare
Nolui neque instare,
Furem ut repellerem.

21. Sicut navis in carina
Ex concursu fit sentina
Plurimarum sordium,
Sic per otii teporem
Lutum traxi et foetorem
Vitiorum omnium,

22. Quod est instabilitatis,
Fraudis et malignitatis
Saecli et tristitiae,
Luxus et mollitiei,
Raptus alienae rei
Firmiter malitiae.

23. Famis, sitis, egestatis,
Erroris, garrulitatis,
Nugarum et nequitiae,
Horum omnium fomentum
Solum intus est retentum,
Vitium acidiae.

24. Per haec stultam me prodebam,
Deus, quando non surgebam
Tuum ad clamorem,
Qui tot excitas doctrinis,
Donis, monitis et minis
Acidiae torporem.

25. Stultus fui sicut ille
Piger, qui ad lapsum stillae
Distulit avertere
Aperturam oculorum
Sive facilem membrorum
Medicinam quaerere.

26. Numquid stultus, qui redire
Domum quaerit vel finire
Longae viae taedium,
Et hodie facit passum
Unum et hunc satis lassum,
Vix post annum alium?

27. Sic et ego intellectu
Passum feci, sed affectu
Sequi differebam,
Stulta dedita torpori
Meritorio labori
Me dare metuebam.

28. Iesu Christe, fili Dei,
Precor, miserere mei
Parcendo confitenti
Culpam cordis in dolore
Et de otii torpore
Resurgere volenti.

V.

1. Deus, conditor benigne,
Fac me confiteri digne
Crimen idolatriae,
Quod commisi diligendo
Prae te mundum vel studendo
Lucris avaritiae.

2. Te contempto, Deus bone,
Fide, ope, dilectione
Creatis inhaerendo
Fidem veram denegavi
Et quodammodo peccavi
Ut idola colendo.

3. Te avara irritavi,
Immo legem violavi
Totius creaturae,
Quae compellitur sedare
Gratis et communicare
De naturali iure.

4. Ex hac peste generata
Me constrinxit scelerata
Cordis obduratio
Et recessit egenorum
A me atque miserorum
Debita compassio.

5. Per hoc crimen rapiendo
Violenter et nocendo
Factis palam nocui,
Sic per verba innocentes
Saepe in occulto mentes
Fallere non timui.

6. Mente inhians lucrandis
Inquieta me nefandis
Pollui mendaciis,
Verbis lites excitavi,
Festa factis violavi
Crebris et periuriis.

7. Fallax fraudem committebam,
Factis cum decipiebam
Quemquam in praesentia,
Tam per factum quam sermonem
Intendi perditionem
Nocens in absentia.

8. Heu, quid agam maledicta,
Per hoc scelus tot addicta
Culpis et miseriis?
Nam lucrata cum labore
Iugi servo cum timore,
Perdo cum tristitiis.

9. Mente mergor in profundum,
Terminum perdo iucundum,
Lucrum devotionis,
Curis pungor lacerata
Atque privor excaecata
Splendore rationis.

10. Per hanc intima proieci
Atque vacuam me feci
Ut telam aranea
Texens muscam ad lucrandum
Et ad se eviscerandum
Evomens intranea.

11. Vitio proprietatis
Votum sanctae paupertatis
Amara violavi,
Praetextu necessitatis
Negotium voluptatis
Mendosa obumbravi.

12. Saepe magis concupivi
Et ardentius quaesivi
Rem prorsus otiosam,
Quam fortassis saecularis
Rex palatii regalis
Structuram fastuosam.

13. Peccavi desiderando
Alienum et mutando
Munera muneribus
Sive res pro rebus dando
Et hoc ipsum palliando
Variis ambagibus.

14. Saepe velle praelatorum,
Ad quod volui, meorum
Astuta declinavi
Et, quod facere nolebam,
Fugi, quodque cupiebam,
Iniungi procuravi.

15. Eia, miserator pie,
Fili virginis Mariae,
Praebe locum veniae
Peccatrici suspiranti
Hisque verbis accusanti
Scelus avaritiae.

VI.

1. De gula me reddo ream
Atque confitendo meam
Damno voracitatem,
Per quam limites naturae
Praeterivi et mensurae
Iustae modicitatem.

2. Ventrem cibis oneravi
Vilibus et excitavi
Palatum delicatis,
Dum abusa pretiosis
Ferculis et fastuosis
Arteque praeparatis.

3. Ante tempus comedendo
Meum fregi ac bibendo
Saepius ieiunium,
Tam per mensae venustatem
Quam per cibi suavitatem
Sum laetata nimium.

4. Sine facibus accensa
Verba saepius in mensa
Protuli scurrilia,
Vana, nimium iocosa,
Detrahentia mendosa
Et adulatoria.

5. Extra habui ineptam
Laetitiam, qua conceptam
Prodidi lasciviam,
Cibo potuque repleta
Pretioso sine meta
Fovi immunditiam.

6. Sum oblita irae Dei,
Mortis atque status mei,
Amisi rationis
Usum, hebes sum effecta
Verbis turpibus illecta,
Expers compassionis.

7. En, quot malis me infecit
Gula, quae Adam deiecit
De loco voluptatis,
Evam pomo sauciavit
Lente Esauque privavit
Iure primaevitatis.

8. Facta prima inter Deum
Foedera et Adam reum
Hoc vitium destruxit,
Mortem culpae ac naturae
Poenaeque non finiturae
Viventibus induxit.

9. Heu, gulosa totum dedi
Cibum ventri, cum comedi
Oblita cibum mentis,
Mortem non consideravi
Neque famem cogitavi
Christi esurientis.

10. Multo amplius peccavi,
Quam his verbis ennarravi,
Gulae inquinamentis;
Pater pie, curam gere,
Pereuntis miserere
Sui non miserentis.

VII.

1. Vitae caelibis [sacrator],
Deus, auctor atque dator
Sanctae continentiae,
Me confiteor temptatam
Saepius et inquinatam
Vitio luxuriae.

2. Cui forte si non actu,
Corde, ore, visu, tactu
Tamen dedi operam
Et per aliqualem motum
Contra castitatis votum
Feci, quod promiseram.

3. Per hanc mente excaecata
Levis, inconsiderata
Fui atque garrula
Et amore capta mei
Odium habebam Dei
Praeceps in pericula.

4. Saeculum hoc affectavi,
Ad fruendum desperavi
De futuris gaudiis,
Tota corporis iucundi,
Foedis carnis atque mundi
Dedita deliciis.

5. Tibi Deo hoc infecta
Vitio atque illecta
Feci contumeliam
Templum cordis violando,
Tuum quod inhabitando
Efficis per gratiam.

6. Per hoc studui lenire
Bechmoth, qui solet dormire
Locis in humentibus,
Proximum scandalizavi,
Ipsam me damnificavi
Nocumentis pluribus.

7. Isto volui nocere
Mihi morbo, adhibere
Nolui remedia,
Quae sunt: carnem macerare,
Bonis actibus instare,
Fugere consortia,

8. Hominum et sine mora
Mox temptationis hora
Motibus resistere,
Non occasiones dare,
Pro suffragio rogare,
De se non confidere.

9. Hoc infelix non curavi,
Sed omittens adgravavi
Malignitatem meam,
Quam concordans cum dolore
Confitensque cum pudore
Me culpans reddo ream.

10. O benigne condonator
Culpae, poenae mitigator,
Distributor gratiae,
Dilue, quod inquinavit,
In me redde, quod privavit,
Vitium luxuriae.

VIII.

1. Nunc conabor confitendo,
Quae per linguam committendo
Peccata perpetravi;
Primum ergo reprehendo,
Debitam quod in loquendo
Mensuram non servavi.

2. Saepe contra rationem
Linguam movi ad sermonem
Rationis praevium,
Quod debebat oboedire
Rationi et exire
Eius ad imperium.

3. Linguam cum sit rationis
Organum, contagionis
Expertem decet esse,
Nam hoc membrum qui creavit,
Hominem nobilitavit
Prae ceteris expresse.

4. Multis tamen hanc immersi
Sordibus nec plus peperci,
Quam porcus parcit ori,
Qui ut sordibus includit
Pedem, sic et os intrudit
Cuilibet foetori.

5. Sum et canem imitata,
Qui fert sanguine foedata
De macello labia,
Et, quod plus est, lambo lutum,
Immo diaboli sputum,
Cum loquor nefaria.

6. Membrum datum ad orandum
Et ad Christum manducandum
A Deo deputatum
Organumque Dei vivi
Neglegenter custodivi,
Foedavi per peccatum.

7. Unde iuste recusatur
Meum os seu reprobatur
Orans, laudans, commedens
Deum Dominum cunctorum,
Christum, qui est angelorum
Panis vitam conferens.

8. Sicut nimium peccarunt,
Qui sacratum inquinarunt
Calicem pulveribus,
Sic et ego plus peccavi,
Qui tot meum os foedavi
Verbis indecentibus.

9. Ad laudandum deputata
Deum verba sunt sacrata
Et sanctitatem oris,
Sanctam et devotam mentem
Atque vitam innocentem
Requirunt laudatoris.

10. Ista quia non servavi
Deum laudans, plus peccavi
Nec rogans exaudiri
Digna fui, immo vere
Rea merui severe
Pro laudibus puniri.

11. Portas oris si clausissem,
Animam custodivissem
Ab incursu hostium,
Quae nunc ut urbs immunita
Patet vel platea trita
Pedibus calcantium.

12. Istud gravat culpam meam,
Quod, cum scirem linguam ream
Pronam ad cadendum
In tam multiplex peccatum,
Et eidem cruciatum
Tam durum inferendum,

13. Linguae quoque custoditae
Caute et occultae rite
Fructum tam copiosum,
Tamen tollere neglexi
Sterilem neque despexi
Utile vel damnosum.

14. Bonus esse vel manere
Nemo potest nec placere,
Linguam ni custodiat,
Custodire quamvis onus
Linguam sit, tamen vir bonus
Debet, ne decipiat.

15. Linguam monent custodire
Exempla et quod transire
Verba per iudicium
Dei debent, ponderanda
Ideo sunt et limanda
Nostrum per scrutinium.

16. Haec infelix quamvis nossem
Atque custodire possem
Linguam, tamen renui,
Unde stricte iudicari
Et aeternis poenis dari
Hac pro culpa merui.

IX.

1. Quamvis culpa blasphemorum
Gravi nimis tormentorum
Sit poena compensanda,
Tamen ista non pensavi,
Sed factorem blasphemavi
Per verba detestanda.

2. Conditor quod honoravit
Amplius, inhonoravit
Amplius conditorem,
Lingua cum sagitta fixit
In Deum, quem maledixit
Rapta per furorem.

3. Plus peccavi blasphemando
Quam fur vel quis perpetrando
Quodvis homicidium,
Nam hi rebus sive servis
Dei actibus protervis
Faciunt contrarium.

4. Ego in persona Deo
Propria factori meo
Dico contumeliam
Atque malum, quod impendo,
Principaliter intendo
Eius ad iniuriam.

5. Dolet audiens Iudaeus,
Quando blasphematur Deus
Scinditque vestimenta,
Gravior quam in Iudaea
Ego sum peccati rea
Blasphemiis intenta.

6. Canis renuit mordere
Beneficum, sed mulcere
Vult caudae blandimentis,
Ego verbis mei oris
Iram provoco factoris
Tot bona largientis.

7. Patrem meum blasphemari
Cum audirem, indignari
Blasphemis recusavi,
Per quod me adulterinam
Filiam et concubinam,
Non sponsam demonstravi.

X.

1. Quamvis arguentis dure
Vetent murmura scripturae,
Attamen murmuravi
Et benignum patrem meum,
Omnia scientem Deum,
Per murmur irritavi.

2. Dathan, Abiron et Chore
Murmurantes in furore
Divino arguuntur,
Patientes Iob, Tobias,
Lazarus et Ieremias
Ad regnum assumuntur.

3. Hoc et simile pensatum
Mihi murmuris reatum
Auxit, mitigare
Poenam soleat flagelli
Atque contra metum belli
Electos confortare.

4. Ego murmurans de cibo
Digne satis interibo
In bello spiritali,
Eius primo in congressu
Cadens privor in recessu
Honore triumphali.

5. Victa cessi fuga vili
Querulosa de exili
Solacio subtracto
Voluptatis corporalis
Vel pro rei temporalis
Damno quando[que] facto.

6. Quod vexata murmuravi,
Vacuam me demonstravi
Aquis Dei gratiae,
Plenum dolium non sonat
Ictu, sed inane tonat,
Sic expers patientiae.

7. Ego pro iumenti mei
[Esca] suavitatis Dei
Vendidi delicias,
Quando murmurans supernas
Escas sprevi et internas
Totidem tristitias.

8. Carnis seu boni terreni
Gustum quaerens Galieni
Facta sum discipula,
Stolam Christi abnegavi,
Quando carnis disputavi
Discernendo saecula.

9. Pro me loquens intromisi
Me de me licet illisi
Dominium maiorum,
Dolo et rapina plena
Usurpavi aliena
Ad modum invasorum.

10. Saepe murmurans sequebar
Ducem, per quem seducebar,
Hoc est sensum proprium,
Qui claustrales, quos deludit,
Saepe in horrendum trudit
Culpae praecipitium.

11. Quando queror pro defectu
Temporali vel despectu
Seu pro quovis commodo,
Quasi nihil reputarem
Caelum, terram seu curarem
Facio quodammodo.

12. Vel si modo in his bonis
Causam consolationis
Putarem exhibendum,
Quantum filiis corvorum,
Quibus regnum est caelorum
In fine praecludendum.

13. Procuratio negatur
Servo, cui magnum datur
Pretium in vespere,
Quando illi providetur,
Qui mercedem prohibetur
Aliam recipere.

14. Multum ideo peccavi,
Qui pro eo murmuravi,
Quod mali prosperantur,
Mihi nullae cum in mundo
Nec in caelo his iucundo
Mercedes debeantur.

15. Cum iumentum reputari
Digne possum, admirari
Satores valerent,
Quando loquor murmurando,
Usum tamen si nefando
Opere non haberent.

16. In hoc plurimum peccavi,
Quod medelam recusavi
Murmuri apponere,
Deum poenas inferentem
Neque Christum patientem
Nolui recolere.

17. Gratiae divinae rorem
Contra murmurum ardorem
Neglexi postulare,
Nec a pio conditore
Quanto tangerer amore,
Facta recogitare.

18. Ecce, murmuris peccatum
Reprehendo adgravatum
Istis circumstantiis,
Pro quo peto iudicari
In praesenti, non servari
Ultimis scrutiniis.

XI.

1. Saepe malum, quod patravi
Studiose excusavi
Tegens per astutiam,
Per quod infamavi Deum
Sive criminabar eum
Meam per malitiam.

2. Adae par in pravitate,
Qui cum non in potestate
Par fieri valeret
Deo, contendit, ut eum
Sibi pravitatis reum
Consimilem haberet.

3. Immo omnis creatorem
Boni mali patratorem
Quodammodo monstravi,
Meque culpas tot habentem
Velut agnum innocentem
Deceptrix simulavi.

4. Non sic Christus faciebat,
Qui peccatum non habebat,
Attamen similari
Peccatoribus volebat,
Quando hostiam sinebat
Peccati pro se dari.

XII.

1. Malum feci per sermonem,
. . Iuctam iurationem
Quotiens violavi,
Vel quia iuravi, quando,
Quod oportet, in iurando
Incauta non notavi.

2. Prona fui et consuevi
Pro re vana sive levi
Assidue iurare,
Sed nunc iurans veritatem,
Iudicium, aequitatem
Nolebam observare.

3. Manu illa cum tangebam
Sancta Dei, cum sciebam
Me falsum affirmare
Vel negare veritatem,
Certum est per falsitatem
Diabolo me dare.

4. Ergo cum benedicebam
Hac me signans faciebam
Cum manu hac maligni,
Per quod pensent pares mei,
In iurando quam sint rei
Quantisque poenis digni.

XIII.

1. Rea nimis coram Deo
Pio conditore meo
Dolenter reprehendo,
Quam per verba, facta, signa
Ego fallax et maligna
Peccavi mentiendo.

2. Per quod Dei adversatrix
Facta sum et imitatrix
Versuti seductoris,
Qui, cum mentiens seduxit
Evam, opera destruxit
Benigni conditoris,

3. Est mendacium iocosum
[Opus] vile ac damnosum,
Quorum quovis genere
Infinities peccavi
Neque miseram expavi
Animam occidere.

4. Adhuc mendax et versuta
Contra iura sum locuta
Falsum testimonium,
Per quod proximum laedebam,
Me occidi, incurrebam
Grave Dei odium.

XIV.

1. Nunc ad pessimum accedo,
Quod plus detestandum credo
Crimen detractionis,
Per quod pluribus nocebam,
Immo nullis deferebam
Nec rebus nec personis.

2. Per hoc surdis maledixi,
Cum absentibus infixi
Male linguae iaculum,
Sic et, quando detrahebam
Insciis, anteponebam
Caecis offendiculum.

3. Detrahendo criminatrix
Facta sum et imitatrix
Serpentis tortuosi,
Nam incipiens a laude
Post hoc ore pleno fraude
Innocuos corrosi.

4. Femori infixum gerens
Telum canis plangit maerens
Studetque removere,
Sic et malum, quod cupivi,
Dum de aliis audivi,
Non potui silere.

5. Sicut porcus intrans hortum
Florem deserit exortum
Recurrens ad foetores,
Sic et ego proximorum,
Bonos deserens eorum,
Sequebar malos mores.

6. Detrahendo sequi volo
Viperam, quae flatu solo
Novit tres interficere,
Ita scio me praesentem
Auditorem et absentem
Uno verbo perdere.

7. Bestia sum, quae gerebat
Circa caput et habebat
Ordines tres dentium,
Nam tres modos detrahendi
In me esse deprehendi,
Quibus innocentium

8. Bona mordens immoravi,
Mala finxi et negavi
Bona talia patrata,
Unde sum pro tam enormi
Culpa bestiae triformi
Satis apte comparata.

9. Recte possem pro foetore,
Qui a [meo prodit] ore
Sepulcro [as]similari,
Ad quod vivi accedentes
Et foetorem sentientes
Deberent detestari.

10. Saepe, quando ieiunavi,
Tamen cornes manducavi
Humanas detrahendo,
Quibus sulsam admiscebam,
Quos detrahere sciebam,
Libenter audiendo.

11. Parum dixi, cum subacta
Huic vitio sum facta
Daemonum dapifera,
Cum humanas offerebam
Carnes simul et edebam
Contra legis foedera.

12. Immo nec peperci patri
Spiritali neque matri,
Quin eos comederem,
Et quod plus est, proponebam
Tali quatenus (con)fidebam,
Eos ut reficerem.

13. Quamvis iuris disciplina
Vetet atque lex divina
Patribus detrahere,
Ego tamen non vetavi,
Immo plures instigavi
Praelatis maledicere.

14. Forsan minus non peccavi,
Cum libenter auscultavi
Narrantem detractorem,
Quia utique sileret
Detractor, si non haberet
Paratum auditorem.

15. Saepe malum adfirmanti
Falso testi vel erranti
Plus credidi de bonis,
Quam [si] decem excusarent
Malum et pro bonis starent
Idoneis personis.

16. Proximis iniuriosa
Facta sum et odiosa
Deo per hoc vitium
Tamque praesens quam futurum
In aeternum duraturum
Merui supplicium.

17. Quod ut possem declinare,
His querelis accusare
Me sponte praeelegi,
Per hoc sperans coram Deo
Iudici debere meo
Peccata mea tegi.

XV.

1. Corde malum cogitavi,
Volui, desideravi,
Consensi temptatori,
Infidelis, indevota,
Odio et ira mota
Invidi meliori.

2. Male me humiliavit
Timor atque inflammavit
Amor inordinatus,
Dolor vanus conturbavit,
Prudor strinxit, excaecavit,
Me rancor obduratus.

3. Praesumpsi et desperavi
Perfidaque exsultavi
In adversis proximi,
Cuius in prosperitate
Marcui et bonitate
Corporis vel animi.

4. Sprevi pauperum personas
Divitumque minus bonas
Plus iusto honoravi,
Bonos atque spiritales
Parvipendi, sed carnales
Parentes affectavi.

5. Tumens fui et elata,
Perplexa et obstinata
Et habebam taedium
Saepe boni spiritalis
Gaudiique mundialis
Iuge desiderium.

6. Per hypocrisim timebam
Displicere et studebam
Excellens apparere,
Humilem contempsi statum
Et ambivi dignitatum
Fastigia tenere.

7. Quod malitia vexabat
Meum cor, hoc adgravabat
Praeceps inconstantia,
Vana gloria foedavit,
Ira movit, induravit
Immisericordia.

XVI.

1. Verbis Deum blasphemavi,
Iuramentis incitavi
Crebris et periuriis,
Murmuravi contra Deum
Saepe et instruxi eum
De aura et aliis.

2. Quando debui laudare
Deum verbis vel orare,
Distracta fui mente,
Atque stabam sine metu
Ad laudandum Deum coetu
Angelico praesente.

3. Veritatem impugnabam
Agmina et propalabam,
Mendacia comperta,
Plus vel minus enarravi
Referens, quod afirmavi,
Dubia vel certa.

4. Alios vituperavi,
Maledixi, infamavi,
Fui contentiosa,
Ante unxi blandiendo,
Quod post punxi detrahendo,
Per hoc proditiosa.

5. Susurrando mussitavi,
Litigando seminavi
Rixas et discordias,
Falsa sum testificata
Aliisque comminata
Dixi contumelias.

6. Verbis asperis conflixi,
Exprobravi, contradixi,
Vacavi conviciis,
Verba dixi otiosa.
Vana, levia, iocosa,
Nocui consiliis.

7. Sum locuta nimis multa
Verba impia et stulta,
Iniqua et dolosa,
Derisoria, polita,
Inconcinna, imperita,
Amara, curiosa.

8. In aliis reprehendi
Verbis, quos in me defendi,
Defectus probitatis,
Plus quam decuit ridebam,
Contumax contradicebam
Magistris et praelatis.

9. Loquens nimium clamavi,
Verbis iram concitavi
Vel inimicitias,
Cantus saeculi cantavi,
Per quos graves excitavi
Mentes ad lascivias.

10. Cum intendere debebam
Feriis, tunc proferebam
Saepius scurrilia,
Verba bonis inimica,
Nocua et impudica
Dixi atque turpia.

11. Haec et alia peccata
Linguae vitio patrata
His arguens conficior,
Malens modo iudicari,
Quam perpetuis servari
Poenis, ad quas teneor.

XVII.

1. Multa scelera patravi
Opere, quia peccavi
Gula et luxuria;
Commisi ebrietatem,
Rapinam, proprietatem,
Furta, sacrilegia.

2. Vota fregi, simoniam
Feci et apostasiam
Atque sortilegia,
Indigne communicavi
Et festorum violavi
Dierum sollemnia.

3. In officio divino
Gravis fui et omnino
Plerumque dissoluta,
Quando Deum invocare
Debui et collaudare
Tacebam quasi muta.

4. Homines scandalizavi
Pluries et molestavi
In rebus et personis,
Traxi, trusi, detrahebam
Et exemplis corrumpebam
Perversae actionis.

5. Aliquando subtrahebam
Necessaria, sumebam
Corpori superflua,
Consuetudine peccavi,
Recidebam, attemptavi
Supra vires ardua.

6. Me minores opprimebam,
Ad quod non suspiciebam,
Tenui officium,
Velle proprium implevi
Et meorum saepe sprevi
Maiorum imperium.

7. Visu, auditu, olfactu,
Gustu, dono, prece, tactu,
Scriptis atque mandatis
Dedi multis digna poenis
Propriis et alienis
Materiam peccatis.

8. Praebui occasionem
Culpae et temptationem
Saepe praeveniebam,
Et, quod minus tolerandum
Est, me ipsam ad peccandum
Quodammodo cogebam.

XVIII.

1. Nunc confiteor peccata
Per multiplicem patrata
Boni omissionem,
Gratiarum nunquam Deo
Egi creatori meo
Condignam actionem.

2. Nunquam Deum cogitavi,
Timui nec adamavi
Digne neque colui,
Nunc ad eum referebam
Omnia, quae faciebam,
Opera, ut debui.

3. Ad divinam capiendam
Gratiam me vel habendam
Neglexi praeparare,
Nec sum bene usa ea
Nec curavi mortis rea
Acceptam conservare.

4. Neque studio sollerti
Meum ad divinum verti
Cor inspirationem,
Pro peccatis non dolebam
Digne satis nec sumebam
Sacram communionem.

5. Blasphematum non defendi
Deum, nec cantans attendi
Vel laudans, quid dicerem,
Nec conabar, disciplinae
Voluntatique divinae
Ut conformis fierem.

6. Ad commissa non respexi,
Vitam moresque neglexi
Sive conscientiam,
Mala mea non deflevi
Digne neque adimplevi
Datam paenitentiam.

7. Propriam conversionem
Culpaeque confessionem
Ultra tempus distuli,
Templa, praedicationem
Fugi nec temptationem
Deum orans reppuli.

8. Parentes non honoravi,
Fidem datam non servavi,
Me nolui cognoscere,
Recusavi congaudere
Laetis, maestis condolere,
Debita remittere.

9. Omittebam visitare
Aegros et lites sedare,
Devios corrigere,
Non volebam tribulari,
Desolatos consolari,
Nescios instruere.

10. Monitis non acquievi,
Imperata non implevi,
Renui consilia,
Non iniurias ferebam,
Lites fugi, subtrahebam
Miseris auxilia.

11. Nunquam poenas infernorum
Neque gaudia caelorum
Nec Christi passiones
Digne satis cogitavi,
Immo nec minas curavi
Neque promissiones.

12. Quid eram, quid sum, quid ero,
Nosse parvam curam gero
Nec magnam adhuc gessi,
Ergo manens in tepore
In propositi fervore
Sancti non processi.

13. Renuebam meditari,
Unde poteram solari
Doloribus subacta,
Unde iuste durae menti
Se a fonte avertenti
Vena manet subtracta.

14. Fugi contemplationem,
Verbum Dei, lectionem
Atque sacra monita,
Per quae poteram armari
Contra mala, detestari
Quaelibet fortuita.

15. Navem imbecillae mentis
Flatibus fortunae ventis
Amplius exposui,
Cum periculum exortum
Fugere et tutum portum
Quaerere plus debui.

XIX.

1. Rea nimis et iniqua
Nova simul et antiqua
Praecepta violavi,
Tam ea, quae vis naturae
Docuit quam lex scripturae,
Nequaquam observavi.

2. Fieri quod non volebam
Mihi, saepe faciebam
Aliis hominibus,
Sic et, quod desideravi
Mihi fieri, negavi
Naturae consortibus.

3. Quasi novum adoravi
Deum, quando praeamavi
Creaturam creatore,
Sic et, quando periuravi,
Deum frustra nominavi
Non parcens reo ori.

4. Festa non sanctificavi
Nec parentes honaravi,
Feci homicidium
Vel per linguam detrahendo
Vel mortem non repellendo
Seu per cordis odium.

5. Forte thorum violavi
Alienum vel peccavi
Carnis per contagium,
Alienum sum furata
Falsum et testificata,
Res cupivi plurium.

XX.

1. Fidei integritatem
Per errorum vanitatem
Varia violavi,
De credendis et sperandis,
Timendis atque amandis
Quoniam dubitavi.

2. Multisque superstitiosis
Consensi atque mendosis
Adinventionibus,
Perfidorum per errata
Sum decepta, inquinata
Variis haeresibus.

3. Credidi falsidicorum
Dictis, vi[sis] somniorum,
Vanis phantasmatibus,
Variis deliramentis,
A daemonibus inventis,
Fatis atque sortibus,

4. Volucrum atque [brutorum]
Hominumque diversorum
Variis occursibus,
Et in avium garritu
Volatuque sive situ,
Canum ululatibus.

5. Sum abusa medicina,
Quam ars sive disciplina
Ignorat medicorum,
Tuli scriptis exaratos
Characteres reprobatos
Fide catholicorum.

6. Quod in nocte equitarent
Quaedam, tempus immutarent
Mulieres credidi,
Per quod turpiter illusa,
Rea nimis et confusa
Veram fidem perdidi.

7. Annis, horis, aura, ventis
Quattuorque elementis,
Nube, rore, pluvia,
Ac multarum usu rerum
Diversarum specierum
Feci sortilegia.

8. Et ad cumulum malorum
Multa genera errorum
Incidi contraria
Fidei atque divinis
Legibus sive doctrinis
Veris dissonantia.

XXI.

1. Baptismale inquinavi
Lavacrum, quando peccavi
Actu voluntario,
Sic reatum contrahebam,
Quando Christum commedebam
Inquinata vitio.

2. Sumque facta nimis rea
In confessione mea,
Qua debui lavari,
Postquam fui confirmata,
Non cessavi per peccata
Iterum infirmari.

3. Meam consecrationem
Per iniquam actionem
Plerumque inquinavi
Neque copulata Deo,
Immortali sponso meo,
Fidelem me servavi.

4. Et extremam unctionem
Per dignam devotionem
Fortassis non quaesivi,
Adhuc contra sacramenta
Scelerum inquinamenta
Innumera commisi.

XXII.

1. Nunc protestor, quod sum rea,
Peccans singula per mea
Membra corporalia,
Caput collumque erexi
Atque oculis respexi
Nocumenta varia.

2. Facie, qua renitebam,
Forte multa occidebam
Corda intuentium,
Fronte, naso, mento, genis
Rubicundis et amoenis
Excitavi vitium.

3. Forsan laesi intuentes
Per os, labia vel dentes
Vel gutturis alborem,
Feci pluries peccatum
Per linguam atque palatum
Et crinium decorem.

4. Sic per verticem erectam
Atque faciem detectam
Vel expansa tempora
Absque mei cordis cura
Forsan inquinavi pura
Aliorum pectora.

5. Aures meas non saepivi
Spinis, quotiens audivi
Verbum detractionis,
Saepe malum concupivi,
Corda fortia molivi
Voce blanditionis.

6. Malum feci per maxillas,
Pectus, brachia, mamillas
Ac tactus digitorum,
Sum per manus operata
Malum, per pedes portata
Ad locum peccatorum.

7. Ad decorem naturalem
Membris his accidentalem
Adposui ornatum,
Per quod Deum provocavi,
Proximum scandalizavi,
Meum auxi reatum.

8. Per abusum aliorum
Feci plurima membrorum
Peccata similia,
Quorum pro deletione
Assis mihi, Iesu bone,
Domini cum gratia.

XXIII.

1. Virtutibus inserendis
Vitiisque expellendis
Raro dedi operam,
Inchoatum deserebam
Bonum, saepe resumebam
Malum, quod omiseram.

2. Bonam saepius extinxi
Voluntatem, quia finxi
Calvam occasionem,
Quam intenta cum quaerebam,
Boni non inveniebam
Veram perfectionem.

3. Dereliqui caritatem,
Disciplinam, bonitatem,
Ausum, fortitudinem,
Iustitiam, aequitatem,
Timorem, humilitatem,
Usum, gratitudinem;

4. Prudentiam, veritatem,
Virginalem castitatem,
Modum, temperantiam,
Modestiam, pronitatem,
Esum et sobrietatem,
Pacem, patientiam;

5. Ordinem, religionem,
Votum ac confessionem
Ac oboedientiam,
Sanctam consolationem,
Laudem et orationem
Veramque laetitiam;

6. Gratiarum actionem,
Sanctam meditationem
Mentisque constantiam,
Debitam confessionem,
Veracem compunctionem,
Rectam paenitentiam;

7. Culpae satisfactionem,
Studium et lectionem,
Fructum devotionis,
Sanctam contemplationem,
Zelum et correptionem,
Frenum discretionis;

8. Sancti spiritus fervorem,
Meritis robur et vigorem,
Illuminationem,
Providentiam, cautelam,
Consiliorum sequelam
Et circumspectionem.

9. Praeter haec omisi multa
Bona nimis ego stulta,
Quae possunt appellari
Miseratio, affectus
Pius, verus intellectus,
Recte commemorari;

10. Laetis pie congaudere
Tristibusque condolere,
Fides et dilectio,
Bonum velle et prodesse
Omnibus, nulli obesse,
Foederis impletio;

11. Amicitiam servare,
Inimicos adamare,
Malorum oblivisci,
Ultimorum memorari,
Nocumenta detestari,
Debiti redditio;

12. Hospitari, sepelire,
Visitare et vestire,
Totum dare, pascere,
Carceratos liberare
Inopesque defensare,
Inscios instruere;

13. Relaxare, consolari,
Tegere, auxiliari,
Orare, consulere,
Medicinam adhibere
Aegris, mala removere,
Bona introducere;

14. Sancti spiritus habere
Septem dona, possidere
Octo beatitudines,
Bona nostra velle, scire
Deum solum et nescire
Adulantes homines;

15. Iussa Dei adimplere
Et prohibita cavere,
Bona vere facere,
Patriam desiderare,
Mala poenae formidare,
Mala culpae fugere.

16. Haec de arte paenitendi
Acta legant imbuendi
Parvuli hac parvula,
Nam et similis perfectis,
Forte tamen imperfectis,
Proderit doctrinula.

17. Supplex supplico lecturis
Scriptum hoc vel audituris,
Ut laudent creatorem,
Pie corrigant erratum
Inscium et occupatum
Excusent dictatorem.

Collect. ms. Campen. saec. 14/15. Cod. Palat. Vindobonen. 883. — I. 8, 6 intime. — III. 4, 2 Meum possum. — 4, 3 Illetam. — IV. 5, 1 Verschrieben, eine Silbe zu viel; lies Haec videndo? — 10, 4 Et murmuris. — 22, 3 saeculi. — VIII. 2, 3 Rationis praesentium. — 12, 2 Quod cum starem. —

13, 5 Lies: respexi? — IX. 6, 1 Carnis renuit. — 7, 3 Blasphemus. — X. 3, 4 Lies: Poenam solet quod flagelli? — 11, 3 quomodo. — 15, 3 Sathores. — XII. 3, 1 Manumillam quando. — XVI. 4, 5 Quod plus punxi. — 5, 1 Susurrando inusitavi. — 9, 6 Ad mentes lascivias. — XVIII. 3, 1 sq. Ad divinam gratiam me capiendam vel habendam. — 5, 1 Blasphemantum. — 5, 2 nec curans attendi. — XXII. 4, 3 tympera. — XXIII. 9, 5 et intellectus. — 16, 4 Lies: profectis? — 17, 4 Pie arguant erratam corrigant. — Am Schlusse: „Explicit modus confitendi rigmicus."

240. De Commendatione uniuscuiusque animae.

1. Age, Deus, causam meam,
Ne reputes facta mea,
Tibi commendo animam,
Aeterne rex, Deus.

2. Benedicte, sancte pater,
Qui regnas in trinitate,
Tu dona in terra pacem,
Benigne, fortis Deus.

3. Caelos fecisti gloriare,
Domine, per tuum natalem,
Fac nos gaudentes celebrare,
Clementissime Deus.

4. Deus, qui regnas in altum
Et coronas omnes sanctos,
Libera nos a malo actu,
Dominator Deus.

5. Ecce, in die iudicii
Qualis ego ero miser,
Qui tanta peccata feci,
Excelse iudex, Deus?

6. Fortis fuisti in cruce,
Domine, per tuam virtutem
Tu nos perduc ad veram lucem,
Fortissime Deus.

7. Gemma, iudex, iudica me,
Quem peccantem non punisti,
Exaudi paenitentem, Christe,
Gloriose Deus.

8. Hodie redemptor venit,
Ovem perditam requirit,
Quam reportet ad ovile,
Tu nobis veniam concede,
Honor regni, Deus.

9. Immensae divinitatis,
Lapsos revoca a peccatis,
Indulge sceleratis,
Fidem reforma desperatis,
Iuste iudex, Deus.

10. Karitate nos illustra
Iter rectum nobis demonstra,
Gradiamur via angusta,
Klarissime Deus.

11. Lacrimantem consolasti
Mariam, te deprecantem
Indulgentiam donasti,
Misericors, et nobis parce,
Lux et lumen, Deus.

12. Magnam suscepisti in cruce
Latronis confessionem,
Dedisti remissionem,
Aufer nobis peccati molem,
Magne magister, Deus.

13. Ninivitarum pepercisti,
Paenitentes exaudisti,
Iram tuam avertisti,
Et nobis miserere, Christe,
Nec nos derelinquas, Deus.

14. Omnibus auxiliasti,
Prostratum David levasti,
Paenitentem exaltasti,
Sanctum spiritum redonasti,
Omnipotens Deus.

15. Petri luctum acceptasti,
Tu negantem non culpasti,
Demergentem liberasti,
Nobis indulge, pater sancte,
Pater noster, Deus.

16. Quatriduanum iam sepultum
Excitasti de sepulcro,
Pristinum dedisti vultum,
Remitte crimina, indultor,
Qui nos creasti, Deus.

17. Regulum te deprecantem
Filiam resuscitasti,
Sanguinis fluxum constagnasti,
Exaudi nos te deprecantes
Rex et rector, Deus.

18. Surdis auditum dedisti,
Caecis lumen reddidisti,
Claudis gressum direxisti,
Facinora nostra dimitte,
Salvator mundi, Deus.

19. Tolle lectulum, mandasti,
Paralyticum sanasti,
Incredulis fidem donasti,
Misericors et nobis parce,
Trinus et unus Deus.

20. Uiduam audisti flentem,
Filium te prosequentem
Suscitasti rex excelse,
Audi orantes paenitentes
iUstus et misericors Deus.

21. Xriste, qui es venturus iudex,
Audi precem peccatoris,
Libera a temptatione
Et ab inferno inferiore,
Xriste, filius Dei.

22. Ymnum dicant paenitentes,
Laudes canant convertentes,
Tua promissa retinentes,
Qui non vis mortem delinquentis,
Ymmense et nunc Deus.

23. Zelator est invidus draco
Videns gregem liberatum,
Quem ligaverat in peccato;
Adiuva nos, mundi salvator,
Zelotis nomen, Deus.

Cod. Bruxellen. 8860—67. saec. 10. — 1, 3 animam meam. — 1, 4 Rex aeterne. — 5, 1 Ecce in illa die. — 9, 2 Lapsas. — 10, 1 Caritate. — 10, 2 demonstravit. — 10, 4 Clarissime. — 12, 4 Aufert a nobis. — 13, 1 Nenivitarum. — 15, 2 negentem. — 16, 1 Quatridianum. — 17, 4 deprecantem. — 22, 2 canunt. — 23, 1 Zelator et. — Rundreim nach jeder Strophe: Tibi commendo animam meam, tu creasti eam.

241. De Contemptu omnium vanitatum.

1. Vanitatum vanitas
Carnis ingenuitas
Est et fortitudo,
Vana sunt et omnia
Mundi transitoria,
Fallax pulchritudo.

2. Homo miser nascitur
Humo, de qua dicitur
Rectam per figuram,
Semper mortem metuens,
Semper suam intuens
Fragilem naturam.

3. Oppressus miseria
Suspirat ad gaudia
Aeternae salutis,
Mundo languet subditus
Et sub iugo positus
Gemit servitutis.

4. Cum peccato concipit
Mulier et parturit
Natum cum dolore,
Profert cum angustia,
Nutrit cum instantia,
Servat cum timore.

5. Sed cum tanto tempore
Fragili sub corpore
Tenere nutritur,
Quasi flos egreditur,
Crescit, floret, teritur
Et non invenitur.

6. Nudus mundo nascitur
Nudus et regreditur
Pauper et accedit,
Iam pro suo merito
Victurus de cetero,
Pauper hinc recedit.

7. Mortuus deicitur,
Terra circumcluditur,
Luto collocatur,
Foenum sui lectuli
Corrodunt vermiculi,
Quibus pratum datur.

8. O quam fallax gloria,
Quam fallax fiducia
Carnis in decore,
Quae nullum dat alium
Fructum nisi vermium
Massam cum foetore.

9. Ergo, si cor verterem
Et mente revolverem
Stridorem futurum,
Nulla me lascivia
Flecteret aut gloria
Iamiam moriturum.

10. Certe meum gaudium
Ibit velut somnium
A florenti mundo,
Et mea memoria
Transibit de patria
Mecum in profundo.

11. Meum trahit spiritum
Pronum ad illicitum
Dulcedo peccati,
Et subiugant misere
Carnis motus tenerae
Mundi voluptati.

12. Omni turpitudine
Plenus atque crimine
Miser quo parebo?
Iudicem terribilem
Et ignem flammibilem
Undique videbo.

13. Ibi stridor dentium,
Fletus et incendium
Impios torquebunt,
Et iusti per saecula
Post mortis umbracula
Cum Christo gaudebunt.

14. Eia, rivos spargite
Cor meum et tundite,
Fontes lacrimarum,
Ut per vestrum gurgitem
Mearum rubiginem
Purgetis culparum.

15. Tu solus, qui fragilis
Dies carnis stabilis,
Nostri miserere,
Et me prorsus miserum
Pressum mole scelerum
Sicut ovem quaere.

Cod. Palat. Matriten. 2 N 4. saec. 13/14. — 14, 1 Eva rivos.

242. De Vanitate Mundi.

1. Qui rerum considerat
omnium eventum,
Una dies melior
olim, quam nunc centum,
Et hoc multi sentiunt
per experimentum,
Quod, qui vivit hodie,
suffert detrimentum.

2. Ordo rerum vertitur,
   sapiens fit stultus,
   Et mundus prosternitur
   vitio sepultus,
   Exsulat iustitia,
   cessat Christi cultus,
   In omni provincia
   oritur tumultus.

3. Mundus ad interitum
   vergit his diebus,
   Dii facti sunt iterum
   Iuppiter et Phoebus,
   Nam qui nummos possidet
   et abundat rebus,
   Hic ut deus colitur
   miris speciebus.

4. Loquitur apostolus
   cum sermone tali,
   Dicens, quod velociter
   dies instant mali,
   Et nos libro legimus
   in proverbiali,
   Quod homo nil amplius
   habet animali.

5. Iuxta evangelii
   vocem sic dicentem
   Exsurgit cotidie
   gens adversus gentem,
   Pauperes superbiunt
   erigentes mentem,
   Divites exacuunt
   in egenos dentem.

6. Secundum veridicam
   vocem Ieremiae
   Omnis clerus seminat
   semen simoniae,
   Sed non simul pereunt,
   nam quorundam viae
   Magis sunt flexibiles
   ad vivendum pie.

7. Is[te] sanctus etiam
   dicit hos sermones,
   Quod omnes desiderant
   retributiones,
   Nam adoptant homines
   plus possessiones,
   Quam suorum scelerum
   satisfactiones.

8. Et quae theologicae
   virtutes vocantur,
   Fides, spes et caritas
   fere suffocantur,
   Fraus et avaritia
   et, quae derivantur
   Ex istis, in saeculo
   toto dominantur.

9. Si sim ortu nobilis
   et vultu serenus,
   Si benignus, humilis,
   moribusque plenus,
   Haec mihi nil proderunt,
   quod si sim egenus,
   Nam sola pecunia
   formam dat et genus.

10. Ergo dum sum splendidis
   vestibus ornatus
   Et multa familia
   sum circumvallatus,
   Prudens sum et sapiens
   et morigeratus,
   Ego tuus nepos sum,
   tu meus cognatus.

11. Ista cum defecerint,
   protinus marcescit
   Nostra consanguinitas
   et paulatim crescit
   Inter nos remotio
   ita, quod me nescit,
   Qui, dum dives fueram,
   surgens mihi cessit.

12. O miranda vanitas,
   o divitiarum
   Amor lamentabilis,
   o virus amarum!
   Cur tot viros inficis
   faciendo carum
   Hoc, quod transit citius
   quam flamma stupparum?

13. Si nummus divitibus
tria posset dare:
Iuventutem floridam
et mortem vitare,
Pulchram et durabilem
prolem procreare,
Bene possent divites
nummos congregare.

14. Homo miser, cogita,
mors omnes compescit,
Quis est ab initio,
qui morti non cessit?
Quando moriturus est,
omnis homo nescit,
Sed qui vivit hodie,
cras forte putrescit.

15. Qui de morte cogitat,
miror, quod laetatur,
Cum sic genus hominum
morti deputatur,
Quo post mortem transeat
homo, dubitatur,
Unde quidam sapiens
ita de se fatur:

16. De morte dum cogito,
contristor et ploro,
Verum est, quod moriar,
sed tempus ignoro,
Alterum, quod nescio,
quorum iungar choro,
Ut suis iungi merear
servis, Deum oro.

17. Quando domi summitas
super nasum iacet,
Totum mundi gaudium
velut lutum placet,
Non est, qui tunc frivolis
sive ludis vacet,
Ibi viget bonitas,
et fraus omnis tacet.

18. Non ibi prudentia
dolus reputatur,
Nec voluntas insuper
lex est, nec vocatur
Praeda perquisitio,
sed lex ibi datur,
Quae dat unicuique
prout operatur.

19. Quodsi in cor hominis
scelus occultatur,
Hoc districto iudici
secum declaratur,
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .

20. Rogemus propterea
regem supernorum,
Ut det nobis fugere
vitam perversorum
Et, qui mole premimur
scelerum nostrorum,
Mereamur scandere
ad alta polorum.

21. Et, virgo piissima,
natum tuum ora,
Ut ipsius gratia
in meae mortis hora
Relaxentur omnium
peccatorum lora,
Et me velit ducere
secum sine mora,

22. Ut non cruciatus sim
infernali poena,
Mea nec sit anima
Deo aliena,
Sed semper cum angelis
decantet amoena,
Ubi semper cantica
laudibus sunt plena.

23. Quisquis haec audierit,
antequam recedat,
Non ipsius animam
daemon unquam laedat,
Qui cum ferventi baculo
ipsum nunquam laedat,
Ex ipsius labiis
sacrum Amen edat.

Collect. ms. Campense saec. 14/15. Cod. Vindobonen. 883. A. — Collect. ms. Gottscheen. saec. 15. Cod. Vindobonen. 4493. B. — Cod. S. Petri Salisburgen. b VI 3. saec. 15. C. — Clm. Monacen. (ol. Emmeramen.) 14343. anni 1351. D. — 1, 5 Ex hoc A. — Str. 1 fehlt BCD. — Str. 2 lautet in BCD:

Ecce, mundus moritur vitio sepultus,
Ordo rerum vertitur, cessat Christi cultus,
Exsulat iustitia, sapiens fit stultus,
In omni provincia oritur tumultus.

[1 vitiis suffultus D. — 2 Error, verum vertitur D. — 3 Exuitur iustitia B; est stultus D.] — 3, 1 in interitum BCD. — 3, 3 Dii sunt iterum D; Dum facti sunt iterum B; Cum facti sunt C. — 3, 5 possident C. — 3, 6 abundat et rebus C. — 3, 8 septus aciebus BC; sceptris aciebus D. — Str. 4, 5, 6 und 7 fehlen BCD. — 8, 4 vere suffocantur C; saepe suffocantur B. — 8, 5 Ira, avaritia D. — 8, 6 his praehonorantur B. — 8, 7 Ex his iam in C; Ex hoc iam in D; Et sic iam in B. — 9, 1 Si sis BCD. — 9, 2 si vultu BCD. — 9, 4 moribus es plenus A; moribus et plenus D. — 9, 5 Haec tibi nil CD; nil tibi B: prodeunt D. — 9, 6 si tu sis BC; si factus sis D. — 10, 1 Cum sum modo splendidus B; Dummodo sum splendidis C; Si modo sim splendidis D. — 10, 4 sim D. — 10, 5 Dives sum et A. — 10, 7 Tunc ego tuus A. — 10, 8 et tu D. — 11, 1 Ista dum A; cum deficiunt D. — 11, 4 paulatim decrescit D. — 11, 5 oblivio C. — 11, 7 cum D. — 11, 8 dates mihi cessit A. — 12, 5 tot vires B; tot carnes C; tot caros D. — 12, 7 Id, quod BCD. — 13, 1 nummi BC; Sed mundus divitias D. — 13, 2 tibi possent D. — 13, 5 Pulcrem et amabilem D. — 13, 6 generare C. — 14, 2 oppressit D. — 14, 5—8 fehlen B, lauten in

C: Hic, quisquis sit hodie, cras forte putrescit, In hac vita cuiquam parcere mors nescit.	in D: Hic, qui vivit hodie, cras forte putrescit, In hac vita cuiquam parcere [mors] nescit.

15, 1—4 fehlen B. — 15, 2 mirum, quod C. — 15, 4 morte A. — 15, 6 homo, ignoratur C. — 15, 8 de se ita C. — 16, 1 De morte cum D, Cum de morte C. — 16, 3 Unum est BCD; quod fehlt B; morior B. — 16, 4 et tempus C. — 16, 5 Ultimum, quod nescio A; Secundum, quod B; Tertium, quod C; Tertium est quod D. — 16, 6 iungor C. — 16, 7 Sed ut suis merear B; Sed ut suis mereor C; Sed ut sanctis iubar iungi D. — 16, 8 iungi Deum B; iugi Deum C; Deum semper oro D. — 17, 1 Cum domi D. — 17, 4 Velut pisum placet BC; nihil sibi placet D. — 17, 5 Non est tunc quod frivolis D. — 17, 7 Ibi urget veritas D; Ubi viget veritas C. — 17, 8 et omnis fraus C. — 18, 1 Nam ibi D. — 18, 4 est verum vocatur A; lex est non D. — 18, 5 Praedae A; prosecutio B; persecutio C; Praeclara perquisitio D. — Str. 19 ff. fehlen BCD. In D schliefst das Gedicht nach Str. 18 mit folgender Schlufsstrophe:

O felix condicio pecorum brutorum,
Cadunt cum corporibus spiritus eorum,
Nec post mortem subeunt loca tormentorum;
Talis esset utinam finis impiorum!

In BC folgen auf Str. 18 die folgenden Strophen:

Adamantes Dominum, suum genitorem,
Et eiusdem filium, Christum salvatorem,
Atque sacri pneumatis mellicum odorem
Contemplantes Christi sunt, ut discant rumorem.

Ut refert Ieronymus, hic rumor est verus,
Ad hoc testimonium perhibet Homerus,
Iustis et malevolis hoc exponit clerus,
Sed est peccatoribus hic rumor severus.

Homerus discipulo suo dixit vere,
Dictis meis, fili mi, debes adhaerere,
Diligenter super hoc a me modo quaere,
Sic tibi velociter possum respondere.

Cum finem audieris huius rei verae,
Ut credo, veraciter te docebit flere
Pro angore spiritus et carnis severe,
Huic morbo, Domine, rex regum, medere.

C allein hat noch eine weitere Strophe:

Est mortis haec condicio, qua spiritus separatur
A carne, ne supplicio perpetuo tradatur,
Cuius sic descriptio carnis adnotatur,
Ut ab omni vitio hanc sequens retrahatur.

Mit 2, 1 beginnt häufig ein kurzes Gedicht (4 oder 5 Strophen), das sich unter den Werken des hl. Bernhard befindet, Migne PP. LL. 184, 1313. Vgl. Hauréau, Des poèmes attribués à S. Bernard, p. 25. Zu vergleichen ist auch das Lied Ecce mundus moritur bei Wright, Poems commonly attributed to Walter Mapes, p. 139 sq. und Huemer in Wiener Studien VI, 287 ff. — Hier folgt das kürzere Lied nach anderen Handschriften:

I.

1. Ecce, mundus moritur
vitio sepultus,
Ordo rerum vertitur,
cessat Christi cultus,
Exsulat iustitia,
sapiens fit stultus
In omni provincia
oritur tumultus.

2. Mundus ad interitum
vergit his diebus,
Dii facti sunt iterum
Iuppiter et Phoebus,
Nam qui nummos possidet
abundat et rebus,
Hic ut deus colitur
saeptus aciebus.

3. Et quae theologicae
virtutes vocantur,
Fides, spes et caritas
fere suffocantur,
Fraus et avaritia
et, quae derivantur
Ex his, iam in saeculo
toto dominantur.

4. Si sis ortu nobilis,
si vultu serenus,
Si benignus, humilis
moribusque plenus,
Haec nil tibi proderunt,
si tu sis egenus,
Nam sola pecunia
formam dat et genus.

5. Dummodo sum splendidis
vestibus ornatus
Et multa familia
sum circumvallatus,
Prudens sum et sapiens
et morigeratus,
Ego tuus nepos sum,
tu meus cognatus.

6 Ista dum defecerint,
protinus marcescit
Nostra consanguinitas,
et paulatim crescit
Inter nos remotio
ita, quod me nescit,
Qui, dum dives fueram,
surgens mihi cessit.

II.

7. O miranda vanitas,
o divitiarum
Amor lamentabilis,
o virus amarum,
Cur tot viros inficis
faciendo carum
Hoc, quod transit citius
quam flamma stupparum?

8. Si nummi divitibus
tria possent dare:
Iuventutem floridam
et mortem vitare,
Pulchram et durabilem
prolem procreare,
Bene possent divites
nummos congregare.

9. Homo miser, cogita,
mors omnes compescit,
Quis est ab initio,
qui morti non cessit,
Hic quisquis sit hodie,
cras forte putrescit,
In hac vita cuiquam
parcere mors nescit.

10. Qui de morte cogitat,
mirum, quod laetatur,
Cum sic genus hominum
morti deputatur,
Quo post mortem transeat
homo, dubitatur,
Unde quidam sapiens
ita de se fatur:

11. Cum de morte cogito,
contristor et ploro,
Unum est, quod moriar
et tempus ignoro,
Tertium quod nescio,
quorum iungar choro,
Sed, ut suis merear
iungi, Deum oro.

12. Quando domus summitas
super nasum iacet,
Totum mundi gaudium
velut pisum placet,
Non est, qui tunc frivolis
sive ludis vacet,
Ibi viget veritas
et fraus omnis tacet.

13. Non ibi prudentia
dolus reputatur,
Nec voluntas insuper
lex est, nec vocatur
Praeda persecutio,
sed lex ibi datur,
Quae dat unicuique,
prout operatur.

14. Adamantes Dominum,
summum genitorem.
Et eiusdem filium,
Christum salvatorem,
Atque sacri pneumatis
mellicum odorem
Contemplantes Christi sint,
ut discant amorem.

15. Ut refert Ieronymus,
hic rumor est verus,
Ad hoc testimonium
perhibet Homerus,
Iustis et malevolis
hinc exponit clerus,
Sed est peccatoribus
hic rumor severus.

16. Homerus discipulo
suo dixit vere:
Dictis meis, fili mi,
debes adhaerere,
Diligenter super hoc
a me modo quaere,
Ut tibi velociter
possim respondere.

17. Et finem audieris
huius rei verae,
Ut credo veraciter,
te docebit flere
Pro rigore spiritus
et carnis severae
Huic modo, Domine,
rex regum, medere.

Collect. ms. saec. 15. Cod. Graecen. 1294. A. — Collect. ms. Stiriacense saec. 15. Cod. Stiriacen. L 26 [s. n.] B. — Collect. ms. Carmeli Augustani anni 1474. Clm. Monacen. 3591. C.

1, 2 vitiis A. — 1, 3 tollitur B. — 1, 3 und 1, 5 vertauscht. 1, 5 Exsultat C. — 2, 3 Cum facti sint A. — 2, 5 nummos congregat C. — 4, 1 Si sis coetu A. — 4, 5 Ista nihil proderunt B. — 5, 1 sum fehlt A; Dummodo sim B; Dum sum mundo C. — 6, 4 decrescit C. — 6, 5 nos remtitio A; In nobis dementia C. — 7, 5 vires BC. — 8, 5 Multum et durabilem. B. — 8, 7 Tunc deberent B. — 7, 5 sq. und 7, 7 sq. umgestellt C. — 9, 1 Sed o tu miser B. — 9, 6 Cras quoque putrescit C. — 10, 3 hominis A. — 11, 3 Certum est B. — 11, 5 Tertius B. — 12, 3 Tunc mundi C. — 12, 4 pisa B. — 12, 6 ludis suis vacet B. — 13, 2 nec dolus C. — 13, 6 lac ibi B. — Str. 14—17 fehlen BC.

In A die Aufschrift: Disputatio corporis et animae rhythmice. Incipit disputatio inter corpus et animam composita per magistrum Rudbertum Grossi capitis, Linthomensem episcopum. An dies Gedicht schließt sich dann

unmittelbar die bekannte „Altercatio" mit dem Anfange: Vir quidam exstiterat dudum eremita, Pilbertus Francigena etc. Der Zusammenhang dieser Lieder und damit auch die Frage nach der Urheberschaft bedarf noch weiterer Aufklärung.

243. De Vanitate Mundi.

1. Caecus ego sequens caecum
Cogitare coepi mecum,
Prope, procul et profunde
Quaerens, quomodo et unde
Tanta cordis caecitas.
Sic dum diu me dolente
Tota tamen freta mente
Dies intrat, nox discedit,
Sol resplendet, error cedit,
Et apparet veritas.

2. Manifeste monstrat res se,
Cum cognosco verum esse,
Quod dudum est prophetatum,
Quod vanitas vanitatum
Et omnia vanitas.
Res mundanae modo vadunt,
Modo surgunt, modo cadunt,
Iacet homo, regnat homo,
Hic in humo, hic in domo,
Nusquam est stabilitas.

3. Ergo mala sunt mundana,
Vacua sunt atque vana,
Falsi flores, quos praemittunt,
Qui non reddunt, quod promittunt,
Dolus, fraus et falsitas.
Falsitatem flos fallendo,
Fraudem fructum non ferendo,
Dolum facit, sicut patet,
Quod sub flore spina latet,
Mira est calliditas.

4. Foris floret, spem praetendit,
Quo cadente nil rependit,
Flos pro fructu spinam solvit,
Fraudem suam sic involvit
Floris infidelitas.
Nihil valent res mundanae,
Nihil quidem, nihil sane,
Totum vanum et inane,
Aret sero florens mane
Rerum universitas.

5. Finem habent, fide carent,
Vadunt et iam non comparent,
Nil valoris, nil aetatis,
Nil in eis veritatis,
Nec fides nec firmitas.
Mundi cives in honore
Metu vivunt et dolore,
Habent, tenent et amittunt,
Decedentes nil dimittunt,
Brevis est utilitas.

6. Labor longus in habendis,
Timor magnus in tenendis,
In amissis gravis dolor
Et, quid ultra iam praestolor?
Universa vanitas.
Tu, qui lumen habes sanum,
Dic, homine quid plus vanum?
Principatum terrae geris,
Illa manet et tu peris,
Vilis tua dignitas.

7. Ergo, miser, quid laboras?
Cur tu Deum non honoras?
De labore nihil dato,
Deo tibi non placato
Poenas solves debitas.
Precor, ut non glorieris,
Iamiam forte morieris,
Non redibis pulsus foras
Et tu, miser, quid laboras?
Magna est fatuitas.

8. Foras pulsus non redibis,
Non redibis et quo ibis?
Cur non gemis, cur non ploras,
Cur pauperum non imploras
Opem hosque visitas?
Thesaurizas et ignoras
Metas vitae, mortis horas,
Cum nil ferat terrenorum
Praeter pondus peccatorum
Carnis tuae gravitas.

9. Tuus erit huc regressus,
Unde nudus es egressus;
Quod nunc tenes, erogetur,
Morientem te sequetur
Nec aes nec hereditas.
Moriturum te novisti
Et idcirco pedes Christi
Vivens lava, dans egenis,
Quas relinques alienis
Res in morte perditas.

10. Da egenti, dum tibi vis,
Da egenti, dico, si vis
Cum egenis obtinere,
Cum egenis possidere
Mansiones placitas.
Quae relinques venienti,
Da praesenti, da petenti,
Non est nota, non est certa,
Non asserta, non aperta
De futuris veritas.

11. Fodere tunc non valebis,
Quia tempus non habebis;
Nihil pium, quo festinas,
Sed terrores atque minas
Habet taetra civitas.
Non est locus ille lenis
In tormentis et in poenis,
Ubi vermis foetor ignis
. . . .
Et quare non dubitas?

12. Vermis nunquam morietur,
Sed nec ignis extinguetur
Flammis, quibus combureris,
Et nequaquam morieris;
Et quare non dubitas?
Post tormentum aquae, nivis
Infernalis miser civis
Pertrahetur ad calorem,
Cuius nemo scit ardorem;
Et quare non dubitas?

13. Ventus, imbres et procella,
Fames, frigus et flagella,
Iugis illic nox obscura,
Ubi non est mors secura;
Et quare non dubitas?
O quam tristis est infernus,
Illic horror sempiternus,
Stridor dentis, dolor, fletus,
Semper maeror, semper metus;
Et quare non dubitas?

14. Peccatorum confusio,
Bonorum desperatio,
Remordens conscientia,
Nulla deest miseria;
Et quare non dubitas?
Bonum nullum, mala satis
Aestimanda pro peccatis,
Et in fine dico tibi,
Quidquid mali manet ibi;
Cur ergo non dubitas?

Cod. Parisin. (ol. Victorin.) 15163. saec. 15. — 9, 1 egressus. — 10, 1 degenti.

244. De Vanitate Mundi.

1. Mundus deciduus
et homo fragilis
Totus in dubio,
totus instabilis,
Tam cito labitur
ut aqua labilis.

2. Plus crede literis
scriptis in glacie,
Quam mundi fragilis
vanae fallaciae,
Qui nihil habuit
unquam fiduciae.

3. Credendum magis est
auris fallacibus,
Quam mundi miseri
prosperitatibus,
Falsis insaniis
ac vanitatibus.

4. Dic, ubi Salomon
olim tam nobilis,
Vel pulcher Absalon,
vultu mirabilis,
Vel dulcis Ionathas,
multum amabilis?

5. Quo Caesar abiit,
celsus imperio?
Dic, ubi Tullius,
clarus eloquio,
Vel dives splendidus,
totus in prandio?

6. Tot mundi proceres
. . . .
Totum evanuit
ut ros, ut nebula,
Ut breve theatrum,
ut brevis fabula.

7. Sicut breve festum
est mundi gloria,
Vel breve somnium
sunt eius gaudia,
Quae totum subtrahunt
aeterna praemia.

8. O esca vermium,
o massa pulveris,
O mors, o vanitas,
cur sic extolleris?
Ignoras etenim,
utrum cras vixeris.

9. Nil tuum dixeris,
quod potes perdere,
Nil longum, poterit
quod finis claudere,
. . . .
. . . .

10. Felix, qui potuit
mundum contemnere,
Felix, qui potuit
summa diligere!
Superna cogita,
cor sit in aethere!

Cod. Luciliburgen. 84. saec. 13. — Bearbeitung oder Vorlage des bekannten Cur mundus militat. Cf. Daniel II, 379 sq.

245. De Contemptu Mundi.

1. Si quis aures habeat
Audiendi, audiat,
Excors in se redeat
Et praesens intellegat
Inter nugas, machinas,
Fraudes et versutias,
Aerumnas, immunditias,
Rixas et insidias:

2. Quid mundus foedi muneris,
Quid vanus cultus corporis,
Quid fastus massae cineris,
Quid aes immensi ponderis,
Avari quid consilia,
Pomposa quid familia,
Quid lata pascibilia,
Tot quid utensilia?

3. Quid splendida stratoria,
Cum iocis deceptoria?
Nonne transitoria
Ut foenum quaeque talia?
O sume sanum studium,
Ab his converte animum
Ad unum necessarium
. . . .

4. Hoc da, Iesu largiflue,
Rex caeli, dator gratiae,
Virtutum doctor optime
Et vitae fons uberrime,
Tu flos de Iesse virgula
Austro perflante gravida,
Cum quoque patris gloria
Gubernas cuncta saecula.

Collect. ms. Franciscan. Augustan. saec. 15. Clm. Monacen. 3941. — 1, 4 et intellegat. — 4, 1 Hoc o Iesu. —

246. Dolus Mundi.

Viri fratres, servi Dei,
Vos non turbant verba mei,
Sed audite propter Deum
Flebilem sermonem meum.
5. Mundum dolens circuivi,
Fidem undique quaesivi,
Ubicumque fidem quaero:
Vel in plebe, vel in clero,
Vel in claustro, vel in foro.
10. Ubi fides sit, ignoro,
Fides nullibi apparet,
Totus mundus fide caret.
Filius non servat patri
Fidem neque frater fratri.
15. Heu, de sua sede ruit
Fides, quae tam firma fuit
Quondam, et pro ea dolus
Triumphat per orbem solus
Tam potenter et tam dire,
20. Non posset quis contraire.
Quidquid dolus iubet esse,
Hoc complere est necesse,
Clerus populusque totus
Dolo subiacet devotus.
25. Dolus papam, cardinales
Et episcopos totales
Regit et ubique reges,
Dolus glosat iura, leges.
Dolus omnia pro voto
30. Disponit in orbe toto;
Qui cum dolo conversantur,
Illi sunt, qui principantur,
Sed, qui vere dolum nescit,
Est abiectus et vilescit
35. Et vocatur idiota
Nec est dignus unci nota.
Praelati ecclesiarum
Habent dolum valde carum,
Nam per dolum praebendantur
40. Et potenter dominantur.
Aestimo pro sensu meo,
Quod praebendas non pro Deo
Pure dant, sed est mos sibi:
Da mihi, tunc dabo tibi.
45. Sic ad invicem colludunt
Atque pauperes excludunt,
Quique donant, illis datur,
De egenis non curatur.
Heu, quam ob rem non attendunt,
50. Quod sic bona Christi vendunt,
Quae praecepit Deus dari
Gratis et non venumdari.
Simonizant, et est aequum,
Quod mercedem sumant secum.
55. Miror, quid tunc respondebunt,
Ante Deum dum parebunt
Responsuri de re gesta,
Si sit vilis vel honesta,
Ubi genus, res, honores
60. Nemini sunt adiutores,
Sed qui bona hic egerunt,
Illi soli salvi erunt.
Advertatis, vos praelati,
Quanta opportebit pati
65. Post hanc vitam pro peccatis,
Ut, quae iusta sunt, agatis.
Curati et sacerdotes
Possidentes amplas dotes
De salute animarum
70. Subditorum curant parum,
Nihil quaerunt quam habere
Et hominibus placere;
Non attendunt ad clamores
Pauperum, sed claudunt fores.
75. Sic nec subditis, ut debent,
Formam bonae vitae praebent,
Sed per pravos suos mores
Multos ducunt ad errores.
Canon regula vocatur,
80. Hinc canonicus dicatur
Eo, quod sub regulari
Vita debet famulari
Cum devotione Deo;
Modo nil curant de eo,
85. Sed libentius ad forum
Currunt, quam frequentant chorum.
Vestes militares ferunt,

Nihil quam mundana quaerunt,
Non impertiuntur dignis
90. Suas opes, sed malignis.
Quidquid eis superesset,
Hoc pro Deo dandum esset,
Modo habent tam avarum
Cor, quod nihil dant vel parum.
95. Item, qui in claustris degunt,
Iuxta normam se non regunt,
Quam patres instituerunt,
Sed, quae vetita sunt, quaerunt.
Vestes deferunt claustrales,
100. Sed in mente non sunt tales.
Namque sub religiosa
Veste latet mens dolosa,
Rixas, lites et rancores
Habent inter se maiores
105. Monachi et moniales
Quam personae mundiales;
Qui vult Satanae servire,
Claustrum debet introire.
Item fratres mendicantes
110. Fere omnes sunt trufantes,
Parent quasi sint devoti,
Cum sint tamen nequam toti,
Raro complent actione,
Quidquid praedicant sermone;
115. Metunt, ubi non sparserunt,
Semper plus quam sua quaerunt,
Oves alienas tondunt
Et parochias confundunt.
Dantibus adplaudunt care,
120. Sed, qui nihil possunt dare
Vel replere eis manum,
Illos mittunt ad plebanum.
Pulchre perorare sciunt,
Qui his credunt, capti fiunt;
125. Per verborum apparatum
Aures pruriunt magnatum.
Valde diligenter notant,
Ubi divites aegrotant,
Ibi currunt nec cessabunt,
130. Donec ipsos tumulabunt,
Sed ad casas miserorum
Nullus ire vult eorum.
Puto fere, quod prodesset,
Si nullus in mundo esset
135. Monachus vel monialis
Sive secta beginalis.
Postquam enim sic creverunt,
Lex et fides perierunt,
Et totius mundi status
140. Est in malum commutatus;
Utrum culpa sit eorum,
Novit conditor cunctorum.
Caesar, reges, marchiones,
Duces, comites, barones,
145. Omnes principes terrarum
Possident de fide parum.
Inter omnes vix est unus,
Qui non respicit ad munus
Et iustitiam postponat
150. Pro eo, qui dona donat.
Per tyrannidem et guerram
Dissipant ubique terram,
Magis quaerunt Christianos
Debellare quam paganos,
155. Non verentur nec formidant,
Quod innocuos occidant.
Cur tam diu sinit Deus,
Quod occidat iustum reus?
Quondam milites statuti
160. Erant, ut per eos tuti
Essent viduae, pupilli
Clerusque, nunc autem illi
Tales minime defendunt,
Sed praedantur et incendunt,
165. Cor eorum magis pronum
Est ad malum quam ad bonum.
Cives nobiles, cummunes
Raro doli sunt immunes.
Nobiles iniuriantur,
170. Cives vero foenerantur,
Et de omnibus vix ullus
Est fidelis sive nullus.
Nautae maris et coloni,
Qui fuerunt quondam boni,
175. Sic pervertit eos dolus,
Quod vix iustus unus solus.
Item mundi mercatores
Quid sunt hi quam trufatores?

Sive emunt sive vendunt,
180. Semper fallere praetendunt.
Deum sanctosque periurant
Et mentiri parum curant.
Quando boni nummi vadunt,
Statim eos igni tradunt,
185. Sicque manet pagamentum,
Scoria et non argentum.
Sic confundunt mundum totum,
Istud undique est notum.
Pondus, numerus, mensura,
190. Simul omnis mercatura
Sic per ipsos sunt infectae,
Quod vix unus agit recte.
Nisi opem Deus praestat,
Deperire mundum restat,
195. Tot et tanti sunt reatus
Et tam gravis nunc est status.
Natus ante annos mille,
Vere felix fuit ille.
O quam venenosa pestis,
200. Foenerator, falsus testis,
Fur, periurus, latro, maechus,
Homicida tantum decus
Habet, quantum boni viri.
Quidquid potest nunc acquiri,
205. Sive bene, sive male,
Est hominibus aequale,
Nullus devitatur quaestus
Quantumcunque inhonestus,
Lex et disciplina perit;
210. Nemo, quod est iustum, quaerit,
Nemo facit id, quod debet,
Nemo alteri hoc praebet,
Quod habere vult ab eo,
Nemo curat iam de Deo,
215. Nemo curat modo briam,
Nemo tenet rectam viam,
Nemo novit misereri,
Nemo curat confiteri,
Et quamvis confiteatur,
220. Parum inde emendatur.
Iam nec populus nec clerus
Est in suo facto verus.
Liquet, fratres, quod erramus,
Tempus est, ut redeamus,
225. Tempus est nunc revertendi,
Tempus est nunc paenitendi,
Tempus est nunc redeundi
Ab errore falsi mundi,
Tempus est nos emendandi,
230. Vere tempus est plorandi.
Scimus nam, quod transit hora,
Redeamus sine mora,
Redeamus, non tardemus,
Vitam nostram emendemus.
235. Nemo debet desperare,
Nemo debet dubitare;
Tam misericors est Deus,
Nemo vivit ita reus,
Quin, si veniam precetur,
240. Deus eius miseretur.

Cod. Berolinen. Fol. 182, anni 1433. A. — Cod. Palat. Vindobonen. (ol. Lunaelacen.) 4117. saec. 15. B. — Collectan. ms. Campen. saec. 14/15. Cod. Palat. Vindobonen. 883. C. — Wattenbach, Monumenta Lubensia, Breslau 1861, p. 26. sqq. W. —

2. Non vos C; Ne vos perturbent B. — Mundum dolosam B. — 8. Vel in populo B. — 13. Filius fidem non servat patri B. — 14. Fidem fehlt B. — 15. Heu, fides deseruit B. — 16. Fides fehlt B. — 17. per eam B. — 18. in domo solus C. — 20. Ne quisquis possit B; Ne quis possit C; Quod nemo possit W. — Nach 20 schiebt C ein:

Si quis dolo non obedit,
Non opime sibi cedit.

21. Quidquid solus A; Quidquid dolum B. — 22. Hoc inflatus est necesse A; lies: Impleatur est necesse? — 18. Clerusque populus totus B. — 26. Et ipsos dominicales B. — 28. glosat sibi leges C. — 32. Hi sunt qui B. — 33. Sicut qui me dolum nescit C. — 36. Nec valet vix unci pota A; Et non est dignus unci nota B; Nec est dignus una iota C. — 39. Nam per eum C. — 41. Et scio pro C. — 42. praebendas fehlt B. — 43. Parum dant sed B. — 44. Da mihi nunc et do tibi A; Da mihi, do tibi B. —

45. concludunt B. — 47. Qui redonant ut datur B; Qui redonant illis C; Qui redonat illi W. — 48. nil curatur C. — 50. Christi bona C; Quae sunt bona B. — 55. tunc quid C. — 56. patebunt B. — 57 sq. fehlen B. — 59. Ubi tibi genus, res BW. — 61 sq. fehlen A. — 63. Attendatis W. — 65. vitam properatis B. — 66. Et quae bona B. — 67. Et curati sacerdotes A. — 71. Nihil curant W. — 72. complacere B. — 73. advertunt W. — 77. suos pravos B. — 78. in errores W. — 79. Canones regulae vocantur W. — 80. Inde B; canonicus gignatur A, generatur B, dilatur C; canonici dicuntur W. — 81. Et quod B. — 82. deberet B. — 84. curant nil A; At officio vacare divino B. — 87. militares quaerunt A. — 91—95 fehlen B. — 92. Deo fehlt C. — 95. Illi qui C; Qui claustrum tegunt B. — 96. Iuxta regulam B. — 97. Patres quam C. — 97 sq. fehlen B. — 99. fetida BC. — 100. in fehlt B. — 101. Nam sub veste religiosa BW; Quia sub religiosa C. — 102. Veste fehlt BW; iacet mens B. — 104. inter se atroces B. — 106. Personae quoque sunt mundanae B. — 107. diabolo servire B; Satan contraire A. — 107 sq. fehlen W. — 108. Debet claustrum BC. — 109. Inter fratres B; Isti fratres C; Item monachi mendicantes W. — 110. Fere omnes sunt turbantes A; Vere omnes sunt triumphantes B; Omnes fere C; Quasi omnes sunt plebem vexantes W. — 111. Parent nam quod sint A; Apparent quod sint B; Apparent quasi sint W. — 112. nequam tamen C; tamen in se nequam toti W. — 113 und 114 umgestellt und hinter 116 B. — 114. Quae praedicant B. — 115. Metunt quod non B. — 121. Vel eis replere C; Vel manus eis implere BW. — 122. Illis non dicent miserere B. — 123. applaudare sciunt W. — 124. Et qui credunt, decepti fiunt B; Qui credunt, decepti fiunt CW. — 126. Aures opprimunt W. — 127. diligentes A. — 130. Donec illos B. — 131. Sed ad corpus A; ad gazas B; ad tumulos W. — 132. Nullus vidit ire chorum B; Non accedit quis eorum C. — 133—142 fehlen hier B und stehen (wohl richtiger) vor 109. — 133. Quod nullus B. — 134. Nunc in mundo quod non esset C. — 135. et monialis B; Ullus ordo mendicalis C. — 136. Omnis secta B. — 137. Postquam enim creverunt B; Postquam in mundo creverunt C; Postquam tantum accreverunt W. — 140. conversatur B. — 142. Noscit conditor A; Noscitur conditor ipsorum B; Novit factor conditorum C. — 143. Caesar, reges marchio A; rex, marchiones B. — 144. Dux, comes, miles et baro A; Dux, comes et baro B. — 146. de fehlt A. — 147. non est unus A. — 148. respiciat B; Quin libenter capit munus C. — 149. postponent A; postponunt W. — 150. Pro eius, qui eius dona donant A; Pro his qui dona B; Pro eis vel dona C; donunt W. — 151. Propter tyrannidos A; Pro tyrannide B; Per superbiam et W. — 152. Confundunt ubique A; Disponunt ubique B; Undique disponunt C. — 154. Depopulare quam B. — 155. formidunt W. — 156. Cum innocuos B; occidunt W. — 157. tam dire sinit AB. — 158. occidit C; iustum occidit W. — 159. milites secuti W. — 161. viduaeque puellae B. — 162. Et clerus C; Clerici W; nunc nullus est ille B. — 164. Sed ipsas offendunt B. — 165. magis pravum B. — 168. dolo sunt W; Raro sunt unanimes B. — 169—176 fehlen B. — 171. De quibus vel ullus A; De quibus vix ullus C; De omnibus vix ullus W. — 174. quondam fuerunt W. — 176. vix est iustus W. — 177. Isti mundi mercatores C. — 178. Quid sunt quam defraudatores C; Quid sunt nisi fraudatores W; Quid sunt hi defraudatores B. — Nach 178: Dicuntur tamen mercatores B. — 179 sq. umgestellt W. — 180. Semper vendere A. — 182. Et mentis parum A; Et menti B. — 183 sq. fehlen B. — 183. Cum boni A. — 185. Et quod manet W; Sicque manent per augmentum B; Quod manet est pergamentum C. — 185. et non fit A; Scarra est et non W.; Stagnum mutant in argentum B. — 188. est bene notum B; est ubique notum W. — 189 et mensura B. — 190. et omnis B. — 191. per eos B. — 193. opes B; Deus fehlt B; Deus opem W. — 195. Tot et tantus est A; Quod inchoati sunt reatus B. — 196. est nunc C. — 197. Natos B. — 199. venenata A. — 200. Venedatur falsus B; Veneratur W. — 201. Et fur B. — 202. Homicidaque deditus B; Homicida cui decus C. — 203. Habet

tamquam boni viri A; Hi sunt tamquam boni probi B; Habet tamquam probi viri W; Habent tamquam probi viri C. — 204. Vere quod non potest acquiri B. — 205. Sicut bene sic et male B. — 206. Est omnibus B. — 207. Nullus dicat quaestus B; Nullus dimittit hos gestus W. — Nach 108 schiebt C ein:

Quin accipiunt libenter,
Quamvis fuit indecenter.

209 sq. fehlen W. — 209. Si lex et B. — 210. iustum est C. — 211. hoc quod debet W. — 212. Alteri nemo W; utilitatem praebet B. — 213. haberi A; Quam habere B. — 213. Ne curat A. — 214. Nemo tenet CW; tenet iam Uriam W. — 216. tenet modo rectam A; Nemo vadit rectam CW. — 219. Et quando A. — 220. Inde parum W; Tamen parum B; Modo parum C. — 221. Sicut populus nec B. — 222. in suo statu B; Vult esse in facto suo verus W. — 223. Licet fratres B; Licet perversi fratres erramus W. — 225. est nos revertendi A, nos convertendi C, nunc convertendi W. — 226. nos paenitendi ABC. — 227. nos redeundi ABC. — 228. falso W. — 229. sq. fehlen B. — 231. nam fehlt A, hora fehlt B; transiit B, pertransit W. — 233. Redeamus et non duremus B. — 234. nostramque B. — 238. Quod nemo vivit ita reus B; Nullus vivit tantus reus W. — 239. Cum sibi veniam petatur B. — 240. ei W.

Aufschrift: Nova metra de diversis statibus B; Sequitur dolus mundi W; Explicit dolus mundi per fratrem hiohannem anno 1473 in Guntirszbergk W. — B hat folgende Kapitelsüberschriften: Vor Vers 1: De mundo; vor 25: De Papa; vor 67: De curatis et sacerdotibus; vor 79: De canonicis; vor 95: De religiosis; vor 109: De mendicantibus; vor 143: De magnatibus; vor 159: De militibus; vor 167: De civibus et nobilibus; vor 199: De leuenibus [!]; vor 223: Conclusio totius. — In A geht der Schreibervers voraus:

Duc, pia virgo, manum, ne possim scribere vanum.

247. De Malitia Temporum.

1. Alme Christe, rex immense,
Deus exercituum,
Miserere populorum
fletibus dolentium,
Qui te credunt esse Deum,
conditorem omnium,
Et in fine saeculorum
da vitae solacium.

2. Bona quondam fuit terrae
nobis habitatio,
Sed destructa iam nunc foetet
celeri contagio,
Iam irruit vir in virum,
proximus in proximum,
Unusquisque falsa pace
fratri praebet osculum.

3. Canes tenent caritatem
circa suos dominos,
Flagellati, domo pulsi
insequuntur barbaros,
Homines fide decepti
interimunt socios,
Quorum cibis satiantur,
nec diligunt proximos.

4. Devastant pauperes cunctos
potentes in saeculo,
Violatur domus Dei
magno sacrilegio,
Non est honor sacerdotum
nec fides in populo,
Lex divina non amatur
nec vera religio.

5. Gladiator honoratur
amans homicidia
Plus quam humilis sacerdos
sacrans sacrificia,
Ac in manus peccatorum
data est ecclesia,
In derisum detinentur
Domini altaria.

6. O benigne Iesu, bone,
patris verbum, hagie,
Ne avertas aurem tuam
a nostro precamine,

Qui venisti quondam nobis
regnum dare gloriae,
Da virtutem resurgendi
vitato discrimine.

Collect. ms. Gottwicense saec. 12. Cod. Gottwicen. 112. — 6, 8 vitando discrimine. — Scheint ein verstümmelter Abecedar zu sein.

248. De Malitia Temporum.

1. Tota christianitas
[Nunc] depeioratur,
Modo regnat falsitas
Atque dominatur,
Et in mundo bonitas
Omnis annullatur,
Quare rerum paucitas
Populo donatur.

2. Discordiasque lites
Video regnare,
Reges atque principes
Inter se pugnare,
Burgenses et milites
Saepe litigare,
Satagitque hospites
Hospes defraudare.

3. Nulla fit iustitia
In terra baronum,
Faciunt iudicia
Falsa propter donum
Sustinentque, copia
Magna fit latronum,
Pleni iniustitia,
Nullus facit bonum.

4. Mundus modo ponitur
Totus in errore,
Natus non diligitur
A suo genitore,
Multotiens fallitur
Sponsus ab uxore,
Nullus modo utitur
Fideli amore.

5. Corpus Christi hodie
Parum honoratur,
Et pater per filium
Modicum amatur,
Socius per socium
Saepe defraudatur,
Istud non est dubium,
Fides annullatur.

6. Totus mundus hodie
Caret bonitate,
Plenus est perfidiae
Nunc et falsitate,
Nullus est cum alio
In fidelitate,
Propter hoc miseriae
Sic sunt nobis datae.

Cod. Germ. Berolinen. IV° 1105. „Anno [14]75. Philippi et Iacobi.“ — 2, 7 sq. Hospes satagit hospites defraudare. — 3, 7 Pleni insidie.

249. De Malitia Temporum.

1. Utinam attenderet
Et clerum defenderet
Populum et regeret
Servus servorum Dei.

2. Heu, clerus opprimitur,
Et nefas extollitur,
Vera fides moritur,
Exsultant Philistaei.

3. Plurimi pontifices
Doli sunt artifices,
Cleros rodunt simplices,
Quos perturbant rei.

4. Iudicis malitia
Pervertit iudicia,
Succumbit iustitia,
Nisi detur ei.

5. Quidam semet efferunt,
Cappas amplas deferunt
Et clero se praeferunt
Iudices pharisaei.

6. Hi detractionibus
Clerum pungunt gravibus,
Imitantur actibus
Virum Helizei.

7. Lanam, linum colligunt,
Potiora diluunt,
Commoda non neglegunt
Noctis et diei.

Collect. ms. Campense saec. 14/15. Cod. Palat. Vindobonen. 883. — 5, 2 Et cappas amplas. — Aus derselben Quelle von Huemer in Wiener Studien VI, 289.

250. De Malitia Mundi.

1. Mundi fides iam frigescit,
Sed in fraude recalescit,
Antiquatur et decrescit
In bonis operibus.

2. Mundus formam sui status
Immutavit, ergo datus
Est ruinis et locatus
Iam in suis finibus.

3. Mundus nequam et dolosus,
Perfidus et odiosus,
Vilis et laboriosus
Est in suis actibus.

4. Mundus risum dat sub fletu,
Dat iocosa, sed sub metu,
Sic ludit in suo coetu
Horis iam in omnibus.

5. Mundus mella dat sub felle,
In sua agnina pelle
Morsum ingerit lupellae
Dentibus crudelibus.

6. Mundus antiphrastice,
Quod sit mundus minime,
Dicitur, semper vae, vae
Mundo commanentibus.

7. Mundus huic iam contradixit,
Quod de caelo vox praedixit,
Hunc, qui digne papa vixit,
Signis dans et nutibus.

8. Mundus sedem iam papalem
Ad se traxit et regalem,
Disponendo cardinalem
Suis voluntatibus.

9. Mundus archipraesulatus
Simul et episcopatus,
Abbatias, monachatus
Vendit iam emptoribus.

10. Mundus plebem cum pastore,
Mundus virum cum uxore,
Cunctos locat in errore
Suis voluptatibus.

11. Mundus ius spirituale
Destruxit et saeculare,
Nullis iuste iudicare
Vult, sed falsis artibus.

12. Haec de mundo qui praedixi,
Heu, sub mundo totus vixi
Et mundanam mentem fixi;
Nunc precor flebilibus,

13. Ut tu, mater Christi pia,
Nos de mundi huius via
Transferas, virgo Maria,
Ne peccemus amplius.

Collect. ms. Stiriacense saec. 15. Cod. Stiriacen. L 26 [s. n.]. — 6, 3 vae, vae, vae. — 11, 2 Destruxit iam et.

251. Status Religiosorum Modernus.

1. Olim nostrum ordinem
principes amabant,
Et Romani praesules
ipsum honorabant,
Grata privilegia
gratis nobis dabant
Et praeter suffragia
nihil postulabant.

2. Nunc est tributarius
idem ordo factus,
In communem omnium
sortem est redactus,
Servituti subiacet,
totus est confractus,
Pro subventionibus
ad usuras tractus.

3. Plures domus ordinis
debitis gravantur,
Et ex hoc pericula
magna generantur,
Nam ut debitoribus
debita solvantur,
Oportet, ut redditus
vel terrae vendantur.

4. Nostra bona tradita
ordini iam pridem
Successores filii
auferunt eidem,
In factis eiusmodi
peccant multum quidem,
Patrum elemosynis
non servantes fidem.

5. Olim dum simplicitas
ordinis vigebat,
Nos laudabant homines,
nullus nos laedebat,
Collectas ab ordine
nemo requirebat,
Sed ordo pacifice
Deo serviebat.

6. Nunc videntes homines
grandes apparatus,
Equos et saumarios,
splendidos ornatus,
Dicunt, nisi locuples
esset horum status,
Non valerent ducere
tales equitatus.

7. Propter terras etiam,
vineas et prata,
Quae sunt a fidelibus
quondam nobis data,
Nos rodunt, nos lacerant,
dicunt: nimis lata
Sunt bona, quae possidet
gens haec cucullata.

8. Ipsi non considerant,
quantum laboramus,
Non ut nos tantummodo
sed multos pascamus,
Supervenientibus
bona nostra damus
Et exinde modicum
nobis reservamus.

9. Nos sumus in pluribus
 similes iumento,
Cui dantur paleae
 excusso frumento,
Sustentamur etenim
 pane et pulmento,
Servato hospitibus
 lauto nutrimento.

10. Nos sumus agricolae,
 sed nostra cultura
Saepe fit inutilis
 nobis propter plura,
Nam corrupti aeris
 turbata natura
Modo laedit vineas,
 modo laedit rura.

11. Ea, quae pauperibus
 solebamus dare
Et in usus varios
 hospitum aptare,
Cogimur de cetero
 nobis reservare,
Ne nos haec benignitas
 cogat mendicare.

12. Quid prodest tot vineas,
 tot agros tenere,
Laborare iugiter
 et semper egere?
Mendicis ordinibus
 melius est vere
Quam nobis, qui talia
 videmur habere.

13. Papa nihil appetit
 ab his sibi dari,
Quia nudus aliquis
 nequit spoliari,
In hoc solent ordines
 isti gloriari,
Quod possessionibus
 nolunt onerari.

14. Ipsi nihil possident
 nec sunt indigentes,
Colunt enim divites
 frequenter petentes,
Apud eos commedunt
 nihil respuentes,
Quae sibi conveniunt,
 dapibus utentes.

15. Surgentes a prandio
 remotisque mensis
Benedicunt Dominum
 manibus extensis,
Retributis hospiti
 gratiis immensis
Recedunt nec computant
 de factis expensis.

16. De ista materia
 plura non loquamur,
Sed ommissis aliis
 ad nos revertamur,
Poenas huius temporis
 laete patiamur,
Ut bonis caelestibus
 frui mereamur.

17. Signum est, quod Dominus
 non vult nos perire,
Qui nos tamquam filios
 non cessat ferire,
Ipse per haec tristia
 det nobis transire,
Quod ad vera gaudia
 possimus pervenire.

18. Amen, Amen dicite
 Fratres, Benedicti
Patris qui almifici
 regula constricti
In claustris ut milites
 certatis invicti,
Ut in caeli curia
 sitis benedicti.

Cod. Zwethalen. 294. add. saec. 14. A. — Cod. Sangallen. 925. saec. 15. B. — Collect. ms. Campen. saec. 14/15. Cod. Palat. Vindobonen. 883. C. — Clm. Monacen. 4423. saec. 15. D. — Clm. Monacen. 3594. saec. 15. E. — Cod. S. Petri Salisburgen. b VI 3. saec. 15. F. — 1, 3 principes A. — 3, 4 multa generantur C; plurima A. — 3, 5 creditoribus C. — 3, 7 quod redditus A. — 4, 1 Item bona AC. — 4, 6 Omnes peccant quidem C. — 4, 7 Parentum A;

Primis elemosynis B; Primi E. — 5, 2 ordinis fiebat B. — 6, 1 videntes aliqui C. — 6, 3 samarios A; sommarios C; sammarios E; summarios F. — 6, 6 horum esset A; esset eorum C. — 7, 3 Quem sunt F. — 7, 4 Nobis quondam F. — 7, 8 gens haec tonsorata B. — 8, 2 quando laboramus C. — 10, 5 Iam corrupti C. — Nach Str. 10 schiebt A ein:

Sic barones milites nobilesque terrae
Pacem diligentibus [parant malum] guerrae,
Quod dare non possumus, rodunt manus serrae,
Et quod nobis inferunt, dolor est referre.

Von 10, 4 ab fehlt das Weitere C. — 11, 1 Ob hoc quae A. — 11, 5 cogemur B. — 12, 2 possidere B. — 13, 1 nihil appetit A. — 14, 4 potentes F. — 15, 1 a dapibus A. — 16, 6 laeti F. — 17, 1 Dignum est B. — 17, 4 punire B. — 17, 6 det nos hinc transire DF. — Str. 18 nur in F. — Aufschrift: Pulchra metra valde D; Status religiosorum modernus E; Sequuntur versus de statu moderno ordinis Carthusiensis. Cod. Mazarin. (ol. Vallis S. Spiritus apud Gosnam) 1764 (1225). saec. 15.

Wattenbach, Monumenta Lubensia, Breslau 1861, p. 29. überschreibt das Lied: Planctus sancti Bernardi abbatis. Die Unrichtigkeit dieser Angabe mufste schon die Erwähnung der Bettelmönche darthun. Vgl. Hauréau, Des poèmes attribués à S. Bernard. p. 35. Den Verfasser nennt Cod. Guelferbyteran. 212. (Helmstadien. 185) anni 1471 fol. 200: „Bicinus de statu monachorum non mendicantium." Aus dieser Handschrift ging die Angabe über in Leysers Historia poetarum et poematum medii aevi p. 2155 und in Fabricius Bibl. Lat. med. et inf. aetat. (1858) I, 228. Leider wissen wir von Bicinus nichts aufser seinem Namen.

252. Conflictus Mundi et Abrenuntiantis.

1. Tabescentis iam immundi
Fluctuantem huius mundi
Cursum cum inspicio,
Dum me terret timor mortis,
Tam immitis et tam fortis,
Tunc totus deficio.
Quidquid dedit, hoc recepit
Mundus, heu, me decepit
Inconstantes
Et errantes
Fortunae ludens aleas;
Quidquid tuum est, non durat,
Quod infelix homo curat,
Ergo, munde
Tam immunde,
A te recedo, valeas.

2. Dic, amice, cur insanis?
Numquid vivis cum insanis?
Rupto pacis foedere
Absque causa ab amico
More saevo et iniquo
Sic quaeris recedere?
Quis te terret, quis minatur?
Cur inconstans mens vagatur?
Trepidare
Tu quis quare,
Cum te nullus insequitur?
Fugitivam firma mentem,
Nullis causis pavescentem,
Pone metum,
Cor fer laetum,
Te favor noster sequitur.

3. Nihil agas, litus aras,
Detinere si me paras
Tua cum astutia,
Semper stultos sic deludis,
Quibus ex falsis concludis
Permixta versutia,
Syllogizas indirecte
Et subinfers falsa tecte,
Falsitatem,
Veritatem
Nectis ut rem cum fabula.
Certe verus es sophista,
Quis prudens non sentit ista?
Te mendosum
Et dolosum
Scripsi in cordis tabula.

4. Noli, frater, sic errare;
Nam malum pro bono dare
Naturae pro vitio
Digne potes incusari,
Si tu non vis recordari
Sumpto beneficio.
Nonne multis te praefeci
Et multos tibi subieci?
Famam, mores,
Res, honores
Dando te feci dominum;
Omne meum pretiosum
Tibi dedi et formosum;
Flecte lora
Sine mora,
Ut sis dux et rex hominum.

5. Tace, miser, quid blandiris?
Quidquid promittis, mentiris,
Et sunt transitoria
Cuncta, quae tua censentur,
Et quae tam sunt et habentur,
Cadunt a memoria.
Truffis tuis multos necas,
Quorum mores tu excaecas;
Sic pro melle
Potas felle,
Ut amicum decipias;
Unde tecum stare nolo,
Sed et te vitare volo.
Ergo vale,
Cede, male,
Tua tecum recipias.

6. O infelix, an non sentis,
Quod status vitae praesentis
Meo pendet omine?
A me sceptra tenent reges,
Per me magnis dantur leges
Et sub meo nomine.
Praesul, imperator, papa,
Simul monachus in cappa
Vult et audet,
Immo gaudet
Mea esse familia;
Cardinales me sequuntur,
Presbyteri me fruuntur,
Vulgus credit
Et oboedit,
Tu quoque fac similia.

7. Quod tantum tibi servivi
Et in tantis oboedivi,
Fletus cogor fundere,
Nam hunc, qui tibi servire
Semper vult et oboedire,
Niteris confundere;
Nil das tuo servitori
Nisi hic et ibi mori,
Heu, sic stultos
Valde multos
Tuo subdis imperio.
Fraudasti primos parentes
Et post hos multos sequentes.
A me ergo
Dato tergo
Fuge cum vituperio.

8. Iam non prosunt blandimenta,
Ibo ergo per tormenta
Sororum subtilium,
Quas saligia ostentat
Et per literas praesentat. —
Ach, harum consilium,
Heu, me miserum deiecit
Et potu mortis infecit;
Sed, o pia
Tu Maria,
Ne peream, me foveas. —
Frustra potes invocare
Hanc, quam cessa sic turbare,
Non evades
Me, sed cades
In laqueos et foveas.

9. Mihi, ut te magis pungam,
Daemonem et carnem iungam. —
Tunc nequeo subsistere. —
Iamiam, care, hic est finis. —
Certe opto, ut his binis
Valeam resistere

Et a tuo solvi hamo;
Ore, voce, corde clamo:
Tu dignare
Me iuvare,
Ut tibi mente libera
Possim, ut decet, servire,
Dulcor suavitatis mirae,
Iesu bone,
A Plutone,
Carne, mundo nos libera.

Collect. ms. Stiriacense saec. 15. Cod. Stiriacen. L 26. [s. n.]. — 1, 13 Quas infelix homo non curat. — 1, 14 mundus. — 2, 6 Si quaeris. — 3, 2 sic me. — 3, 9 Falsitatem et. — 3, 12 est. — 4, 5 tu fehlt. — 4, 6 de beneficio. — 4, 13 et fehlt. — 5, 8 tu fehlt. — 6, 3 emine. — 6, 8 et monachus. — 6, 3 mei fruuntur. — 7, 12 Sic fraudasti. — 8, 13 quam cessas turbare. — 9, 16 Carne et mundo. —

In der Hs. steht Abrenuntians vor Str. 1, 3, 5, 7, vor 8, 6 dann vor 9, 3 und 9, 5; Mundus vor Str. 2, 4, 6, 8, vor 8, 12, Str. 9 und 9, 4. Wo innerhalb der Strophen 8 u. 9 die redende Person wechselt, ist ein Gedankenstrich gesetzt worden.

253. Canticum, quo incitantur servi Dei ad caelestem patriam desiderandam.

1. Urbs sancta Ierusalem,
In caelis locata,
In te Deus Israel
Ponit adprobata,
Fertilis contrata,
Plena bonis Domini,
Tu promissa homini,
Qui servat mandata.

2. Locat in te Dominus
Adprobatos sane,
Te supremus angelus
Perdidit profane,
Vir ex te Dianae
Levi pulsu corruit,
Reverti non valuit
Ob scelus immane.

3. Expoliti lapides
Truduntur pressuris,
Hi plexi ut iaspides
Tuis insunt muris,
Et assueti duris
Facile te rapiunt,
Hi sibimet faciunt
Vim, de te in curis.

4. Nemo coronabitur,
Nisi qui laborat,
Fera cane capitur,
Qui bene odorat,
Qui illam explorat,
Non dat se inertiae,
Sed plenus saevitie
Ululando plorat.

5. Ave, dulcis regio,
Longe te videmus,
In maris periculo
Dura sustinemus,
Te forsan perdemus,
Stantes in hoc dubio,
Circumdati fluvio,
Sic metum habemus.

6. O beata civitas,
Strictam habens stratam,
Paupertas, humilitas
Hanc capit contratam,
O urbem beatam,
Quam sensus non colligit,
Visus non se porrigit
Ad tuam stimatam.

7. O dies pulcherrima,
O vita beata,
Nulla tibi vespera,
Dies dilatata,
Luce adornata,
Quando te videbimus,
Qui in scaeni gemimus
Foetida contrata?

8. Te securam patriam
A longe videmus,
Tremo, ne ob acria
Plura te perdemus,
Poenam sustinemus,
Timor nos humiliat,
Quia nemo, qui sciat,
Qui in te intremus.

9. Viam habes arduam
Et hostes habemus,
Qui habent saevitiam,
Et eos timemus,
Paucam spem censemus,
Licet fit mens frigida,
Timet sibi ardua,
Quibus cedit scelus!

10. Nisi Dei dextera
Tres hostes prostrabit,
Mens effecta tremula
Nunquam his obstabit;
Rarus, qui intrabit
Regnum tuum, Domine,
Intrans cum dulcedine
Canticum cantabit.

11. Omne bonum in te est
Sine omni malo,
uventus est grata res
Absque sene cano,
Carent veterano
Tui cives floridi,
Gaudent forma candidi
In corpore sano.

12. Aegritudo nulla est
Ibi nec senectus,
Agnus est illorum rex
Mitis et modestus,
A cunctis acceptus,
Vere magna gloria
Videre per omnia
Nuptiis effectus.

13. Christiana anima,
Quaere sacerdotem,
Confitere crimina
Et habebis dotem,
Habet nemo sortem,
Nisi lotus crimine,
Et probus in opere
Capit vivum fontem.

14. Pulchri erunt facie
Socii angelorum,
Qui hic squalent macie
Pro regno caelorum,
Hos Deus deorum
Coronabit gloria,
Fugabit contraria
Protector eorum.

15. Elevatus erit sol
Stans in oriente,
Septuplum splendidior
Propheta censente
Et ab occidente
Pendet luna iugiter
Lustrans septempliciter
Domino iubente.

16. Lux lunae contabitur
Quasi lumen solis,
Lux solis ornabitur
Septemplicis moris,
O quantum honoris
Iusti tunc accipient,
Quando hic propitient,
Sempiternis horis.

17. Et iustorum corpora
Quasi sol fulgebunt,
Propter grata opera,
Dum illustri erunt
Ut sol, nudi erunt,
Qui veste non indiget,
Quae cernit mens, ruminet
Cor, haec quanta erunt.

18. Si sic luna, iusti, sol
Decoris habebunt,
Qualis horum conditor
Erit, quem colebunt?
Tunc omnes videbunt,
Quam est magni muneris
Lux lucis, fons luminis,
Cui inhaerebunt.

19. Nulla maior gloria,
Quam videre regem
Decorum in patria,
Cum tenebit sedem;
O beatam plebem,
Quae videbit Dominum,
Conditorem omnium,
Suum fovens gregem.

20. Haec est dies Domini,
Quam Abraham videbat
Gratam sui animi,
Propter quod gaudebat,
Hinc fidem habebat,
Quod ad hanc perveniat,
Si Deo adhaereat,
Qui mercem spondebat.

21. Merces magna Dominus
Non potest comprehendi,
Si hoc temptat animus,
Dignus reprehendi;
Non licet extendi
Ad impossibilia,
Nam abyssus nimia
Dat causam timendi.

22. Noscitur in hac via
A bonis et a malis
Divina essentia
Patens generalis,
Vis est naturalis
Cunctis nosse Dominum,
Qui creator omnium
Et pater primalis.

23. Videbunt in patria
Dei maiestatem,
Quos ducet ad atria
Monstrans claritatem,
Cernent bonitatem
Patris clementissimi,
Filii altissimi,
Girabunt suum patrem.

24. Sicut est, videbitur,
Et, quod est, scietur,
Sed, quod est, non sequitur,
Quod hoc perscrutetur,
Nam nunquam scietur,
Quod est Deus Sabaoth,
Nemo scit nec sciet hoc
Nec, quantus habetur.

25. Non fuisset Dominus
Magnus et immensus,
Si valeret animus
Hunc capere mensus,
Noster parvus sensus
Quaerens altitudinem
Feret raptitudinem,
Ut arcus stat tensus.

26. Infinitum capere
Res, quae est finita,
Cum temptat hoc facere
Imbibit vetita,
Carebit contrita,
Cadens prae altissimis
Ruptis sibi intimis
Exibit a vita.

27. Reserabis, Domine,
Portam nobis caeli,
Ut sint tutae animae
Ab hoste crudeli,
Fac nos confoveri
In caelesti gremio,
Ubi a daemonio
Nequibimus laedi.

28. Qui cor mundum possidet,
Aditum habebit,
Opes qui non colliget
Et qui nullum laedit,
Nam qui mundus erit
Sine ulla macula,
Hic lucens ut facula
Regnum obtinebit.

29. Sed timendum nobis est,
Ne nos pereamus,
Quia carnis nostrae lex
Negat, quae optamus;
Si hanc stimulamus,
Emittit suspiria,
Cursitat per devia
Studens, ut cadamus.

30. Ad orandum surgere
Caro non permittit,
Si temptamus legere,
Infirma sum, dicit,
Mole mentem vicit,
Claudit vitae ianuam
Nobis per pigritiam
Et gaudet, cum gliscit.

31. Semper vult comdere
Praecellentes escas
Et cogit nos quaerere
Species agrestas,
Nisi illucescas,
Deus, et hanc ferias
Mentique subicias,
Volabit post vespas.

32. Et cum avolaverit,
Nequaquam redibit,
Nam, ritum quem coeperit,
Eo interibit,
Raro usum vicit,
Carne facta stolida
Stulta fit et anima,
Cum non contradicit.

33. Trinitati gloria
Et honor aeternus
Et per cuncta saecula
Et per omne tempus,
Ut dies extremus
Nobis iucundissimus,
Christusque laetissimus
Ac vultu serenus.

34. Si quis cartam rapiat,
Fulmen hunc occidat,
Propter quia appetit,
Quod iustus declinat,
Si cupit, rescribat,
Vetita non rapiat,
Christum mente capiat
Et huic benedicat.

Cod. Wratislavien. II Q 14. saec. 15. — 3, 3 plectis. — 3, 4 Tuis instar muris. — 3, 8 Non detr' in curis. — 29, 2 nosmet pereamus. — Strophe 8 ist eine Art Wiederholung von Str. 5; ob eine von beiden Interpolation?

254. De Morte.

1. Cum sim modo moriturus,
Mihi, Christe, ne sis durus
Mortis in articulo,
Me conturbat timor mortis,
Nam ignoro, quam sit fortis
Et plenus periculo.

2. Hic extinctum corpus iacet,
Decor perit, lingua tacet,
Caro datur vermibus,
Vermes nostri sunt heredes,
Scorpiones et serpentes
Nos corrodunt dentibus.

3. Hinc ignotam regionem
Vadit homo post laborem
Praesentis miseriae,
Adest daemon attractator,
Adest ille seminator
Totius malitiae.

4. Iacet homo in sepulcro
Et nil habet iam de pulchro,
Privatus honoribus,
Putret caro, patent ossa,
Cuncta videns in hac fossa
Repleta foetoribus.

5. Foetor ipse, qui exhalat,
Quis sim ego, nunc declarat
Patenti iudicio,
Visus tuus, quod me videt,
Nisi fallor, multum timet,
Naris claudit padio.

6. Mea tibi sepultura
Semper assit pro scriptura
Et clausura lapidis,
Si, quod dico, bene penses,
Nulli dies, nulli menses
Erunt sine lacrimis.

7. In sepulcro sum inclusus,
Vita mea tamquam fumus
Transiit velociter;
Quis sum ego, et tu eris,
Scito, quia morieris,
Forsitan atrociter.

8. Ubi pater, ubi mater,
Ubi soror, ubi frater,
Ubi sunt confilii?
Dum obissem, doluerunt,
Ad sepulcrum me duxerunt
Voce quadam flebili.

9. Ploraverunt, redierunt,
Ibi me dereliquerunt
Certe multum viliter;
Esca vermis sum effectus,
Cibus eris et electus,
O quam rodunt dulciter!

10. Multi dolent gavisuri,
Nummos meos divisuri
Et domos atque praedia,
Nihil curant de me ipso,
Quando laute stant in disco,
Committunt eusenia!

11. Si affinis sum istius,
Parum dolet, dum totius
Partem solus accipit,
Et si nunc sum praebendatus,
Multis quidem ero gratus,
Quando me mors accipit.

12. Statim currunt ad praebendam
Quasi semper possidendam,
Non pensant pericula;
Clericalem formam sumunt,
Vitam malam semper ducunt
In Petri navicula.

13. Paupertatem detestantur,
Dignitates amplexantur
Et honoris gloriam,
Aurum quaerunt et argentum,
Nullum curant detrimentum
Propter horum copiam.

14. Post hoc autem moriuntur,
Ad ignotos devolvuntur
Cuncta, quae possederant,
Maledicunt eis multi,
Horum bonis errant fulti,
Et mendicos fecerant.

15. Tamquam nihil sunt proiecti,
In sepulcro stant abiecti
Neci dati acriter,
Fluunt crines, cutis scatet,
Frons marcescit, visus latet,
Dentes cadunt pariter.

16. Intestina computrescunt,
Ibi vermes requiescunt
Corrodentes omnia;
Ubi honor huius mundi,
Ubi opes, ubi fundi,
Ubi mundi gloria?

17. Transierunt velut umbra,
Adhuc restat mors secunda
Resurgente corpore;
Ibi cuncta patent cunctis,
Dum resurget omnis cutis
Ad mercedem propere,

18. Caeli regnum acceptura
Vel inferni claustra dura
Attestante Domino:
Veni turba beatorum,
Regnum accipe caelorum
Absque ullo termino.

19. Sed damnatis dicit: Ite,
Maledicti, nunc abite
Ad inferni baratrum;
Prima vox quam laeta erit,
Sed secunda dura ferit,
Dum mittit in tartarum.

20. Primam vocem nos audire
Christus donet, ne in fine
Damnemur cum impiis,
Sed in caelis collocemur
Angelisque sociemur
In aeternis gaudiis.

Collect. ms. saec. 15. Clm. Monacen. 641. — 1, 5 l. Non ignoro? — 4, 4 patunt. — 7, 3 Transit. — 7, 5 Scito quod. — 12, 2 Quam semper. — 14, 4 eis inulti. — 14, 5 erant multi. — 18, 5 Veni regnum. — 19, 6 tartara. — Aufschrift: „Bernhardus".

255. Vado mori.

Vado mori, series ab initio nova non est,
Omne vivens noscat dicere: vado mori.
Vado mori, res certa quidem, nil certius illa,
Hora sed incerta vel mora, vado mori.
5. Vado mori, sed nescio, quo vel quomodo, quando,
Cum minus puto, tunc dico: vado mori.
Vado mori, videat, quo currat quisque superstes,
Cursor habet memori dicere: vado mori.
Vado mori, praesens transactis aequiparabor,
10. Sed non transivi, transeo, vado mori.
Vado mori, cinis in cinerem tandem rediturus,
Ordine quo coepi, desino; vado mori.
Vado mori, sectans alios sectandus et ipse,
Ultimus ac primus non ero, vado mori.
15. Vado mori, rex sum, quid honor, quid gloria regni?
Est via mors hominis regia, vado mori.
Vado mori papa; nam mors, praeparavi diu me,
Non sinit, os cogit claudere, vado mori.
Vado mori miles, belli certamine victor,
20. Mortem non didici vincere, vado mori.
Vado mori, pugiles doctus superare duello,
Sed mortem nequeo vincere, vado mori.
Vado mori iudex, quia iam plures reprehendi,
Iudicium mortis sentio, vado mori.
25. Vado mori consul prudens, prudentia mundi
Nulla potest mortem fallere, vado mori.
Vado mori civis, nec opes nec deliciae me
Securum reddent de nece, vado mori.
Vado mori, causas aliorum iuraque fovi,
30. In me iura fovet mors sua, vado mori.
Vado mori, ceteros mercator saepe fefelli,
Sed mortem nequeo fallere, vado mori.
Vado mori, genitus de sanguine nobiliori,
Nec genus indutias dat mihi, vado mori.

35. Vado mori pulcher visu, mors ipsa decori
Vel formae nescit parcere, vado mori.
Vado mori medicus, medicamine non redimendus.
Quidquid agat medici potio, vado mori.
Vado mori logicus, aliis concludere novi,
40. Concludet brevi mors mihi, vado mori.
Vado mori sapiens, sed quae sapientia novit
Astutias mortis fallere? vado mori.
Vado mori stultus, mors stulto vel sapienti
Non iungit pacis foedera, vado mori.
45. Vado mori dives, aurum vel copia rerum
Nullum respectum dant mihi, vado mori.
Vado mori pauper, nil mecum defero, mundo
Contempto nudus transeo, vado mori.
Vado mori monachus, mundi moriturus amori,
50. Hunc spernens possum dicere, vado mori.
Vado mori senior, nam finis temporis instat,
Iamque patet mortis ianua, vado mori.
Vado mori iuvenis, quia non valet ipsa iuventus
Ultra metam vitam ducere, vado mori.
55. Vado mori sperans per longum vivere tempus,
Forte dies haec est ultima, vado mori.
Vado mori gaudens, non gaudens tempore longo.
Mundi dimitto gaudia, vado mori.
Vado mori, non me retinet vitiosa voluptas,
60. Nec luxus auget vivere, vado mori.
Vado mori epulis variis vinoque repletus,
His utens restat dicere: vado mori.
Vado mori cernens, quod mors cunctis dominatur,
Tensa videns mortis retia vado mori.
65. Vado mori, non me tenet ornatus neque vestis
Linea nec mollis culcita, vado mori.
Vado mori, quotiens mortem considero certam,
Mortis opus meditor, desero, vado mori.
Vado mori, misero sententia dura, beato
70. Grata, mori sequitur vivere, vado mori.
Vado mori sperans vitam sine fine manentem,
Spernens praesentem, sic bene vado mori.
Vado mori, miserere mei, rex inclite Christe,
Omnia dimittens debita, vado mori.
75. Vado mori, rex alme, viam vitae mihi monstra,
Ut vitare queam devia, vado mori.

Orat. ms. Tegurinum anni 1500—1508. Clm. Monacen. 20015. — 52. Iamque pacis mortis. — „Hos versus de morte composuit Dominus Helinandus, qui fuit multum egregius in omnibus dictis suis.“

256. Dialogus Mortis cum Homine.

1. Quis es tu, quem video
   hic stare sub figura?
   In visu es horribilis
   tristisque statura,
   In toto tuo corpore
   es macies obscura,
   Me tua dispositio
   perterruit impura.

2. Ego sum, quem metuit
   omnis creatura,
   Timent me praesentia,
   praeterita, futura,
   Sum iudex de sententia
   strictissima censura,
   Non prodest appellatio,
   condemno poena dura.

3. Miror, unde venias,
   non vidi tibi parem,
   Nam habes mentum horridum
   et horrendam narem,
   Si diu te inspicerem
   et approximarem,
   In terram forte caderem
   nec tandem me levarem.

4. De regione venio
   multivariarum
   Horribilitudinum,
   dolorum et poenarum,
   Ubi mihi balneum
   Styx parat amarum,
   Ministri sunt reptilia
   liquorum et aquarum.

5. Quare sic horribilis
   deformis et exsistis,
   Tuusque intuitus
   exstat valde tristis?
   Capitis calvitie
   et membris inhonestis
   Iam inspectis timeo,
   ne sequatur pestis.

6. Si non essem horridus,
   deformis atque tristis,
   Non essetis pavidi;
   oportet, quod ex istis
   Discernatis exitum,
   super quo sum testis,
   Eritis consimiles,
   qui modo laeti estis.

7. Dic ergo, quae causa est
   istius horroris?
   Es dentatus turpiter,
   (et) labellis cares oris,
   Olent tua guttura
   plenissima foetoris,
   Circumdatus es vermibus
   intus atque foris.

8. Quod quaeris, per te poteris
   agnoscere profecto,
   Nam vitales spiritus
   per meam vim resecto
   De corpore ex quattuor
   humoribus collecto,
   Isti sunt vermiculi
   corpore tumba tecto.

9. Nunquam nos terrigenae
   resistere valemus
   Tuis potentatibus
   per artes, quas habemus,
   Ut in terra iugiter
   viventes habitemus,
   Nec tuas violentias
   omnino formidemus?

10. Stulte quaeris, quia sum
    vobis nimis fortis,
    Contra me non praevalent,
    quae pullulant in hortis,
    Sed quodcunque nascitur
    in terra, meae sortis
    Non evadet laqueos,
    quin cissum bibat mortis.

11. Quid est hoc, quod contines
manibus siccatis?
Apparet semicirculus
ab una parte satis
Acutus, sed in reliqua
est plus obtusitatis,
Vellem scire, cuius est
hoc utilitatis?

12. Vidisti nunquam simile
huius instrumenti,
Quod dicitur messorium
et aptum est metenti?
Hoc mitto verus occidens
stans in oriente,
Nunc aquiloni comminor,
nunc australi genti.

13. Si es messor, ideo
non metes nisi messes,
Quae maturae fuerint,
et quandoque cesses?
Contrarium si faceres,
non bonus messor esses
Et meus adversarius
nimium me lacesses.

14. Ne, credas mihi, minime
de hoc ego curo,
Sin mihi placuerit,
in fructu inmaturo
Haec falx operabitur,
in claro et obscuro,
Non obstabunt moenia
dente pro praeduro.

15. Parce, precor igitur,
te nosco iam et vidi
Plures, quos prostraveras,
qui se vix elidi
Crediderant, flebiliter
in tumulos collidi,
Et paene motis pedibus
ego dentes stridi.

16. Non novi vobis parcere,
tamen aliquando
Fit specialis gratia
tempus prolongando
Pro digna paenitentia
pro scelere nefando;
Vigilate itaque,
vos nescitis quando.

17. Qui cunctis animantibus
scis iniuriari
Atque meis subditis
soles dominari,
Sive sit in aere,
terra vel in mari,
Peto mea tempora
modo prolongari.

18. Audisti satis antea,
quod tibi revelavi,
Me fore strictum iudicem
nec ullam perpetravi
Viventibus iniuriam,
sed saepius negavi
Vitam terrae dominis,
nam erant valde pravi.

Cod. Palat. Vindobonen. (ol. Lunaelacen.) 3848. saec. 15. „Explicit altercatio animae et corporis“ [sic!] — 4, 6 parat poenarum. — Dies Gedicht befindet sich auch in Cod. Oxonien. Laud. Miscell. 512. saec. 15 mit der Bemerkung: „Explicit brevis sequentia facta et compilata a S. Bernardo.“

257. Quod homo debet cogitare, qualis erit in sepulcro.

1. O qui sine viribus
Iaces in tormento,
Turpior es turpibus,
Te datur retento
Tua caro vermibus
Morsu violento
Et cum tua fraudibus
Superbia vento.

2. Cum te plus inspicio,
Te nunc plus ignoro,
Fronte signum facio
Crucis, tremens ploro
Dicens: in palatio
Stabas et in foro,
Nuper magno pretio,
Nunc stas turpi choro.

3. Non tibi discernitur
Nasus neque vultus,
Tua forma perditur,
Funa stas sepultus,
Et os tibi panditur,
Si fuisti stultus,
In te verus creditur
Esse Deus ultus.

4. Alternatus penitus
Es et denigratus,
A cunctis praeteritus
Iaces hic prostratus,
Cum tuum intuitus
Sum utrumque latus,
Expavesco territus,
Nollem esse natus.

5. Ubi pulchra facies,
Ubi pulchri dentes,
Quorum superficies
Fugat te videntes?
Responde, quid facies,
Si mundi potentes
Transeunt ut glacies
Cuncta relinquentes?

6. Denudato capite
Colla disiunguntur,
Artus verme comite
Cuncti dissolvuntur,
Rupto ventris limite
Viscera panduntur,
Nescio, quo semitae
Tuae diriguntur.

7. Verum, qui te viderit
In tam turpi lare,
De se ipso poterit
Idem cogitare,
Sed si prudens fuerit,
Hic flebit amare
Commissa, post poterit
Secure cubare.

Clm. Monacen. (ol. Emmeramen.) 14343. anni 1351. — 3, 4 l. vielleicht Fundo oder tumba? 6, 4 solvuntur. — 7, 2 tam turpi loco.

258. Adhortatio „ad terrorem omnium“.

1. Ad terrorem omnium
surgam locuturus,
Omnis clerus audiat,
simplex et maturus;
Nihil est, quod timeam,
valde sum securus,
Noster sermo percutit
velut ensis durus.

2. Puniendi praesules
sunt et cardinales,
Abbates et monachi,
sanctimoniales,
Sacerdotes aemuli,
clerici venales,
Congregantes iugiter
opes temporales.

3. Quanto plus adcumulant,
tanto plus marcescunt,
Sunt velut hydropici,
quorum membra crescunt,
Cum plus bibunt, sitiunt
magis, exarescunt;
Sic avari miseri,
nunquam requiescunt.

4. Quid est avaritia,
nisi vilis cultus,
Vanitatum vanitas,
cordium tumultus?
Pereunt divitiae,
perit homo stultus;
Miser postquam moritur,
statim fit sepultus.

5. In sepulcro tegitur
   vili tegumento,
   Deputatur postea
   miser in tormento,
   Quatitur suppliciis
   ut arundo vento,
   Redimi non praevalet
   auro nec argento.

6. In mundanis opibus,
   quae vos possidetis,
   Cuncta transitoria
   sunt, quae vos videtis,
   Quaerite psalmigraphum
   et invenietis:
   Nihil horum proprium
   est, quae vos tenetis.

7. Plures in hoc saeculo
   vidi praepotentes,
   Auro, gemmis, vestibus
   valde renitentes,
   Demum vidi miseros
   illos et egentes,
   Suis a minoribus
   cibum expetentes.

8. Quid in vestris opibus,
   miseri, speratis,
   Variis induviis
   corpus adornatis?
   Ecce, pauper postulat
   vestem nuditatis,
   Quem videre, miseri,
   prorsus denegatis.

9. Vos in torreumatibus,
   clerici, iacetis,
   Cortinis et palliis,
   verneis tapetis;
   Unum vobis nuntio:
   modo si gaudetis,
   In futuro saeculo
   vae, vae, vae dicetis.

10. Semper carnes carnibus
   addere curatis,
   Cum pigmentis species
   multas madidatis,
   Vino meracissimo
   sciphis deauratis
   Utrem ventris sordidum
   saepe recreatis.

11. Quare, dum in prandio,
   praesules, sedetis,
   Ostia pauperibus
   claudere iubetis?
   Pauper clamat vocibus
   admodum quietis,
   Cui vix de reliquo
   datur, quod habetis.

12. Homo plus vult metere
   quam in agro serit;
   Cui plura Dominus
   praestat, plura quaerit;
   Vitae vobis ianua
   semper clausa erit,
   Iudicis sententia,
   quam tulit, vos ferit.

13. Alios, ut novimus,
   scitis admonere,
   Lacrimis ut valeant
   crimina delere,
   Illis paenitentiae
   pondus sustinere
   Datis, sed non digito
   vultis removere.

14. Quid subiectis onera
   ferre datis dura?
   Acriter authentica
   ferit vos scriptura
   Ea, qua fueritis
   mensi, cum mensura
   Metietur Dominus
   vobis in tritura.

15. Mundus in discrimine
   iacet convolutus,
   Norma rectitudinis
   totus dissolutus,
   Regni sui gloria
   rex est destitutus,
   Arbiter iustitiae
   iacet quasi mutus.

16. Obfuscatur veritas,
legis lux praeclara,
Immolatur puritas
pectoris in ara,
Non perfecta iudicum
fides, immo rara,
Magis amat munera
larga quam avara.

17. O quam detestabilis
res, cum metu flenda,
Res plena livoribus,
res obstupescenda,
Non est in iudicibus
fides adhibenda,
Suffocat iustitiam
modica praebenda.

18. Qui, cum ordinarii
legum sint censores,
Iudicando populos
magnos et minores
Veritati detrahunt
velut proditores,
[Prodi]gentes omnium
pauperum labores.

19. Vertor ad propositum
his decursis ita:
Sit vobis, pontifices,
aliena vita
Doctrix legum omnium,
auro redimita
Ut in caelis portio
nostra sit unita.

20. Vestra lux resplendeat
luce claritatis,
Ut exemplum conferat
omnis sanctitatis,
Nam, dum caecus sequitur
caecum in peccatis,
Pariter in foveam
cadunt caecitatis.

Collectan. ms. Voravien. saec. 13. in. Cod. Voravien. 376 (136). — 2, 5 tutuli (l. cuculi? Die Lesart aemuli nach dem Cod. Voravien. 374 (306). — 4, 7 Miser quisquam. — 14, 6 menssi. — 16, 3 veritas. — 18, 7 ram gentes, die erste Silbe ganz verschwunden. — Die Strophen 1, 2, 4, 5 zusammengeschmolzen mit den Strophen 8 u. 9 aus „Tempus acceptabile“ (s. die gleich folgende Nummer) bilden in der Hohenfurter Hs. 42 ein eigenes Lied (s. Anal. I. Nr. 52).
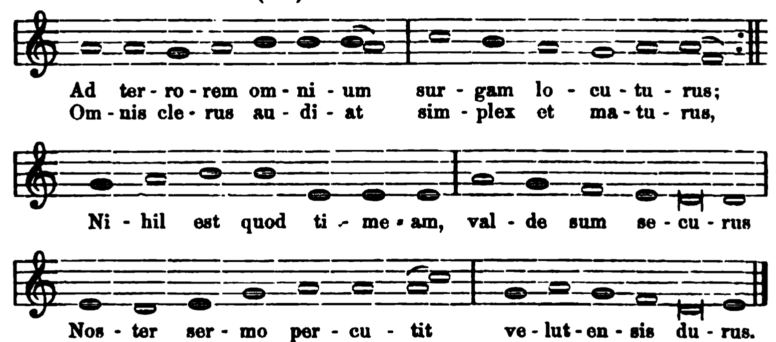
In ähnlicher Weise sind in einem Collectan. ms. Voravien. saec. 14. Cod. Voravien. 374 (306) die 6 ersten Strophen des vorstehenden Liedes mit einer Schlufsstrophe, der ich sonst nirgends begegnete, in ein kürzeres Ganze zusammengefafst. Die Varianten der 5 ersten Strophen sind: 1, 5 timeo. — 1, 7 Sermo meus. — 2, 4 nigrae moniales. — 3, 5 Dum. — 3, 6 et arescunt. — 4, 7 Quando dives moritur. — 5, 3 sqq. Dum mutatur potius vilis in tormento | In tormentis quatitur. — Die 6. Strophe ist aus Str. 6 u. 9 unseres Liedes zusammengesetzt; dieselbe nebst der Schlufsstrophe lautet:

6. Cuncta transitoria
sunt, quae vos videtis,
Quaerite psalmigraphum
et invenietis;
Unum vobis nuntio,
quod percipietis:
In futuro saeculo
vae, vae, vae dicetis.

7. Artifex, qui condidit
hominem ex luto
Et linivit oculos
caeci sacro sputo,
Vestras salvet animas
crimine soluto,
Pax sit vobis omnibus,
ego vos saluto.

Unmittelbar daran schliefsen sich ohne jeden Absatz und ohne Überschrift 3 weitere Lieder, von denen das erstere bei der nächsten Nummer zu besprechen ist, die beiden anderen unter Nr. 261 mitgeteilt werden. — Vgl. übrigens die Anmerkung zu Nr. 260.

Cod. Voravien. 374 (306) bietet die Melodie:

259. Adhortatio ad paenitentiam.

1. Tempus acceptabile
   tempus est salutis,
   Tempus est excutere
   regnum servitutis,
   Accingamur igitur
   gladio virtutis
   Resistentes fortiter
   hostibus hirsutis.

2. Quasi leo rugiens
   hostis investigat,
   Variis contagiis
   animos fatigat,
   Quaerit, quos decipiat,
   et deceptos ligat,
   Ut aeternis morsibus
   miseros adfligat.

3. Graviter offendimus
   regem maiestatis
   Qui nos per clementiam
   summae trinitatis
   Suam nobis gratiam
   conferendo gratis
   Sanet a languoribus,
   mundet a peccatis.

4. Res infelicissima,
   cur non confiteris?
   Dic tuas malitias,
   ut iustificeris,
   Steriles indutias
   et inanes quaeris
   Exspectando senium,
   forte cras non eris.

5. Carnis pestilentiae
   restringamus lora,
   Si quae bona facta sunt,
   fiant meliora,
   Erigamur igitur
   ad honestiora,
   Ne nos ad interitum
   trahat ista mora.

6. Forte tamen cogitas,
   vivam decem annis,
   Tunc me durioribus
   castigabo pannis
   Et induar vestibus
   Pauli vel Iohannis,
   Sic exspectat rusticus,
   donec fluat amnis.

7. Quisquis ergo paenites,
   lacrimis abunda,
   Et corde et opere
   tua facta munda,
   Istos David lapides
   posuit in funda,
   Haec est post naufragium
   tabula secunda.

8. Cogitate, clerici,
   qui vel quales estis
   Et quid in iudicio
   dicere potestis,
   Non erit alicui
   locus in digestis,
   Idem erit Dominus
   iudex, actor, testis.

9. Iudicabit iudices
   iudex generalis,
   Nihil ibi proderit
   dignitas papalis,
   Sed foetorem sentiet
   poenae gehennalis,
   Sive sit episcopus
   sive cardinalis.

10. Nihil ibi dabitur
   bullae vel scriptori,
   Nihil camerario
   sive ianitori,
   Sed dabuntur praesules
   pessimo tortori,
   Quibus erit vivere
   sine fine mori.

11. Vobis ergo praecipit
   conditor caelorum,
   Ut vos sitis quilibet
   socii iustorum,
   Ut columbae simplices
   ad exempla morum,
   Consortes si fieri
   vultis angelorum.

12. Vestros, ait Dominus,
   renes accingatis,
   Quod est absque dubio
   zona castitatis,
   Ac lucernam etiam
   manibus feratis,
   Ut exemplum populo
   bonum praebeatis.

13. Viri venerabiles,
   servientes arae,
   Vobis iubet Dominus
   plebem castigare,
   Informare moribus,
   in spe radicare,
   Ut et vos cum populo
   possit laureare.

14. Sacerdoti convenit
   legem sacram scire,
   Plebem vita, moribus,
   verbis erudire,
   Ut, cum tandem venerit
   illa dies irae,
   Piam vocem Domini
   possit hanc audire:

15. Sacri vos presbyteri,
   sacri vos prophetae,
   Quod vobis paratum est,
   regnum possidete,
   Quod vobis paratum est
   sine metu metae,
   Benedicti filii,
   mecum congaudete.

16. Fertur dies Domini
   quasi fur venire,
   Hic dies miseriae
   atque dies irae,
   Ad hanc quisque studeat
   sese praemunire,
   Ut ad caeli gaudia
   possit pervenire.

Collect. ms. Campen. saec. 14/15. Cod. Palat. Vindobonen. 883. A. — Cod. Lipsien. 271. add. saec. 13. in. B. — B hat nur die 7 ersten Strophen u. z. in folgender Anordnung 1. 2. 5. 3. 6. 4. 7. — 1, 8 ictibus resutis A. — 2, 3 Vanis contagionibus B. — 3, 3 Sed nos indulgentia B. — 3, 7 Salvet B. — 4, 8 mundet B. — 4, 7 Exspectas decennium B. — 4, 8 forte morieris A. — 6, 2 refrenemus B. — 5, 5 Erigamur ocius. — 5, 7 Nam ad se periculum B. — 5, 8 trahit B. — 6, 1 Tecum forte B. — 6, 2 cum iam decem A. — 6, 5 Tunc assumam habitum. B. — 7, 3 Ore, corde, corpore B. — Nach Str. 7 folgt in B noch:

Quid dicturi miseri sumus ante thronum,
Ante summum iudicem, ante summum bonum?
Tunc non erit aliquis locus hic patronum,
Cum [nostrarum praemia reddet actionum].

Das weitere fehlt. — 10, 5 Et dabuntur A. — 11, 6 exempla suorum A. — 11, 7 fieri fehlt A. — 12, 5 Hanc lucernam A. —

Im Collectan. ms. Voravien. saec. 14. Cod. Voravien. 374 (306) begegnete ich diesem Liede in folgender Strophenordnung: 8, 9, 10, 12, 1, 2, 3, 5, 4, 6. Als Einleitung sind 2 Strophen vorgesetzt des Wortlautes:

Omnes modo deprecor,
ut me audiatis,
Magni atque minimi,
ut intellegatis;
Si non bene dixero,
vos mihi parcatis
Atque supervacua
verba corrigatis.

Reverendi domini,
rogo vos clementer,
Ne unquam turbemini
nec clam nec patenter,
Sed compatiemini
mihi patienter,
Si quid addam carmini
minus competenter.

Den Abschlufs bildet die Strophe:

O vos omnes clerici, cito properate,
Angelorum Dominum honorificate,
Simul avaritiam omnem evitate
Et diem iudicii semper cogitate.

Im Übrigen vgl. die Anmerkungen zur folgenden Nummer.

260. De Extremo Iudicio.

1. Antequam iudicii
dies metuenda
Veniat, sunt omnia
mundi commovenda,
Nam per dies quindecim
modo sunt videnda
Signa nimis aspera,
signa perhorrenda.

2. Relegens Hieronymus
libros Hebraeorum
Ista signa repperit
et ad posterorum
Scripsit haec memoriam,
ut suppliciorum
Convertantur impii
metu futurorum.

3. Namque mundi vespere
venient portenta
Et haec possunt equidem
dare documenta,
Pravis quam crudelia
veniant tormenta,
Semper qui dilexerant
mundi blandimenta.

4. Prima dies saeculo
tale signum dabit:
Mare surget tumidum
undasque levabit,
Quadraginta cubitis
montes superabit,
Terram nec operiet,
sed ut murus stabit.

5. Signum die postera
tale subsequetur:
Mare petet infima
et sic abscondetur,
Quod vix illud oculis
hominum cernetur,
Sed ad statum pristinum
post haec revertetur.

6. Die pisces tertia
super fluctus stabunt
Et mugitus maximos
contra caelum dabunt,
Congregatae volucres
plangent et clamabunt,
Nec non omnes bestiae
planctu resonabunt.

7. Quarta lux horribile
   signum exhibebit,
   Mare cum fluminibus
   omnibus ardebit,
   Omne genus hominum
   videns hoc pavebit
   Et prae metu nimio
   pro se quisque flebit.

8. Non minus crudelia
   quinta lux monstrabit,
   Totam terram sanguinis
   sudor occupabit,
   Omnis herbae species
   sanguine rorabit,
   Omne genus arborum
   pariter sudabit.

9. Sexta die moenia
   cuncta dirimentur,
   Turres, domus, oppida
   cuncta destruentur,
   Instrumentis bellicis
   non sic laberentur,
   Immo propter proximum
   finem confundentur.

10. Die vero septima
   lapides pugnabunt,
   Et alternis ictibus
   invicem crepabunt,
   In cavernis homines
   metu latitabunt,
   Et, ut eos obruant,
   montibus clamabunt.

11. Totam terram motui
   lux octava dabit,
   Qui sic erit validus,
   quod cuncta turbabit,
   Non homo, non animal
   super pedes stabit,
   Cuncta simul stantia
   ad solum prostrabit.

12. Montes colles lapides
   in terram vertentur
   Die nona pariter,
   cuncta ut aequentur,
   In unam planitiem
   cuncta redigentur,
   Nullaque superflua
   sub caelo linquentur.

13. In cavernis homines
   prius delitentes
   Ibunt die decima
   campos per patentes
   Et errabunt undique
   veluti dementes,
   Prae timore nimio
   loqui non valentes.

14. Post terrorem siquidem
   talium signorum
   Die sub undecima
   claustris sepulcrorum
   Fractis foras salient
   ossa defunctorum
   Et terrorem facient
   oculis vivorum.

15. De supernis partibus
   postea pressurae
   Die duodecima
   mundo sunt venturae,
   Fixae caelo quoniam
   stellae sunt casurae,
   Et per partes aeris
   flammae volaturae.

16. Die terna decima
   cuncti morientur,
   Qui vivi in saeculo
   tunc reperientur,
   Cum defunctis aliis
   ut resuscitentur
   Et secundum merita
   sua iudicentur.

17. Ignis quarta decima
   die succendetur,
   Ut, quod homo polluit,
   in mundo purgetur,
   Ergo superficies
   caeli comburetur,
   Atque terrae facies
   idem patietur.

18. Dies quinta decima
caelum renovabit
Atque terrae pariter
novam formam dabit,
Et post haec angelica
tuba mox sonabit,
Quae defunctos insimul
omnes suscitabit.

19. Axis post incipiet
totus rutilare,
Nam in luce veniens
Christus nubis clarae
Iosaphat videbitur
super vallem stare,
Vivos atque mortuos
omnes iudicare.

20. Current ad iudicium
omnes qui vixerunt,
Tunc videbunt reprobri,
quem reprobaverunt,
Illis et monstrabitur,
in quem pupugerunt,
Iustique prospicient,
quem concupierunt.

21. Hinc occulta cordium
omnium patebunt,
Opes et pecuniae
nihil tunc valebunt,
Amatores saeculi
flebunt et egebunt,
Caelique divitias
iusti possidebunt.

22. Nullus ineffabilem
gloriam sanctorum
Vel dolorem dicere
potest damnatorum,
Iustis erit omnium
patens fons bonorum,
Illis erit omnium
cumulus malorum.

23. Ergo quisquis properet
reus emendari,
Studeat criminibus
lacrimis lavari
Nec se per diabolum
sinat superari,
Sed venturum iudicem
curet venerari.

Clm. Monacen. (ol. Pollingen.) 11601. saec. 14. A. — Cod. Carolsruhan. Augien. 36. saec. 14/15. B. — Collect. ms. Campen. saec. 14/15. Cod. Palat. Vindobonen. 883. C. — 2, 1 Perlegens B; Beatus Ieronymus C. — 2, 2 libris C. — 2, 4 et apostolorum C. — 2, 5 Describit memoriam BC. — 3, 1 Nam in mundi B; Iam in mundi C. — 3, 3 Certa possunt equidem B; Quae haec possunt C. — 3, 5 quod crudelia BC. — 3, 7 Qui nunc tantum diligunt B. — 4, 3 turgidum B, turbidum C. — 4, 3 surgens BC. — 4, 4 undas elevabit C; sursum se levabit B. — 5, 1 Signum erit postera A. — 5, 2 tale quod sequetur A. — 5, 5 vix ipsum B. — 5, 7 Et ad statum A. — 5, 8 statim revertetur B. — 6, 1 Pisces die tertia BC. — 6, 4 versus caelum BC. — 6, 7 Cunctae quoque bestiae BC. — 7, 7 Et mens metu nimis AC; Ac prae metu nimio B. — 7, 8 per se quisque C; quisque flens stupebit B. — 8, 1 Signum nimis horridum B; Non his minus horridum C. — 8, 3 Herbas cum arboribus B. — 8, 4 sanguis occupabit B. — 8, 5 sqq. in B:

Omne genus avium se coadunabit
Nil gustans, sed nimium pavens formidabit.

9, 3 Domus, turres, moenia A. — 9, 4 castraque solventur BC. — 9, 6 non ita labentur A. — 9, 5 sqq. in B:

Nec machinis bellicis ita destruentur,
Igneaque flumina ubique spargentur.

10, 3 alternis vicibus C; Contra se ad invicem B. — 10, 4 collisi crepabunt B. — 10, 7 Et ut se operiant B. — Str. 11 lautet in AC:

Totam terram tremere lux octava dabit,
Super pedes animal suos nullum stabit,

Cunctis terrae partibus nona lux aequabit
Et defunctos insimul omnes suscitabit.

Str. 12 fehlt AC. — 13, 2 prius latitantes B. — 13, 4 per campos vagantes B. — 13, 6 sicuti B. — 13, 8 non audentes C. — 14, 1 horrorem B; terrorem et fidem A. — 14, 5 foris B, fossis C. — 14, 7 horrorem C. — Str. 15 lautet in B:

Die duodecima stellae sunt casurae
Scintillas[que] flammosas ubique sparsurae,
Cunctae quoque bestiae per campos visurae
Nil gustantes penitus, sed vocem daturae.

16, 1 tertia decima A. — 16, 3 Qui viventes in A. — 16, 5 sq. Et cum ante mortuis mox resuscitentur B. — 16, 7 Et tunc secundum opera B. — 17, 1 Die quarta decima BC. — 17, 2 ignis succendetur BC. — 17, 3 Et quod A; Ut si quid reliquum B. — 17, 5 Caelum nihilominus B. — 17, 6 simul comburetur B. — 17, 7 Terrae quoque facies B. — 18, 1 Die A. — 18, 4 novam formam B. — 18, 6 tuba resonabit B. — 18, 7 Et defunctos C; Et sic omnes mortuos B. — 19, 1 Postmodum incipiet B; Postea videbitur C. — 19, 2 mundus rutilare BC. — 19, 3 Et cum nube veniet BC. — 19, 5 sq. und 7 sq. umgestellt A.

Von Str. 20 an verläuft jede Handschrift anders. Der Text folgt A. — 20, 3 Hic videbunt A. — 22, 7 Iugis frts omnium A. — Nach 22, 8 folgt noch: Et aeternis [sic] cruciatus omnium malorum. — 23, 1 Ecce quisque A. — 23, 7 sq. fehlen A. — Nach Str. 23 in A:

Et nos defendat, qui per omnia saecula regnat,
Amen, solamen Michael dat mihi per Amen.

Verlauf des Gedichtes in B von Str. 20 an:

20. Christus [tunc] cum maxima
veniet potestate
Mirabilisque gloria
atque claritate,
Durus patens reprobis,
iustis lenitate
Placens, [sed] cum omnibus
utens aequitate.

21. Current ad iudicium
omnes, qui vixerunt;
Hic corona, lancea
crux et clavi erunt,
Tunc videbunt reprobi,
quem reprobaverunt,
Iustique prospicient,
quem concupierunt.

22. Iudicis ad dexteram
boni statuentur,
Mali per oppositum
ad laevam ponentur,
Ut ad lucem tenebrae,
sic hi secernentur,
Et quibus(cun)que dabitur
iuste, quod merentur.

23. Cunctis cuncta cordium,
arcana patebunt,
Cuncti conscientias
cunctorum videbunt,
Puritate mentium
iusti tunc gaudebunt,
Sed pollutis mentibus
impii lugebunt.

24. Non hic excusatio,
non hic advocatus,
Planctus, luctus, lacrimae,
fletus ac precatus,
Honor, opes, munera,
genus, potentatus
Non iuvabit miseros
vel cuiusvis status.

25. Audire vel facere
bona nolebamus,
Sed mala peragere
non metuebamus,
Docentes salubriter
nos deridebamus,
Idcirco perenniter
mala toleramus.

26. Olim non putavimus
haec loca subire,
Quando vix credidimus
nos vitam finire,
Sed mox in nos irruit
terror mortis dirae
Et ad ista compulit
tormenta venire.

27. Ibi cum daemonibus
sumus computati,
Qui nos igne cruciant
simul cruciati,
Et, quorum paruimus
semper voluntati,
Cogimur perpetuas
cum his poenas pati.

28. Nunc ergo, carissimi,
Deum diligamus
Et cavendo noxia
bona faciamus,
Ut non post cum impiis
male pereamus,
Sed cum sanctis omnibus
semper gaudeamus.

Verlauf des Gedichtes in C von Str. 20 an:

20. Quid dicturi miseri
sumus ante thronum,
Ante tantum iudicem,
ante summum bonum?
Non erit alicui
locus in patronum,
Dum nostrarum praemia
redde(n)t(ur) actionum.

21. (Dum) ante thronum stabimus
iudicis severi,
Non erit distantia
laici et cleri,
Nulla tunc exemptio
poterit tueri,
Cum perventum fuerit
ad examen veri.

22. Nulli erit licitum
quidquid allegare,
Neque fas excipere
neque replicare
Nec ad apostolicam
sedem appellare,
Reus condemnabitur,
nec dicetur quare.

23. Nihil ibi dabitur
bullae vel scriptori,
Sive camerariis
sive ianitori,
Sed dabuntur divites
pessimo tortori,
Quibus erit vivere
sine fine mori.

24. Iudicabit iudices
iudex generalis,
Nihil ibi proderit
dignitas papalis,
Foetorem quando sentient
ignis gehennalis,
Sive sit episcopus
sive cardinalis.

25. Ad terrorem omnium
surgam locuturus,
Omnis clerus audiat
simplex et maturus,
Nihil est quod timeo,
valde sum securus,
Sermo meus percutit
velu tensis durus.

26. Puniendi praesules
sunt et cardinales,
Abbates et monachi,
nigrae moniales,
Sacerdotes aemuli,
clerici venales,
Congregantes insimul
opes temporales.

27. Quanto plus adcumulant,
tanto plus marcescunt,
Sunt velut hydropici,
quorum membra crescunt,
Dum plus bibunt, sitiunt
magis et ardescunt,
Sunt avari miseri,
nunquam requiescunt.

28. Homo, postquam moritur,
statim fit sepultus.
Quid est avaritia
nisi vanus cultus,
Vanitatum vanitas,
cordium tumultus?
Pereunt divitiae,
perit simul stultus.

29. Apud nostros iudices
iura subvertuntur,
Et qui leges faciunt,
lege non reguntur,
Non attendunt miseri
mala, quae sequuntur,
Nam, qui damnant alios,
primi damnabuntur.

30. In sepulcro tegitur
vili tegumento
Deportatur postea
miser in tormento,
Patitur supplicia
ut arundo vento,
Redimi non praevalet
auro vel argento.

31. Ergo cor aponere
magis non debetis
In mundanis opibus,
quae non possidetis;
Cuncta transitoria
sunt, quae vos videtis,
Quaerite psalmigraphum
et invenietis.

32. Cogitate, divites,
qui et quales estis,
Quid in hoc iudicio
dicere potestis,
Non utemur codice,
libro vel digestis,
Idem erit Dominus
iudex, actor, testis.

33. Semper carnem carnibus
implere curatis,
Cum privatis opibus
multa devastatis,
Vino meracissimo
scyphos vacuatis,
Ventrem ventis sordidum
saepe reseratis.

34. Ut decet presbyterum
sint pudici renes,
Testis est Ieronymus,
testis Origenes;
Tu quoque, qui princeps es
et qui mira tenes,
Dimitte mulieres
veluti sirenes.

35. Vos, qui in cherucibus,
clerici, iacetis
Sericis et palliis,
laneis tapetis,
Unum vobis nuntio:
qui mundo gaudetis,
In futuro saeculo
vae, vae, vae dicetis.

36. Currunt ad iudicium
omnes, qui vixerunt,
Tunc videbunt reprobi,
quem reprobaverunt,
Et eis monstrabitur,
in quem peccaverunt,
Iustique prospicient
quem concupiverunt.

37. Tunc occulta cordium
omnium patebunt,
Opes et pecuniae
tunc nihil valebunt,
Amatores saeculi
flebunt et egebunt,
Sed caeli divitias
iusti possidebunt.

38. Nullus ineffabilem
gloriam sanctorum
Vel dolorem dicere
posset damnatorum,
Illud quod fons omnium
erit his bonorum,
Illis erit cumulus
omnium malorum.

39. Ergo quisquis properet
reus emundari,
Studeat criminibus
omnibus lavari
Et venturum iudicem
curet venerari,
Ut in die valeat
mala liberari.

Der Text von Strophe 20 an stellt sich in B als eine Erweiterung dar, in C als eine Interpollation aus verschiedenen fremden Bestandteilen, die namentlich den Liedern „Ad terrorem omnium“ (Nr. 258) und „Tempus acceptabile“ (Nr. 259) entlehnt sind, und zwar entsprechen sich die Strophen in folgender Weise:

Str. 23 = 259, 10; 24 = 259, 9; 25 = 258, 1; 26 = 258, 2; 27 = 258, 3; 28 = 258, 4; 29 = ?; 30 = 258, 5; 31 = 258, 5; 32 = 259, 8; 33 = 259, 10; 34 = ?; 35 = 258, 9. — Strophe 36 ff. sind die Schlufsstrophen des Liedes in A.

Noch krauser und bunter ist die Form dieses Liedes oder vielmehr dieser Lieder in der Gestalt, wie sie Du Méril (Poésies populaires latines du moyen âge, p. 122 sqq.) nach der Pariser Hs. 7011 anni 1343, und Wright (The latin poems commonly attributed to Walter Mapes, p. 52 sqq.) nach Flacius Illyricus mitteilt. Abgesehen von den Varianten und Umstellungen

einzelner Verse ist dort die Reihenfolge oder vielmehr Vermischung der Strophen aus disparaten Liedern die nachstehende (die erste Zahl bezeichnet die Nummer des Liedes im vorliegenden Bande, die zweite Zahl die betreffende Strophe):

Du Méril, „Quid dicturi miseri“: 260 C, 20; 21; 22; 259, 8; 9; 10; 260 C, 29; || 258, 1; 2; 3; 4+5 (zusammengezogen u. verderbt); 6 (umgeändert wie 260 C; 31); || 259, 13; 11; (dann eine wohl anderswoher entlehnte Strophe: Vos qui vultis populo); 14; 15.

Wrihgt, „Tempus acceptabile“: 259, 1; 1; 3; 5; 6; 4; 7; || dann wie bei Du Méril: 260 C, 20; 21; 22; 259, 8; 9; 10; 260 C, 29; || es fehlt alsdann der Passus aus „Ad terrorem omnium“ || ; darauf 259, 11; 12; (Vos qui vultis populo); 13; 14; 15.

Die angezogene Strophe lautet nach der Pariser Hs:

> Vos, qui vultis populo Domini prodesse (l. praeesse),
> Immo vultis potius populo praeesse (l. prodesse),
> Eius curam agere decet indefesse,
> Pios, largos, humiles, dignos, iustos esse.

Vgl. R. Peiper im Archiv für Litteraturgesch. herausg. v. Schnorr v. Carolsfeld, IX, 1880, S. 177 ff. Peiper meint „drei verschiedene Gedichte zu erkennen, von denen das eine das andere zur Voraussetzung hat“ und zwar in der Reihenfolge: I. Antequam iudicii dies metuenda; II. Quid dicturi miseri; III. Tempus acceptabile. Dem steht indes gegenüber, dafs in älteren Hss. die drei Lieder Nr. 158—160 jedes als abgerundetes Ganze ohne nachweisbare Einschiebsel aus älteren Liedern und ohne irgend eine Strophe mit einander gemeinsam zu haben (betreffs Nr. 260 kommt hier selbstredend nur die Hs. A in Betracht), sich vorfinden. Betreffs des Liedes „Quid dicturi miseri“ gesteht Peiper selbst: „Ich kenne noch keine Hds., welche das Gedicht selbsständig enthielte; es erscheint entweder in I (Antequam iudicii) eingeschoben . . ., oder mit III (Tempus acceptabile) verbunden“ (a. a. O. S. 122). Also für selbständige Existenzberechtigung fehlt ein durchschlagender Grund, während vieles oder alles dagegen spricht. — Warum hingegen „Ad terrorem omnium“ nicht als selbständiges Lied anzusetzen sei, läfst sich nicht ersehen. Schon die Aufschrift zum Liede „Tempus acceptabile“, die bei Wright (a. a. O.) lautet: „Praedicatio Goliae ad terrorem omnium“ weist auf einen geläufigen Liederanfang hin. — Nebenbei sei bemerkt, dafs Chevaliers Repertorium hymnologicum über alle diese echten oder zweifelhaften Liederanfänge nichts zu berichten weifs, trotz der reichen Litteratur; nur das einzige „Ad terrorem omnium“, aber in seiner gekürzten und umgemodelten Fassung, wie es Anal. I. Nr. 52 mitgeteilt ist, findet sich registriert. — Vgl. aufserdem Sommer, Zeitschr. f. deutsches Altertum III, 532, und Mone, Schausp. d. MA. I, 320.

261. Exhortatio bona ad clerum.

1. Omnes, qui assistitis,
   senes et periti,
   Me audire, deprecor,
   sitis expediti,
   Lingua tamquam gladio
   minime muniti;
   Nihil enim exsequar,
   quod sit dignum liti.

2. Sed, si audieritis
   quidquam me errare
   Sive per ambagines
   vobis insultare,
   Vobis erit licitum
   illud emendare
   Atque supervacuum
   quidque resecare.

3. Incarnato Domino
propter peccatores,
Ut prophetae memorant
nobis seniores,
Obtulerunt munera
mystica pastores,
Pacis et concordiae
veri sectatores.

4. Parvum in cunabulis,
plenum sanctitatis,
Collaudarunt angeli
psalmis decantatis:
Gloria in sedibus
summae maiestatis
Atque pax hominibus
bonae voluntatis.

5. Haec pax, dilectissimi,
super vos quiescat
Et ad bona opera
iugiter lacescat,
Si quid crevit hactenus
mali, nunc decrescat
Et ad instar pulveris
prorsus evanescat.

6. Vestris in praecordiis
sit voluntas bona,
Quae virtutum omnium
dicitur matrona,
Ac si temporalia
vos habetis dona,
Date et cingimini
caelibi corona.

7. Non sint, qui remurmurent
intra se dicentes:
Quid solvemus Domino
nihil possidentes?
Cum non tantum munera
quantum puras mentes
Conditor respiciat
dirigens agentes.

8. Invicem diligite,
sicut nos dilexit
Christus, qui pro populo
mori non despexit,
Quod, qui die tertia
postquam resurrexit,
Vectes rumpens inferi
mortua conquexit.

9. Solvite altissimo
hanc humilitatem,
Qui pro nobis induit
carnis vilitatem,
Exhibentes omnibus
veram caritatem
Prout habueritis
rerum facultatem.

10. Hominem famelicum
cibo recreate
Vel, si potum sitiat,
illum sibi date,
Lacrimanti nudulo
vestem erogate
Et infirmos debiles
crebro visitate.

11. Larga vobis tempora
vitae non fingatis,
Ne sub spe ambigua
bonum neglegatis,
Nescientes . . . .
quando corruatis
Aut in quali postmodum
sede quiescatis.

12. Nam si bonum fuerit
penes vos inventum,
Ibitis ad gloriam
et non ad tormentum,
Sed si patiemini
mali detrimentum,
Lividis trademini
dentibus serpentum.

13. In caminum igneum
impii trudentur,
Ubi a tortoribus
saevis punientur,
Nec prece nec pretio
mali redimentur,
Nam clientes Satanae
nulli miserentur.

14. Verum nihil comparo
gloriae divinae,
Ubi nil tristitiae,
ubi nil ruinae,
Sed perenne gaudium,
regna sine fine;
Felix, qui servierit
maiestati trinae.

15. Ergo bono nitite,
fratres, iusudare,
Ut, cum princeps venerit
terram iudicare,
Vestra possint opera
iudicem placare,
Ut vos secum faciat
iugiter regnare.

Collect. ms. Voravien. saec. 14. Cod. Voravien. 374 (306). — 2, 3 ambagies. — 2, 5 erat. — 6, 6 non habetis. — 6, 8 caelibi = caelesti. — 15, 1 bonum licite.

Dieses Lied ist in der Hs. an 2 andere unmittelbar angefügt, an „Ad terrorem omnium" (s. Anmerkung zu Nr. 258) u. „Omnes modo deprecor" (s. Anm. zu Nr. 259). Bemerkenswert ist die gleichartige Einleitung in allen dreien. — Als viertes reiht sich ebenso unmittelbar an ein scharfes Rügelied, dessen Inhalt an die Schmählieder im Band XX der Analecta erinnert. Hier möge es seinen Platz finden, da es völlig unbekannt zu sein scheint:

1. Lyram, quam suspenderam
carmine sopito
Ritu fretus catuli
cursibus attrito,
Plectro regam pristino
canens imperito
Et perito coetui,
quem invitus vito.

2. Ergo clerum deprecor
tenerae aetatis,
Ut sermonem audiat
meae pravitatis,
Nam stridente cithara
chordis temperatis
Audiet, quid noverim
loqui de praelatis.

3. Vobis tamquam fratribus
referam decreta,
Quae sancivit gentium
pastor et athleta,
Pontifex Honorius,
maior quam propheta,
Rei tamen serie
penes suos spreta.

4. Inito concilio
papa praesidente
Et astante simplici
plebe competente,
Verius ut fatear
ipso me vidente,
Solvitur silentium
papa sic dicente:

5. Dei dilectissimi,
sitis benedicti,
Legem vobis tradimus
facilis edicti,
Quibus in subsidium
sumus hic relicti,
Ut solvamus vincula
veteris delicti.

6. Nostris cardinalibus
et eorum servis,
Nostris ianitoribus
piis, non protervis,
Hospitum res modica
detur a catervis,
Ne servire desinant
dissolutis nervis.

7. Verum quidquid cedere
nobis est consuetum,
Amputare penitus
nostrum est decretum,
Ne quis fiat cupidus
propter rerum metum
Locum nostrum visere
gratia repletum.

8. Unde ad pontificem
sacrosanctae sedis
Ite confidentius
cruentati foedis
Operum contagiis
perpetratae caedis,
Ne vos ulla terreat
quaestio mercedis.

9. Hoc sermone pontifex
clerum consolatus,
Dolo vulpis perfidae
intra se armatus
Terminat concilium
et fit sermo gratus,
Per quem clerus fuerat
caute laqueatus.

10. Istam indulgentiam
 vilem et obscaenam
 Triplicat, ut omnium
 congreget amenam,
 Castigare cupiens
 divitum crumenam
 Et capsellam pauperum
 raro nummis plenam.

11. Consulo, ne laqueos
 istos incidamus,
 Sed hanc indulgentiam
 irritam sciamus;
 Certe procul dubio,
 quod, si nil feramus,
 In Romana curia
 vane laboramus.

12. Ibi bullae traditor,
 ibi ianitores
 Reddunt se difficiles
 et recludunt fores,
 Omni pleni vitio
 palam laudatores,
 Sed accepto munere
 prorsus detractores.

13. Papa, quod reliquerit
 veritus pudorem,
 Extorquere servulum
 iubet viliorem,
 Seu spadonis phalerae
 sitiens nitorem,
 Seu mantellum [cupiens]
 propter pennae florem.

14. Cum sic papa caespitet
 caput praelatorum,
 Fraudem fraude cumulat
 propter spem lucrorum,
 Et cum per astutiam
 nactus non per forum,
 Non est tutum credere
 verbis Romanorum.

15. Languescente capite
 venter cruciatur,
 Cui individue
 semper copulatur,
 Errantem pontificem
 clerus imitatur,
 Et sic doli species
 magis augmentatur.

16. Ergo, cum ad curiam
 istam transeamus,
 Consulo et moneo,
 ut nos muniamus
 Vasculis argenteis,
 quae distribuamus,
 Vel, si desint munera,
 domi maneamus.

Zu vermerken sind die Varianten: 1, 5 Plectro regum. — 1, 7 Et peritos. — 8, 3 Ut confidentius.

262. De Novissimis.

1. Homo, Dei creatura,
 Cur in carne moritura
 Est tam parva tibi cura
 De aeterna gloria?
 Illa quanta sit, si scires,
 Praeter eam nil sitires
 Nec post mundi sic abires
 Cito transitoria.

2. Et si poenas infernales
 Cognovisses, quae et quales,
 Tuos utique carnales
 Appetitus frangeres,
 Et innumera peccata,
 Dicta, facta, cogitata
 Mente tota consternata
 Merito deplangeres.

3. Tot sunt gaudia sanctorum,
 Tot tormenta miserorum,
 Quod immanitas amborum
 Nullo sensu capitur,
 Donec anima post mortem
 Aut bonorum sumat sortem,
 Aut malorum ad cohortem
 Improvise rapitur.

4. Quando caro sepelitur,
 Heu, de spiritu nescitur,
 Utrum gaudet vel punitur,
 Non fit magna mentio;
 Luctus quidem simulatur,
 Sed substantia vastatur,
 In propinquis generatur
 Zelus et contentio.

5. Mors est bonis, mors et malis,
Sed sors nimis inaequalis
Subinfertur aeternalis
Vitae vel interitus;
Exsequiae celebrantur,
Si vel noti convivantur,
Nil defuncto suffragantur,
Si tunc est immeritus.

6. Nullum tempus paenitendi,
Hora nulla revertendi
Neque locus fugiendi
Miseris supererit;
Si vis sursum, detraheris,
De abyssis extraheris,
Iudicanti praesenteris,
Nec quidquam intererit.

7. Si non Iesum dilexisti
Et Mariae servivisti
Nec patronum quem petisti
Tibi in subsidium,
Quis orabit pro delicto,
Quis spondebit pro convicto,
Quis iudicio tam stricto
Fiet in praesidium?

8. Pacis angeli astabunt,
Sicut scriptum est, plorabunt,
Tamen flignam affirmabunt
Iudicis sententiam;
Et, quod sonat magis dure,
Omnes Dei creaturae
Adgravabunt iusto iure
Malam conscientiam.

9. Sed haec factis ex scelestis
Est ipsius gravis testis
Nullam iudicis in gestis
Intuens iniuriam;
Hinc horrendi mox tortores
Tot incutiunt terrores,
Quod iam sentienes dolores
Vertitur in furiam.

10. Tunc a bonis reprobata,
In seipsa desperata
Et in toto desolata
In profundum mergitur,
Ubi chaos hoc firmatur,
Quod nunquam egrediatur,
Sicut Abraham testatur;
Huc illuc non pergitur.

11. O quae lingua explicare,
Vel quis sensus cogitare,
Quis audet dinumerare
Mala multiplicia,
Quae perversis sunt creata
Et diversis deputata,
Prout singula peccata
Exigunt et vitia?

12. O peccator, vis audire
Et de multis pauca scire,
Quae permisit hic sentire
Quendam Dei gratia?
Qui, cum Deum precaretur,
Ut hic ita purgaretur,
Quod post mortem duceretur
Ad caeli palatia,

13. Quamvis nimium peccavit,
Deus tamen hoc donavit
Et illaesum conservavit
Corpus in certamine.
Nam, cum Satan hoc videret,
Quod conversus paeniteret
Et quod Domino placeret,
Huius pro examine

14. Tecta miscuit tormenta,
Quod ad ipsa temptamenta
Supra mundi elementa
Invisa conficeret.
Aestum, fluxum, flatum talem
Sensit frater inaequalem,
Ex portentis infernalem
Aperte coniceret.

15. Ignem quendam sentiebat,
Cuius flammam non videbat,
Ipsum tamen exurebat
Satis mirabiliter,
Ignem gessit et urentem
Et gravissime prementem,
Velut lapidis urentem (sic!)
Flantem horribiliter.

16. Sub quo iacuit astrictus
Et per grandes eius ictus
Tam potenter est adflictus,
Ut ignis uredinem
Quasi nullam advertebat,
Quia flamma sic fremebat,
Quod calori praeferebat
Plagas et gravedinem.

17. Fratris huius et in cella
Torrens ignis ut procella
Influendo fecit bella
Dura et magnalia;
Flamma quoque hunc obstruxit,
Quae ter ita eius suxit,
Quod mirando non eduxit,
Illius vitalia.

18. Liquor ardens igne pluit,
Et grando in ipsum ruit,
Chaos tale quod non fuit
Videns ab initio.
Ista saepe dum sentiret,
Accidit, quod nil plus sciret,
Quam quod totus interiret
Mundus hoc supplicio.

19. Ut tonitrua tonabant,
Tanta fulgura micabant
Et quam plura his constabant,
Quae carent mundi nomine;
Frater vero sic plagatus
Mox fuisset conquassatus,
Si non Dei sustentatus
Fuisset tunc munimine.

20. Corpus sopor adligavit,
Sed cor suum vigilavit,
Deus enim dispensavit
Hac in paenitentia,
Nunc passurum roborando,
Nunc illaesum relevando,
Poenas semper temperando
Cum sua clementia.

21. Hostes saepe furientes,
Malleis percutientes,
Tamquam laminas cudentes
Ipsum fabricaverant,
Sed ad Deum sic correptus
Cum clamaret, est ereptus
Et post pauca readoptus
Vires, quas hi straverant.

22. Saepe frater praenotatus
Est sub terram transportatus
Et in locis malleatus
Nimis horribilibus,
Ubi tenebrae condensae,
Voces durae et immensae,
Et scintillae sunt succensae
Flantes in fabrilibus.

23. Locus ingens et umbrosus,
Foetor ardens et fumosus
Rumorque tumultuosus
Et abyssus sitiens,
Terror illic assistenti
Nec tormenta patienti,
Tantum monstra haec videnti
Esset crux sufficiens.

24. Ignem vidit praeinfulsum
Velut turbine perculsum
Aut in follibus impulsum,
Flammantem forinsecus,
Qui sic flagrans insanivit,
Quod agnoscere nequivit,
Si purgandasque punivit
Animas intrinsecus.

25. Prunas vivens ibi grunit,
Si quos caput subtus unit
In abysso, sua punit
Non flamma motabiles,
Sed carbones sunt grandaevi
Ad urendum nimis saevi,
Tam profundi, ut in aevi
Saecula durabiles.

26. Idem raptus extra mundum
Tartarum ad gemebundum
Locumque ad sitibundum
Et aestu plenissimum,
Ubi quidam laborantes,
Quidam dure imperantes,
Aestus onera portantes
Et iugum gravissimum.

27. Erant autem viri lassi,
Vultu nigri tamquam assi,
Defluentes pice crassi,
Nec in his contentio,
Nam laboribus attriti
Loquebantur vix inviti,
Arefacti magna siti
Sudabant silentio.

28. Ad haec opera coactus
Frater fuit tabefactus,
Nam ab aestu ipse tactus
Mox coepit destitui,
Invocata vere dia
Matre Domini Maria
Statim eius prece pia
Meruit restitui.

29. Locum vidit et impurum,
Grandem nimis et obscurum
Et ingressum valde durum
Quasi portam inferi,
Quem anhelans hunc allexit
Magis magisque invexit,
Deus tamen hunc erexit
Flagitantem egeri.

30. Tot sunt loca tenebrosa,
Tot occulta monstruosa,
Quod haec terra spatiosa
Et cuncta visibilia
Quasi nulla sunt miranda
Nec ad illa comparanda,
Nam ista quidem narranda,
Sed haec indicibilia.

31. Hostes saepe de profundo
Poenas ferunt exeundo,
Ut praemissi in hoc mundo
Inferant supplicia,
Quia peccatorum multa
In hoc mundo fiunt multa,
Nam abyssus et oculta
Dei sunt iudicia.

32. Multi, qui iam migraverunt,
In hoc mundo mala ferunt,
Quod peccata commiserunt
Nobis ignorantibus.
Plures animae plangentes,
Ad hunc brevi venientes,
Assumpserunt adfligentes
Poenas cum flammantibus,

33. Ut sic ipse purgaretur
Et illis compateretur
Magisque recordaretur
In missis et precibus;
Unde quaedam valde gratae
Sibi visae sunt renatae,
Evolantes ut purgatae
Suis iam a faecibus.

34. Flammam etiam fumantem,
Terram ipsam devorantem,
Fundamenta revelantem
Ab imis emergere,
Ignem nubibus condensum,
Ventum ignibus accensum
Et tremore comprehensum
Populum dispergere;

35. Sacramentum ab altari
Vidit sursum elevari
Et in iudicem mutari
Multum ineffabilem,
Quo ad iudicandum mundum
Fecit iustis se iucundum
Et iniustis iracundum
Necnon importabilem.

36. Haec cum frater ut videret
Et examen hoc timeret,
Rogavit, ut plus paeniteret,
Vitae indulgentiam,
Nam commissa sic deleta
Et omissa sic completa
Sensit, quod iam mente laeta
Spectasset sententiam.

37. Sic a visu revocatus
Adhuc multis est vexatus,
Donec plenius purgatus
Replevit fiduciam,
Nam cotidie punitus
Velut lapis est politus,
In adversis eruditus
Per multam astutiam.

38. Semel multi convenerunt,
In cellam eius irruerunt,
Ipsumque operuerunt
Daemonum tentoria,
Fratre autem his subnixo
Adhaerebat corde fixo
Christo Iesu crucifixo
Cum clara memoria.

39. Unde simili gaudebat,
Quia, quidquid sustinebat,
Hoc ad crucem repellebat
Eundem recurrere,
Illic omnibus a malis
Christi tegebatur alis,
Nec quibat locus hinc talis
Tam tutus occurrere.

40. Quando gessit graviora,
Tanto plus subtiliora
Sibique devotiora
Solebant clarescere,
Tunc maligni fabulosa
Loquebantur vel iocosa,
Ut a prece fructuosa
Hunc possent compescere.

41. Saepe tubae cum clangore,
Venti magni cum ardore,
Hostes multo cum clamore
Loquentes nefaria
Cellam eius adimplebant
Et diversis adfligebant,
Tamquam stipulam vertebant
Potestate varia.

42. Ipsum ferro pupugerunt,
Plagis multis ceciderunt,
Pluries flagellaverunt
Diris scorpionibus,
Ut gigantes quidam stabant,
Comminantes blasphemabant
Et frendentes sic tonabant
Comminationibus.

43. Ita iacuit attritus,
Quod si nullo plus punitus
Suffecisset is auditus
Solus improperii,
Verbis quidem increpabant,
Sed sic ventum agitabant,
Quod verbis ipsum verberabant
Zelo vituperii.

44. Quidquid vero sic ferebat,
Hoc in spiritu fiebat,
Nemo enim audiebat
Istis de rumoribus,
Nisi Deus occultasset,
Fratres omnes dementasset
Et vicinos convocasset
Cum remotioribus.

45. Sed cum mentem paenitentis
Non fregissent, a tormentis
Accesserunt blandimentis,
Ut ipsum deicerent,
Mundi huius vanitatem,
Iuvenum iucunditatem
Rerumque formositatem
Monstrant, ut allicerent.

46. Eius lectulo astabant,
Vasis musicis cantabant,
Chorisales simulabant
Multiplex tripudium,
Multae cantu serenarum
Adfuerunt feminarum,
Paenitentis ut amarum
Permutarent studium.

47. Strato saepe ingesserunt,
Nudi se applicuerunt,
Totum illum infecerunt
Veneno libidinis,
Qui ab eis inflammatus,
Mox fuisset inquinatus,
Non exsistens praearmatus
Virtute formidinis.

48. Sed et incubi nefandi
Gravi corpore tam grandi
Ipsum causa fornicandi
Viribus nequissimis
Oppresserunt amplexantes,
Tamquam virginem amantes,
Illuserunt osculantes
Rostris immundissimis.

49. Pauper vero his punitus
Valde sustulit invitus,
Magnos emisit rugitus
Ad Dei clementiam,
Quem ex corde dum rogavit,
Ipsum cito liberavit
Et malignos effugavit
Suam per potentiam.

50. Quidam vero ut dracones,
Rugientes ut leones,
Non oscula, sed agones
Attulerunt callidas,
Super ipsum incumbebant,
Saevis dentibus frendebant,
Sicut praedam substringebant
Vires iuxta validas.

51. In aures eius clamaverunt,
Guttura dilataverunt,
Fumum foedum spiraverunt
Gutturis et narium,
Corpus vero non portabant,
Sed ex igne, quem gestabant,
Et aere conglutinabant
Corpus voluntarium.

52. Sic figuram bestiarum
Assumpserunt plurimarum
Et naturam singularum
Scierunt rectissime,
Hominum loquacitatem,
Brutorum ferocitatem,
Suam tamen falsitatem
Prodentes novissime.

53. Vocem fratris suffocabant,
Cum oraret, subsannabant
Et post ipsum iterabant
Verba sacratissima,
Simulabant se lugere,
Bona plurima habere,
Pellem ovis induere
Monstra ferocissima.

54. Ex eius capite suxerunt
Et virtutes extraxerunt
Et inanem reliquerunt
In semidementia;
Quod hos posse tunc probavit,
Cum notorie erravit,
Tamquam porcos illos pavit
Sua neglegentia.

55. Ipsum saepe permingebant
Et squalore perfundebant
Et diversa impingebant
In hunc latrocinia,
In ore eius stercosa,
Nausida et foetorosa
Miscuerunt et lutosa,
Plena ignominia.

56. Unde propter foedum lutum
Tota die fecit sputum,
Seque horrens sic pollutum,
Quod ob reverentiam
Corpus Christi non sumpsisset
Neque missam tunc legisset,
Patris sui si audisset
In hoc complacentiam.

57. Semel equus immodestus
Gehennalis et molestus,
Cuius non equinus gestus,
Sed fera grandissima,
Hic os suum dolo plenum
Dilatavit in egenum,
Ipsum lambens ut abenum
Cum lingua amplissima.

58. Canis magnus non canino
Latrans sono sed bovino
Tamquam taeda de camino
Ardescens interius
Ascendebat ex inferno,
Quem hic voto cum interno
Praehortatus a superno
Praevenit celerius.

59. Canem magnum requisivit,
Qui hunc nimium attrivit,
Quidnam vellet, et audivit
Famem illum gerere,
Nil plus tantum esurire
Nisi monachos glutire
Et, quos posset invenire
Magis pingues, quaerere.

60. Canes multi cum latratu
Et voraci apparatu
Sicut currunt in venatu
Ad ipsum irruperant,
Qui velocem per occursum
Stantes sursum et deorsum
Amarissimum per morsum
Plus semicorruperant;

61. Sed ad Dominum dum flevit,
Eius gemitum non sprevit,
Sed salvavit, ut assueivt,
Ipsum integraliter,
Sic, quod nusquam devoratus
Visus est aut vulneratus,
Sed nimirum sic plagatus
Erat spiritaliter.

62. Nam et animae pollutae,
Sine carne, sine cute
Lacerantur iam exutae,
Sic huius exsistentiam
Inexperti ne miremur,
Sed in istis recordemur,
Quod divinam confitemur
Plus posse potentiam.

63. Frigus triplex hic probavit,
Quiddam fluxit, quiddam flavit
Et utrumque cruciavit,
Sed plagis attrocius
Frigus ternum praeter motum,
Nec in mundo tale notum,
Ipsum congelasset totum
Non raptum velocius.

64. Saepe ibi scorpiones
Et terribiles buffones
Importunas torsiones
Et taedas intulerant,
Super nudum praereptarunt,
In aures eius coaxarunt,
Nefas suum prolongarunt,
Quod secum attulerant.

65. Et serpentes venenosi
Colubrique tortuosi,
Tam igniti quam amnosi
Erant in temptamine,
Ab his huius incolatus
Multum fuit prolongatus,
Dum ad tempus desolatus
Esset pro examine.

66. Nam et omnia flagella
Reputavit quasi mella
Quoad ingravata bella,
Quae gessit interius,
Cum a Deo dereclitum
Et a malo per conflictum
Formidaret se devictum,
Quo nihil est deterius.

67. Tunc cognovit, quid damnari,
Quid a Deo separari,
Quid sit facie privari
Et Dei clementia;
Cuncta sunt ad istud parum,
Quidquid geritur poenarum,
Nil sentitur sic amarum
Ut Christi carentia.

68. Nam infirma spe dum fuit,
In quamcumque poenam ruit,
Laetabatur nec quid luit
In gratiae prasentia;
Si infernum quis iniret,
Nihil prorsus tunc puniret,
Si divina se sentiret
Frui influentia.

69. Si quocumque quis locorum
Non haberet divinorum
Affluentiam bonorum,
Mox ferret tristissima,
Sicut tempore praefato
Fratri parum desolato
Visum est Deo sublato
Se pati gravissima.

70. Tunc terrae promissionis
Typum, transmigrationis
Novit et regressionis
A terra Babylonia,
Quam bonum hereditare,
Quam amarum transmigrare,
Quam iucundum remeare
Sit in sanctimonia.

71. Tunc in specie draconis
Vidit regem Babylonis
Exeuntem cum coronis
Et suis complicibus,
Vias Sion dissipabant
Et virtutes captivabant,
Sed non diu sic regnabant
Locis in supplicibus.

72. Nam cum frater id sentiret,
Quod malignus introiret
Et interius saeviret,
Dolens amarissime
Coepit angelos rogare,
Sanctos omnes invocare,
Christo Iesu supplicare
Et matri piissimae,

73. Donec virtus sanctae spei
Parva remearet ei.
Tandem bonitate Dei,
Non suo luctamine,
Sensit hostes effugari,
Se in intimis mendari
Et celeriter iuvari
Sacrosancto flamine.

74. Sic flagella peccatorum
Partim patent miserorum,
Quae salute pro cunctorum
Merito sufficerent,
Si non homines caecati
Essent et sic indurati,
Quod in istis excitati
Postrema prospicerent.

75. Eia, homo temporalis,
Audi, pulvis et mortalis,
Qui tam vanis mundi malis
Delectari audeas,
Etsi sensum Salomonis,
Fortitudinem Samsonis
Triumphumque Gedeonis
Te habere gaudeas,

76. Sive formam Absalonis,
Vel sophismata Platonis.
Nil in rebus aut personis
Mortis scit condicio,
Sola merita manebunt
Et humilia placebunt,
Iusti quia vix parebunt
In Dei iudicio.

77. Aeger, pauper et leprosus
Plus quam dives et formosus
Apparebit gloriosus,
Si suam inopiam
Propter Christum baiulavit,
Crucem secum hic portavit,
Quia Christus huic paravit
Gaudiorum copiam.

78. Ut a malis memoratis
In hoc mundo liberatis
Et in caelo collocatis
Aeterna suscipiunt,
Quae nec auris hic audivit,
Nec videre quisquam scivit,
Nisi qui in caelis vivit,
Hi soli conspiciunt;

79. Qui sint angelorum chori,
Et electi quam decori,
Quid vivere, nunquam mori,
Quid aeterna gloria,
Quid perpetue gaudere,
Summo bono inhaerere,
Malum ultra non timere,
Quo mali nec memoria.

80. Sine senio iuventus,
Nullus ibi turbulentus,
Quivis sua stat contentus
Vitae certitudine,
Plenus illic interiectus
Quia Domini conspectus,
Implet omnium defectus
Sua plenitudine.

81. O quam felix ille, cui
Datur conditoris sui
Vultu tam iucundo frui
Ut est, non aenigmate!
Quique crucis hic amorem
Christi portant et dolorem,
Quem videbunt tunc splendorem
Quolibet ex stigmate!

82. Nam mirandam claritatem
Omnes et iucunditatem
Sumunt et suavitatem
De Christi vulneribus,
Sed et plures hic electi,
Quamvis carne sint despecti,
Iam ut angeli electi
Vivunt his muneribus.

83. Sic de corde Christi potus
Manat, quivis ut devotus
Hic praelibat, donec totus
Suis commensalibus
In perenni copuletur,
Ut de cibo satietur,
Quo ad horam hic laetetur
Quasi temporalibus.

84. Hos in poenis adhuc mundi
Saepe spiritus iucundi
Consolantur laetabundi
Miris et obtutibus.
Quam benigni sunt affatu,
Quam praeclari apparatu,
Quam de nostro sancto statu
Gaudent et virtutibus!

85. Adiurati vix testantur,
Qui ab ipsis visitantur,
Nam in Christo gloriantur,
Non plus in hoc saeculo,
Illi quam plures arcana
Carne gustant in humana,
In qua quasi sub membrana
Vident vel in speculo.

86. Suavem quidem organorum
Sonum, dulcem musicorum,
Cantum quidem angelorum
Atque delectabiles
Quosdam caelicos sapores
Ut aromatum odores,
Quasi paradisi flores
Carpunt adamabiles.

87. Sed his notis sic attendunt,
Ut aeterna comprehendunt;
Nam praedicta ni transcendunt
Cuncta mutatoria,
Nutum quendam dum praetendunt,
Formam pulchram dum ostendunt,
Cor videntis plus incendunt,
Quam ulla transitoria.

88. Unde plures his acciti,
Hoc necare hic potiti,
Ut languentes vel sopiti
Suspirant ad aethera.
Quod idcirco post effamur,
Ut post mala, quae testamur,
Bona quaeque prosequamur
Iam nova, iam vetera,

89. Ut utrisque partim notis
Semper meritis et votis,
Verbis, factis, rebus totis
Ac iugi memoria
Abnegemus peritura,
Quod mens singulorum pura
Conversetur absque cura
In perenni gloria.

Cod. Carolsruhan. Augien. 36. saec. 14/15. A. — Strophe 1—11 auch in Thomae Saillii Thesaurus Litaniarum et orationum sacer, Parisiis 1599. fol. 106. sqq. B. — 1, 5 quanti B. — 1, 8 Vana transitoria B. — 3, 2 reproborum B. — 4, 2 nil scitur B. — 5, 5 ff. fehlen A. — 6, 3 Nec tunc locus B. — 6, 7 Iudici ut B. — 6, 8 Nihil tibi proderit B. — 7, 1 Si Iesum non B. — 7, 3 quaesivisti B. — 8, 3 Iustam tamen approbabunt B. — 9, 1 celestis A. — 9, 2 Est tui ipsius testis B. — 9, 5 Tunc horrendi B. — 9, 6 incutient B. — 9, 8 Vertatur B. — 10, 3 Anima sic desolata B. — 10, 5 chaos obfirmatur B. — 10, 6 Ut nunquam B. — 11, 1 lingua vel narrare

B. — 11, 3 Quis vel audet numerare B. — 11, 5 Quae damnatis sunt parata B. — 17, 6. Gemeinsames Obiect. vitalia? — 18, 4 vivens A. — 24, 7 quas A. — 31, 3 promissi A. — 31, 4 Inferunt A. — 32, 6 Ad hunc freni A. — 32, 8 Poenis A. — 36, 6 Nec omissa A. — 37, 2 Dum adhuc A. 41, 1 clamore A. 51, 4 naribus A. — 58, 6 cum fehlt. — 59, 8 pinguis A. — 69, 3 Affluentia A. — 69, 4 ferre A. — 73, 7 se iuvari A. — 77, 7 hic paravit A. — 83, 7 Quoad honorem A. — 85, 5 Hii quam A. — 88, 7 Bonae quaedam A. — Verlauf des Liedes in B von Strophe 12 bis Schlufs:

12. Ignis, frigus procellarum,
Sulphur, foetor tenebrarum,
Iugis luctus animarum
Pars earum calicis;
Sempiterna mors, dracones,
Fames, daemones, buffones
Amarissimos agones
Superaddunt miseris.

13. Tot sunt loca tenebrosa,
Tot lamenta monstruosa,
Quod haec terra spatiosa
Atque visibilia
Quasi parum sint miranda
Nec ad illa comparanda,
Ista quippe enarranda,
Haec indicibilia.

14. Sic laetitia sanctorum,
Iucunditas angelorum,
Dei gloria deorum
Est inenarrabilis;
Eris clare Deum videns,
Fruens et amore tenens,
Potens, sciens, placens, gaudens,
Fulgens, liber, agilis.

15. Ubi conditoris tui
Vultu semper possis frui;
Felix prorsus, illa cui
Visio conceditur,
A qua nunquam separatur,
Sed perpetuo laetatur,
Mali nihil formidatur,
Nec quis ibi laeditur.

16. Illic angelorum chori,
Sancti facie decori,
Vivere et nunquam mori,
Mortis nec memoria,
In aeternum sed gaudere,
Summo bono inhaerere,
Cuncta bona possidere
In aeterna gloria.

17. Nunquam auris hic audivit,
Nec videre quisquam scivit,
Solum, qui in caelis vivit,
Scit experientia,
Quid a malis liberati
Et in gloria locati
Ipsi possident beati
In Christi praesentia.

18. Sed his paucis propalatis,
Partim tactis et narratis,
Quae tum sanctis tum damnatis
Praeparata legimus,
Iam prudentius agamus,
Sanctam vitam eligamus,
In hoc mundo defleamus
Mala, quae peregimus.

19. Non vivamus ut iumenta,
Ne post mortem ad tormenta
Veniamus et lamenta
Intollerabilia;
Modo veniam precemur,
Mortem Christi meditemur,
Ad superna praeparemur
Desiderabilia.

20. Ecce, mundus evanescit,
Decor eius iam arescit,
Et cotidie vilescit
Fallax eius gloria,
Quae demergit ad inferna,
Ergo gloria superna;
Vita nobis sempiterna
Iugis sit memoria.

21. Ut defuncti sublevemur,
Cum caelitibus laetemur
Et in Deo gloriemur
Summo delectabili,
Qui solus glorificandus,
Et amandus et optandus
Laudeque magnificandus
Est interminabili.

Dafs das Gedicht nicht von Dionysius Carthusianus sein kann, beweist A; B schreibt es einem Dominicus Chartusianus zu, was wohl ein lapsus calami für Dionysius sein dürfte. Für Merlo-Hostius (Paradisus animae) war sichtlich B die Quelle.

263. Versus de Adventu Antichristi.

1. Antichriste, quid moraris?
Iam a cunctis tam avaris
Ut Messias adoptaris
More tuo causaque.
Nonne vides iam secundum
Legem tuam totum mundum
Laborare sitibundum?
Tibi praeparavit se.
Veni super certa spe;
Aufer tecum tantum bona
Et his large cuncta dona,
Statim rege cum corona,
Mundus coronabit te.

2. Miror multum, an ignores,
Quod tam male iam maiores
Vivunt et regunt minores,
Nec Christus curatur quid.
Si qui verbo Christo credunt,
Facto tamen iam recedunt,
Plus mandata Dei laedunt,
Legem tuam firmat id.
Veni, cum iam tempus sit;
Simonia cum usura
Iam coluntur tamquam iura,
Si qua poena sit ventura,
De hoc nullus timor fit.

3. Praestolantur te magnates,
Protestanturque primates,
Universae potestates
Te poscunt, ut natus sis.
Si ut monstrum eris natus,
Propter caput eris gratus,
Dando fies exaltatus,
Nec cura, si nihil scis.
Veni, si iam dare vis;
Inter clerum principales,
Cum his omnes laicales
Parva pro re sunt venales
Et tibi credunt, si das his.

4. Times sedem tu Romanam
Atque fidem christianam?
Curam illam linque vanam,
Timor est stultorum mos.
Times fidei praelatos
Atque iuris literatos?
Scias illos iam placatos,
Postquam subrogatur dos.
Veni, cur suspendis nos?
Clero dic, quod simonia
Iusta sit et multum pia,
Fides Christi vana via,
Sicut vis, habebis hos.

5. Antichriste, vis venire?
Scias tibi opus mire,
Mundus novit superbire,
Ad hoc debes sibi res.
Dato, scias divinare
Et defunctos suscitare,
Multo plus te praefert dare;
Ergo vide, quid tu des.
Veni, si venturus es;
Nemo tibi impugnabit,
Et si manus tua dabit,
Totus mundus protestabit:
Huc sit tibi levis pes.

6. Antichriste, huc festina,
Cum sit clerus in ruina,
Sine omni disciplina,
Cuius decet esse vas.
Evangelium ignorat
Nec pro ovibus exorat,
Philargyria laborat,
Favet tibi, si tu das.
Veni, neque differ cras;
Nam, si fiet inter clerum,
Quod, ut debet, noscat verum
Nihil cupiatque rerum,
Si tunc venis, male stas.

Clm. Monacen. 24514. „Modo completum sub anno Domini 1377 feria sexta post Vincentii Martyris.“ — 6, 3 Et sine. — 6, 6 orat.

264. Lessus Damnati.

1. O vos omnes, qui transitis,
Figuram hanc inspicite
Memoresque mei sitis
Et mundum hunc despicite;
Hoc considerate templum,
Quod me mersit in profundum,
Relictum vobis sum exemplum
Deceptis per hunc falsum mundum.

2. Mundus mihi repromisit
Multis annis vivere,
Nunc in poenis me collisit,
Sic solet decipere;
Heu, quam male sum deceptus,
Habens annos iuveniles
Non sum penitus adeptus,
Quos speraveram, seniles.

3. Multos male hic defellit
Variis conatibus
Et in mortem sic compellit
Multis cum reatibus;
Heu, nunc mors me supplantavit,
Quando minime credebam,
Vitam mihi amputavit,
Dum securus incedebam.

4. Vitiorum fui cultor,
De bonis nulla fuit cura,
Sed nunc reddit iustus ultor
Mihi plus quam cum usura;
Quidquid boni intellexi
Vel ab aliis audivi,
Plane tamen hoc neglexi,
Quia carni deservivi.

5. Curam carnis semper egi,
Vanam gloriam amavi,
Sic in poenam hanc repegi,
Sero novi, quod erravi;
Quondam eram gloriosus,
Habens aurum et argentum,
Nunc a vermibus corrosus.
Quam horrendum testamentum!

6. Vorax et luxuriosus
Semper fui in hac vita,
Igitur sic copiosus
Ignis me torquebit ita;
Nullus unquam comprehendit,
Quanta patior tormenta,
Nec cor hominis attendit,
Quanta malis sunt retenta.

7. Heu, quod unquam fui natus,
Miser, miser miserorum,
Sine fine qui damnatus
Sum in poenis infernorum;
Heu, quod unquam fui natus
Recens labe peccatorum,
Qui daemonibus sum datus,
Factus socius eorum.

8. Heu, quod unquam fui natus
Particeps daemoniorum,
Desperando desolatus
In tormentis tormentorum;
Nigriores quam carbones
Sunt hi pessimi tortores,
Animarum sunt praedones,
Quas seducunt in errores.

9. Quod damnandis est dicendum
Magna cum severitate,
Et a vobis sit timendum;
Vos iam ergo praeparate,
Praeparate vos instanter
Iamiam in praesenti hora,
Cito, statim, festinanter,
Nam veniam sine mora.

Orat. ms. Anglicanum saec. 15. Cod. Maihingen. I 2. 8° 19. — 2, 5 quam fehlt, — 4, 3 reddat. — 7, 7 Qui de omnibus. — 9, 8 Nam periam sine.

265. De Exeidio Hierosolymorum.

1. Plange, Sion et Iudaea,
Plangant, quotquot sunt in ea,
Quod triumphat Idumaea,
Et Aegyptus fert tropaea;
Amalech invaluit,
Ierusalęm corruit,
Loca sancta polluit
Proles Cananaea.

2. Infidelis gens et rea
Servos Christi ut Medea
Istos vendit in plataea,
Illos truncat sub romphea;
Probitas evanuit,
Nostra virtus aruit,
Arcam Dei rapuit
Procax Philistaea.

3. Plebs pagana debacchatur,
Nomen Christi blasphematur,
Rachel tristis lamentatur,
Eam nemo consolatur;
Christianus populus
Mactatur ut vitulus,
Senex, virgo, parvulus
Ut bos immolatur.

4. Alathia superatur
Et a pseusti decalvatur,
Aurum Christi conculcatur,
Nomen Dei detestatur;
Pendet in patibulo
Iesus sine titulo,
Ab ignavo populo
Item sauciatur.

5. Evanescit in tormentis
Multitudo nostrae gentis,
Iacet absque vestimentis,
Manus abest miserentis;
Exclamant: Attendite,
Qui tansitis, sistite,
Miseros inspicite
In excessu mentis.

6. Lingua Christum confitentis
Nunc truncatur persequentis,
Ecce, plaga pro pulmentis
Et pro pane stridor dentis;
Mundi reges, currite,
Captivos redimite
Et caput conterite
Christum conterentis.

7. Rex Aegypti, male legis
Flores campi summi regis,
In despectu nostrae legis
Nostri necas oves gregis;
Surge, rector superum,
Fabricator siderum,
Audi preces pauperum,
Rex, qui cuncta regis.

8. Pie Deus, cesset ira,
Verberasti, iam aspira,
Si sit manus adhuc dira,
Quis narrabit Christi mira?
Interfectis fratribus,
Captivatis ducibus
Pendet in salicibus
Organum cum lyra.

9. Peccatorum pro offensis
Telo cadit Aconensis,
Regis pedes et littensis
In compedibus sunt densis;
Impii carnifices
Sunt iniqui iudices,
In sacros pontifices
Debacchatur ensis.

10. Militibus comprehensis
Capitur urbs Peritensis,
Miles, cliens et burgensis
Absconduntur in condensis;
Destructa sic Syria
Suscepit Sicilia
In misericordia
Lacrimas Tharsensis.

Epp. ms. S. Hieronymi saec. 11. Cod. S. Petri Salisburgen. a IX 20. add. saec. 13. c. neumis. — 9, 4 sunt condensis. Zu vergleichen ist die kürzere Fassung dieses Liedes, umfassend die Strophen 1, 2, 3 u. 8 (Anal. XXI, 165) mit dem Anfange Lugent Sion et Iudaea.

266. Threni captis Hierosolymis.

Indue cilicium, sedeas in pulvere, mater
Orba, replens orbem fletibus ecclesia,
Dic vae, dic vae, vae, nec enim tibi talis ab Evae
Est data temporibus materies gemitus.
5. Filia Ierusalem, lamentum sume super te,
Te cecidisse gemas, virgo decora Sion.
Plangite, perculsi rectores ecclesiarum,
Lugubris hoc famae vos meruisse malum;
Clerus, plebs, monachi, nuptae, viduae, moniales,
10. Flete gravem Domini vos tetigisse manum.
Ecce, locus, templum, domus, atria, terra redemptrix,
Incola turba cadit gentibus exposita.
Terra salutari cruce, corpore, sede sepulcri,
Montis Oliveti dote beata fuit;
15. Plena sacramentis, signis, fidei documentis
Gente sub ignota sunt temerata loca.
Humanum si iudicium, rex Christe, subires,
Causari de te plurima posset homo:
Miror, ait, cur dotatam tibi sanguine terram
20. Caede profanarit barbara nequities,
Teque sinente manum validam princeps tenebrarum
Miserit in sanctos, qui tibi lux fuerant,
Hos feriendo dolis, alios circumveniendo
Et misero mortis illaqueando metu.
25. Fertur enim fidei prolapsum vulgus ab arce
Te repulisse Deum, conciliasse deos.
Extentas vidisse manus in deditionem
Est dolor, est miserum plasma perire tuum.
Ecce, decus ligni, nostrae quo viva salutis
30. Hostia pendebas, barbarus hostis habet;
Depopulata iacet structura monasteriorum,
Clerus ubi, monachus, virgo sacrata fuit.
Quid iuga tantorum memorem decursa laborum?
Nocte dieque tuae vim patiuntur oves.
35. Cladibus his quem quando dabis, Iesu bone, finem,
Cum pius exsistas vel potius pietas?
Tene preces et amara tuae suspiria sponsae
Ad pietatis opem flectere posse negas?
Ipse iubes tibi vota dari, tua dona precari,
40. Totus opem mundus flagitat, et refugis?
Haec modo non audis, sed et orbi viscera claudis?
Hinc stupor, inde dolor, hinc pudor, inde timor.
Id solum resonat, Babylon rex cuncta subegit,
Opprimit Israel dextera Salathiel.

45. His ita respondet ratio, Deus in ratione:
„Haud dubie nosti corde, fidelis homo,
Quanta Deus tulerit gratis pro te redimendo
Seque patri pretium morte sua dederit.
Quas super his grates, quae laudis munia solves?
50. Munere pro grandi grandia debueras.
Sed cum praeter te nihil exquirat Deus a te,
Est breve mandatum: Dilige, salvus eris."
Nunc secus in terris agitur, respersa venenis
Nequitiae est mundi lata superficies.
55. Viribus, arte, minis, incestu, caede, rapinis
Turpia moliri sunt benefacta viri.
Laudatur, qui nunc fraudes, periuria, furta
Dictat, amat, peragit pectore, voce, manu.
Dic, ubi ius, ubi fas, ubi lex, ubi foedera pacis?
60. Esse malum decus est, dedecus esse bonum.
Ordo monasticus, ecclesiasticus ordinis expers
Mundo non Christo militat ore, manu.
Talibus, heu, studiis hominum quod vita rotatur,
Nos pater in virga visitat, ut revocet.
65. Utens ergo malis in opus pietatis et usum
Cepit ab arce Sion nec ratione vacat.
Terra etenim nostrae consummativa salutis
Morbi communis debuit esse parens,
Ut, quibus commune malis instare, sit ipsis
70. Et commune pati compatiendo bonis.
Constantinopoleos Romanave moenia capta
Sive cremata parem nunc parerent gemitum.
Ergo solum natale suum, loca sancta profanis
Tradita praedari seque secundo pati
75. Maluit in membris, ut amore Dei redimentis
Viscera cunctorum compatiantur eis.
At, pia si vel nuda vel est obscura voluntas,
Luce vacans operis, luce caret meriti;
Luceat ergo foris interni robur amoris,
80. Splendeat officium, prodeat in medium.
Evigilate, viri, consurgite, state virili
Pectore pro Domino proque ruente domo!
Unde salutis opem mundo fluxisse videmus,
Unde suas vires sumpsit habetque fides,
85. Primus et in primis veniat caput urbis et orbis,
Praesul apostolicus consiliis, precibus,
Non armis pugnando quidem sed in arma citando,
Hortatu, monitis eliciendo viros.
Orbis et imperii decus augustum, Fridericus,
90. Lux, via, dux plebis emicat e tenebris,

Armis, ingenio, titulo virtutis, honore
 Inclitus, excelsus, clarus, ubique potens,
Vita placens cuius nostris servata diebus
 Muneris e caelo creditur esse genus.
95. Ipse facultatum redditus fabricasque domorum
 Schemate regali contulit imperio.
Maiestatis apex, claris diuturna triumphis,
 Praelia concludens lassus hebet senio,
Iamque fatiscentis sunt membra fovenda quiete,
100. Militis haec ratio postulat emeriti.
Res miranda, senex Christi iuvenescit amore
 Tam re quam signis ora ferens aquilae,
Non sibi, non partis opibus natisve paratus
 Parcere, sed laetum carpere mortis iter.
105. Hic vir, hic hostiles numeroso milite fines
 Instrans innocui sanguinis ultor erit.
Quo duce prudenti populum spes tanta sequetur,
 Partis ut adversae colla subacta putet.
Signifer ipse Dei cum stabit in arce tropaei,
110. Luminis aetherei porta patebit ei.
Quae poterit vox, Christe, tuas recitare cohortes,
 Reges, pontifices, cum ducibus comites?
Robusti cordis iuvenes, a finibus orbis
 Ite, ferite reos, nil metuatis eos!
115. Im[me]mores aetatis, opum, thalami subolisque
 Ite, subite, crucem restituendo crucem.
Spes veniae fructus vitae, diadema perenne
 Reddent totius suave laboris onus.
Felix militia, cui donativa rependet
120. Verax sermo Dei; laus, honor, hymnus ei.

* * *

Obsecro lectorem, cum legerit haec mea, dicat:
Carminis auctorem Deus Erbonem benedicat.

Collectan. ms. Gottwicen. saec. 12. Cod. Vindobon. 984. A. — Collectan. ms. incerti originis saec. 15. Cod. Vindobonen. 3358. B. — 8 hic famae B. — 10 nos tetigisse A. — 22 Miserat A. — 26 consiliasse A. — 29 nostri A. — 43 sq. fehlt B. — 48 patri dederit morte sua pretium B. — 52 salus eris B. — 54 est fehlt B. — 56 Turpia quaeque geri A. — 57 qui non fraudis A. — 59 ubi vis, ubi lex, ubi fas A. — 71 Constantinopolis B. — 73 et loca B. — 87 in fehlt B. — 98 lassusque senio B — 103 partis quibus natisve A. — 105 numeroso limite A. — 109 dum stabit B. — 111 Quae vox Christe tuas poterit B. — 112 ducibus proceres B. — A fügt am Schlusse den Schreibervers bei:

Eugenii scribae pariter, lector, memorare,
Semper ut a Christo mereatur, Amen, benedici.

Statt dessen in B: „Explicit Erbo in die festi Sebastiani martyris anno Domini 1477.“ Leider stehen nähere Daten über den Dichter Erbo noch aus. — Aus A publizierte vorstehendes Lied R. Röhricht in „Mitteil. d. Instituts f. österreich. Geschichtsf.“ XII, 1891. S. 485 f.

267. Planctus pro diuturna captivitate terrae transmarinae per Saladinum.

1 a. Miror, cur tepeat,
Cum debeat
Lex planctus crescere,
Querorque lacrimas
Iustissimas
Vix ulli fluere;
Sit par causae fel dolorum,
Nam grex Babel, faex errorum,
Nodis angustiae
Sion, heu, nexuit,
Dum atrox irruit
In solum gratiae.

1 b. Gemat ecclesia,
Quod gloria
Terrarum omnium
Diu polluitur
Et premitur
Iugo gentilium;
Erubescant nostri duces,
Quod non sumunt cursim cruces
Pro Iesu nomine,
Cum Ierosolyma
Sit confusissima
Turcarum turbine.

2 a. Ha, tempus asperum
Cladis tam stabilis,
Tamen cessabilis
Bonorum operum
Remedio;
Ferveat compunctio,
Pluat luctus fortiter,
Sint preces humiliter,
Donec vulgus impium
A locis fidelium
Summus pellat arbiter.

2 b. Urbs quondam inclita
Multis insignibus,
Nostris urgentibus
Peccatis perdita,
Diripitur,
In praedam redigitur,
Sepulcrum dominicum
Per manus carnificum;
Quid tantae miseriae
Nuntiant historiae
Vetustorum apicum?

3 a. O si threnis eiulans
Ieremias viveret!
Spinas cordis panderet
Vox lamenta baiulans,
Quam flens vates promeret;
Hic si usquam propter Deum
Sciret novum Macchabaeum,
Contra diros ob tropaeum
Ensem rursus tenderet.

3 b. Nomen habet sine re
Capta pacis visio,
Tot annorum spatio
Cernitur pestiferae;
Catervae possessio;
Tractant arcam Philistaei,
Muros tenent Cananaei,
Consonant Madianei
Loth utrique filio.

4 a. Sed iam Christi potentia
Vim paganorum conterat,
Iam Cyrus noster conferat
Regressum christianis;
Veri David clementia,
Quae mansuete tolerat,
Iam salvat a profanis
Ablata sanctuaria.

4 b. Revertamur ad Dominum
In sacris et cineribus,
Ut trusis procul hostibus
Tellus alma purgetur
Et dono patris luminum
Sacris dicata cultibus
Devota conservetur
Usque ad caeli terminum.

Cod. Trecen. (ol. Claraevallen.) 990. saec. 12. add. saec. 12/13. — 3 a, 6 Hi. Vielleicht ist zu lesen: Hic, si usquam, propter Deum | Ciret = Cieret i. e. würde erwecken, sich erheben lassen.

III.

APPENDIX.

268. Thronus Salomonis.

1. Thronum grandem ebore
Salomon construxit
Aurumque purissimum
super hoc induxit,
Opus illi simile
mundo non illuxit,
Libro regum tertio
rumor hic effluxit.

2. Salomon pacificus
hic interpretatur,
Per quem Dei filius
vere designatur,
Nam per eum gentibus
pax in terris datur,
In excelsis gloria
Deo cum cantatur.

3. Throni retro summitas
se curvat in gyrum;
Ne quis homo reputet
sermonem delirum,
Audiat et videat,
quod inclinat, mirum,
Nam matrem significat,
quae nescivit virum.

4. Per ebur intellege
donum castitatis,
Elephas nam continet
vim frigiditatis,
Auri notat puritas
ignem caritatis,
Regem pacis decuit
thronus iste satis.

5. Opus huic consimile
Deus non creavit,
Cuius verbum Gabriel
quando nuntiavit,
Vox per aurem virginis
uterum intravit,
Sic in isto solio
Dominus regnavit

6. Quid per manus geminas
caeli notat diva,
Ni quod vita duplici
fuit ipsa viva?
In amore proximi
nam vixit activa,
In mandatis Domini
semper contemplativa.

7. Leones a latere
quam habent naturam?
Duplicis custodiae
gerunt hi figuram;
Nam Ioseph ferrarius
matris egit curam,
Deinde discipulus
post crucis torturam.

8. Per gradus intellege
sex ascensionis
Proximi sex opera
miserationis,
Istis quia sedula
virgo fluit bonis,
Thronus esse meruit
veri Salomonis.

9. Bis seni leunculi
supra gradus stantes
Totidem apostolos
sunt repraesentantes,
Pacem terrae finibus
evangelizantes,
Regem huius saeculi
Christum praedicantes.

10. Huius throni summitas
quod signum intendit?
Ecce, sanctum spiritum,
qui dudum ascendit
In beatam virginem
et lumen accendit,
Per quod hanc ab impetu
saeculi defendit.

11. Summitatis edocet
forma artis talis,
Quod sit idem spiritus
almus aeternalis
Aeterno in circulo,
nam initialis
Non apparet terminus
sic neque finalis.

12. Finis in principio
rei non videtur,
Sed cum invisilibis
Deus adfirmetur,
Et cum Deus spiritus
idem adprobetur,
Sic throni per occiput
spiritus notetur.

13. Hoc de caelo genitor
emittat spiramen,
Sua quoque gratia
sacrum assit flamen,
Cum filio genetrix
nobis det iuvamen
Per gradus ad solium
claritatis. Amen.

Collect. ms. Stiriacense saec. 15. Cod. Stiriacen. L 26 [s. n.]. — 7, 5 frarius. — 11, 2 durch Korrektur unleserlich. — 11, 3 Quod sint.

269. De Eleemosyna Vagis danda.

1. O cleri collectio,
quare non attendis,
Quod honoris solium
potenter ascendis?
Dona spiritalia
gratis apprehendis
Et misericordiam
vagis non ostendis?

2. Te ditavit dotibus
Christus eius miris,
Tu per patrimonium
ipsius nutriris,
Pro quo tulit varios
dolores ut iris,
Dum ab infidelibus
damnaretur viris.

3. Illud patrimonium
commissum est tibi,
Ut egenos nutrias,
quos elegit sibi.
Vagus in cenaculo
non debet scribi,
Si vis intellegere
quid sit scriptum tibi.

4. Illud evangelium
dictum si notares,
Verbum hoc turpissimum
nunquam adfirmares,
Quidquid histrionibus
et vagis donares,
Quod hoc daemonibus
totum immolares.

5. Deus nullum separat
divitis a pane,
Quia dicit homini
largo semper mane:
Non sinas, quod aliquis
fundat preces vane,
Sed cunctis petentibus
tribue te plane.

6. Sic in largitatibus
natus Dei ludit,
Quod a mensa divitis
neminem retrudit,
Pro quo suum sanguinem
pretiosum fudit;
Peccat omnis igitur,
qui vagum excludit.

Collect. ms. Stiriacense saec. 15. Cod. Stiriacen. L 26 [s. n.]. — 3, 3 nutries. — 3, 6 fehlt eine Silbe; ebenso 4, 7 — Ein Vagantenlied.

270. De Duobus Gladiis.

1. Quondam duo gladii
 simul concordabant,
 Causas huius saeculi
 recte iudicabant;
 Maiores cum minimis
 Christum invocabant,
 Angelorum homines
 panem manducabant.

2. Omne mundi gaudium
 versum est in luctum,
 Semen iam agricolae
 parvum praebet fructum,
 Segetes et gramina,
 flores et vineta;
 Nihil iam in saeculo
 mente vivit laeta.

3. Deviat in ordine
 totum, quod movetur,
 Labitur, exoritur,
 viribus deletur,
 Stellae negant radios,
 aves adgravantur,
 Ferae tardant cursibus,
 nemora curvantur.

4. Nos purgavit crimine
 Christus passione,
 Iacet sua passio
 sub oblivione,
 Dixit ad discipulos:
 tunicas vendatis,
 Calceis et vestibus
 gladios ematis.

5. Magister et Domine,
 tunicas vendemus,
 Duos autem gladios
 nobiscum habemus. —
 Dixit ad discipulos:
 plures non quaeratis,
 Illos sub custodia
 vos retineatis.

6. Nobis duos gladios
 reliquit in signum:
 Spiritalem gladium,
 iustum et benignum,
 Posuit per ordinem,
 ut esset supremus,
 Saecularis gladius
 post illum extremus.

7. Isti duo gladii
 simul decreverunt,
 Et per cuncta saecula
 iura perierunt,
 Innocentem sanguinem
 omnes effuderunt,
 Plurimas sententias
 falsas produxerunt.

8. Heü, sponsa Domini,
 quomodo nunc sedes
 Carens omni gaudio,
 nudos habens pedes?
 Tuis es sponsalibus
 omnibus exuta,
 Speciosa facies
 lacrimis polluta.

9. Transeuntes per viam
 colaphis te caedunt,
 Verbis et operibus
 maxime te laedunt,
 Praelati cum laicis
 . . . .
 . . . .
 iura retrocedunt.

10. Iura specialia
 retrocedunt; quare?
 Saeculare brachium
 facit haec errare,
 Extra fores clerici
 iam proiciuntur
 Et a cuncto populo
 nimis persequuntur.

11. Praelati, pontifices
poenas meruerunt,
Iudae sub officio
Christum vendiderunt,
Dona spiritalia
gratis non dederunt,
Super ipsos scandala
plurima venerunt.

12. Baculum pontifices
curvum deiecerunt,
Ad eorum brachia
lanceas emerunt,
Galeam pro infula
superposuerunt,
Casulam sanctissimam
loricam fecerunt.

13. Producunt in pectore
clipeum pro stola,
Tempore novissimo
gravis erit mola.
Heü, sponsa Domini,
modo sedes sola,
Iura spiritalia
sordent quasi nola.

14. Surge, pater, caelitus,
vigila pro clero,
Si non surgis citius,
surgis nimis sero,
Praebe tuam dexteram
viris literatis,
Sedent iam in saeculo
linguis conseratis.

15. Nolunt hoc attendere
iudices terrarum,
Solent iam colligere
res ecclesiarum;
Tales, quos constituit
patres animarum,
Tenebris obtenebrant
regna tenebrarum.

16. Ordinant incendio
templa sacra Dei
Et in omni spolio
nolunt esse rei,
Raro praebent patribus
loca requiei,
Nunquam solent quaerere
„miserere mei".

17. Iudicabit iudices
iudex generalis,
Nihil ibi proderit
dignitas papalis,
Sed foetorem sentiet
poenae gehennalis,
Sive sit episcopus
sive cardinalis.

18. Vestros, ait Dominus,
renes accingatis,
Hoc est sine dubio
zona castitatis,
Ac lucernam ardentem
manibus feratis
Et exemplum populis
bonum praebeatis.

19. Sacri vos presbyteri,
sacri vos prophetae,
Quod vobis paratum est,
regnum possidete,
Quod vobis paratum est,
sine metu metae,
Benedicti, Domino
semper congaudete.

Collect. ms. Stiriacense saec. 15. Cod. Stiriacen. L 26 [s. n.]. — 3, 7 tradant. — 4, 5 discipulis. — 5, 1 At ille Magister etc. — 15, 7 Tenebris et'nar. — 16, 7 Et nunquam. — 18, 3 sq. stehen hinter 18, 8. — 18, 5 Lucernam ardentem in. — Str. 17 bis Schlufs sind entlehnt aus „Tempus acceptabile" (Nr. 259).

271. Carmen episcopi Brunonis invehentis contra papam.

1. Pater, fili, spiritus,
   Deus septiformis,
   Regum rex altissimus,
   Iesu, numquid dormis?
   Nonne mundum prospicis,
   quam nunc est enormis,
   Quot et quantis maculis
   factus est deformis?

2. Papa pavor pauperum
   est [iam] diffinitus,
   In eo grammaticae
   perturbatur ritus,
   Nam qui fore debuit
   gratiae dativus,
   Factus est ecclesiae
   rerum ablativus.

3. O subtilis logica,
   quid ad haec vis fari,
   Quae nos doces speciem
   non posse mutari?
   Nonne pastor ovium
   vult lupus vocari,
   Minare de cetero
   non vult, sed minari?

4. O dulcis rhetorica,
   dole peritura,
   Tua iam simpliciter
   infringuntur iura,
   Decimam ecclesia
   iure receptura
   Sub tributo ponitur
   decimam datura.

5. Numquid et tu pateris,
   o geometria?
   Per papam indebite
   mensuratur via,
   Per quem in ecclesia
   fit haec simonia;
   Da succursum breviter,
   o Iesu Messia.

6. Dolet arithmetica,
   quod ipsa gravetur,
   Quod docet, per numerum
   ut res ordinetur;
   Papa clerum numerat,
   ut non conservetur,
   Immo quod ecclesiae
   rebus spolietur.

7. Nonne doles, musica,
   prorsus depravata,
   Per clerum antiquitus
   dulciter prolata?
   Papa tibi nocuit
   decima rogata,
   Voce lacrimabili
   nunc es subplantata.

8. Taceant astrologi
   amplius probare
   Solem astris ceteris
   lucem ministrare,
   Papa, sol ecclesiae,
   studet hoc falsare,
   Qui totam ecclesiam
   vult obtenebrare.

Collect. ms. Stiriacense saec. 15. Cod. Stiriacen. L 26 [s. n.]. — 1, 6 qua nunc. — 2, 4 rivus. — 6, 1 arismetica. — Nicht ohne einige Lesefehler in: Sitzungsberichte der Wiener Akademie der Wissenschaften LIV, 313 u. f.

272. Laudes Studii Scholaris.

1. Nemo valet congruis
   verbis explicare,
   Quam sit honorabile
   studium scholare,
   Quod videtur inclitos
   viros procreare,
   Qui solent ecclesiam
   Christi gubernare.

2. Schola primum docuit
   papam, cardinales,
   Schola saepe barbaros
   facit curiales,
   Ad honores provehit
   agrestes et rurales
   Et pagenses efficit
   gnaros et legales.

3. Otium scholasticum
est negotiosum,
Tale namque otium
non est otiosum,
Nam dat suo servulo
munus speciosum
Quem facit industrium
et ingeniosum.

4. Septem artes liberales
nullus unquam scivit,
Nec donum sapientiae
quisquam acquisivit,
Qui non scholae limina
primitus attrivit
Et suos didascalos
fideliter audivit.

5. Qui iuvenis fideliter
ad scholas properavit
Et suam pronus ferulae
cervicem subiugavit,
Hunc fortuna saepius
ad ardua levavit
Et variis honoribus
digne decoravit.

6. Multi, quos inglorii
parentes genuere,
Quia tamen fervide
in scholis studuere,
Cernuntur in sedibus
altis residere
Et honoris titulis
splendide fulgere.

7. Canonici, presbyteri,
praepositi, primates,
Clerici, diaconi,
priores et abbates
Deo primum et post hoc
scholae ferte grates,
Quae vos fecit habiles
ad hos dignitates.

8. Cum tot schola soleat
viros parturire,
Qui solent ecclesiam
Christi redimire,
Quis tam corde vacuus
et tam mentis dirae
Coetum hunc scholasticum
poterit odire?

9. Coetus iste clauditur
saeptis sive muris,
Nec vagari sinitur
ad amoena ruris,
Sed ibi corripitur
flagris saepe duris.
Tantis laeta congruit
immiscere curis.

10. Solet namque studium
scholasticum gravare
Hunc qui modum congruum
nescit observare,
Quare ludis placidis
decet inhiare
Atque suo tempore
solaciis vacare.

11. Hic est dies iubili,
quem tempore longaevo
Statuit antiquitas,
ut a iugo saevo
Relaxentur paululum
et a virgae naevo;
Salve, festa dies
toto venerabilis aevo.

12. Cum vos sitis itaque
in statu dignitatis,
Clara vos praeconia
consequi sciatis;
Si in arta clausula
diu fatigatis,
Emicet aerarium
vestrae largitatis.

Cod. Sangallen. 656. add. saec. 15. A. — Clm. Monacen. (ol. Emmeramen.) 14529. saec. 15. B. — Collect. ms. Henrici Schedelii saec. 15. Clm. Monacen 237. C. — 2, 6 honestos agrestes et rurales A. — 3, 5 suo simili A. — 3, 6 pretiosum B. — 6, 3 sq. fehlen B. — 6, 4 in fehlt A. — 6, 7 honore A. — 7, 2 und 4 vertauscht BC. — 7, 5 post hunc C. — 7, 6

referte B. — 8, 1 solet B. — 8, 5 Qui tam A. — 8, 6 dirae mentis B. — 9, 6 saepe flagris saepe duris C. — 10, 3 congruum modum A. — 11, 4 ut fehlt A. — 11, 5 Scholares paululum relaxentur ABC. — 12, 1 itaque fehlt A. — Nach Str. 11 u. f. scheint das Lied für das Schülerfest des hl. Nicolaus gedichtet zu sein.

273. Dogmatile Puerorum.

1. Laus et honor pueris
   solet evenire,
   Qui dimittunt otia
   et se student munire
   Literis, scientiis,
   quae nequeunt perire;
   Ergo tu ad studium,
   fili, debes ire.
   Laus est quid scire,
   laudem discendo require.

2. Haec est ars egregia,
   quae nunquam decrescit,
   Sed cum suo domino
   melius senescit,
   Sensus enim remanet,
   sed res evanescit,
   Ars est rebus melior,
   nam amitti nescit,
   Perdere quam nescit
   aliquis, nisi dum iuvenescit.

3. Ergo tibi iuveni
   monita ministro:
   Tu semper in omnibus
   oboedi magistro,
   Non ei tantummodo
   sed eius ministro,
   Multa bona capies
   ex eius registro,
   Si sua verba capis
   recto, non corde sinistro.

4. Disce, fili, literas
   et vires earum,
   Quia sine litera
   homo valet parum,
   Litera te faciet
   genere praeclarum,
   Omnibus amabilem
   atque Deo carum,
   Hortus cunctarum
   fit litera deliciarum.

5. Filius artificis
   summi praesulatus
   Acquirit officium,
   si est literatus;
   Fili, si quid scieris,
   fies memoratus,
   Scias, quod per literas
   eris sublimatus,
   Moribus ornatus
   modica fit sorte beatus.

6. Si praeclarus subito
   nondum potes esse,
   Vix tibi stipendium
   potest superesse,
   Multae sunt ecclesiae,
   quibus est necesse
   Literati hominis,
   his potes praeesse,
   Donec de messe
   tibi vult sors mitis adesse.

7. Si te gravat forsitan
   regimen scholarum,
   Nam tibi de pueris
   derivatur parum,
   Accedas ad ordines,
   si tibi sit carum
   Adligatum vivere
   curae animarum,
   Utilitas quarum
   fructum non reddit amarum.

8. Si vero ecclesiam
   non potes habere,
   Cum praelato forsitan
   poteris manere
   Et vices presbyteri
   secum adimplere,
   Et ita te litera
   non sinet egere;
   Si bene vis legere,
   fortunae munera quaere.

9. Forte tu invenies
claustrum monachorum,
Qui cantant devotius
et frequentant chorum;
Si vis ita vivere,
ut est mos eorum,
Cum his potes facere
bene tuum forum,
Consilio quorum
acquires regna polorum.

10. Si vero non poteris
esse sub abbate
Prae chori frequentia
et prae gravitate,
Vade ad Templarios,
hi depellent a te
Corporis penuriam
magna caritate;
Sic ab egestate
te solvet litera, nate.

11. Si vero non poteris
ferre monachatum
Propter mensam tenuem,
propter durum stratum,
Quaeras, ubicunque vis,
tibi locum gratum,
Claustrum regularium,
quod te det beatum;
Litera semper habet
vestes panemque paratum.

12. Vel si tu totaliter
vis esse devotus
Et a cura saeculi
omnino remotus,
Ad Minores propera,
ubi fluit potus
Spiritus paracliti
sanctis tantum notus,
Quem bibit aegrotus
et erit mox crimine lotus.

13. Vel si vis corrigere
peccatorum mores,
Te potes adiungere
ad praedicatores,
Qui sunt in hoc saeculo
clericorum flores
Atque reconciliant
Deo peccatores,
Ipsos qui fugiunt,
nunquam comitantur honores.

14. Si vero non poteris
ferre tantam curam
Propter tuam forsitan
debilem naturam,
Adhuc docet litera
artem profuturam,
Eleganter pingere
scilicet scripturam,
Vitam securam
capies scribendo figuram.

15. Si non habes oculos,
quod possis formare
Literas, tunc studeas
plenius cantare,
Canticis organicis
organa parare,
Te per hoc officium
potes exaltare,
Et bene solfare
discas post grammatizare.

16. Sed si voce careas,
non sis verecundus,
Iura legis adeas
et esto facundus,
De hoc exercitio
gaudet modo mundus
Et suis cultoribus
reddit auri pondus,
Quae si scire cupis,
grammatica sit tibi fundus.

17. Si vero grammaticam
nequis scire plene
Defectu ingenii,
defectu crumenae,
Horas et psalterium
discas valde bene;
Scholas, si necesse est,
puellarum tene.
Corporeae poenae
dat pondus litera lene.

18. Adhuc sunt officia
fructuosa satis,
Quae bene conveniunt
parum literatis,
Orare psalterium
quia non fit gratis,
Hoc opus exterminat
onus paupertatis,
Litera parva satis
fructum dat officiatis.

19. Si tibi penuria
forte dat gravamen
Et in nullo poteris
habere iuvamen,
Aliquam custodiam
quaeras ad solamen;
Multae sunt, quae maximum
praestant sublevamen,
Ubi custos dicere
nescit plus quam „Amen“.

Cod. Guelfenbyteran. Helm. 1140 saec. 15. A. — Cod. Vindobonen 4117. saec. 15. A. — Cod. Berolinen. Arch. 8° 833. C. — Collect. ms. Campen. saec. 14/15. Cod. Vindobonen. 883. D. — Collect. ms. 88. Udalrici et Afrae saec. 15. Clm. Monacen. 4428. E.

1, 3 omittunt vitia CDE. — 1, 4 et fehlt A; se fehlt B; et solent se D. — 1, 5 Litera, scientia B; Literis, scientia E. — 1, 6 quae nequit perire ADE. — 1, 9 sq. fehlen BC. — 1, 9 Et laus quid A; Est laus quid D. — 2, 1 ars scientiae A. — 2, 4 potius marcescit C. — 2, 5 remonet E. — 2, 6 nam nos manescit E. — 2, 7 sq. fehlen A. — 2, 8 omitti E; nam dicto perdi nescit B. — 2, 9 sq. fehlen C. — 2, 10 aliquis fehlt A; aliquis dum vinescit E. — 3, 5 sq. fehlen C. — 3, 7 capias E. — 3, 9 sq. fehlen C. — 3, 9 verba tenes E. — 3, 10 recte AB. — 4, 4 valet homo DE. — 4, 6 facie praeclarum D. — 4, 7 omnibus affinibus B. — 4, 9 Decus cunctarum ABC. — 5, 2 summo C; summe E. — 5, 3 Acquirat D. — 5, 4 si sit CDE. — 5, 6 fis morigeratus BC; sis morigeratus DE. — 5, 8 exaltatus D. — 5, 10 modico E; subito fit D. — 6, 1 praelatus E. — 6, 1—5 fehlen D. — 6, 2 possis E; tu non potes C. — 6, 3 sq. fehlen C. — 6, 6 sunt necesse B. — 6, 7 homines BE. — 6, 8 personam praeesse D. — 6, 9 sq. fehlen D; dafür: Et tibi stipendium non potest deesse E. — 7, 3 a pueris D; Tibi non de pueris B. — 7, 4 donatur parum E. — 7, 5 ordinem D. — 7, 7 Allegatim A. — 7, 8 Curas A; curis E. — 7, 9 sq. fehlen D. — 7, 9 Utilitas fructum AB; harum C. — 7, 10 cunctis non reddit AB. — 8, 1 Si tamen B; Si forsan D. — 8, 2 poteris E. — 8, 3 Cum praelato poteris D. — 8, 4 forsitan manere D. — 8, 5 vicem A; Ad vitam E. — 8, 7 Itaque te litera D. — 8, 8 sinit BD. — 9, 1 Forsitan invenies D. — 9, 2 claustra A. — 9, 3 cantas B. — 9, 4 frequentas B. — 9, 5 sq. und 9, 7 sq. umgestellt B. — 9, 5 Et si tu vis vivere C. — 9, 6 mos est E. — 9, 7 sq. fehlen D. — 9, 10 inquiris A; requires E. — 10, 1 Quodsi tibi sit grave B; Si tibi sit grave E. — 10, 3 Pro BE. — 10, 4 pro BE. — 10, 5 Vadas BE; ad cruciferes E; I ad hospitarios D. — 10, 6 depellunt A; depellant B. — 10, 8 largitate B. — Str. 10 und 11 umgestellt BDE. — 11, 1 Si tamen non B; Forte si non poteris D; Si tu non poteris E. — 11, 4 et propter B; et ob durum D. — 11, 6 locum tibi BE. — 11, 8 dat A. — 11, 10 panem quoque D. — Str. 12 und 13 umgestellt BE. — 12, 1 tu fehlt B; Ut [lies At] si D. — 12, 1 sq. tu vis totaliter E. — 12, 4 omnimode remotus B; omnino semotus C; modo semotus E. — 12, 5 ad Nudatos DE; properes B. — 12, 6 ubi spirat totus D. — 12, 7 paraclitus D. — 12, 8 sanctis bene notus D; sanctitate totus A; sanctis tantum votis B. — 12, 9 Quilibet aegrotus D. — 12, 10 et mox erit E; erit illo [l: illico] crimine lotus D. — 13, 1 Sed si tu vis peccatorum B; Et [l: At] si vis D; Si vis arguere E. — 13, 2 corrigere mores B. — 13, 3 Poteris adiungere A; Te licet adiungere B; Debes te adiungere DE. — 13, 5 Hi sunt B; in hoc tempore E. — 13, 7 conciliant B. — 13, 9 Isti quos fugiunt E. — 13, 10 mundi comitantur D; mundanos honores E. — 14, 1 potes B; Et [l: At] si tu non poteris E. — 14, 2 tantam ferre B. — 14, 3 tuam debilem B. — 14, 4 forsitan naturam B — 14, 5 solet litera D. — 14, 6 profecturam B. —

14, 7 Elementa pingere AE; Elementa scribere D. — 14, 8 fili tu scripturam B; solet scripturam D. — Nach Str. 14 schiebt A folgende manke Strophe ein:

Haec ars est egregia, quae satis decorat,
Qui scit bene scribere, pretium implorat
Acquirens cum pretio, quod geus hunc honorat.
Quod petit, implorat, bene qui scribendo laborat.

15, 1 oculos fehlt D. — 15, 2 posses tu formare B; quod potes formare D. — 15, 3 Literas tu studeas B; Tunc studebis cantica D. — 15, 4 dulcissimus cantare B. — 15, 6 praeparare B. — 15, 7 Hoc te per B. — 15, 8 possis D. — 15, 9 solfisare AB; solvare E; cantare D. — 15, 10 per DE. — 16, 1 Et si A; Quod si D. — 16, 3 leges D; Nam leges E; Vita lege audias B. — 16, 4 esto et B. — 16, 5 sq. fehlen B. — 16, 7 custodibus B. — 16, 8 reddit uui pondus B; anni pondus E. — 16, 9 Quae fehlt E; Quod si DE; Quae iura si cupias A. — 16, 10 scire sit tibi gratia fundus A. — 17, 1 Si vero tantam gratiam B. — 17, 2 bene BE; scire nescis plene A; nequeas habere D. — 17, 4 defectuque D. — 17, 8 puerorum B. — 17, 9 Corpore te plene D. — 18, 3 sq. fehlen D. — 18, 5 Legere psalterium B; Ligare psalterium DE. — 18, 6 cui non fit A; quod non facis B; quod non fit E; quia non est gratis D. — 18, 7 opus exercere B. — 18, 8 pondus paupertatis B. — 18, 10 multum dat AB; victum dat D. — 19, 1 penuries E. — 19, 2 ferre dat D. — 19, 3 sq. fehlen ACDE. — 19, 5 sq. und 7 sq. umgestellt B. — 19, 6 consolamen B. — 19, 7 maxime AE. — 19, 9 Ubi custos nihil scit C; Unde custos dicere D. — 19, 10 nisi Amen AE. — In D folgt noch:

Ethica Ludolphi fine iam modesto
Gaudet scribi, sed tamen a viro honesto.
Moralitas (recta) praetacta scribitur in anno
Domini millesimo ter centum, ut in panno
Vili erat volutus Christus, Dei summi
Filius, tricesimo nono simul [l: stilo?] plumbi
Committebatur scripturae ethica praedicta
(D)a nativitate(m) Christo(!) primitus depicta.

Ob sich diese Verse auf obiges Gedicht beziehen und dies den Titel Ethica Ludolphi führte? Dogmatile puerorum nennt es Cod. Guelfenbyteran. 212 (Helm. 185). — Nach Str. 10, 5 entstand das Lied zur Zeit des Templerordens; der Reim mundus u. pondus (Str. 16, 6 u. 8) weist auf einen französishen Dichter.

274. Status Clericalis aliis praeferendus.

1. Vide fabrum, fili mi,
   quomodo sit pictus
   In vultu carbonibus,
   viliter amictus,
   Nam de die in diem
   sudat propter ictus,
   Ut sit ei modicus
   et non lautus victus.

2. Vide carpentarium,
   qualiter intentus
   Sit labori manuum,
   prout dat iuventus;
   Nil valet in senio,
   quia tunc est lentus,
   Et tunc lucrum deperit
   ei quasi ventus.

3. Videas pellificem
   male coloratum,
   Fere prae vigiliis
   oculis orbatum,
   Nunquam habet requiem,
   nisi super stratum,
   Dum quiescit modicum,
   dicit se beatum.

4. Sutoremque videas,
   qualiter sit unctus,
   Manibus et pollice
   saepe male punctus,
   Soccis atque subulis
   tota die iunctus,
   Apparet in facie
   quasi sit defunctus.

5. Licet satis utiles
mundo sint textores,
Sunt tamen hominibus
cunctis viliores,
Quamvis lucrum habeant,
non tamen honores,
Nam corrupti furfures
propinant livores.

6. Mercatores videas,
quali cum labore
Vivunt, ut familiae
praesint cum honore,
Undas maris transvolant
magno cum timore,
Ubi res et corpora
perdunt cum dolore.

7. Piscatoras videas,
qualiter in mari
Et in aquis aliis
solent naufragari,
Arte cum laboribus
vix queunt ditari,
Quorum, dum nil capiunt,
dies sunt amari.

8. Vide tabernarios
nequiter viventes,
Ipsi sunt divitias
male possidentes,
Ad aeterna gaudia
non adponunt mentes,
Sed per mundi spatia
sic defraudant gentes.

9. Laborare proprium
est agricolarum,
Quamvis bonum opus sit,
tamen est amarum
Fame, siti, frigore,
aestu pluviarum,
De quorum miseriis
non est loqui parum.

10. Vide, fili, comites
et barones terrae,
Qui semper in armis sunt,
quod est durum ferre,
Et semper conveniunt
interesse guerrae,
Hanc autem miseriam
dolor est referre.

11. Vide, fili, clericos
purpura splendentes,
Ipsi sunt divitias
vere possidentes,
Ad dolores aliquos
non adponunt mentes,
Ipsi cantant altius
nummos possidentes.

12. Dum matronae veniunt
ad altare flentes,
Ipsi possunt inopes
iuvare parentes,
Ipsi sacrificia
sunt suscipientes,
Sunt, qui fiunt clerici,
vere sapientes.

Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 1140. saec. 15. A. — Collect. ms. Campen. saec. 14/15. Cod. Palat. Vindobonen. 883. B. — Cod. Palat. Vindobonen. (ol. Lunaelacen.) 4117. saec. 15. C. — Collect. ms. SS. Udalrici et Afrae saec. 15. Clm. Monacen. 4428. D.

1, 1 fili mi fabrum A. — 1, 2 depictus A. — 1, 5 In incude feriens A; Suadet[!] ut feriat B; Quot in die feria D. — 1, 6 sudat miser ictus A; sudet miser ictus D; in die mille ictus B. — 1, 7 fehlt A; Ut vitae suae modicos B; Ut non sit modicus D. — 1, 8 fehlt A; sibi quaerat victus B; et plane victus D. — Nach Str. 1 schiebt B ein:

Pistor in ecclesia nunquam Deum orat,
Sed in foro continue multum laborat,
Illi rara requies, nisi sit in thoro,
Si sic salvat animam, timidus ignoro,

2, 4 prout dat eventus C; brachiis intentus B. — 2, 5 in semine B; ingenio D. — 2, 7 fehlt A; Et ei tunc deperit B. — 2, 8 fehlt A; lucrum quasi ventus B. — Nach Str. 2 schiebt B ein:

Lapicidam pluribus vide fatigatum
Manibus et cruribus, dorso incurvatum,
Similem pecoribus vultu inclinatum,
Caementis et pulveribus semper maculatum.

Str. 3 und 4 umgestellt D. — 3, 2 gloriatum D. — 3, 4 privatum C; turbatum B. — 3, 5 habens B. — 3, 7 Cum A. — 3, 8 se dicit esse beatum C. — 4, 1 Sutorem considera BD. — 4, 3 pollicis D; Manibus et facie AB. — 4, 4 et licet sit functus B. — 4, 5 fehlt B; Pici atque sotulae D; vetis atque subula C. — 4, 6 fehlt B. — 4, 7 Apparens A; Ipsius officio B. — 4, 8 tamen est defunctus B. — 5, 1 Unde [l: vide] licet utiles C. — 5, 5 Lucrum quamvis CD. — 5, 6 non habent honores D. — 5, 7 Corruptis forficibus C; Nam corrupto furfure B; Sed ut corrupti spurii D. — 5, 8 propinant odores BD. — 6, 6 cum dolore C. — 6, 7 res cum corpore C. — 6, 8 cum horrore C. — Str. 6 fehlt B; steht hinter Str. 9 CD; beide haben statt dessen hoc loco;

B: Arte de carnificum parum est dicendum;
Illi quasi toti sunt (ad) prompti ad edendum,
Cibum parant populo et dant ad emendum,
Quod sic salvant animam, satis est timendum.

C: Arte [de] carnificum parum est dicendum;
Isti quasi famulo dant ad comedendum
Et currunt per campos, quod bene est sciendum,
Infecti pinguedine, cum stant ad vendendum;
Istorum de anima valde est timendum.

D: Arte de carnificum parum est dicendum;
Isti quasi toti sunt qui ad comedendum,
Bene parant populo et dant ad emendum,
Quod sic vendunt animas, satis est timendum.

Str. 7 fehlt B. — 7, 3 Et in aquis saepius A. — 7, 4 studes naufragari C. — 7, 5 Arte et C; Arte nec labori D. — 7, 6 nequeunt ditari CD. — 7, 7 nil dum A; Quorum dum meridies D. — 7, 8 sunt satis amari D. — Str. 8 und 9 umgestellt D. — Str. 8 fehlt AB. — 8, 1 tribunalibus C. — 8, 3 conquirentes D. — 8, 4 praemia D. — 9, 3 Quamvis opus semine B; Quod opus sit fructuum C; Licet opus b. s. D. — 9, 4 his tamen est B. — 9, 5 sq. fehlen AB. — 9, 6 aestu poenarum D. — 9, 7 fehlt A; De eorum miseria B. — 9, 8 fehlt A; non licet fari parum B. — 10, 1 Videas et comites B; Videas et milites CD. — 10, 2 militesque terrae B; nobilesque terrae CD. — 10, 3 sqq. fehlen B. — 10, 3 Quod semper A. — 10, 4 dolor est referre CD. — 10, 5 Istis semper convenit C; Ipsis bene conveniunt D. — 10, 6 litesque et guerrae D. — 10, 7 De quorum iniustitiis C; De quorum miseriis D. — 10, 8 dolor est referre CD. — 11, 1 sq. fehlen B. — 11, 3 delicias B. — 11, 4 recte D. — 11, 5 Ad dolores alios A; Ad laborem aliquem D. — 11, 5 sqq. fehlen B. — 11, 7 sq. Sunt, qui fiunt clerici, vere sapientes CD. — Str. 12 fehlt BCD. — Das Gedicht bildet in AD ein eigenes Stück; ist in C angehängt an „Laus et honor pueris“ (Nr. 273) und in B mit letzterem zusammen an die Ethica Ludolphi.

275. Proverbia.

1. Ampulla vitrea
Sub mole saxea
Cito confringitur;
Et per convicia
Impatientia
Bene perpenditur.

2. Si desit stimulus,
Non vadit asinus
Pressus pigritia;
Cedat correctio,
Semper in otio
Est pueritia.

3. Si tuba canitur,
Cervus revertitur
Exspectans catulos;
Quae mors est animae,
Laus vera minime
Delectat populos.

4. Mus leve capitur,
Quod semper utitur
Uno refugio;
Leve decipitur,
Qui semper utitur
Uno consilio.

5. Ovis in frigore
Posito vellere
Leniter moritur;
Et si post studium
Succedit otium,
Labor amittitur.

6. Post mortem socii
Non nubit alii
Turtur, sed moritur;
Sic amicitia
Fida per omnia
Nunquam dissolvitur.

7. Stridor hirundinum
Quietem hominum
Turbat et somnium;
Stulta loquacitas,
Si frenum adimas,
Turbat collegium.

8. Qui pomum viride
Carpit improvide,
Maturum neglegit;
Carebit praemio
Pro beneficio,
Qui laudes diligit.

9. Sic pullos alios
Nutrit ut proprios
Columbae bonitas;
Congaudet prosperis,
Condolet asperis
Proximi caritas.

10. Quisquis ad citharam
Instruit asinam,
Hostis est fidium;
Qui stulto praedicat,
Hic sibi vindicat
Risum et taedium.

11. Sabulum seminat
Fur, ut aes audiat,
Quod nequit cernere;
Et per convicia
Mordet invidia,
Quos nequit caedere.

12. Si furem redimis
Et mortem adimis,
Acquiris odium;
Et si servieris,
Quem nequam noveris,
Non dabit praemium.

13. Volens evadere
Non timet scindere
Castor virilia;
Nec timet tollere
Fluxuma corpore
Quaerens caelestia.

14. Vaspo panniculis
Fit api similis,
Sed non mellifera;
Sic foris fertilis,
Sed intus sterilis
Omnis hypocrita.

15. Si panem sedulo
Dederis catulo,
Te semper sequitur;
Sic fur stultissimi
Leniter proximi
Domum ingreditur.

Cod. Parisin. 15155. saec. 13.

276. De Fraude Mulierum.

1. Dicat nobis primus homo,
Qui deceptus est in pomo:
Sum eiectus Dei domo;

2. Uxor mea me fraudavit,
Paradiso me privavit,
Quando pomum praesentavit.

3. Dic tu, Loth dilecte, verum,
Quanta fraus sit mulierum.
Heu, deceptus sum per merum;

4. Me delusit nata mea,
Nam induxit fraudis rea
Commisceri me cum ea.

5. Dic tu, Samson, et fatere,
Quid sentis de muliere?
Sum per eam lapsus vere;

6. Tonsis pilis defraudatus,
Sum per hostes excaecatus,
Aede fractus et necatus.

7. Numquid David, rex propheta,
Castitate rupit spreta
Leges Dei et decreta?

8. Patet teste Salomone:
Mulieres raro bonae
Plenaeque deceptione.

9. Mulierum contra tela
Sume fugam pro medela,
Tutior non est [cautela].

10. Heu, pro certo scio verum,
Mille fraudes mulierum,
Sumo testem totum clerum.

11. Mulieres sunt loquaces,
De natura sunt nugaces,
Sed de more sunt fallaces.

Collect. ms. Campen. saec. 14/15. Cod. Palat. Vindobonen. 883. — Vielleicht ging eine einleitende Strophe voraus.

277. De Corvo s. Vincentii.

1. Hispalis orbe sub occiduo
Limine vergitur exiguo,
Obtinet haec sibi regna duo,
Nomine sed spoliata suo
Prodigio nitet assiduo.

2. Urbs igitur simul et patria
Aequivoce nova Sybilia
Ultima dicitur Hesperia,
Pro deitate colens varia
Sacrilega prece daemonia.

3. Hac tamen in regione Deus,
Quem colimus, pater aethereus,
Quae facit utpote basileus,
Si taceam, reor esse reus;
O placeat sibi sermo meus.

4. Cella procul bidui spatio
A populi manet hospitio,
Sancta monastica religio
Degit in hac velut exsilio
Nullius indiget auxilio.

5. Sola Deo vacat haec eremus,
Fert scopulos aridumque nemus,
Mons supereminet aerius,
Oceanum videt inferius,
Nil monachis libet exterius.

6. Mons etiam capit ecclesiam
Inter utrumque decus mediam,
Claustra decoris habent faciem,
Cuncta boni retinent speciem
Et specietenus almitiem.

7. Hic Vincentius armipotens,
Cui Dominus Deus omnipotens
Vincere carnifices tribuit,
Lipsana dum sua deposuit,
Nobilius caput exposuit.

8. Post rabiem canis indomiti,
Post diadema datum capiti,
Militis illius emeriti
Membra Valentia promeruit,
Huc deitas caput applicuit.

9. Audiat orbis et omnis homo
De placita tibi, Christe, domo,
Quale decus sibi contuleris,
Quam sibi dapsilis exstiteris,
Muneris id cui praestiteris.

10. Audiat hoc pius et stupeat,
Noverit impius et doleat,
Vel Dacianus id invideat,
Quid Vincentius exhibeat,
Quid caput illius obtineat.

11. Novimus hic Satanae famulus
Nequitiaeque suae cumulus
Quod validum Domini pugilem
Vincere non potuit vigilem,
Aeris istius visibilem.

12. Laniat hunc, cremat et perimit,
Supplicium neque mors redimit;
Est modicum, quia sic moritur,
Rursus eum lupus aggreditur,
Membra per aequora persequitur.

13. Mergitur altius in pelagus,
Erret ut amodo fluctivagus,
Et mare praebuit officium,
Unda fuit leve navigium,
Litus ei parat hospitium.

14. Interea Deus eximias
Servat ab aethere reliquias,
Corvus adest, facit exsequias,
Hinc abigit volucres alias
Necne feris movet insidias.

15. Excubat ales et obsequitur,
Stat lugubris, quia compatitur,
Esse nefas putat illicitum
Tale relinquere depositum,
Dum foret ordine compositum.

16. Mira referre coram videor,
Miror et ipse, coram fateor,
Martyris ad caput ambrosium
Corvus adhuc regit officium
Ut venerabile mancipium.

17. Quodque bonum dominum sequitur
Atque fideliter obsequitur,
Quam bona praemia consequitur,
Deliciis domini fruitur,
Non senuit nec adhuc moritur.

18. In patris ergo monasterio
Non sedet absque ministerio,
Credimus illius imperio,
Qui per avem similem vario,
Helia, te fovet edulio.

19. Ad quod opus satis angelicum,
Saecla per omnia glorificum,
Ne sit ei grave, vel modicum,
Sanctus ei levat officium,
Namque parem dedit ac socium.

20. Nunc igitur, quid agat volucris,
Audiat orbis amans alacris.
Mane quidem seu diluculo
Impiger excutitur loculo
Cum pare vel potius famulo.

21. Prodit uterque monasterio
Veridico satis augurio,
Sancta vacat schola psalterio,
Hi peragrant agili studio,
Quanta subest eremi regio.

22. Si peregrinus amore Dei
Atque calore suae fidei
Ad capitis thalamum rosei
Dona ferat precis aut olei,
En, veniunt, famulantur ei.

23. Non alios laqueos adeunt,
Qui loca devia praetereunt,
Sed facies hominum fugiunt,
Agmina perfida despiciunt
Deque fidelibus excipiunt.

24. Hos igitur sibi conciliant
Hisque sagaciter adpropriant,
Partibus ex quibus adveniant,
Qui cruce salvifica radiant
Martyris ac meritis inhiant.

25. Et quia nulla notabiliter
Pervia semita signat iter,
Fertur enim quod et in propriam
Plurima tollit arena viam,
Qualiter aura movet Lybiam,

26. Alter eis alacris facie
Angelica velut in specie
Iungitur et volitans leviter
Sponte piger graditur pariter
Praevius aut bene dictat iter.

27. Mittitur alter ad ecclesiam,
Accelerat magis ille viam,
Qui veniens sedet in solio
Et facili satis indicio
De solito monet hospitio.

28. Ilicet ille sacer cuneus
Hospes adest, quibus ipse Deus
. . . .
Alitis huius ad auspicium
Non adhibent breve scrutinium.

29. Quisque libens animo properat,
Quo sua munia prima gerat,
Qui det aquam frigidam manibus,
Qui calidam laceris pedibus,
Qui calices ferat hospitibus.

30. Ad mare curritur interea,
Gaza requiritur aequorea,
Ut venientibus hinc agapes,
Hinc valeant adhibere dapes,
Quomodo mellificatis apes.

31. Nil minus abnegat oceanum,
Fit melius super Eridanum,
Praeda libens venit ad calamum,
Novit amatque replere manum
Piscis et ipse requirit hamum.

32. O satis et super egregia,
O nimis inclita prodigia,
Quot Deus advehit huc famulos,
Tot tribuat mare pisciculos
Iuxta pares hominum titulos.

33. Non magis et minus accipiunt,
Retia mittere qui veniunt,
Quam venientibus eveniunt,
Nam numerum numeri inveniunt
Votaque consona proveniunt.

Cod. Duacen. (ol. Marchianen.) 362. saec. 12. — Unvollständig.

278. Proteus.

1. Proteūs hic sapiat,
non quod scripto [prodo],
Varias sententias
hic quia corrodo,
Proteūs in formulas
quo se vertat modo.
Quo teneam vultus
mutantem Protea nodo?

2. Humilis cum servuli
de statu deponor,
Praepotentis Domini
gloria coronor,
Pluris mihi pretii
quam res constat honor,
Et mihi res, non me
rebus subiungere conor.

3. Hoc experientia
larga doctus scivi,
Quod cum prae stultitia
certant reges divi,
Sentiunt incommoda
populi declivi;
Quidquid delirant
reges, plectuntur Achivi.

4. Nescio, quid agere
nos simus parati,
Quo possimus vivere
merito beati
Uti prisco tempore
viri approbati;
Nos numerus sumus,
fruges consumere nati.

5. Frequentare turpia
qui nimis assuescit,
Sic illius anima
revera sordescit,
Veri quod notitias
subintrare nescit;
Sincerum est nisi vas,
quodcunque infundis, acescit.

6. Tuus quando socius
unus fit de primis,
Atque tibi loculus
remanet inimis,
Inde tuus animus
non turbetur nimis,
Invidus alterius
rebus marcescit opimis.

7. Quando cessas agere
commissa priora,
Et totum te flectere
vis ad meliora,
Noli bona linquere,
si sors sit in mora,
Grata superveniet,
quae non sperabitur, hora.

8. Aere quando loculi
mei sunt imbuti
Nec sunt unquam patuli
mihi vel minuti,
Ad quid prosunt corpori
mentisve saluti?
Quid mihi fortuna,
si nod conceditur uti?

9. Conspicis ut poculo
vini me refertum,
Ne mireris illico,
os quod sit apertum
Meum et plus solito
se dicit expertum;
Fecundi calices
quem non fecere disertum?

10. Cum patrem familias
te videmus entem,
Et monstrare cupias
ita te prudentem,
Ut per ullum nequeas
falli servientem,
Atria servantem
postico falle clientem.

11. Quid mirum, quod alius
hunc tibi praeponat,
Cuius bursa nummulis
plus quam tua sonat?
Nam vulgus divitiis
deditum coronat,
Et genus et formam
regina pecunia donat.

12. Qui possessionibus
multis est intrusus,
Ipsis uti nescius,
magis est illusus,
Quam quem largum funditus
matris nutrit fusus,
Pauper enim non est,
cui rerum suppetit usus.

13. Criminum qui sordibus
est imbutus dudum,
Ab ipsis se protinus
nisi reddit nudum,
Ipsum iure possumus
reputare crudum,
Nec lusisse pudet,
sed non incidere ludum.

14. Coronatur merito
bonitatis flore,
Qui abhorret ideo
pravo frui more
Nec virtutis nitido
fulgeat splendore,
Oderunt peccare boni
virtutis amore.

15. Cui detur gratia
operandi bene,
Nunquam cesset talia
perpetrare plene,
Ni laedentis verbera
sentiat habere;
Oderunt peccare mali
formidine poenae.

16. Vir perfectus reputat
numen tam severum,
Pro ipso quod deserat
profiteri verum,
Et mortis immineat
si virus austerum,
Hoc sentit „moriar“;
mors ultra limina rerum.

17. Nulli laudis nimium
impendas honorem,
Ne, si mutet optimum
operum colorem,
Per quod apud populum
amittit favorem,
Incutiant aliena tibi
peccata pudorem.

18. Tua cum vicinia
foras suum lar det,
Sic ut eius flammula
damnum tibi par det,
Tua ne industria
vigilare tardet,
Nam tua res agitur,
paries dum proximus ardet.

19. Luxu cum te fervido
accensum sentires,
Deceret, ut ilico
prudentem adires,
Cuius te consilio
emendare scires,
Nam neglecta solent
incendia sumere vires.

20. Non concordant homines
turpes et formosi
Nec prorsus ignobiles
atque generosi
Neque pusillamines
nec non animosi,
Oderunt hilarem
tristes tristemque iocosi.

21. Liberalis socius
cum dicit, propina,
Nam dum meus stomachus
sentit bona vina,
Non eget alterius
rei medicina,
Alter rixatur
de lana saepe caprina.

22. Dum per loca varia
vagantes discurrunt,
Illis nova plurima
in viis occurrunt,
Meliora studia
raro sed incurrunt,
Caelum non animum
mutant qui trans mare currunt.

23. Voce rudis canere
nititur ut gallus
Vultque libros legere
durus quis nec callus,
Rusticus et quaerere,
quid prosit corallus,
Optat ephippia bos,
piger optat arare caballus!

24. Non decet ut clericus
saevum tollat Martem,
Nec ut miles strenuus
libri discat partem,
Sed decet his legibus
ambos ut coartem:
Quam scit uterque, libens,
censebo, exerceat artem

25. Cumulant id singuli
ut ignem vis flabri
Artium didascali
motu sui labri,
Sucum quod est veluti
curam membri scabri,
Promittunt medici,
tractant fabrilia fabri.

26. Ludis, gulae vitiis
qui sat adhaesisti
Tempore, quo iuvenis
recens floruisti
Nec aetatis fragilis
limen attigisti,
Lusisti satis, edisti
satis atque bibisti.

27. Animo te lacrimis
dare debes udum
Ac acerbis virgulis
caedere te nudum
Pro peccatis singulis,
quae gessisti dudum,
Et tempestivum
pueris concedere ludum.

28. Ex dictis Horatii
possent ampliora
Paradoxa colligi,
si daretur hora,
Sed quia fastidii
mater exstat mora,
Ergo legas grana,
quae noveris utiliora.

Collect. ms. Campense saec. 13/14. Cod. Vindobonen. 883. — Die Schlusshexameter der Strophen sind Entlehnungen aus Horaz: 1, 7 sq. Ep. I 1, 90. — 2, 7 sq. Ep. I 1, 19. — 3, 7 sq. Ep. I 2, 14. — 4, 7 sq. Ep. I 2, 27; 5, 7 sq. Ep. I 2, 54. — 6, 7 sq. Ep. I 2, 57. — 7, 7 sq. Ep. I 4, 14. — 8, 7 sq. Ep. I 5, 12. — 9, 7 sq. Ep I 5, 19. — 10, 7 sq. Ep. I 5, 31. — 11, 7 sq. Ep. I 6, 37. — 12, 7 sq. Ep. I 12, 4 — 13, 7 sq. Ep. I 14, 36. — 14, 7 sq. Ep. I 16, 52. — 15, 7 sq. Ep. I 16, 53. — 16, 7 sq. Ep. I 16, 79. — 17, 7 sq. Ep. I 18, 77. — 18, 7 sq. Ep. I 18, 84. — 19, 7 sq. Ep. I 18, 85. — 20, 7 sq. I 18, 89. — 21, 7 sq. Ep. I 18, 15. — 22, 7 sq. Ep. I 11, 27. — 23, 7 sq. Ep. I 14, 43. — 24, 7 sq. Ep. I 14, 44. — 25, 7 sq. Ep. II 1, 116. — 26, 7 sq. Ep. II 2, 214. — 27, 7 sq. Ep. II 2, 142. — 1, 1 huic. — 12, 5 Quam qui. — 14, 5 virtutes. — 19, 3 Diceret.

279. Philomela.

1. Aurea frequenter lingua
   in sublimi aethera
   Tinniboat atque strepat,
   agmina angelica
   Iugi voce regem laudant
   regnantem in saecula.

2. Clara sonant circumcirca
   organa cum cantica,
   Illuc melos nova tuba
   plaudet vox harmonia,
   Civitas sancta superna,
   micant luminaria,

3. Cum non cesset operata
   absque Dei opera
   Creans sphaera et in ipsa
   sidera lucentia,
   Separavit fundamenta
   arida ab aequora.

4. Omnia creavit simul
   cum summa potentia,
   Ad honorem plasma sua
   quae fecit in saecula,
   Volucres et universa
   sub caelo reptilia.

5. Pulcher valet ver in silva,
   florigera tempora,
   Quando humus fert herbarum
   copia titanica,
   Vernat silva frondosarum
   species virentia.

6. Ibi cantant tunc caterva
   volucrum lustrantia,
   Ex quarum una plus manet
   corporis exigua,
   Nomen clara ac robusta
   philomela nuncupat.

7. Saliendo nemorosa
   petit alta haec silva,
   Dies φιλᾷ titubando
   arborum cacumina,
   Nocte nunquam cessat, densa
   clangit aremenia.

8. Prolixa, non rauca, mittit
   voce saepe sibila,
   Plura canit vi cantando
   follium pro stipula,
   Gliscit mirabilis membra
   ludens menia carmina.

9. „Ozi“, parva, cur non cessas
   clangere, avicula?
   Aestimas nunc superare
   omni arte musica,
   Aut quid cum lyra contemnis
   dulciflua sonora?

10. Ultra vires ioca cuncta
    luctas tympanistria,
    Te auscultant vigilando,
    regalis insignia
    Laudat procerum caterva
    tua plura antea.

11. Cessa, cessa fatigando
    lassata iam buccula,
    Quia premis dormizantes
    clam iugiter nausea,
    Omni hora pro quid canis
    digna, ovas sidera!

12. Misera, infelix illa,
    tam tenuis, viscera
    Quae nec tumes satiata
    ob prima cibaria,
    Speras cantizando cunctis
    imperare gratia.

13. Iam cessa te laborando,
    non praemittit brachia
    De cunctis, auscultat nemo,
    nemo dat iuvamina,
    Nisi ipse, qui te finxit,
    propria spiramina.

14. Parce vatem iam secura,
    eiularae tardita,
    Conticesce, conticesce,
    nec crepando clangita,
    Anxiata vires mollis,
    locum tuum propera.

15. Illa vero stringens pauca
modulorum garrita
In aestate, stupefacta
pro natorum gloria,
Bruma tegit sibulosa
corpus sua funera.

16. Trinitas sancta superna
nostra purget crimina,
Ut ad alta poli summa
introducat limina
Regnareque nos concedat
per saecla in aethera.

Trop. ms. Martialen. saec. 10. Cod. Parisien. 1118. — 1, 1 Die Initiale A fehlt. — 1, 2 hetera. — 2, 2 horgana. — 2, 4 armonia. — 2, 6 micha (Cfr. 7, 4 chacumina). — 3, 3 Creans spera. — 4, 1 creauit. — 4, 5 huniversa. — 5, 3 erbarum. — 5, 4 titancia. — 6, 1 tunc fehlt. — 6, 3 Ex ouarum huna. — 6, 5 hac robusta. — 7, 1 Salliendo. — 7, 2 alte eq silva. — 7, 3 Dies phila. — 7, 4 chacumina. — 8, 1 mitit. — 8, 2 voce sipesibila. — 8, 3 nicantando. — 8, 4 foltuum pro stibula (l. folluum?). — 8, 5 Cliscit. — 9, 1 Ozu. — 9, 6 dulcisflua. — 10, 2 thimfanistria. — 11, 2 bucula. — 11, 4 iupiter nausia. — 11, 5 ora. — 12, 3 dumes. — 12, 4 opprima. — 13, 1 cessate laborando. — 13, 3 te cunctis. — 13, 4 nemo fehlt. — 13, 5 fincxit. — 14, 2 heiulare. — 14, 3 Cunctiscesce. — 14, 5 anexiata uires nollis. — 15, 2 modolorum. — 16, 5 regnarique. — 16, 6 l. in aeterna? — Aufserdem ist stets u statt v geschrieben und durchweg langes s, selbstredend auch e statt ae. — Wegen der abenteuerlichen Latinität ist das in Analecta VII, S. 10 ff. Bemerkte zu vergleichen; stellenweise habe ich Änderungen des gar zu Unverständlichen gewagt. Die Einleitung und namentlich die Doxologie dürften erklären, warum diesem mehrfach sehr interessanten Liede wenigstens im Anhange ein Platz gegönnt wurde.

Inhalts-Übersicht.

A. Real-Index.

I. De Sanctis.

II. Moralia.

III. Appendix.

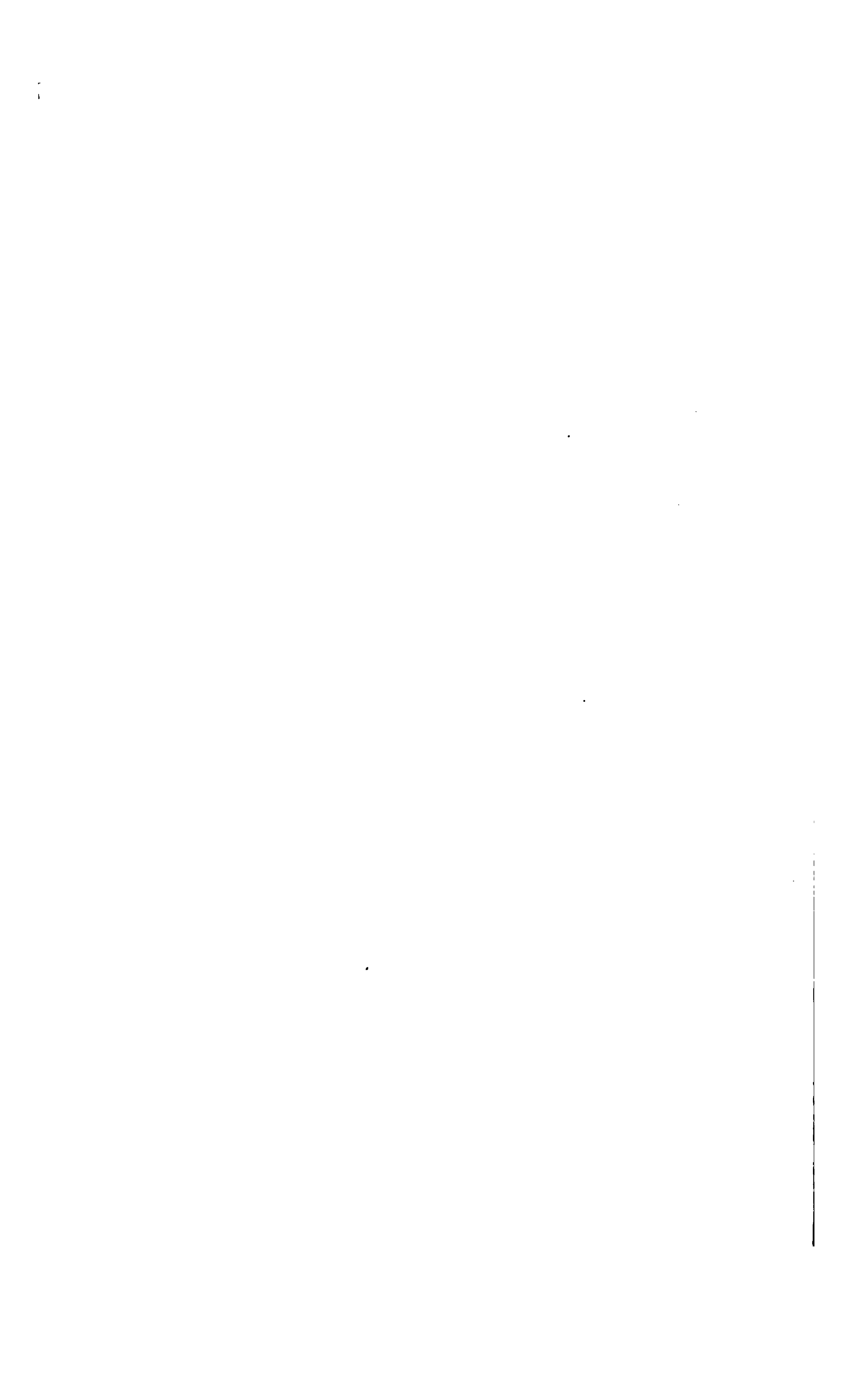
B. Verbal-Index.

II. Moralia.

III. Appendix.

B. Verbal-Index.

Pierer'sche Hofbuchdruckerei Stephan Geibel & Co. in Altenburg.

ANALECTA HYMNICA

MEDII AEVI.

Herausgegeben

von

Clemens Blume und **Guido M. Dreves.**

XXXIV.

SEQUENTIAE INEDITAE.

Liturgische Prosen

des

Mittelalters.

Leipzig.
O. R. Reisland.
1900.

SEQUENTIAE INEDITAE.

Liturgische Prosen

des

Mittelalters

aus

Handschriften und Wiegendrucken.

Vierte Folge

herausgegeben

von

Clemens Blume
S. J.

Leipzig.
O. R. Reisland.
1900.

VORWORT.

Der Titel des vorliegenden XXXIV. Bandes der Analecta kennzeichnet denselben als Fortsetzung der Bände VIII bis X, welche die Publication unedierter liturgischer Prosen eröffneten. Schon der VII. Band hatte an Sequenzen durchweg nur Inedita gebracht; dieselben stammten aber alle aus der Abtei St. Martial zu Limoges, und um jene Sammlung zu einem vollständigen Prosarium Lemovicense zu gestalten, war ein Bruchteil schon anderswo publizierter Sequenzen mit aufgenommen. In den sich unmittelbar daran anschlieſsenden 3 ersten Folgen der „Sequentiae Ineditae“ erwies sich das Einteilungsprincip nach der Provenienz als weniger zweckentsprechend, und wurden die Sequenzen nach rein sachlichen Gesichtspunkten geordnet; so bildet ein jeder der 3 Bände VIII bis X mit den liturgisch gebräuchlichen Gruppen De Tempore, De Beata, De Sanctis nebst dem Commune Sanctorum ein für sich abgeschlossenes Ganze. Letzterer Einteilungsgrund ist für die vorliegende 4. Folge der Sequenzen beibehalten und wird auch für die weiteren Folgen maſsgebend bleiben.

Dadurch war indessen nicht ausgeschlossen, daſs mehrere liturgische Quellenwerke für diesen Band in der Weise Ausnützung fanden, daſs alle in denselben befindlichen Sequenzen, sofern sie unediert waren, und die sich gröſstenteils eben nur in der betreffenden Quelle vorfanden, unter die eben bezeichneten Gruppen dieses Bandes vollzählig eingereiht wurden, und somit auch die Provenienz der Sequenzen bei der Zusammenstellung in etwa zur Geltung kam. Von diesen Quellenwerken verdienen besondere Beachtung das wohl als Unicum dastehende Missale Petragoricense, gedruckt zu Périgueux 1525, und der durch Alter und Inhalt höchst kostbare Codex Bambergensis Ed V 9. Letzterer ist ein ziemlich reichhaltiges Tropar

von Reichenau, bestehend aus 198 Pergamentblättern von 14,3×19,5 cm, und stammt aus dem 10. Jahrhundert. Dafs die ehemalige berühmte Benedictinerabtei auf der Bodensee-Insel die Ursprungsstätte sei, bezeugen mit Sicherheit das Kalendarium und der Inhalt mehrerer Sequenzen. Schon frühzeitig hatte jene Abtei ganz bedeutende Reliquien der hll. Marcus, Ianuarius, Iohannes und Paulus u. a. erworben. Eben diese Heiligen sind insgesamt durch besondere Sequenzen gerade in dem fraglichen Troparium gefeiert. In der Sequenz „Gaudeant cuncti“ auf den hl. Marcus heifst es ausdrücklich: „Laetetur istis maxime Augia sollemniis, quae sanctum suo evangelistam meruit sinu Marcum fovere.“ In einer anderen Sequenz „Sancti martyris festum“ auf den gleichen Heiligen werden die „Augienses servuli“ erwähnt. Die Georg-Sequenz „Laudes Domino“ schlofs mit der Bitte: „Augiensibus incolis veniam precare apud Deum“; spätere Hand, als die Sequenz auch in anderen Kirchen Verwendung fand, stellte dafür „Babenbergensibus“ oder allgemein „Paenitentibus“ ein.

Das Alter der Handschrift ist durch die Schriftzeichen, welche dem 10. Jahrhundert eigen sind, hinlänglich verbürgt. Dazu kommt, dafs es in der Invocatio auf fol. 46a heifst: „Ottoni, serenissimo imperatori, a Deo coronato, magno et pacifico, vita et victoria.“ Wäre auch der Name der Kaiserin erwähnt, so liefse sich genauer bestimmen, welcher der Ottonen gemeint ist. Leider heifst es aber von der Kaiserin ganz allgemein: „Illi [= N. N.] imperatrici salus et vita.“ Läfst sich daraus folgern, dafs zur Abfassungszeit des Codex das deutsche Reich keine Kaiserin besafs? Das würde nur für die kurze Regierungszeit Ottos III., die bekanntlich bis in den Anfang des 11. Jahrhunderts hinübergreift, Geltung haben; freilich war auch Otto I. nach dem Tode Edithas (946) bis zum Jahre 951 ohne Gemahlin, aber während dieser Zeit führte er noch nicht den Titel „imperator“. Vielleicht aber hat der Schreiber den Namen der Kaiserin einzutragen einfach vergessen, wie es ja auch beim Papste allgemein heifst: „Summo pontifici et universali papae vita.“ Jedenfalls steht nach allem fest, dafs unser kostbares Troparium in der Zeit 965 bis gegen Ende des 10. Jahrhunderts in Reichenau geschrieben ist.

Der Sequenzenbestand desselben beläuft sich auf 98 Nummern, von deren Mitteilung an dieser Stelle füglich Abstand zu nehmen

ist. Von denselben sind 22 Inedita, welche alle im vorliegenden Bande publiziert werden. Leider ist eine weitere Sequenz im Codex (fol. 197) verstümmelt eingetragen; dieselbe lautet:

1. Sancta trinitas,
nostram vocem tempera,

2a. Ut digne modulemur
martyrum trium proelia,

2b. Et mentis passioni
linguae concordent organa.

3a. Ordine suo
cum disponis omnia,

3b. Facile cedit
tibi vocum regula.

4a. Tu muto patri
reddidisti
nata prole famina.

Die breit angelegte Einleitung läfst eine längere Prose erwarten; wir erhalten nicht einmal eine Andeutung, welche drei Märtyrer gemeint sein dürften. Auf fol. 53b werden drei Heilige gemeinsam gefeiert: „Natale sanctorum Hermetis, Augustini et Pelagii“ (letzterer Patron der Constanzer Diöcese); aber das sind nicht drei Märtyrer.

Noch ein Wort über den Utrechter Codex Script. eccl. 375. Obgleich vorwiegend ein Orationale, enthält er eine ziemliche Reihe von Sequenzen, was der Umstand beweist, dafs mehrere der dort verzeichneten Dichtungen thatsächlich in Missalien als Sequenzen sich vorfinden. Bei einigen, weil nur in dieser einen Quelle nachweisbar, liefs sich blofs mit Wahrscheinlichkeit der Sequenzencharakter feststellen; vielleicht gehört die eine oder andere Nummer ins Gebiet der Reimgebete. — Bei manchen Sequenzen ist namentlich der Anfang in dieser Handschrift stark verändert; so z. B. heifst es dort „Salve veri luminis“ statt „Ave novi luminis“; „Vale gaude hymnizantes cum omni laetitia“ statt „Iubilemus collaudantes cum omni laetitia“; „Ave stella mellis stilla“ statt „Mellis stilla maris stella“ u. s. w. Da war es nicht leicht festzustellen, ob nicht mit anderem Anfang dieselbe Sequenz schon anderswo sich vorfinde. Trotz aller Sorgfalt mag so die eine oder andere Sequenz unter falscher Flagge durchgeschlüpft sein, welcher das Prädikat „inedita“ nicht gebührt; die Zahl aber wird sehr gering sein.

Zum Schlusse erübrigt noch eine kurze Erklärung, warum der 3. Folge der Sequenzen erst jetzt nach einem Zeitraume von fast 10 Jahren die 4. Folge sich anschliefst. Schon im Vorworte der 3. Folge (Bd. XI) wurde bemerkt, dafs der Vorrat

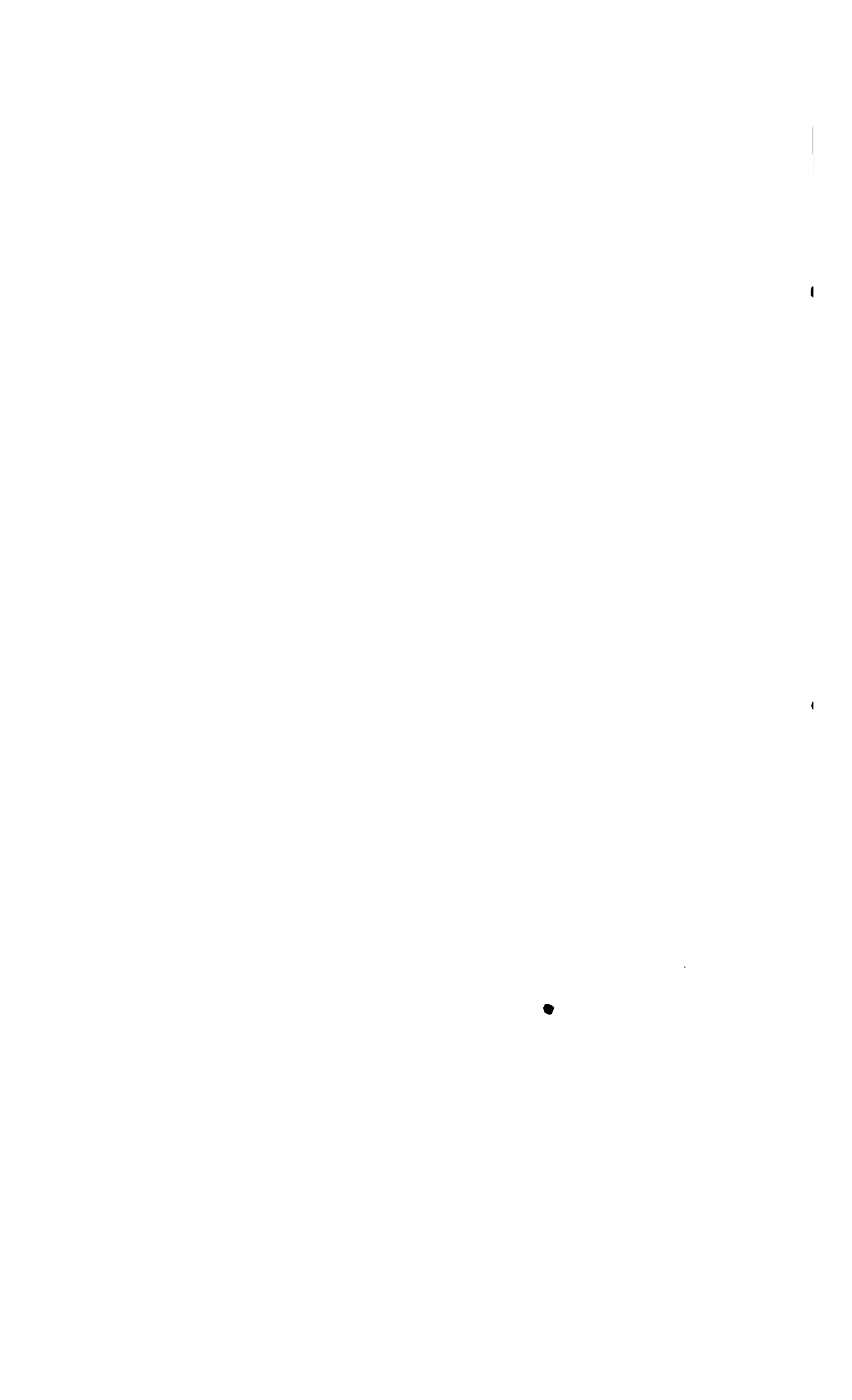
ungedruckter Sequenzen noch keineswegs erschöpft sei, eine Unterbrechung aber eintreten solle, „um das Resultat einiger paralleler in nächster Zeit bevorstehender Veröffentlichungen abzuwarten“. Ein grofs angelegtes, viel versprechendes Werk unter dem Titel „Analecta liturgica“ war nämlich im Erscheinen begriffen. Im Vorwort zum 1. Fascikel (Juni 1888) versicherten die Herausgeber: „Nous avons dans nos cartons plusieurs milliers de proses, d'hymnes, de pièces liturgiques inédites, collationnées sur les manuscrits et les incunables de toutes les bibliothèques de l'Europe..... Nous avons le désir de pouvoir, dans une dizaine d'années, donner un Corpus hymnologicum aussi complet, aussi correct que possible.“ Der Anfang der Publikation war mit den Sequenzen gemacht worden, und zunächst auf diesem Felde sollte den Herausgebern der Vortritt gewahrt bleiben. Das „dizaine d'années“ ist längst abgelaufen, aber statt des kompletten Corpus Hymnologicum liegt leider noch nicht einmal das erste der „plusieurs milliers“ vollständig vor: statt eine jährliche Ausgabe von „at least 400 pages“, wie versprochen wurde, begrüfsen zu können, haben wir bis jetzt nur eine Kalendarien-Sammlung von 352 Seiten und eine Collectio von 861 Sequenzen in Händen. Es wird nun wohl niemand leugnen, dafs die Rücksichtnahme, welche einen Vorsprung von 10 Jahren gewährt, eine bei Publikationen nicht gerade gewöhnliche ist, und so dürfte es uns schwerlich jemand verargen, wenn die Ausgabe unserer Sequenzen nunmehr fortgesetzt wird, und den bereits edierten 1400 Sequenzen zunächst weitere 360 nachfolgen. Der Titel „Sequentiae Ineditae“ müfste freilich infolge der Misset-Weale'schen Publikationen streng genommen in „Sequentiae maximam partem ineditae“ umgeändert werden. Aber der Titel lautet nun einmal so bei den 3 ersten Folgen; schon die Gleichmäfsigkeit spricht gegen die Umänderung des Titels bei der 4. und den nächsten Folgen. Das um so mehr, da auch Misset-Weale den Begriff „Inedita“ relativ fassen. Wir adoptieren voll und ganz die auf dem Titelblatt der Analecta Liturgica gegebene Umschreibung und bezeichnen als Inedita: „Quae apud Daniel, Mone, Neale, Gautier, Schubiger, Wackernagel, Morel, et [sic] Kehrein non reperiuntur.“

Wien, den 19. September 1899.

Clemens Blume.

I.

DE TEMPORE.

1. In Nativitate Domini.

1. Quem

2 a. aethera
et terra
atque mare
non praevalent
totum capere,

2 b. Asinae
praesaepe
infans implet,
caelos regens,
ubera sugens.

3 a. Factor matris
factus hodie est
de matre,

3 b. Creans diem
hodie creatus
in die.

4 a. Nascitur mundo oriens,
Gabriel

4 b. Quem vocavit Emanuel,
Nobiscum

5. Deus.

Trop. ms. Sangallense saec. 11. Cod. Sangallen. 381. — Melodie: Et veritate. — Vgl. Roman. Forsch. IV, 494.

2. In Nativitate Domini.

1 a. De sinu patris verbum emicuit,
Verus Emanuel,
Qui Adam exsulem reposuit
Sede patria
Reddens propria.

1 b. Per prophetas olim nos edocuit
Sicut per Samuel,
Nunc autem relevatos eruit
A miseria
Sola gratia.

2 a. Facit Deus,
Per quod reus
Est salvatus;
Vir Hebraeus
Helisaeus,
Dum sanat reum,
Num salvat eum?

2 b. Nazaraeus,
Hoc est Deus,
Fert reatus;
Manichaeus
Ac Iudaeus
Non idoneum
Sic dicit eum.

3 a. Ut vincatur
De re opinata
Adversarius,
Respondeat,
Aut redeat
Ac vereat-
ur scandalum.

3 b. Audiatur
De virga siccata,
Mirabilius
Quod floreat
Et frondeat
Et proferat
Amigdalum.

4 a. Uterus virginis Repletus seminis Caelestis numinis Tumuit, Sed est causa Fructus clausa Virgaeque fructum habuit.	4 b. Exemplo numinis Nescia criminis Deum vi flaminis Genuit; Non fit ausa Ficti fraus a- firmare, quod signum fuit.
5 a. Spiritus caelitus Micuit, Sincerus uterus Maduit Caelesti rore Caelo distillante.	5 b. Sol merus et verus Splenduit, Dum Deus carneus Adfuit Humano more Manens sicut ante.

Collectan. ms. Voravien. saec. 13. Cod. Voravien. 376 (136). — 1 b, 3 nos eruit. — 2 a, 7 sanat. — 3 a, 6 sq. Ad verum sedem scandalum; offenbar verderbt. Zu vereat-ur vgl. 4 b, 6 sq. a-firmare.

3. In Nativitate Domini.

1 a. Redemptori plebs redempta Et a morte morte dempta Laudes laeta personet;	1 b. Haec est Deo laus iucunda, Cum mens casta, caro munda Et vox vitae consonet.
2 a. Immortalis fit mortalis, Sempiternus temporalis, Natus patri coaequalis Servi formam induens.	2 b. Terris caelum inclinavit, Terram caelo sublimavit, Cum nos sibi sociavit Sua non diminuens.
3 a. Est accensa tunc lucerna, Quando venit lux superna, Quae illustrat omnia;	3 b. Domum mentis tunc evertit, Quando nos ad se convertit Dei sapientia.
4 a. Est inventa dragma, quam perdiderat, Et ad gregem ovis, quae abierat, Reportatur, Cum salvatur Homo, qui perierat.	4 b. Redivivo revertenti osculum Dedit pater, saginatum vitulum Tunc mactavit, Cum salvavit Iuniorem populum.

Grad. ms. S. Audoeni Rotomagen. saec. 13. in. Cod. Matriten. C. 132. — Das weitere fehlt.

4. Haec sequentia canitur in prima missa Noctis Nativitatis Domini.

1 a. Praeter rerum seriem Parit Deum hominem Virgo mater;	1 b. Nec vir tangit virginem, Nec prolis originem Novit pater.

2a. Virtus sancti spiritus
Opus illud caelitus
Operatur;

2b. Initus aut exitus
Partus tui penitus
Quis scrutatur?

3a. Dei providentia,
Quae disponit omnia
Tam suave,

3b. Tua puerperia
Transfert in mysteria,
Mater, ave.

4a. Paranymphus angelus
Ad te missus caelitus
Salutatum,

4b. Videns te corpoream
Voce non corporea
Sic adfatur:

5a. Ave, mundi gaudium,
Regis regum solium
Incarnati,

5b. Illustrans fidelium
Luce mentes omnium
Ex te nati.

6a. Iudicis placatio,
Criminum remissio
Tibi plaudat,

6b. Totus coetus hominum
Et chorus spirituum
Semper laudat.

Grad. ms. Boscoducen. saec. 15. Cod. s. Iohannis Boscoducen. s. n. A. — Officium ms. B. M. V. (Caroli, Regis Siciliae) saec. 14. Cod. Parisin. 1343. B. — 1b, 3 mater B. — 2b, 1 Intus autem exitus B. — 2b, 3 Qui AB. — 4a sqq. fehlen B. — Mehrere andere Quellen (siehe dieselben Anal. XX, Nr. 53) enthalten ebenfalls nur die 3 ersten Strophenpaare. Die Sequenz in der vorliegenden Form dürfte wohl eine spätere Erweiterung sein. — Aufschrift nach A.

5. In Circumcisione Domini.

1. Laude mirandum digna
prosequamur regem,

2a. Qui primum frondosa
paradisi
parentem sede miserans

2b. Expulsum dolosi
virulento
serpentis hausto poculo

3a. Humano nasci
pro genere voluit,
∼∼∼∼∼∼∼∼∼∼∼∼

3b. Per virginalis
aulae auream portam
mundo veniens perdito.

4a. Celsa polorum
∼∼∼∼∼∼∼∼∼∼∼∼
descendens arce summus
tulit membra
servilia Dominus,

4b. Ut nos legislator
archos gravi
nexos sarcinarum
ligamento
legalium solveret.

5a. Masculus hodie
∼∼∼∼∼∼∼∼∼∼∼∼
circumciditur typicus,

5b. Innocens penitus
atque omnium labe
facinorum purissimus,

6a. Incircumcisam sic
vitiis lucido
instruens exemplo

6b. Sanctorum praeclaris
animam coetibus
esse proturbandam.

7 a. Hodie ex eulogio
matris angelico
~~~~~~~~~~~~~~~~
~~~~~~~~~~~~~~~~
Iesu dictatum
~~~~~~~~~~~~~~~~
acceperat vocabulum,

7 b. Qui suum diabolicis
populum vinculis
suae solveret
munere gratiae,
salvator ipse
salutifero purgans
peccamina remedio.

8 a. Te, virgo virginum,
te, stella maris clara,
sancta theotocos,
cernui precamur,

8 b. Ut omni scelerum
zizania pravorum
carnis ac spiritus
simul resecata

9 a. Virtutum ac morum
nitidos floribus
servulos amoenis,

9 b. Maiores cum parvis,
senes ac iuvenes
sexus utriusque

10. Unico filio
precibus commendes
circumcisos.

Trop. ms. Augiense saec. 10. Cod. Bambergen. Ed V 9. A. — Trop. ms. saec. 11. Cod. Capit. Veronen. 107 (100). B. — Trop. ms. Nonantulense saec. 11. Cod. Roman. 1343 (Sessor. 62). C. — Grad. ms. Mutinense saec. 12. Cod. Capit. Mutinen. O I N 16. D.

1, 1 miranda dignum B. — 2 a, 1 frondo B. — 2 b, 2 virulenti B. — 4 a, 4 vilia C. — 4 b, 2 nexus B. — 5 b, 2 omnium labe C. — 6 a, 2 livido B. — 6 b, 3 perturbandam BC. — 7 a, 5 dicatum A. — 7 a, 7 accepit A. — 7 b, 5 salvator fehlt B. — 8 a, 4 concernui C. — 8 b, 1 Et omnis C. — 8 b, 2 in hamo pravorum A. — 8 b, 4 resecato AB. — 9 a, 1 Ut tutum ac B. — 9 b, 1 Maiores et parvulos B. — 10, 2 commenda B. — 10, 3 Iesu Christo B. — Melodie Captiva. Vgl. die Unregelmäfsigkeiten derselben bei Schubiger Nr. 20. — Betreffs der graphischen Wiedergabe s. den Nachtrag dieses Bandes.

6. De ss. Nomine Iesu.

1 a. Nomen Iesu, mel caelorum,
Pax est in ecclesia,

1 b. Turris fortis viatorum
Terrens infernalia.

2 a. Nomen Iesu idolorum
Confringit fabrilia,

2 b. Sublevamen miserorum
Confortat debilia.

3 a. Iesu bone, literarum
Vera refulgentia,

3 b. Da, collapsum tot errorum
Ne vincat versutia.

4 a. Nomen Iesu, decus morum
Per corda fidelia,

4 b. Certa merces bellatorum
In sacra militia.

5 a. Nomen Iesu, iubar clarum
Illustrans terrestria,

5 b. Te collaudat grex tuorum
Exoptans caelestia.

6 a. Iesu bone, rex caelorum,
Nos tibi concilia,

6 b. Ut perenni beatorum
Perfruamur gloria.

Miss. ms. S. Martini Turonens. saec. 15. add. saec. 16. Cod. Turonens. 194.
~~~~~~~~~~~~~~~~

7. In Epiphania Domini.

1. Nostri promat
chori caterva
laude beata
propria
Deo reddens vota.

2 a. Concinat
ipsa laeta
melodia
sonora
sacra praeconia.

2 b. Gaudeat
omnigena
plebs redempta
per ampla
telluris spatia.

3 a. Laetabunda
dies quia
nunc rutilat
epiphaniae
Christi dedicata,

3 b. In qua plura
Dei sonant
mysteria
trinitatis et
gloria unica.

4 a. Adoratur hic intra
positus cunabula,
salus factus inclita
gentium et rex
imperans omnia.

4 b. Hac quoque die ipsa
sanctificat flumina
lavat et membra sua
diluens nostra
foeda peccamina.

5 a. Hic antiqua
renovatur iam natura,
quam iniqua foedarat
olim sententia.

5 b. Baptizatur
Christus lympha, et humana
condicio a noxa
purgatur dolosa.

6 a. Mox spiritus super aquam
manet sanctus consercratam
veluti columba,
intonat
ac voce paterna:

6 b. Proles mea haec dilecta,
quam genui ante saecla,
credite in ipsa,
est quia
mihi complacita.

7 a. Post nuptialia
inter convivia
in vinum vertitur aqua
huius mira potentia.

7 b. Hac virtute sua
perfrui gloria
faciat nos perpetua
ipse, qui regnat aeterna

8. Semper in saecula.

Trop. ms. Benedictinum saec. 12. Cod. Capit. Oscen. s. n. — 6 a, 1 Vox. — Beachtenswert ist die beständig beobachtete Endassonanz in a; vgl. Nr. 25.

8. In Epiphania Domini.

1. Omnes

2a. ergo laetemur,
quia Dei filiolus
hodie
apparuit,
nostrorum
expurgator facinorum,

2b. Quem peperit
dignissima puellula,
fecunda
a spiritu,
Maria,
virgo tamen permansura.

3a. Ipse lavit hominum
crimina,
baptizatus suo
in Iordane fluvio
hodie
a Iohanne praecursore.

3b. Vox et summi parentis
de polis
natum testatur,
virtus adestque almi
spiritus,
sancti datrix charismatis.

4a. Christe piissime,
servulis redemptis
pretioso
sanguine tuo
auxiliare digneris.

4b. Tibi magi tria
munera deferunt
teque Deum
pannis obsitum
et regem regum adorant.

5a. Quae trinitatis
figurant fidem,
patris atque nati,
pneumatis in
quibus regnat unitas.

5b. Te venerari,
trinitas, decet,
sancta et veneranda,
nunc et semper
per omnia saecula.

6a. Te adorant
angeli in caelis
omnesque
virtutes caelorum.

6b. Nos fragiles
etiam homines
in terris
te Deum nostrum laudamus.

7a. Et unanimiter
credula te
ecclesia sancta
per orbem
confitetur perennem.

7b. Nos imploramus omnes
humiliter,
ab omnibus malis
corporis
mentis quoque servare

8. Digneris,
unice omnipotentis
parentis.

Trop. ms. Augiense saec. 10. Cod. Bambergen. Ed V 9. — 3a, 3 eine Silbe Überschufs. — 5a, 3 eine Silbe zu wenig; lies vielleicht parentis atque nati? — 6b, 4 zwei Silben Überschufs, wie immer in dieser Mel. — 7b, 1 sq. Nos humiliter imploramus omnes. — Melodie: Hypodiaconissa.

9. In Epiphania Domini.

1 a. Lucis orto sidere
Quaeramus summopere
Regem regum omnium,

1 b. Quaeramus humiliter,
Non se pandit aliter
Cordibus quaerentium.

2 a. Iacet in praesaepio
Spreto regum solio,
Degens in infantia,

2 b. Formam dans quaerentibus
Calcatis terrestribus
Amare caelestia.

3 a. Herode postposito
Magos cultu debito
Sequamur celeriter;

3 b. Stella duce cursitant
Ad regem, quem praedicant
Regnare perenniter.

4 a. Offeramus typice,
Quod illi magnifice
Tulerunt realiter:

4 b. Tus superno numini,
Murram vero homini,
Aurum regi pariter.

5 a. His donis, o lilium,
Placa nobis filium
Repletum dulcedine,

5 b. Ut possimus libere
Semper secum vivere
Paradisi culmine.

Prosar. ms. Ambianen. (Guilelmi Lovel) anni 1572. Cod. Ambianen 132. — Die Schlufsstrophen 4a sqq. finden sich in späterer Zeit als besonderes Motett verwertet mit der Änderung (4a, 2) „Quod reges magnifice“.

10. In Inventione Pueri Iesu.

1 a. Innovemus gaudia,
Quorum auctrix est pia
Virgo Dei genetrix,
Vitae nostrae alitrix;
Frequentemus hanc hymnis,
Quae iuvat assiduis
Nos suis suffragiis.

1 b. Recolamus, qualiter
Haec Dei nostri mater
Veterem tristitiam,
Per Evae stultitiam
Introductam, reppulit
Gaudiumque retulit
Suis beneficiis.

2 a. Haec inventrix gratiae,
Reparatrix gloriae,
Vena omnis veniae,
Origo laetitiae,
Levamen maestitiae
A nobis continue
Est laudanda strenue.

2 b. Omne datum virginis
Habet partem hominis,
Qui capax est muneris;
Nam partitur omnia
Virgo beatissima
Nobiscum donaria,
Quam amemus intime.

3 a. Nos conformes virgini
Faciamus cernui;
Sit nobis compassio
Super Iesu perdito,

3 b. Sit et iubilatio
Pro invento puero,
Sic pro nostro modulo
Placeamus Domino.

Brev. ms. Trebonen. saec. 15. Cod. Pragen. VI F 20. A. — Cod. ms. Parisien. 1144. saec. 15. B. — Brev. Misnense imp. (Lipsiae?) 1517. C. — „Ad missam Sequentia“ A; „Prosa loco hymni“ C. — 1b, 2 Dei tuam matrem A. — Melodie offenbar: Mundi renovatio. — Verfasser wohl Iohann Hoffmann, wozu vgl. Anal. XXIV, Nr. 2.

11. In festo S. Salvatoris.

1 a. Christo, vero salvatori,
Decantent fideles chori
Laudes et praeconia;

1 b. Cuius nomen elevatum
Super caelos est beatum
Per aeterna saecula.

2 a. Canit sponsa cantum suum:
Oleum est nomen tuum
Diffusum per omnia,

2 b. Quia pascit, quia lenit,
Quia cunctis supervenit
Lucens Christi gratia.

3 a. Namque alabastro fracto
Tuae carnis, dire tacto
Spinis, clavis, lancea,

3 b. Tanta spirat vis unguenti,
Ut odore tam recenti
Vitae dentur mortua.

4 a. Clamat sanguis Abel terrae:
Deus Christe, miserere,
Quia hic est salus vere
Et vita mortalium.

4 b. Quod declarat virtus patris
Eius inimicis atris,
Dum in sinu suae matris
Persequuntur filium.

5 a. At, cum nunc regnat in caelis
Mortis superatis telis,
Hunc persequitur crudelis
Et dira insania,

5 b. Formam cuius inhonorant,
Vultum turpi sputo rorant,
Pedes, manus, latus forant,
Sed quid mirabilius?

6 a. Fons cruoris large manat,
Qui aegrorum membra sanat,·
Nec tortoris mens profanat,
Sed clamat humilius:

6 b. Parce, Iesu immortalis,
Qui es patri coaequalis,
Fove nos sub tuis alis
Et iunge ecclesiae.

7 a. Iam nos scimus, licet sero,
Quod a patre, Deo vero,
Et de sinu eius mero
Carne sumpta veneris.

7 b. Ne nos iungas cum damnatis
Pro commissis perpetratis,
Sed adunes cum beatis,
Cum nos iudicaveris.

Miss. ms. S. Andreae in Scotia saec. 15. Cod. Arbuthnoten. s. n. (neugedruckt unter dem Titel: Liber ecclesiae Beati Ferreani de Arbuthnott. Burntisland 1864). — 4 a, 1 terae. — 7 a, 1 simus.

12. In Transfiguratione Domini.

1 a. Gratis factus Deus homo,
Quos expulerat pro pomo,
Revocat per gratiam,

1 b. Uiam monstrans, ad quam ducit
Et per quam vocatos ducit
Ad promissam gloriam.

2 a. Tres in via gradus pandit
Tresque duces, quibus scandit
Quis ad caeli bravium;

2 b. Tenet Petrus praecedentem
Iacobusque hunc sequentem
Et Iohannes tertium.

3 a. Ex his primam pone fidem,
Post hanc opus bonum quidem,
Quod datur ex gratia;

3 b. Radix Petro fides datur,
Virtus Iacobo signatur,
Per Iohannem gratia.

4 a. Istis tribus comitatus
Hodie transfiguratus
Est in monte Dominus;

4 b. Unus ternus Deus patet,
Nec propheta nec lex latet,
Omnia sunt comminus.

5 a. Super flumen est audita,
Prope montem repetita,
Nunc auditur tertio;

5 b. Assunt duo Dei testes,
Splendent vultus, albent vestes,
Declaratur passio.

6 a. Bene nubes unitatem,
Tres sub nube trinitatem
Bino dant ternario.

6 b. B . . . .
. . . .
. . . .

7 a. Assit ergo fides vera,
Spes in nobis sit sincera
Caritatis glutino.

7 b. Sic configuremur Deo,
Nec pars nostra sit cum reo
Pio dante Domino.

Miss. Abulense imp. Salamantiae 1510. — 2 b, 2 hunc fehlt. — 2 b, 3 Et fehlt. — 4 b, 1 Deus pater. — 4 b, 3 sunt communia. — 6 b scheint zu fehlen: Das Akrostichon verlangt eine mit B beginnende Strophe, und namentlich bildet „glutino“ keinen reinen Reim mit ternario, wohl aber mit Domino. — Den Verfasser nennt uns das Akrostichon: Gutterius abbas.

13. In Transfiguratione Domini.

1. Laetentur in Christo rege
Sion et exsultent filiae.

2 a. In regali Dei nato,
Maiestate declarato,
Se claros exhibeant,

2 b. Qui regnantem in decore
Post eclipsim huius horae
Videre desiderant.

3 a. Haec regnandi prophetia
Dulci canit melodia
De futuro saeculo;

3 b. Exsul nunc a summo bono,
Qualis sit futurus, homo
In hoc discat speculo.

4 a. Gloriose instauratur
Et a Deo illustratur
Haec transfiguratio;

4 b. Vestis, locus, tempus, cuncta
Sacramentis sunt fecunda,
Cuncta probat ratio.

5 a. Verum David Salomonem
Post extinctum Absalonem
In throno iam ordinat,

5 b. In quo pater sibi placens
Et serenum iubar clarens
Christi regnum consecrat.

6 a. Pro spe nostra et salute
Ut sol in sua virtute
Lucet septempliciter,

6 b. Christi vultus enitescit,
Immo sane plus clarescit
Sole multiplicius.

7 a. Albet nix in vestimento,
Ex utroque testamento
Ministri conveniunt;

7 b. His venturum Christum ducem
Duo signant, tres in lucem
Trinitatis prodeunt.

8 a. O beatae viri sortis,
Quibus non gustandae mortis
Crescit repromissio,

8 b. Donec regni venustatem
Cernerent et maiestatem
Hominis in filio.

9 a. In Moyse et Helia
Iesum lex cum prophetia
Messiam glorificant;

9 b. Christus vivens hic viventis,
Alter subdi dormientis
Statu suo indicat.

10 a. Nemo crucem perhorrescat,
Nullus pati pertimescat
Cum divino munere;

10 b. Gloria se sublimandum
Et honore coronandum
Valeat praesumere.

11 a. O paternae splendor lucis,
Da in forma tuae crucis
Nobis tecum commori,

11 b. Ut tuo resuscitatos
Configures conformatos
Claritatis corpori.

Grad. ms. Gelense saec. 15. Cod. Gelen. s. n. — 8a, 1 O beati. — 11b, 1 Ut tui.

14. De Passione Domini.

1 a. Salve, salutare lignum,
Gloriosae crucis signum,
Triumphale signiferum;

1 b. Te sacravit homo-Deus,
Iesus Christus Nazareus,
Redemptionis pretium.

2 a. O Maria, mater pia,
Caritate vulnerata
Per passionis gladium,

2 b. Crucifixum non deplores,
Pro redemptis sed implores
Mori dignantem filium.

3 a. O Iohannes, virgo sancte,
Adoptionis matris tantae
Per amoris signaculum

3 b. Sacramenti conditorem
Placa, sponsum, salvatorem
Ecclesiae fidelium.

4 a. Rex honore coronatus,
Patronus et advocatus
Esto tuorum pauperum;

4 b. Pastor, ovibus intende,
Vitae pascua impende,
Nobis dona praemium.

5 a. Te fontem
gratiarum omnium,

5 b. Te summum
gaudiorum gaudium,

6. Cum Deo patre et spiritu sancto
Confitemur in saeculum.
Alleluia.

Grad. ms. Dusseldorpien. saec. 15. Cod. Dusseldorpien. D 11.

15. De Passione Domini.

1 a. Postquam Iesus sic cenavit,
Oliveti transmeavit
Montem cum discipulis.

1 b. Ter oravit et expavit,
Deum patrem invocavit
Oculis flebilibus.

2 a. Sanguis cutem pertransivit,
Tremefactus et emisit
Sudorem sanguineum.

2 b. Iudas Iesum salutavit,
Ipsum ore osculavit,
Pium malus tradidit.

3 a. Tunc ad terram est prostratus,
Funibus illic ligatus
Et catenis ferreis;

3 b. Hinc ad Annam est translatus,
Alapis colaphizatus;
Poena gravis fuerat.

4 a. Irridentes, exspuentes
In faciem sanctissimam
Coetus hunc condemnaverat.

4 b. Quo Pilato praesentato,
Ab Herode refutato,
Spreto cum cohortibus.

5 a. Cuius vestes doponentes,
Ac ad statuam ligantes,
Flagellis grave caeditur,

5 b. Coronam spineam plectentes,
Crudeli modo trucidantes
Caput eius sanctissimum.

6 a. „Ave, ave, rex“ psallentes
Milites, hunc illudentes
Flexis suis genibus.

6 b. Iesu educto a Pilato
„Ecce homo“ proclamato
Sententiae hic traditur.

7 a. Crucem solus baiulabat,
Crucifigendum corpus dabat
Et emisit spiritum.

7 b. Corpus eius deponitur
Ac sepulturae traditur;
Veritas attestatur.

8 a. O Iesus dulcissimus,
Te summum bonum petimus
Pro munere retributionis:

8 b. Quando corpus morietur,
Tua virtute anima perducetur
Ad regnum cum salute.

Grad. ms. Franciscan. Csiksomlyoen. saec. 15. Cod. Mus. nat. Budapestin. 3. A. — Miss. sec. notulam domin. Theutonic. imp. Nurembergae (Schöchs) s. a. B. — 1 a, 3 cum tristitia. B. — 1 b, 1 oravit ter expavit B. — 2 a, 1 pertransiit A. — 2 b, 1 Iesum Iudas B. — 2 b, 2 Osculari non expavit (wohl Korrektur der Perfektform osculavit) B. — 3 b, 1 est traductus B. — 3 b, 3 gravi A. — 4 a, 2 In fehlt AB; l. Faciem percutientes? — 4 a, 3 Seniorum hic coetus hunc A. Hic coetus B; — 5 a, 1 Eius B. — 5 a, 3 gravibus B. — 5 b, 3 Et caput B. — 6 a, 1 Ein Ave fehlt AB. — 6 b, 1 Iesu reductu cum Pilato B. — 7 a, 2 Ad crucifigendum B. — 7 b, 2 datur AB. — 7 b, 3 Et resurrexisse die tertia veritas AB. — 8 a, 1 Iesu dulcissime AB. — 8 a, 2 summum in bonis AB. — 8 b, 1 moritur A. — 8 b, 2 sq. Tunc in virtute sancta tua perducetur ad regnum B. — A bietet auch die Melodie, welche wegen schrecklicher Verwilderung des Textes unbrauchbar ist.

16. De Tunica Domini.

1 a. Exultando sacras laudes
Corde pio Trevirenses
Promant Christo Domino,

1 b. Cuius habent per Helenam
A supernis ordinatam
Sacrosanctam tunicam.

2 a. Hanc prophetae praedixerunt
Et in scriptis reliquerunt
Profuturam posteris,

2 b. In ovili Trevirorum
Maximilianus horum
Protector et dominus.

3 a. Sanctum nactus propositum
Iubet quaeri depositum
Tunicae dominicae.

3 b. Praesul fide loricatus
Paret Caesari Richardus
Quaerens [hanc] magnifice.

4 a. Tunicae ipse thesauro
Invento offert populo
Contuendum inclite;

4 b. Fidei sinceritatem
Offert cunctis, sanitatem
Languidis a crimine.

5 a. Invisuri tantum pignus
Vitiorum primo limus
Deponatur animae,

5 b. Nam reticulata sacris
Est almae virginitatis
Manibus christiferae.

6 a. Corpus Christi sacrosanctum
Tangit pignus hoc et tantum
Crescens nutu flaminis,

6 b. Sanat aegram per virtutem,
Vi nervorum dissolutam
Fluxum stringens sanguinis.

7 a. Tantam ergo Christi vestem
Morbum carnis atque pestem
Mentis avertentem omnes
Collaudantes veneremur
Sinceris affectibus.

7 b. Ipsa enim exstat vestis,
In qua Christus crucifixus
Et ad mortem usque lassus
Vidit sortem iuxta scripta
Mitti a militibus.

8 a. Per quam sacra conservetur
Ecclesia et laetetur
Pace freta, Deo detur
Honor, Deus et precetur,
Schismata ne irruant.

8 b. Fili Dei, te laudamus,
Confitemur, adoramus,
Tunica nam tua dignos
Nos fecisti, sublimandos
Nunc et in perpetuum.

Miss. Trevirense imp. Confluentiae 1547. — 4 a, 1 thesauro ipse. — 5 b, 1 reticulatam. — 7 a, 1 Tantum. — 7 a, 3 Mentem. — 7 b, 2 in quam. — Verfasser Johannes de Enen, Weihbischof von Trier.

17. Missa de Tunica Inconsutili.

1 a. Plebs pistica, prome laudes
Redemptori, cuius gaudes
Habitu dignissimo,

1 b. Fide firma per quem audes
Hostiles vincere fraudes
Agressu tutissimo.

2 a. Vestis haec est manuale
Matris opus virginale,
Actum sine sutura;

2 b. Corpus tegit filiale,
Donec debitum mortale
Ferret pro creatura.

3 a. O mirandum vestimentum,
Cuius aetas dat augmentum
Ab eius infantia;

3 b. Simul sumunt incrementum,
Nullum vestis nocumentum
Gerens, labis nescia.

4 a. Hanc Iudaei rapuerunt
Et sortem super miserunt
Nolentes partiri;

4 b. Nam, quod vates praedixerunt,
Haec ignari perduxerunt
Effectum sortiri.

5 a. Quam ab oris gentilium
Imperator fidelium
Karolus extraxit,

5 b. Regno gestante lilium
Per virtutis auxilium
Haec famam protraxit.

6 a. Ab argento sumpsit nomen
Oppidum, quo dedit numen
Sacram collocari,

6 b. Ubi gratis dat iuvamen
Christicolis hoc velamen,
Dignum decorari.

7 a. Guerrarum per intervalla
Vestis muro latens illa
Stat nullo sciente;

7 b. Unde fulgent miracula,
Monachorum oracula
Angelo ducente.

8 a. O quam certa probatio,
Indiscreta devotio
Militi frangenti,

8 b. Cui vitae sedatio
Fuit et restauratio
Reatum lugenti.

9 a. Ut fore Christi tunicam,
Quam mater egit unicam,
Fidelis confidat,

9 b. Gratiarum mirificam
Et nostrae precis amicam
Hanc nullus diffidat.

10 a. Quam colentes post mortalem
Stolam Christus immortalem
Det ferre nuptiis,

10 b. Perducens ad triumphalem
Collaetantes Hierusalem
Summis deliciis.

Miss. Parisiense imp. Parisiis 1541. — 6 a, 1 sq. weist auf Argenteuil.

18. De Corona Spinea.

1 a. Ad honorem
Cantemus coronae Christi
Alleluia.

1 b. Hac corona
Mundent sacri flatus dona
Corda nostra.

2 a. De spinis conficitur,
Quibus Christus pungitur,
Diadema.

2 b. Christi sanguis funditur,
Qui nobis efficitur
Medicina.

3 a. Nam, cum caput pungitur
Christi et comprimitur
Hac corona,

3 b. Daemon tunc confunditur,
Synagoga sternitur
Semper caeca.

4 a. Sertum pro supplicio
Fit et pro ludibrio
A profanis;

4 b. Est spinarum punctio
Iucunda devotio
Christianis.

5 a. Crux, corona spinea,
Clavi, simul lancea
Erunt in novissima
Die illa,

5 b. Et Christi tunc varia
Patebunt supplicia
Per vexilla regia
Haec praedicta.

6 a. Tunc erunt vetera
Deiecta scelera,
Et damnabitur
gens misera.

6 b. Nostra sint opera
Sic salutifera,
Ut cantemus in
patris dextera.

Miss. Petragoricense imp. Petragoricae 1525. — 1 b, 2 sacri pneumatis. — Melodie: Laetabundus.

19. De Corona Spinea.

1a. Speciali gloria
Cunctis in memoria
Christi sit martyrium;

1b. Dulcis recordatio,
Qualis amicatio
Fuit illud omnium.

2a. Homo, pensa suaviter,
Pro te Christus graviter
Passus est suspendium.

2b. Clavi, crux et lancea,
Fel, arundo, spongia
Sint in visu mentium;

3a. Plus corona spinea,
Rubens et sanguinea,
Sacrum plectens cranium,

3b. Lotrix nostri criminis,
Victrix Orci liminis,
Sublevans excitium.

4a. Florum flos egreditur
Spinam, qua flos laeditur
In salutis gaudium.

4b. Hanc ut crucem Dominus
Tactu sacrat, non minus
Sibi sit praeconium.

5a. Lex hanc typat Moysi
Sertis Maon Isai
Saul cingens filium.

5b. Hac divinae gratiae
Supplicemus facie
Frui det caelestium.

Miss. ms. Ultraiectin. saec. 15. Cod. Ultraiectin. 402. A. — Miss. ms. Ultraiectin. saec. 15. Cod. Haagen. V 25. B. — Miss. ms. Ultraiectin. saec. 15. Cod. Bruxellen. 15073. C. — Miss. ms. Capellae Leprosorum prope Horn. saec. 15. Cod. Weerten. s. n. D. — Grad. ms. anni 1542. Cod. Bruxellen. 4767. E. — Sequent. ms. Campen. anni 1462. Cod. Darmstadien. 521. F. — Miss. Traiecten. imp. Antwerpiae 1540 (W. Moll, Hymnen en Sequentien). G. — 1a, 1 Specialis F. — 1a, 3 Sit Christi CDE. — 2a, 2 Per te F. — 2b, 3 in viso CDE. — 3a, 3 plectens carminum F. — 3b, 2 Victrix orti luminis F. — 4a, 1 sq. egreditur | Spinam qua flos fehlt A. — 4a, 2 Spina B. — 4b, 3 Sibi sit fehlt F (eine Lücke); Sibi fehlt G. — 5a, 1 In hanc F. — 5a, 2 Sertus CDFG. — 5b, 1 Hanc divinae CDEFG. — Melodie: Veni sancte Spiritus.

20. De Corona Spinea.

1a. Iam caelorum hierarchia
Dulcisona melodia
Psallat regi gloriae,

1b. Psallat omnis creatura
Laureato iam praedura
Corona victoriae.

2a. Sion nata, fac egressum,
Diadema vide pressum
In caput dominicum,

2b. Quo synagoga crudelis
Mater illud spinae telis
Coronavit caelicum.

3a. Immundatur sacra cutis,
Maculatur foedis sputis
Clara regis facies,

3b. Flagellatur dulcis Iesus
A Pilato, ut sic caesus
Zeli cedat rabies.

4a. Exiit hinc ferens sertum
Diris sentibus refertum
Manibus sacrilegis,

4b. Exclamavit tunc proterva
„Crucifige hunc“ caterva,
„Hunc perversorem legis.“

5 a. Salve, lignum memoria
Dignum, per quod scoria
Cessavit protoplasti,
Cui gyro orbis fasti
Nullum coaequatur.

5 b. Sit benedicta florida
Corona, quae rorida
Fit virgineo rore,
Christi nobili cruore,
Per quem fecundatur.

6 a. Caelum stupet, terra tremit,
Quod arundo spinam premit
In sacratum lilium,

6 b. Eclipsavit lux solaris,
Ubi sensit in amaris
Poenis Dei filium.

7 a. Telluris apertura
Petrarumque scissura
Hunc Deum est fassa,

7 b. Sed nefanda natio,
Cuius caeca ratio,
Huic non est compassa.

8 a. Haec attende, credula
Gens, et voce sedula
Clama cum propheta:

8 b. Quae reddam vota pia
Deo, qui ludibria
Tulit sine meta?

9 a. Pietas Domini multa,
Nam rogat, ut sit inulta
Tortorum malitia;

9 b. Quis audivit tale donum?
Redditur pro malo bonum,
Pro bono supplicia.

10 a. Fili Dei, mitis agne,
Regum dominator magne,
Peccantes non despice,

10 b. Obscurato pridem velis
Vultu, nunc fulgente caelis
Plasma tuum respice.

11 a. Te precamur, nobis praesta,
Ut coronae tuae festa
Recolamus cernui,

11 b. Recolentes, pater, nosce,
Libro vitae nos deposce
Aureola perfrui.

12 a. O cunctorum causa prima,
Summa gubernans et ima,
Fac nos te diligere

12 b. Fide recta, spe perfecta,
Ut cum turba praeelecta
Semper queamus vivere.

Seq. ms. Lunaelacense saec. 15. Cod. Vindobon. 4088. A. — Miss ms. Claustroneoburgense saec. 15. Cod. Claustroneoburgen. 608. B. — Miss. ms. Claustroneoburgense anni 1479. Cod. Claustroneoburgen. 612. C. — Miss. ms. Claustroneoburgense saec. 15. Cod. Claustroneoburgen. 616. D. — 2 b, 2 Nostre illud A; Martyr illa B. — 3 a, 1 Inudatur B, Inundatur C. — 4 b, 1 tunc fehlt BCD, — 4 b, 3 Hunc fehlt BCD. — 5 b, 1 Fit A. — 5 b, 2 quae fehlt BCD. — 6 b, 2 sentivit amaris A. — 7 b, 2 Cuius excaecatio A. — 8 b, 1 reddas A. — 10 b, 2 Vultu fehlt A; fulgens A. — 11 a, 3 Recolentes A. — 11 b, 1 pater noster A.

21. De Corona Spinea.

1 a. Gens Gallorum, iucundare
Te prae cunctis abundare
Sabaoth in vinea;

1 b. Voce pia memorare
Donum Dei singulare
De corona spinea.

2 a. Quam cum turba praelatorum
Ludovicus, rex Francorum
A Philippo tertius,

2 b. Magna cum devotione
Passionis et coronae
Attulit Parisius.

3 a. Quam Venetarum incolis
Praeses Constantinopolis
Obligarat in pignore,

3 b. A Pipinis et Carolis
Honorandam christicolis
Tuo redemit tempore.

4 a. Providit heres . . .,
Quod regis nuntii . .
Non inconsulte precore

4 b. Attulerunt in Franciam
Latriae terrae propriam
A latialis lutore.

5 a. Felix proles Hectorea,
Gens in bello fulminea,
Felix Francorum filius,

5 b. Gens audax, a qua postea
Lutetium urbs antea
Dicta fuit Parisius.

6 a. Sanctis cuius doctoribus
Et invictis militibus
Victrix et doctrix galea,

6 b. His ut praedicatoribus,
Istis tamquam martyribus
Sacra mittitur aurea.

7 a. Plebs gratiae singularis,
Quae propter haec congregaris,
Coronae sollemnia

7 b. Dum canendo gratularis,
Inde ne obliviscaris
Coronae mysteria.

8 a. Christus fuit coronatus,
Sed coronae cruciatus
Pungentis angustia;

8 b. Victor fuit laureatus,
Fuit tamen sociatus
Dolor cum victoria.

9. Honor spinae sociatur,
Ut fidelis habeatur
Mentis in memoria.

10 a. Et attende, plebs devota,
Cui ratio non est nota,
Ex spinis [cur] laurea,

10 b. Et quid per hoc figuretur;
Istud enim, ut videtur,
Factum est propterea:

11 a. Nam corona, quae beatis
Erit, fiet haec damnatis
Ac reprobis spinea,

11 b. Quando Christus iudicabit,
Quando purum separabit
Triticum a palea.

12 a. Nunc devoti supplicamus,
Ut in mundo sic vivamus,
Quod sequantur gaudia;

12 b. Hic coronam celebramus,
Coronati gaudeamus
Aeterna praesentia.

Sequent. ms. saec. 16. Cod. Ravennaten. 139. 5. S. — 6 a, 3 Victri doctrix. — 6 b, 1 His in. — 11, a 2 Exit. — 12 a, 3 Quod rem que gaudia. — 12 b, 1 Hec coronae celebremus. — Abgesehen von anderen Dunkelheiten des Textes ist zu beachten, dafs die 2 ersten Verse von 2 b mit den entsprechenden von 2 a nicht, wie es sonst durchweg der Fall ist, reimen; ähnlich bei Str. 10 u. 11 nicht gleicher Reim.

22. In Parasceve Domini.

1. Pater, qui commoda
omnia regis
ubique pariter
cum propria subole,

2. Quam pro nostro
admisso scelere
hodie das in escam
pro omnibus populis.

3. Traditur patrator mundi
per manus miseri Iudae
infidis Iudaeis
ad crucifigendum,

4. Ut nos a morte eripi
valeremus gratias
persolventes.

5. Magnus in orbe sacerdos
hodie immolatur
pro salute mundi.

6. Huius in morte
sol tenebrescit,
infernus ac tellus
seminant lacrimas
cum tremore.

7. Latro ipsum agnovit,
dum penderet in cruce,
dicens: Domine
mei memento;
at Iesus ait: pateant
tibi et in me sperantibus
ianuae paradisi.

8. Qui passurus advenisti
propter nos,
prophetice prompsisti:
ero mors tua, o mors.

9. Teque vinciri
voluisti
nosque a nostris
vinculis eripuisti.

10. Vita in ligno
moritur,
infernus et mors
rugiens spoliatur.

11. Sancti, qui tenebantur
in morte capti,
in voce lacrimabili
clamaverunt: advenisti
redemptor noster,
quem exspectabamus.

Trop. ms. Vicense saec. 11/12. Cod. Capit. Vicen. CXI. — Wie die Neumen erkennen lassen, ohne Parallelismus.

23. De sancto Sepulcro.

1. Victimae paschali laudes
Christo nunc persolvemus.

2a. Agnus redemit oves
Christus morteque sua
Reconciliavit
peccatores,

2b. Mors et vita duello
Diro in isto bello,
Dux vitae mortuus
regnat vivus.

3a. Dic nobis, Maria,
Numquid tumbam vidisti,
Sepulcrum Christi viventis
Et gloriam eius resurgentis?

3b. Angelicos testes
Produxisti et vestes,
Quod Christus certe surrexit
Praecedens suos et quos dilexit.

4 a. Credendum est magis almae
Mariae his verbis,
Quam Iudaeorum
factis protervis.

4 b. Scimus Christum surrexisse
ab hac tumba vere,
Tu nobis, Christe
rex, miserere.

Miss. Wratislavien. imp. Cracoviae 1505. — Mel. selbstverständlich: Victimae paschali.

24. De sancta Cruce.

Salve crux, salve mundi salvatio, salve.
Arbor ave vitae, fructus vitae viret in te,
Est odor et gustus tuus eximius, pretiosus,
Vitae deliciae sunt in te, vivimus ex te.
Nascitur ex ligno mors, per lignum moritur mors,
Mors moritur per te, nos vita resuscitat in te,
Vivificat vetiti defunctos germine ligni,
Victos per lignum dat per te vincere lignum.
Vicit enim ligno mors, victrix obtinuit nos,
Consuit ex foliis, heu, perizomata nudis,
Ex vitae ligno seclusit traduce ligno,
Mors nos excedit; hanc, crux, tuus esus abegit.
Nos mors evomuit, in te dum vita pependit,
In te, mors mortis, sanguis profluxit erilis.
O lignum vitae, crux, nostra redemptio, salve.
In te Leviathan est captus, Adam reparatus,
Per te chirographum rescinditur evacuatum;
Pondus dulce ferens peccati pondera deles,
Eden es clavis, mundi tutissima navis,
Carbasus et transtrum, remex antemnaque, clavum,
Es via, dux et piratis erebi dominaris,
Provehis et munis nos, adversantia punis,
In portum ducis, sub abyssum mersa reducis
Scylleosque canes a nostris morsibus arces.
Arbor ave σταῖρος, salva, Deus ἀθανατὸς, nos;
Non tradas morti, quos in cruce vivificasti,
Contra quodque malum crucis exsere, Christe, tropaeum,
Non tibi despecti sint, pro quibus occubuisti,
Et quorum pretium tuus est cruor in cruce fusus,
Sed meminisse velis, quod factus es hostia nobis,
Quod pro vulneribus nostris es vulnera passus.
Antidoto vitae contritos corde medere,
Quod placet, id confer, quidquid tibi displicet, aufer,
Iunge tibi tua membra, sit in te sessio nostra.
Victor mortis, ave; crux, vitae gloria, salve.

Grad. ms. Epternacen. saec. 12. Cod. Parisien. 10510. — Aus der gleichen Quelle Reiners (Die Tropen-Prosen u. Präfationsgesänge 1884, S. 90), nicht ohne einige störende Lesefehler. Ziemlich mifsglückt ist die Ausgabe von F. X. Kraus (Österreich. Vierteljahrsch. f. kath. Theol. II, 54 sq.) — Als Verfasser möchte Reiners auf Grund der Helenismen den Abt Thiofrid vermuten. — „Titulus: Dulce lignum.“

25. In Exaltatione s. Crucis.

1 a. Prodeunt vexilla
nunc regis aeterni
praeclara,

1 b. Fulgent mysteria
crucis vivificae
sacrata.

2 a. Est in qua
praecellentissima hostia

2 b. Immolata
redemptionis gratia,

3 a. Iam pretiosissima
Christi pendent viscera
in cruce celsa,
tenduntur membra,
manus ac vestigia
clavis confixa.

3 b. Vulneratus lancea
nostra lavit crimina,
sanguis et aqua
profluxerunt,
et mundantur maria,
aer et terra.

4 a. O nimis fulgida
et decora
arbor beata
et ornata
regis purpura.

4 b. Tu digno stipite
es electa
tangere membra
gloriosa
ac sanctissima.

5 a. Super universa ligna
cedrorum celsior sola,
pependit in qua
Dominus, mundi vita.

5 b. David fidelis carmina,
quae cecinit, adimpleta
credimus, regnat
Deus de ligno quia.

6 a. Salve, crux pretiosa,
salve, crux veneranda,
quae Christi es
corpore dicata;

6 b. Tu es, crux veneranda,
tu es, crux adoranda,
digna mundi
portare talenta.

7. O crux gloriosissima,
omnium spes unica,
nostra poscit caterva,
veniam reis dona,
ut gaudeamus per saecla.

Miss. Abulense imp. Salmanticae 1510. — 2 a, 2 Et in quam. — 3 b, 4 scheint verderbt. — 6 b, 3 sq. portare mundi.

26. „Philothei monachi Casinensis in sacrosancto resurrectionis die Sequentia."

1 a. Laudent caeli conditorem,
Laudet terra redemptorem
Mirans eius gloriam;

1 b. Laeta dies sit redemptis,
Lingua promat resurgentis
Domini victoriam.

2 a. Dies namque celebratur,
In qua nostrae praesignatur
Carnis resurrectio;

2 b. Agnus vicit nunc draconem,
Nunc submersit Pharaonem
Rubri maris sectio.

3 a. Imber abit et recessit,
Hortus noster iam florescit,
Perfluunt aromata;

3 b. Sponsa fulvos inter flores
Christi currit post odores
Concinens alleluia.

4 a. Peccatorum sonent plausus,
Ionas ceti ventre clausus
Hodie proicitur;

4 b. Philistaeos verus David
Et Goliam superavit,
In quo Satan vincitur.

5 a. Postquam diu tritus sedit,
Bona tandem Iob accepit
Duplicis substantiae;

5 b. Samson urbis tulit postes,
Viro forti cedunt hostes
Caelestis potentiae.

6 a. Nunc Aegyptus spoliatur,
Plebs Hebraea nunc ditatur
Sempiterno munere;

6 b. Hoc tu nobis praestitisti,
Christe Iesu, cum venisti
Iugum nostrum tollere.

7 a. Mortis hamum tunc celasti,
Cum te nobis coaptasti
Carne cinctus lutea;

7 b. Nunc infernum momordisti,
Morte mortem peremisti
Dei cinctus framea.

8 a. Portas aeris confregisti,
Victor, Christe, surrexisti
Pede calcans tartara.

8 b. Dulcis Iesu, pastor vere,
Tu nos tecum fac gaudere
In aeterna saecula.

Miss. Casinen. imp. Venetiis 1505.

27. In Resurrectione Domini.

Feria Quarta.

1 a. Splendent, ecce, novi
rutilantia festa diei,

1 b. Azima fermento
quibus est plebs laeta repulso.

2 a. Non haec Ebraici
vetus est celebratio phase,

2 b. Agnus praecipuam
tulerit haec ille figuram.

3 a. Etenim nostrum
pariter
pascha crucis
tulit suspendia,
uterque postis
intinctus,
ac piaculo
tanti criminis
luminaria
templi cum velo scissa.

3 b. Si primogenitus
Israel
conferatur
Aegypto,
qui carior cunctis
habebatur populis,
utrosque,
licet caesos,
parebit illos corpore
tantum, illos anima.

4 a. Nam nocte
media claustra
inferni disrupta
fideliumque omnium
redemptio facta.

4 b. Vetera
iam recedant
fermenta,
erumpant azima,
induantur nova.

5. Crucifixus Dominus
pro homine
eadem die,
qua creavit hominem,
mortuus atque sepultus,
velut in principio sua
cuncta patrarat opera.

Trop. ms. Dertusense saec. 13. Cod. Capit. Dertusen. s. n. — Die Hexameter 1a—2b Entlehnung. — 3b, 4 Aegyptus. — 3b, 10 tamen. — 4b, 5 diutantur nova. — 5, 1 Domino. — 5, 6 suo. — Kein Parallelismus.

28. In Resurrectione Domini.

Feria Quinta.

1. Alleluia,

2. Sabbato namque
quievit sepultus
lapide,
ut veteris cuncta
fuisse factus sum,
cenantur iam novae
umbra.

3. Eoa lux occurrat
octava,
quae est et prima,
evigilet,
qui dormierat
et potum mortis biberat,
det tristi mundo gaudia,
qui eius tulit peccata.

4. Iam surrexit,
iam se ostendit,
iam cunctorum per ora
volitat hac aula:

5. Lauda, iubila,
hymniza, decanta,
plebs nunc tu christiana,
cum Christo commortua
et convivificata,
adhuc per aevum
resurrectura.

6. Dole et ange, Iudaea,
quae amisisti quondam
misera tutorem
tui; fornicaria,
redi ad eum,
qui te dilexit
ab adulescentia,
ut nobiscum sis sponsa

7. Eius, qui cum patre
et spiritu sancto unus
vivit Deus et regnat
per cuncta saecula.

Trop. ms. Dertusense saec. 13. Cod. Capit. Dertusen. s. n. — Nach Ausweis der Neumierung ohne Parallelismus. — 2, 4 sqq. unverständlich. — 4, 4 haec aula.

29. In Resurrectione Domini.

Feria Quarta.

1. In exitu Israel
de Aegypto
Est cantandum
Alleluia.

2a. Est Aegyptus spoliata,
Hebraeorum gens ditata
Alleluia.

2b. Pharaonis currus multus
In profundum est sepultus,
Alleluia.

3 a. Eius posse est absorptum,
Tu, plebs Dei, tenes portum,
Alleluia.

3 b. Tu, plebs Dei, sis in laude,
Canta Deo et adplaude,
Alleluia.

4 a. O rex Achim, es deceptus,
David noster est erectus,
Alleluia.

4 b. Contra datam sibi sortem
Ionas noster vicit mortem,
Alleluia.

5 a. Samson Gazae seras frangit,
Orcus suas fractas plangit,
Alleluia.

5 b. Dagon cadens est confractus,
Daemon pugnans est subactus,
Alleluia.

6 a. Raab dedit filum nosse,
Quantum, quale crucis posse,
Alleluia.

6 b. Postis cruce consignatur,
Plebs a morte liberatur,
Alleluia.

7 a. Verus agnus immolatur,
Via vitae nobis datur,
Alleluia.

7 b. Fracto iugo dirae mortis
Resurrexit leo fortis,
Alleluia.

8 a. Resurrexit Christus vere,
Nequit illum mors tenere,
Alleluia.

8 b. Iesus fuit monumento,
Resurrexit, plebs, memento,
Alleluia.

Grad. ms. Sedunen. saec. 13. Cod. Capit. Sedunen. s. n. A. — Sequent. ms. Sedunen. saec. $^{18}/_{14}$. Cod. Capit. Sedunen. s. n. B. — Sequent ms. Sedunen. saec. 14 et 15. Cod. Capit. Sedunen. s. n. C. — Sequent. ms. Sedunen. saec. $^{15}/_{16}$. Cod. Capit Sedunen. s. n. D.

30. Sabbato post Pascha.

1 a. Resurrexit amor meus,
Iesus, qui est homo-Deus
Et dulcis memoria.

1 b. Resurrexit de sepulcro
Qui pependit ligno pulchro,
Per quod ad iustitiam

2 a. Resurrexit Christus vere
Et hoc teste muliere,
Cui primo apparuit;

2 b. Resurrexit sol refulgens,
Qui peccamina indulgens
Toti mundo claruit.

3 a. Resurrexit, ut non flerent
Disciputi sed gauderent
In eius praesentia;

3 b. Resurrexit, ut surgamus
A vitiis et eamus
Per eius vestigia.

4 a. Resurrexit morte trita
Iesus, qui est tuta vita
In eum credentibus;

4 b. Resurrexit flos decoris,
Ut sit balsamus odoris
Post ipsum currentibus.

5 a. Resurrexit pius frater,
Qui est semper dulcis pater
In via et patria;

5 b. Resurrexit, ut fraterno
Solacio et paterno
Fruamur in gloria.

Miss. Fontrebalden. imp. Parisiis 1534.

31. Dominica in Albis.

1 a. Psallat chorus
Nunc sonorus,
Si tamen promeruit,

2 a. Turba recens,
Quam fons praesens
Christo quoque genuit,

3 a. Omnes simul christiani
Sacrificio paschali
Laudes dare studeant;

4 a. Vicit vita,
Mors est victa
Hoc sollemni proelio;

5 a. Nos fermento
Tandem spreto
Veteris perfidiae

6 a. Adeamus
Gallilaeam,

7 a. Ad regna caelestia;

1 b. Plebis sanctae,
Cuius ante
Deus crimen abluit.

2 b. Quamvis lactens
Nova petens
Vetera deposuit.

3 b. Pastor verus resurrexit,
Ad caulas oves direxit,
Semper ubi gaudeant.

4 b. Morte Christi
Surgunt iusti
Exempti exsilio.

5 b. Iam securi,
Quod visuri
Regem sumus gloriae.

6 b. Transeamus
Ut per eam

7 b. Amen dicant omnia.

Tropar. ms. Benedictin. saec. 12. Cod. Capit. Oscen. s. n. A. — Miss. Caesaraugustan. imp. Caesaraugustae 1485. B. — Miss. Caesaraugustan. imp. Caesaraugustae 1498. C. — 2 b, 3 disposuit C. — 3 b, 3 gaudeat C. — 4 a, 1 Vincit BC. — 4 b, 2 Surgunt rei A.

32. Dominica 2. post octavam Paschae.

1 a. Immutato carnis iure
Universae rex naturae
Iura subit creaturae
Sola ductus gratia.

2 a. Stella nova novum lumen
Dat, dum spirat virgo numen,
Cui caelum, terra, flumen
Lege cedunt debita.

3 a. Praesagitus in scripturis
Mons abscissus non scissuris,
Carnem vestit nostri iuris
Agnus absque macula.

4 a. Maiestatis ius divinum
Unda sentit, cum fit vinum,
Gustantem architriclinum
Nova fallunt pocula.

1 b. Res a saeclis non audita:
Deitati fit unita
Caro nostra, mundi vita
Virginali clausula.

2 b. Fecundatur caeli rore
Vellus siccum, virga flore,
Castitatis cum tenore
Virgo fit puerpera.

3 b. Rubum sacrans vivax ignis,
Homo Deus, hic mons pinguis,
Certis mundo claret signis
Vitae dans piacula.

4 b. Panum quinque supplementa
Turba stupet his distenta,
Vix reponens tot fragmenta
In bis sena sportula.

5 a. Lingua mutis reseratur,
Claudis gressus reparatur;
Helisaeus incurvatur,
Caro calet pueri.

5 b. Iam loto Naaman unda
Lepram nescit caro munda,
Redivivi fit iucunda
Martha soror Lazari.

6 a. Ramis via decoratur,
Deum turba protestatur,
Dum Hosanna proclamatur
Salvatori obviam.

6 b. Plebs Iudaea zelo tacta
Deitatis, stupefacta,
Pavens, ne gens fidem nacta
Tota colat Messiam,

7 a. Mortis causa machinatur,
Iudae munus irrogatur,
Turbae Christus demonstratur
Signo pacis osculo.

7 b. Flagris caesus coronatur,
Cruce lusus elevatur,
Perforatur et potatur
Mixto fellis poculo.

8 a. Universae carnis sortem
Vita subit passa mortem,
Lapsam Styge sic cohortem
Evehit ad propria.

8 b. Leo fortis suscitatur,
Magdalena quod testatur,
Cui primum declaratur
Resurgentis gloria.

9 a. Quadraginta post diebus
Attestatus multis rebus
Noster scandit astra Phoebus
Vescens cum discipulis.

9 b. Hinc promissa complens data
Corda replet praeparata,
Lingua stupet gens adfata
Fantibus apostolis.

10 a. Erubescant iam Iudaei,
Caelis regnat caro Dei,
Cuncta merces nostrae spei,
Patris est ad dexteram.

10 b. Tu regnantis o Maria
Mater Christi, vitae via,
Ora natum prece pia,
Ut det nobis veniam

11. Et solutos mole carnis
Pertrahat ab patriam.

Miss. Caesaraugustan. imp. Caesaraugustae 1485. A. — Miss. Caesaraugustan. imp. Caesaraugustae 1498. B. — 3 b, 1 Rubrum B. — 5 b, 1 Nam loto AB. — 9 a, 3 Nostri AB.

33. In Ascensione Domini.

1. Adest nobis summa
laetitia,
perennis gloria.

2 a. Christus ascendit victor
ad caeli summa
secum reportans
mortis tropaea.

2 b. Stupet manus sacrata
apostolica
cernens miranda
atque iucunda.

3 a. Nubes namque praeclara
Christum tulit in aethra,

3 b. Pollicentem ventura
spiritus sancti dona.

4 a. Huius virtus apostolorum
perlustravit corda
iuxta promissa
die decima.

4 b. Sic nos inflammet supera
charismatum gratia,
ut simus eius
habitacula

. . .

5. Affatim digna
per aeterna saecula.

Trop. ms. Dertusense saec. 13. Cod. Capit. Dertusen. s. n.

34. In Ascensione Domini.

1 a. Canamus alacriter
Corde, voce dulciter
Pulsis vanis eminus;

1 b. Nam rex regum omnium,
Lux, vita fidelium,
Iesus Christus Dominus,

2 a. Postquam victo zabulo
Surrexit e tumulo
Paruitque servulis,

2 b. Monens, ut increduli
Non essent sed seduli,
Verbis et miraculis,

3 a. Et inserant libere
Lato patris munere
Orbi salutifera,

3 b. Hoc die cernentibus
Illis et mirantibus
Scandit supra sidera.

4 a. Nunc ergo te poscimus,
Ut nos, qui te colimus,
Orphanos non deseras,

4 b. Sed promissa caelitus
Dona sancti spiritus
Nobis, Christe, conferas,

5 a. Et in fine saeculi,
Cum opera populi
Veneris discutere,

5 b. Non saeva supplicia
Sed aeterna gaudia
Digneris impendere.

Sequent. ms. saec. 16. Cod. Ravennat. 139. 5. S. A. — Prosar. ms. Gulielmi Lovel anni 1572. Cod. Anbianew. 132. B. — Miss. Fontebralden. imp. Parisiis 1534. C. — 3b, 1 die cenantibus A. — 5b. 1 Nam saeva. — Melodie: Lucis orto side re.

35. In Ascensione Domini.

1. Salve, dies, qua inferna
Spoliavit ad superna
Christus tendens gaudia.

2 a. Christus Iesus nunc ascendit,
Qui pro nobis iam descendit
Nostra sumens vilia.

2 b. Super astra sublimatur,
Non apparet, absentatur
Corporis praesentia.

3 a. Cuncta tamen moderatur,
Cuius patri coaequatur
Honor et potentia.

3 b. Modo victor, modo tutus,
Est in caelis constitutus
Rector super omnia.

4 a. Non est rursum moriturus
Nec per mortem mundaturus
Hominum contagia.

4 b. Semel enim incarnatus,
Semel passus, semel datus
Pro peccatis hostia.

5 a. Nullam refert ultra poenam,
Nam quietem habet plenam
Cum summa laetitia.

5 b. Cum recessit, ita dixit,
Intimavit et infixit
Discipulis talia:

6 a. Iam ad patrem meum ibo,
Sed sciatis, quod redibo,
Veniet paraclitus,

6 b. Qui discretos et loquaces
Et securos et audaces
Faciet vos penitus.

7 a. Super aegros et languentes
Manus vestras imponentes
Sanitatem dabitis,

7 b. Universas res nocentes,
Inimicos et serpentes
Et morbos fugabitis.

8 a. Qui fidelis est futurus
Et cum fide suscepturus
Baptismi remedium,

8 b. A peccatis erit purus
Et cum iustis habiturus
Sempiternum praemium.

Grad. ms. Mutinen. saec. 12. add. saec. $^{12}/_{13}$. Cod. Capit. Mutinen. O I N 16. — 5 b, 3 Talia discipulis; stört den Reim. — Strophe 1 dient als R° nach je 3 Zeilen.

36. In Ascensione Domini.

1 a. Iesum sonet laudis melos,
Rex virtutum scandit caelos
Sublimi potentia.

1 b. Totus caeli potentatus
Illi exit laureatus
Summa cum laetitia.

2 a. Iubilant et admirantur,
Laude simul iucundantur
Circa haec magnalia.

2 b. In dulcorem sonant voces,
Distinguunter per cohortes
Astra caeli fulgida.

3. In amorem exardescunt,
Quaerunt sic et obstupescunt
Et respondent, qui cognoscunt
Iesu mirabilia:

4 a. Quis est iste gloriosus
Sua forma, speciosus
Gratuito munere?

4 b. Quid est istud, quo vestitur,
Cur maiestas operitur,
Quae non eget tegmine?

5 a. Haec est vestis illa pia,
Caro sumpta de Maria
Non virili semine.

5 b. Cur est vestis lacerata
Et hinc inde rubricata
Quasi tincta sanguine?

6. Hae sunt plagae, quas portavi,
Hic est sanguis, quem manavi
Moriens pro homine.

7 a. Quis est iste comitatus,
Tam sublimis apparatus,
Quo procedit rex vallatus
Quasi cinctus agmine?

7 b. Hae sunt animae beatae,
De inferno liberatae,
Quae fuerunt captivatae
Pro parentum crimine.

8 a. Ergo cantent in hoc die
Tres caelestes hierarchiae
Nato virginis Mariae
Per laudum praeconia,

8 b. Qui per mortem hostem stravit
Et infernum spoliavit
Et de morte triumphavit
Resurgens in gloria.

9 a. Sic naturam reparavit
Humanam et exaltavit
Et ruinam restauravit
Aequa dans fastigia.

9 b. Nunc ascendit sic patenter,
Caelos penetrat potenter
Et transcendit excellenter
Omnium cacumina.

10 a. Pater stringit, amplexatur
Unigenitum, testatur,
In quo solo iucundatur,
Cui dedit omnia.

10 b. Iam in dextra patris sedet,
Unde stando mentes replet
Et conformes sibi praebet
Tribuens charismata.

11. Rex benigne, nos conforta,
Semper tibi nos concorda,
In te ipsum nos transporta,
Qui adimples omnia.

Sequent. ms. saec. 16 in. Cod. Basileen. ℵ D III 5.

37. In Festo Pentecostes.

1. Laudes

2 a. Summo debitas
genitori immensitas
personet
nationum
per orbem
circumquaque positarum,

2 b. Et filio
ipsius unigenito
concinat
omnis chorus
sanctorum
dulce carmen angelorum.

3 a. Qui de sinu patrio
exiens
carnem induit
alvo clausae virginis,
humanae
pro causa natus salutis.

3 b. Utque suos solveret
nexibus
diabolicis,
mortem fuso sanguine
gustavit
et potenter resurrexit.

4 a. Et assumptam
aetherios carnem
in caelos levans
patris dexterae
iam immortalem iunxerat,

4 b. Mox missurus
fidelibus suo
ascensu multum
condolentibus
olim promissum spiritum.

5 a. Hodie throno
directus patris
sono repentino
corda sanctus
illustravit spiritus.

5 b. Divisionem
quondam linguarum
turrim construentum
modo linguis
adunavit igneis.

6 a. Fiduciam
suis apostolis
donaque
inserens doctrinae,

6 b. Ut populis
fidei monita
spargerent
quadruplo terrarum orbe.

7 a. Te, sancte spiritus,
suppliciter
imploramus voce
concordi
mentibusque devotis.

7 b. Ut, qui paraclitus
altissimi
patris atque nati
vocaris
utriusque communis,

8. Servorum
benignus sis consolator
tuorum.

Trop. ms. Augiense saec. 10. Cod. Bambergen. Ed V 9. — 3 b, 1 Atque. — 6 b, 4 zwei Silben Ueberschuss wie stets in dieser Mel. — Melodie: Hypodiaconissa.

38. In Festo Pentecostes.

1. Hodie laeti
sancto, carissimi,
gaudio cuncti

2 a. Devotis celebremus
modulis
dulcibusque melodiis
sacratissimum
omnipotentis Dei
diem colamus,

2 b. Quo filius Domini
excelsus,
postquam scandit ad solium
caeli arduum
nostramque carnem ducens
secum captivam,

3 a. Electa suorum
corda apostolorum
aeterni implevit
pneumatis gratia
divina illis ferendo
munera,

3 b. Quo sanctum caelestis
Domini tropaeum
per quadripertitum
veherent orbem
verbumque salutis darent
populis.

4 a. Illorum enim ut
doctrina
debilia sanarent
corpora,
diabolicis
possessos
faucibus eriperent
Deoque darent.

4 b. Mortuos etiam
pristinae
restituerent vitae
socios
idolorumque
ministros
Iesu Christi facerent
fore cultores.

5 a. Tu, amator
sancte caelestium
paraclite charismatum,
altissimi
promissum patris
esse munus crederis.

5 b. Tu prophetis
inspirasti sanctis
tui virtute numinis,
ut Domini
praecinuissent
praeconia inclita.

6 a. Tu casta intactae
genetricis claustra
gratia
implesti gloriosa,
virgo ut pareret
virgoque permaneret.

6 b. Tu patris ad dextram
aureolo sedens
superni
solio trinam regis
passim perituri
creaturam saeculi.

7 a. O paraclite
sacratissime,
nostro horridas
pectori
circumlitas nitore
perenni purga tenebras.

7 b. O paraclite
sacratissime,
nostris infunde
cordibus
veri iubar amoris
tuique fontem luminis.

8 a. Fac in nobis
praeclarum patris sophiae
habitaculum omnibus
depulsis contagiis,

8 b. Ut, cum iudex,
aethereorum dominus,
iudicaturus vagula
advenerit saecula,

9. Nos ne habeat igne
aeterno punire,
sed in paradisi
amoenitate fovere.

Trop. ms. Augiense saec. 10. Cod. Bambergen. Ed V 9. — 5 b, 5 sq. praeconia praecinuissent. — 8 a, 1 Hac in nobis. — Als Melodie bezeichnet die Hs.: Organa.

39. In Festo Pentecostes.

1. Dignis hodie,
fratres devoti,
praeconiis omnes,

2 a. Gaudiis hilariter
iucundo
atque corde promptissimo
hunc diem cunctis
diebus recolamus
celeberrimum,

2 b. Filius in quo Dei
excelsus,
postquam alta penetrando
caeli potenter
captivam secum nostram
carnem duxerat,

3 a. Promissum de caelo
sanctum spiritum mittens
in apostolicis
fudit cordibus
divina illis ferendo
munera,

3 b. Ut regis invictum
altithroni triumphum
per quadripertita
orbis climata
vigilarent ac docerent
populos.

4 a. Atque ut illorum
doctrinam
solidarent signorum
munere,
supra spiritus
immundos
expellendi gratiam
contulit summam,

4 b. Mortuosque luce
privatos
restituerent vitae
pristinae
et languoribus
diversis
irretitos redderent
priscae saluti.

5 a. O creator
immense cunctorum,
cum patre simul et nato
coaequalis
et septiformis
Dei dexterae digitus,

5 b. Qui caelesti
procedens a throno
apostolorum interna
illustrando
tui amoris
inflammaveras facibus,

6 a. Tu quondam prophetas
spiraculo tuae
sacrato
virtutis insufflasti,
ut vaticinia
peragerent inclita.

6 b. Tu claustra intactae,
o spiritus alme,
pudica
implesti genetricis,
virgo ut pareret
virgoque persisteret.

7 a. Tu aureolo
summus solio
cum altissimo
patre sedens
imperium perpetuo
universorum retines.

7 b. O paraclite
sacratissime,
te suppliciter
deposcimus,
ut veniam facinorum
dare digneris famulis.

8 a. Tu horrida
pectoris nostri occulta
eliminatis expurga
clementer cunctis sordibus

8 b. Et cordibus
insere veri amoris
dilectionem mentesque
illustra tuo lumine

9. Nosque tibi praeclarum
fac habitaculum
Atque sedem in nobis
tu habeto perennem.

Trop. ms. Augiense saec. 10. Cod. Bambergen. Ed V 9. — 3 b, Et regis. — 3 b, 5 atque docerent. — Als Melodie bezeichnet die Hs. Organa. Die Sequenz ist augenscheinlich eine Bearbeitung der vorhergehenden.

40. In Festo Pentecostes.

1. Ecce, refulget dies
splendens gaudio,

2 a. Quem spiritus
dedicavit

2 b. Septemplici
charismate

3 a. Et ditans primitus
3 b. Electos milites

4. Apostolos proprios,

5 a. Ecclesiarum
principes,
Victoris Christi
quo portent mirum
orbi tropaeum.

5 b. Sancti spiritus
flamma succensi
qui pectoribus
Corda inflamment
frigida.

6 a. Collegit fratrum
unanimis
hic ordo sermones,

6 b. Quos viri turris
in machina
sparsere stolidi.

7 a. Haec est diei
annua huius

7 b. Celebritas
summique doni,

8. Nostri instar baptismi.

9 a. Haec nostros patres
decalogi
praecepta docuit,

9 b. Aegypti virga
Pharaonis
et lege erutos.

10 a. Nos servitute
scelerum nostrorum
solutos
ipse donat quieti.

10 b. Spiritus alme,
paraclitus noster,
[iam] veni
nostram vitam dirigens.

11 a. Nam tu gemitu
inenarrabili
incendens nostras mentes
reddis supplicantes.

11 b. Patri natoque
compar in numine,
digitus, chrisma dictum,
donum altissimum.

12 a. Expurgatis iam da
facinoribus nostris

12 b. Templum tibi dignum;
spiritus sancte, ne nos

13. Relinquas
orphanos in saeculo,
sed fove iugiter.

Trop. ms Augiense saec. 10. Cod. Bambergen. Ed V 9. — 9 b, 1 O Aegypti virgo. — 12 a, 1 sq. iam facinoribus notris da. — Melodie: Cignea.

41. De sancto Spiritu.

1 a. Amor patris filiique,
Pax amborum, par utrique,
Genitoris genitique
Veni sancte spiritus,

1 b. Sint inanes de te pleni,
Nos immites mitis leni,
Consolari tristes veni,
Tu qui es paraclitus.

2 a. Sempiterni stilla roris
Et divini ros humoris,
Intus nostrum, nostrum foris,
Fons caelestis, ablue.

2 b. Rivus fontis es paterni
Filiique coaeterni,
Hinc derivans non secerni
Potens fons perpetue.

3 a. Viva vena fontis vivi,
Fontis rivus et fons rivi,
Tu carnalis incentivi
Elevas incendium.

3 b. Qui de patris fonte fluis
Filiique rore pluis,
Seda sitim sisque tuis
Ros et stillicidium.

4 a. Numen es de numine,
Lumen es de lumine,
Flumen es de flumine
Rigans arva mentium.

4 b. Ros es sed perpetuus,
Liquor sed mellifluus,
Rivus sed millefluus
Mentibus credentium.

5 a. Fontis liquor, fons liquoris,
Roris humor, ros humoris,
Meri mera pax amoris
Patris erga filium.

5 b. Indivisae caritati
Solidaeque firmitati
Generantis generati
Nexus, virtus, medium.

6 a. Es de patre par eidem
Filioque par et idem,
Non hic idem sed hoc idem,
Nos haec verba, nos hanc fidem
Docuit ecclesia.

6 b. Ne supremae finis horae
Arguat nos in furore,
Pio patri pio more
Filioque tuo rore
Rigans nos concilia.

Miss. ms. Wratislav. saec. 14. Cod. Wratislav. Civic. R 164. A. — Miss. ms. S. Elisabeth Wratislav. saec. 15. Cod Mus. Silesiaci Fol. I 83 h. B. — 1 b, 1 Sunt AB.

42. De sancto Spiritu.

1 a. Aquilone pulso, veni,
Hortum, auster, flatu leni
Nostrum perfla caelitus.

1 b. Qui tuorum corda mundas,
Munda rigas et fecundas,
Veni, sancte spiritus.

2 a. Veni, lumen intellectus,
Fax amoris, pax affectus,
Informator operum.

2 b. Veni, doctor veritatis,
Veni, dator caritatis,
Distributor munerum.

3 a. Te docente nil obscurum,
Te iubente nihil durum,
Te duce nil devium.

3 b. Si quid foedat nos enorme,
Tui purgat septiforme
Roris beneficium.

4 a. Sapienti vere sapis,
Iste capit, quem tu capis,
Felix, qui te recipit.

4 b. Sano dulcis es palato,
Te recepto, te gustato
Omnis caro desipit.

5 a. Ergo veni, lux iustorum,
Veni, pater orphanorum,
Veni cum muneribus.

5 b. Amor patris filiiqui,
Locum para par utrique
Nobis in caelestibus.

Sequent. ms. Campense anni 1462. Cod. Darmstadien. 521.

43. De sancto Spiritu.

1. Assit nobis divinitus
Gratia sancti spiritus
Nostris inspirans sensibus,
Quod bonum sit volentibus
Fervere suis laudibus.

2a. Tu vinclum insolubile
Trinitatis essentiae,

2b. Tu amor deitatis,
Tu calor caritatis.

3a. Tu fons indeficiens
Omnis sanctitatis,

3b. Tu mons supereminens
Altae bonitatis.

4a. Columba tu mitissima,
Tu lingua facundissima
Et magistra vitae,

4b. Ignis es tu illuminans,
Debilia corroborans
Et accendens mite.

5a. Tu sordida purificas,
Dissoluta consolidas
Et aspera tu mitigas
Mira suavitate.

5b. Sanas corda languentia
Ac sublevas iacentia
In imis desperantia
Ingenti puritate.

6a. Dura tu mollificas,
Mortua vivificas
Ad aeternam vitam;

6b. Arida rorificas,
Tibi tu pacificas
Animam contritam.

7a. Tristes tu laetificas
Pavidos et animas
Viriliter resistendum

7b. Cunctis Christi aemulis,
Ingratos et instruis
Fideles ad imbuendum.

8a. Ergo, tu altitonans,
Fac, ut tibi consonans
Nostra fiat vita,

8b. Corda nostra arida
Tuo rore rorida
Solida, ut ita

9. Sint digna habitacula
In saeculorum saecula,
Ad te nos invita.

Collect. ms. saec. 15. Cod. Pragen. I G 39. — 2a, 1 Tu vinclum dissolubile! — 4b, 3 accendis.

44. De sanctissima Trinitate.

1. Te decet laus,
pater, qui es dives
in omnibus,

2a. Sed minor non decet
gloria
te, fili, et spiritus
ignee,

2b. Quorum potestas est
et opus
simile per saecula
saeculi.

3a. Nam pater genuit
de sua substantia
genitum;

3b. Non illum fecerat
tempore volubili
parilem.

4 a. Per quem tempora
condidit omnia
ex nullis subsistentibus
causarum formulis.

4 b. Ipse paternae
gloriae imago,
aeterni luminis splendor,
figura eadem.

5 a. Invisibilis,
quem nullus hominum
mortali
carne conclusus viderat,
rex regum,
dominus caelorum,
trinae formator machinae,

5 b. Artubus tamen
cum patre regnator
supernus
〰〰〰〰〰〰〰
〰〰〰〰〰〰
eruens captivos
dente latronis saucios.

6 a. Sancte spiritus
paraclite,
summe magister
et intime,
largire tuis supplicibus,
ut digne temet laudemus
patri filioque co-
aequalem,

6 b. A quis procedens
non recedis,
sic tu mitteris,
ut dominus
nequaquam esse cessaveris,
unctio pia sanctorum
cordium, expurgator
criminum.

7 a. Haec est trinitas
et unitas,
cum tria sint unum,
et unum sit tria,
pater, genitus
et spiritus.

7 b. Sancta succurre
tuis servis
trinitas maximis
delictis immersis,
fac, spernant saeculi
illecebras

8. Te sequendo
puro ingenio,
o trinitas.

Trop. ms. Augiense saec. 10. Cod. Bambergen. Ed V 9. — Melodie: Trinitas.

45. De sanctissima Trinitate.

1 a. In personis pluralitas
Usia fit identitas,
Divinitatis trinitas;

1 b. In ipsis est aequalitas,
Permanet summa veritas
Aequalisque divinitas.

2 a. Summi patris potentia
Natique sapientia,
Paracliti clementia

2 b. In omnibus sunt omnia,
Dant cunctis mirabilia
Trinitatis vestigia.

3 a. Divinus ordo superus,
Pondus, mensura, numerus
Rebus relucent omnibus;

3 b. In rebus exstat veritas,
Bonitas est et unitas,
Unum vestitur pluribus.

4 a. Deum verum, unitatem
Contemplemur, veritatem,
Trinitatis mysteria;

4 b. Hic credamus nostro posse,
Non est nostrum loqui, nosse
De tam sancta materia.

5 a. Profitentes unitatem
Exoremus trinitatem,
Ut remittat vitia

5 b. Et post huius vitae cursum
Donet nobis esse sursum
In aeterna gloria.

Miss. ms. S. Felicis Gerunden. saec. 14. Cod. Gerunden. s. n. A. — Miss. ms. S. Felicis Gerunden. saec. 15. Cod. Gerunden. s. n. B. — 3 a, 1 l. Divinis AB. — 3 a, 2 Pontus A.

46. De sanctissima Trinitate.

1 a. Firmissime
fidem teneamus,
Trinitatis
patrem diligamus,
Qui nos tanto
amore dilexit,
Morti datos
ad vitam erexit,
Ut proprio
nato non parceret,
Sed pro nobis
hunc morti traderet.

1 b. Diligamus
eiusdem filium,
Nobis natum,
nobis propitium,
Qui in forma
Dei cum fuisset,
Atque formam
servi accepisset,
Homo factus
(est) patri oboediens
Et in cruce
fixus ac moriens.

2 a. Diligamus
sanctum paraclitum,
Patris summi
natique spiritum,
Cuius sumus
gratia renati,
Unctione
cuius et signati.

2 b. Nunc igitur
sanctam trinitatem
Veneremur
atque unitatem,
Exoremus,
ut eius gratia
Valeamus
perfrui gloria.

Sequent. ms. Campen. anni 1462. Cod. Darmstadien. 521. — 2 a, 2 spiritum paraclitum.

47. De Corpore Christi.

1. In exitu miserae
vitae mundi
Est canendum
Alleluia,

2 a. In quo cenam familiae
Dedit Iesus, rex gloriae,
Alleluia.

2 b. Agnus fuit edulium,
Panis Christi mysterium,
Alleluia,

3 a. Nam ephylision panis
Salutem dat christianis,
Alleluia.

3 b. Calix datur testamento,
Qui fit sanguis in momento,
Alleluia.

4 a. Cum manibus ferebatur,
Is commendans esca datur,
Alleluia.

4 b. Cinctus turba duodena
Fuit donum dans in cena,
Alleluia.

5 a. Botrus panem byssi donat,
„Hoc est corpus meum“ sonat,
Alleluia.

5 b. Per hoc corpus celaria
Dantur et caeli gloria,
Alleluia.

6 a. Tegumento specierum
Dedit nobis corpus verum,
Alleluia.

6 b. Miraculo cedit iura
Ibi virtute natura,
Alleluia.

7 a. Hoc ferculo focillatur
Nostra mens et roboratur,
Alleluia.

7 b. Timor, fides, dilectio
Sunt in hoc sacrificio,
Alleluia.

8 a. Et sanctae mentis puritas,
Ut sic credatur veritas,
Alleluia.

8 b. Digne sumat, qui gustabit,
Alioquin mortem dabit,
Alleluia.

9 a. Totum sumit is, qui credit,
Qui non credit is non edit,
Alleluia.

9 b. Hic accidens non mutatur,
Licet subiectum tegatur,
Alleluia.

10 a. Qui hoc credit, meritum
Habet, non interitum,
Alleluia.

10. Nobis donet lux superna,
Ut mereamur aeterna,
Alleluia.

Sequent. ms. Sedunen. saec. 13. add. saec. $^{13}/_{14}$. Cod. Capit. Sedunen. s. n. A. — Sequent. ms. Sedunen. saec. 14 et 15. Cod. Capit. Sedunen. s. n. B. — Sequent. ms. Sedunen. saec. $^{15}/_{16}$. Cod. Capit. Sedunen. s. n. C. — 4 a, 2 commendens A. — Melodie: Ostersequenz „In exitu Israel“.

48. De Corpore Christi.

1 a. Vox iucunda cum favore
Nostrae mentis sit in ore
De pane dominico,

1 b. Quem in sacra mensa cenae
Iesus turbae duodenae
Dedit ab initio.

2 a. Panis iste spiritalis
Panis est angelicus,
Panis est hominum,

2 b. Vere vivus et vitalis,
Gaudeat famelicus
Sumens donarium.

3 a. O Iesu dulcissime,
Panis o suavissime,
Fidelium refectio,

3 b. Verum o nectarium,
Malum contra varium
Sis nostra protectio.

4 a. Munda cordis oculum,
Salva cunctum populum
Per salutis poculum.

4 b. Reformator animarum,
Iesu Christe, nos tuarum
Fac convivas epularum

5 a. In caelesti curia,
Ubi non penuria
Manet vel corruptio.

5 b. Iesu bone, panis vere,
Fac nos ipsum te videre
In caeli palatio.

Miss. ms. Raitenbuchen. saec. 15. Clm. Monacen. 12204. — 2b, 3 Digne sumens. — Die Entlehnungen von 1b und 5b sind augenfällig.

49. In Die Corporis Christi.

1 a. In honore Iesu Christi
Laus praeclara detur isti
Festo cum laetitia.

1 b. Iesu bone, quos novisti
Tuos, cruce redemisti
Hostis a malitia.

2 a. Prima causa, Deus, rerum,
Verbum patris semper verum,
Totus in potentia,

2 b. Non localis regnans tantus,
Angelorum chorus „Sanctus"
Exaudit frequentia.

3 a. Luce clarus vult aequari
Summo casu, condemnari
Meretur complicibus.

3 b. Formam factus ad divinam
Homo sentit et ruinam
Vetitis radicibus.

4 a. Ecce, virtus deitatis
Ardet, ecce, caritatis;
Mirando commercio

4 b. Rosa florum impraegnatur,
Verbum patris incarnatur,
Resurgit plasmatio.

5 a. Corpus Christi panis vivus,
Sanguis eius fons et rivus,
Salutis progressio;

5 b. Cibus datus peccatori
Se maritat, dum sapori
Dolor et confessio.

6 a. Post emendam gratulatur,
Mentis menda cancellatur,
Inardescit spiritus;

6 b. Potu crucis sanguinatur,
Totus intra dulcoratur,
Exsultat divinitus.

7 a. Felix homo, praeparare
Deum semper collaudare
Pro tali convivio,

7 b. Quo salvaris dira morte,
Revocatus dura sorte
Crucis in patibulo.

8 a. Est origo tua lutum,
Finis et foetoris sputum,
Haec sint in memoria;

8 b. Corde trito Deum cole,
Corpus Christi digne mole,
Ne priveris gloria.

9 a. Epulemur compotantes,
Ipsi nos diiudicantes,
Ne fiat iudicium,

9 b. In secundo quod adventu
Damnandorum pro conventu
Exit ad supplicium.

10 a. Animarum esus vere,
Fac nos tibi commanere
Caeli reclusorio.

10 b. Virgo mater hoc precetur,
Ne sanctorum denegetur
Nobis adiutorio.

Grad. ms. Coloniense saec. 15. Cod. Colonien. i. P. s. n. — Auf dem Lederdeckel des neuen Einbandes: „Ioannes Arnoldus ab Houven, Abbas. Anno 1751."

50. De Corpore Christi.

1 a. Sacramentum
Hodie colitur,
Nutrimentum,
Quo mens reficitur,
Alleluia.

1 b. Ad augmentum
Gratiae sumitur,
Firmamentum
Virtutis creditur,
Alleluia.

2 a. Cibus iste
Carnis et sanguinis
Tui, Christe,
Fons est dulcedinis,
Alleluia.

2 b. His donis te
Sapit cor hominis,
In quo triste
Nil est vel criminis,
Alleluia.

3 a. Totum sumit
Sub una specie
Nec consumit
Auctorem gloriae,
Alleluia.

3 b. Non praesumit
Cum superficie,
Dum assumit
Hunc scindi varie,
Alleluia.

4 a. Esca talis,
Quae nunquam deficit,
Nocet malis,
Sed bonis proficit,
Alleluia.

4 b. Quae vel qualis
Sit, loqui deficit,
Supernalis
Virtus hanc efficit,
Alleluia.

5 a. Hunc gustemus
Praeclarum calicem
Et laudemus
Deum opificem,
Alleluia.

5 b. Adoremus
Christum pontificem,
Ut regnemus
In caelis invicem,
Alleluia.

Miss. Ruthenense imp. Lugduni s. a. [1540] A. — Miss Parisien. imp. Parisiis 1585 B. — 3a, 2 Sub bina A.

51. In Festo Corporis Christi.

R° Ave, verum corpus, natum
De Maria virgine.

1 a. Stella duce demonstratum
Regibus in stramine;

1 b. Iusto seni praesentatum
Laeto consolamine.

2a. Omni laude praedicatum
Veritatis famine,

2b. Iuxta legem conversatum
Et caelesti lumine.

3a. Verbo vitae transformatum
In caelesti rumine,

3b. Hic in cibum nobis datum
Gratiae pinguedine.

4a. Fidelibus sociatum
Caritatis ordine,

4b. Dure passum, immolatum
In cruce pro homine.

5a. Truci manu perforatum
Iusto fluens sanguine

5b. Et post mortem tumulatum
Planctus magnitudine.

6a. Die Paschae suscitatum
Cum sanctorum agmine,

6b. Nube clarum sublevatum
De mundi vertigine.

7a. In cunctorum situatum
Aeterno regimine.

7b. Ergo mitte tuum flatum
De paterno numine,

8. Esto nobis praegustatum,
Salus in discrimine,

9a. O dulcis,

9b. O clemens,

10a. O pie,

10b. O felix,

11a. O summe,

11b. O pater,

12a. O digne,

12b. O fili

13. Virginis Mariae.

Miss. ms. Avenionen. saec. 14/15. Cod. Matriten. Ff 2. — 5a, 1 Cruci.

52. De Corpore Christi.

1. Ave, corpus Iesu Christi,
In ara crucis te obtulisti
Ob salvandum hominem.

2a. Salve, sanguis Iesu Christi,
Qui de latere emanasti
In redemptionem.

2b. Tu es sanguis pretiosus,
Per quem victus est dolosus
Serpens, fallens hominem.

3a. Ave, Iesu Christi sanguis,
Per te victus vetus anguis
In infernum cadens stagnis,
Lapsum reddit hominem.

3b. Tu es sanguis pretiosus,
Per quem victus est dolosus
Serpens, nequam, tam virosus,
Perdens fortitudinem.

4a. Rex caelorum, tuum sinis
Caput coronari spinis,
Et corona dira nimis
Te ferentem comprimit.

4b. Tua membra flagellantur,
Manus, pedes perforantur,
Omnes artus cruciantur,
Mucro latus aperit.

5a. Aqua, sanguis hinc emanat,
Sauciatos vere sanat,
Tuas laudes plebs explanat
Neumatis charismate.

5b. Cuius caro iustos pavit,
Sacer sanguis sordes lavit
Et redemit, quos creavit
In sacro baptismate.

Miss. ms. Lincolnien. saec. 15. Cod. Londinen. Add. 11414. — Str. 3 a u. 3 b sind Erweiterungen von 2 a und 2 b. Ob dieselben schon ursprünglich der Sequenz eigen waren, oder ob Str. 2 a und 2 b spätere Einschiebsel sind, bleibt zweifelhaft.

53. De Corpore Christi.

1 a. Corpus nostri salvatoris
Et aeterni redemptoris
Celebret ecclesia,

1 b. Panis vivus qui de caelis
Missus ore Gabrielis
Cum magna laetitia.

2 a. Hic est panis gloriosus,
Summis summe gratiosus,
Mira dans solamina;

2 b. Hic est panis, qui descendit
Et post mortem caelos scandit
Cum summa militia.

3 a. Panis cenae praesentatus
Fuit nobis et donatus
Manu sapientiae.

3 b. Panis felix, triumphalis,
Titulus caelestialis,
Rex misericordiae.

4 a. Panis animas defendens
Nostras semper et protegens
Ab hoste superbiae.

4 b. Panis cibus angelorum,
Toti cenae beatorum
Dat regina gloriae.

5 a. Panis obvians ruinae
Terris plebis peregrinae
Adversando daemoni.

5 b. Panis, qui sanat languores
Et aufert nostros dolores
Huius mundi miseri.

6 a. Panis, qui ducit ad portum
Et praeparat nobis hortum
Optimum delicii.

6 b. Panis, qui dat paradisum
Et ostendit Deum vivum
Superni palatii.

Miss. ms. Valentin. saec. 15. Cod. Capit. Valentin. s. n. A. — Miss. ms. Valentin. saec. 15. Cod. Capit. Valentin. s. n. B. — Miss. ms. Valentin. saec. 15. Cod. Capit. Valentin. s. n. C. — 6 b, 2 l. Deum (oder Dei) visum? Der Reim ist freilich auch sonst nicht immer rein.

54. De Corpore Christi.

1 a. Gaudentes cantemus
Hodie voce clara,

1 b. Cum tubis organa,
Fidelis chorus, para.

2 a. Res admiranda
Nobis proponitur,

2 b. Nam corpus Christi
Panis efficitur.

3 a. Vinum mutatur in Christi
Verum sanguinem,

3 b. Hic a peccatis omnibus
Lavit hominem.

4 a. Facta sunt praedicta
Non natura,

4 b. Sed ex voluntate
Dei pura.

5. Gratulari in altari
Non cessemus, sed cantemus
Alleluia.

Prosar. ms. Gulielmi Lovel anni 1572. Cod. Ambianen. 132. A. — Miss. Parisien. imp. Parisiis 1585. B. — 2 a, 1 Res miranda B.

55. De Corpore Christi.

1 a. O Messia vere, Christe,
Plenus Dei gratia,

1 b. Qui de caelo descendisti
Donans nobis gaudia.

2 a. Caro tua, quam tulisti
De virgine veraciter,

2 b. Hic sacratur, qua damnatur
Serpens efficaciter.

3 a. Hoc est corpus, quod Maria
Concepit de flamine,

3 b. Quod portavit virgo pia
Divino spiramine.

4 a. Haec est caro clavis fixa
Crucis in patibulo,

4 b. Quae surrexit crucifixa
Vitam reddens saeculo.

5 a. Hunc Mariae filium
Laudemus magnificum,

5 b. Regi regum omnium
Cantemus plausificum,

6. Qui nostrorum scelerum
Nobis det remedium.

Miss. ms. Lincolnien. saec. 15. Cod. Londinen. Add. 11414. — 2a, 1 Caro tui. — 6, 2 Nobis donet. — Melodie wahrscheinlich: Sospitati dedit aegros. Vgl. die folgende Nummer.

56. De Corpore Christi.

1 a. Voci vita
Sit unita
Legis amicitia,

1 b. Dum sacratur,
Quod damnatur
Peccati malitia,

2 a. Caro panis, sanguis vinum
Dum fiunt veraciter,

2 b. Quod delevit serpentinum
Virus efficaciter.

3 a. Hoc est corpus Christi verum
Natum matre virgine,

3 b. Quod contrivit hostem ferum
Salvato sic homine.

4 a. Hoc in cruce
Sexta luce
Passum vicit infera;

4 b. Hoc surrexit
Et evexit
Carnem super aethera.

5 a. Hic est cibus, hic est potus
Dans manna vivificum.

5 b. Unde chorus hic devotus
Concinat plausificum

6. Alleluia.

Sequent. ms. S. Georgii Villingen. saec. 15. Cod. Carolsruhan. Geo. 3. A. — Grad. Sarisberien. saec. 15. Cod. Londin. Harl. 3965. B. — Cantion. Gallic. saec. 13. Cod. Guelfenb. 677 (Helm. 628) C. — 1a, 1 Voce C. — 3b, 1 Hoc prostravit C. — 3b, 2 Salvato sub C. — 4a, 1 Hoc mucrone A. — 4b, 2 super sidera C. — 5a, 1 Hic est botrus hic C. — 5a, 2 mirificum B. — 5b, 2 pacificum B. — 6. Hosanna in excelsis AC. — In C ist Vorstehendes als Tropus zum Sanctus benützt, und es geht voraus das Sanctus bis zu den Worten „in nomine Domini"; dementsprechend ist dann der Schluſs „Hosanna in excelsis". — B bietet die Melodie: Sospitati dedit aegros.

57. Vita Domini.

1 a. Puer nobis nascitur,
Filius conceditur,
Gaudeamus hodie.

1 b. In praesaepe ponitur
Pannisque involvitur,
Vagit rex potentiae.

2a. Stella Iacob oritur,
Sol de luna nascitur,
Res fulgent eximiae.

2b. Lux nube progreditur,
Spina flos producitur
Dulcoris et gratiae.

3a. A rivo fons trahitur,
Quo cunctis protenditur
Viva vena veniae.

3b. Sicut nobis canitur,
Rubus igne cingitur
Sed expers angustiae.

4a. In scriptura legitur:
Ros in vellus funditur
Nil passum molestiae.

4b. Castellum non laeditur,
Quod Iesus ingreditur,
Gigas excellentiae.

5a. Neque porta panditur,
Qua Christus egreditur,
Verus sol iustitiae.

5b. Puer circumciditur,
Parvo lacte pascitur
Panis subsistentiae.

6a. Tribus magis quaeritur,
Pauperculus colitur
Donis condecentiae.

6b. Senis ulnis geritur
Et legali subditur
Homo novus hostiae.

7a. Iordane abluitur,
Temptatur, adfligitur
Ieiunans esurie.

7b. O, pastor percutitur,
Novellae dispergitur
Grex totus ecclesiae.

8a. O, templum dissolvitur,
Traditus illuditur
Agnus innocentiae.

8b. Passus crucifigitur,
Hora nona moritur,
Flete, Sion filiae.

9a. Infernus infringitur,
Populus eripitur
De lacu miseriae.

9b. Morte mors destruitur,
Fidelibus redditur
Summae vita patriae.

10a. Sepultus custoditur,
Victor non invenitur
Surgens tertia die,

10b. Qua salus tribuitur,
Captivus redimitur,
Haec dies laetitiae.

11a. Mariae ostenditur,
Qui fratribus vehitur
Gaudium victoriae.

11b. Ad caelos assumitur,
Paracletus mittitur,
Dantur linguae variae.

12a. Quod veniet, creditur,
Et tunc condemnabitur,
Qui vixerit impie;

12b. Sed iustus salvabitur
Atque coronabitur
In aeterna requie,

13. Ubi Deus laudabitur,
Amabitur, videbitur
Revelata facie.

Oration. et Sequentiar. ms. Campense anni 1462. Cod. Darmstadien. 521. — 2b, 2 De spina. — Die Überschrift „In Nativitate Domini" paſst weniger zum Inhalt.

58. In Dedicatione Ecclesiae.

1. Christe, dominator
caelestis
et possessor aulae,

2 a. Servorum suscipe
supplicum

2 b. Devota tuorum
carmina,

3 a. Quae tuae laudi
ascribunt
~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~
voce, sensibus.

3 b. Te legiones
superae
collaudant excelso praeconio
tibi debito.

* * *

4. Unanimis ecclesia
nostrae domus
habitatrix,
reddit laudes
et munia.

5. Tuo honori rutilat
haec aula compta lumine

6. Cursu diei huius volubili,
quam velis adventu
benigno
visitare tua gratia.

7. Tunc festa nostra prosperant,
dignatio
inclinatur
alma tua
si ad ea.

8. Civitatis Ierusalem
pro huius festi gloria

9. Mereamur concives fieri
templum et Domini;
largiatur
omnipotens, castitatis

10. habitator.

Trop. ms. Sedunense saec. 10. Cod. Londinen. Add. 19768. A. — Trop. ms. Augiense saec. 10. Cod. Bambergen. Ed V 9. B. — 6, 1 huius diei A. — 6, 4 tuae gratiae A. — 7, 1 Nunc festa B. — Melodie: Duo tres. Diese Melodie ist sehr unregelmäfsig gebaut; parallel sind 4 mit 7, 5 mit 8, 6 mit 9. Vgl. Schubiger Nr. 13.

59. In Dedicatione Ecclesiae.

1. Benedic, Domine,
domum istam,
quae aedificata est
nomini tuo.

2 a. Respice de caelo
et vide et visita
domum istam,
Domine.

2 b. In ea omnis,
qui petit, accipiet
ianuaque pulsanti
pateat.
~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~

3 a. Haec est Ierusalem
sancta tua,
Domine,

3 b. Ipsa namque
est electa
civitas.

4 a. Gloriosa sunt de te
enim dicta,
civitas Dei,
quae sanctificata est
per tuam sanctam dexteram.

4 b. Per ipsius ianuam
ecclesiae
pervenire possimus
ad paradisi gaudia
simul omnes.

Grad. ms. Ravennatense saec. 11. Cod. Capit. Patavini A. 47. — 4a, 1 est de te. — Die Neumen lassen erkennen, dafs der Parallelismus der Sequenz ein sehr unvollkommener ist.

60. In Dedicatione Ecclesiae.

1 a. Congaudentes iubilemus
Harmoniae novum genus
Concordi melodia;

1 b. Deponamus vetus onus,
Dulcisque resultet sonus
Ex nostra concordia.

2 a. Templum Christi veneremur,
Ne ab eius defraudemur
Fidei victoria;

2 b. Nam in petra iam fundatum
Permanebit roboratum
Per immensa saecula.

3 a. Non venti simulatorum,
Non aquae haereticorum,
Neque suorum fautorum
Infamis audacia

3 b. Praevalebunt destruere
Neque portas removere,
Quia vivit Christus vere,
Qui fundavit talia.

4 a. Christus petra nuncupatur,
Quae in scandalum paratur
Ei offendentibus;

4 b. Pater vero demonstratur
Gloriamque praemiatur
Sibi adhaerentibus.

5 a. Ergo deprecemur Christum,
Ut locum conservet istum
Matris nostrae ecclesiae,

5 b. Ut in sponso suo iuncta
Noxia repellat cuncta
Conservetque assidue.

6 a. Sicut ex Adae fit costa
Eva, sic ecclesia nostra
Fit ex Christi latere,

6 b. A quo cuncta sacramenta
Sua sumunt fundamenta
Dantque locum veniae.

7 a. Iesu bone, pastor vere,
Templum istud tu tuere,
Nobis quoque miserere
Nostra delens crimina,

7 b. Ut post vitam corporalem
Mereamur spiritalem,
Consequamur aeternalem
In caelesti patria.

Miss. ms. Caesaraugustan. saec. 15. Cod. Reg. Matriten. VII F 3. A. — Miss. Caesaraugustan. imp. Caesaraugustae 1485 B. — Miss. Caesaraugustan. imp. Caesaraugustae 1498 C. — Brev. Caesaraugustan. imp. Venetis 1496 D. — 1 b, 3 Et nostra A. — 4 a, 2 in fehlt ABCD; l. vielleicht escandalum, wie dieses Vorschlags-e in den mozarabischen Hymnen uns oft begegnete. — 5 b, 1 Ut sit sponso AB. — 7 b, 3 consequamurque AB.

61. In Dedicatione Ecclesiae apostolorum Simonis et Iudae.

1. Regem regum,

2 a. Sion dominatorem
atque manu
fortem David,

2 b. Caelestis Ierusalem
possessorem,
Salomonem,

3 a. Virgo perennis,
casta parens
et fecunda
laudat ecclesia,

3 b. Huius in aula
dedicata
caste nupta
suo pacifico.

4 a. Haec regis
ducta lecto
de deserto
Idumaeae

4 b. Fit templum
per prudentes
architectos
vivi Dei,

5 a. Ipsa praesentia
deitatis
quos replet scientia.

5 b. Quorum collegio
sanctissimo
Simonis atque Iudae

6 a. Annuis gaudemus
natalitiis,

6 b. Quis et haec honori
rutilat aula.

7 a. Hos tam laudabiles
procuratores,

7 b. Rerum effectores
mirabilium,

8 a. Ipse Christus suis
Herveldensibus

8 b. Eois misertus
misit finibus.

9 a. Eia, congeminatis
laetabundi
resonemus gaudiis

9 b. Hac domo trinitatis,
cantilenis
harmoniae dulcibus

10. Omnium sanctificatori Domino.

Grad. ms. Hervelden. saec. 12. Cod. Casselan. Ms. theol. Fol. 55. — 8 b, 1 miseratus.

62. Die Dominica.

1 a. Gaude, plebs fidelium,
Die, qua rex omnium
Mundum inchoavit;

1 b. Hac in die iubila,
Qua mundana nubila
Idem effugavit.

2 a. Haec est dies triumphalis,
Mundo grata perdito,
Dans solamen nostris malis
Hoste iugo subdito.

2 b. Haec est dies specialis
Tanto nitens radio,
Quod peccati fit finalis
Mali malo irrito,

3 a. Cum surrexit homo Deus,
Quo salvatur homo reus
Et tendit ad gloriam.

3 b. In hac die caelitus
Missus est paraclitus
Dans linguarum gratiam.

4 a. Hac in die iucundemur
Hanc et plene veneremur
Novi ritu cantici;

4 b. Haec est dies decorata
Et honore sublimata
Nominis dominici.

5 a. Deus, diem hanc qui fecit
Et diebus hanc praefecit,
Nos in bono roboret;

5 b. Tali die qui surrexit,
Sanctum flamen mundo vexit,
Nos a malo liberet.

Grad. ms. Patavinum saec. 15. Cod. Capit. Patavin. A 29. — 5 b, 1 Ut tali. — 5 b, 2 Et sanctum.

63. Die Dominica.

1 a. A sublimi
Statu primi
Parentes exciderant,

1 b. Casu digni,
Quia ligni
Fructum non exceperant.

2 a. Circumventi
Virulenti
Serpentis astutia,

2 b. Spe delusi
Sunt conclusi
Sub mortis sententia.

3 a. Pro reatu
Cruciatu
Fatigantur miseri;

3 b. Obligati
Sub peccati
Lege gemunt posteri.

4 a. Ex radice vitiata,
Praedamnata necdum nata,
Procedit posteritas;

4 b. Plangit Eva sub ruina,
Plangit Adam, nec divina
Dormitat severitas.

5 a. Fallax fera,
Viru plena,
Gaudet planctu,
Gaudet poena,
Poenae poenas ingerit,

5 b. Caecos caedit,
Laesos laedit,
Compos voti,
Quod sic toti
Massae praenocuerit.

6 a. Se pro Deo rogat coli
Tyranni superbia;

6 b. Quod debetur Deo soli,
Praesumit malitia.

7 a. Draco vetus libertatis
Intercludit aditum

7 b. Nec supernae pietatis
Attendit propositum.

8 a. Nobis ergo desperatis
A consessu maiestatis
Pater misit unicum;

8 b. Pugnaturus cum gigante
Nos ad pugnam provocante
Processit in publicum.

9 a. Summi patris filius,
Nostrae cladis conscius,
Dum superbit impius
Et pauper inconditur,

9 b. Ut superbum conterat,
Carni se confoederat;
Sic captivos liberat,
Sic ars arte luditur.

10 a. Pater, fili, consolator,
Unus Deus, unus dator
Multiformis gratiae,

10 b. Solo nutu pietatis
Fac nos simplae trinitatis
Post spem frui specie.

Oration. et Sequent. ms. Campense anni 1462. Cod. Darmstadien 521. — 1 a, 2 Casu primi. — 5 a, 1 Fala ferax.

64. Pro Defunctis.

1 a. Homo, natus in hoc mundo,
Parum vivis in profundo
Veteris miseriae.

1 b. Ut flos exis, sectus ares,
Primum fulges, post non pares,
Debilis materiae.

2 a. Vile semen in ingressu,
Vas immundum in progressu,
Vermis cibus in egressu.

2 b. Quid superbis, terra, cinis?
Sordes, ecce, plagis trinis,
Recordare semper finis.

3 a. Ergo comple iussa Dei
Sic post mortem iunctus ei
Caelo vives permansurus.

3 b. Hic quod seris, illic metes,
Dum tribunal Christi petes
De talento responsurus.

4 a. Iesu, sator et creator,
Finis rerum, lumen verum,
Vita defunctorum,

4 b. Ipsis lucem sempiternam
Confer clemens et aeternam
Requiem laborum.

Grad. ms. Parmen. anni 1520. Cod. Cathedral. Parmen. s. n. A. — Miss. Roman imp. Venetiis (ap. Hieron. Scotum) s. a. B. — 2a, 1 semen es ingressu A. — 2b, 2 Sordes plagis ecce A. — 3a, 2 mortem vivet ei A. — In B nach dem „Dies irae“ mit der Bemerkung „Alia sequentia mortuorum.“

65. Pro Defunctis.

1 a. Veni, iudex gentium,
Veni, rex fidelium
Concede, quod petimus;

1 b. Tolle, quod peccavimus,
Et dona, quod sitimus,
Lucis tuae radium.

2 a. Flentibus solacium,
Sol radians cordium,
Polorum des bravia,

2 b. Redemptis caelestia
Animabus gaudia,
Uncte sacro flamine,

3 a. In sanctorum agmine,
In perenni requie
Tremendae trinitatis.

3 b. O dies pietatis,
O tremor deitatis,
Est tuum iudicium

4 a. Mali poena, praemium
Boni, non est dubium,
In aeterna gloria.

4 b. Amara dies illa,
Tunc orbis in favilla
Dies calamitatum.

5 a. Animae fidelium,
Redemptor rex omnium,
Fruantur caelestibus,

5 b. Caelestium precibus,
Christianis vocibus
Requiescant in pace.

Grad. ms. S. Nicolai Friburgen. saec. 15. Cod. Friburgen. s. n. — 2a, 2 radiens. — 4a, 1 poenam. — 4b, 3 calamitatis. — Die Schlufszeile jeder Halbstrophe reimt mit den Anfangszeilen der jedesmal folgenden; freilich ist der Reim nicht immer rein (z. B. 3a, 1 u. 2; 4a, 3 u. 4b, 1); danach ist die Textänderung in 4b, 3 zu beurteilen. — Melodie: Veni sancte Spiritus.

66. Missa contra Paganos.

1 a. Princeps pacis optime,
Vera quies animae,
Nostra pax et gloria,

1 b. Pugil invictissime,
Iesu clementissime,
Audi nos aure pia.

2 a. Modernis temporibus
Nos in istis finibus
Bella premunt nimium;

2 b. Quare totis nisibus
Ad te clamat precibus
Hoc praesens collegium.

3 a. Da pacem propitius,
Hostes pelle longius,
Purga nos a crimine;

3 b. Victor potens, alius
Non est pugnans melius,
Quam tu solus, Domine.

4 a. Mundus pacem tribuit,
Quae nocet et nocuit;
Nos illam non quaerimus,

4 b. Sed pacem, quae placuit
Sanctis, quibus profuit;
Sic salvi nos erimus.

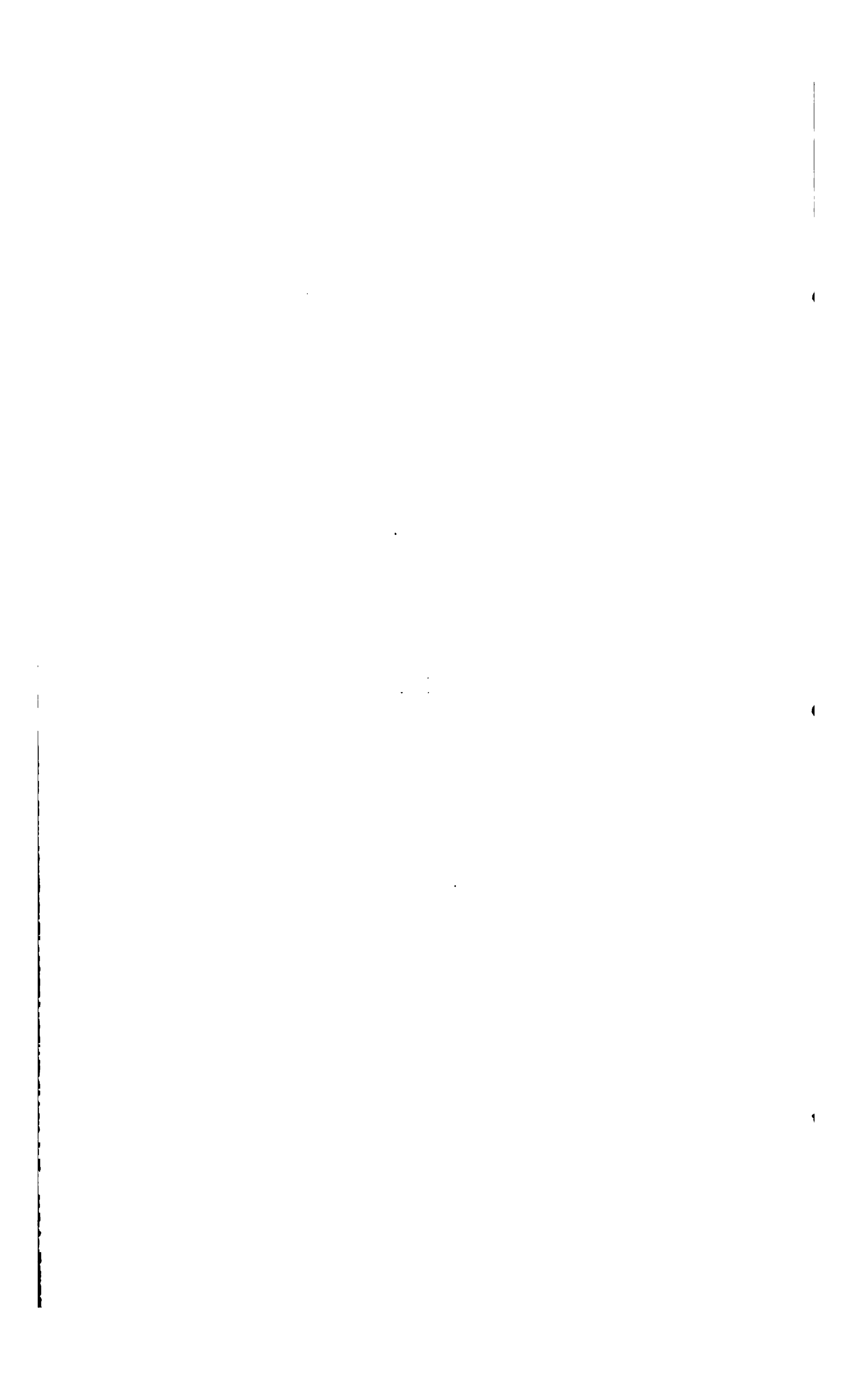
5 a. Pax aeterna, caritas,
Deus, summa bonitas,
Gregem eripe tuum.

5 b. His oris sit unitas
Ac nobis securitas
Nunc et in perpetuum.

Miss. ms. Celliten. Gandaven. saec. 15. Cod. Londin. Egert. 2602. A. — Grad. ms. S. Bavonis saec. 15. Cod. Gandaven. 14. B. — Miss. Tornacen. imp. Parisiis 1498. C. — 4a, 2 nocet non nocuit A. — Melodie offenbar: Veni sancte Spiritus.

II.

DE BEATA.

67. In Conceptione BMV.

1 a. Astra caeli resplendeant,
Nunc sol et luna clareant,
Stella maris oritur,

1 b. Quae Christi fert navigium,
Quae caeli dat vestigium,
Per quod ad portum itur.

2 a. Reges, gentes ambulabunt,
Omnes fideles navigabunt
Splendore huius ortus,

2 b. Per quem lumen de lumine,
Numen venit de numine,
Hic est salutis portus.

3 a. En, alma mater veniet,
Ex qua splendor eminet
Ac lux patris aeterni,

3 b. Quae illustrat omnem hominem,
Senem atque iuvenem,
Ex gratia perenni.

4 a. Dat viam pacis gratiae
Et statum verae patriae
Nec non regni caelestis,

4 b. Ubi vera laetitia,
Nec aliqua tristitia
Deinceps erit maestis.

5 a. Virgo, vitis vinarium
Panisque promptuarium
Et adipis frumentum,

5 b. Per quod potus datur vitae,
Per quod manna venit rite
Et vivax alimentum.

6 a. In nos sere castos mores
Et fervores ac calores
Nostrae carnis remove

6 b. Et amore castitatis
Et fervore caritatis
Tuo nato confove.

7 a. In hoc novo tuo festo,
Virgo, nobis nunc adesto
Et in mortis turbine,

7 b. In extremis ne damnemur,
Sed in caelis collocemur
Gratioso semine.

8 a. O veri solis aurora,
Veni, veni sine mora,
Cum mori est necesse,

8 b. Tuere nos et libera,
Tunc, virgo salutifera,
Noli nobis deesse.

Miss. ms. Praedicatorum saec. 13. Cod. Bambergen. Ed. VI 5. add saec. 14/15. A. — Missale Wirceburgense imp. 14** [Herbipoli 1495?] B. — In Str. 3 a und b ist Nummerus und Reim nicht rein wie in den anderen Strophen; dieselben sind vielleicht eingeschoben. — 4 b, 3 maestus A. — 8 a, 2 das zweite veni fehlt AB.

68. In Conceptione BMV.

1 a. Alma Iesse
Stirps virescit rorida,

1 b. Et in esse
Virgo prodit florida,

2 a. Vitae fructum paritura;
Anna prole cum tam pura
Fecundari cernitur,

2 b. Cuius castitatis velo
Sol aeternus se de caelo
Reclinans instruitur.

3 a. Huius natae per conflictum
Ruit Evae vae inflictum
Serpentis invidia,

3 b. Cuius caput ipsa trivit
Et calcaneum munivit
Ab eius insidia.

4 a. Arca novae legis, Anna,
Claudis urnam caeli manna
Continentem verius,

4 b. Prudens abra castae Iudith,
Holofernem quae deludit,
Assistis sincerius.

5 a. Cum verbigeram superni
Patris uteri materni
Concipis opaculo

5 b. Atque gignis, generosam
Profers velut spina rosam,
Mundam a piaculo.

6 a. O laetare, felix spina,
Caeli mundique regina
Cuius alvo nascitur,

6 b. Gaude, gaude, rosa praegnans,
Cuius lacte caelo regnans
Hic in terris pascitur.

7 a. Gaude, clemens, gaude, pia,
Gaude, dulcis o Maria,
Tanto digna filio;

7 b. Eia, parens, eia, nata,
Eia, sponsa Christi grata,
Duc nos ab exsilio

8. Ad caeli laeta
Secreta.

Grad. ms. S. Vincentii Wratislavien. anni 1319. Cod. Wratislavien. I F 385. A. — Miss. ms. S. Vincentii Wratislavien. anni 1407. Cod. Wratislavien. I F 341. B. — 2a, 1 Ut te fructum B. — 3a, 1 Cuius A. — 4b, 1 casta AB. — 4b, 2 quem B. — 5b, 2 Profert B. — 6a, 1 E laetare B.

69. In Conceptione BMV.

1 a. Laudes promat nisu toto
Plebs fidelis voce, voto,
Corde, mentis iubilo;

1 b. Sancta templi velum tegit,
Dei mons sub nube degit,
Sol latet sub nubilo.

2 a. Annae ventris arca celat
Feminam, quae carne velat
Virum viri nescia;

2 b. Donat virgam radix Iesse,
Virga fervet fructu messe
Redundante gratia.

3 a. Haec maxillae fons Samsonis,
Favus fluens miris donis
Copia charismatum,

3 b. Templum veri Salomonis,
Aula summis plena donis
Et domus aromatum.

4 a. Helizaei parva cella,
Ante, post clausa, procella,
Per quam unctus graditur,

4 b. Radium sic profert stella,
Illibata fit puella,
Ex qua Deus nascitur.

5 a. Fabricatur mensa rite,
In qua sistit panis vitae
Cor firmans humilium,

5 b. Cibus cibum dat Heliae,
Datur vas in potum viae
Tollens mortis taedium.

6 a. Patet arcus pietatis
Sternens hostem feritatis
In sagitta filio,

6 b. Pharetra divinitatis,
Donans partem cum beatis
In Ioseph peculio.

7 a. Saccus scyphum sacrum reddat,
Ex quo potum vitae prendat
Vere Deum diligens,

7 b. Ex oliva liquor tendat,
Iugis ignis nos accendat
Lucens, docens, dirigens.

8 a. Virgo mater, mater Dei,
Per te fiunt salvi rei,
Iustis datur gratia;

8 b. Nos in anno iubilaei
Sempiternae lux diei
Perlustret in gloria.

Sequent. ms. cum Commento saec. 15. Cod. Wratislavien. IV Q 81. — 4b, 1 profert virgo stella. — 5b, 1 Lies corvus cibum? — 8b, 3 Perlustrat.

70. In Conceptione BMV.

1 a. Iubilemus iucundanter
Laeta mente incessanter
Adorantes Dominum,

1 b. Qui hoc festum celebrari
Ac decenter honorari
In salutem hominum

2 a. Praeelegit et dotavit,
In quo matrem expiavit
Ab omni piaculo.

2 b. Hoc prophetae propalabant,
Patriarchae enodabant
Codicum oraculo,

3 a. Quae per vates nuntiata
In te sunt ratificata,
Maria, divinitus.

3 b. Cum tis infecundus pater
Et grandaeva tua mater
Per angelum caelitus

4 a. Sunt effecti adlocuti,
De concepto fetu tuti
Divino spiramine,

4 b. Nutu Dei quique parens
Constitutus Deo parens
Laetus a solamine.

5 a. Arca Dei Noetiva
Et columba cum oliva,
Vera pacis nuntia,

5 b. Pulchra Sara nobis ridens,
Sibi risum dari videns
Isaac ex gratia.

6 a. Hesther uxor tu Asueri,
Per quem Aman contorqueri
Meruit suspendio,

6 b. Audi, pia, ne gravemur
Et in aevum cruciemur
Gehennae succendio.

7 a. Ab antiquis praeconisata,
Per aenigma praesignata
Es, o Iesse virgula.

7 b. Eia, David Sunamitis,
Fons signatus, vera vitis,
Iesu Christi vehicula.

8 a. O amica pulchra tota,
Carens naevo atque nota,
Speculum abs macula,

8 b. Sponsa prudens Salomonis,
Vellus madens Gedeonis,
Vernans ignis facula.

9 a. Iesus Christus praeservavit,
Quod sibi praedestinavit,
Vas purum a vitio,

9 b. In quo homo incarnari
Et in mundum generari
Novit ab initio.

10 a. Hac in die, qua concepta
Dei materque adepta
Ac undique circumsaepta
Septemplici gratia,

10 b. Summo bono fallerata
Et ab aevo propagata,
Abs labe in mundum nata
Est carens pellacia.

11a. Cum haec dies in diebus
Lucet prae stellis ut Phebus
Miris signis atque rebus
Omnibus sanctissima.

11a. Hanc illuxit sol de caelo
Et velavit divo velo
Confirmando sacro zelo,
O dies clarissima!

12a. Q quam clara dies illa,
In qua mater et ancilla
Nova pneumatis scintilla
Supplantavit noxia;

12b. Dies nimis veneranda
Ac prae cunctis illustrunda,
Digna laude commendanda,
Per quam redit gratia.

13a. O zelatrix, vegetare,
Ne nos sinas vapulare,
Saevum hostem conculcare
Te precamur, sustentare,
Ostendens solacia.

13b. Hastam vibra, sterne funda,
Peltam sume, sola munda,
Ne pellacis Stygis unda
Demergendo ad profunda
Attrahat fallacia.

14a. O Maria pura, vera
Iesu Christi puerpera,
Asta fortis in statera,
Corda nostra fac sincera,
Perduc ad convivium.

14b. Munda vitam, muta mores,
Post pressuram et labores
Huius festi laudatores
Introducas ad honores
Supernorum civium.

Sequent. ms. Augustin. Nordhusen. anni 1512. Cod. Mus. Nordhusen. s. n. — 3b, 1 Cunctis infecundis pater. — 6a, 2 Amon. — 6b, 3 Gehenni. — 7a, 1 Lies praeconata? — 7b, 3 Eine Silbe Überschufs. — 10b, 4 Ast carens. — 13b, 4 Dimergendo. — 14b, 4 Introduces. — Melodie: Laudes crucis unter Wiederholung einiger Klauseln.

71. In Conceptione BMV.

1a. Tota pulchra es,
virgo sacrata,
Nunquam labe aliqua
es maculata.

1b. Plena gratia
fuit concepta,
A patre mundissima
est generata.

2a. Quo anima inducitur
a praeservante,
Sic ei conceditur
a celebrante,

2b. Et tali aspiramine
Spiritus sancti
. . . .
. . . .

3a. Angelis est purior,
recte Maria
Creaturis dignior
atque in patria

3b. Deo est propinquior,
omnibus pia,
Cunctisque sublimior
alta in curia.

4a. Detur ista die
populi devotio,
Detque ipsa die
gloriam pro praemio,

4b. Quae Christum portavit
pollens privilegio,
Quae concepit nunquam,
valuit in utero.

Brev. ms. Gerundense saec. 14/15. Cod. Capit. Gerunden. 3. add. saec. 15. — 2a, 2 praeservanti. — 2a, 4 celebranti. — 2b, 1 talia spiramine. — 4b, 3 Qui.

72. In Conceptione BMV.

1 a. Totus mundus hilarescat
Ex ingenti gaudio
Et fidorum mens ardescat
Virtutum incendio
In Mariae laudibus.

1 b. Maria concepta fuit
Divino consilio,
Ac potestas Orci ruit,
El fit mater filio
Pro nobis exsulibus.

2 a. Haec fuit sanctificata
Ex virtute supera,
Mox cum fuit obligata
Intra matris viscera
Culpae carnis labilis.

2 b. Nunquam tamen ex tunc laesit
Ulla culpae gravitas
Hanc, sed Deo semper haesit,
Et ipsius caritas
Vere fuit stabilis.

3 a. Ista est regina caeli,
Per quam fluit gratia
Unicuique fideli
Posito angustia,
Dum hanc quaerit sedulo.

3 b. Haec Holofernem mactavit
Ex virtutum culmine
Assuerumque placavit
Sua pulchritudine
Mortem cessans populo.

4 a. Ridet ex hac paradisus
Et congaudent caelici,
Maeret Belial divisus,
Semet cernens eici
A superna gloria.

4 b. Ergo ipsam deprecemur,
Ut Deus sanctificet
Nos, qui ipsam reveremur,
Et sursum laetificet
Adepta victoria.

Brev. ms. Gerundense anni 1339, nach Fita, Monumentos antiguos de la Iglesia Compostellana p. 130. Dies Brevier war in Gerona nicht zu sehen; dasjenige, aus dem das Officium Sanctificationis abgeschrieben ist, kann unmöglich dasjenige Fitas gewesen sein.

73. In Conceptione BMV.

1 a. Haec est dies,
quam fecit Dominus,

1 b. In Domino
iam exaltabimus.

2 a. Exaltemus
in arca Domini
Iubilantes,

2 b. Iubilemus
Mariae nomini
Collaetantes.

3 a. Collaetemur
cum matre virgine,
Quae parentum
est munda crimine.

3 b. Crimen mundi
Maria expulit,
Lumen mundo
Maria intulit.

4 a. Infert lumen
virgo, quae conterit
Serpentinum
caput Luciferi.

4 b. Lucis mater
Eoi sideris
Iam fulgescit
mentibus liberis.

5 a. Quae est ista,
quae mane oritur,
Quae tam pulchra,
tam fulgens cernitur
Nec simile
habere creditur?
Haec est stella,
quae noctem superat,
Haec aurora,
quae solem generat.

5 b. Quot ardebit
dies fervoribus,
Si tot mane
fulget fulgoribus?
Mundum suis
urit ardoribus,
Solem corde
gerit, temporibus
Stellas, lunam
premit sub pedibus.

6 a. Haec est arca
undas diluvii
Calcans, arca
metu naufragii
Salvans et periculis.

6 b. Signum pacis,
haec arcus aetheris,
Haec est arca
antiqui foederis
Et domus refugii.

7 a. Haec est scala,
quae caelos evehit,
Haec est porta,
quam nemo aperit,
Sed est uni
patens pontifici.

7 b. Haec est clavis,
quae caelos aperit,
Haec est nubes,
quae solem operit,
Haec est templum
veri pacifici.

8 a. Ergo, virgo,
inventrix gratiae,
Virgo, mater
misericordiae,
Te clamantes
benigne respice.

8 b. Virgo, victrix
fraudis veneficae,
Fons salutis,
virgo, deificae
Venam nobis
aperi veniae.

9 a. Qui conceptam
te sine macula
Venerantur
gaudentes in via,
Cordis ad te
mittunt suspiria.

9 b. Vitae nobis
da propugnacula
Christianae,
teque in patria
Videamus,
o dulcis Maria.

Collect. Maurinum saec. 17. Cod. Parisin. 12089. — 4 b, 1 Luces. — 5 b, 6 uret. — 5 b, 8 geret. — 5 b, 10 premet. — 6 b, 2 hic

74. In Nativitate BMV.

1 a. Columbarum
Tui sunt oculi,
Iubar clarum
Totius saeculi,

1 b. Stella maris,
Mater egregia,
Quae laetaris
In caeli regia.

2 a. Mater patris,
Pudoris speculum,
Primae matris
Delens piaculum,

2 b. Angelorum
Transscendens culmina,
Exstas quorum
Sublimis domina.

3 a. Ergo ave,
Salvatrix gentium
Et suave
Robur languentium.

3 b. Ave, inquam,
O virgo gravida,
Super montem
Libani candida.

4 a. Tu caelestis
Vera testis
Exsistens mysterii

4 b. Deum paris,
Singularis
Compos puerperii.

5 a. Iamiam veni, balsamita,
Caeli splendor, mundi vita,
Virginalis gloria,

5 b. Sonet tua vox suavis
Veniamque donet pravis
Post haec transitoria.

6 a. Conspectui redemptoris
Infer vota peccatoris,
Mater illibata,
Decenter ornata
Monilibus aureis.

6 b. Castitatis dux sincerae,
Miserorum miserere
Nosque aure pia
Exaudi, Maria,
Suffulta argenteis

7. Columnis.

Brev. ms. Oscense saec. 13. Cod. Scorialen. P III 14. A. — Antiph. ms. Oscense saec. 13. Cod. Capit Oscen. s. n. B. — Brev. Burgense imp. s. l. et a. C. — Brev. Valentinum imp. Neapoli 1489. D. — Brev. Caesaraugustanum imp. Venetiis 1496. E. — Brev. Oscense et Iaccense imp. Caesaraugustae 1505. F. — Balinghem, Parnassus Marianus (Duaci 1624), p. 143. sq. G.

1 b, 3 Quae laris E. — 1 b, 4 caeli curia F. — 2 b, 3 Exstans quoque E; Extra chorum G. — 4 b, 1 Domini paris D. — 5 a, 3 Virginalis castitas G. — 5b, 1 vox tua G. — 6 b, 5 Suffulta columniis D. — 7 fehlt D.

75. In Nativitate BMV.

1 a. Vale, vellus Gedeonis
Et celatum Salomonis
Auro fulgens ferculum,

1 b. Stella maris mundo lucens,
Virgam Iesse stirps producens,
Novum dans spectaculum.

2 a. Stella terris inest una,
Cuius simul sol et luna
Stupent pulchritudinem,

2 b. Stupet caelum decus terrae,
Stupet terram sidus ferre,
Stupet versum ordinem.

3 a. Est naturae ius mutatum,
Est in terra sidus natum,
Quod solem parturiat,

3 b. Qui splendorem specialem,
Qui calorem dat vitalem
Et occasum nesciat.

4 a. Admirantur universa,
Quod e terra vice versa
Caelum lux irradiat,

4 b. Obstupescit et natura,
Quod creatur creatura,
Quae creatum pariat.

5 a. Vale, nascens stella maris,
Quae dux esse comprobaris
Et spes vitae singularis
Naufraganti saeculo;

5 b. Lux virtutis, via morum,
Quae nescisti viri thorum,
Tuo digne rex caelorum
Prodit tabernaculo.

6 a. Qui per septiforme donum
Sibi fecit ex te thronum,
Nullum tale vel tam bonum
Sculpsit sapientia;

6 b. In te candor castitatis,
In te fulgor caritatis,
Thronus summae maiestatis
Ex hac fit materia.

7 a. Absque manu regis visus
Ex te lapis est excisus,
Virgo, nostri causa risus,
Flos convallis, paradisus,
Arbor aromatica;

7 b. Tu decorem induisti,
Tu plus sole refulsisti,
Cum, beata, nubem Christi
Tuae carnis concepisti
Polymita tunica.

8 a. Mater, pacem da benigna,
Virgo, viro nos consigna,
Quem circumdas alvo digna,
Ne nos hostis ars maligna
Fallat aut versutia;

8 b. Porta patens regi soli,
Per quem cadunt hostis doli,
Tu nos offer tuae proli,
Quo cum ipso summo poli
Perfruamur gloria.

Orat. ms. Domus Novae Lucis anni 1477. Cod. Ultraiectin. Scriptt. Eccl. 375. — 7b, 3 nebulam Christi; d. h. die Menschheit Christi. — Wahrscheinlich Sequenz.

76. In Praesentatione BMV.

1 a. Congaudeat
populus sodalis
Ac sonora
mens sacerdotalis,
Praesentatur hodie
Triumphatrix gratiae.

1 b. Ex Abrahae
fontis seminalis
Et Davidis
praeservans a malis
Regia progenie
Nascitur melodiae.

2 b. Res miranda
mundo peroritur,
Quod iuvenis
tot gradus graditur,
Tamquam solis
radius pingitur
Haec puella.

2 b. Est haec nova,
qua caelum regitur,
Et machina
mundi protegitur,
Cum in templo
Deo conectitur
Solis stella.

3 a. Iam annorum
dotata tertio
Perorabat
summo silentio,
Virginalis
tecta cilicio
Comprobatur.

3 b. Te figurant
patres eloquio,
Cum praecinat
concipiet virgo
Isaias,
qui ab exordio
Fatebatur.

4 a. Ab aurora
preces edocuit,
A tertia
textrina vocavit,
Cuius sero
angelus refovit
Probitatem.

4 b. Virga arens
per te effloruit,
In manibus
Ioseph cum fronduit,
Castitatis
signatae praebuit
Veritatem.

5 a. Tunc profuit
nostrae parentelae
Baiulando
factorem tutelae;
Ei laudes
concinant cellulae
Incolarum,

5 b. Quae ovibus
contulit ovile
Protoplasti
conquassando vile
Scelus, inde
sincerum monile
Prophetarum.

6 a. Hinc Mariae
haec praesentatio
Nobis atque
caelica contio
Donet opem,
ut iubilatio
Reis detur.

6 b. O praeclara
vitae intentio
Et virtutum
ampla praemotio,
Fac, ut plebi
sordida actio
Denegetur.

Miss. Cabilonense imp. Lugduni 1500. — 3a, 6 texta. — 5a, 6 cellulae (gegen den Reim) wohl Druckfehler. — 6b, 1 vice intentio. — Melodie: Nativitas beatae virginis, wie aus dem Versmafs ersichtlich.

77. In Praesentatione BMV.

1 a. O quam felix es, Maria,
Mundi princeps, caeli dia
Ac imperatrix omnium,

1 b. Orta de stirpe regali,
Flore vernans virginali
Es facta Dei atrium.

2 a. Dum vi caelos inclinasti
Et hunc in te adunasti,
Nobis fit auxilium.

2 b. Angelus praedixit patri
Nasciturum atque matri
Pariturae filium.

3 a. Quem natum vocares Iesum,
Ut salvaret mundum laesum
Per protoplasti vitium,

3 b. A quo quod sis praeservata,
Caeli luce circumdata,
Certum est indicium.

4 a. Ex quo Deus est ens mundum,
Purum hinc et non immundum
Sumpsit carnis initium.

4 b. Et si sumpsit homo primus,
Cuius corpus erat limus,
Clarum vitae principium,

5 a. Multo plus tu, mater Christi,
Labe non subiacuisti,
Cuius es exterminium.

5 b. Nam de tua carne munda
Nostrae vitae fluxit unda
Evae purgans flagitium.

6 a. Quando Deo factus homo
Est in tua ventris domo
Virtute sancti flaminis,

6 b. Hic, dum matrem te elegit,
Carnem tuam non subegit
Horrori turpitudinis.

7 a. Ut de tua carne pura
Carnis ferret nova iura
Ex gutta puri sanguinis,

7 b. Cur purus non possit esse,
Si pollutum sumpsit esse
Ex massa foedi seminis?

8 a. Sed si esset depuratus,
Foedus et post emundatus
Actu sacri flaminis,

8 b. Cum pars sit cum massa tota
Idem ens, quamvis semota
Causa sui originis.

9 a. Nunc te matrem veneremur
Et praeclarum protestemur
Conceptum tui germinis;

9 b. Hoc qui cupit plenum nosse,
Sciat Deum cuncta posse
Praetextu sui numinis.

10 a. Qui si lapsum scit salvare,
Multo plus hanc praeservare
Scit a lapsu criminis;

10 b. A quo, Iesu, nos tuere
Et mundos fac te videre
In sumpta carne virginis.

Miss. S. Elisabethae Wratislavien. saec. 15. Cod. Mus. Silesiaci Fol. I 83 c. — 2 b, 1 Angelum. — 2 b, 2 Nascendam. — 2 b, 3 Ac parituram. — 4 a, 2 hinc non est immundum. — 6 b, 1 Hinc.

78. In Praesentatione BMV.

1 a. Angelorum mandatricem,
Summi Dei genetricem
Extollamus laudibus,

1 b. Mariam, matrem gratiae,
Quam ornat sol iustitiae
Omnigenis floribus.

2 a. O qualis haec virguncula,
Quae triennis ad limina
Templi acceleravit!

2 b. O quanta caeli agmina
Ad huius ministeria,
Dum Deo dedicavit!

3 a. Pectoris sui abditum
Squaloris in antidotum
Vovens virginitatem,

3 b. Manum mittens ad fortia
Hostem prostravit framea,
Tenens humilitatem.

4 a. Tu sole quod sis amicta,
Vita probat benedicta,
Cunctis simul sanctior,

4 b. Precamur Deum attrahe,
Qui quemquam non vult sine te,
Ipsi cunctis proprior.

5 a. Nulla salus est in domo,
Si non tibi servit homo,
Medela peccatorum.

5 b. Ergo rege vera lege
Nos, a malis semper tege,
Procuratrix bonorum.

Miss. ms. Nissense saec. 15. Cod. Wratislavien. 1 Q 191. A. — Miss. ms. Henrichoviense saec. 15. Cod. Wratislavien. 1 Q 190. B. — Miss. ms. Saganense saec. 15. Cod. Wratislavien. I Q 195. C. — Miss. ms. S. Elisabethae Wratislavien. saec. 15. Cod. Mus. Silesiaci Fol. I 83 c. D.
2 a, 1 Equalis haec A. — 2 a, 3 accelerat B. — 3 a, 1 Peccatoris sui C. — 4 b, 2 Scheint dem Gedanken nach salvari zu fehlen. — 5 a, 3 precatorum AB.

79. In Annuntiatione BMV.

1 a. Promereris summae laudis
Tu, quae Deum ventre claudis,
Cantus et praeconia.

1 b. Non, ut Gabrielem audis
Te clamantem, mox exaudis,
Tanti verbi dubia;

2 a. Immo caute quaesivisti:
Quod est verbum, quod dixisti,
Cum sim viri nescia?

2 b. Post responsum credidisti,
Credens Deum genuisti,
Ab eodem genita.

3 a. In te pater pietatis,
Nos ut mundet a peccatis,
Carnem vestit hominis;

3 b. Tres personas trinitatis,
Unum ens divinitatis
Venter claudit virginis.

4 a. Per haec age, verbi mater
Ut placetur nobis pater
Culpas laxans venia,

4 b. Ut a culpis expiatos,
Sibi reconciliatos
Nos informet gratia.

Trop. ms. Dertusense saec. 13. Cod. Capit. Dertusen. s. n. A. — Miss. ms. Minorum saec. 14. Cod. Vatican. 4743. B. — 1 b, 1 Nam ut Gabrielem B. — 1 b, 2 Te cl . . . tem A; Te salantem B. — 3 a und 3 b umgestellt B. — 4 a, 1 Per hoc B. — 4 a, 3 levans venia B. — 4 b, 2 Tibi A.

80. In Annuntiatione BMV.

1 a. Ab excelso maiestatis,
De communi trinitatis
Mittitur consilio

1 b. Nuntiator veritatis
Nova ferens pietatis
Damnatis exsilio.

2 a. Intrat cellam et salutat,
Salutare cor immutat
Et turbat adloquio:

2 b. Ave, gratia repleta,
Vetustatis priscae meta,
Mundi renovatio!

3 a. Mens turbata virginalis
Cogitabat, esset qualis
Ista salutatio.

3 b. O Maria, quid turbaris,
Si tam alte salutaris
Et tam alto nuntio?

4 a. Haec est salus principalis,
Nulla fuit unquam talis
Missa salutatio,
O Maria.

4 b. En, puella, quod quaesisti,
Apud Deum invenisti,
Solum crede nuntio,
O Maria.

5 a. En, habebis virgo natum
Verbum patris incarnatum
Ventris in palatio,
O Maria.

5 b. Virgo pura, non sis dura,
Crede Deo, mox futura
Sunt ea, quae nuntio,
O Maria.

6 a. Condescendo verbo Dei,
Quaero modum huius rei,
Virum enim nescio.

6 b. Eris virgo sine viro,
Impraegnata modo miro
Non corrupto lilio.

7 a. Ecce, rubus visionis,
Ecce, vellus Gedeonis
Alludunt mysterio.

7 b. . . . .
. . . .
. . . .

8 a. Virga florens Israelis,
Mons prophetae Danielis
Et porta Ezechielis
Non pressa vestigio.

8 b. Sacrum flamen te perflabit,
Alma virtus obumbrabit,
Ex te pater fabricabit
Corpus aptum filio.

9 a. Quare differs, o Maria?
Da consensum, virgo pia,
Toto mentis studio;

9 b. Nostra salus exspectata
Tibi soli est oblata,
Tuo stat arbitrio.

10 a. Totum genus condemnatum
Genu flectit inclinatum
Tuo consistorio;

10 b. Da responsum, ut optamus,
Ut per ipsum evadamus
A mortis exsilio.

11. Mox ancilla, dum haec audit,
Respondendo Deum claudit
Ventris in hospitio.

Sequent. ms. saec. 15. Cod. Matriten. Bb 168. — 4 b, 1 In puellam quid. — 6 a, 1 verba. — 6 b, 1 Oris vigo. — 8 a, 1 virgo.

81. In Annuntiatione BMV.

1 a. Gaude, virgo mater Christi,
Quia sola tu fuisti
Digna Deum parere,

1 b. Non in partu tamen tristi,
Sicut mos est, peperisti,
Sed divino munere.

2 a. Partus tuus partus laetus,
Non in partu tuo fletus,
Nullus maeror, nullus metus,
Dum portasti filium.

2 b. Salutata dum fuisti,
De salute concepisti,
Et sic virgo peperisti
Salutare gentium.

3 a. Ut audisti illud ave,
Quod tam dulce, tam suave
Nuntiavit angelus,

3 b. Voce venter intumebat,
Quia ventrem mox implebat
Virtus sancti spiritus.

4 a. Verbum quidem introivit,
Atque verbum hinc exivit,
Et sic tuus parturivit
Venter viri nescius.

4 b. Prodit puer de puella
Sana castitatis cella,
Sicut exit lux de stella
Et de sole radius.

5 a. Iste puer [princeps] magnus,
Princeps pacis, pius agnus,
Leo, gigas geminus;

5 b. Hic Samson, [hic] Elisaeus,
Ioseph, Ionas Ninivaeus,
Hic caelorum dominus.

6 a. Hic est, cuius Isaias
Iussit praeparare vias,
Hic est Enoch, hic Elias,
Hic est Dei filius,

6 b. Hic, quem senex exspectavit,
Quem Iohannes baptizavit,
Hic, quem totus praedicavit
Prophetarum cuneus.

7 a. Gedeon in
vellere et area,
Moyses in
rubo et in flammula,
Aaron in
arefacta virgula.

7 b. Vellus madens
non humectat aream,
Rubus ardens
non perit per flammulam,
Amygdala,
flores ornant virgulam.

8 a. Res a saeclis inaudita,
Quod puella parit ita,
Et quod ita sunt unita
Caelestibus terrestria.

8 b. Leges rerum et natura
Stupent, quia creatura
Creatorem, virgo pura
Parit et patrem filia.

9 a. Gloriosa mater Dei,
Magni quoque Nazarei
Mater Iesu, nostrae spei,
Mater misericordiae,

9 b. Te precamur, tu precare
Tuum natum nos iuvare,
Ut possimus te laudare
In paradiso gloriae.

Miss. ms. Lincolniense saec. 15. Cod. Londinen. Add. 11414. A. — Clm. Monacen. (ol. Emmeramen.) 14343 saec. 14. B. — 3 a, 2 quam suave B. — 3 b, 1 Verbo venter B. — 4 a, 1 Verbum ventrem introivit B. — 4 a, 3 Et sic partus tuus parturivit B. — 5 a und 5 b fehlen B. — 6 b, 3 Hic fehlt A. — 7 a und 7 b fehlen B. — 7 b, 5 Amygdalaque A. — 8 b, 1 Reges (falsche Initiale) A; Iura rerum B. — In B ist an diese Sequenz ohne Absatz eine andere mit dem Anfange Caeli solem profert stella angefügt, die hier folgt.

82. In Annuntiatione BMV.

1a. Caeli solem profert stella,
Dei prolem dum puella
Sacro fovet gremio.

1b. Parit virgo pari carens,
Modo miro virgo manens,
Deum gestans utero.

2a. Salve, stella, mater solis,
Claudens iubar tantae prolis
Intra sacra viscera.

2b. Nati nata, mater patris,
Virgo tenet nomen matris,
Virgo, mater, filia.

3a. Templum Dei stabilitur,
Terra arva reperitur
Carens carnis semine;

3b. Ibi fulget fulgor auri,
Dum se castae fundit auri
Verbum patris feminae.

4a. Casta mater salvatoris,
Interesse caeli choris
Fac nos prece sedula;

4b. Mundi salus, vitae via,
Nos ad caeli, mater pia,
Perduc habitacula.

Clm. Monacen. (ol. Emmeramen.) 14343. saec. 14. — 3a, 2 Terra arma.

83. In Purificatione BMV.

1a. Immolata
Mater, sit grata
Laus tibi nostra,

1b. O vere pia
Mater Maria,
Matrem te monstra.

2a. Angelis purior
Et sanctis dulcior
Universis una,

2b. Errantes corrige,
Correctos dirige,
Discordes adiuva.

3a. Flos Aaron,
Turris Sion,
Stirps regia,
Duc nos ad gaudia
Caelestia.

3b. Lux Bethlehem,
Ierusalem
Laetitia,
Caelesti gratia
Nos satia.

4a. Amplexanda,
Dulcis, blanda,
Misericordissima,

4b. Impolluta,
Incorrupta,
Inviolatissima.

5a. Ventris tui
Fructu frui
Posce verbis placida,

5b. Quae post prolem,
Verum solem,
Es plus sole splendida.

6a. Matris ac virginis
Dupla dote fulgida,

6b. Post partum crevisti,
Aucto flore florida

7. Inviolata permansisti.

Brev. Caesaraugustanum imp. s. l. et a. (Venetiis 1496). — Als Verbeta gebrauchte Sequenz; auch die Prose „Missus Gabriel de caelis“ ist ebenso verwertet. — 6a, 2 Duple.

84. In Visitatione BMV.

1 a. Exsurgens diva ratione
Humillima devotione
In montana abiit
Elisabeth congratulari.

1 b. Nec oraculo angelico
Dubia nec vaticinio,
Sed festina prodiit
Cognatae pie commorari.

2 a. Progressa tunc exsiliit,
Cum eam virgo viserit
Per pneuma gravidata
Post Ave Gabrielis.

2 b. Vociferavit anula:
Tu, benedicta domina
Nec viro fecundata,
Gestas regnantem caelis.

3 a. Unde mihi privilegium,
Ut princeps visitet famulum
Gestatrice virgine?

3 b. Verbo facto salutifero
Exsultavit infans utero,
Miro hoc fit ordine.

4 a. Gerunt thesauros reconditos
Et arcana secretorum;

4 b. Sciscitare plane possumus,
Rimari nec est doctorum.

5 a. Hanc complicatus
ab humanis
Praegnat ancillam
verbum patris.

5 b. Mysticis haec non
carent donis,
Expletae nam sunt
altithronis.

6 a. Gaudent binae amplexando,
Iucundantur delectando
Spiritualibus iubilis.

6 b. Sic grandaeva, sic puella,
Quae est veri solis cella,
Laetantur fulcitae filiis.

7 a. Ex summo bono
Superno dono,
Quod acceperat,
Transcenso cursu hominum,

7 b. Ut Lucas refert,
Maria profert
Nunc: Magnificat
Anima mea Dominum.

8 a. Mansit autem tunc mensibus
Tribus Maria laribus
Sacerdotis Zachariae,
Muti nota diffidiae.

8 b. Fac nos tecum commanere,
In aeternum congaudere,
Ubi regnas perlucide
Cum patre, prole, flamine.

Miss. ms. S. Elisabethae Wratislavien. saec. 15. Cod. Mus. Silesiaci Fol. I 83 h. — 3 a, 2 visitat. — 5 b, 3 Expleta. — 6 b, 2 veri cella solis. — 7 a, 4 Transscensu cursu. — 8 a, 4 vota.

85. In Visitatione BMV.

1 a. Caeli cives iam congaudent
Virgini et semper audent
Congaudere, ut collaudent
Matrem Dei dulcius.

1 b. Gratulentur viatores
In hac valle, peccatores
Pravos corrigendo mores,
Ut vivant consultius.

2 a. Super Christum se fundavit,
Mundum istum conculcavit,
Dum Maria festinavit
Visere Elisabeth.

2 b. Flagrat pectus virginale,
Promit flatus verbum tale,
Nondum natus sensit quale
Iohannes videlicet.

3 a. Paupertatis de crumena
Caelum ditans Deo plena
Surgit mente cum serena,
Vult montana scandere.

3 b. Praecursoris genetricem
Sic salutat, ut felicem
Infans Christo reddens vicem
Scit secreta pandere.

4 a. Gestis verba confirmantur,
Certis signis demonstrantur,
Rex et miles hi effantur
Uteris per gaudium.

4 b. Fidem sumit Zacharias
Pridem mutus ac per vias
Benedictus sit Messias
Novum edit canticum.

5 a. Spe deleta per numisma,
Quo ecclesiae stat schisma,
Diabolicum sophisma
Solve, mater gratiae.

5 b. Hic electa sponsa Christi
Dissipatam statu tristi
Reformatam red de isti,
Virgo pulchra facie.

6 a. Iam devotis praestat plausum
Verbum caro ventre clausum,
Quod Iohanni dedit ausum
Iubilandi intime.

6 b. Ubicunque sunt et erunt,
Qui per viam voto quaerunt
Templa, preces, quas fuderunt,
Captet datrix veniae.

7 a. O electa visitatrix,
Et perfecta mediatrix,
Sola recta consolatrix,
Nos in morte visita,

7 b. Ut a lucta eruamur,
Tuo ductu deducamur,
Tuo fructu perfruamur
Iugiter in patria.

Grad. ms. S. Martini Nordhusen. saec. 15. Cod. Mus. Nordhusen. s. n. — 4 a, 1 Bestis verba. — 4 b, 4 edidit. — 6 b, 2 voto.

86. In Visitatione BMV.

1 a. Cantet christiana musa
Pia voce non confusa
Virginis praeconium,

1 b. Quae omni labe seclusa,
Sancto flamine perfusa
Dei tulit filium.

2 a. Seipsam humiliavit,
Elisabeth visitavit
Inferens solacium,

2 b. Senem ventrem fecundavit
Zacharias et fundavit
Mirum puerperium.

3 a. Elisabeth visitatur,
Iohannes praeco laetatur
Exsultans in utero,

3 b. Virgo mater exaltatur,
Clausus infans prophetatur
In ventre virgineo.

4 a. Qui, priusquam nasceretur.
Decuit, ut laetaretur
In virginis filio,

4 b. Dum uterque clauderetur
Ventre, alter laetaretur
Gestiens in utero.

5 a. Anus sterilis vocata
Conceptu fuit impleta,
Confecta iam senio,

5 b. Valde fuit admirata,
Quod fuerit visitata
Humili ergastulo.

6 a. Quid est? inquit, non sum digna,
Ut mater Dei benigna
Me visitet sedulo,

6 b. Tibi, mater tam insigna,
Non sufficit laus condigna
Nec sancta devotio.

7 a. Ut hoc festum venerandum
Et merito celebrandum
Laudetur praeconio,

7 b. Mysterium memorandum
Et digne concelebrandum
Est et admiratio.

8 a. Omnes ergo exsultemus
Et Domino iubilemus,
Virescat devotio,

8 b. Sanctum flamen adoremus,
Virginem matrem laudemus
Cum patre et filio.

Miss. Tolosanum imp. s. l. 1490. A. — Miss. Tolosanum imp. Lugduni 1524. B. — 3 a, 2 praecursor laudatur AB.

87. In Visitatione BMV.

1 a. Congaudeamus Mariae,
Visitanti in hac die
Iohannem et Elisabeth.

1 b. Surgens mater digna Dei,
Advocata facta rei,
Abiit ad Elisabeth.

2 a. Per montana festinanter
Venit virgo incunctanter
Ad domum Elisabeth,

2 b. Quae in civitate sancta
Morabatur haec cognata
Sterilis Elisabeth.

3 a. Inde tamen nunc fecunda
Senex proba et iucunda
Zachariae Elisabeth;

3 b. Intrans ergo gloriosa,
Fructu sancto generosa,
Salutat Elisabeth.

4 a. Salve, bona consobrina,
Quam sic gratia divina
Ditavit, Elisabeth.

4 b. Cuius vocem salutarem
Ut audivit spiritalem,
Miratur Elisabeth.

5 a. Praesentia salvatoris
Gaudent matris praecursoris
Viscera, Elisabeth,

5 b. Ubi exsultavit gaudens
Praeco Domini, Iohannes,
Filius Elisabeth.

6 a. Cuius sanctitate immissa
Facta fuit prophetissa
Dicens sic Elisabeth:

6 b. Unde hoc, quod mater Dei
Venit huc ministra mei,
Miserae Elisabeth.

7 a. Inter feminas beata,
Fructu divino praegnata,
Domina Elisabeth.

7 b. Et cur credis, benedicta,
Implebuntur in te dicta;
Finit sic Elisabeth.

8 a. Inde oscula sequuntur,
Amplexusque repetuntur
Mariae et Elisabeth.

8 b. Nec abfuere tractatus
Nec Zacharias beatus
A domo Elisabeth.

9 a. Sic confabulantes pluries
Consumpserunt menses tres,
Dicat hoc Elisabeth.

9 b. Omnes ergo supplicamus,
Exaudi, quod suspiramus,
Cum sancta Elisabeth

10a. Et Maria genetrice,
Nostra vera directrice,
In hac vallis miseria,

10b. Visitemur inspirati,
Ut vivamus reformati
In caelesti patria.

Miss. ms. Caesaraugustanum saec. 15. Cod. Matriten. VII F 3. A. — Miss. Caesaraugustanum imp. Caesaraugustae 1485. B. — Miss. Caesaraugustanum imp. Caesaraugustae 1498. C. — 1a, 1 Congaudentes A. — 1a, 2 Visitantis ABC. — 5a, 1 Et praesentia ABC; eine Silbe zu viel, oder Synicese? — 6a, 1. Eine Silbe zu viel, oder Elision? oder lies: Cui sanctitate, was einen richtigeren Sinn böte? — 7b, 1 cur statt quia. — 8a, 3 et fehlt A. — 8b, 1 affuere ABC. — 8b, 2 beatus ABC. — 9a, 1 Eine Silbe zu viel oder Synicese. — 9a, 2 Eine Silbe zu wenig und schlechter Reim.

88. In Purificatione BMV.

1. Ecce, offerebat

2a. Parvulum
ad templum
mater speciosa

2b. Virgo et
Maria;
Simeonque senex

3a. Accepit in
ulnas regem caelorum,
magnum Dominum.

3b. Sola virgo
lac dabat, ubera de
caelo plena vita.

4a. O digna voce repleta
Maria ultima per
civem virginem
fabricae
mundi electa alma.

4b. Qui hodie in utroque
omnes enim prophetae
vim patientes
„gaudeo"
in ore clamabant.

5a. Gabriel quoque
angelus
nuntius primitus
venit in arva.

5b. Senex Simeon,
exspectans
redemptorem mundi,
Deo proclamat:

6a. Nunc dimittis servum
tuum, Domine, in pace;
qui accepit
responsum in spiritu.

6b. Adorna thalamum,
liberator legis,
intercede
pro nostra crimina.

7a. Carmina caelica
angelorum laeta,
patriarcharum
chorus exsultat,

7b. In caelesti tropaeo
iubilant organa,
sentiant tuum
iuvamen omnesque, alma

8. Virgo Maria,
genetrix orti
pro nostra facinora.

Trop. ms. Vicense saec. 11/12. Cod. Capit. Vicen. CXI. — 2a, 3 u. 2b, 3 umgestellt. — 2b, 3 sepicima. — 3b, 2 dabit. — 4b, 3 patienter. — 4b, 5 in hore clamabat. — 5a, 3 pri mitur. — 5b, 2 exspectas. — 6a, 3 quem. — 6a, 4 insule. — 4a u. 4b, 1 verdorben und unverständlich.

89. In Purificatione BMV.

1. Fecundata
mater et virgo
semper, Maria,

2 a. Nostris fave
votis, orbis regina.

2 b. Natum regem,
qui creavit omnia,

3 a. Offers die ista
in templo
inter senis
Simeonis brachia.

3 b. Spiritus sancti
monita
praestolatur
et Anna prophetissa.

4 a. Salvatori
ut praesenti
digna canunt carmina.

4 b. O Simeon,
senex iuste,
qui Christum portas ulnis,

5 a. Haec est dies,
quem exspectabamus,
implentur tua vota.

5 b. Denique nos
more tuo pangamus
Israelis regi cantica.

6 a. Gaude, o Maria,
virgo beatissima,
Quae Dei verbum nobis
hominem offers
intra templi moenia.

6 b. Casta fave mater,
regnat iam proles tua.
Et tu, virgo inclita,
semper laetare
per infinita saecla.

Miss. ms. Virdunense saec. 15/16. Cod. Virdunen. 99. A. — Miss. Virdunense imp. Parisiis 1509. B. — 3 a, 3 inter fehlt AB; senis fehlt B. — 4 a, 1 Salvatorem AB. — 4 b, 4 Qui sanctum Iesum Christum portas AB. — 6 b, 3 sq. semper inclita AB.

90. In Purificatione BMV.

1 a. Sion sancta, laetabunda,
Plebs fidelis et iucunda,
Exsulta cum tripudio,

1 b. Quantum vales in hac valle,
Dulce melos Christo psalle,
Exhilarata gaudio.

2 a. Tuum adorna thalamum,
Temet decora plurimum
Modulatis organis,

2 b. Cita senes ac iuvenes,
Coniugatas et virgines,
Viduas cum tympanis.

3 a. En, Maria, mater pia,
Dei gestans filium,
Quem admisit et emisit
Ut crystallus radium,

3 b. Cum peregit, sicut legit
Moysi volumine,
Templum intrat et illustrat
Nati sui lumine.

4 a. Turturum par castitatem,
Columbarum pietatem
Signant, dona mystica,

4 b. Haec pro eo proferuntur,
Sed sic nobis proponuntur,
Sit ut vita caelica.

5 a. Erat tunc Hierosolymis
Senex iustus et nobilis,
Simeon plenus gratia,
Adeptus vitae spatia,

5 b. Ne visum busto clauderet,
Donec promissum cerneret,
Qui creditur Emanuel,
Iesus, salvator Israel.

6a. Hic imbutus et instructus
Spiritu veraciter
Ipsa hora sine mora
Templum it celeriter.

6b. Noto Christo die isto
Ulnis hunc amplectitur,
Fatur vates, reddit grates,
In pace dimittitur.

7a. Anna quidem prophetissa,
Tantis sacris tunc admissa,
Devota longo termino,

7b. Super Christo manifeste
Cunctis lege loquens teste
Confitebatur Domino.

8a. Certumque, quia deinceps
Omnis homo fit particeps
Huius alacritatis,

8b. Verae qui capax fidei
Credit Christum verbum Dei,
Studet iungi beatis.

9a. Ergo cuncti iam peruncti
Iesu sacro chrismate
Catervatim, singillatim
Claro plaudant neumate,

9b. Mente tota et devota
Cereis fulgoribus
Festum agant, pure pangant
Sacris compti moribus.

10a. Sed intellegant per ceram
De Maria carnem veram,
Fiatque fides rectior.

10b. Ergo flamma signat numen
Maiestatis vel cacumen,
Spes inde fiat certior.

11a. Linum praetendit hodie
Opus misericordiae,
Quod nobis lumen recipit,

11b. Quo absque nil est claritas,
Quin potius calamitas
Cunctos ardens interficit.

12a. Flagitemus et oremus
Aulam intra regiam
Genetricem ac nutricem
Domini egregiam,

12b. Iesum oret ac imploret
Celebri precario,
Ut nos ducat et inducat
Poli consistorio.

Miss. ms. Valentinum anni 1417. Cod. Capit. Valent. s. n. A. — Miss. ms. Valentinum saec. 15. Cod. Capit. Valent. s. n. B. — Miss. ms. Valentinum saec. 15. Cod. Capit. Valent. s. n. C. — Miss. ms. Valentinum saec. 15. Cod. Capit. Valent. s. n. D. — Missale Valentinum imp. 15**. E. — Miss. Caesaraugustanum imp. Caesaraugustae 1485. F. — Miss. Caesaraugustanum imp. Caesaraugustae 1498. G.

1a, 3 Exsultat FG. — 2b, 1 Circa ABCDE. — 3a, 3 amisit A. — 3b, 1 Dum FG. — 4b, 3 Sicut E. — 5a, 2 ac FG. — 5a, 4 Indemptus ABCDE. — 5b, 4 Iesu AE. — 6a, 1 et structus F. — 6b, 2 Ulnis hic FG. — 6b, 3 Fatur grates reddit vates FG. — 7a, 3 Devoto AE. — 8a, 2 sit E. — 9a, 4 plaudat A; pneumate FG. — 10b, 3 Spes quia FG. — 11a, 1 Lignum A. — 11b, 1 caritas ABCDE. — 12a, 2 infra FG. — 12a, 3 et nutricem FG. — 12b 2 Celebris precatio ABCDE.

91. In Purificatione BMV.

1a. Adest dies veneranda,
Qua pura purificanda
Venit virgo virginum;

1b. Haec dies quadragesima,
Qua sublimis humillima
Venit expers criminum.

2a. Hierusalem virguncula,
Ab omni pura macula,
Ut purgetur, properat;

2b. Sed quid purgandum fuerit
In hac, recensendum erit,
Quae nil sordis egerat.

3a. Legis mulieres erant,
Quae semine conceperant,
Instituto obnoxiae,

3b. Sed, Maria, mater Christi,
Quae spiritu concepisti
Sancto regem gloriae,

4a. Cum virum non cognoveris,
Sed virgo semper fueris
Repleta munditie,

4b. Nec sorduisti sanguine,
Quo mundabantur feminae
Viri sparsae carie,

5a. His te non lex astrinxerat,
Sed quod figura fuerat,
Tibi quis futurus erat
Status in caelestibus,

5b. Ad quem te vexit gloriae
Rex in quadragena die
Te subtrahens miseriae
Mortis fractis nexibus.

6a. Absque fide, caritate
Nos mortales nascimur,

6b. Mens, voluntas sunt purgatae,
Sensu mortis loquimur.

7a. Fide, caritate plena
Virgo ad esse prodiit,

7b. Non mundata, sed serena
Mortis legem subiit.

8a. Dies hanc ergo ad gloriam
Quadragena fert Mariam,
Quae purgata caeli viam
Meruit ex saeculo.

8b. . . . .
. . . .
. . . .
. . . .

9a. Quota fert huiusce natum
Hora ab inferis levatum,
Dies superexaltatum
Ad caelum empyreum,

9b. Dum lex vetus per saeculum
Duravit offendiculum,
Nec sic haec huius vinculum
Cor tenet virgineum.

10a. Servat virgo mater regis
Instituta suae legis
Sub utroque tempore;

10b. Nos decet parere legi,
Qua placemus summo regi
Vitato facinore.

11a. Nam Moysi modo legi
Paret, simul ipsa regi
Censet lege gratiae.

11b. O Maria, legis arca,
Qua quievit rex monarcha,
Iesus, princeps gloriae.

12a. Virgo mitis et benigna,
Omni laude virgo digna,
Christo nos concilia.

12b. Ora patrem, iube natum
Ducere nos ad optatum
Portum, mater, filia,

13a. Ut videre laetabundi
Valeamus Deum mundi
Huius post exsilia.

13b. Cuius vultu satiati,
Omni dote decorati
Laetemur in patria.

Miss. Pictaviense imp. Parisiis 1541.

92. In Transfixione BMV.

1a. Gaude, Sion mater, quia
Dona magna tibi tria
Propinantur hodie,

1b. Christus dulcis cum Maria
Pro te rogant prece pia
Regi summae gloriae.

2a. Hodie Christus maceratus,
Pro te pendens laceratus
Crucis ignominia,

2b. Spata dira perforatus,
Pie tui miseratus
Suscipit in gratia.

3 a. Hodie mater pietatis
Dona profert bonitatis
Stans sub cruce inclita,

3 b. Hodie pater maiestatis
Tibi bona largitatis
Donat sibi insita.

4 a. Quis infelix non impendet
Laudum vota, non intendet
Matri in exsilio?

4 b. O quam felix, quae appendit
Mentis vota, quae suspendit
Crucis in eculeo.

5 a. Quod iustus olim cecinit,
Mater virgo recipit
Christi in agone;

5 b. Synagoga tunc cecidit,
Dum Sion [sancta] mansit
Institutione.

6 a. Fructum cepit vetitum,
Qui infecit populum,
Prima parens;

6 b. Quia carpit insitum
Fructum verbi optimum,
Virgo dolens.

7 a. Eia, fructus caelice,
Nos nunc totos refice
Mariae ob amorem,

7 b. Fructus dulcis optime,
Fac saporem intime
Spiritus ad dulcorem.

8 a. Stabat hodie
Tota carens carie
Vultu lacrimosa,

8 b. Sustinens blasphemiae
Cohortem malitiae
Pro te amorosa.

9 a. Vena vitae, spes salutis,
Dei mater, dos virtutis,
Orbata praeconio

9 b. Auris tinnit tunc de brutis.
Dum tu audis a versutis
Natum tradi opprobrio,

10 a. Ob hoc, rosa, fons amoris,
Nos sentire vim doloris
Facias veraciter,

10 b. Ut expertes nos maeroris
Simus duri et furoris
Iudicis perenniter.

Orat. ms. S. Clementis Toletani saec. 15. Cod. Matriten. Tolet. 122. A. — Miss. ms. Vicense saec. 14[?] Cod Cerveran. s. n. [bei Villanueva, Viage literario IX, 208] B. — Miss. Caesaraugustanum imp. Caesaraugustae 1485. C. — Miss. Caesaraugustanum imp. Caesaraugustae 1498. D.

1 a, 1 mater pia B, Korrektur? — 1 b, 1 Christus dux cum CD. — 1 b, 2 rogat D. — 1 b, 3 summo C. — 2 a, 1 Hodie zu synicesieren [ebenso 3 a, 1 und 3 b, 1]; maceratur D. — 2 a, 2 Per te ABCD; laceratur D. — 2 b, 3 Suspirat CD. — 3 a, 2 Bona B. — 3 b, 3 tibi D. — 4 a, 2 et intendet AB. — 5 a, 2 recepit D. — 7 b, 1 obtiue A, obtime B. — 8 a, 1 Restabat ABCD; l. Vere oder maerens stabat? — 8 a, 3 lacrimoso CD. — 9 a, 3 Orbatas ABCD. — 9 b, 1 Turris CD, tumit AD. — 9 b, 3 Eine Silbe zuviel oder Elision? — 10 b, 1 expertos D.

93. De Compassione BMV.

1 a. Salve, virgo gloriosa,
O regina caelitum,
Mater matrum dolorosa,
Audi preces supplicum.

1 b. Salve tu, quae pertulisti
Dolorem acerrimum,
Cum circumcidi vidisti
Natum dilectissimum.

2 a. Salve, quae plena timore
Effugis cum filio,
Quae Nazareth cum pavore
Redis ab exsilio.

2 b. Salve, quae post tot dolores
Natum quaerens perditum
In templo inter doctores
Invenisti subditum.

3 a. Salve tu, quae dulcem natum
Sciens nummis proditum,
Sciens sputum, flagellatum,
Paene emittis spiritum.

3 b. Salve, sanguine stillantem
Quae dum natum reperis,
Crucem dorso baiulantem,
Exanimis laberis.

4 a. Cum crucifixum vidisti,
Tradita discipulo,
Mortis dolores sensisti
Confixa cum filio.

4 b. Dum filius moritur,
Vitae eclipsim pateris,
Antro cum sepelitur,
Cum nato includeris.

5. Tot ergo passa dolores,
Virgo, martyr inclita,
Nostros releva labores
Et perduc ad sidera.

Miss. Valentinum imp. 15**. — 3a, 4 u. 4b, 2 Elision.

94. De VII Doloribus BMV.

1. Primus dolor, virgo, fuit,
Quando Simeon tunc dixit:
Gladius eius transibit
Tuam sacram animam.

2. Secundus, quando fugisti
In Aegyptum cum labore
Et timore et dolore
Portans tuum filium.

3. Tertius, dum perdidisti
Tuum natum, quem quaesisti
Flendo et sic invenisti
Illum die tertio.

4. Quartus est, quando ligatus
Fuit Iesus, tuus natus,
In columna flagellatus
Et de spinis coronatus
Cum cruore roseo.

5. Quintus, alma mater Christi,
Dum in cruce tu vidisti
Mori, quem tu genuisti,
Tuum et Dei filium.

6. Sextus, dum te commendavit
Iohanni et sic spiravit,
Miles latus perforavit,
Sanguis, aqua abundavit,
Gladius te vulneravit
Doloris in anima.

7. Septimus, dum respexisti
Poni corpus Iesu Christi
De cruce et tenuisti
In gremio et tradidisti
Sepulturae et reliquisti
Cum dolore filium.

8. Quo dolore vulnerata
Fuisti, virgo sacrata,
Et in corde cruciata
Milies martyr facta!

9. Eia ergo, virgo pia,
Mater dulcis, o Maria,
Per hos sacros nunc dolores
Exaudi nos peccatores
Et exora filium,
Suum ut salvet populum.

Missale Montis Serrati imp. s. l. et a. (in Monte Serrato 1521). — Ohne Parallelismus.

95. De Doloribus BMV.

1 a. O mater Christi et virgo,
Fons salutis et origo,
Tu nostra redemptio,

1 b. Angelus cum salutavit
Te, virginem informavit,
Quod virtus Dei flavit.

2 a. Tu, quae Christum genuisti,
Circumcisum doluisti
Et amissum invenisti
In templo, mater, natum.

2 b. Hunc Iudaeis iam traditum,
Corpus eius denudatum,
Oculis tuis ablatum
Dolebas, virgo, gratum.

3 a. Ita cruci adfigitur,
Per impios deluditur
Et pro nobis moritur.

3 b. Anima tua pungitur,
Cum filius deponitur
Et planctu sepelitur.

4 a. Stabas, virgo dolorosa,
Iuxta crucem lacrimosa,
Ergo, mater gratiosa,
Adiutrix copiosa,

4 b. Pacem confer, finem bonum,
Mala pelle et da modum
Ita spernere mundana,
Ut amemus caelica.

5. Per dolores, quos tulisti,
Lava sordes choro isti
Et perduc ad thronum Christi,
Virgo mater, Maria.

Miss. Cracoviense imp. Venetiis 1532. — 4 b, 3 l. vielleicht mundanum.

96. In Assumptione BMV.

1. Felix valde

2 a. O Maria,
incorrupta puerpera.

2 b. Tu merito
vocaris mundi domina.

3 a. Angeli dictis
oboedisti,
virgo pudica,

3 b. Vernanti flore
mox fuisti
virgo praegnata.

4 a. Illo progenito
caeli clamaris regina,

4 b. Ipso germinante
reviviscunt morticina.

5 a. Hodie puella morte
non es impedita,

5 b. Licet temporali nece
fores irretita.

6 a. Te transeunte
laetatur polorum
cohors beata,

6 b. Te adiuvante
possimus foveri
saecla per cuncta,

7. Felix valde o Maria.

Trop. ms. Veronense saec. 11. Cod. Capit. Veronen. 107 (100). A. — Grad. ms. Mutinense saec. 11. Cod. Capit. Mutinen O I N 7. B. — Trop. ms. Benedictinum saec. 12. Cod. Capit. Oscen. s. n. C. — Grad. ms. Modoe-

tinum saec. 12. Cod. Capit. Modoet. K 11. D. — Grad. ms. Parmense saec. 14/15. Cod. Capit. Parmen. s. n. E. — Trop. ms. Benedictinum saec. 12. Cod. Univ. Bononien. 2748. F.

3 a, 1 doctis B. — 3 b, 1 Vernante F; florere B. — 4 a, 2 clamaris caeli F. — 4 b, 1 Illo B. — 4 b, 2 revivescunt A. — 4 a und 4 b umgestellt A. — 5 a, 1 O digna puella F. — 5 a, 2 lies impetita? — 5 b, 1 Sic et B; temporalis A. — 5 b, 2 fore A. — 6 a, 3 sors beata A. — 7. Felix mater et beata C.

97. In Assumptione BMV.

1 a. Gaudiorum virgo mater,
Cuius filius est pater,
Habet privilegium,

1 b. Quaeque virgo collaetatur,
Et in Christo gloriatur
Tota caeli curia.

2 a. Ave, virgo, cuius festum
Sacrosanctum et honestum
Recolit ecclesia,

2 b. Gerens vas illuminatum
Oleumque praeparatum
Sponso gaudens obvia.

3 a. Imprudenti non intrante
Introisti currens ante
Christum sequens filia,

3 b. Sic ingressa caeli chorum,
Rosas habes circa thorum,
Violas et lilia.

4 a. Virgo prudens, virgo munda,
Peccatores nos emunda
Ab omni spurcitia,

4 b. Emundatos nos commenda
Sponso Christo ad habenda
Sempiterna gaudia.

Cod. Trecen. (ol. Claravallen.) 1612. saec. 15.

98. In Assumptione BMV.

1 a. Plausu dulcis harmoniae
Honoretur in hac die
Mitis Iesu matris piae
Felix tam assumptio.

1 b. Hic quaerendo disputatur,
Carne si incineratur,
An in caelum assumatur
Tota iuncta filio.

2 a. Sacrum flamen hanc mundavit,
Carnem totam integravit,
Ergo non deintegravit
Hanc incineratio.

2 b. Est de matre caro Christi,
Sed regnantem hunc audisti,
Ergo secum debet sisti,
Cum sit carnis unio.

3 a. Si cum Deo pars praeesset,
Et cum verme pars subesset,
Ergo dicta non fuisset
Tota plena gratia.

3 b. Sed est plena, pulchra tota,
Ergo caret omni nota,
Ergo vermi non est nota,
Sed regnat in gloria.

4 a. In electis nil ignorat,
Quin hanc Deus praehonorat,
Ergo non hanc inhonorat
Tellus talem nutriens.

4 b. Cum sanctorum quaedam caesa
Membra constant et illaesa,
Ergo nunquam erat laesa
Caro Deum pariens.

5 a. Morti datum sepelitur
Nec in terris reperitur,
Quo sit raptum hinc nescitur
Corpus matris virginis.

5 b. Est in caelo vel in solo,
Non in imo, ergo polo
Regnat Dei velle solo
Secus dextram numinis.

6 a. Ergo matrem tam beatam
Obdormisse, post translatam
Ac in caelis coronatam
Credat grex ecclesiae.

6 b. Te precamur, stella maris,
Quae cum Iesu gloriaris,
Ducas nos, quo sublimaris
Regis regno gloriae.

Miss. ms. Romanum [?] saec. 15. Cod. Oxoniens. Tanner. 334.

99. In Assumptione BMV.

1 a. Assumpta virgo virginum,
Spes atque salus hominum,
Regnat iam cum filio;

1 b. Est in caelis haec regina,
Digna laude, sine spina
Rosa iuncta lilio.

2 a. Maria, flos castitatis,
Hortus clausus deitatis,
Dei gaudet solio;

2 b. In excelso caeli sita,
Mundi labe non attrita
Scandit ab exsilio.

3 a. Caelum suae clariatis
Luce replet, iam beatis
Praelata spiritibus;

3 b. Gaudet chorus virginalis,
Exstans illi specialis
Honor in caelestibus.

4 a. Exercitus hanc sanctorum
Venerando supernorum
Profitetur dominam;

4 b. Angelorum Dei coetus
Psallit congaudendo laetus
Dominantis gloriam.

5 a. Ergo nobis, o beata,
Supra caelos exaltata,
Tuum placa filium,

5 b. Ut nos culpis absolutos
Paradiso reddat tutos
Mundi post exsilium.

Grad. ms. Montis S. Mariae saec. $^{13}/_{14}$. Cod. Guelfenbyteran. Helm. 502. A. — Sequent. ms. Montis S. Mariae saec. 14. Cod. Guelfenbyteran. Helm. 1340. B.

100. In Assumptione BMV.

1. Ad honorem matris piae
Vox erumpat symphoniae
Festi sonans gaudia.

2 a. Verbi parens, hortus nucum,
Commutat onus caducum
Immortali trabea.

2 b. Pubescenti par aurorae,
Rubens fructu, candens flore,
Vitae vernat laurea.

3 a. Olim moriens, nunc vivus
Iesus obviat festivus
Coronatae virgini,

3 b. Ut eam in dextra patris,
Quantum capit honor matris,
Suae reddat culmini.

4 a. Nati regis
incumbens dexterae
Vitae vias
excurrit prospere,
Novo suae
virtutis pondere
Transmetitur aethera.

4 b. Intrat aulam
fecundi luminis,
Sequens agnum
secundi tramitis
Sceptrum sumit
caelestis ordinis,
Nutu premit infera.

5 a. Spiritus, qui colunt caelos,
Choros iungunt, fundunt me-
los
Miri modulaminis

5 b. Offerentes arte nota
Iubilos et laudum vota,
Novum genus carminis.

6 a. Sistitur in caeli sede
Vivo terens caput pede
Serpentis tartarei,

6 b. Ut iam nec in subcalcari
Possit robur infirmari
Virginalis fidei.

7 a. Ergo tenet
lucem, quam edidit,
Quam et Eva
sub ficu perdidit,
Testam cuius
fregit et abdidit
Plebs Hebraea.

7 b. Sed celeri
Deus iuvamine
Integravit
a mortis fragmine
Testam carnis
sumptam a virgine
Nazaraea.

8 a. Rex potitus exquisitis
Amplexibus Sunamitis
Pio calet pectore

8 b. Et movetur circa reos
Per Mariam solvens eos
A peccati corpore.

9 a. Habet vim iudicii
Ore data filii
Bersabeae ratio,

9 b. Quod pro reis valeat
Nec effectu careat
Mariae petitio.

10 a. Post expressum crucis prelum
Manu forti virgo caelum
Prior cunctis rapuit,

10 b. Quae vovere sementiva,
Suae carnis incentiva,
Deo prima voluit.

11 a. Sacrum vellus
carnis virgineae
Caelo datur,
adfertur areae,
Ut pia fert opinio,

11 b. Nam teneri
morte non debuit,
Per quam nobis
a morte potuit
Procurari redemptio.

12 a. Regnat una
post natum unicum,
Terras tenet
orbemque caelicum
Novae potestatis mole,

12 b. Et est dignum
dictatque ratio,
Ut subdatur
[eius] obsequio,
Quidquid spirat sub hoc
sole.

13 a. Iam praelata
caeli militiae
Imperatrix
et datrix gloriae,
Suspirantes
ad donum veniae
Donativis
exornet gratiae
Mater pia.

13 b. Quibus adhuc
fides est tenera,
Pietatis
impendat viscera
Et ad regnum,
quod spondet litera,
Nos perducat
virgo puerpera
Precum via.

Miss. Caesaraugustanum imp. Caesaraugustae 1485. A. — Miss. Caesaraugustanum imp. Caesaraugustae 1498. B. — 2 a, 1 ortus AB; hortus nucum bezieht sich auf Cant. 6, 10: Descendi in hortum nucum, ut viderem poma convallium etc. Wie Maria der hortus conclusus, der fons signatus etc., so ist sie auch der hortus nucum des Hohenliedes. — 2 b, 1 Lies Rubescenti? — 3 b, 1 dextera B. — 4 b, 4 tramitis verstöfst gegen die sonst beobachtete Reinheit des Reimes; lies agminis? — 10 a, 1 prelium AB. — 10 a, 2 virga AB. — 13 a, 7 Donativus AB. — 13 b, 8 purpurea A.

101. In Festo Mariae Nivis.

1 a. Laudes Deo altissimo,
Christo decantet Domino
Felix mater ecclesia,

1 b. Iucundo qui miraculo
Salubrique oraculo
Suae matris sollemnia

2 a. Decoravit hodie,
Nives dum descendere
In Augusti tempore

2 b. Fecit mirabilius
Terram fundens citius,
Dum orat patricius.

3 a. Velut fortis Gedeon
Vellus vidit humidum
Terra sicca tota,

3 b. Siccam sic patricius
Terram prospexit [protinus]
Nive centro mota.

4 a. Per quem erigi congruam
Ibi fecit basilicam
Suae castae matris

4 b. Perenni sub memoria
Eius adaucta gloria
Filius Dei patris.

5 a. Iesu ergo o benigne,
Propter vota matris dignae
Nive tuae gratiae

5 b. Ignem carnis, labem mentis
Tolle, donum refulgentis
Da caelestis patriae.

Miss. ms. Saganense saec. 15. Cod. Wratislavien. I Q 190. add. saec. 15/16. — 4 a, 1 Per quas erigi. — 4 b, 1 Per eum sub. — 5 b, 1 labe nautis.

102. De beata Maria V.

a festo S. Stephani usque ad circumcisionem.

1 a. Gaude, mater Iesu Christi,
Verbum verbo concepisti,
Gabrieli dum dixisti:
En, ancilla Domini;
Maria.

1 b. Gaude, mater expers maris,
Porta caeli, stella maris,
Iesum laeta virgo, paris,
Deum iunctum homini,
Maria.

2 a. Gaude, parens Dei nati,
Circumcisi, Deo grati,
Qui pro nobis venit pati;
Tu sis pia miseris,
Maria.

2 b. Gaude, videns venientes
Aurum, murram, tus ferentes
Magos, Iesum confitentes,
O regina sideris,
Maria.

3 a. Gaude, quia tuum natum,
Templo Dei praesentatum,
Simeone amplexatum,
Virgo mater, sequeris,
Maria.

3 b. Gaude, Iesus resurrexit
Laetos reddens, quos dilexit,
Omnes iustos secum vexit;
Serva nos ab inferis,
Maria.

4 a. Gaude, mater, cuius natus
Iesus scandens, laureatus,
Dextra patris est locatus;
Salva tuos filios,
Maria.

4 b. Gaude, quia Iesus misit
Bis sex denis, quos dimisit,
Sacrum flamen, quod promisit;
Tu nos rege devios,
Maria.

5 a. Gaude, licet sis defuncta,
Manens tamen inconsumpta
Et assumpta super cuncta
Es cum Iesu filio,
Maria.

5 b. Iesu mater, miserere
Et, quos Eva fecit flere,
Ubi gaudes, fac gaudere
Sempiterno gaudio,
Maria.

Miss. ms. Altomonasteriense saec. 15. Clm. Monacen. 2937. A. — Cod. S. Floriani III 13. saec. 15. B.— Collect. ms. Brigittinum saec. 15. (Privatbesitz) C. — 2a, 2 tibi grati B. — Der Name Maria fehlt am Schlufs der Strophen B. — Vgl. W. Moll, 382; Klemming II, 125.

103. De beata Maria V.

In Octava Domini.

1 a. Fons hortorum, fons signatus,
Hortus clausus sed rigatus
Aqua sapientiae,

1 b. Rosa prima, rosa vernans,
Virga Iesse, virga praegnans,
Virgo stirpis regiae,

2 a. Flammans rubus sed non ustus,
Quo deletur dolens gustus
Pomi quondam vetiti,

2 b. Turris David, thronus regis,
Cedrus alta, frenum legis
Singularis meriti,

3 a. Clausa semper templi porta,
Per quam tamen lux est orta,
Lux eclipsis nescia,

3 b. Poli sidus, stella maris
Tu es, virgo singularis,
Novi solis regia.

4 a. Tu flos florum, floris mater,
Cuius natus est, qui pater
Ex natura gemina;

4 b. Tu nam lactas, quem adoras,
Sinu foves, quem imploras,
Grata Deo femina.

5 a. Digna ergo Dei parens
Vitiorum spinis carens,
Inter spinas lilium,

5 b. Nos ingratos, nos indignos
Gratos redde facque dignos,
Tuum placa filium.

6 a. Sed hanc tuam civitatem
Serva, virgo, tempestatem
Ab hac omnem adime,

6 b. Absit languor, absit error,
Absit hostis, absit terror,
Terrae motus maxime.

7 a. Clerum quoque, plebem totam,
Tibi fidam ac devotam,
Solito custodias

7 b. Et post huius vitae cursum
Ad perennem vitam sursum
Pervenire facias.

Grad. ms. Modoetinum saec. 15. Cod. Capit. Modoet. s. n. A. — Grad. ms. Modoetinum saec. 15. Cod. Capit. Modoet. s. n. B.

104. De beata Maria V.

Tempore paschali.

1 a. Verus homo, verus Deus,
Propter reos factus reus,
Carne crucifigitur;

1 b. Sic salvator condemnatur,
Ut mors iure moriatur,
Vita sponte moritur.

2 a. Et videris ratione
Non hic minus in agone
Tulisse quam filius,

2 b. Suum corpus victimam
Dedit, tuam animam
Pertransivit gladius.

3 a. Sed resurgens leo fortis
Aufert principatum mortis.
Praedam refert inferi,

3 b. Plus compassa patienti
Plus consurgis resurgenti
Quam sanctorum ceteri.

4 a. Placa nobis, o beata,
Parens natum, patrem nata,
Carnis pro flagitio

4 b. Ne mens ipsa flagelletur,
Sed in nobis iteretur
Christi resurrectio.

Cod. Trecen. (ol. Claravallen.) 1612. saec. 15. — Die Sequenz beginnt in der Hs. mit folgenden Versen:

Talis conceptio nil habet criminis,
Nec flore poprio vernare desinis,
In te fit unio matris et virginis
In tuo filio Dei et hominis.

Dieselben gehören offenbar nicht zum folgenden und sind mit Ausnahme des ersten Verses aus Anal. XX, Nr. 182, Str. 4 genommen. Es scheint fast der Anfang des Gedichtes zu fehlen, da die Anrede in 2a so unvermittelt auftritt.

105. De beata Maria V.

Sub Octava Pentecostes.

1 a. Veni, mater deica,
Veni, rosa caelica,
Arca sancti spiritus,

1 b. Veni, plena gratiae,
Veni datrix veniae,
Lima nostri generis.

2 a. Consolatrix omnium,
Tuum placa filium
Ad nostra suspiria,

2 b. In labore proxima,
Spes pro nobis optima
In Dei praesentia.

3 a. O puella nobilis,
Omnis per te flebilis
Meretur solacium,

3 b. Sine viri onere
Meruisti gignere
Salutem fidelium.

4 a. Lava cordis vitia,
Purga noctis saucia,
Sana mentis vulnera,

4 b. Flecte contumacia
Et corrige noxia,
Vi contere aspera.

5 a. Da in te sperantibus
Tuis servitoribus
Vitae refrigerium,

5 b. Da caelorum aditum,
Da sanctorum habitum
In perenni gloria.

Miss. ms. Glogaviense saec. 14. Cod. Wratislavien. I F 355. add. saec. 15. A. — Miss. ms. Saganense saec. 14. Cod. Wratislavien. I F 365. B. — Miss. ms. Saganense anni 1422. Cod. Wratislavien. I F. 343. C. — Miss. ms. Cracoviense anni 1438. Cod. Capit. Cracovien. 2. D. — Miss. ms. Saganense saec. 15. Cod. Wratislavien. I F 344. E.

1 b, 1 Veni Eva gratiae D. — 1 b, 2 doctrix C; ductrix B. — 2 a, 2 voca filium B. — 3 a, 1 O Maria nobilis D. — 4 a, 1 Sana cordis intima D. — 4 a, 2 corda saucia D. — 4 b, 3 Et contere D. — 5 a, 1 Da tuis fidelibus D. — 5 a, 2 Tibi servientibus D. — 5 b, 2 sanctorum meritum D. — Melodie: Veni sancte spiritus; überhaupt Nachahmung letzterer Sequenz.

106. De beata Maria V.

Diebus Sabbatis.

1 a. Vas decoris et honoris,
Vas caelestis gratiae,

1 b. Templum nostri redemptoris,
Forma pudicitiae.

2 a. Miserorum miseratrix
Et lapsorum relevatrix,
Fons misericordiae,

2 b. Virgo, vitae reparatrix,
Angelorum imperatrix
Et caelestis curiae.

3 a. Virga Iesse generosa,
Super omnes speciosa
Flore, fructu, specie,

3 b. Servos tuos, gloriosa,
Gratos redde, gratiosa,
Christo, regi gloriae.

4 a. Ave, virgo, stella maris,
Mater sapientiae,

4 b. Audi virgo singularis,
Preces nostras hodie.

5 a. Flos, Maria, castitatis,
Pelle nostrae gravitatis
Onus et tristitiae,

5 b. Plagam nostrae pravitatis
Unge, mater caritatis,
Oleo laetitiae.

6 a. Dormientes in peccatis
Leva manu pietatis
De lacu miseriae,

6 b. Et per viam veritatis
Duc ad regem claritatis,
Scala domus regiae.

7 a. In qua frui valeamus
Per te, sancta, quam laudamus,
Sede sapientiae,

7 b. Ubi semper referamus
Deo grates et reddamus
In caelesti serie.

Miss. Caesaraugustanum imp. Caesaraugustae 1485. A. — Miss. Caesaraugustanum imp. Caesaraugustae 1498. B. — 4 a, 1 Que virgo (falsche Initiale) AB. — 7 a, 3 Sede patientiae AB. — Eine kürzere Form dieser Sequenz vgl. Anal. X, 106; vgl. auch die Reimgebete bei Mone II, 426.

107. De beata Maria V.

Diebus Sabbatis.

1 a. Ad haec festa sabbatina
Pangat nunc ecclesia

1 b. Sono duplo, voce trina
Mariae praeconia.

2 a. Haec est salus, haec est vita
Peccatorum omnium,

2 b. Haec turris bene munita,
Pauperum refugium.

3 a. Mater Dei, mater nostra,
Mater et angelica,

3 b. Quae cassavit, quae curavit
Venena diabolica.

4 a. Hostes terret turris illa
Fugans multa milia,

4 b. Domini haec est ancilla
Filii et filia.

5 a. Haec est myrtus, cuius virtus
Penetravit sidera,

5 b. Nardus sapit et hanc capit,
Rex, qui regit aethera.

6 a. Cui placet, ut nunc placet
Transgressoris crimina,

6 b. Quam exaudit et adplaudit
Per eius precamina.

7 a. O quam cara et quam clara
Est haec mater filio,

7 b. Quem arridet, quando videt,
Rosa iuncta lilio.

8 a. O quam plena et amoena
Est haec laude caelica,

8 b. Quam decorat, quam honorat
Phalanx archangelica.

9 a. Cupit natus, ut sit datus
Dies ille virgini,

9 b. Ut succedat et praecedat
Sollemnitas filii.

10 a. Stat cum eo, ut sit reo
Impetratrix gratiae,

10 b. Quam nil fessat, nam non cessat
Coram eius facie.

11 a. Ergo, pia o Maria,
Laudes nostras suscipe,

11 b. Nos a poenis et venenis
Serpentinis eripe.

12 a. Nos tuere, nos gaudere
Fac, o dulcis domina,

12 b. Immortali, aeternali
Commendans regi saecula

13. Per omnia.

Grad. ms. Murense anni 1532. Cod. Aargovien. M 4. fol. m. —

108. De beata Maria V.

1. Almiflua
caelorum turba

2 a. Individuae
trinitati
laudes concinit in astris.

2 b. Nos quoque in arvis
gratulantes
ipsius mysteria

3a. Nisibus ex totis
per longa recitemus
devote tempora.

3b. Exsultent cernendo
regis obtutum celsi
sanctorum agmina.

4a. Iubilet et in huius
diei festa
populorum caterva

4b. Poplite flexo Christi
solamen poscens,
paradisi gaudia,

5a. Ut queant iter post
carnis mortem vitae
scandere superna,

5b. Qua Dei genetrix
cum civibus almis
consistit Maria.

6a. Quae meruit in tantum
conditoris aeterni
fore conspectibus
placita,

6b. Ut humani generis
factorem generarent
casta sui corporis
viscera.

7a. O virgo clausa per
aevum, per te cunctis
est patefacta
altithroni ianua.

7b. Qua propter veniam
servulis, quaesumus,
[efflagitare]
prece [tua] sedula,

8. Qua perfrui tecum
mereamur gloria
per eum, qui regnat
in cuncta saecula.

Trop. ms. Nonantulense saec. 11. Cod. Roman. 1343 (Sessor. 62). — 2a, 3 Da alle clausulae in a auslauten, ursprünglich wohl in astra. — 7a u. b haben nach Ausweis der Neumen nur sehr unvollkommenen Parallelismus; auch fehlt 5b, wie es scheint, ein Verbum; die Ergänzungen suchen das zu beheben.

109. De beata Maria V.

1a. Ave, dulcis mater Dei,
Christi thronus requiei,
Maria templum gratiae;

1b. Ave, advocata rei,
Digna cantu iubilaei,
Grata in prolis facie.

2a. Ave, porta non aperta,
Dei numine referta
Sine viri collegio;

2b. Ave, culpae inexperta,
Sola digna es reperta,
Tibi plaudit omnis regio.

3a. Ave, mater sanctitatis,
Palma fulgens bonitatis
Prae singulis cum gloria;

3b. Ave salus tribulatis,
Spes oppressis in peccatis,
Reis salus, memoria.

4. Ave, vera maris stella,
Praeelecta Dei cella,
Benedicta tu puerpera.

Miss. ms. saec. 15. Cod. Monacen. 2873.

110. De beata Maria V.

1 a. Ave, fulgens stella maris,
Mater thoro carens maris,
Super omnes sublimaris
Ierarchias ordinum.

1 b. Virgo manens mater paris,
Sola parens expers paris,
Unde iure nuncuparis
Virgo, decus virginum.

2 a. Ave, semper cara caris,
Ab adflictis invocaris,
Nempe quia praedicaris
Mediatrix hominum.

2 b. De te, mater singularis,
Caesus lapis angularis,
Cum quo sursum gratularis,
Caeli consors numinum.

3 a. Ave, decor puellaris,
Veri stola fide raris,
Immo scala salutaris,
Directrix ad Dominum.

3 b. Tu praepollens signis claris,
Actus vitae saecularis
Pie laves, cum dicaris
Expiatrix criminum.

4. Quae prae cunctis praemiaris,
Tuos semper tuearis,
Vitam puram largiaris
Mortis ante terminum.

Cod. Trecen. (ol. Claraevallen.) 1612 saec. 15. — Wahrscheinlich Sequenz auf die Melodie Verbum bonum et suave unter doppelter Wiederholung des letzten Chorals.

111. De beata Maria V.

1 a. Ave, luna, quam fundavit
Sol, qui mundum visitavit
Apparens hominibus,

1 b. Cum est nostri recordatus,
Paulo minus minoratus
A supernis civibus.

2 a. Tu es sponsa, de qua sponsus,
Tamquam nube sit absconsus,
Deus noster prodiit,

2 b. Qui de summis est egressus
Et ad summum est regressus,
Cum ad patrem rediit.

3 a. O Maria, mater Christi,
Deum ex te genuisti
Sine carnis macula,

3 b. Qui rex potens, Deus fortis,
Expugnavit hostem mortis
Nostra solvens vincula.

4 a. Ave, parens o beata,
Quae in veste deaurata
Nites ante Dominum,

4 b. Praeis omnes cum corona,
Te sequuntur fronte prona
Omnes coetus virginum.

5 a. Dulciter quae redoles
Miseris et condoles,
Preces Deo immoles
Pro nobis, ut assoles,
O vas deitatis.

5 b. Vallis vernans liliis,
Quae vacas deliciis,
Nostris nunc miseriis
Assis tu suffragiis,
O fons pietatis.

Orat. ms. Domus Novae Lucis anni 1477. Cod. Ultraiectin. Scriptt Eccl. 375.

112. De beata Maria V.

1 a. Ave, mater claritatis,
Sanctitatis speculum,

2 a. Ave, mater munditiae,
Castitatis lilium,

3 a. Tuum pro nobis filium
Exora, regem gloriae,

1 b. Ave, mater pietatis,
Caritatis vinculum,

2 b. Ave, genetrix gratiae,
Trinitatis gaudium.

3 b. Ut nos ad contubernium
Perducat caeli curiae.

Orat. ms. Domus Novae Lucis anni 1477. Cod. Ultraiectin. Scriptt. Eccl. 375.

113. De beata Maria V.

1 a. Ave, mater gratiae,
Speculum ecclesiae,
Luminare gentium.

2 a. Templum sancti spiritus,
Obumbratum caelitus,
Portus post naufragium,

3 a. Gaude, iubar saeculi,
Christiani populi
Spes atque refugium,

4 a. Virgo, porta gloriae,
Fons misericordiae,
Salus infirmantium,

5 a. Mundi mater, domina,
Ne nos perdant crimina,
Tuum fer auxilium,

1 b. Ave, virgo regia,
Dei plena gratia,
Virginale lilium.

2 b. Stella maris lucida,
Virga Iesse florida,
Dei gignens filium.

3 b. Sis norma credentibus,
Spes, via petentibus
Caeleste palatium.

4 b. Delinquentes erige,
Paenitentes dirige
Ad optatum bravium.

5 b. De valle miseriae
Nos manu clementiae
Duc ad verum gaudium.

Trop. ms. Dertusense saec. 13. Cod. Capit. Dertusen. s. n. — Melodie: Veni sancte spiritus.

114. De beata Maria V.

1 a. Ave, mater gratiae,
Virginale gaudium,
Hortulus clementiae,
Reorum refugium,
Pietatis rivulus,
Quo manat remedium
His, qui pro criminibus
Merentur supplicium.

1 b. Maria, considera,
Cuius refrigerio
Lumen, pectus, ubera
Dedisti cum gremio;
Huic ergo impera
Matris privilegio,
Ne post carnis funera
Nos reddat supplicio.

2a. O benigna,
Tuo nato nos consigna,

2b. Gaude, digna
. . . .

3a. Gaude, caeli domina,
Mundi tollens crimina,
Mater orphanorum,

3b. Gaude, felix femina,
Dulcis super omnia,
Sola spes lapsorum.

4a. O plena prae ceteris
Gratia divina,
Nos a culpae veteris
Expia sentina,
Dulcis Maria,
Virgo pia.

4b. Mater misericordiae
Et caeli regina,
Reis indulgentiae
Poculum propina,
Clemens Maria,
Flos benigna.

Miss. ms. Lincolniense saec. 15. Cod. Londinen. Add. 11414. — Eine kürzere Fassung der Sequenz. s. Anal. X, 103.

115. De beata Maria V.

1a. Ave, mater orphanorum,
Consolatrix miserorum,
Solamen desolatorum,
Lux in mundi tenebris,

1b. Virgo David stirpe nata,
Ab angelo salutata,
Sacro flatu fecundata,
Non carnis illecebris.

2a. Evae nomen mutans ave,
Per hoc verbum tam suave
Sic pressorum releva vae,
Ut gementes visites.

2b. Carens labe Sunamitis,
Cum tam pia sis et mitis,
Fac, quae prodit ex te, vitis
Veri simus palmites.

3a. Eia, mater, advocata,
Natum mater, patrem nata
Roga, ne nos hic peccata
Trahant ad interitum.

3b. Lacrimarum seda flumen,
Quod ocellis det acumen,
Ut videant verum lumen
A reis absconditum.

4a. Infer cor, quod diligat te
Nec errare queat a te
Sed exerceat [beate]
Tuum beneplacitum.

4b. In te mens inveniat
Fructum, qui sic satiat,
Ut nunquam fastidiat
Illum habens habitum.

5a. Amarum quod est, dulcora,
Quod insulsum est, sapora,
Ut sit bonum malum, ora,
Quod bonum est, meliora,
Et melius optima.

5b. Natus praestat sine mora,
Te exaudit quavis hora,
Rore caeli cor irrora,
Nostri luctus vim minora,
Minoratum minima.

6a. Uia morum, vitae norma,
Cuius clarent caeli forma,
Virtutibus nos informa,
Nato tuo nos conforma,
Cui curvamus genua.

6b. Ad quem, qualescunque simus,
Pervenire quo possimus,
Quam ianuam caeli scimus,
Huic clamemus quantum qui-
mus:
A v e, c a e l i i a n u a.

Miss. ms. Saganense saec. 14. Cod. Wratislavien. I F 365. — 5a, 5 optima von optimare nach Analogie von meliorare; ebenso 5b, 5 minima von minimare. — 6a, 2 caeli norma. — Akrostichon: A v e c a e l i i a n u a.

116. De beata Maria V.

1 a. Ave, mundi reparatrix,
Trinitatis inclinatrix
Herbido triclinio,

1 b. Veri patri decens nata,
Flamini sponsa optata,
Mater summo filio.

2 a. Dominatrix supernorum,
Placa regem creatorum,
Ut tuo suffragio

3 b. Eius apud trinitatem
Contemplemur unitatem
In perenni gaudio.

Cod. ms. Virunen. 172 saec. 15.

117. De beata Maria V.

1 a. Ave, nympha salutaris,
Summi patris natum paris,
Virgo pura, singularis,
Fons dulcoris, stella maris.

1 b. Ave, verae vitae datrix
Et a nece liberatrix,
Angelorum imperatrix
Ac caelorum dominatrix.

2 a. O Maria, mater facta,
Non a viro tamen tacta,
Virgo parens, sed intacta,
Miro modo mater facta.

2 b. Orbis gemma, orbis vita,
In corona regis sita,
Pietate expolita,
Caritate insignita.

3 a. Salve, virgo, parens Christi,
Nos a luctu serva tristi,
Des solamen choro isti,
Dulcis mater Iesu Christi.

3 b. Salve, salus infirmorum,
Medicina languidorum,
Verum lumen es caecorum
Et adiutrix peccatorum.

4 a. O virtutis disciplina,
Dos salutis, lux divina,
Nos exaudi, flos de spina,
Deprecamur voce trina.

4 b. O lux, nostras faeces cura,
Mater virgo non natura,
Nos a nece serva dura
Post ruinam, virgo pura.

Miss. ms. Lincolniense saec. 15. Cod. Londinen. Add. 11414.

118. De beata Maria V.

1 a. Ave, parens singularis,
Decus caeli, terrae, maris,
Angelorum, hominum,

1 b. Digna digne commendaris,
Quae cunctorum expers maris
Peperisti Dominum.

2 a. Virgo casta praedicaris,
Stella maris appellaris
Et regina virginum,

2 b. Super choros elevaris
Angelorum in praeclaris,
Lucis luminarium.

3 a. Eia, mater o Maria,
Virgo clemens, virgo pia,
Christo nos concilia,

3 b. Ne nos satan in hac via
Mundi victos sophistria
Caeli privet gloria.

4 a. Mentis dulcis harmonia,
Memorare, felix, quia
Tu es plena gratia,

4 b. Iuva vera nos sophia,
Ut te dulci melodia
Laudemus in patria.

5a. Ad te clamat peccatorum,
Feminarum, masculorum
Tota simul contio,

5b. Orphanorum, adflictorum,
Clericorum, laicorum,
Te pulsat devotio.

6a. Riga mentes singulorum
Rore sacro supernorum,
Ut de hoc exsilio

6b. In conventu angelorum
Te sequamur et sanctorum
Pleno cum tripudio.

7a. In praesentis fine vitae
Iesus et tu subvenite
Nobis in auxilium,

7b. Ne contingat illud *Ite*
Nos audire nec *Redite*,
Quod damnabit impium.

8a. Absit hoc horrendum *Ite*,
Iesu bone, dic: Venite
Ad perenne gaudium;

8b. Quod dicetur his, qui mite
Vivunt et sunt absque lite
Praesens per exsilium.

Grad. ms. Montis s. Mariae saec. 14. Cod. Guelfenbyteran. Helmst. 502. — 3a, 1 Eia, mater, eia, Maria. — Akrostichon: Ave Maria.

119. De beata Maria V.

1a. Ave, porta gratiae,
Portus pudicitiae,
Sponsa salvatoris,

1b. Aula sapientiae,
Thalamus clementiae,
Sedes redemptoris.

2a. Fons signatus, es rigatus
Rore spiritali,
Fons sacratus, fons dotatus
Partu virginali.

2b. Tu sigillum trinitatis,
Iacob scala rutilans,
Vexillum humilitatis,
Daemones emutilans.

3a. Vestis Ioseph, quam ornavit
Deus sacro flamine,
Quam pro nobis madidavit
Christus suo sanguine.

3b. O peccator in profundo
Vitiorum positus,
Hanc honora corde mundo,
Templum sancti spiritus.

4a. O Maria, virga Iesse,
Quae reis nescis abesse
Petentibus veniam,

4b. Fac nos peccatis deesse,
Ostende te matrem esse
Conferendo gratiam.

5. Virgo mater, o Maria,
Plausu bino te laudamus,
Ut ad caelos ascendamus
Per tua suffragia.

Trop. ms. Dertusense saec. 13. Cod. Capit. Dertusen. s. n.

120. De beata Maria V.

1. Ave, salus gentium,
Mater regis gloriae,

2a. Tu thronus constantiae,
In te rex iustitiae
Munditiae

2b. Conservavit ostium.
Tuorum fidelium
Omnium

3 a. Ad te mentes erige,
Vias supplicantium

3 b. Et gressus clamantium
Egentium dirige.

4 a. Mellis stilla,
Maris stella,
Rosa primula,

4 b. Tu mamilla
Stillas mella,
Iesse virgula.

5 a. Expers paris,
Virgo, paris
Patrem filia.

5 b. Ordo stupet,
Cuius supplet
Vicem gratia.

6 a. Mediatrix,
Vitae datrix,
Mundi domina,

6 b. Via vitae,
Mortis tritae
Tu victoria.

7 a. Per te detur,
Ut purgetur
Faecis scoria,

7 b. Qua purgati
Sint beati
Tua gratia.

Orat. ms. Domus Novae Lucis anni 1477. Cod. Ultraiectin. Scriptt. Eccl. 375. — 6 a, 3 Lies: Mundi gloria. — 7 b, 2 Tua gratia. — 7 b, 3 Sint laude beati.

121. De beata Maria V.

1 a. Ave, salve, condimentum
Permutantis in pigmentum
Nostrae mortis situlam,

1 b. Haec sunt dona potestatis,
Non naturae, immo gratis
Verbi sumpsit copulam.

2 a. Regem regum parientis
Laudes promat concinentis
Chori iubilatio,

2 b. Patrem natae proferentis
Sit cum cantu purae mentis
Plena modulatio.

3 a. Laude tanta cum perpendis,
Caro carens carnis mendis
Verbi facta socia,

3 b. Sola Christi partu digna
Veneretur tam benigna
Virgo viri nescia.

4 a. Virgo manens sola matrum,
Ora patrem, iube natum
Servos matris visere,

4 b. Ut te duce, stella dicta,
Nos vagantes per delicta
Tuo trahat littore.

Orat. ms. Domus Novae Lucis anni 1477. Cod. Ultraiectin. Scriptt. Eccl. 375. — 2 b, 2 naturans. — Das Lied scheint Sequenz zu sein.

122. De beata Maria V.

1 a. Ave, stella fulgida,
stella salutaris,
Stella, de qua prodiit
radius solaris,
Mentis pelle tenebras
nec nos patiaris
Absorberi fluctibus
procellosi maris.

1 b. Ave, mater gratiae,
gemmis redimita,
Mater, per quam pauperum
vox est exaudita,
Tuus nobis filius
in praesenti vita
Via sit et veritas
in futura vita.

2a. Ave, Dei thalamus,
pudoris conclave,
Missus est archangelus
cui dicens „Ave“,
Te laudantes petimus,
erue nos a vae,
Quod induxit facinus
protoplasti grave.

2b. Ave, naufragantibus
lucens stella maris,
Quae per mundi climata
Maria vocaris,
Esto tuis famulis
portus salutaris
Et lapsos in crimine
reduc sacris aris.

3. Ave, gemma virginum,
gratiae piscina,
Tibi grates solvimus,
aurem huc inclina
Et, quos hostis adgravat,
premit culpae spina,
Redde gratos et a fraude
muni serpentina.

Miss. ms. Lincolniense saec. 15. Cod. Londinen. Add. 11414. — 1b, 3 Mater fehlt. — 3, 9 eine Silbe zu viel; verdorben?

123. De beata Maria V.

1a. Ave, virgo laude digna,
Ave, pia et benigna,
Ave, plena gratia,

1b. Ave, mater pietatis,
Fax et gemma caritatis,
Virgo, Sion filia.

2a. Porta caeli, maris stella,
Mundi salus, Dei cella,
Templum sancti spiritus,

2b. Hortum tuum qui rigavit
Et rigando germinavit
Fructum vitae caelitus.

3a. In te Deum humanari,
Nube carnis occultari
Firma docet litera,

3b. Fecundata virga flore,
Stella sole, vellus rore,
Virgo Dei filio.

4a. Unitur carni deitas,
Deum parit integritas
Conspirante flamine,

4b. Divina sapientia
Sic patris providentia
Nascitur ex virgine.

5a. Ramus florens et onustus,
Rubus ardens nec combustus
Matrem signat virginem,

5b. Quae intacta concepisti,
Virgo manens peperisti
Deum atque hominem.

6a. Ima summis foederavit
Stella Iacob, radix David,
Mediante gratia,

6b. Per quam reis salus datur,
Homo lapsus sublimatur
In caelesti gloria.

7a. Ergo, mundi spes, Maria,
Pro indignis, mater pia,
Interpella filium;

7b. Amor patris, spirans flamen,
In hac valle sis solamen
Et perenne gaudium.

Lect. ms. Villariense saec. 13/14. Cod. Vindobonen. 1134. — 3b, 3 Der Reim verlangt Dei filia.

124. De beata Maria V.

1 a. Ave, virgo, parens munda,
Maris expers et fecunda,
Nulli compar aut secunda
Partu castimoniae.

1 b. Vitiorum necnon munda
Et virtute nos fecunda,
Votis nostris sis secunda
Zelo matris, filiae.

2 a. Electorum nulli par es,
Nam, dum verbo sacro pares,
Cunctas tibi sexu pares
Supplantas concipiens.

2 b. Maris stella, cuius ortus
Mare sedat, florens hortus,
Unde florum flos est ortus,
Viris vitam pariens.

3 a. Ave morum fons insignis,
Fonte vitae nos insignis,
Quem sub typo, quem in signis
Signat legis litera.

3 b. Rubi signum, iubar soli,
Lux praecellens luce soli,
Digna sola Deo soli
Dare matris ubera.

4 a. Iesse virga, verbi sedes
Incarnati, natum sedes
Tuum nobis, cum quo sedes
In excelsis gloriae.

4 b. Ave, clemens, mitis, ave,
Tuum nobis illud Ave
Munitivum fiat a Vae,
Collativum gratiae.

Orat. ms. Domus Novae Lucis anni 1477. Cod. Ultraiectin. Scriptt. Eccl. 375. — 1a, 1 Vale virgo. — Jedenfalls Sequenz, wohl auf die Mel. Verbum bonum mit Wiederholung des letzten Chorals. Akrostichon: Ave Maria.

125. De beata Maria V.

1 a. Ave, virgo virginum,
Regina angelorum,
Stirpis Iesse virgula,

1 b. Quae auctoris luminum,
Redemptoris hominum
Exstitisti gerula.

2 a. Quae illaeso hymine
Sine viri semine
Utero concepisti,

2 b. Absque quovis dolore,
Ineffabili more
In mundum protulisti

3 a. Et in annis teneris
Tui sacri uberis
Pastu reficiebas,

3 b. Continentem omnia
Strictissima fascia
In praesaepi cingebas.

4 a. Ulnis quem baiulabas,
In templum praesentabas
Cum legali hostia,

4 b. Hic in cruce levatus,
Pro nobis immolatus,
Caeli pandit ostia.

5 a. Iesu, fili Mariae,
Virginis castissimae,
Audi nos, te rogamus,

5 b. Dele nostra crimina,
Ut caelorum limina,
Ingredi valeamus.

Grad. ms. Pragense saec. 16. in. Cod. Pragen. VII A 13. Mel.: Veni sancte spiritus. Dies Graduale mufs zu Anfang des 16. Jahrhunderts geschrieben sein, da seine hinteren Partieen „christlich korrigiert“ erscheinen. Manche Sequenzen finden sich zweimal, vorne echt, hinten purgiert, so dafs augenscheinlich, während das Gradual geschrieben ward, die durch diese Korrekturen gekennzeichneten Ideen in Schwung kamen.

126. De beata Maria V.

1 a. Ave, vitae reparatrix,
Reginarum imperatrix,
Sanctitatum sanctitas,

1 b. Dominarum dominatrix,
Peccatorum mediatrix,
Sanitatum sanitas.

2 a. Patrem paris,
parens et filia,
Tibi soli
constat haec gloria,
Gemma tu mortalium.

2 b. Ave, mundi
rosa mundissima,
Rosa fragrans,
rosa purissima,
Reis da remedium.

3 a. Evae culpam delevisti,
Solem stella genuisti,
Genitorem filia,

3 b. Mortem morte qui domando,
Lacum faecis emundando
Secum traxit omnia.

4 a. Moriendo mortem stravit,
Ad inferna pervolavit,
Vectes fregit ferreos,

4 b. Suis ibi se ostendens,
Ad se traxit manus tendens,
Derelinquens miseros.

5 a. Ave, per quam salus datur,
Ave, per quam solidatur
Nostra insoliditas,

5 b. Ave, per quam relaxatur,
Ave, per quam deleatur
Reatus enormitas.

6 a. Ave, mater
regis iustitiae,
Fons salutis,
origo veniae.

6 b. Caeli porta,
domus laetitiae,
Deviantes
reformans gratiae.

7 a. Te precamur, nos absolve
Absolutosque refove
Nos in caeli curia,

7 b. Ubi Christum collaudemus
Incessanter et cantemus
In excelsis Gloria.

Orat. ms. Domus Novae Lucis anni 1477. Cod. Ultraiectin. Scriptt. Eccl. 375. — 1, 1 Ave, salve reparatrix. — 2a, 5 tu fehlt.

127. De beata Maria V.

1 a. Benedicta
es, insignis puella,
Quae iubar
immensum dans stella
Appellaris Maria.

1 b. Per te, mater
salvatoris serena,
Caelestis
gratiae perplena,
Destruuntur vitia.

2 a. Tu nati nata
Cunctis praelata,
Regina caelorum beata
Diceris per omnia.

2 b. Supremum solem,
Per tuam prolem
Prementis culpae delens molem
Conferas solacia.

3 a. O virga producens nucem,
Praetende, quam paris, lucem
Illis, quos redemit per crucem
Donans vitae praemia,

3 b. Post carnis nostrae ruinam
Ut per te caeli reginam
Et gratiam datam divinam
Ducat nos ad gaudia.

Miss. ms. Lincolniense saec. 15. Cod. Londinen. Add. 11414. — 1 b, 4 gratia. — 3 a, 1 virgo.

128. De beata Maria V.

1. Benedicta
sit beata
genetrix
et nutrix
ingeniti [Dei],
genitoris filia.

2 a. Sacri flaminis
Cella libaminis,
Quam sacer artifex
aurea
Texit quadrans regula.

2 b. Urna aurea,
Porta vitrea,
Fiscella parvuli
scirpea,
Florens Iesse virgula.

3 a. Quam felix terra, quam ferax,
Cuius incola est verax
Mater vitae, quae
pertulit
Verum Dei filium.

3 b. O felix terra Maria,
O felix mater et pia,
Porta permanens
pervia,
Para vitae praemium.

Miss. ms. Lincolniense saec. 15. Cod. Londinen. Add. 11414. — Melodie augenscheinlich: Benedicta sit beata trinitas (Anal. VII, 109), die drei ersten Choräle.

129. De beata Maria V.

1. Christe, prece matris,
qui sedes ad dexteram patris,

2 a. Salva nos et serva
in saeculum saeculi,

2 b. Ubi te sanctorum
contemplantur oculi.

3. Dele culpam,
conserva vitam,
perduc nos ad gloriam.

Grad. ms. Sangallense anni 1507. Codex Sangallen. (Brander) 546. — „Alia brevissima sequentia de BMV.“ Mit Melodie.

130. De beata Maria V.

1 a. Christi matrem collaudemus
Et in bonis abundemus
Terga dantes vitiis,

2 a. Haec suavis et benigna
Invenitur sola digna
Protulisse filium,

3 a. Haec est portus nostrae spei,
Nostra salus atque Dei
Genetrix ac filia,

4 a. Architecto caeli nupta,
Virgo manens incorrupta
Mundo Christum protulit,

5 a. O res munda mundum mundans,
Cum in promptu sit redundans
Sicca prius area,

6 a. Ergo salve, sancta parens,
Bonis plena, malis carens
Et dolore vacua,

1 b. Ovans ovet omnis mundus,
Nam mundatur vir immundus
Eius beneficiis.

2 b. Qui peccata mundi tollit,
Altos premit et extollit
Cathedras humilium.

3 b. Mundi lumen, stella maris,
Rosa rubens singularis,
Fragrans super lilia.

4 b. Hinc dolores, planctus, luctus
Abolevit atque fructus
Nobis vitae contulit.

5 b. Ut ros vellus madidavit,
Sic puellam gravidavit
Granum sine palea.

6 b. Inimici pelle fraudes,
Persolventes tibi laudes
Sordibus evacua.

Orat. ms. Domus Novae Lucis anni 1477. Cod. Ultraiectin. Scriptt. Eccl. 375. — Str. 1 geht folgende Str. vorher, die nicht zum Gedichte zu gehören scheint:

Vale, arca testamenti,
Novum sidus firmamenti,
Ceteris splendidius,
Tu es botrus dignus flore,
Vellus madens, plenum rore,
Lilio candidius.

131. De beata Maria V.

1 a. De Maria, matre pia,
Per quam solam vitae via
Datur ad caelestia,

2 a. Haec est vere pulchra tota,
Sine labe, sine nota,
Sola plena gratia,

3 a. O miranda genitura!
Patrem virgo permansura
Patris parit filia;

4 a. Ave, virgo, mater Dei,
Ad te clamant omnes rei,
Placa patrem, filia.

1 b. Dulce melos depromamus,
Ut ipsius sentiamus
Optata suffragia.

2 b. Sola soli patri grata,
Est prae cunctis honorata
Casti partus gloria.

3 b. Mater parit natum patris.
Pater gignit patrem matris
Miranda potentia.

4 b. Ave, virgo, spes salutis,
Confer opem [constitutis]
Nobis in miseria.

5 a. Tu pudica, casta, munda,
Impudicos nos emunda,
Lava, terge vitia

5 b. Et cum clero plebem totam
Tuam et tibi devotam
Duc ad vitae gaudia.

Grad. ms. Montis s. Mariae saec. 14. in. Cod. Guelfenbyteran. Helmst. 502.

132. De beate Maria V.

1 a. Diligenter recolatur
Mariae memoria,

1 b. Per quam mundo declaratur
Salus et laetitia.

2 a. Haec est domus, quam fundavit
Summa diligentia

2 b. Et in ea repausavit
Dei sapientia.

3 a. Haec est quidem urbs munita
Multa providentia,

3 b. Quam munivit infinita
Gratiarum copia.

4 a. Haec est magna Salomonis
Et mater et filia,

4 b. Haec contrivit Pharaonis
Caput et imperia.

5 a. Ergo dicat christianus:
Ave, plena gratia;

5 b. Nosque regat sua manus
Per mundi naufragia.

Miss. ms. Ebroicense saec. 13. Cod. Londinen. Add. 26655. add. saec. 15. A. — Orat. ms. Domus Novae Lucis anni 1477. Cod. Ultraiectin. Scriptt. Eccl. 375. B. — Missale Constantiense imp. Rotomagi 1499. C. — Missale Baiocense imp. 1501. D.

Str. 1 und 2 umgestellt B. — 2a, 1 Vale domus quam B. — 3a, 1 Vale quidem urbs B. — Str. 4a fehlt B. — 4b, 1 Contrivisti Pharaonis B. — 5a, 1 Virgo dicat A. — 5b, 1 tua manus B.

133. De beata Maria V.

1 a. Exaltemus et laudemus
Corde devotissimo

1 b. Matrem illam, quae mamillam
Praebuit altissimo.

2 a. Venter cuius mundi huius
Salvatorem genuit,

2 b. Regit polum, mare, solum,
Quem in ulnis tenuit.

3 a. Sacra parens, labe carens,
Salutis puerpera,

3 b. Stella maris, ab amaris
Casibus nos libera.

4 a. Mater Dei, per quam rei
Redeunt ad veniam,

4 b. Seda diram clemens iram
Ac refunde gratiam.

5 a. Hostes arce, servis parce,
Tibi famulantibus
Et felicem genetricem
Dei te sperantibus.

5 b. Sis adiutrix, Dei nutrix,
Christiani populi,
Cuius votis ad te totis
Diriguntur oculi.

6a. Spes lapsorum, contritorum
Sola consolatio,

6b. Quem adorat et honorat
Angelorum contio,

7a. Natum ora et implora,
Ne plebs eius pereat,

7b. Sed ductrice genetrice
Te ad vitam redeat.

Miss. ms. S. Iohannis Beverlacen. saec. 15. Cod. Londinen. Arund. 109. — 2b, 2 Quem in cuius tenuit. — Mel. jedenfalls: O beata beatorum.

134. De beata Maria V.

1a. Flore novo fit odorus,
Novo partu fulgens thorus
Virginis puerperae,

1b. Novam matrem flos fecundat,
Sed pudoris flos redundat
Novo legis foedere.

2a. Virgo parit et miratur,
Quod tam mira comitatur
Pudorem fecunditas,

2b. Caelum stupet et laetatur,
Quod sic nostrae reparatur
Unionis dignitas.

3a. Dignam huius, dignam floris
Sensit Adam vim odoris
Positus exsilio,

3b. Cum per crucis hic soporem
Pomi gustum et saporem
Mundat stillicidio,

4a. Hoc de flore quod manavit,
Cuius gustus gustum lavit
Deglutitum temere.

4b. Felix floris haec punctura,
Qua caeli, terrae iunctura
Fit per crucem propere.

5a. Virga sicca istum dedit,
Quae florere nunquam cedit,
Dum floret in filio,

5b. Ager plenus, quo virescit
Et in sanctis enitescit
Rosa, spica, lilio.

6a. Hac erumpens virga granum
Caeli panem orbi sanum
Dat sumendum hodie,

6b. Ut sic grano counitì
Vita simus et muniti
Iuste, pie, sobrie.

Cod. Vatican. 3087. saec. 13. — 6b, 2 sumus.

135. De beata Maria V.

1a. Gaude, gloriosa
Mundi vernans rosa,
Reformatrix omnium,

1b. Regum progenies,
Pauperum tu quies,
Tu salus credentium.

2a. Ave, virgo deifera,
Ornans terram et aethera,
O felix puerpera,

2b. Decor agri purpureus,
Mentis sapor aethereus,
Sis nobis propitia.

3a. Stella mirabilis,
Conforta flebiles,
Mater amabilis,
Sustenta debiles
Nos, virgo Maria.

3b. Esto propitia
Et, sicut credimus,
In domum Domini
Laetantes ibimus
Te stella praevia.

4 a. Gaude, mundi dominatrix,
Reginarum imperatrix,
Peccatorum liberatrix,
Gaude, virgo, mater pia.

4 b. Virgo virginum, Maria,
Gaude semper, gaude, quia
Tu es vera lucis via
Tendens ad vera gaudia.

Miss. ms. Lincolniense saec. 15. Cod. Londinen. Add. 11414. A. — Miss. ms. S. Iohannis Beverlacen. saec. 15. Cod. Londinen. Arund. 109. B. — Missale Lausannense imp. Gebennis 1522. C. — 1 b, 1 Tu regum ABC. — 1 b, 2 Pauperumque AC. — 2 a, 1 dei fixa C. — 2 b, 2 Sapor mentis C. — 4 a und b falsch abgetheilt A. — 4 b, 1 virginum regina B.

136. De beata Maria V.

1 a. Gaude, Iesu mater pia,
Mundi lumen, o Maria,
Salutis triclinium;

1 b. Ave, decus virginale,
De qua Christus singulare
Vitae prodit lilium.

2 a. Tu signatum et sacratum
Vas, politum et conditum
Condimento gratiae,

2 b. Tu superni Salomonis
Thronus, vellus Gedeonis
Es roratum numine.

3 a. Nescit mundus tibi parem,
Nam per palmam singularem
Dei es hospitium;

3 b. Rosa novum promis florem,
Qui refovet per odorem
Sunamitis filium.

4 a. Tu in caeli curia
Habes privilegia,
Angelorum domina,
Cunctis praestans coetibus.

4 b. Luna praeest omnibus
In caelo sideribus,
Sic tu praees omnibus
Sub caelo degentibus.

5 a. Gaude, virgo lactans prolem,
Stella summum fovens solem,
Angelorum domina;

5 b. Gaude, Iesse germen iustum,
Fructum terrae dans venustum
Per arcana semina.

6 a. Nato, mater, nos commenda,
Ut exutos omni menda
Nos locet in gloria,

6 b. Teque [nobis], Christe, dona
Mente, voce, manu bona
Ad vitae fastigia.

Orat. ms. Domus Novae Lucis anni 1477. Cod. Ultraiectin. Scriptt. Eccl. 375. — 4 a, 4 Cunctans.

137. De beata Maria V.

1 a. Gaude, plebs catholica,
Laudes dans et cantica
Matri regis gloriae,

1 b. Vere digna laudibus,
Per quam fluxit gentibus
Oleum laetitiae.

2 a. Primae matris vitium
Traxit in exsilium
Nos et in miseriam,

2 b. Sed nos ab exsilio
Virgo felix filio
Reduxit in patriam.

3 a. Pater misit nuntium
Et concepit filium
Virgo viri nescia,

3 b. Mater in visceribus
Novem tulit mensibus
Regem, qui fert omnia.

4 a. Mundo Christum edidit
Nec pudorem perdidit
Virgo, decus virginum,

4 b. Stella solem genuit,
Nata patrem protulit
Et ancilla dominum.

5 a. Virgo, salus hominum,
Per te nobis criminum
Largiatur venia,

5 b. Per te dentur gentibus
Tibi servientibus
Sempiterna gaudia.

Sequent. ms. Campense anni 1462. Cod. Darmstadien. 521. A. — Orat. ms. Domus Novae lucis anni 1477. Cod. Ultraiectin. Scriptt. eccl. 375. B. — Melodie jedenfalls: Veni sancte spiritus.

138. De Beata Maria V.

1 a. Gaude, Sion mater, gaude,
Corde, voce, manu plaude,
In reginae caeli laude
Attollens praeconium.

1 b. Die ista domus Dei
Pari voce psallat ei,
Per quem flentes, per quem rei
Nacti sunt remedium.

2 a. Prima parens paradisum
Clausit, nobis trusit visum,
Facti sumus in derisum
In conspectu hostium.

2 b. Miser Adam, primus homo,
Est expulsus Dei domo,
Subit poenam, perdit pomo
Patriam vitalium.

3 a. Per hunc fructum Evae fructus
Ex natura fit corruptus,
Unde dolor, unde luctus
Finibus terrestrium.

3 b. Hoc de fructu condolentes
Obstupescunt nostri dentes,
Paradiso pulsi flentes
Subimus exsilium.

4 a. Nobis diu exsulatis
Dolet pater pietatis
Et misertus desolatis
Suum misit filium.

4 b. Inclinavit maiestatem
Nostram ad utilitatem,
In ancillae castitatem
Assumens hospitium.

5 a. Hospitata Dei prole
Stella maris mixta sole,
Gravidatur sine mole
Virginale gremium,

5 b. Quo procedit specialis
Fructusque medicinalis,
Aufert morbos, confert malis,
Perimit daemonium.

6 a. Sit hic fructus benedictus,
Cedit hostis, ruit victus,
Homo lapsus stat ascriptus
In libro viventium.

6 b. Benedicta radix Iesse,
Nos vitali replens messe,
Quae dat suos salvos esse
Suum per obsequium.

7 a. Virgo mater, o Maria,
Virgo clemens, virgo pia,
Per quam patet nobis via
Ad caeli palatium.

7 b. Pietatem imploramus,
Proclamantes te rogamus,
Confer nobis, quod optamus,
Filium propitium.

Orat. ms. Domus Novae Lucis anni 1477. Cod. Ultraiectin. Scriptt. Eccl. 375. A. — Miss. Upsalense imp. s. l. et a. (Holmiae 1483?) B. — 1 b, 3 quem flentes per quem B. — 2 a, 3 simus B. — 5 a, 1 Hospita A. — 5 a, 2 mixto B. — 5 b, 2 Fructus aegris medicalis B. — 5 b, 3 morbos liberat a malis A; confert absolut = ist zuträglich?

139. De Beata Maria V.

1 a. Gaude, sponsa speciosa,
Arca Iesu generosa,
Candens plus quam recens rosa,
Rutilans prae omnibus.

1 b. Manna caeli digne dicta,
Hostis victrix tu invicta,
Cedrus es et benedicta,
Redolens prae floribus.

2 a. Palma, tus, gemma probata,
Vitis, vinea vocata,
Terra caelitus rorata,
Supernorum domina.

2 b. Porta caeli atque scala,
Removens a nobis mala,
Tua loca nos sub ala
Penes poli agmina.

3 a. O caelestis margarita,
In sublimi throno sita,
Nostris fulge cordibus,

3 a. Ut fulgore tuo tracti
Iuncti simus et compacti
Paradisi civibus.

Orat. ms. Domus Novae Lucis anni 1477. Cod. Ultraiectin. Scriptt. Eccl. 375. — 3 b 2 Iuncti et compacti simus. — Jedenfalls Sequenz.

140. De Beata Maria V.

1 a. Gaude, stella parens solis,
Gaude, virgo fructu prolis
Fecundata caelitus,

1 b. Rosa vernans, stirps electa,
Deum ferens et humecta
Rore sancti spiritus.

2 a. Notus Deus in Iudaea,
Homo natus est in ea
Spes communis omnium,

2 b. Vervex ille nobis datur,
Qui pro Isaac mactatur
Dulce sacrificium.

3 a. Sine succo, sine rore
Viret virga, dans cum flore
Novae fructum gratiae,

3 b. Dulcem nucem, veram lucem
Pium regem, rectum ducem
Ad quietem patriae.

4 a. Fracta fuit legis vena,
Iam aperta, iam serena
Signa fiunt vetera,

4 b. Noctem fugat lux amoena,
Per lucernam in lagena
Ionae marcet hedera.

5 a. Iam aufertur sceptrum Iuda,
Synagoga iacet nuda
Scisso legis tegmine.

5 b. Tange liram, sona laudes
Tu, qui Christum natum gaudes
Ex Maria virgine.

6 a. Umbra sumus, faex et fimus,
Pressi malis iam perimus,
O Maria, nisi simus
Tuis tuti precibus.

6 b. Mater vera regis veri,
Potes, si vis, nos tueri,
Praesta nobis promereri
Locum in caelestibus.

Orat. ms. Domus Novae Lucis anni 1477. Cod. Ultraiectin. Scriptt. Eccl. 375. — 1 b, 2 ferax. — 6 a, 1 et fumus. — Offenbar Sequenz.

141. De beata Maria V.

1 a. Gaudete et
plaudite manibus,
Deus enim
datur hominibus;
Natum, matrem
pulsate precibus,
Ut nos solvat
a mundi nexibus.

1 b. Per hanc matrem
venit laetitia,
Qua deletur
Evae tristitia,
Osculatur
pacem iustitia,
Terra dedit
promissa gaudia.

2 a. Nutu patris vis amoris
Hortum matris inflammavit;

2 b. Vellus rorem, luna solem,
Virga florem germinavit.

3 a. Fons signatus, porta clausa
Patent sine viri causa,
Haud miratur hoc natura,

3 b. Talis namque genitura
Decet Deum, paritura
Creatorem creatura.

4 a. Hic in sole collocavit
Suum tabernaculum,
Ambulantem visitavit
Lux in nocte populum.

4 b. Consolati visa luce
Cognoverunt Dominum,
Quem venturum exspectabant
Redemptorem hominum.

5 a. Virgo munda, virgo pia,
Templum Dei, caeli via,
Dona nobis caritatem
Et cum sanctis unitatem.

5 b. Deme nisum, praesta visum,
Redde nobis paradisum,
Ubi finis est laborum,
Plenitudo gaudiorum.

Orat. ms. Domus Novae Lucis anni 1477. Cod. Ultraiectin. Scriptt. Eccl. 375. — 3 a, 3 Aut miratur. — 5 b, 4 Et plenitudo.

142. De beata Maria V.

1. Gaude, virgo dulcissima,
Dei filii parens sanctissima,
Semper manens pudica.

2 a. Haec enim gloria
soli Mariae
est congrua,

2 b. Ut virgo permanens
Dei mater sit
et filia.

3 a. O laudanda fecunditas,
Quam sic amat virginitas,
Ut in te, mater et virgo,
Se osculentur mutuo
In osculo perpetuo.

3 b. Ab angelo salutata
Concepisti natum nata,
Ventris portasti thalamo,
Lactis potasti balsamo
Eius fruens eloquio.

4 a. Gaude, quae unicum
Tuum praedulcem filium
Frequentasti amplexibus
Amorem redolentibus.

4 b. Gaude, quae puero
In virginali gremio
Dulcem infigens oculum
Suave dedisti osculum.

5 a. Gaude, felici gaudio
Eodem gaudens filio,
Quem Deus, auctor omnium
Gaudet habere filium;
O dulce consortium!

5 b. Gaude, gaude plus quam multum,
Quae dilecti vides vultum
In singulari gloria
Perennique concordia
In caelesti patria.

6 a. Gaude, virgo amabilis,
Tota desiderabilis,
Rosa rosarum omnium
Et liliorum lilium
Vitisque odorifera
Dei plantata dextera,
Finis amaritudinis,
Principium dulcedinis,

6 b. Te angeli glorificant,
Te omnes sancti praedicant,
Te humiles, te virgines,
Te laudant omnes homines,
Te benedicunt aethera,
Te sol, luna et sidera,
Te aer, tellus, maria,
Te ignis, nix, ros, pluvia.

7 a. In omnem terram Mariae virtus exivit,

7 b. Et in fines orbis terrae laus emicuit.

8 a. Haec speciosa regio
Fulget in caeli solio
Veluti sol in nubilo,

8 b. Per quam lux mundo claruit,
Umbra mortis evanuit,
Diesque laeta prodiit.

9 a. Suavis et delicata
Virgo, Deo grata,
Sis nobis lux praevia
Ad gaudia,

9 b. Ut veri solis specie
Fruamur in die
Videndo lumen semper
In lumine.

10 a. Per te panis caeli
Vero Israeli
Datur; nos huius panis
Pinguedine
Reple, fons gratiae.

10 b. Tu es virga vivam
Nucem parturiens,
Urna decens aurea,
Verum manna
In te suscipiens.

11 a. Virgo mitis,
Iesum pro nobis ora,
Ut patientiae
Fructus ferre
Possimus regi gloriae.

11 b. Iesu dulcis,
Visita corda nostra,
Ut caritas ardens
Et iugiter
Lucens in nobis fulgeat.

12 a. Pacis prospera,
Unitatis foedera,
Spiritus modestiam,
Puram conscientiam,
Veram sapientiam
Atque fidei constantiam,

12 b. Da spei gaudia,
Honestatis opera,
Amoris suspiria
Sanctitatis munera,
Ut in te unum simus,
Sicut cum patre tu es unus.

13. **Miserere**
Nobis, fili Mariae,
Rex aeterne.

Grad. ms. S. Vincentii Wratislavien. anni 1319. Cod. Wratislavien. I F 385. A. — Miss. ms. S. Vincentii Wratislavien. anni 1407. Cod. Wratislavien. I F 341. B. — 5 b, 4 que fehlt AB. — 6 a, 1 Gaude, amabilis virgo AB. — 6 a, 2 Totaque AB. — 6 b, 3 Te humiles virgines B. — 6 b, 4 Te fehlt B. — 8 a, 1 speciosa virgo AB. — 10 b, 1 caeli fehlt B. — 12 a, 5 Sapientiam veram AB. — Die Str. 4—6 fast wörtliche Entlehnungen.

143. De beata Maria V.

1. Laudes Christo decantemus,
Matris eius qui gaudemus
Speciali gloria.

2 a. Dulce melos tangat caelos,
Nam benignam, dulci dignam
Canimus melodia.

2 b. Voci vita conformetur,
Ut sincere celebretur
Mariae memoria.

3 a. Salvatoris matrem laudent,
Qui per eam sibi gaudent
Vitae dari munera

3 b. Dicant omnes et dicant singuli:
Ave, salus totius populi,
Virgo et puerpera.

4 a. O quam felix, quam praeclara
Mater virgo, Deo cara,
Sacro plena flamine,

4 b. Agno sine macula
Lactis dedit pocula
Sub carnis velamine.

5 a. Haec est scala peccatorum,
Per quam Christus, rex caelorum,
Descendit ad infima,

5 b. Forma cuius singularis,
Per quam roris salutaris
Dona dantur intima.

6 a. Non sunt nova sacramenta
Nec de novo lex inventa,
Quae Mariam praedicat,

6 b. Aquas olim petra iecit,
Aquas Christus vinum fecit,
Dum Maria supplicat.

7 a. In scripturis sub figuris
Ista latent, sed iam patent,
Quod sit plena gratia.

7 b. Hostes cedunt, reges credunt,
Signa signis dum succedunt
Pro Mariae gloria.

8 a. Ista suos fortiores
Semper facit et victores,
Morbos sanat et languores,
Reprimit daemonia.

8 b. Dat captivis ubertatem
Vitae confert sanitatem
Ad antiquam dignitatem
Haec reduxit omnia.

9 a. Mundo signum triumphale,
Virgo mater, semper vale,
Quod in nobis est letale,
Serva tuo germine.

9 b. Medicina christiana,
Salva sanos, aegros sana,
Quod non valet vis humana,
Fit in tuo nomine.

10a. Assistentes matris laudi,
Iesu pie, nos exaudi
Atque servos tuae matris
Post hanc vitam Dei patris
Transfer ad palatia

10b. Et, quos matri vis servire,
Fac amara non sentire,
Sed, cum erit dies irae,
Nobis confer et largire
Sempiterna gaudia.

Miss. ms. Parisiense saec. 15. Cod. Rotomagen. 279. A. — Miss. ms. saec. 15. Cod. Insulen. 25. B. — Orat. ms. Domus Novae Lucis anni 1477. Cod. Ultraiectin. Scriptt. Eccl. 375. C. — Miss. ms. Trecense saec. 15. Cod. Trecen. 117. D. — Miss. ms. Saganense anni 1422. Cod. Wratislavien. I F 343. E. — Missale Trecense imp. Parisiis 1497. F.

Vor 1, 1 setzt C ungehöriger Weise die Verse: Gaude felix et praeclara, Virgo mater Deo cara, Sacro plena flamine. — 2a, 2 pulsat caelos E. — 2a, 3 Credimus melodia E. — 3a, 1 Servi nati matrem DF. — 5a, 2 Qui per matrem sibi DF. — Strophe 4a fehlt C. — 4a, 2 Est Maria Christo cara DF. — 4a, 3 Plena sancto spiritu DF. — Str. 4b steht vor 1 in C; lautet in DF:

Parit plena numine
Mundantem a crimine
Sine viri coitu.

Str. 5a und b lauten abweichend in A:

Haec est sola peccatorum
Spes, quam Christus rex caelorum,
Amat super omnia.

Fama cuius hoc ostendit,
Quae terrarum comprehendit
Quattuor confinia.

5a, 3 infera E. — 5b, 3 dantur plurima C; Dominantur intima E. — Str. 6a—8b fehlen BCDEF; Ordnung der Str. in A ist diese: 7a, 8a, 8b, 6a, 6b, 7b. — 8a, 3 Deprimit E. — 9a lautet in BCDEF:

Virgo, signum triumphale,
Mundi vera salus, vale
Inter signa [ligna E] nullum tale
Fronde, flore, germine.

9b, 2 Serva sanos A. — 10b, 1 Ut quos E. — 10b, 2 Fac tormenta CDF. — Die Sequenz folgt unter Auslassung von 3 Strophen dem Schema des *Laudes crucis attollamus*, dem es sich travestieartig anschmiegt. Dieselbe steht unvollständig bei Weale II, 337; Milchsack I, 213 hat aus derselben drei Nummern gemacht mit den Anfängen: Laudes Christo decantemus (1, 1), Salvatoris matrem laudent (3a, 1) und O quam felix et praeclara (4a, 1). — In der Prager Hs. VII A 13, einem Graduale des 16. Jahrh., findet sich diese Sequenz folgendermafsen bearbeitet:

1. Laudes Christo decantemus,
Virginis prolem laudemus
Speciali gloria.

2a. Dulce melos pulset caelos,
Prolem divam dulci dignam
Credimus melodia;

2b. Voci vita conformetur,
Ut sincere celebretur
Haec praesens memoria.

3a. Salvatorem suum laudent,
Qui per ipsum sibi gaudent
Vitae dari munera,

3b. Dicant omnes et dicant singuli:
Ave, salus totius populi,
Proles salutifera.

4a. En, quam felix, quam praeclara
Mater Christi, Deo cara,
Sacro plena flamine,

4b. Agno sine macula
Quae praebebat pocula
Sub carnis velamine.

5a. Christe, salus peccatorum,
Qui de excelso caelorum
Venisti ad infima,

5b. Dum sis splendor verae lucis,
Tormenta subire crucis
Dignatus es maxima.

6a. Ipse tuos fortiores
Servos fac atque victores
Aegros sanans ac languores
Pellens et daemonia.

6b. Da captivis libertatem,
Vitae confer novitatem,
Ad antiquam dignitatem
Sanans reduc omnia.

7a. Partus virginis Mariae
Virga signum speciale,
Inter ligna nullum tale
Fronde, flore, germine.

7b. Iesu, salus christiana,
Salva sanos, aegros, sana;
Quod non valet vis humana,
Fit in tuo nomine.

8a. Assistentes tuae laudi,
Iesu pie, nos exaudi
Atque servos Dei patris
Post hanc vitam cum beatis
Transfer ad palatia.

8b. Et, quos tibi vis servire,
Fac tormenta non sentire
Sed, cum dies erit irae,
Nobis confer et largire
Sempiterna gaudia.

144. De beata Maria V.

1a. Mater, ave,
Plena deliciis,
Quae nos a vae
Purgans ac vitiis
Obviasti.

1b. Rosa rubens,
Laesos laetificans,
Nulli nubens,
Mundum mirificans
Tu salvasti.

2a. Odor florum,
Lima nequitiae,
Via morum,
Limes iustitiae
Salutaris.

2b. Vas honoris,
Stella clementiae,
Dulcor oris,
Neuma laetitiae
Singularis.

3a. Verbum audis
Emissum caelitus,
In te claudis,
Quod patres primitus
Praedixerunt.

3b. Vivax apis,
Virtutum floribus
Vivas dapes
Ministras cordibus,
Quae te quaerunt.

4a. Venti fremunt,
Iam velum scinditur,
Fluctus premunt,
Rates relinquitur,
Assis, pia.

4b. Pelle fraudes,
Virgo, te petimus,
Sume laudes,
Quas tibi psallimus,
O Maria.

Miss. ms. Lincolniense saec. 15. Cod. Lodinen. Add. 11 414. 1a, 1 Ave mater, gegen den sonst beobachteten Reim. — 3b, 1 apes. — 3b, 5 Qui.

145. De beata Maria V.

1a. Mater sancta sanctae spei,
Sedes regis, templum Dei,
Sabaoth palatium,

1b. Tibi virtus obumbratur,
In te verbum humanatur,
Gratiae principium.

2a. Deus dixit, et illuxit,
Fiat lumen, quod indulsit
Miseris in tenebris;

2b. Inde dies es diei,
Dispar noctis speciei,
Splendor mundo celebris.

3a. Tuus flore, germine
trinitati gratus,
Paradisi quattuor
rivis irrigatus,
Est de sancto spiritu
venter impraegnatus.

3b. Paradiso insitum
tu es lignum vitae,
Tu mortem praecipitas
mortis pulsa lite,
Generosum generas
palmitem de vite.

4a. Rubus flammis illibatus,
Virga, serpens, vir turbatus,
Calcei corrigia,

4b. Ignis ardens nec consumens,
Tuus venter verbo tumens,
Tua sunt mysteria.

5a. Virga, cuius de radice
Flos ascendit, plena nuce,
Oleo laetitiae,

5b. Nardus, stacten, murra, mirtus
Est pudoris tui virtus,
Tuae sinus gratiae.

6a. Manna verme non mutatur,
Sicca vellus irroratur
Gedeonis area,

6b. Flore partum comitante
Florem narrat post et ante
Castitas virginea.

7a. Tu triumphus in Elon,
ubi sol moratur,
Tu es, quo Leviathan
hamus inescatur,
Asini mandibula,
qua fons irrogatur.

7b. Tu fons aquae vividus,
ubi lex rixatur,
Quo credens et sitiens
dulce recreatur,
A promissis perfidus
procul elongatur.

8a. Urna Aaron, Iacob stella,
Penus panis, vini cella,
Domus pigmentaria,

8b. Sanctum claudis, lumen fundis,
Iustos cibas, nectar mundis
Mira das fragrantia.

9a. O quam simplex absque nota,
Quam fidelis et devota,
O quam plena gratia!

9b. Salutatur, expavescit,
Fecundatur, acquiescit,
Fit mater de filia.

10a. Peccatorum spes beata,
O vas balsamiticum,
Turris David clippeata,
Sceptrum Salomonicum,
Mensa regis adornata
Cibum ferens mysticum.

10b. Arca Noe metuenti
Procellas diluvii,
Canopea fugienti
Lutumque servitii,
Esto de te praesumenti
Asylum refugii.

11a. Alma parens, virgo pia,
Esto nobis vitae via,
Porta, portus, o Maria,

11b. Ut cantemus ante thronum
Agni dantis omne bonum
Sempiternum Alleluia.

Grad. ms. Sedunense saec. 13. Cod. Valerian. s. n. A. — Lect. ms. Fredeslariense saec. 13. Cod. Casselan. Ms. theol. Fol. 142. add. anni 1299. B. — Sequent. ms. Sedunense saec. $^{13}/_{14}$. Cod. Valerian. s. n. C. — Sequent. ms. Sedunense saec. 14 et 15. Cod. Valerian. s. n. D.

3b, 5 generans ACD. — 5a, 1 über radice *spice* (!) B. — 5a, 2 plena mice (!) B. — 6a, 3 aera ABCD. — 6b, 1 Flore Deum comitante B. — 6b, 2 narrant B. — 11a, 1 pia fehlt B. — „Sequentia de beata virgine in sabbato servanda.“ B.

146. De beata Maria V.

1 a. Nato psallat virginis,
De qua salus hominis
Orta est et gloria,

1 b. Artes hostis cupidus
Debellare saepius
Cum summa victoria.

2 a. Matri Iesu singuli
Iubilemus cernui,
Nam solatur omnia.

2 b. Rosa tu praefulgida,
Salve, gemma candida,
Meritis eximia.

3 a. Aegris opem tristibus
Daque culpas flentibus
Compromissa gaudia,
Tu forma egregia,
Mater es et filia
. . . . .

3 b. Regum stirpe genita,
Nos benigne visita,
O beata femina,
Angelorum domina,
Per quam cuncta crimina
Lavit Christi gratia.

4 a. Benedic benedicentes
Te, ut sint praeeligentes
Iesum super omnia;

4 b. Sana, mater salvatoris,
Hydria caelestis roris,
Quod mens timet conscia.

5 a. Virgo pia, o Maria,
Stella maris appellaris
Operum per merita,

5 b. Turris, hortus, vitis, portus,
Ignis fulgens et tus ardens,
Nos torquentes excita.

6 a. Reis facta mediatrix,
Criminum es tu fugatrix,
Laetitiae primordia
Per te cepit ecclesia.

6 b. Euge, fluens fons aquarum,
Aquaeductus gratiarum,
Plena misericordia,
Mundum reples laetitia.

7 a. Benedicta vitae vena,
Audi vota laude plena,
Apud Christum chorum istum
Clementer concilia,

7 b. Flumen summae pietatis,
Servos suos atque tuos,
Cunctis data venia
Amen dicant omnia.

Orat. ms. Domus Novae Lucis anni 1477. Cod. Ultraiectin. Scriptt. Eccl. 375. — 1a, 3 et fehlt. — 4a, 1 te benedicentes. — 7b nicht symmetrisch zu 7a,

147. De beata Maria V.

1 a. O beata fecundata
Mater viri nescia,

1 b. O devote salutata
Virgo plena gratia.

2 a. Dignam dignis stipent hymnis
Et extollant laudibus,

2 b. Qui salvari ac iuvari
Volunt eius precibus.

3 a. Fide, voto, corde toto
Veneremur pariter

3 b. Hanc felicem genetricem
Domini sollemniter,

4 a. Fatigati, castigati,
Sustinentes plurima,

4 b. Infirmati, perturbati
Temptationum genera,

5 a. Ut hic torti nec distorti
Carnis flentes vitia
Mereamur angelorum
Optata consortia.

5 b. Per contemptum quoque mundi
Consequamur dulcia,
Ut electi et dilecti
Beatorum praemia.

6 a. Eia, mater praeelecta,
Regnans in caelestibus

7 a. Ut post huius finem vitae
Laeti pro victoria

6 b. Apud Christum vota nostra
Promovere precibus,

7 b. In perenni mereamur
Te laudare gloria.

Grad. ms. Montis s. Mariae saec. 14. in. Cod. Guelfenbyteran. Helm. 502. — Melodie: O beata beatorum.

148. De beata Maria V.

1 a. O, caelestis hierarchia
Quam suavi melodia
Veneratur virginem!

1 b. Digne dignam te Mariam,
Vere dulcem, vere piam,
Nullam scimus similem.

2 a. In Aegypto quondam sita,
Miro flore redimita,
Nardus tua flagravit;

2 b. Rex e caeli palatio
Te sciens sine vitio
Laete te adoptavit.

3 a. Mens devota paruit,
Gabriel dum claruit
Arce de regali,

3 b. Sol sub nube latuit,
Iesus quando iacuit
Ventre virginali.

4 a. Parit mater virgo prolem,
Nova stella novum solem,
Lac propinans filio;

4 b. Auri decor, amethystus
Ens in sinu matris Christus,
Rosa iuncta lilio.

5 a. Canit coetus angelorum,
Vadit stella dux magorum
Ad domus notitiam;

5 b. Templo seni prosternatur,
In Iordane baptizatur
Dans maestis laetitiam.

6 a. Aqua vini dat saporem,
Sputa, clavi, fel dolorem
Flenti flente filio;

6 b. Flos reflorens astra scandit.
Rex reginae castra pandit,
Caeli iuncta solio.

7 a. Personemus nunc Mariae
Laudes omnes eximiae
Voce laeta,

7 b. Ut abstergat convicia
Et aspergat nos gratia
Rore plena.

8 a. Parce reis, mater regis,
Habe curam huius gregis,
Angelorum domina;

8 b. Nos emenda et commenda
Tuo nato ex te nato
Supernorum gloria.

Sequent. ms. Montis s. Mariae saec. 14. Cod. Guelfenbyteran. Helmst. 1340. — Melodie: In caelesti hierarchia.

149. De beata Maria V.

1 a. O Maria, virgo dia,
Trinitatis scrinium

1 b. O benigna, laude digna,
Castitatis lilium.

2 a. Stella maris appellaris,
Portus naufragantium,

2 b. Legis glosa, vernans rosa,
Sinus paenitentium.

3 a. Spes sanctorum, dux caecorum,
Claudorum vehiculus,

3 b. Odor floris, flos pudoris,
Sitientum rivulus.

4 a. Vas virtutum, cor imbutum,
Nobis laudem tribuas,

4 b. Vox raucorum, tu nostrorum
Raucitatem deleas,

5 a. Ut clangore et amore
Oris et mentaliter
Te laudare et amare
Possimus perenniter.

5 b. Noster chorus te sonorus
Spes collaudat unica,
Nam te pia laus, Maria,
Voce decet publica.

6 a. Virgo Iesse, nostram esse
Te fautricem petimus,

6 b. Ora patrem, nam te matrem
Nobis addit optimus.

7 a. Hora mortis da, ut fortis
Sit cordis contritio,

7 b. Ne damnemur, sed laetemur
In caeli palatio.

Grad. ms. Montis s. Martini anni. 1426 Cod. Capit. Scepusien. s. n. — Mel: O beata beatorum.

150. De beata Maria V.

1 a. Plebs fidelis iucundetur
Et Mariam veneretur,
Cuius digne celebretur
Celebris memoria.

1 b. Matrem Christi collaudemus,
Laudem dantes exsultemus,
Iubilantes imploremus
Eius patrocinia.

2 a. Mors per Evam subintravit,
Sed Maria mortem stravit
Et deletam reparavit
Salutem fidelibus.

2 b. Sui ventris dulcis fructus
Maris huius sedat luctus,
Abest dolor, abest luctus
Hoc fructu gustantibus.

3 a. Radix Iesse germinavit,
Virgo Deum generavit,
Non vir eam defloravit,
Cum prolem protulerit.

3 b. Fecundata sacro rore
Genetrix fit novo more,
Sine luctu et labore
Nata patrem peperit.

4 a. Vitrum sole penetratur
Et illaesum observatur,
Sic nec virgo violatur
Genetrix ex filio.

4 b. Obstupescit vas naturae
De confracto suo iure,
Factor omnis creaturae
Matris iacet gremio.

5 a. Arens virga profert florem,
Stella novum gignit solem,
Virgo mater parit prolem
Plena Dei gratia.

5 b. Haec est illa Dei cella,
Quae nos servet a procella,
Haec est clara Iacob stella,
Sed eclipsis nescia.

6 a. Virgo mater primae matris
Culpam lavit, nos ab atris
Claustris per hanc summi patris
Exemit clementia.

6 b. Terra caelo foederatur,
Vetus Adam detestatur,
Qui per novum sublimatur
In caelesti patria,

7 a. Casta mater salvatoris,
Spes reorum, vas pudoris,
Interesse caeli choris
Fac nos prece sedula.

7 b. Mundi salus, vitae via,
Nostri memor sis, Maria,
Nos ad caeli, mater pia,
Perduc habitacula.

Miss. ms. Lincolniense saec. 15. Cod. Londinen. Add. 11. 414.

151. De beata Maria V.

1 a. Post partum,
in partu et ante
mater viri nescia,

1 b. Electa,
dilecta dilecto,
ave, plena gratia.

2 a. Ave, decus orbis terrae,
Cui salutem mundi ferre
Mundi factor contulit,

2 b. Virga florens, sed non arens,
Virgo prolem vera parens
Quando mire protulit.

3 a. Flos convallis es, Maria,
Flos in spinis sine spina,
Terra carens vomere.

3 b. Tu flos caste candidatus,
Flos et fructus de te natus
Crucis rubens sanguine.

4 a. Flos spineto cruentatus,
Quando spinis coronatus
Mundum lavit crimine,

4 b. Ubi virgo virginali,
Casta casto, par aequali
Donaris custodiae.

5 a. Stabat, inquit, iuxta crucem
Mater Iesu dolens trucem
Mortem pati vitae ducem,
Stabat et discipulus.

5 b. Stabat ille, qui electus
Verae vitis palmes rectus
Quique magis est dilectus
Ac familiarius.

6 a. Mater, inquit, ecce, natus,
Natus tibi pro me datus,
Tui custos caelibatus,
Zela caelebs caelibem.

6 b. Mox ad illum: ecce, tua,
Tua mater, hanc procura,
Venerare fide pura
Servans virgo virginem.

7 a. Sancta virgo, felix mater,
Sancte fili, nobis pater,
Vestrae partem nos tutelae,
Vestrae sortem clientelae
Velitis efficere,

7 b. Vitae porta, nos conforta,
Stella maris, nos amaris
Mundi curis, heu, quam duris,
Umbra mortis, novae sortis
Virgo clemens, exime.

8 a. Nemo frustra te precatur,
Qui pro suis anxiatur
Meritis, Maria.

8 b. Tu peccato clausus hortus,
Sed peccanti patens portus,
Lapsis dux et via.

9 a. Virgo mater, nati nata,
Nobis assis exorata,
Ut, qui per nos nil habemus,
Unde iuste postulemus
Sempiterna gaudia,

9 b. Licet valde peccatores,
Tui tamen laudatores
Liberati cruciatu
Per te simus de reatu
Saltem digni venia.

10 a. Non nobis, domina,
non nobis, sed nomini tuo
da gloriam,
ut in nobis tua dona
munerentur,
tuque de nobis, qui Sanir
et Hermon, coroneris.

10 b. Electa ut sol,
sole clarior et unice
dilecta,
da nobis scire te, scire
nos, dilectum
ex dilecto amborumque
sanctam dilectionem.

11. Nos et nostra pia
defende maris stella.

Cod. Civit. Turicen. C 58. saec. 12. ex. A. — Miss. ms. Voraviense saec. 14. Cod Voravien. 332 (100). B. — Sequent. ms. Emmeramense saec. 15. Clm. Monacen. 14667. C. — 1 a, 2 ante partum C. — 2 a, 2 Qui salutem A. — 2 b, 1 Virgo B. — 4 a, 3 lavat B. — 4 b, 1 Qua tu virgo B. — Str. 5 ff. fehlen C. — 6 a. 1 Pater, falsche Initiale B. — 6 a, 4 Cela A. — 6 b, 1 Vox ad illum B. — 7 a, 1 Sacra B. — 8 b, 2 Quin B. — 8 b, 2 peccati B. — 8 b. 3 Lapsus A. — 9 a, 4 Unum iuste A. — 9 b, 4 sumus ABC. — 10 a 1 und 3 eine Silbe Überschufs. — 10 a, 4 bona B. — 11, 1 sq. fehlen A. — Vgl. Rom. Forsch. IV, 496 sq.

152. De beata Maria V.

1 a. Regali stirpe procreata,
Maria, virgo consecrata,
Christi mater,

1 b. Exora regem sempiternum,
Ut det nobis regnum supernum
Pius pater.

2 a. Tibi, mundi domina,
Decantent agmina
Laudes dignas voce clara,

2 b. Morbi gravis inflicta
Vulnera curando [iita],
Mater vitae, viam para.

3 a. In montis excelsi culmine
Quae resplendens lumine
Possides nati thronum,

3 b. Post mortem infirmi corporis
Fac perrennis miseris
Largiri vitae donum.

Miss. ms. Lincolniense saec. 15. Cod. Londinen. Add. 11 414.

153. De beata Maria V.

1 a. Salve, David stirps divina,
Christi mater et regina
Caelorum et hominum,

1 b. Salve signis praesignata,
Aaron virga nominata,
Parens lucis luminum.

2 a. Salve, stella, mater solis,
Tu fiscella Dei prolis,
Testamenti tabula,

2 b. Salve, vellus Gedeonis,
Madens tellus septem donis,
Manna caeli situla.

3 a. Salve, rosa, lilium,
Campi flos, quae filium
Dei das visibilem,

3 b. Salve, quae sacrarium
Es virtutum omnium,
Gignens ineffabilem.

4 a. Salve, botrus cuius notus
In Iudaea balsamus,

4 b. Salve, mitis Cypri vitis,
Aromati calamus.

5 a. Salve, ferax et novella,
Quae oliva diceris,

5 b. Salve, petra fundens mella
In curam pestiferis.

6 a. Salve, noctis lux, columna,
Ducens caecos ex aerumna
Et inferni turbine,

6 b. Salve, nubes, quae funestum
Vitiorum vincis aestum
Tuo sancto nomine.

7. Salve, per te ut salvemur
Et in caelo collocemur
Merito
Tuoque iuvamine.

Miss. ms. Saganense saec. 14. Cod. Wratislavien. I. F 365. A. — Miss. ms. Saganense anni 1422. Cod. Wratislavien. I F 334. B. — 1 b, 3 Parens lumen luminum B. — 2 b, 2 Undans tellus A. — 2 b, 3 Mannae A. — 4 a, 1 cuius totus AB.

154. De beata Maria V.

1. Salve, genetrix sancta

2 a. Dei, immaculata,
Meritis inclita,
Virtute lucida.

2 b. Nos audi, mediatrix
Dei et hominum,
Virgo benedicta.

3 a. Alma mater,
Vox nostra,
Te cantet
Laude sonora.

3 b. Tu pro nobis,
Spes nostra,
Maria,
Deo supplica,

4 a. Maria, per te
Navigantibus
Portus et via
Panditur, gemma,
Caeli fulgidissima,

4 b. Miseria per
Te remittitur,
Datur gratia
Et mundo, ductrix
Errantum et semita.

5 a. Caecis dans viam
Mutisque loquelam
Tu nos mundans
Immundaque
Fugas daemonia.

5 b. Nos hinc libera
[Virgo] magnifica,
Peccatorum
Suffragatrix
Ad vitam laxa

6. Nostrae mortis vincula.

Orat. ms. Domus. Novae Lucis anni 1477. Cod. Ultraiectin. Scriptt. Eccl. 375. — 4 b 3 Datur et gratia. — 4 b, 4 Et fehlt. — 5 b, 1 hinc et.

155. De beata Maria V.

1 a. Salve, mater gloriosa,
Virgo casta, speciosa,
Huius mundi tu lucerna,
Per quam claritas superna
Venit de caelestibus.

1 b. Stilla roris, flos odoris,
Fons dulcoris, vas decoris,
Sancta et immaculata,
Bona cuncta [per te data]
Profluunt fidelibus.

2 a. Per te mors interiit,
Per te vita rediit
Ex mundi miseria.

2 b. Foedos multo crimine
Munda tuo munere
Ducens ad caelestia.

3 a. Nobis praestetur venia
Per te simul et gratia,
Adesto iam viventibus
Unaque morientibus.

3 b. Ad nos, o pia, respice,
Precata nostra suscipe,
Peccataque praeterita
Nobis remitti flagita.

Orat. ms. Domus Novae Lucis anni 1477. Cod. Ultraiectin. Scriptt. Eccl. 375.

156. De beata Maria V.

1 a. Salve, mater, mater patris,
Soror sponsi, sponsa fratris,
Regis regum regia,

1 b. Haec est rubus inflammatus,
Quem non calcat calciatus
Sacra reverentia.

2 a. Sicca prius praeter morem
Virga frondens profert florem
Nucemque cum nucleo;

2 b. Incompluta manet tellus,
Dum complutum madet vellus
Gedeonis horreo.

3 a. Res miranda, virgo prolem,
Palmes vitem, stella solem,
Homo Deum baiulat,

3 b. Prodit sponsus nova sorte,
Nunc intactae claustrum portae
Prodiens diffibulat.

4 a. Ave, plena gratia,
Cella pigmentaria,
Cinnamomi calamus,

4 b. Mundi sanctuarium,
Caeli promptuarium,
Trinitatis thalamus.

5 a. Tu trium triclinium,
Trium domicilium,
Trium tabernaculum,

5 b. Patris consistorium,
Filii palatium,
Spiritus cenaculum.

6 a. Audi, mater veniae,
Proscriptos miseriae
Matris Evae filios,

6 b. Per peccatum venditos,
Ad gemendum genitos,
Poenae tributarios.

7 a. Audi reos, o benigna,
Dele thetam, thau signa
Felici charactere,

7 b. Hoc sigillo Salomonis
Fac monetam Pharaonis
Nummos tuae dexterae.

8 a. Maris stella,
De procella
Nos ad portum protrahe,

8 b. Ex hoc mari fac levari,
Fac servari, fac locari
Nos in sinu Abrahae.

Cod. Civit. Turicen. C 58. saec. $^{12}/_{13}$. — Str. 8 a scheint eine Zeile zu fehlen. — Vgl. Roman. Forsch. IV 499.

157. De beata Maria V.

1 a. Salve, mater salvatoris,
Flos odoris et honoris,
Honestatis annulus,

2 a. Tu lumen es luminum,
Tu decus es virginum
Et virga fructifera,

3 a. Tu fenestra pervia,
Stella maris praevia
Clarum reddens radium,

4 a. Tu es vena veniae,
Tu fons pudicitiae,
Puritatis puteus,

5 a. Quae regina
virginum diceris,
Misereri
digneris miseris,
Ut erecti
de luto carceris
Tecum simus
in caeli curia.

1 b. Tu signaculum pudoris,
Vas dulcoris et amoris,
Pietatis rivulus,

2 b. Tu salus es hominum,
Tu purgatrix criminum,
Arbor salutifera.

3 b. Tu cella vinaria,
Mater es et filia
Creatoris omnium.

4 b. Tu clavis iustitiae,
Navis continentiae
Et salutis clipeus.

5 b. Mediatrix
Dei et hominis,
Medicatrix
adesto criminis,
Ut soluti
fermento sceleris
Collaetemur
tecum in gloria.

Trop. ms. Dertusense saec. 13. Cod. Capit. Dertusen. s. n.

158. De beata Maria V.

1 a. Salve, mater veniae,
Venialis gratiae
Venam nobis aperi,

2 a. Dominarum domina,
Munda mundi crimina,
Emundatrix criminum,

3 a. Regis regum regia,
Rege nos per varia
Mundi vitae devia,

4 a. Iuva pusillanimes,
Tempera magnanimes,
Desolatos refove,

5 a. Rosa nostri generis,
Genus Adae veteris
Deo reconcilia,

1 b. Salve, virgo virginum,
Placa lumen luminum,
Culpas nostras operi.

2 b. Servos serva miseros,
Fac de servis liberos,
Liberatrix hominum.

3 b. Inquietos corrige,
Mansuetos dirige,
Superbos humilia.

4 b. Haereses mortifica,
Fideles multiplica,
Infideles remove.

5 b. Ut de domo carceris
Educti cum superis
Laetemur in gloria.

Orat. ms. Domus. Novae Lucis anni 1477. Cod. Ultraiectin. Scriptt. Eccl. 375. — Mel. jedenfalls: V e n i s a n c t e s p i r i t u s.

159. De beata Maria V.

1 a. Salve, virga stirpis Iesse,
Per quam fecit Deus esse
Salutis remedium,

1 b. Novo more salutata
Genuisti fecundata
Dei patris filium.

2 a. Sol de stella prodiit
Et in sole posuit
Suum tabernaculum,

2 b. Terra vermem edidit,
Per quem Ionas perdidit
Et deflet umbraculum.

3 a. Te prophetae praedixerunt,
Patriarchae signaverunt
In figuris dogmatum,

3 b. Apostoli crediderunt
Et gentibus effuderunt
Lumen evangelicum.

4 a. Cum summo gaudio
In hoc tripudio
Regis et filio

4 b. Precamur, domina,
Dele peccamina,
Solve discrimina.

5 a. Rubus ardere cernitur
Rubi virente folio,
Virgo mater efficitur
Salvo pudoris gremio.

5 b. Novus lucifer oritur
Mundi finito termino,
Novo risu perfruitur
Sara nascente filio.

6 a. Novi partus gaudium
Prodiens de virgine
Purgat Adae filium
Veteris caligine.

6 b. Terra pandit lilium
Nullo culta vomere,
Virgo parit filium
Sine viri semine.

7 a. Felix puerpera
Dei et hominis,
Audi suspiria
Gementis hominis
Et redde prospera.

7 b. Confer solacium,
Succurre miseris,
Quae spes fidelium
Et salus diceris,
Intende, propera.

8 a. Placa mare, maris stella,
Via caeli, regis cella,
Vitae cursum militarem
Duc ad portum salutarem
Spei certitudine.

8 b. Regem natum interpella,
Nos ut salvet a procella
Vitae servans puritatem,
Dans antiquam dignitatem
Fracto mundi turbine.

9 a. O Iesu dulcissime,
Sanctorum mitissime,
Piae matris unice,

9 b. Preces nostras hodie
Cum Maria virgine
Miseratus respice.

10 a. Fac in beato munere
Et te solum diligere
Et vitae sequi praemia
Tua ducente gratia,

10 b. Ut digni tuis laudibus
Iuncti choris caelestibus
Pace fruamur sedula
In saeculorum saecula.

Grad. ms. S. Vincentii Wratislavien. anni 1319. Cod. Wratislavien. I F 385. A. — Miss. ms. Saganense anni 1422. Cod. Wratislavien. I F 343. B. — Grad. ms. Pelsinense anni 1491. Cod. Mus. Bohemici s. n. C. — Cant. ms. Vissegradense saec. 15 ex. Cod. Capit. Vissegraden. s. n. (V Cc η). D.

1b, 3 Dei parens CD. — 2b, 1 ediit A. — 2b, 2 prodiit A. — 4a und 4b fehlen CD. — 6a, 1 gaudio B. — 8b, 5 Fato mundi termino C; Fracto mundi termino D. — 10a, 2 Et fehlt AB. — Von dieser Sequenz steht eine s. g. „christliche Korrektur“ in Cod. Pragen. VII A 13. saec. 16. Hier lautet z. B. 4a:

Fidem docuerunt,
Quam cognoverunt
Divo spiramine,

Quod desideratus
Singulis gentibus
Nasceretur virgine.

Ähnlich das Übrige, namentlich von Str. 7a an.

160. De beata Maria V.

1. Salve, virgo gloriosa,
Arbor vitae pretiosa
Ave, plena gratia.

2a. Virga Iesse florem dedit
Et flos fructum, poena redit
In Iudaeum, qui non credit
Peperisse virginem.

2b. Eat rubor in Iudaeum,
Infernali morte reum,
Qui non credit esse Deum
Pariter et hominem.

3a. Prodit partus, quem natura
Stupet contra carnis iura
Prodiisse sub figura
Et Dei et hominis.

3b. Parit sine viri cura
Genitorem nata, pura
Virgo, cuius genitura
Lavit labem criminis.

4a. Insuetum est audiri,
Quod sit mater expers viri,
De hac sola debet sciri,
Quod virgo pepererit.

4b. O quam miser, quam deceptus
Infidelis et ineptus,
Ab errore interceptus,
Qui sic non crediderit.

5a. Hunc debemus Deum scire,
Qui dignatus est vestire
Vestem servi, ne servire
Posset homo serviens.

5b. Eva pomi morsum ausa
Principalis fuit causa,
Quare nobis fuit clausa
Porta vitam largiens.

6a. Partus ventris virginalis,
Partus sanctus, immortalis,
Ex natura nullus talis
Conceptus in virgine.

6b. Portam vitae reseravit
Et, quos Eva condemnavit
Fructu, luctu relaxavit
Ab aeterno crimine.

7a. Ergo, virgo, mater Dei,
Fundamentum nostrae spei,
Quamvis simus omnes rei,
Te rogamus pariter,

7b. Ut, cum iudex dicit *Ite*
Malis bonis et *Venite*,
Perpetuae simus vitae
Participes iugiter.

Orat. ms. Domus Novae Lucis anni 1477. Cod. Ultraiectin. Scriptt. Eccl. 375. — Iedenfalls Sequenz.

161. De beata Maria V.

1 a. Stella solem pariens,
Stella casum nesciens,
Mater plena gratiae,

1 b. Stellis stella celsior
Stellisque splendidior
Splendor est ecclesiae.

2 a. Stella, cuius radius
Obscurari nescius
In solis praesentia,

2 b. Quae tanto fit clarior,
Quanto soli propior,
Et fulget in gloria.

3 a. Stella, virgo virginum,
Sol est pater luminum
Virgine progrediens.

3 b. Hic est flos, quem praebuit
Virgula, quae floruit
De Iesse progrediens.

4 a. Huic mirabiliter
Flori porta iugiter
Obserata patuit;

4 b. Sic Dei iustitiam,
Sic et sapientiam
Operari decuit.

5 a. Sic rubus inceditur,
Sic vellus compluitur
Rore misso caelitus,

5 b. Sic est facta madida
Terra prius arida
Nutu sancti spiritus.

6 a. Sic illustrat radio
Sol vitrum, sed vitio
Vitrum caret penitus,

6 b. Sic venit in virginem,
Ut Deum et hominem
Uniret paraclitus.

7 a. Nos obtentu virginis
A reatu criminis
Christi mundet gratia,

7 b. Qui nobis det pectoris
Pacem atque temporis
Et aeterna praemia.

Orat. ms. Domus Novae Lucis anni 1477. Cod. Ultraiectin. Scriptt. Eccl. 375. — 1a, 1 Vale solem. — 1a, 3 Maria plena. — 3a, 3 Ex virgine. — 7b, 3 Et fehlt. — Jedenfalls Sequenz.

162. De beata Maria V.

1. Tibi dicant omnes Ave,
Quia mundum tollis a vae,
Mutasti vocem flentium.

2 a. Sonet vox iucunditatis,
Quia tempus est aestatis,
Iam enim hiems transiit;

2 b. Nam vineae floruerunt,
Flores odorem dederunt,
Iam enim imber abiit.

3 a. Novitate partus casti,
Virgo, cuncta renovasti,
Dum paris clauso cardine.

3 b. Stupet usus et natura,
Quod tu paris, virgo pura,
Sine viri semine.

4 a. Partus tuus singularis,
Purum pura pure paris,
Genitorem filia,

4 b. Ave, virga gignens florem,
Cuius mirantur odorem
Caelum, tellus, maria.

5 a. Audi, mater pietatis,
Nos gementes pro peccatis
Et a malis nos tuere,

5 b. Ne damnemur cum impiis
In aeternis suppliciis,
Peccatorum miserere.

Cgm. Monacen. (ol. Tegurin). 716. saec. 15.

163. De beata Maria V.

1 a. Vale, aula virginalis,
Cum maiestas hic regalis
Dignatur descendere;

1 b. Opus hoc est trinitatis,
Solum cunctis quod beatis
Dat beate vivere.

2 a. Aula mater est intacta,
Sicut templum fabrefacta,
Quo non sonat malleus;

2 b. Ibi sceptrum, rex, corona,
Vitae panis est annona
Liquorque nectareus.

3 a. Terra namque dedit fructum,
Cor confirmat, solvit luctum,
Reddit fructus gaudium;

3 b. Hoc figurat Ruth in messe,
Caleph botrus, virga Iesse
Nucisque mysterium.

4 a. A fructu tritici,
vini et olei
Multiplicata est
iam virtus fidei

4 b. Regis praedivitis
haec sunt donaria,
Qui nostrae usus est
carnis substantia.

5 a. Ipse granum, ipse panis,
Botrus et nux non inanis,
Ipse solus omnia,

5 b. Quo referta fuit cella,
Dei mater, maris stella,
Mater plena gratia.

6 a. Hanc flos ornat castitatis,
Angelorum puritatis
Cognata virginitas,

6 b. In qua res est gratiosa,
Mitis, dulcis et iocosa,
Tam typus quam veritas.

7 a. Rubus non uritur,
Vellus compluitur,
Sol retroflectitur,
Et pecus loquitur,
Anus fit gravida.

7 b. Fons novus oritur,
Fanum destruitur,
De petra bibitur;
Propheta pascitur,
Mitescit rabida.

8 a. Fornax cedit
Et non laedit,
Sed oboedit
His, quos credit
Mori de incendio.

8 b. Manna datur,
Hinc creatur
Et formatur,
Quo signatur
Haec nova creatio.

9 a. Adae plasmatio,
Arcae constructio,
Iordanis siccitas,

9 b. Fiscellae ratio
. . . .
Signant te novitas.

10 a. Sal respergit fontem totum
Et camelis fessis potum
Dat Rebeccae hydria,

10 b. De conceptu Sara ridet,
Se calcari serpens videt,
Canit tympanistria.

11 a. Aeri serpens similatur,
Sputo lutum temperatur,
Cherubimque obumbratur
Propitiatorium.

11 b. Muliere vir ambitur,
Porta clausa pertransitur,
Gigas currit, via scitur,
Floret vallis lilium.

12 a. Sol sub nube non densatur,
Horto clauso fons signatur,
Sine manu mons secatur,
Stella solem praeconatur,
Sol de stella rutilat.

12 b. Stat praesaepe foeno plenum,
Christi corpus tam serenum
Nobis cibum dat amoenum
. . . .
Sic cor ad hoc vigilat.

13 a. Ad honorem tuum iure
Famulantur hae scripturae,
Sit de nobis tibi cura,
Pia virgo, mater pura,
Ut simus in gloria.

13 b. Ubi nec cras nec hesternum,
Ubi semper hodiernum,
Ubi salus, ubi vita,
Ubi pax est infinita,
Ubi Deus omnia.

Orat. ms. Domus Novae Lucis anni 1477. Cod. Ultraiectin. Scriptt. Eccl. 375. — 10 a, 1 respargit. — 11 a, 1 simulatur. — 13 b, 4 est sempiterna.

164. De beata Maria V.

1 a. Vale, pura pariens
Virgo, nata fertilis,
Per quam nobis oriens
Ex alto visibilis

1 b. Exstitit, esuriens,
Palpans et palpabilis,
Pro peccatis moriens,
Dulcis et amabilis.

2 a. Porta Dei,
Mater spei,
Maria,
Clausus hortus,
Vitae portus
Et via.

2 b. Cella lucis,
Summi ducis
Et mater et filia,
Tuo nato
Nobis dato
Pie nos concilia.

3 a. O serena
Vitae vena,
Sancti plena
Spiritus,

3 b. Sume vota,
Quae cum nota
Mente tota
Promimus.

4 a. Vale, mater Domini,
Per quam salus homini
Reformatur perdita,

4 b. Ad nos manum porrige
Et nos salvans corrige,
Mundo salus edita.

5 a. O Maria,
O lilium
Convallium,
Flos virginum,

5 b. Stirps regia,
Spes omnium
Fidelium,
Lux luminum.

6 a. O . . . . filia,
Evae matri contraria,
Vale, virgo de gratia,

6 b. Nos redimens per filium,
Vale, ave, remedium
Nos eximens miseria.

Orat. ms. Domus Novae Lucis anni 1477. Cod. Ultraieotin. Scriptt. Eccl. 374. — 1 a, 3 quem. — 5 a, 1 O clemens Maria.

165. De beata Maria V.

1 a. Vale, sancta peccatorum
Maria refugium,

1 b. O devote recolenda,
Flentium solacium.

2 a. Te laudare nos dignare
Cum devoto carmine,

2 b. Emundemur, liberemur
Sic ab omni crimine.

3 a. Rubens rosa tu formosa,
Pia dux errantium,

3 b. Medicina et regina,
Salus paenitentium.

4 a. Advocata reis data,
Tu pro nobis rogita,

4 b. Nubes clara, Deo cara,
Nos solando visita.

5 a. Cinnamomo vel amomo
Nomen habens dulcius,
In scripturis sub figuris
Figuraris crebrius.

5 b. Alma mater orphanorum,
Votis nostris adnue,
Conflictus daemoniorum
Ne nos tangant, erue.

6 a. Nulli gravis, o suavis,
Tuos servos erige,

6 b. Tu adiutrix, vitae tutrix,
Nobis manum porrige.

7 a. Vale stella, Dei cella,
Rutilans in gloria,

7 b. Te precamur, ut ducamur
Ad sanctorum gaudia.

Orat. ms. Domus Novae Lucis anni 1477. Cod. Ultraieotin. Scriptt. Eccl. 375. — Melodie jedenfalls: O beata beatorum.

166. De beata Maria V.

1 a. Vale, stirps Davidica
Et mater deifica,
Potens mundi imperatrix,

1 b. Plena Dei gratia,
Vale, virgo regia,
Adflictorum miseratrix.

2 a. Vale, decens et decora,
Lucis clarior aurora,
Vera lux es omnium.

2 b. Lucens pulchre plus quam luna,
Quam fideles petunt una,
O lumen fidelium.

3 a. Vale, sancta, quae de portis
Nos exaltas dirae mortis,
Labe pura,
Spes futura
Vere paenitentium.

3 b. Vale, semper veneranda
Et a cunctis invocanda
Gubernatrix
Et salvatrix
Ad te confluentium.

4 a. Vale, mater admiranda
Et prae cunctis praedicanda
Genetrix veri luminis.

4 b. Radix David generosa,
Tota semper gloriosa
Templumque sancti flaminis.

Orat. ms. Domus Novae Lucis anni 1477. Cod. Ultraiectin. Scriptt. Eccl. 375.

167. De beata Maria V.

1 a. Vale, virgo, vas pudoris,
Salve, mater creatoris,
Ave, doctrix et lux moris,
Gaude, lilium candoris,
Vale, mater Maria.

1 b. Vale, navis castitatis,
Remum gestans caritatis
Et in arca castitatis
Spem futurae libertatis
Praebes et solacia.

2 a. Ave, virgo dives Deo,
Vale, portus patens reo,
Salve, lux et gratia,

2 b. Gaude, mundi reparatrix,
Ave, caeli imperatrix,
Nostra pura gaudia.

3 a. Vale, vitae condimentum
Evae leniens lamentum,
Vetus per te testamentum
Ruit, surgit sacramentum
Re signans caelestia.

3 b. Vale, boni fundamentum,
Castitatis ornamentum,
Caritatis dans unguentum,
Suavitatis in augmentum
Temperans carnalia.

4 a. Vale, Deum gestans alis,
Ave, malas iungens malis
Et labellis labia,

4 b. Salve, Marthae functa cura,
Gaude, maesta circa plura
Exhibens obsequia.

5 a. Vale, salus, decus, vita,
Astris poli redimita,
Illuc tecum nos invita,
Ubi gaudes infinita
Pace et laetitia.

5 b. Ave, lapsi reparatrix,
Errabundi revocatrix,
Caeli, terrae mediatrix,
Utriusque solidatrix
Christo nos concilia.

6 a. Ave, dulcis Sunamitis,
Pulchra, casta, simplex, mitis,
Membra fovens regia,

6 b. Ave, fida poli scala,
Super astra tecum cala
In superna curia.

7 a. Ave, clara maris stella,
Quae, cum hostis movet bella,
Es asylum, arcus, cella,
Ne involvat nos procella
Per haec mundi maria.

7 b. Ave, nostri vis vigoris,
Finis longaevi doloris,
Salus es summi valoris,
Honor caeli, lux splendoris,
Tibi laus et gloria.

Orat. ms. Domus Novae Lucis anni 1477. Cod. Ultraiectin. Scriptt. Eccl. 375.

168. De beata Maria V.

1 a. Vale, virgo virginum,
Salve, lumen luminum,
Ave, plena gratia.

2 a. Vale, salus hominum,
Portans, regem, Dominum,
Ave, stella praevia.

2 b. Vale, nostrum gaudium,
Gaude, spes credentium,
Peccatorum venia.

3 a. Vale, vena veniae,
Ave, mater gratiae,
Hostium victoria.

3 b. Vale, porta gloriae,
Ros misericordiae,
Ave, fraudis nescia.

4 a. Vale, mundi gloria,
Sanctorum laetitia,
Ave, per quam gaudium
Speramus caelestium.

4 b. Vale, virgo celebris,
Lux lucens in tenebris,
Ave, lumen cordium,
Salve, candens lilium.

5 a. Vale, pia,
Gaude, via.

5 b. Salve, vitis,
Ave, mitis.

6 a. Vale, parens
Labe carens,
Ave, suavissima,

6 b. Vale, rosa
Speciosa,
Ave, splendidissima.

7 a. Salve, virgo singularis,
Gaude, stella clara maris,
Vale, carens simili.

7 b. Vale, mater, lux solaris,
Ave, quae tantos solaris
Hoc in mundo flebili.

8 a. Vale, decus angelorum,
Vale, salus miserorum.

8 b. Vale, nostrum refugium,
Plena bonorum omnium.

9 a. Vale, decus castitatis,
Salve, mater pietatis,
Gaude, munda
Et fecunda,
Vale, lux caelestium.

9 b. Vale, templum puritatis,
Ave, scala claritatis,
Ora natum,
Ut optatum
Nobis donet praemium.

Orat. ms. Domus Novae Lucis anni 1477. Cod. Ultraiectin. Scriptt. Eccl. 375.

169. De beata Maria V.

1 a. Virga Iesse generosa,
Dulcis fructus onerosa,
Salve, mater inclita.

1 b. Christum Deum, gloriosa,
Genuisti gaudiosa,
Super omnes edita.

2 a. Solem sidus es prolata,
Tamen incontaminata
In aeternum permanes,

2 b. Per te terra illustrata,
Per te cuncta restaurata,
Et omnia contines.

3 a. Salve, mater regum regis,
Conditoris nostrae legis,
Carentis initio,

3 b. Cuncta bona quippe regis
Criminum et mala tegis,
Es nobis ablutio.

4 a. Pulchra rosa sine spina,
Quam non urit sol, pruina,
Nil habens miseriae,

4 b. Mitis simplexque regina
Velut more columbina,
Fons misericordiae.

5 a. Tu es porta circumdata
Margaritis et ornata,
Quam propheta asserit

5 b. Te vidisse, radiata,
In domo Dei fundata,
Qua nullus transierit.

6 a. Pura luna, soli aequa,
Purior aurea theca,
Qua Christus emittitur,

6 b. In te non sunt vota maecha,
Tabes nec libido caeca,
Cor tuum nec vertitur.

7 a. Cuncta autem haec mundana
Mala sunt et nimis vana
Et plena illecebris;

7 b. Unde te precamur, sana
Plagas nostras et insana,
Dei duc cum angelis,

8. Ut ibi semper laudemus
Hymnis te angelicis.

Trop. ms. Dertusense saec. 13. Cod. Capit. Dertusen. s. n.

170. De beata Maria V.

1 a. Virgo peramabilis,
Mater admirabilis,
Maria puerpera,

1 b. Splendor ineffabilis,
Flos incomparabilis,
Virga salutifera.

2 a. Radix innocentiae,
Sedes sapientiae,
Felix thesauraria,

2 b. Tu es vitae pabulum,
Pudoris signaculum,
Concha smaragdinea.

3 a. Diadema fulgidum,
Sidus semper rutilum,
Peccatorum venia,

3 b. Pauperis umbraculum,
Foederis oraculum,
Sanctorum laetitia.

4 a. Vale, vas clementiae,
Portus indulgentiae,
Pia gestans viscera,

4 b. O culpae remedium,
Dulce refrigerium,
Regnans super aethera.

5 a. Vale, lumen luminum,
Purgatrix peccaminum,
Christo nos confoedera.

5 b. Vale, quae peccantium
Misereris omnium,
Nos iuvare propera.

Orat. ms. Domus Novae Lucis anni 1477. Cod. Ultraiectin. Scriptt. Eccl. 375. — Vor 1 a, 1 geht die überzählige Zeile vorher Vale peroptabilis. Mel. jedenfalls Veni sancte spiritus.

171. De beata Maria V.

1. Virgulae florentis laudes
Aaron, Iesse, Moysi,

2 a. Quae lavit Evae fraudes
In fonte paradisi
Sine hypocrisi,
Turba, laudes.

2 b. Mors et vita duello
Virginali flagello,
Cum Mariae fructus
Tersit luctus.

3 a. O sancta Maria,
Sis nobis vitae via,
Excessum mundi labentis
Affectu dele
devotae mentis.

3 b. Christianos gestes
Extra morbos et pestes.
Surrexit virga ferrea
Iudae confringens
corda saxea.

4 a. Credendum est plus prophetis
Legisque secretis
Quam Iudaeorum
nugis deletis.

4 b. Scimus botrum virgae siccae
Fructum protulisse,
Veram carnem
Christum sumpsisse

5. Ex Maria.

Miss. Ambianense imp. Parisiis 1487. A. — Miss. Ambianense imp. Rotomagi 1506. B. — Melodie: Victimae paschali laudes.

171 a. De beata Maria V.

1 a. Ad supernae gremium
Matris gratiarum
Sonet vox fidelium
Per orbem terrarum
Caeleste praeconium.

1 b. Verbi patris atrium,
Vas provisum, carum
Neumatis palatium,
Trium personarum
Nobile triclinium.

Sequent. ms. Sedunense saec. 13/14. Cod. Sedunen. s. n. A. — Sequent. ms. Sedunense saec. 15/16. Cod. Sedunen. s. n. B. — Den vollen Text siehe unter den Reimgebeten Anal. XV, 13 b; Varianten zu dem dortigen Texte: 5, 5 Sinus AB. — 7, 5 Cherubino collegium AB. — 8, 3 vitae praevium AB. — 10, 2 Regnas AB. — 10, 4 Stas AB. — 11, 1 Caeli terrae. AB. — 12, 2 Virgo invitata AB.

171b. De beata Maria V.

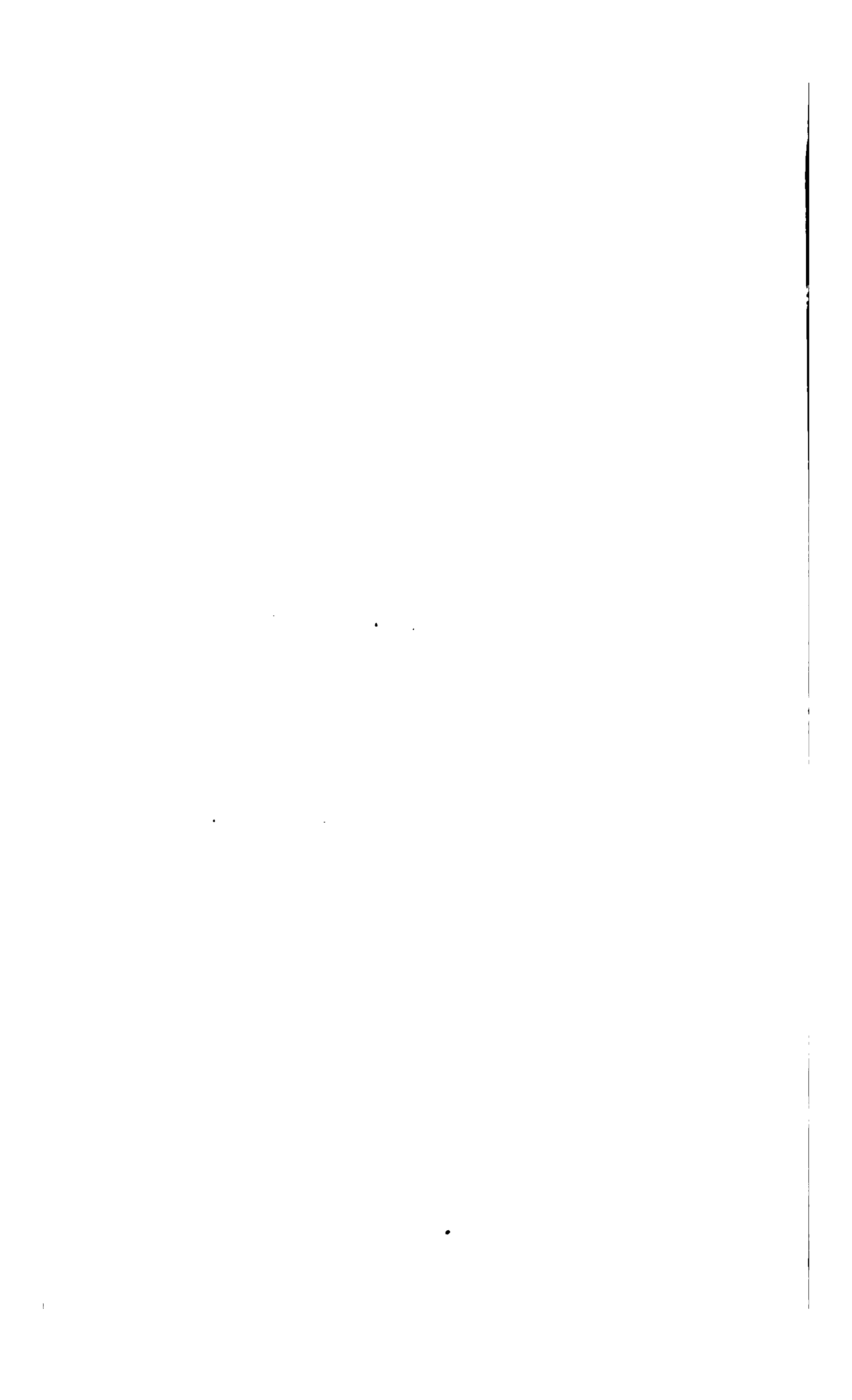
1 a. De spineto nata rosa,
Arbor vitae speciosa,
Ave, plena gratia!

1 b. Nos ad lucem verae lucis
Levas, trahis et perducis
Ducens via regia.

Miss. ms. Lincolniense saec. 15. Cod. Londinen. Add. 11414. A. — Orat ms. Campense anni 1462. Cod. Darmstadien. 521. (unter einer Folge von Sequenzen) B. — Den vollen Text siehe unter den Reimgebeten Anal. XXXII, 79. — Lesarten: 1b, 2 Levans A. — 2, 5 Sed et ipsis angelorum A; Sed et lucis angelorum B. — 2, 6 Praeminens AB. — 4, 2 demonstrata AB. — 4, 4 et languores AB. — 4, 5 Mentem munda forma AB. — 5, 2 purgatos AB. — 5, 3 ad gaudia AB.

III.

DE SANCTIS.

172. De Omnibus Sanctis.

1. Immense omnium
rex angelorum
et hominum, sedulo
cui oboedit
orbis machina,

2 a. Famulatur aetheris
terrarumque
latitudo liquidi
necnon maris
cuncta fluenta,

2 b. Quem oportet gloria,
laus et honor,
salus, vita, veritas;
qui diceris
pacis speculum,

3 a. Clementi aure supplicum
tuorum
carminula
inter superna
modulamina
concipe,
licet non sint
digni servuli.

3 b. Concurrat universitas
gentium
collaudando
immensitatem
patris aeterni,
geniti
spiritusque
sancti gloriam.

4 a. Novenos qui caelo
choros mire
ordinavit
obsequio,
discretos
caritatis honores
pulchre tenentes.

4 b. Haec festa omnium
sanctorum sunt,
sapientia
quos a primo
splendore
mundi fecit usque in
finem saeculi.

5 a. Hinc celsorum
patrum colenda
est nobis probitas,
patriarchae vocati,
gloriosi qui patres
perditi
generis humani.

5 b. Prophetalis
ordo, futura
praedicens, virginis
de impolluto templo
Christum olim nascendum
spiritu
repletus canebat.

6 a. Lumina
vos bis sena
mundi, amici Christi,
apostoli,
fundamen ecclesiarum,
nostrae vitae favete.

6 b. Martyrum
purpuratae
phalanges, nos beati
nunc cruoris
flumine a criminibus
apud Deum solvite.

7 a. O doctores strenui
et confessores pii,
invisibili
hosti rebelles,
viles iuvate.

7 b. Mater virgo Maria,
turba virginum sancta,
miseris assis
clemens et nostri
pia adiutrix.

8 a. O sancti spiritus,
interdum angeli
vocati,
indignos precibus
vestris semper firmate.

8 b. Te, Christe, poscimus,
redemptor optime,
ne sinas
creaturam perire,
sed da tecum regnare

9. Et cunctos sanctos
pro propriis
fac orantes.

Trop. ms. Augiense saec. 10. Cod. Bambergen. Ed. V 9. — 6 a, 1 Numina. — 7 a, 4 repelles. — Melodie: Symphonia.

173. De Omnibus Sanctis.

1. Sancta Dei mater,
virgo benigna, Maria,

2 a. Tu nos miseros adiuva
atque Christi gratiam
nobis impetra,

2 b. Quae nos tua per merita
devitare faciat
cuncta noxia.

3 a. Beate Michael,
tu pro nobis
maiestatem
superni regis invoca,

3 b. Et cuncti caelibes
simul cives,
commendate
nos Deo prece sedula.

4 a. O Iohannes,
Christi baptista,
tu Deum pro nobis
iugiter ora.

4 b. Et tu, Petre
sancte, dignare
cuncta disrumpere
nostra vincula.

5 a. Omnes Domini
apostoli,
solvite
nostra delicta,

5 b. Quia vobis est
a Domino
potestas
ad hoc concessa.

6 a. Vos, Christi martyres,
qui vestra
tradidistis corpora

6 b. Pro Christi nomine
libenter
multa ad supplicia;

7 a. Vos quoque confessores
Christi et sacerdotes,
virginumque sanctarum
turma praeclara,

7 b. Precamini pro nobis,
ne nos extollat hostis
neque vana gloria
nec laus humana.

8 a. Omnes sancti Dei,
verba pro nobis ferte pia,

8 b. Rogate Dominum,
ut nostra deleat crimina

9 a. Et nos evadere
faciat
inimici scandala
et inferni claustra,

9 b. Nos quoque per suam
collocet
pietatem requie
saltem in aliqua,

10 a. Ut libeat nos dicere:
honor, laus et gloria

10 b. Sancta tibi sit trinitas
per aeterna saecula.

11. Amen dicant simul cuncta,
amen, redempta.

Grad. ms. Mutinense saec. 12. Cod. Capit. Mutinen. O I N 16 A. — Cant. ms. Tegurinum saec. 15. Cgm. Monacen. 716. B. — Missale Abulense imp. Salmanticae 1510. C. — Miss. ms. Murense anni 1532. Cod. Aaraugien. M K 5. D.

1, 1 sq. Sancta virgo Dei mater C. — Str. 2 a fehlt B. — 2 a, 2 mater Christi gratiam C. — 2 b, 2 facias B. — 4 a, 3 pro nobis indignis BCD. — 4 b, 1 sq. sancte Petre C. — 4 b, 4 delicta nostra C. — Str. 5 a fehlt C. — 5 a, 1 Omnes sancti (Domini fehlt) B. — 6 a, 1 Nunc Christi BD; Nunc sancti C. — 6 b, 3 ad multa BC. — 7 a, 3 sacrarum B. — 7 a, 4 turba BC. — 7 b, 2 seducat hostis CD. — Str. 8 a fehlt B. — 9 a, 1 Ut nos B. — 9 b, 1 Nos atque BCD. — 10 a, 1 Ut iubeat C. — 10 b, 1 sit tibi CD. — 11, 2 fehlt D; die ganze Clausel fehlt C; lautet in B: Tu nos salvans semper conserva.

174. De Omnibus Sanctis.

1. Sancta ac digna
die sacrata
sunt recolenda
mysteria.

2 a. Propterea
Christo debita
concine, cohors, cantica,

2 b. Quae dicata
Dei vivida
sanctis sunt iam memoria.

3 a. Nostris posita persistat
Maria sensibus, domina
pia mundi et lucerna,

3 b. Quae intacta virgo celsa
creatorem intra gestavit
sua Dominum viscera,

4 a. Vitae atria
per lignum perdita
vetitum et ipsa
reddit prole sua.

4 b. Ipse agmina
restaurat supera,
effectus nam nostra
Christus factura.

5 a. Pars laetare dena,
ultima creata,
lymphis sanctis perfusa,
tibi quia dantur aethera,

5 b. Ubi lux immensa
et virtus beata,
ubi est corona
sanctis decenter praeparata.

6 a. O quam lucida
iustorum loca
et felicia regna
illis promissa!

6 b. Ibi organa
sonant inclita,
cantica praedulcia
necnon et nova.

7 a. Ibi est angelica
et archangelica,
principum eximia
et caterva infinita,

7 b. Virtutum cohors pulchra,
potestatum praediva,
dominatio magna
atque thronorum munia.

8 a. Cherubim multa
ac flaminum sacra
et ignea
Seraphim dantia
laudum munia,

8 b. Michael fortissima
et Gabriel summa
pneumata,
Raphael praestantia
ac dignissima.

9 a. Haec nos militia
cum prophetis pretiosa
cum cuncta martyrum nitida
et virginum turma,

9 b. Apostolorum gloriosa,
patriarcharum clara,
confessorum vera
et contio benigna,

10. Per haec saecla
acquirere aeterna
protegant veneranda
dando nobis iuvamina.

Trop. ms. Dertusense saec. 13. in. Cod. Capit. Dertusen. s. n. — 3 b, 3 Domini. — 5 b, 4 sanctorum. — 6 a, 2 sunt loca. — 8 a, 2 ac flamma flaminum. — Der Parrallelismus erstreckt sich namentlich in der zweiten Hälfte der Prose mehr auf die Satzglieder als auf die Silbenzahl.

175. De Omnibus Sanctis.

1 a. Cordis voto commendemus
Factoris praeconia,

1 b. Nisu toto decantemus
Sanctorum sollemnia.

2 a. Quos vocavit et beavit
Dans finale bravium,

2 b. Quo fruuntur et conduntur
Intra caeli gaudium,

3 a. Quod beati, honorati
Nostris nunc in laudibus,

3 b. Consecuti sunt et tuti
A maligni fraudibus.

4 a. Ubi status intellectus,
Finis appetituum,

4 b. Ubi ratus est perfectus
Abest causa fletuum.

5 a. Iam Assuerus ille verus
Cenam dat principibus,
Angelorum beatorum
Debriatis potibus.

5 b. Iam devicto Philistaeo,
Ursu et leunculo,
Coronatur, palma datur
David regni solio.

6 a. O nunc, Christi confessores,
Arcanorum conscii,

6 b. Vestri nos imitatores
Et caelorum praemii

7 a. Procurate viva prece,
Ut post transitoria

7 b. Iubilemus una voce
In perenni gloria.

Grad. ms. Gracense saec. 14. Cod. Gracen. 36. — Mel.: O beata beatorum.

176. De Omnibus Sanctis.

1 a. Reboat angelica
Laude domus caelica,
Alleluia.

1 b. Laus est haec trifaria
Voce novenalia,
Alleluia.

2 a Per caelorum spatia
Resonant palatia,
Alleluia,

2 b. „Sanctus" ter clamantia
Pari consonantia,
Alleluia.

3 a. Vatum per praeconia
Dulcis est harmonia,
Alleluia.

3 b. In fide catholica
Laus est apostolica,
Alleluia.

4 a. Quam sequuntur fortia
Martyrum consortia,
Alleluia,

4 b. Quorum transitoria
Mors est, non victoria,
Alleluia.

5 a. Confessorum lilia
Concinunt similia,
Alleluia.

5 b. Virginum munditia
Carnis vincens vitia,
Alleluia,

6 a. Matrum continentia,
Pudor et prudentia,
Alleluia,

6 b. Laudum canunt neumata
Digna per celeumata,
Alleluia.

7 a. Ipsa lux aetherea
Cohorsque siderea,
Alleluia,

7 b. Solis, lunae lumina,
Aer, tellus, flumina,
Alleluia,

8 a. Temporum volumina,
Montium cacumina,
Alleluia,

8 b. Ventorumque flamina,
Frondes, herbae, gramina,
Alleluia,

9 a. Ex aquis reptilia,
Pisces, volatilia,
Alleluia,

9 b. Haec simul et alia
Deo dant magnalia
Alleluia.

10 a. Et nos in ecclesia
Melodum carthesia,
Alleluia,

10 b. Profundamus sapida
Mente de non vapida,
Alleluia.

11 a. Dulcis laus Alleluia,
Sed laus ista aevia,
Alleluia,

11 b. Eius, qui potentia
Manet in essentia,
Alleluia.

12 a. Eia et Eia,
Sonent Euterpeïa,
Alleluia,

12 b. Voce licet varia
Vota fiant paria,
Alleluia.

Miss. ms. Glogavien. saec. 14. Cod. Wratislavien. I F 355. A. — Miss. ms. S. Mariae Magdalenae Wratislavien. saec. 14. Cod. Civit. Wratislavien. M. 1121. B. — Miss. ms. Cracovien. saec. 15 in. Cod. Capit. Cracovien. 8. C. — 1 b, 1 triumpharia C. — 1 b, 2 Voce non alia C. — Str. 2 b fehlt C. — 2 b, 1 clamantia fehlt A. — 2 b, 2 Patri A. — Str. 5 b fehlt C. — 6 a, 1 Patrum C. — 6 b, 2 celeamata AB. — 10 a, 1 Ut nos C. — 10 a, 2 cartachesia A; cartheria B. — 11 a, 2 laus istacina B. — 12 a, 2 Sonet Euterpe A; Sonent en corporea C. — Die Sequenz ist in C für das Fest der ss. Innocentes verwendet; inhaltlich lehnt sich dieselbe an das Canticum trium puerorum an.

177. De Omnibus Sanctis.

1 a. Sit laus summae trinitati,
Cuius vultu delectati
Vivunt cives caelici.

1 b. Laus devota sit Mariae,
Quae profudit lac Messiae,
Verbi mater deici.

2 a. Maiestati laus divinae,
Quam collaudant sine fine
Spiritus angelici.

2 b. Patriarchae venerentur,
Et prophetae collaudentur,
Vates honorifici.

3 a. Laus sit nato summi regis,
Cuius gerant curam gregis
Coetus apostolici.

3 b. Christo laudes tribuantur,
Cuius vultu satiantur
Martyres almifici.

4 a. Sit laus turmae confessorum,
Per quos gaudet plebs iustorum
Pane vitae refici.

4 b. Laus sit choro virginali,
Qui contactu noxiali
Carnis sprevit infici.

5. Praestet nobis rex sanctorum,
Ut concives electorum
Mereamur effici.

Miss. ms. Lincolniense saec. 15. Cod. Londinen. Add. 11414.

178. De Omnibus Sanctis.

1 a. In hac die rex caelorum
In consilio iustorum
Congregat concilia;

1 b. Gaudent animae sanctorum,
Nam illius et illorum
Festa sunt communia.

2 a. Mater Dei gloriosa,
Super omnes speciosa,
Prima est in curia,

2 b. Quasi murra pretiosa,
Sicut balsamus et rosa,
Fragrans plus quam lilia.

3 a. Chori novem angelorum
Huius cantant ante thronum:
Ave, plena gratia.

3 b. O quam canticum sonorum,
Terra resonat eorum
Voce cum melodia.

4 a. Verbi vates, agonista
Canens increpat baptista
Cantus paenitentia.

4 b. Ille dulcis organista
Intonat evangelista
Verba verbi dulcia.

5 a. Sanctitas patriarcharum
Veritasque prophetarum
Legunt semiverbia.

5 b. Dulcis evangelistarum
Sonus resonat alarum,
Cantant evangelia.

6 a. Dignitas apostolorum
Supra vires aliorum
Volat ad sublimia.

6 b. Turba condiscipulorum,
Mensae regis sociorum,
Loquitur magnalia.

7 a. Martyres vivificati
„Facti sumus consolati“
Cantant cum laetitia;

7 b. Ubi corpus, congregati
Gloriantur imitati
Capitis vestigia.

8 a. Beatorum confessorum
Necnon et orthodoxorum
Sapiens facundia

8 b. Flores legit scriptuarum,
Sapor redolet earum
Medullarum pinguia.

9 a. Virgines tenentes chorum
Cantant canticum amorum,
Dulcis est symphonia.

9 b. Iubilo iuvencularum,
Sono tympanistriarum
Regis sonat regia.

10 a. Istis ergo supplicemus
Omniumque flagitemus
Omnes patrocinia,

10 b. Ut cum ipsis decantemus,
Regi nostro iubilemus:
Tibi laus et gloria.

Miss. Petragoricen. imp. Petragoricae 1525. — 1 a, 3 consilia.

179. De Sancto Achatio.

1 a. Regi caeli iubilemus
Melo, fibris hymnizemus
Et cum turma exsultemus
Decem milium militum.

1 b. Hos lictores invaserunt,
Bis tres reges adhaeserunt,
Adriano persuaserunt
In necem horum martyrum.

2 a. Hermolaus,
Pater sanctus,
Horum ductor,
Felix rector,
Divus praesul,
Cum his exsul
Hos instruxit fideliter:

2 b. Este fortes,
En, consortes,
O athletae,
Votis laete
Mundi regna
Dispernenda,
Triumphate viriliter.

3a. Gentes regum dis libarunt,
Quod hi sancti recusarunt
Et profana praedicarunt
Fore haec daemonia.

3b. Impudici machinantur,
Sancti viri animantur
Nec terrore alterantur
Anhelantes gaudia.

4a. Torti sunt iuxta Ararath
Fronde denso cum immenso,

4b. Acutierum fulmine
Quas immanitas pararat.

5a. Crucem tollunt abs terrore,
Spineis sunt coronati.

5b. Christum fantur sin horrore,
Astra petunt laureati.

6a. Solis fulgur dirimitur,
Lunae splendor discerpitur,
Stellis color diruitur
Per poenas livoratas.

6b. Petrae quatiuntur scissuras
Per immensas infixuras
Inflictas piis duras
Crudeliter sauciatas.

7a. Fel, acetum sumunt potum,
Morientes petunt votum,
Quod caelitus promittitur
Per voces angelorum:

7b. Ut orastis, impetrastis,
Vestri vernae perserventur,
Diva luce perfruentur
Cum thronis supernorum.

8a. Hi, qui pressuras tolerant
Perturbiis se macerant,

8b. Perpessi mala suspirant,
Caelestia opimant.

9a. Terrae motus vergit magnus,
Aeraque nigrescunt,

9b. Tollunt plagas quasi agnus,
Poenae rubore tremescunt.

10a. Et omnia supplicia
Infideles per Iudaeos
Tulerunt hi, similia
Quae passus est homo Deus.

10b. Venerantes passionis
Denorum mille meritum
Exsilient interitum
In statera agonis.

11a. Hi pro Christo trucidati,
Fragra fide adunati,
Flagris sertis coronati
Mansione siderea.

11b. Horum ob alta praemia,
O Alpha, nos salvifica
Et pelle fel, da tuum mel,
Ut perlustremus trivida

12. Per infinita
saeculorum saecula.

Miss. Wratislavien. imp. Cracoviae 1505. — Der verwilderte Text spottet jeder Verbesserung; ob er ursprünglich besser aussah? Nur einige Emendationsvorschläge: 4b. 1 l. aculeorum. — 7b, 2 l. praeserventur. — 8b, 2 obtineant. — 11b, 4 l. trifida.

180. De sancto Adalberto.

1. Annua recolamus
sancti Adalberti gaudia

2a. Martyris, exsultant
unde caelorum lumina,

2b. Hodie qui laxa
victor ascendit ianua

3 a. Et mundi votiva
suspendens,
quem crucifixit, spolia.

3 b. Nulla iam turbandus
procella
pace quievit placida.

4 a. Bohemia, filii
cunulas
osculando iubila,

4 b. Edentulo lactea
quae mater
immulsisti ubera.

5 a. Saxonia,
plaude discipuli gloria,
Quem tenera
stringens a puero ferula
Aaron induis infula.

5 b. Quid praesuli
Praga obstrepis indomita?
Si sequeris
huius praevii vestigia,
nulla foedaberis macula.

6 a. O fortis athleta,
post delicias
terens cilicio latera,

6 b. Pedester exemplum
in monachica
Romam intraveras regula.

7 a. Sed praedo sanctae invidens
obsequelae
fracta poculum
effundendo
laguncula
tua occubuit dextera.

7 b. Postremo multis precibus
evocatus
tuis ovibus
salutatis
in Prussia
carnis exueras vincula.

8 a. Polonia
ergo tanti
sepeliens
floret martyrii
pignora.

8 b. Otto Caesar
tua nisus
confidentia
Romanis retulerat brachii
munera.

9. Quem Deo
cum clero et plebe
commendare digneris
sibimet subiecta.

Trop. ms. Augiense saec. 10. Cod. Bambergen. Ed V 9. — Melodie: **Mater**; die Silbenüberschüsse in 8b entsprechen denen der Stammsequenz.

181. De sancto Adalberto.

1 a. Adalbertus, praesul gratus,
Iesu Christo copulatus,
Assit nunc imploratus.

1 b. Bonus pastor, confortatus,
Deitate insignitus,
Stola bina ornatus,

2 a. Caelos scandit laureatus.
Scientia decoratus,
Ad apicem provectus,

2 b. Dignitate fulgens praesul
De patria fuit exsul;
Deum vivum colendo,

3 a. Ecclesiam gubernando,
Iura eius defendendo,
Oppressis condolendo,

3 b. Fecit pietatem aegris,
Compatiens Christi membris
Per Iudaeos venditis.

4 a. Gneznam intrans subministrat
Scientiam effundendo,
Polonos instruendo,

4 b. Hominibus simplicibus,
Timentibus, humilibus,
Salutem quaerentibus.

5 a. Iucundetur Polonia
Sacra agens sollemnia,
Implorans suffragia.

5 b. Ora, pater, supplicando,
Gregem tuum protegendo
Ab incursu hostium.

Miss. Cracoviens. imp. Venetiis 1532. — Ob ursprünglich ein vollständiger Abecedar?

182. De sancto Adalberto.

1 a. Gaude, praesul Adalberte,
Quia caeli portae per te
Sunt diversis apertae.

1 b. Lingua tua caeli clavis
Facta Latmis necnon Slavis
Et in fide ignavis.

2 a. Forma gregis, norma legis,
Lux insignis, ardens ignis
Gentium in tenebris.

2 b. Lampas lucens, stella ducens,
Vas solare, consolare
Flentium illecebris.

3 a. Dignitate praesulari
Sitivisti epulari
Mundi in voragine,

3 b. Ut post posses collocari,
Rubra veste decorari
Caeli in propagine.

4 a. Florens decus confessorum,
Via morum, lux doctorum,
Consolator peccatorum,

4 b. Pugil fortis sis in portis,
Ne nos mali servi mortis
Comprimant Sion in hortis.

5 a. Bone praesul Iesu Christi,
Potum calicis bibisti
Mortis hic in stadio,

5 b. Ubi caput amisisti,
Regnum Dei invenisti
Truncatus cum gladio.

6 a. Doctor clemens, ad te gemens
Clamat tremens, fere demens,
Plebs tua pro venia,

6 b. Atque laudis absque dolo,
Toto zelo, velut audis,
Haec tibi dat naenia.

7 a. Speculando speculare
Omne, quod est saeculare,
Virtute deifice,

7 b. Atque cura procurare,
Dare, stare et amare,
Gratia reficere.

8 a. Dei arca, manus parca
Non sit tibi, sed nos ibi,
Ubi tu es, colloca;

8 b. Ac ab imis, quibus nimis
Sumus mersi nos perversi,
Festinanter revoca.

Sequent. ms. cum Commento saec. 15. Cod. Wratislavien. IV Q 81. — 1 b, 2 Facta Latmis et Sambitis uel° [sic!] Sclavis.

183. De sancto Adalberto.

1 a. Ave, sancte Adalberte,
Vota nostra conduc per te
Excusando scelera

1 b. Ad Dominum Iesum Christum,
Quo vicisti mundum istum
Spernens eius foedera.

2 a. Vale, pie mediator,
Esto noster consolator
Consolando miseros,

2 b. Propter tuam passionem
Tutum nostrum fac agonem
Ducendo ad superos.

3 a. Gaude, martyr pretiose
Et pontifex gloriose,
Da post mortem vivere;

3 b. Es a Deo nobis datus,
Quam cito fuisti natus
De Slavonum genere.

4 a. Pie miles Iesu Christi,
Hostes tuos, quos vicisti,
Fac nos eos vincere;

4 b. Mundum, carnem et draconem
Iesu Christi per amorem
Da nobis subicere.

5 a. Eia, pater et patrone,
Nos certantes in agone
Iuva piis precibus,

5 b. Ut per tuum adiuvamen
Sentiamus consolamen
In necessitatibus.

6 a. Praesul Pragae dum fuisti
Vitam sanctamque duxisti
Verbo, voto, opere,

6 b. Vitam, mores conspexisti
Bohemorum, correxisti,
Pie pater, verbere.

7 a. Sed gens prava et perversa,
A nefandis non conversa,
Spernit pium praesulem;

7 b. O gens dura et delira!
Dolo plena atque ira
Patrem facit exsulem.

8 a. Sed tu, pater o sincere,
Volens fidem adaugere
Te transfers Hungariam,

8 b. Poloniam et Prussiam,
Per doctrinam saluberrimam
Frangis idolatriam.

9 a. Nos in fide confortasti,
Multos Christo sociasti
Tuam per industriam;

9 b. Sed dum genti Pruthenorum
Dona propinas caelorum
Arguens perfidiam,

10 a. Gens ignara vitae verae
Non veretur exercere
In te hanc saevitiam,

10 b. . . . .
. . . .
. . . .

11 a. Sanctum Dei spernere,
Lanceis configere,
Immanem dementiam!

11 b. Caput et deponere
Atque palo figere,
O magnam vesaniam!

12 a. Boleslaus, dux praeclarus
Per suam clementiam

12 b. Corpus tuum venerandum
Transtulit in Trzemesznam.

13 a. Sed paulo post atque parum
Pii patris caput carum
Translatum est in Gneznam,

13 b. Ubi sunt absconsa ossa
Multa patris nostri grossa
Nobis in solacium.

14 a. Ergo, pater noster care,
Te precamur, ut servare
Tuos velis sub tegmine,

14 b. Ut post mortem piam sortem
Consequamur, operare,
Corporis et animae.

Miss. ms. Cracovien. anni 1490. Cod. Capit. Cracovien. 1. — 5 b, 3 Nostris in. — 6 a, 3 Verbo vita. — 11 b, 3 In magnam. — 13 b, 1 Ubi ossa sunt absconsa.

184. De sancto Aegidio.

1 a. Laudem Dei veneretur
supplicum devotio,

1 b. Qui nos suae caritatis
illustravit radio.

2 a. Mira visitatio,
Mira consolatio
Profluit divinitus,

2 b. Quam ut mentis gremio
Videamus oculo,
Veni, sante spiritus.

3 a. Iste sanctus, ut nos mundet
Et in bono nos fecundet,
Missus est a Domino,

3 b. Sed ne missus dubitetur,
Missus esse perhibetur
Dei testimonio.

4 a. Qui pro suis meritis
Reis et immeritis
Contulit remedium.

4 b. O miranda gratia,
Quae dedit solacia
Sanctum per Aegidium!

5 a. Virginis infirmitas,
Karoli iniquitas
Cessat et naufragium,

5 b. Angelus apperuit
Facinus, quod latuit,
Sanctum per Aegidium.

6 a. Non in signis vult laudari,
Sed occulte saeculari
Cedit a contagio,

6 b. A mundana cedit vita,
Fit remotus eremita
Confisus in Domino.

7 a. Huic cerva mittitur,
Cuius lacte pascitur
Divina clementia,

7 a. Et ab hoc accipitur,
Quidquid bene petitur,
Sine differentia.

8 a. Pater ergo celebris,
Nos ab his illecebris
Suffocando vitia,

8 b. Ne nos umbra funebris
Longis damnet tenebris,
Transfer ad caelestia.

Miss. ms. Maguntinum saec. 15. Cod. Mus. Cassovien. s. n. A. — Miss. ms. Trevirense saec. 15. Cod. Capit. Treviren. 158. B. — 1 a 1, veneremur B. — 2 b, 1 mortis A. — 3 b, 2 prohibetur A. — 5 a, 2 Caruli A. — 6 b, 1 O mundana A. — 6 b, 3 Confusus A.

185. De sancto Aegidio.

1 a. Cesset ira, cesset fletus;
Cantus dulcis, cantus laetus
Frequentetur;

1 b. Sanctum festum Aegidii,
Nostri patris egregii,
Celebretur.

2 a. Hic Athenis,
urbe clarissima,
Natus stirpe
de nobilissima
Duxit originem;

2 b. Iste quidem
suam prosapiam
Propter sibi
datam industriam
Fecit plus nobilem.

3 a. Literarum
statim ad studia
Fuit missus
in puerita
Corde pollens docili,

3 b. Scripturarum
ut per scientiam
Elongaret
omnem inertiam
A se mente vigili.

4 a. Sub aetate iam tenera
Praeclara patrat opera
Miserans pauperibus:

4 b. Vestem praestat mendicanti
Et salutem aegrotanti
Fusis Deo precibus.

5 a. Sancti fama excitatus
Suos mittit magistratus
Ad eum rex Franciae,

5 b. Ut se velit visitare,
Mentem eius emundare
A peccati scabie.

6 a. Orat sanctus, et testatur
Angelus, quod condonatur
Iam peccatum regium.

6 b. Sic pro nobis semper oret
Trinitatem et imploret
Pro peccatis omnium.

Miss. Caesaraugustanum imp. Caesaraugustae 1485. A. — Miss. Caesaraugustanum imp. Caesaraugustae 1498. B. — 2b, 1 sq. Iste qui de sua prosapia AB.

186. De sancto Aegidio.

1 a. Salve, pater coronate,
Caeli regnis adunate,
Sitisti nam martyrium.

1 b. Auge tuis supplicibus
Tuarum precum fructibus
Praemia post exsilium.

2 a. Normis vernas electorum,
Fac adesse angelorum
In thronis contemplantes.

2 b. Conquire nobis lucida
Hinc per tua suffragia
Gaudia consequentes.

3 a. Tu vicisti lubrica
Despexistique lucrida
Post obitum parentum;

3 b. Uirtus haec deifica
Explevit in te nimia
Lucraturus talentum.

4 a. Solve reatus vincula
Averteque pericula
Post vitae exterminium.

4 b. Sancte pater, funde preces
Fugaturus nostrae faeces
Squaliditatis criminum.

5 a. Euge, patrone extollende,
Viribus totis recolende,
Eremi tu subditus,

5 b. Gyrans mundi per vagabunda
Spernens et saecli laetabunda,
Tractus sic divinitus.

6 a. Ima intrasti tu rubeta,
Antra quaesisti plus secreta
Habitatione sedula;

6 b. Dira rupe tunc fons scaturit,
Cervaque nutrix lac protulit
In petrae angustae cellula.

7 a. Inter feras habitasti,
Throni fulvum tu lustrasti,
Per meritorum exitus.

7 b. Ueta planctus tu inferi
A nobis sic, ut cernui
Con . . . . . .

S . . . .
. . . .
. . . .

Miss. ms. S. Elisabethae Wratislavien. saec. 15. Cod. Mus. Siles. Fol. I 83 h. — 1 a, 3 Siteris nam. — Das Akrostichon „Sanctus Egidius" zeigt, dafs eine Schlufsstrophe fehlt; vielleicht ist 4 b, 1 zu lesen: Alme pater.

187. De sancto Agerico.

1 a. Congaudeat civitas,
Plaudat universitas
Virdunensis patriae;

1 b. Agerici gratia
Innovantur gaudia
Filiis ecclesiae.

2 a. Hunc, priusquam veniat
In mundum, praenuntiat
Angelus triennio.

2 b. Praesulatus infulis
Decoratus populis
Praesidet praesidio.

3 a. Sol solito clarior
Et terris vicinior
Totus incanduerat,

3 b. Pulsis procul nubibus
Et suspensis imbribus
Sata terrae laeserat.

4 a. In conspectu omnium
In luctu degentium
Se sanctus humiliat,

4 b. Sitientem precibus
Terram potat imbribus
Et aquis inebriat.

5 a. Ruit imber et procella,
Christus solus est pro cella
Et pro tecto praesuli;

5 b. Praesul in sereno situs
Fundit imbres, tenent litus
Aquas circa populi.

6 a. Homo vernat aridus,
Daemon fugit pavidus
Ipsius imperio;

6 b. Clausa dudum lumina
Reparat in femina
Virtutis collirio;

7 a. Et praesulum praesuli
Revelantur loculi,
Quos declarant saecula;

7 b. Solo sancti poculo
Et crucis signaculo
Fecundantur vascula;

7 c. Vinum, quod defuerat,
Vincit et exsuperat
Childeberti pocula.

8 a. Si quis ista reprobat,
Exitus acta probat,
Mors aperta facie:

8 b. Sancti prodit meritum,
Cum emittit spiritum
In columbae specie.

8 c. Delectare laudibus
Nostris, praesto precibus
Sis, pastor egregie.

Miss. ms. Virdunense saec. 15/16. Cod. Virdunense 99. A. — Miss. Virdunense imp. Pasisiis 1509. B. — Miss. Virdunense imp. Parisiis 1554. C. — 4a, 2 lugentium C. — 6a, 2 fugat AB. — 7a, 2 Relevantur C.

188. De sancta Agnete.

1 a. Praesens coetus
Agneti decantet laetus
Alleluia,

1 b. Quam signavit
Christi sanguis, et ornavit
Res miranda.

2 a. Agnes agnum sequitur,
In palam producitur
Sol de stella,

2 b. Sponsum Christum indicat
Et hunc voce praedicat
Semper clara.

3 a. Preces, minas, verbera
Contemnit et munera
Pari forma.

3 b. Caeditur exterius
Nec per hoc interius
Fit corrupta.

4 a. Nulla tam amabilis
Nec tam admirabilis
Valle nostra.

4 b. Ad lupanar trahitur,
Sed nunquam corrumpitur
Carne sumpta.

5 a. Crines crescunt, mittitur
Ipsi vestis; moritur,
Cuius mens convincitur
Esse caeca.

5 b. Surgit, qui perierat,
Et ad fidem properat,
Populus considerat
Haec praedicta.

6 a. Igne non laeditur,
In quo proicitur,
Nec sic convertitur
Gens misera.

6 b. Ense perimitur,
Sic agno iungitur
Agnes, quem genuit
Puerpera.

Miss. Romanum imp. Parisiis 1517. A. — Miss. Metense imp. Metis 1545. B. — Melodie offenbar: L a e t a b u n d u s.

189. De sancta Agnete.

1 a. Exsurgat propere
Chorea virginum,
Festinet libere
Laudare Dominum
Regentem culmina;

1 b. Prudentes, surgite
Sumentes munera
Sponsoque dicite:
Iam nobis resera
Conclavis limina.

2 a. Agnetis proelium
Necnon constantiam
Coetus fidelium
Laudet ad gloriam
Sexus feminei.

2 b. Virgo laudabilis
Tormenta pertulit,
Christo placabilis
Se totam obtulit,
Exemplar fidei.

3 a. Praefecti genitus
Agnetem diligit,
Quem virgo penitus
Et dona negligit
Licet insignia;

3 b. Assensum renuit
Dare monitibus,
Nec uti libuit
Coniungi nexibus
Spernens conubia.

4 a. Tunc ad prostibula
Nuda distrahitur,
Sed eius formula
Capillis tegitur,
Ut pudens lateat;

4 b. Et turpitudinis,
Qui erat squalidus,
Ingressu virginis
Locus fit nitidus,
Ut virtus pateat.

5 a. Sed auctor sceleris
Praesumens ingredi,
Relictis ceteris
Hanc temptans aggredi,
Repente cecidit;

5 b. Stupet Symphonius
Nato sic perdito,
Deus propitius
Agnetis merito
Mox prolem reddidit.

6 a. Extinctis ignibus
Percussa gladio
Iam cum caelestibus
Potitur bravio,
Quod mente petiit.

6 b. Precemur iugiter,
Ut cum hac virgine
Vivamus pariter
In Christo, nomine
Pro cuius obiit.

Miss. Caesaraugustanum imp. Caesaraugustae 1485. A. — Miss. Caesaraugustanum imp. Caesaraugustae 1498. B. — 4b, 4 Luctus AB. — 6b, 2 Et cum AB. — 6b, 4 In Christi AB.

190. De sancto Albano.

1 a. Hac in die
Mentis piae
Vota Christo decentia

2 a. Moguntina
Solvat prima,
Tota dehinc ecclesia,

2 b. Et Albani
Nomen mani-
festa colat laetitia.

3 a. Quem tamdiu perscrutatum
Iam patronum habet tutum
In caelesti curia;

3 b. Hodierna enim die
Sunt ostensae caeli viae
Illi pro victoria.

4 a. Qui, dum hic in mundo vixit,
Legi carnis contradixit
Christi se negotio.

4 b. Subdens, quem et praedicatur
Et talenta duplicatur
Functus sacerdotio.

5 a. Adit tandem Moguntinos
Cives atque peregrinos
Necat cultus, ne divinos
Faunis dent ac Satyris.

5 b. In quem saevit turba multa,
Crux debetur cui multa
In inferno consepulta,
Rea morte martyris.

6 a. Nam ab ipsis fustigatur,
Caput dehinc amputatur,
Quod mox ipse amplexatur
Firmis utens gressibus.

6 b. Martyrum te dicunt florem,
Nam humanum transis morem
Augens decus et honorem
Ceteris martyribus.

7 a. Sprevit funus libitinam,
Urbem vertit Moguntinam
In stuporem, vim divinam
Sentiunt, qui aderant.

7 b. Quo erroris nulla via
Est iam, neque themesia
Deitatis ab usia
Arrii ablacerant.

8 a. A quo tua laus dictatur,
Quamvis plene non cantatur,
Sana hoc capitulum;

8 b. O Albane, o patrone,
Assignatos iam repone
Tuum nos in titulum.

9 a. Et ex valle lacrimarum
Transfer nos ad lumen clarum,
Caeli lucens curiae,

9 b. Ut post huius vitae legem
Contemplemur caeli regem
In decore gloriae.

Miss. Merseburgense imp. Lipsiae 1502. — 2 a, 1 Moguntia. — 2 a, 2 primo. — 2 b, 2 Non manifesta. — 5 a, 4 Phanis. — 5 b, 1 quem sentit.

191. De sancto Amato.

1 a. Almum pastorem
Nobilis prosapiae,
Praedicatorem
Folii iustitiae,
Nunc imploremus
pro salute veniae.

1 b. Qui monachorum
Normas Agaunensium
Centuriorum
Didicit indicium,
Elegit antri
deserti tugurium.

2 a. Spernit mundana,
Montem solus graditur,
Respuit vana
Nec peccato vincitur,
In monte celso
domus huic struitur.

2 b. Sed elongatur
Quaedam trabs, quae scinditur,
Et declaratur
Sanctitas, quae tegitur
Prius, a plebe
mire trabs inspicitur.

3 a. Iam coeperat ruere
Saxum quoddam mobile
. . . .
. . . .
Sed signo crucis
fecit illud stabile.

3 b. Molam torrebat
Amatus lapideam,
Corpus domabat
Et catenam ferream
Gestabat stricte
iuxta cutem carneam.

4 a. Sex nucleis [hic]
tempore ieiunii
Contentabatur
semper hora prandii;

4 b. Mel, aquam iussit
fluere ex silice
Et ut Moyses
fecit haec mirifice.

5 a. Calciamenta
non gerit in pedibus,
Laeduntur plantae,
fremit in frigoribus.

5 b. Recusans aurum,
quod praeses obtulerat,
Avari ritus
exemplis vituperat.

6 a. Sed Sedunensis
Praesul post efficitur,
Vallesiensis
Plebs per hunc instruitur,
Ipso loquente
daemon fuga rapitur.

6 b. Imperatoris
Praeceptis exsilio
Aemulatoris
Credentis consilio
Est deputatus
severo iudicio.

7 a. Afflictiones
Relegatus pertulit,
Temptationes
Diaboli reppulit,
Thymiamata
coenobiis intulit.

7 b. Daemoniorum
Maxima potentia
Et obsessorum
Ab eis saevitia
Statim fugatur
Amati prece pia.

8 a. Sanctae Mariae
Dum templo prosternitur,
Lucis nimiae
Iubar caeli mittitur,
Plenum gloriae
Desuper conspicitur.

8 b. Nobis bravium
Detur prece praesulis
Caeli civium
Cum ornatis infulis,
Utamur secum
Caelestibus epulis.

Grad. ms. Sedunen. saec. 13. Cod. Capit. Sedunen. s. n. add. saec. 14 A. — Sequent ms. Sedunen. saec. 14. Cod. Capit. Sedunen. s. n. B. — 3 a, 1 Zwei Silben zu viel; die Strophe ist überhaupt verderbt. — 4 b, 1 sq. aquam fluere iussit AB. — 8 a, 3 Claritatis nimiae AB. — 8 a, 5 Plenum magnae gloriae AB.

192. De s. Angelo Custode.

1 a. Celebremus
Praesentis diei festum
Mente pura,

1 b. Ad aeternum
Angelus consistit regnum
Custos in qua.

2 a. Quem Deus de hierarchia
Nobis dedit pro custodia
Ense data.

2 b. Offert Deo bona nostra
Nobis dans subsidia
Voce digna.

3 a. Neque servos deserat,
Sed nos semper protegat
Prece pia,

3 b. Pastor noster inclitus
Nostros ferat gemitus
Super astra.

4 a. Oves suas foveat,
Alat, mores instruat
Atque vota.

4 b. . . . .
. . . .
. . . .

5 a. Prosequamur laudibus,
Iubilemus vocibus
Et odis insignibus
Eius festa.

5 b. . . . .
. . . .
. . . .
. . . .

6 a. Custos egregie
Dulcis familiae,
Quae dat hodie
Praeconia.

6 b. Tibi canamus
Omnes una, cuncta
Te veneramur
Per saecula.

Officia ms. Gerundensia saec. 15. Cod. Semin. Gerunden. 2309. — 6 b, 2 sq. una te veneramur cuncta. — Melodie: Laetabundus; Sinn und Form vielfach verderbt, namentlich in 1 b, 2 a, 6 b.

193. De sancta Anna.

1. Ad matris Annae annua
Extollenda praeconia

2 a. Confluat mente devota
Redemptorum ecclesia.

2 b. Haec regis et patriarchae
David proles et Abrahae,

3 a. Haec aurora
Stellam mundo protulit,

3 b. In area
Vellus haec exposuit.

4 a. Haec est radix stirpis Iesse,
Ex qua virgo sumpsit esse,
Quae divinum profert florem *
Et fert fructum contra morem. *
Virga florem, *
Vellus rorem *
Suscipit.

4 b. Stella solem,
Virgo prolem
* Edidit.
* Fabricatur in hac Anna,
* Quae supremum clausit manna,
* Arca novi testamenti
Et res magni sacramenti.

5 a. Manna verum,
quo mundus pascitur,

5 b. Est hic puer,
qui nobis nascitur.

6 a. Haec est terra,
de qua veritas ascendit,

6 b. Est hic panis,
qui de supernis descendit.

7a. Vere felices dominae,
Per quas Deus in homine
Salutem operatus est.

7b. Felix mater cum filia,
Quibus sanctorum milia
Canunt epithalamia.

8a. Ergo, tanta
ditatae gloria,
Vos reorum
tangat memoria,

8b. Dum pro servis
rogatis filium,
Non negabit
pius auxilium.

9a. Praestate,
Quod debetis reis;

9b. Astate
Unico pro eis,

10a. Ut in cena generali
Et in veste nuptiali

10b. Sponso psallamus pariter
Precantes illum iugiter,

11. Ut nos in gloria sua
Secum faciat gaudere;
Ubi pax et lux festiva,
Decantemus Hosanna.

Prosar. ms. Cantuarien. saec. 12 ex. Cod. Londin. Calig. A XIV. A. — Miss. ms. Augustan. saec. 12. add. saec. 12/13. Cod. Londinen. Add. 11669. B. — Miss. ms. Olomucen. saec. 14. in. Cod. Capitul. Olomucen. 131. C. — Miss. ms. Olomucen. saec. 14. Cod. Capit. Olomucen. 138. D. — Miss. ms. saec. 15. Cod. Scotorum Vindobonen. 53 d 18. E. — Miss. ms. Voravien. saec. 15. Cod. Voravien. 35. F. — Miss. ms. Cenomanen. saec. 15. Cod. Cenomanen. 353. G. — Miss. ms. Cenomanen. saec. 15. Cod. Cathedr. Cenomanen. s. n. H. — Miss. ms. Rotomagen. saec. 15. Cod. Rotomagen. 284. I. — Miss. ms. Rotomagen. saec. 15. Cod. Rotomagen. 280. K. — Miss. ms. Strigonien. saec. 15. Cod. bibl. publ. Salisburgen. V. 1 B. 23. L. — Cod. St. Petri Salisburgen. b II. 30. saec. 15. M. — Die Varianten von A fehlen leider.

2a, 2 Redemptoris ecclesia C. — 2b, 1 et patriarchae fehlt C.; Haec regina L. — Nach 2b, 2 folgt: Orta ex alto genere, summum genus digna gignere M. — 4a, 1 radix et stirps BL. — 5a, 2 per quod mundus C. — 5b, 1 Hic est puer G. — 6a, 2 ex qua Dei CM. — 7b fehlt B. — 8a, 2 deitatis gloria B; deitatis gratia L. — 8a, 4 cingat nunc memoria BM. — 8b, 1 Cum pro GHL; Nunc pro BM. — 8b, 2 rogetis B. — 9b, 1 Astante L; Astare BM. — 9b, 2 unigenito pro eis L; vincto pro eis G. — Von 10a, 1 an ist eine dreifache Recension vorhanden, nämlich aufser der vorstehenden in BM:

10a. Ut in cena generali
Exultantes pariter

10b. Et in veste nuptiali
Psallant tunc alacriter,

11a. Ut cum sanctis in supernis
Fruamur donis aeternis

11b. Et Maria necnon matre
Suo nato atque patre.

12. Istud Anna cum Maria
Nobis praestent prece pia.

In HIK dagegen:

10a. Ut in cena generali
Et in veste nuptiali
Sponso psallamus pariter,

10b. Ubi sempiternus cantus,
Ubi sanctus, sanctus, sanctus
Auditis aeternaliter.

11a. Ibi pax et lux festiva,
Ibi rex omnis conviva,

11b. Illic tecum manet Anna,
Ibi cantemus Hosanna.

Welche von diesen drei Lesarten ist die ursprüngliche? Von der ersten, der im Text, sagt Misset (Supplementum p. 184), sie habe ni rime, ni rythme ni construction grammaticale; es wäre zu wünschen, er hätte der Melodie einige Aufmerksamkeit geschenkt; er würde vielleicht bemerkt haben, dafs nur ein Text den Parallelismus derselben unverdorben läfst.

194. De sancta Anna.

1\. Summi patris gratia

2 a. Coaeternum per filium
Vitae parans remedia

2 b. Incarnari constituit
Hunc de virgine Maria.

3 a. Quae cunctorum
per prophetarum
repromissa
diu praeconia

3 b. De sanctorum
patriarcharum
est exorta
genealogia.

4 a. Nam ipsius inclita
genetrix Anna,
Iesse stirpis propago
regia,
iusti uxor
Ioachim socia,

4 b. Sanctissimam genuit
natam Mariam
Gabrielis per verba
nuntia;
o aeterna
salutis gaudia!

5 a. Magna sunt sanctae
merita Annae,
Christus de cuius
natus est prosapia.

5 a. Crucis per mortem
qui vincens fortem
vitae redemptis
reseravit atria.

6\. Cui cum patre spirituque
sancto par est et gloria.

Miss. ms. Sanblasianum anni 1491. Cod. Paulanus Sanbl. memb. 64. A. — Miss. ms. Constantiense anni 1510. Cod. Capit. Constantien. s. n. B. — Sequent. ms. Sangallense anni 1507. Cod. Sangallen. (Brander) 546. C. — Miss. Basileense imp. s. l. et a. D. — Miss. Constantien. imp. Basileae 1485. E. — Miss. Curiense imp. Augustae 1497. F.

1—4 a, 2 fehlen F. — 2 b, 2 intacta virgine E. — 3 a, 2 per fehlt A; per promissa BC. — 3 a, 3 prophetarum BC. — 3 a, 4 Diu fehlt C. — 3 b, 2 est exorta BC. — 3 b, 3 patriarcharum AB. — 4 a. 4 ff. fehlt bis Schlufs C. — 4 b, 1 Sanctissima AB. — 5 b, 4 reserat ADEF. — 6, 2 et fehlt DE. Vergl. Roman. Forsch. IV, 514.

195. De sancta Anna.

1 a. Omnis mundus
Decantet et sit iucundus,
Alleluia.

1 b. Nova festa
Nunc assunt sed diu gesta,
Res miranda.

2 a. Virga Iesse produxit,
De qua Christus illuxit,
Sol de stella.

2 b. En, dilecti pariter
Vixerunt feliciter
Fide clara.

3 a. Tandem illis visio
Monstratur ab angelo
Pari forma.

3 b. Crediderunt nuntio,
Nec horum devotio
Fit corrupta.

4 a. Post haec Anna credidit
Et Mariam peperit
Valle nostra,

4 b. De qua Christus nascitur,
Eius lacte pascitur
Carne sumpta.

5 a. Iste Dei filius
Missus erat caelitus,
Sed hunc plebs Iudaica
Damnat caeca.

5 b. Inde crucifigitur,
Lancea perfoditur;
Fecit haec per delicta
Plebs praedicta.

6 a. Iesu, nos adiuva
Cum matre Maria,
Educ de valle
hac misera

6 b. Ad caeli gaudia,
Ubi tu cum Anna
Regnas et matre
puerpera.

Miss. Cracoviense imp. Venetiis 1532. — 2a u. 2b umgestellt. — 6b, 3 et mater. — Melodie natürlich: Laetabundus.

196. De sancta Anna.

1 a. Anna, mater gloriosa,
Stella micans pretiosa,
Salutis initium,

1 b. Concepisti modo miro
A Ioachim tuo viro
Salvatricem omnium.

2 a. Nostra salus fit puella,
Quam in tua Deus cella
Reclusit pro homine;

2 b. Tu naturae contra ritum
Fetum nutris inauditum
Caelesti spiramine.

3 a. Ave, cuius viscera
Contra iuris foedera
Ediderunt filiam;

3 b. Ave, carens simili,
Mundo diu flebili
Dedisti laetitiam.

4 a. Ave, virtutum lucerna,
Per quam fulsit lux superna
His, quos umbra tenuit.

4 b. Ave, mater, de qua nasci
Et de cuius lacte pasci
Virgo dulcis decuit.

5 a. Ave gemma,
caeli luminarium,

5 b. Ave, sancti
spiritus sacrarium.

6 a. O quam mirabilis
Atque laudabilis
Haec est maternitas,

6 b. In qua per angelum
. . mirificum
Fulget fecunditas.

7 a. O quam sancta, quam serena,
Quam benigna, quam amoena
Felix Anna creditur,

7 b. Per quam servitus finitur,
Porta caeli aperitur
Et libertas redditur.

8 a. O puritatis lilium,
Placa matrem et filium,
Qui caput est humilium,

8 b. Ne nos pro nostro vitio
In flebili iudicio
Subiciat supplicio.

9. Sed nos sua sancta prece
Mundans a peccati faece
Collocet in lucis domo;
Amen dicat omnis homo.

Miss. Bisuntinum imp. Parisiis 1497. A. — Miss. Bisuntinum imp. Venetiis 1551. B.

197. In Inventione s. Annae.

1 a. Ad honorem Dei patris
Celebretur Annae matris
Votiva memoria,

1 b. Eius quoque filiarum
Recolantur beatarum
Festiva sollemnia.

2 a. Materteras [tres] luminis
Regis veneretur nostri
Devota celebritas,

2 b. O quam felix, quam serena,
Triplicata luce plena
Coruscat festivitas.

3 a. Castitatis casta cella,
De qua maris orta stella
Lucet mundo celebris,

3 b. Per quam vidit magnam lucem
Et adesse Christum ducem
Plebs sedens in tenebris.

4 a. Felix fuit mater Anna,
Nobis pluens dulce manna,
Dum Mariam genuit,

4 b. In qua puer nobis natus,
Est filius Dei datus,
Nobis salus adfuit.

5 a. Anna mater tres maritos
Virtutibus insignitos
Habuisse creditur.

5 b. Et de tribus tres Marias,
Sanctitate plenissimas,
Peperisse legitur.

6 a. Haec Ioachim, sponso primo,
Post Cleophae datur bino
Salomaeque tertio;

6 b. Istos trinos genitores
Habuerunt tres sorores
Divino iudicio.

7 a. Prima soror Ioseph nupta
Virgo manens incorrupta
Per aeterna saecula;

7 b. Desponsatur et Alphaeo
Bina, trina Zebedaeo
Coniugali copula.

8 a. Naturali suo more
De Iacobo fit minore
Praegnans soror altera,

8 b. Sed maiorem trina fudit
Et Iohannem non excludit
Felix haec puerpera.

9 a. Hae sunt, quae ad monumentum
Unctionis complementum
Ferunt aromaticae.

9 b. Magdalena cum matronis
Istis resurrectionis
Praeco fit dominicae.

10 a. Quae dum volunt introire
Et sepultum invenire,
Quem credebant mortuum,

10 b. Has angelus sic dixerit,
Dicens: Christus iam surrexit,
Ecce locum vacuum.

11 a. Ergo matrem atque natas
In hoc festo tam beatas
Colamus assidue,

11 b. Ut caelorum super sedes
Claritatis nos heredes
Faciant perpetuae.

12 a. Anna, mater gloriosa,
Puritatis fragrans rosa,
Parens tantae subolis,

12 b. O sacrarum par sororum,
Nos in regno beatorum
Iungite caelicolis

13. Per aeterna saecula.

Brev. Aptense imp. Lugduni 1532. — 2 a, 1 Materterae. — Auf Strophe 10 b folgt noch:

Non oportet vos timere,
Vobis enim dico vere:
Surrexit a mortuis.

Da diese Strophe kein Parallelglied enthält, so ist dieselbe entweder eine Interpolation, oder die Antistrophe ist ausgefallen. Wahrscheinlicher dürfte ersteres der Fall sein, da der Gedankenfortschritt durch Auslassung der Strophe nicht gestört wird.

198. De sancto Antonino.

1. Celebranda
praeclari martyris
tropaea

2 a. Redimit hodie
anni orbita,
quem genus exornat
sanctaque vita.

2 b. Nobilis etenim
stirpe regia,
nobilior fide
propter opera,

3 a. Eruditus denique
lege sacra
doctores habuit
magnos in ecclesia.

3 b. Ordine, moribus,
vita, gratia,
quae non discreparent
a lege catholica.

4 a. A quibus, factus levita,
missus erogare semina

4 b. Multorum rigat arida
fluento perenni pectora.

5 a. Patrat miracula,
pellit daemonia,
fugat cuncta vitia.

5 b. Sic Romae propinqua,
sic et plura loca
visitat in Gallia.

6 a. Confessio pretiosa
sanctum Christi militem
vexit ad caelestia.

6 b. Nam pro fide catholica
caesus caput plectitur
in castro Appamia.

7 a. Cuius ut una
cruor stillavit in fluenta
gurgitis in fundo
adnexus lapidi,
non est lapsus cum aqua.

7 b. Hic, hic, natura,
hic amisisti tua iura,
liquidum liquido
nequis confundere,
sicut eras solita.

8 a. Famulatur subinde
sors angelica,
quae caput susceperunt
in navicula
et sub aquilarum forma
vati nobili
praebent sancta pignora.

8 b. O res mira, res nova,
res inaudita,
quae sibi contigisse
stupet natura,
retrograditur carina,
quamvis humana
desint adminicula.

9 a. Corpus in frusta
caeditur multa,
gurgitis spargitur
in fluenta,
sed nihil proficit
invidia.

9 b. Compage sua
nectuntur membra,
corpori redditur
forma sua,
siccum remanet
in arena.

10 a. Mirandis succedunt miranda,
quia cursum suspendit unda,
sceleris pro vindicta
tendit in Appamia,
diruit aedificia.

10 b. Stupens ergo tot miracula
ad se gentilis plebs reversa
vana spernit idola
et ad fidem conversa
baptismo lavit crimina.

11 a. Sic operatur vis divina,
frumenti granum sorbet terra,
ex eo subcrescit seges multa,
quae cum summa laetitia
sancti martyris levat pignora.

11 b. Levatur corpus ex arena,
levatur sanguis clausus petra,
Iohannes et Almachius una,
et sociat sepultura,
quos iunxerat fides et opera.

12 a. O Antonine inclite,
o martyr sancte,
o pastor et fortis athleta,
o doctor bone, tua
deposcimus suffragia,
tibi iunge nos
in caelesti curia.

12 b. Tibi sanctorum agmina
congratulantur
de tibi collata gloria,
caelestis aula summa
tripudiat laetitia,
et praesens tibi
supplicat ecclesia,

13. Cui locum impetra
in sempiterna gloria.

Miss. Tolosanum imp. s. l. anno 1490. A. — Miss. Tolosanum imp. Lugduni 1524. B. — 2a, 1 Redemit AB. — 8 a, 6 vali B.

199. De sancta Apollonia.

1 a. O felix Apollonia,
Quanta te suspiria
Pulsant, quae innumera
Sustulisti verbera.

1 b. Tu caeli freta iubilo,
Prona sis auxilio
Tuis, virgo, famulis,
Qui te colunt precibus.

2 a. Gratiarum stipendia
Porrige certantibus
In valle lacrimosa,
Ut luce beatitudinis
Fruamur copiosa.

2 b. Superorum stipendia
Adhibe gementibus
Tua per suffragia,
Quos carnis aestuat stimulus,
Colona olymporum.

3 a. A dolore dentium,
A languore mentium
Tu serva vernantes,
Ne laudum vota
Irrita fiant per
contraria.

3 b. Ut calore spiritus
Inflammatus promptior
Sit noster conatus
Neumarum novas
Ad pangendas odas
in patria.

4 a. Ad amoena paradisi
Nos transferre satage,
Quo Seraphim et Cherubim
Sanctus clamant iugiter.

4 b. Quo iubilo melliflua
Modularis carmina,
O felix Apollonia,
Nobis assis in hora

5. Ultima.

Orat. ms. Underdorfense saec. 15. Clm. Monacen. 7815. A. — Orat. ms. Tegurinum saec. 15. Clm. Monacen. 20124. B. — Orat. ms. Tegurinum saec. 15. Clm. Monacen. 19636. C. — Form und Haltung bekunden hinreichend die liturgische Sequenz.

200. De sancto Augustino.

1 a. Cedrus alta Libani,
Valle de Gethsemani
Surgens impinguata,

1 b. Vox clamantis, organi,
Chori, tubae, tympani,
Vox articulata,

2 a. Turris fortitudinis,
Vallis pulchritudinis
Flore picturata,

2 b. Speculatrix numinis,
Aquilini luminis
Avis sublimata,

3 a. Augustino verius,
Si legis interius,
Haec sunt comparata;

3 b. Intellecta dulcius
Sapiunt sapidius,
Haec exenterata.

4 a. Virtus cedri penitus
Serpentinos halitus
Fugat odorata;

4 b. Augustini spiritus
Redolens divinitus
Necat venenata,

5 a. Inaequalis Arrii,
Turbidi Sabellii
Verba toxicata,

5 b. Impii Nestorii,
Tumidi Pelagii
Dicta scelerata;

6 a. Verbo frangit, diruit,
Dissipat et destruit
Veritas armata;

6 b. Haeresis occubuit,
Per hunc cito corruit
Fraus inaniata.

7a. Prima patrum regula
Vetus per hunc cartula
Fuit restaurata.

7b. Dulcis eius fistula
Concinit, ut singula
Sint communicata,

8a. Amor et concordia
Et oboedientia
Simul foederata,

8b. Pariter sint paria,
Pereant disparia,
Paritas est grata.

9a. Ergo, praesul praesulum,
Veritatis speculum,
Mens elucidata,

9b. Auge Christo populum,
Nomen notat cumulum,
Res sit augmentata.

10a. Custos gregis, adveni,
Pastor, oves praeveni,
Serva commendata;

10b. Augustine, subveni,
Precibus interveni,
Duc nos ad optata.

Miss. Petragoricense imp. Petragoricae 1525. — 6b, 2 hunc vita corruit.

201. Votivalis prosa Aurelii Augustini.

1a. Concors sono
Patrono
Decantet vita
Alleluia.

1b. Surda aspis
Fit iaspis
Ex Basan cita,
Res miranda.

2a. Ut audit sanctum, mente
Augustinus fit lente
Sol de stella.

2b. Quem dum sacer fons novat,
Pia genetrix ovat
Semper clara.

3a. Ut fert verbum fidei,
Haeresis Manichaei
Fit corrupta.

3b. Cibum mandit grandium,
Quo fit pars humilium
Carne sumpta.

4a. Triginta nec non mille
Libros dictavit ille
Valle nostra,

4b. Per quos ad caelos ille
Nos transferret tranquille
De valle taetra.

5a. Coaequalem filium
Patri probat, Arrium
Quo confutat devium
Mente caeca.

5b. Miser, miser Arrius!
Quia fide dubius,
Crepuit hic medius
Post praedicta.

6a. Dulcis Augustine,
Finem culpae trinae
Fer, ne simus
gens misera.

6b. Mente, verbo, opere
Munda nos propere,
Dans, quem genuit
puerpera.

Sequent. ms. Augustin. Nordhusen. anni 1512. Cod. Mus. Nordhus. s. n. — Melodie offenbar: Laetabundus.

202. De sancto Augustino.

Infra Pascha et Pontecosten.

1. Incliti doctoris laudes
intonent christiani

2 a. Augustini, qui oves
lapsas reduxit patri,
vita, verbo docens
peccatores.

2 b. Mors et vita duello,
conflixere mirando,
errore mortuus
dum fit vivus.

3 a. Dic nobis, quo pia
Tanta tibi sophia?
Sub ficu iacens dum flebam,
„Tolle, lege“ intus
audiebam.

3 b. Ad caelicam vocem
Aperui codicem;
Mox luxit Christus, spes mea,
Infusa veri luce
serena.

4 a. Credendum est magis tuae
doctrinae veraci,
Quam perfidorum
sectae fallaci.

4 b. Scimus Christum te sumpsisse
ad superos vere;
Tu nobis, pater,
dux, miserere.

Sequent. ms. Augustin. Nordhusense anni 1512. Cod. Mus. Nordhusen. s. n. A. — Cod. Palat. Vindobonen. 3301. saec. 16. B. — 3a, 1 qua B. — 3a, 4 lege cantus A. — Melodie: Victimae paschali.

203. De sancto Augustino.

1 a. Augustino laudes demus,
Augustini qui gaudemus
Meritis et gloria;

1 b. Clerus ipsum veneratur,
Per quem cleri sublimatur
Dignitas et gratia.

2 a. Hic est Augustinus pater,
Quem seductum pia mater
Et secutum devia

2 b. Post innumeros errores
Ad virtutum traxit mores
Per multa suspiria.

3 a. Hic est ille vir beatus
Die nocte meditatus
In lege dominica,

3 b. In quo veritas laetatur,
Per quem semper obpugnatur
Pravitas haeretica.

4 a. Iste pater clericorum,
Forma regularium
Et exemplar est cunctorum
Sub norma degentium;

4 b. Iste rivus sacri fontis
Rigatoris mentium,
Hic est collis eius montis,
Qui mons exstat montium.

5 a. Ecce, palmes vitis verae
Multum fructum adferens;

5 b. En, Israelita vere
Nullum dolum proferens.

6 a. Qui de servo fit amicus,
Quem non laedit inimicus
Qualibet iniuria;

6 b. Qui talentum duplicavit,
Duplicatum reportavit
In regis praesentia.

7 a. Tu vectis imputribilis,
Intromissus in circulis,
Ut portes arcam foederis,

7 b. Et mensa reflexibilis,
Divini panis fertilis,
Id est verbi et operis.

8 a. Tu fiala, tu cyatus
Candelabri, tu calamus
Auri fulgore rutilus,

8 b. Et tuba tabernaculi
Convocans coetum populi
Audire iussa Domini.

9 a. Tuque reclinatorium
Salomonis mirificum
Et sedes sapientiae,

9 b. Tu columna argentea
Sustentans aedificia
In figura ecclesiae.

10 a. Tu lapis aedificii
Illius Salomonici,
Hoc est templi dominici,

10 b. Qui quadratus ad regulam
Perornas Christi fabricam,
Catholicam ecclesiam.

11 a. Pane vitae satiatus,
Salutaris debriatus
Aqua sapientiae.

11 b. Iam per terras veneraris
Et in caelis adornaris
Stola innocentiae.

12 a. O caeli luminarium
Et vas sacrarum artium,
Doctor doctorum omnium,

12 b. Fer clero patrocinium,
Sis clericis refugium,
Ne fiant in opprobrium.

Miss. Gebennen. imp. Gebennae 1498. A. — Miss. Gebennen. imp. Lugduni 1521. B. — Miss. Lausannen. imp. Gebennae 1522. C. — 1 b, 3 clerus AB.

204. De sancto Augustino.

1 a. Corde, voce Deum laetus
Semper laudet noster coetus;
Eius beneficio,

1 b. Augustine, tuam normam,
Regularis vitae formam,
Assumpsit religio.

2 a. Hanc fervore primitivo
Pulso procul sub nocivo
Fasce torpens glacies

2 b. Opprimebat ad defectum,
Nec spondebat hinc profectum
Vernalis temperies.

3 a. Imminebat iam securis
Intentando perituris
Ruinosum terminum;

3 b. Augustinus se opponit,
Placat iram et adponit
Salutarem cophinum.

4 a. Clericalis vitae scita
Docet verbo, docet vita,
Dignam scribens regulam,

4 b. Dum fervore sanctitatis
Et amore paupertatis
Sese praebet formulam.

5 a. Datur imber temporinus,
Disciplinae manat rivus,
Rigantur areolae;

5 b. Promunt lilia candorem,
Rosae gratum dant ruborem,
Purpurescunt violae.

6 a. Cedit languor oppressivus,
Regnat vigor redivivus
Et floret in clericis;

6 b. Fiunt sanctum Dei templum,
Dum vivendi dant exemplum
Prout debent laicis.

7 a. Ira Dei iusta quidem
Per prophetam dixit pridem:
Clerici non proderunt;

7 b. Augustino praedicante,
Prophetiam iam vocante,
Dignos fructus proferunt.

8 a. Augustinum, decus cleri,
Clerus omnis intueri
Debet tamquam speculum;

8 b. Decor cuius renitentis
Tergit vultum intuentis
Et permundat oculum.

9 a. Cuius vita nos reformat,
Lingua Deo nos conformat,
Qui vocamur clerici,

9 b. Qui iactura sanctitatis
Et antiquae dignitatis
Merebamur proici.

10 a. Ergo laudes demus ei,
Per quem nobis tanta Dei
Promulgatur gratia,

10 b. Ut doctore tanto freti
Mereamur tandem laeti
Caeli frui gloria.

Grad. ms. Boscoducense saec. 15. Cod. Arch. s. Iohannis Boscoducen. s. n. A. — Miss. ms. Tungrense saec. 15. Cod. Hagen. I 10. B. — 10 b, 1 doctori B.

205. De sancto Augustino.

1 a. Exsultet plebs catholica,
Cum regna scandit caelica
Augustinus.

1 b. Laetificat ecclesiam,
Caelestem ornat curiam
Augustinus.

2 a. Ab errorum laqueis
Liberatus,
Piae matris lacrimis
Est renatus
Augustinus.

2 b. Gaudium Ambrosii
Est impletum,
Cum se subdit fidei
Mansuetum
Augustinus.

3 a. Pestem fugat Arrianam,
Destruit Sabellianam
Augustinus.

3 b. Manichaeam pravitatem
Delet, docet veritatem
Augustinus.

4 a. Bellator fortissimus,
Miles invictissimus,
Hostes Christi detegit
Augustinus.

4 b. Clipeus muniminis,
Turris fortitudinis,
Cives suos protegit
Augustinus.

5 a. Imitatus primitivam
patrum formam
Reformare sacram studet
vitae normam
Augustinus.

5 b. Quod terrenis praeponenda
sint divina,
Tam exemplo monet fratres
quam doctrina
Augustinus.

6 a. Novo privilegio
Adhaesit Valerio
In sublimi culmine
Augustinus.

6 b. Faustus victus deficit,
Fortunatum deicit
Publico certamine
Augustinus.

7 a. Universam pellit
Pravorum perfidiam,
Haereses expellit,
Confirmat ecclesiam
Augustinus.

7 b. Corde diligenti
Sacris instat literis,
Novi testamenti
Scrutator et veteris,
Augustinus.

8 a. Mille voluminibus
Et librorum milibus
Distinctis codicibus
Fulget ut sol inter astra
Augustinus.

8 b. Signorum frequentia
Certa dat indicia,
Quanta fulget gloria
Super alta caeli castra
Augustinus.

9 a. Pater laudabilis,
Praesul mirabilis,
Nobis sit placabilis
Augustinus.

9 b. Suam familiam
Per Dei gratiam
Perducat ad patriam
Augustinus.

Miss. Caesaraugustan. imp. Caesaraugustae 1485. A. — Miss. Caesaraugustan. imp. Caesaraugustae 1498. B. — Brev. Caesaraugustan. imp. Venetiis 1496 C. — 2 a, 4 regnatus A. — 4 a, 1 Zelator A. — 5 a, 3 reformaret A. — 6 b, 1 Fastus AB; devictus C. — 8 a, 4 ut fehlt BC. — 8 b, 4 Super caelis astra BC. — 9 b, 1 Tuam BC.

206. De sancta Barbara.

1. Laus tibi, Christe,
qui res rerum et naturas
ducis et figuras;

2 a. Mirum non miraris,
quod miramur
nos sedulo,

2 b. Quia perscrutaris
renes, corda
in singulo.

3 a. Qui contra gregem
malignum
feminam fragilem

3 b. Ad veram legem
serasti
in mente stabilem.

4 a. Fecit fenestram
in patris iram
Barbara,
superatrix barbarorum,

4 b. Trina fenestra
in trinitate
de Deo
docens fidem beatorum.

5 a. Formulam generis
praeclari dum conderet
turris in arcano,

5 b. Iubilans ad Deum
et latens non latuit
constans corde sano.

6 a. Minarum strepitus
non horruit,
poenarum ictibus
se praebuit,
exsultans in poena,
spernens idola
haec virgo nobilis.

6 b. Hanc tortor addidit
ergastulo,
quam sanam invenit
de stimulo,
angelus pincerna
lucem obtulit
nuntius humilis.

7 a. Haec est filiola,
quae tibi placet,
o patris sapientia,

7 b. Nata discipula
felicissime
ad caeli fausta praedia.

8 a. Patris carnalis
spernens mandata
est patrem caelicum
imitata.

8 b. Nec blandimentis
neque tormentis
a Christo exstitit
segregata.

9 a. Virgineum
latus datum
lampadum flammatis facibus,

9 b. Vim virorum
per cor gratum
tulit virtuosis viribus.

10 a. Pessima crudelitas
tortorum gladio
decus mamillarum
amputabat
pudico corpori,

10 b. Et nuda virginitas
regis perfidio
veste privabatur,
cessit ibi
decus dedecori.

11 a. Sed candens cito
condidit hanc stola,
fuit angelus hic verna.

11 b. Cursu finito
patre decollata,
regna scandit ad aeterna.

12. Rex regum, dives in omnes,
nos salva gubernando
nos cum sancta Barbara,
sanctorum spes et gloria.

Grad. ms. Cranenburgense anni 1340. — Mel.: Laus tibi Christe, qui es creator (Godescalcus Lintpurgensis).

207. De sancta Barbara.

1 a. Ave, fulgens martyr Christi,
Aromatum exstitisti
Summi regis cella.

1 b. Barbara, dum credidisti,
Patris idola sprevisti,
Flagrans Dei stella.

2 a. Castus sponsus te dilexit
Teque sibi sic adnexit,
Ut sis eius socia.

2 b. Domum patris, quam fundasti,
Trina luce illustrasti
Trinitatis gratia.

3 a. Eia, mundum superasti,
Patris iram non curasti
Quaerentis te invenire.

3 b. Figuram tu trinitatis
Patri narras verbis ratis
In praesenti tempore.

4 a. Gaudet nunc turba caelica,
Arma sumit bellica
Virgo puerilis.

4 b. Haec est patris confusio,
Deorum illusio,
Dum certat subtilis.

5 a. Induitur cilicio
Ad carnis detrimentum,
Conspuitur (in) supplicio,
Gratiae augmentum
Suscepit piissimum.

5 b. Karissima haec nobilis
Rosa sine spina,
Castissima nec mobilis,
Ut de Engadina
Vinum est dulcissimum,

6 a. Luce divina
in caritate grata;
Insanus, profanus
Prece nolens carae gnatae
Mite in flagitio.

6 b. Maximiano
[cruciandа] tradita,
Haec expoliata,
Discerpta, est praeparata
In Dei servitio.

7 a. Nudata, crine tecta,
Porta recta, lecta, vecta
Ad Uriel,
Quae fit fortiter Ariel
In luctu certaminis.

7 b. Omnibus gratiosa
Rosa, prosa, glosa ora
Et formosa,
Super multas virtuosa
Dono Dei flaminis.

8 a. Pastor mutatus
Tunc in saxum,
Oves fiunt locustae.
Haec fecit Deus
Clamans „Pax sum“,
Qui honeste et iuste
Punit pro excessibus.

8 b. Quatiata,
Multa passa
Firmam tenebat mentem,
Confortata
Pacis massa,
Quae docet Dei gentem
Ire piis gressibus.

9 a. Regi regum copulata,
Postquam virgo copulata;
Cum patris iuvamine

9 b. Sacra pneumatis in unda
Filia suscepit munda
A malo spiramine.

10 a. Tu, virgo, debes Dominum
Reis conciliare
Atque manna caelicum
In fine procurare
Contra robur daemonis.

10 b. Uirgo, in mammis offensa
Deum semper colis
Et in flammis tu immensa
A zabulo doles,
Ebur Salomonis.

11 a. Xristum, virgo, canis laetum,
Qui absterget omnem fletum,
Quae non curas malum metum,
Nos perduc ad eum tecum,
Qui est super sidera.

11 b. Yesse florem invenisti,
Ancorae spei adhaesisti,
Cosmi chaos respuisti,
Calanxiam didicisti,
Quae ducit ad aethera.

12. Zyma Babel aufer laete,
Ne nos prendat Dagon rete,
Qui praesumunt semper de te.
Senem, natum, flamen pete,
Ut festinet ad conductum
Nostrum auferensque luctum,
Ut det ferre pium fructum
Tecum laete post examen,
Fiat, fiat, Amen.

Cod. Wernigeroden. Zu 22 m. saec. 15. — 1 b, 1 Barbara Deo credidisti. — 2 b, 3 Tu trinitatis. — 4 a, 1 Gaudeat. — 6 a, 3 Insanus fanus. — 6 b, 4 Nervis crudis discerpta etc.; stört jede Symmetrie. — 7 a, 1 Nudata trina tecta. — 8 a, 1 sq. Pastor tunc mutatur in. — 8 b, 5 De pacis. — 9 b, 1 Sacra pneuma fit in unda. — 10 a, 2 Reos hic illustrare? unleserlich. — 10 a, 5 robur hamonis. — 10 b, 3 tu mensa. — 10 b, 4 In sabulo solis. — 11 a, 1 carnis letum. — 11 a, 4 ad eius tecum. — 12, 1 aufer nunc lete. — 12, 2 prendet. — 12, 7 det chere pium. — Auch die manchen Emendationen lassen den schrecklich verwilderten Text kaum geniefsbar werden.

208. De sancto Bartholomaeo.

1. Psallat, concinat vox
Eia.

2 a. Sion sancta
Laetabunda
Promat Christo cantica;

2 b. Cleri chorus
Christi totus
Pangat vocis organa;

3 a. Plebs devota
Mente tota
Sumat haec sollemnia;

3 b. Omnis coetus
Rite laetus
Plaudat in laetitia,

4 a. Venerando
Et laudando
Superna magnalia.

4 b. Praesens festum
Omne maestum
Pellat ab ecclesia;

5 a. Quo Bartholomaeus,
Summi Dei servus
Subiit caelestia,

5 b. Sicut orbis totus
Christi morte lotus
Credit fide sobria.

6 a. Iste Christi nomen
Portans verbi lumen
Diffudit in India.

6 b. Per hunc universa
Plebs ibi conversa
Dereliquit idola.

7 a. Astaroth immundus
Quasi verecundus
Amavit silentia;

7 b. Auxit turba poenas
Ferro secans venas,
Quassa fuit victima.

8 a. Berith nondum mutus,
Sed vix tamen tutus
Dat missis indicia;

8 b. Post carnis candorem
Et vestis nitorem
Signa pandit propria:

9 a. „Vox est“, inquit, „quasi tuba,
Mediocris est statura,
Ante lustra quinque facta
Integra sunt sandalia,

9 b. Nasus aequus, nigra coma;
Quae praedico vobis verba,
Iam praenovit arte mira,
Sic mens eius est praescia“.

10 a. Daemon vociferans,
Per turbas properans
Nec sibi moderans
Senatorem nominat.

10 b. Vox apostolica
Confundens hostica
Virtute caelica
Spurcum hinc eliminat.

11 a. Mox regalis filia
Sedata saevitia
Redditur innoxia;

11 b. Astaroth corruerat,
Fidem rex acceperat,
Baal casum fecerat.

12 a. Diri pectus Astriagis
Torquetur invidia
Propter deos furens magis
In sancti supplicia;

12 b. Christi carum condemnavit,
Immittit ferocia,
Diu caesum mox necavit
Colla truncans placida.

13 a. Athleta fortissime,
Nostras voces suscipe
Assumptus in aethera.

13 b. Pietate solita
Te poscentes adiuva
Conscendere supera,

14 a. Ubi Christo perennia
Solvamus praeconia,

14 b. Cui cum patre gloria
Semper est per saecula.

15. Amen dicant omnia.

Tropar. ms. Dertusense saec. 13 in. Cod. Capit. Dertusen. s. n. A. — Miss. ms. Valentin. anni 1417. Cod. Capit. Valentin. s. n. B. — Miss. ms. Valentin. saec. 15. Cod. Capit. Valentin. s. n. C. — Miss. Caesaraugustan. imp. Caesaraugustae 1485. D. — Miss. Caesaraugustan. imp. Caesaraugustae 1498. E. — 1, 1 concina DE; plebs A. — 2b, 1 sq. Clericorum Christi chorus A. —

2 b, 2 Christi thorus DE; wahrt freilich reinen Reim, aber derselbe ist oft (2 a; 5 a; 6 a; 9 a; 9 b; 13 b) nicht genau beobachtet. — 3 b, 2 Intellectus BC. — 4 b, 2 Omnem A. — 5 a, 3 Petiit D. — 5 b, 1 sq. Cuius verbo docta | Christi pars electa BCD. — 5 b, 3 Credidit D. — 6 a, 1 numen D (cfr. Note zu 2 b, 2). — 7 b, 1 Ivit B, Quit et C, Luit D, Fuit E; tuba A. — 7 b, 3 Cassa ABCDE. — 8 a u. 8 b umgestellt E. — 8 a, 1 Gerit B; Beerit D. — 8 a, 3 missis India BC. — 9 a, 1 est eius quasi BCDE. — 11 a, 2 Sed data A. — 11 b, 3 cassum DE. — 12 a, 1 Dirum BCE. — 12 b, 2 Immutata BC; Immitti D. — 13 b, 2 Reposcentes AB. — 13 b, 3 superna B. — 14 a, 1 Tibi Christo per omnia DE. — 14 b, 2 Semper in saecula BC. — 15 fehlt A; vielleicht späterer Zusatz.

209. De sancto Bartholomaeo.

1 a. Laudes Dei filio,
Qui nos ab exsilio
Duxit, celebremus,

1 b. Dulcis vocis iubilo
Nos in cordis nubilo
Christo iubilemus.

2 a. Qui ditavit hunc patronum,
Tam sollemnem, tam decorum
Celebri memoria,

2 b. Huius nobis summi bonum
Et consortium sanctorum
Conferat victoria.

3 a. Hic est una nubium
Per caelos volantium,
Dei pluens gratiam,

3 b. Hic est lumen Indicum,
Hic est caelum inclitum
Dei narrans gloriam.

4 a. Unde, diri quos infecit
Hostis virus, hic refecit
Rore sancti spiritus,

4 b. Ut insana gens sanetur,
Profiteri non veretur
Verbum missum caelitus.

5 a. Cuius verbi per virtutem
In credentium salutem
Astaroth obmutuit,

5 b. Alter horridus aspectu
Daemon palam in conspectu
Gentium apparuit.

6 a. Ut hoc viso gens confusa,
Deo suo gens delusa,
Deum verum coleret,

6 b. Daemon idem quos ligavit,
Dei servus liberavit,
Qui nos quoque liberet.

7 a. Hic, quem verbo praedicavit
Deum verum, adfirmavit
Operis sequentia,

7 b. Nam pro Christo promptus mori
Corpus suum dat tortori
Magna cum laetitia.

8 a. A quo dure flagellatur,
Decollatur, immolatur
Deo placens hostia;

8 b. Pro morte tam gloriosa
Datur merces copiosa,
Sempiterna gaudia.

9 a. Ergo nos exaudi, Deus,
Per quem tot Bartholomaeus
Claruit miraculis,

9 b. Tuo flatu nos fecunda,
Nos conserva, nos emunda
Scelerum a maculis.

10a. Da vi tanti nos patroni
Meritis caelestis throni
Simus in praesentia,

10b. Ubi fons et lux bonorum,
Ubi merces beatorum,
Ubi vera gloria.

Miss. ms. Maguntinum saec. 15. Cod. Mus. Cassovien. s. n. A. — Brev. ms. Francofurtense saec. 15. Cod. Wirceburgen. Mp f 85. B. — Sequent. ms. Sangallense anni 1507. Cod. Sangallen. (Brander) 546. C. — 1b, 2 corde nubilo C, corde iubilo A. — 2a, 3 memoriam A. — 2b, 1 Huius BC. — victoriam A. — 3b, 1 lumen inclitum A. — 4a, 3 sancto A. — 4b, 2 non meretur ABC. — 5a, 3 Ascaroth A. — 5b, 1 aspectum A. — 5b, 2 palam cui B; conspectum A. — 6a, 1 Et hoc A; confisa C. — 6a, 2 divisa C. — 7b. 1 Iam pro B. — 8a, 1 duce B. — 8b, 1 Pro mente C. — 9b, 1 Quo flatu A, falsche Initiale. — 10a und b fehlen C. — 10a, 1 Da in tanti AB. — 10a, 3 Ut sumus in A.

210. De sancto Bartholomaeo.

1. Vox sponsae sponsum excitet,
Ut sibi det
Psallere gaudenter.

2a. Quae nescit dolum,
Sola mater est iustorum;

2b. Iam digne solum
Laudet regem angelorum.

3a. Qui destinavit heredem,
Ut servum sanaret,

3b. Et praeparavit mercedem,
Ut electis daret,

4a. Et ex Hebraeis
Bartholomaeum
illustrem
Sociavit apostolis,

4b. Ut novae legis
Dux et auriga
salutem
Daret Indis et barbaris.

5a. Indiam ingreditur,
Astaroth confunditur,
Tacet nec loquitur.

5b. Hinc Berith exquiritur,
Qui formam apostoli
Prodit, qua noscitur.

6a. Barbarus saevit, Indus
fremuit,
. . . .
. . . .
Ut iustum
Ut sanctum
Edaci morsu disperdat
gens effera.

6b. Mirum, si bestiae dens
hebuit,
Et calor torvae mentis
friguit,
Blanditur,
Sopitur,
Incultus ager salutis
capit semina.

7a. Fulgent miracula,
Quae per te fiunt,
O patris sapientia;

7b. Cedunt daemonia
Et a te pereunt,
Cessat idolatria.

8 a. Maurus videtur,
Ne sibi detur
Ultra [id], quod Christo debetur;

8 b. Fides docetur,
Fons exhibetur,
Ut vetus homo renovetur.

9 a. Regni caput inclinatur,
Dum proles regia liberatur;

9 b. Nova mater elevatur,
Tenellus infans lacte cibatur.

10 a. Ut iubet apostolus,
Praesul fit Polemius,
Qui crescit in virtute,
Regna spernit Dei caritate.

10 b. Astries his invidus
In pios fit lividus,
Sanctum decoriari
Iubet et post a se trucidari.

11 a. Corpus defunctum
Fit dignissime sepultum,
Hinc basilica superfultum.

11 b. En, quia rubrum
Christi praeconis indumentum,
Qui dat lassis adiutorium.

12. Regnorum
Rex universorum,
Credentes sancti tui
Fac nosse suffragia
Per infinita saecula.

Grad. ms. S. Mariae Magdalenae Brunsvicen. saec. 13. add. saec. 14/15. Cod. Beverin. 683. A. — Miss. ms. Hildeshemense anni 1505. Cod. Guelfen. 33 (Helm. 30). B. — 2b, 1 Nam B. — 4a, 1 Ut B. — 4a, 4 vocavit apostolum A. — 4b, 1 Et B. — 6b, 3 calor totus mentis B. — 7b, 3 cessant B. — 9b, 2 lacte nutritur. — 11b, 3 lassis adiumentum. — „In prima translatione S. Bartholomaei“ B.

211. De sancto Benedicto.

1. Inclita
nobis haec dies festa

2 a. Patris nostri
detulit annua

2 b. Benedicti
Domini gratia.

3 a. Cuius amore puer
dereliquit
saeculi gaudia

3 b. In specu tribus annis
macerando
membra tenerrima.

4 a. Nam die quadam
daemonis impias
specie
avis commotas

4 b. Temptationes
superans spinea
vulnera
tractat dumeta.

5 a. Inter miracula,
quae fecit sublimia,
pater praeclarus
puerum
defunctum suscitat.

5 b. Spiritus rabies
immundi pestifera
nutu iubentis
effugit
obsessa corpora.

6a. Manu posita
parvulum quendam
liberat atra
ab elephantia.

6b. Urbis moenia
spiritu sancto
iam praedixerat
hoste non casura.

7a. Hic omnium
iustorum, plenus
spiritu, iugiter
fundat oramina,

7b. Ut famulis
noxa repulsa
Dominus tribuat
dona perpetua

8. Benedicti gratia.

Trop. ms. Benedictinum saec. 12. Cod. Capit. Oscen. s. n. A. — Grad. ms. Bobbiense saec. 12. Cod. Taurinen. F IV 18. B. — 1, 2 nobis fehlt B. — 4b, 2 spineas A. — 6b, 3 iam fehlt A. — 7a, 4 fundit B. — 8 gloria B.

212. De sancto Benedicto.

1a. Reveretur hodie
Canticis laetitiae
Fructus ventris Mariae
Benedictus,

1b. Cuius lotus sanguine
Mundus est a sanguine,
Natus claro sanguine
Benedictus.

2a. Vas solidans precibus
Fugit spretis opibus,
Ne pereat laudibus,
Benedictus.

2b. Hinc in specu latitat,
Quo servire mactitat
Deo, cui militat
Benedictus.

3a. Sic iustorum omnium
Ob virtutum meritum
Promeruit spiritum
Benedictus.

3b. Monachorum legifer,
Pastor fit et signifer,
Fulgens vita lucifer,
Benedictus.

4a. Quis stilus quaeve lingua
Referre quit omnia,
Quae fecit insignia
Benedictus?

4b. Mortuos resuscitat
Multisque signis micat
In vita et post vitam
Benedictus.

5a. Nunc regnat sine fine
Cum sanctorum agmine,
Vita, morte, nomine
Benedictus.

5b. Cuius prece sedula
Mundat omni macula
Nos, qui est in saecula
Benedictus.

Oration. ms. Trudonense saec. 16 in. Cod. Leodien. 395. — Melodie jedenfalls: Plebs devota psallite (s. Anal. IX, Nr. 192.).

213. In Ordinatione s. Bonifatii.

1a. Laudes Deo, plebs fidelis.
Personare digne velis
Pio cordis iubilo.

1b. Animeris ad concentus,
Quibus sacer sit intentus
Merso luctus nubilo.

2 a. In praesenti nempe festo
Neuma dignum fervens esto
Promere beatius,

2 b. Quod condigne celebratur,
Ut antistes cordinatur
Sanctus Bonifatius.

3 a. Ex praeclara stirpe fidum
Christi servum hunc Winfridum
Anglia genuerat,

3 b. Qui contempta mundi sorde,
Quem quaesivit toto corde,
Dei cultor fuerat.

4 a. Statu functus regulari
Sancte coepit conversari
Tactus sacris motibus;

4 b. Dilatavit Christi fidem,
Ad quam multos traxit idem
Divis fultos dotibus.

5 a. Bonis factis sic politus
Romam petit, accersitus
Summum per pontificem;

5 b. Quem ministrum et salutis
Papa dignae sic virtutis
Suscipit opificem.

6 a. Qui probatus, qui benignus
Et compertus vere dignus
Omni laude latius,

6 b. Archipraesul hinc est factus
Maguntinus nomen nactus
Inde Bonifatius.

7 a. Quem sic papa consecratum
Donis multis et ditatum
Legat ad Germaniam,

7 b. A culturis idolorum
Quam convertit, et errorum
Adimit vesaniam.

8 a. Sic fidelis iste verna
Multos ducens ad superna
Aeve beatificat;

8 b. Sic athleta fortis Dei
Plures sacras domos ei
Dotat et aedificat.

9 a. Inde multis illustratis
Et in fide solidatis
Frisiam adiverat;

9 b. Quo cum suis trucidatur
Et in caelis coronatur,
Dudum ut cupiverat.

10 a. Sancte pater, hinc nos audi,
Bonifati, tuae laudi
Promptos et memoriae,

10 b. Ut post huius vitam mundi
Sociemur laetabundi
Sempiternae gloriae.

Antiph. ms. Hamelense saec. 15. Cod. Hannoveran. I 101 a. Mit eigener Mel. — Ebenda eine Sequenz de S. Bonifatio: „Pretiosa mors sanctorum Plenam nobis etc., die inhaltlich de communi ist.

214. De sancta Caecilia.

1. Virgo devota cunctis,

2 a. Fave votis
plebis tuae indignis;

2 b. Tuis festis
promunt munia laudis.

3 a. Tu, casta matrona,
non fabularis
cum incerta persona.

3 b. A gentili sponso
spernis ferali
te donari persona.

4a. Caecilia,
sponsi summi
subarrhata es annulo
Et angelicae
visionis
splendore coronam clara
meruisti.

4b. Haec sponsalia
regis magni
signa sunt victricia,
Quibus hodie
redimita
supremis sequeris agnum
candidatum.

5a. Qui gloriosa sorte *
sua redemit
* * *
* *
Mortem amaram, *
usurpabat

*5b. Iniuste sibi
gentes quae cunctas.

* Tu sobria Christo,
quem mente tua

6a. Caste portasti, nosmet

6b. Fac laetare gaudiisque

7. suis mereri.

Cod. Vatican. Palat. (ol. Laurissen.) 833. add. saec. 10. — Titel der Sequenz „Adducentur". — 3b, 1 A geniali sponso. — 4a, 6 corona. — 4b, 1 hat eine Silbe mehr, 4b, 3 eine weniger als die Parallelzeile; ein gleicher Überschufs ist 5a, 1 und 5b, 2.

215. De sancto Castore.

1a. Sidus, ave, cella mellis,
Mentis tenebras et fellis
Plus purgans, fons optime.

1b. Lux et opus tu ut stellae,
Castor, pietatis melle
Serenas sic animae.

2a. More Ioseph Iesu duce
Castor fulsit, ut a luce
De sole puerpera,

2b. Gignens luna velut solem
Castorem de patre prolem
Luce salutifera.

3a. Sua, sese Christo dare
Castor coepit et occare
Claris probra moribus.

3b. Auctum, Maximine, virum
Fama virtuteque mirum
Provehis ordinibus.

4a. Fit divinis sociatus
Praeco Dei verbi gratus,
Via luxque tenebris.

4b. Cardonum vir, virgo pudens,
Intrans eremique prudens
Cultor ovat latebris.

5a. Mercator ei sal dirus
Nauta negat, cui vir mirus
Prece sedat flumina,

5b. Sacrat quem mox morte caro
Per odoris signo claro
Flagrantis spiramina.

6a. Gemmam clausit humus sanctam,
Visu pandit lucem tantam
Marcius hanc patribus.

6b. Viomadus et a lare
Terrae transtulit hanc clare
Proprio cum laudibus.

7 a. Ecce, gleba salutaris
Fulsit signis sacra claris,
Lumen ut a tenebris

7 b. Nos ad te, vera sophia,
Ducat Castor, ubi via,
Lux es, vita celebris.

Miss. Trevirense imp. Coloniae 1498. — 1 b unverständlich; wohl verderbt. — 6 a, 2 ducem. — 6 b, 1 Vuiomandus.

216. De ss. Cosma et Damiano.

1 a. Rutilantis phoebi ortu
Dies sacra refulget,
In qua sancti martyres
Pro fide dimicantes
Tyrannorum diversa
Vicerunt supplicia.

1 b. Cosmas atque Damianus,
Incliti bellatores,
Parvipendentes omnia
Saeculi blandimenta,
Corpus dabant in mortem,
Adipiscerent ut vitam.

2 a. Laureati coronis
Aetherei splendoris
Modo laeti in caelis
Christum laudant cum angelis,
Qui talem semper suis
Dat coronam testibus.

2 b. Ad horum ossa inclita
Christi nitescit gratia
Aegris praestans varia
Morborum medicamina,
Caecis visum refundens,
Claudis gressum componens.

3. Hinc iam pronis mentibus
Illis preces fundamus,
Ut dignentur nobis Christum
Facere propitium,
Quem amabant, cum quo regnant
Nunc et in perpetuum.

Miss. ms. Sangallense saec. 15. Cod. Sangallen. 337 b. — 1 a, 2 fulget. — 1 a, 5 Tyranni. — 2 a, 4 Christum collaudant.

217. De ss. Cosma et Damiano.

1 a. Chorus et vox, harmoniae
Novae vita concors piae,
Modulentur in hac die
Vocali concordia.

1 b. Haec est dies celebranda,
Summa laude veneranda
In sanctorum adoranda
Sollemni memoria.

2 a. Christus diem hanc beavit,
Qua patronos coronavit
Et martyrio ditavit
Praesentis ecclesiae.

2 b. Istos habet advocatos,
Quos scit morte laureatos
Et in caelis coronatos
Corona iustitiae.

3 a. Imitentur christiani,
Clerus, plebes et plebani
Cosmae atque Damiani
Miranda vestigia.

3 b. Qui sub flore iuventutis
Petentes ortum salutis
Sacris instant institutis
Praeventi ad gratiam.

4 a. Medicinae artis gnari
Remedio salutari
Consuerunt medicari
Gratis absque praemio.

4 b. Laude florent temporali,
Sed mercede spiritali
Munerantur, triumphali
Gaudentes martyrio.

5 a. In Aegea civitate
Idolorum vanitate
Cedata crudelitate
Coguntur decipere.

5 b. Quorum florem castitatis
Nec vernantis flos aetatis
Nec vis ulla vanitatis
Potuit illudere.

6 a. Flagellati, lapidati,
Sagittati, decollati
Et per multa cruciati
Tormentorum genera.

6 b. Torcularis in pressura
Faex deorsum sed vis pura
In sempiternum mansura
Manavit ad supera.

Miss. Gratianopolitanum imp. Gratianopoli 1532. — S a, 3 et Damiani.

218. De sancto Cyriaco.

1. Pangamus Christo laudes
voce, simul iubilo,

2 a. Qui natus pro nostra
pati salute voluit,

2 b. Mortuus, sepultus,
surgens ad caelos rediit,

3 a. In semet credentes
sperare
eadem docens gaudia,

3 b. Pro eius amore
si carnis
devincat desideria.

4 a. Hac primum spe incliti
corpora
morti dant apostoli,

4 b. Innumerus martyrum
sequitur
dehinc quos exercitus.

5 a. Micuit
ex his Cyriacus levita,
Qui nobilis
natu, sed fide atque signis
plus spectabilis enituit.

5 b. Nam Caesaris
natam Artemiam sanarat,
Quam spiritus
per multa iam tempora plena
crudeli[tate] vexaverat.

6 a. Tobia, Persarum
regis filia,
morbum compatitur similem.

6 b. Hic sanctus advenit
ac sola verbi
virtute sanam hanc reddidit.

7 a. Sed postquam haec et talia
fecit multa,
tentus cum Largo
et Smaragdo
compellitur
fidem negare catholicam.

7 b. Sed scelus fortis abivit
et perfusus
pice fervida
constans mansit,
tandem caesus
ense victor caelos petiit.

8a. Exaudi, o
Cyriace,
cunctos tua
quaerentes modo
iuvámina.

8b. Nosque Deo,
sancte, tuos
speciali
supplicatione
commenda famulos,

9. Ut post hanc
occiduam vitam
regni caelestis sede
frui valeamus.

Missale Wormatiense imp. s. l. et a. (1522.). — 8b, 1 Hosque. — 8b, 3 sq. supplicatione speciali. — Melodie: Mater.

219. De sancta Dorothea.

1a. Agonista Christi fortis,
Dorothea, (in) hora mortis
Da solamen caelicum.

1b. Castitatis florens rosa,
Prece canit speciosa
Clerus carmen mellicum.

2a. Tu victrix Fabricii,
Te attigit supplicii
Nullus dolor; urget

2b. Hanc, nec prece neque minis
Flecti potest a divinis,
Sed cor eius turget.

3a. Haec triumphat in agone
Firma utens ratione,
Quae virgo constantissima,

3b. Mittit rosas haec notario
Theophilo de viridario
Sub odore gratissima.

4a. Virgo prudens et athleta,
Te subire mente laeta
Mortem non abhorruit,

4b. Ut sis mater clericorum
Et solamen miserorum,
Quorum fames cor aruit.

5a. Diris uncis lacerata,
Dorothea, [virgo] grata,

5b. Carcere taetro allata,
Novem diebus non cibata.

6a. Tu flagellis verberata
Demum exstas decollata
Ob argumenta fidei.

6b. Ergo, martyr Dorothea,
Cor in nobis mundum crea
Ad aeterna provehi.

Miss. ms. Glogaviense saec. 15. Cod. Wratislavien. I F 370. — 1b, 2 l. Pro te canit? — 3b, 2 Theophili. — 4b, 1 Ut sit. — 6b, 2 munda.

220. De sancta Dorothea.

1. Ave praeclara Dorothea,
A labis scoria nos bea
Puram mentem crea.

2a. Euge, desponsata
Christo, beata
Senatorum nata,
Stirpe clara propagata,
Dorotheo patre,
Theodora matre.

2b. Virgo Nazarea,
Urbs Caesarea
Te gignit, fetaris
Pneumate, dum baptizaris,
Azmina limaris,
Cor sincerum paris.

3a. Te plenam fide
Fabricius urget dire,
Gazas spondet immensas,
Ut thori socia
Adores idola.

3b. Tu, lignum vitae,
Parvipendis gazas rite
Velut fimum praefecti,
Spernis conubia
Christo subarrhata.

4a. Te agnum regem
Praeses trux confitentem
Tradit dolio,
Ferventi oleo
Exsultas tamquam balsamo
Sis peruncta.

4b. Tu nec furentem
Paves nec blandientem
Curas, miraclum
Astantum lustravit
Mentes, errore penitus
Expiavit.

5a. Hinc gentium
Multi gentilium
Convertuntur
Ad Dei filium,
Ex praestigio
Praeses hoc putans
Ergastulo recludi
Te iubet, custodiri
Abs alimentis,
Novenariis
Diebus educaris
Ab angelis.

5b. Hinc manna verum
Libas in tenebris
Ac caelitus
Pie consolaris;
Communionis
Esum da nobis,
Dum mortis instat hora,
Confessique contriti,
Christo nutriti,
Transferamur ad
Alta trabeatorum
Consortia.

6a. Fac fontem Christum
Te conservantem
E carcere ductam
Nos salvare.
Venustam te spectans
Pro tribunalique
Iubet impius
In eculeo
Te praeses exustari.

6b. Fac igni sancto
Idolo fuso,
Audito clamore:
Cur nos vastas
Insolito more?
Paganorum multis
Ad Christum versis
Per poenas facis
Hos caelo propinquari.

7a. Audi nos,
Uncis, scopis que
Virgis, flagris torqueris.

7b. Salva nos,
virgo, mamillis
Faculis adoleris.

8a. Dafontem, Christogermanas
Adiungens fuste caederis,
Munde respicere.

8b. Quo hausto plecti capite
Iuberis, rosas malaque
Mandas dirigere.

9. Christianismi
Fidem corroboras
Exorando
Pro invocantibus;
Ex huius incolatu
Saeculi fac nos
Ad te transire.

Miss. ms. Iaurinense anni 1476. Cod. Capit. Iaurinen. 539. A. — Miss. Cracoviense imp. Venetiis 1532. B. — 1, 2 A fehlt B. — 2a, 4 Insigni stirpe A. — 2a, 5 sq. umgestellt A. — 2b, 1 Virgo mitis, pia A. — 2b, 4 Pneumate, lympha baptizaris A. — 3b, 1 Te A. — 3b, 3 Velud fumum A. — 4a, 2 Praeses mox A. — 4a, 3 Trucidat doleo A. — 4a, 6 Esses peruncta A; Sis uncta B. — 4b, 3 miraculum AB. — 4b, 4 Astantium lustrat B. — 4b, 5 errores B. — 4b, 6 Intus pavit A. — 5a, 4 Colentes Dominum A. — 5a, 8 Te fehlt B. — 5a, 11 Educans A. — 5b, 5 Nobis quaesumus A. — 5b, 6 Esum hunc praesta A. — 5b, 8 Confessi contritique B. — 5b, 9 Ipso nutriti A. — 5b, 10 Perducamur A. — 6a, 4 Nos salvare cum sincera fide A. — 6a, 5 Venusta spectans A. — 6a, 6 que fehlt A. — 6a, 7 impius fehlt A. — 6a, 8 In fehlt A. — 6a, 9 speculari A. — 6b, 2 Idola B; coneusso A. — 6b, 6 Paganorum milibus B; Milibus paganorum A. — 6b, 8 sq. Mundis labiis cordeque propinquare A. — 7a, 2 scopis B: fiscinulis A. — 7a, 3 Flagellis A. — 7b, 3 Faculisque A. — 8a, 1 Christum B. — 8a, 2 Adiunges A. — 8b, 3 Mittis Theophilo B. — 9, 2 corroborans B. — 9, 3 Exorans B. — 9, 4 Pro te B. — 9, 6 Saecli B. — Melodie: Ave, praeclara maris stella.

221. De sancta Elisabeth.

1 a. Decorata novo flore
Christum mente, votis, ore
Collaudet ecclesia;

1 b. Nova nobis lux illuxit,
Nova stella, quam produxit,
Nobilis Hungaria.

2 a. Elisabeth, stirps regalis,
Victis huius mundi malis
Migravit ad gaudia;

2 b. Illa quondam habens ratum
Velle patris et mandatum
Contraxit sponsalia.

3 a. Viro semper sic servivit,
Quod plus Christum concupivit
Quam carnis commercia;

3 b. Hoc defuncto tandem dote
Spoliata liti motae
Cessit, vendens omnia.

4 a. Aegros inde procuravit,
Nudis vestes erogavit
Quasi Dorcas altera;

4 b. Nocte stratum flens rigavit,
Eius carnem maceravit
Vestis pilis aspera.

5 a. Vitae cursum sic peregit,
Quod cum Christo modo degit
In aeterna gloria,

5 b. Pro qua Christus condescendit
Nobis, quibus nunc impendit
Multa beneficia.

6. Deo sit igitur,
Quo duce regitur
Praesens ecclesia,
Laus, honor, virtus et gloria.

Grad. ms. Strahoviense H O 1. saec. 16. A. — Miss. Praemonstrat. imp. Parisiis 1578. B. — Ohne Mel. A. —

222. In Translatione s. Elisabeth.

1. Viduae virtuti canat,
psallat plebs christiana.

2 a. Polum, tellus, maria
Plaudent, et, Ungaria,
Simul ovans esto
In hoc festo.

2 b. Ex te proles exiit,
De qua salus prodiit
In hoc orbe multis
Fide fultis.

3a. Dic nobis suavis
De symphonia avis.
Prompsit voce tam iucunda,
Quod cecini mente
laetabunda.

3b. Dic, dic, quid vidisti
Post fletum, quod risisti?
Summe bonum cernens clare
Risi, non videns
flevi amare.

4a. O sancta Elisabeth,
Ipsum, qui omnia habet
Suo pugillo
Fixo sigillo,

4b. Qui portas mortis contrivit
Et regnat et vivit,
In omni hora
Pro nobis ora.

Miss. Fredeslariense saec. 15. Cod. Casselian. M. theol. Fol. 120 a. A. — Miss. Fredeslariense saec. 15. Cod. Casselian. M. theol. Fol. 132. B. — 1, 1 virtute cana AB; l. virtute canae? — 2b, 3 In hac AB. — 4b, 1 Qui partes B. — Melodie offenbar: Victimae paschali.

223. De sancta Engratia.

1a. Gratuletur urbs Amoena,
Et exsurgat vox amoena
In laudes Engratiae.

1b. Donis plena non angusta
Refulget Caesaraugusta
Dono amplo gratiae.

2a. Rosa florens inter spinas,
Virgo o Engratia,
Quae spernis ducum ruinas
Et horum solacia;

2b. Te puellam generosam
Sequitur Lupercius,
Quam concernens virtuosam
Astabat sollertius.

3a. Ad tuum forte certamen
Currebat militia,
Quorum robur et conamen
Augebat iustitia.

3b. Hi sunt viri triumphantes
In hostili agmine
Et mire agonizantes
Pro Christi solamine.

4a. Hostes laxantur profani,
Dum necantur christiani,
Nec est certa copia;

4b. Ampliatur Iesu clerus,
Conturbatur princeps ferus
Ex posse inopia.

5a. Gloria Deo cantatur,
In excelsis intonatur
Dulci modulamine.

5b. Idola vana prostrantur,
Martyres sanctificantur
Supernali lumine.

6a. Ergo gaude, plebs devota,
Nec sit tua mens in rota
Huius orbis flebilis,

6b. Sed emitte cor in sursum,
Ne te premat dolor rursum
Atque mundus debilis.

Miss. Caesaraugustanum imp. Caesaraug. 1485. A. — Miss. Caesaraugustanum imp. Caesaraugustae, 1498. B. —

224. De sancto Erasmo.

1a. Sancto Erasmo
Psallat laetus iste coetus
Alleluia,

1b. Quem perfudit
Primo flore, laeto more,
Lux divina.

2a. Praesul signis claruit,
Quia pure coluit
Creatorem.

2b. Karolus quod fregerat,
Prece munda reparat
Ad vigorem.

3 a. Ad desertum evolat,
Nudus crucem baiulat
Salvatoris;

3 b. Ibi carnem macerat,
Ibi pugna superat
Vim ardoris.

4 a. Cum sic Christo militat,
Capadociam intrat
Ad aeterna.

4 b. Quibus ipse voluit,
Apta bona petiit
Ter quaterna.

5 a. Eia, pater pauperum,
Noxas dele scelerum,
Ignem quod tartareum
Evadamus.

5 b. Tuis fer auxilium,
Ut nos post exsilium
Tecum Dei filium
Videamus.

6 a. Ora pro tuorum
Statu filiorum
In conspectu
summi regis,

6 b. Ut nos a peccatis
Mundans perpetratis
Donet esse
dextrae gregis.

Miss. ms. Nissense saec. 15. Cod. Wratislavien. 354. — Melodie natürlich: Laetabundus.

225. De sancta Eulalia.

1 a. Sit laus plena,
Sit amoena,
Psallens Deo
Pro tropaeo
Martyris Eulaliae.

1 b. Mens sincera,
Fides vera
Ditant, mundant,
Cor fecundant
Virginis eximiae.

2 a. Sponsa laeta
Christo freta
Legi credit
Et oboedit
Plasmatoris omnium.

2 b. Cunctam fortis
Poenam mortis
Nec profani
Daciani
Timet tirocinium.

3 a. Sprevit mundum,
Hunc immundum,
Subit bella,
Fert flagella,
Superat eculeum.

3 b. Dum in cruce
Pendet truce,
Christum orat
Et implorat,
Globum vincit igeum.

4 a. Virgo recta,
Nive tecta,
Ad beatum
Transit statum
In columbae specie.

4 b. Cum de fossa
Trahunt ossa,
Adgravantur
Nec cremantur,
Pandunt vim fragrantiae.

5 a. Urbs patrona
Barcinona
Semper gaude
Digna laude
Possidens Eulaliam;

5 b. Quae languentem
Sanet gentem
Nos conducens
Et adducens
Ad sanctorum gloriam.

Brev. ms. Praedicatorum Hispan. saec. 15. Cod. Scorialen. a III 3. — Es heifst dort ausdrücklich: „Prosa in Missa“.

226. De sancta Euphemia.

1 a. Pace, virgo, sancta pasce
Nos, ut sacrosancti Paschae
Pascamur deliciis.

1 b. Compesce pestes, reatus,
Ut sit honor Deo gratus
Nostris de primitiis.

2 a. Piscis assi manducasti
Segma, quando degustasti
Passionis poculum.

2 b. Posce nobis posse stare,
Virtuosum purga clare
Nostrae mentis oculum.

3 a. Pusillanimes conforta,
Tua namque vita torta
Multis est suppliciis;

3 b. Quae pro tuo sponso vere
Voluisti sustinere
Eiusque divitiis.

4 a. Per capillos es suspensa,
Tibi luxit spes immensa
Domini de gratia,

4 b. Qui te fortem animabat
Et in bono confortabat
Tibi dans solacia.

5 a. Famelica virgo pia,
Satiaris, Euphemia,
Per angelos caelitus.

5 b. Post haec mitteris ad ursos,
Quorum te non tangit morsus
Nec angit anhelitus.

6 a. O beata virgo, grata
Deo, gladio necata,
Locum tui lateris

6 b. Qui transivit, ut sitivit
Tua vita, quae petivit
Caelum mox, sic pateris.

7 a. Priscus et Apellianus
Ruunt daemonis in manus,
Quos statim extinxerat.

7 b. Hinc puella tumulatur,
Iustis gratia donatur,
Quos amor astrinxerat.

8 a. Eia, virgo, nos tuere,
Confer, caelum ut sincere
Valeamus scandere.

8 b. Ora Deum, ut praedignum
Sui vultum et benignum
Nobis velit pandere.

Miss. ms. S. Mariae Magdalenae Brunswicen. saec. 14. Cod Beverin. 681. Mit Melodie.

227. De sancto Eusebio.

1 a. Arnhem gaudeat ab intra,
Siti circumquaque iuxta
Exstent toti iubili

1 b. De tam nobili collato
Illis praemio, delato
Corpore Eusebii.

2 a. Orthodoxa fide plenus,
Paganismo alienus,
Zeli tactus iaculo,

2 b. Sic moratus est in mora
Sanctitatis omni hora
Abnuendo saeculo.

3 a. Videns eius facultatem
Stipes dabat, libertatem
Malens aeternaliter.

3 b. Confessorum vixit norma
Post triumphat recta forma
Martyrum aequaliter.

4 a. Suo die nationis
Vestit Caesar se leonis
Vellere Aurelius,

4 b. Ut est leo rex ferarum
Dictus, sic creaturarum
Optans dici dominus.

5 a. Iste Romam convocavit,
Herculi turificavit;
Sectam hanc Eusebius,

5 b. Dei martyr, confutavit,
Christi fidem praedicavit
Omnibus fidelibus,

6 a. Docens paenitentiam,
Pellens idolatriam
Deum adorabat.

6 b. Prosunt sancta dogmata
Pluribus proposita,
Iulium salvabat.

7 a. Miles hic cum sociis
Penditur eculeis,
Nervis flagellatur;

7 b. Huic poenae gaudio,
Cui Dei visio,
Dum fustigabatur.

8 a. Huius sancti latus ustum
Servat angelus inustum;
Antoninus credidit

8 b. Linguam hinc abscissam esse,
Passus nil potest prodesse,
Quin et laudes reddidit.

9 a. Tunc amicus deitatis
Est mactatus cum plumbatis,
Quem mox caelum rapuit.

9 b. Nunc in terris fulget signis,
Dat vexatis a malignis
Opem, quod El placuit.

10 a. Mutis linguam reseravit,
Claudis gressum reparavit
Dei medicamine.

10 b. Maris undas quietavit,
Mares plures hic servavit
Maris a disturbine.

11 a. Cancros atque plures pestes
Sanat, exstant multi testes,
Multis dat remedia.

11 b. Ergo nobis sis, patrone,
Asta, bone, in agone,
Duc nos ad caelestia.

Append. ms. saec. 16. in Miss. Bursfelden. imp. Hagenoie 1518. — 1 a, 3 toto. — 1 b, 2 Illic primi a delata. — 1 b, 3 corporis. — 2 a, 1 pleni. — 2 a, 2 alieni. — 2 a, 3 tacti. — 11 b, 3 Duc nobis.

228. De ss. Fabiano et Sebastiano.

1 a. Praesul sancte Fabiane,
Qui curasti nec inane,
Fidem ut extolleres.

1 b. Tu legasti, congestasti
Scribas septem, nec ineptam
Necem ut colligeres

2 a. Athletarum, quos haud parum
Sparsos more, en, cruore
Microcosmos recolat.

2 b. Interpella sic, procella
Saevi maris, tuearis,
Ne nos forte impetat.

3 a. Tua pura prece cura,
Quod septena dona plena
Ruant, fluant largius;
Dies enim festivus agitur,
In quo plene votum admittitur
In tui memoriam.

3 b. In agone, passione
Roborati sumus rati,
Iucundemur laetius;
Dum e corde spiritus mittitur,
Absque sorde iter nanciscitur
Ad aeternam gloriam.

4 a. Ad quam tende, o, perpende
Tota mente ac repente
Anhela quantocius;

4 b. Nam in ea simul laeta
Vita datur absque meta
Cunctis evidentius.

5 a. O instructe tiro Christi,
Potens, vincens, necnon scisti
In calle certantium

5 b. Ire vere te sincere
Consulari, militari
Chlamide bellantium.

6 a. Sub figura decusasti
Fidem tuam, sic celasti
Sane, Sebastiane;

6 b. Vernas Christi tu solaris,
Verbis caris sic adfaris:
Dimicent constantius.

7 a. Fratres binos roborasti,
Quos in fide solidasti,
Spernant ut ardentius

7 b. Blandimenta mundi, rerum
Conditorem, caeli erum
Clarius conspiciant.

8 a. Fac, mortales ut stent rati,
Fide firmi roborati,
Bravium percipiant.

8 b. Tu loquelam reddidisti,
Zoe virum decrevisti
Taliter convertere,

9 a. Tunc praefectum Romae primum,
Gnatum suum post supinum
Toto nisu absque risu
Ad fidem perducere.

9 b. O dilecte martyr Christi,
Corpus tuum subiecisti,
Perquam mire tu vicisti
Poenarum certamina.

10 a. Tu nos cura tua prece,
Mundi simus ut a faece,
Tuos, neos, serva, ne nos
Tangant, frangant fulmina.

10 b. Rursum praesta, nobis asta,
Ne nos restis, mala pestis
Cingat, tingat et astringat
Acrius in inguine.

11 a. Sicque lota mente tota
Iesum Christum te et istum
Veneremur, cum tenemur
Haud ingrati, ne privati
Simus eius sanguine.

11 b. Fac, ut vales, nos mortales
Erigamur, rapiamur,
Trinum unum, summum bonum
Intuamur, contemplamur
In perenni lumine.

Grad. ms. S. Elisabethae. Wratislavien. saec. 15. Cod. Mus. Silesici Fol. I 40 c. — 1 b, 2 l. inepte? — 7 b, 3 Clarius conspicavit. — Melodie: Laudes crucis. — Die Schlufszeilen der korrespondierenden Halbstrophen reimen; Str. 6 sqq. machen hiervon eine Ausnahme, jedoch so, dafs die korrespondierende Halbstrophe zur Schlufszeile der nächsten Halbstrophe reimt, nämlich 6 b mit 7 a, 7 b mit 8 a u. s. f.

229. De sancta Felicitate.

1. Hunc laeti diem cuncti
rite venerantur populi,

2 a. Quem fore felicem
sancta fecit Felicitas,

2 b. Pignorum septeno
martyrizata numero.

3 a. Nam septem praemissis
octava
fit cruciata filiis,

3 b. Maternos perpessa
dolores
singulorum martyrio.

4 a. Primus Ianuarius
plumbatis
plagatus oppetiit;

4 b. Felix atrocissimis
cum Philippo
mactatur fustibus.

5 a. Silanus
per praecipitium
occubuit;
Alexander
cum Vitale simul addito
Martiale decollati sunt.

5 b. Constanter
illorum genetrix
sanctissima,
Tot dolores
passa animo, novissime
corporaliter occiditur.

6 a. Ex his Alexandrum,
florem nitidum
gemmamque pretiosissimam,

6 b. Dulcem margaritam,
dignis laudibus
tota Germania celebrat.

7 a. Divina quem benignitas
de Romana
sede nostrae salvationi
transmiserat
his Alemannicis partibus.

7 b. Hic multis miraculorum
fulgens signis
salutifera solet clarus
solamina
suis ostendere civibus.

8 a. O decus, o
nostra salus,
o martyrum
tu venustissime
florens floscule,

8 b. Cum fratribus
et cum matre
Felicitate
perennem implora
beatitudinem.

9. Qui tibi
servimus in terris,
tuis precibus in caelis
sis fautor nobis.

Trop. ms. Augiense saec. 10. Cod. Bambergen. Ed V 9. A. — Grad. ms. Vercellense saec. 11. Cod. Capit. Vercellen. CLXI. B. — 3 a, 2 sit. B. — 4 a, 2 plumbatus B. — 5 a, 5 addicto B. — 5 b, 2 sq. sanctissima genetrix AB. — 5 b, 4 sq. Tot passa dolores B. — 6 a, 1 Ex istis Felicem B. — 6 a, 2 flora B. — 6 a, 3 gemmaque pretiosum B. — 6 b, 3 tota Italia celebret B. — 7 a, 4 salvationis B. — 7 a, 6 istis Italicis partibus B. — 7 b, 1 sq. fulgens miraculorum signis AB. — 7 b, 4 sed et clarus B. — 7 b, 6 ostenderet B. — 8 a, 1 O Deus (o fehlt) B. — 8 a, 4 tu fehlt B. — 8 a, 5 flos floscule. — 8 b, 4 implorato A; implorat B. — Melodie: Mater.

230. De sancta Felicitate.

1 a. Regi regnum iubilantes
Laudes demus exsultantes
Debitas martyribus,

1 b. Qui pro Christo trucidati
Nunc ab ipso coronati
Gaudent in caelestibus.

2 a. Hos per vias diversorum
Iubet ire tormentorum
Ferox praeses Publius.

2 b. Hinc plumbatis dire caesus
Mortem subit sed illaesus
Fide Ianuarius.

3 a. Inde Felix et Philippus
Fustium ferentes ictus
Offerunt se Domino.

3 b. Iubet iudex hinc profanus,
Morti cedat ut Silanus
Datus praecipitio.

4 a. Praesentati Martialis,
Alexander et Vitalis
Mortem gustant gladio.

4 b. Quos Felicitas mactatos
Mater sancta sanctos natos
Sequitur martyrio.

5 a. Ergo tantos veneremur
Christi testes et precemur
Nos ipsorum precibus

5 b. Regi summo commendari
Et laetanter adgregari
Sanctis in caelestibus.

Grad. ms. S. Alexandri Embecen. saec. 14. Cod. Gotingan. 241. — 4 a, 2 Alexandri. — In der Hs. ist die Sequenz für das Fest des h. Alexander verwertet.

231. De ss. Ferreolo et Ferrutio.

1 a. Pangat chorus alternatim
clara modulamina,

1 b. Absit ut diaphonia,
concors sit melodia.

2 a. Odas solvat et decenter
nostra vox harmonica

2 b. Summo regi, qui beatos
doxa donat caelica.

3 a. Cui Ferreolus servivit
verus ut christicola

3 b. Et Ferrutius levita
parili constantia.

4 a. Veritatis quod fuere
testes sine macula,

4 b. Hos Aureliani iussit
puniri saevitia.

5 a. Actibus ut impleretur
iussio tyrannica,

5 b. Variis protraxit poenis
gens illos maniaca.

6 a. Ungulis sulcatae carni
affuit mastigia,

6 b. Hinc remoti distrahuntur
tirones ad troclea.

7 a. Malleis infixae cingunt
subulae post capita,

7 b. Tuncque magis disserebant
de fide catolica.

8 a. Mirum, quod non siluere
divina magnalia,

8 b. Lingua sunt evacuati
postquam sermonis sua.

9 a. Sibilat tyrannus stridens
dentibus ut vipera,

9 b. Incitat crudeli victus
colla caedi romphea.

10 a. Imperterritis athletis
poena datur ultima,

10 b. Flexo genu sursum corda
caelo dant spiramina.

11 a. Gaudet polus angelorum,
sonant et tripudia,

11 b. Compta gemmis hisque binis
exsultat Bisontia.

12. Horum precibus muniti
vivamus per saecula.

Grad. ms. Bisuntinum saec. 11. Cod. Borgian. M VI 27. — 6 b, 1 distuluntur. — 6 b, 2 ut troclea. — 8 b, 2 sermonis lua.

232. De sancto Florino.

1 a. Florinus amabilis,
Sacerdos laudabilis
Sanctitatis gloria,

1 b. Fulget in caelestibus
Cum sanctorum coetibus
Peracta victoria.

2 a. Ibi summa trinitas,
Indivisa unitas
Consolatur omnia.

2 b. Huius praedicatio,
Huius operatio
Sit salutis nuntia,

2 c. Terrena despicere
Docens et acquirere
Paradisi gaudia.

3 a. Exstitit pro speculo,
Dum vixit in saeculo,
Huius Deo placita
Vita est intuita.

3 b. Fugans idolatriam
Emundavit patriam,
Ampla Rheni spatia
Perlustravit gratia.

4 a. Nil terrenum ambiebat,
Quia vere diligebat
Iesum super omnia;

4 b. Apud ipsum obtinere
Velit, ut possimus flere,
Quod mens timet conscia.

5 a. Claris signis decoratur
Locus, in quo veneratur
Operum per merita;

5 b. Daemonia fugat iste,
Haec concedis sibi, Christe,
Semper esse subdita.

6 a. Veneremur hunc patronum
Obtinentem caeli thronum,
Qui nobis beneficia
Largitur in laetitia.

6 b. Huius gaudet praesentia
Nobilis Confluentia,
Qui ut rosa vel lilia
Redolet in ecclesia.

7 a. O Florine, florens rosa,
Te decet laus numerosa,
Tu nos Christo die isto
Clementer concilia.

7 b. Vir antiquae dignitatis,
Ora fontem pietatis,
Ut nos omnes a peccatis
Mundet data venia.

Miss. Trevirense imp. Coloniae 1498 A. — Miss. Trevirense imp. absq. B. — 7 a, 2 laus innumerosa A. — Melodie: Mane prima sabbatti.

233. De Stigmatibus s. Francisci.

1 a. Corda pia inflammantur,
Dum Francisci celebrantur
Stigmata insignia.

1 b. Crucifixus hic secundus,
Crucifixus fuit mundus
Huic et mundi gloria.

2 a. Crucifixi primi Christi
Mors et vita fuit isti
Iugis meditatio,

2 b. Cuius cordis vim fervoris
Ostendit per membra foris
Stigmatum impressio.

3 a. Foris lucet, intus ardet,
Ut se cunctis exemplar det
Quaerendi caelestia.

3 b. Ordo monstrat haec Minorum,
Sanctae Clarae sic sororum
Et de paenitentia.

4 a. Crucifixe singulari
Modo, cruci conformari
Mente sic et habitu

4 b. Fac nos, ut in regno lucis
Perfruamur fructu crucis,
Quo laetaris frui tu.

Miss. ms. S. Francisci Assisien. saec. 14. Cod. Assisien. 267 (ol. I. 226).

234. De sancto Frontone.

1 a. Petrus petra derivatur,
Petra Christus, qua fundatur
Stabilis ecclesia.

1 b. Petrae nomen ampliatur,
Cum per Petrum dilatatur
Trinitatis gloria.

2 a. Petra primum piscatorem
Romam mittit, ut errorem
Pellat et inania.

2 b. Petrum primum correctorem
Roma tenet et pastorem,
Servet ut ovilia.

3 a. Petrus ad Petragorarum
Terram, gurgitem petrarum
Ex earum copia,

3 b. Fratrem mittit sibi carum,
Molliatur ut illarum
Gentium duritia.

4 a. Hic est Fronto mordens mortem;
Fortior qui fugat fortem,
Mortis aufert spolia.

4 b. Nam Georgium consortem
Supra consuetam sortem
Trahit ad sublimia.

5 a. Chananaeae comparata
Per Frontonem fit sanata
Senatoris filia.

5 b. Visione duplicata
Timet cutis vulnerata,
Congregat concilia.

6 a. Onerantur mox cameli
Properantes et anheli
Deferunt cibaria;

6 b. Christi famulo fideli
Solo ducti duce caeli
Redit pars dimidia.

7 a. Videns Squirius turbatur,
Fidem petit, fides datur,
Sordet idolatria,

7 b. Nomen mutat et mutatur
In baptismo, renovatur
Tota simul patria.

8 a. Mira res, dum celebratur
Missa, praesul soporatur
Hora lucis tertia;

8 b. Tarrasconum properatur,
Christus illum comitatur,
Celebrant funebria.

9 a. Apud istos absens mansit,
Apud illos manens transit,
Manet in absentia.

9 b. Extra corpus praesul an sit,
Chirotheca cum remansit,
Dei scit scientia.

10 a. Tu nobiscum, pastor, mane,
Tuas oves sero mane
Protegat praesentia;

10 b. Esto tuae dux urbanae
Plebis, per te christianae,
Praesul ac custodia.

Miss. Petragoricense imp. Petragoricae 1525. — 1 a, 1 dirivatur. Vgl. Acta SS. Bolland. Octob. XI, 466.

235. De sancto Frontone.

1 a. Ad honorem salvatoris
Laudes vocibus canoris
Frontonis divisis choris
Praesens pangat curia.

1 b. Hic caelitus aspiratus,
Discipulis adgregatus
Baptismique Deo gratus
Suscipit mysteria.

2 a. Salve, Fronto, praesul Christi,
Cuius dilectus fuisti,
Constans fide recepisti
. Optionis gratiam.

2 b. Salve, qui nos decorasti,
Quando munus impetrasti,
Ne degamus, exsulasti,
Unquam extra patriam.

3 a. Salve, cuius sumus curae,
Qui fuisti sepulturae
Marthae contra ius naturae
Raptus ad caelestia.

3 b. Imploramus, reverende
Pastor, precibus intende
Nostris et Iesum ostende
In superna gloria.

Miss. Petragoricense imp. Petragoricae 1525. — 1 b, 1 Hic solitus. — 2 b, 3 exsulati. — Melodie offenbar: Verbum bonum.

236. De sancto Gabriele.

1 a. Decantemus Gabrieli
Melos et pangamus ei
. . . .
In hymnis harmonicis.

1 b. Ipse astat creatori,
Deservit secretiori
Famulatu, ampliori,
Angelis prae ceteris.

2 a. Committitur Gabrieli
singulari titulo
Nuntiare incarnandum
filium ex virgine,

2 b. Quem natum denuntiavit
ingenti cum radio,
Cum angelis decantando
„Gloria in aethere“.

3 a. Curam gerit nati verbi,
ut Herodem fugiat,
Ne ad ipsum revertantur,
magos reges admonet.

3 b. Reverenter consolatur
Iesum, cum agonizat,
Sudoremque detergendo
conversum in sanguinem.

4 a. Per hunc Christum surrexisse
Mariae innotuit,
Ut pergant in Gallilaeam
fratresque admonuit.

4 b. Iesum caelos ascendisse
Gallilaeos astruit,
Quem sic iudicem venturum
testatus asseruit.

5 a. Gabriel, tu praecursorem
Zachariae indicis
Gaudiumque universo
mundo lapso asseris.

5 b. Tu assistens maiestati
divinae in superis,
Supplica, expostulamus,
pro nostris angustiis.

6 a. Patronum te assumpsimus,
nobis quoque subveni,
Ne ab hoste devincamur,
fac, cura pervigili.

6 b. Ut, qui festa tuae laudis
devoti peragimus,
Conregnemus te ductore
in patria sublimi.

Miss. ms. S. Petri Moissiacens. saec. 15. Cod. Tolosan. 106. — 5 a, 2 indidis. — 6 b, 2 fehlt der Reim.

237. De sancto Genesio.

1. Laeta

2 a. Mente annua
celebremus sollemnia
martyris
huius atque
sacrata
iubilemus praeconia,

2 b. Quem Domino
caeli patet egregius
merito
virtutibus
et omni
placere civi caelesti.

3a. Cuius haec ecclesia
rutilat
miraculorum
exhibitionibus
iugiter
per saecla laudabiliter.

3b. Caeci hic visum capiunt,
languidi
sani recedunt,
surdis auditus datur,
omnisque
tribulatio sedatur.

4a. Hunc defensorem
nobis de Iero-
solymorum
partibus
misit Dei filius

4b. Et hanc patriam
tali voluit
sub patrono
tueri
et ab hoste muniri.

5a. Quam pretiosus
est iste martyr
sanctus Genesius,
cuius festa
celebramus hodie!

5b. Per quem Deus nobis
nova semper
atque gloriosa
praestat suis
prodigia servulis.

6a. Nos eius meritis
Dominus
liberet
omnibus a malis.

6b. Ipsius et precibus
veniam
consequi
credimus posse culparum.

7a. Iam famulos tui
hospitii,
hospes transmarine,
solita
pietate conserva

7b. Et beneficia
fidelibus
populis da clemens
hac die,
sancte martyr Genesi.

8. Ut una gaudentes
sint semper festa colentes.

Trop. ms. Augiense saec. 10. Cod. Bambergen. Ed V 9. — 7a, 1 sq. hospitii tui. — Melodie: Hypodiaconcissa, doch des öftern nachlässig gebaut.

238. De sancto Georgio.

1. Laudes Domino concinamus
eiusque omnibus sanctis,

2a. Ex quibus hanc diem
sacravit
sanguine fuso

2b. Georgius, Christi
secutor
et agonista.

3a. Qui passus est
sub Daciano
imperatore cruento,

3b. Eculeo
extensus, ungulis
membratim laceratus,

4a. Exustus per latera
lampadibus, exin
carceratus
atque caesus.

4b. Venenum potaverat
convertit et magum
martyremque
misit astris.

5a. Impavidus
sartaginem
plumbo ferventem
insiliit
et pausavit.

5b. Impositus
in aeneam
rotam illaesus
comminuit
et abivit.

6a. Redacta sunt in pulverem
idola,
Ignis de caelo
ussit idolum,
ac terra
absorbuit idolatras
ex militis
fusa prece.

6b. Post haec occisus migravit
ad Deum.
O iuncte choris
athleta martyrum,
cum cunctis
supernis civibus ora
pro populo
christiano,

7. Et paenitentibus
in caelis veniam
precare apud Deum.

Trop. ms. Augiense saec. 10. Cod. Bambergen. Ed V 9. A. — Miss. ms. Augiense anni 1445. Cod. Heidelbergen. Salemit. VII 111. B. — Miss. ms. Fabariense saec. 13. Cod. Archivi Sangallen. VI. add. saec. 15. C. — Miss. ms. Sangallense saec. 15. Cod. Sangallen. 337 b. D.

2a, 3 sanguine suo BCD. — 3a, 2 sq. schlecht gebaut. — 4a, 2 sq. et incarceratus BD; et maceratus C. — 5a, 5 ac B; pulsavit D. — 5b, 5 ac B. — 6a, 5 et B. — 6b, 2 ad Dominum B. — 6b, 3 Coniunctus D. — 6b, 7 pro fehlt D. — 7, 1 Babenbergensibus (Korrektur) A; vielleicht stand hier Et Augiensibus; Et te laudantibus D. — 7, 2 incolis A; hodie veniam D. — Melodie Concordia.

239. De sancto Georgio.

1. Exsulta, Sion,
civitas sancta,
auro pulchra,
gemmis adornata,

2a. Stellis insignita,
claro lumine splendida;

2b. Thronus alti regis,
summi solium principis,

3a. In quo cum Christo beatae
festivantur animae,

3b. Et angelorum iucunda
gratulantur agmina;

4a. Mater electa
Christi, Maria,
dilecto
regnat coniuncta filio;

4b. Apostolorum
chori laetantur,
martyrum,
confessorum et virginum.

5a. Quos inter gloriosus
Christi miles emicat
sanctus Georgius,

5b. Qui longa passione
dimicando martyrum
meruit dux esse.

6a. Tyranno confluunt,
ecce, reges,
duces et populi
multiplices;
agnorum,
taurorum,
milia mactat
et victimas praeparat.

6b. Rex prior immolat
Appolini,
iubet, sacrificent
omnes, atque
trahuntur,
arentur
fideles Christi
per machinas territi.

7a. Videns Georgius
perire multas
christianorum animas,

7b. Exutus chlamyde
clamat: quid facis,
o serpens perditissime?

8a. Immola Deo,
factori tuo;
nec iam daemonibus
immolabo.

8b. Idola tua
surda et muta
manu sunt hominum
fabricata.

9a. Haec audiens inimicus,
nimio furore turbatus:

9b. Quis es, inquit, homo, pande,
deos audes qui blasphemare?

10a. Nominor Georgius,
Christi sum famulus,
quem tu, maledicte,
adorares
tyranne potius,

10b. Qui caelos et omnia
mira potentia
solus adorandus
instauravit
sua de gratia.

11a. Sanctus ad poenam
sponte ducitur
extremam,
quia properat
ad palmam.

11b. Oratione
fusa plectitur,
in caelum
eius anima
defertur.

12a. O quanta sollemnitate
hac die suscepta est
huius sancti anima,
in paradisi gaudia.

12b. O felix athleta Christi,
Georgi, te quaesumus,
ut nos tuis precibus
rex regum salvet Dominus.

Miss. ms. Maguntinum saec. 15. Cod. Mus. Cassovien. s. n. — 3a, 2 festinantur. — 3b, 1 iucundata. — 4a, 4 coniuncto. — 5a, 1 gloriosos. — 6b, 3 sacrificens. — 9b, 2 audis quis. — Mel: Psallite.

240. De sancto Georgio.

1. Vitae

2 a. *princeps principe*
mortis vincto sub inferis
hos dies
cum resumpta
apparens
carne victor dedicavit.

2 b. *Hinc gratias*
exhibentes unanimes
maxillis
Leviathan
erepti
cum voce corda levemus.

3 a. Ne nos hostis antiquus
captivos
ultra deprimat,
hic miles, cuius colimus
agonem,
legatus regi mittatur.

3 b. Ipse viva hodie
hostia
sancta et placens
. . . .
supplicum
non spernit vota suorum.

4 a. Sancte Georgi, te
poscimus, quaerimus
ac pulsamus,
nostris precibus
advigilare digneris.

4 b. Eius amore nos
refove, cuius
dilectionis
igne fervidus
flammam poenarum viceras.

5 a. Qui abnegando
te ipsum mundo,
crucem baiulando,
nos orando
crucifige saeculo.

5 b. Ungulas, flagra,
carcerem, fervens
plumbum atque rotam
tu subisti
cum lorica fidei.

6 a. Tu pro malis
bona restituis
dans mago
caelum pro veneno.

6 b. Legitime
nudus cum nudo cer-
taveras
ac Deo palmam reportas.

7 a. Nunc adiutorium
ecclesiae
contra hostis fraudes
suggere
culpas eius diluens.

7 b. Et in novissimo
iudicio,
cum per ignem cuncta
probantur,
esto noster defensor.

8. Te suum
sentiant cuncti fideles
patronum.

Trop. ms. Augiense saec. 10. Cod. Bambergen. Ed V 9. — 2b, 3 sq. Leviathan maxillis. — 3a, 2 sq. ultra captivos. — 6b, 4 Zwei Silben Überschufs, wie immer in dieser Melodie. — Melodie: Hypodiaconissa.

241. De sancto Georgio.

1 a. Excellentem
Modum mortalium
Admonentem,
Caelorum lilium
Celebremus;

1 b. Effulgentem
More Georgium,
Fortem lentem,
Verum praesidium
Festivemus.

2 a. Martyr Christi veniens
Silenam Lybiae,
Provinciae muniens
Pectus militiae,
Dyrachiem egrediens
Fert vitam filiae.

2 b. Regis cor inficiens
Per lumen gratiae,
Sic fuit oboediens
Veraci sophiae,
Martyr fuit largiens
Viamque veniae.

3 a. Dacianus idolorum
Actis erigitur,
Fidelis martyr dolorum
Praemio premitur,

3 b. In membris via languorum,
In plumbo mittitur,
Virus nil dono polorum,
Rota destruitur.

4 a. Templum deletur,
Praeses recrudescit,
Coniunx docetur,
In caelo clarescit;

4 b. Morte tenetur
Sanctus et famescit,
Ut laetetur,
Qui vere virescit.

5 a. Orbe legetur
Lensque emarcescit,
Fides augetur,
Infernus rarescit.

5 b. Exspolietur
Hoc, quod evanescit,
[Hoc] glorietur,
In te quod fragrescit.

6 a. Georgi, rosarum rosa,
Peccatorum et aurora,
Navigantium et prora,
Intersis fidelibus.

6 b. Corona martyrum, rora
Qui tenes superiora,
Foveas inferiora
Sicut et gentem huius

7. Civitatis.

Brev. ms. Gerundense saec. 14/15. add. saec. 15. Cod. Capit. Gerunden. 3. — 2 a, 3 sic muniens. — 2 a, 4 Et pectus. — 4 a, 3 Convinxit docetur. — Nach 5 a, 4 folgt noch: Ren (!) Expoliatur. — 5 b, 1 Expoliatur. — 6 a, 3 et fehlt. — 6 b, 4 Sic et. — Zu 1 b, 3 vgl. 5 a, 2; manches bleibt dunkel.

242. De sancto Gereone.

1. Laetetur ecclesia
iubilans

2 a. Catholica,
prole mater inclita,

2 b. Sed fidei
dote virgo pudica.

3 a. Quos ut puerpera
parturit hic
per tormenta,

3 b. In caeli regia
conspicatur
cives laeta.

4 a. Nam legio martyrum
Thebaeorum sacra

4 b. Haec sanguine rosea
compsit sollemnia.

5 a. Cumque Maximiani
iussa trucis
spernerent fortiter
pro Christo impia

5 b. Et diis nollent
ferre tura,
corporum subeunt
dira supplicia.

6 a. Hinc Verona novenis
splendet mirifica,

6 b. Tripudiat Victore
victrix et Troia.

7 a. Hos inter plurima
Gereon cum turba
dux praesidet
te fovens,
sancta Colonia.

7 b. Huius sociorum-
que meritis freta
laudum Deo
debita
refer praeconia,

8 a. Cui vox omnigena

8 b. Dulci melodia

9. Martyrum pro hac victoria
personet in alta
nunc Amen, Alleluia.

Opp. Bernonis Augien. saec. 10. Cod. Sangallen. 898. A. — Miss. ms. Veteris Montis anni 1273. Cod. Mus. Archiep. Colonien. VI 2. B. — Grad. ms. S. Gereonis Colonien. anni 1424. Cod. Mus. Archiep. Colonien VI 5. C.
2b, 2 date C. — 3a, 1 Nos ut B. — 3a, 2 haec BC. — 4b, 1 roseo BC. — 5a, 2 trucis fehlt BC, wodurch der Parallelismus hergestellt würde, da in A 5a zwei Silben mehr hat als 5b. — 7b, 1 Cuius BC. — 7, 5 refert BC. — 9, 3 Alleluia fehlt BC. — Verfasser der Sequenz ist Berno von Reichenau, unter dessen Briefen sie steht. Der Name Verona (6a, 1) ist schuld, dafs nach Schubiger (S. 84) Daniel, Kehrein und selbstverständlich auch Chevalier die Sequenz als auf die hl. Verena gedichtet bezeichnen.

243. De sancto Germano.

1. Convenite, melico
iubilate una

2 a. Gloriosi, vos, sceptra
Christi imperatoris
aurea;

2 b. O vos, inquam, aethera
Polorumque adeste
culmina,

3 a. Semitonia
Cum tonis et galasia

3 b. Ad conspicua
Celsi Germani gaudia.

4 a. Cuius et novus helios
Vos quam celebre flamen
irradiat.

4 b. Vobis, caelites, iucunda,
Mortalibus translatio
indigna

5 a. Dignis manibus est acta
Et nunc frequentare
natalitia.

5 b. O vos hyalina freta,
Tellus et cuncta magis
Germania,

6 a. Iure usus clara Assis, Aquitania Et Cleromonia,	6 b. Huic deferre grata, Dulcissima, ut puta, Heroi cantica,
7 a. Sis, Burgundia, Nam penes sua Te nativitas Floruit, et virtus perambulat;	7 b. Salutifera Quippe et sacra Nobis dogmata Propinavit atque miracula.
8 a. Ergo in sancti praeconia Assidue, caeli harmonia	8 b. Terraeque sphaera, sinceras Summo regi fer grates, Gallia,
9 a. Quod tantus tibi apostol(ic)us emicat,	9 b. Inclitus [quoque] veluti alter Titan.
10 a. Hinc te flagitamus, o praesulum gemma,	10 b. Concedas votis, qui tua colunt festa,

11. Gloria frui sempiterna.

Trop. ms. S. Carauni Carnoten. saec. 12. Cod. Angelicus D V 3. A. — Miss. Carnotense imp. Parisiis 1500. B. — Miss. Carnotense imp. Parisiis 1511. C. — 2 b, 2 adesse BC. — 3 a, 1 Emitonia (= Hemitonia) BC. — 4 a, 1 novus elyos A; eleyos BC; man erwartet ein auf a schliefsendes Wort. — 4 a, 2 Vosque BC; quam = ut, tamquam. — 5 a 1 est aucta A. — 5 b, 1 vos galura BC. — 6 a, 1 In te visus clara BC. — 6 a, 2 Equitania A. — 6 a, 3 Cleronomia BC. — 6 b, 1 deferte BC; gratia A. — 6 b, 3 Heloy A. — 7 a, 2 sq. zu verbinden: penes te sua etc. — 8 a, 2 Assue caeli BC. — 8 b, 2 Uno regi BC. — 6 a, 1 Quo ABC; cantus tibi BC. — 10 b, 2 colit A.

244. De sancta Helena.

1 a. O Helena, decus mundi Et decor ecclesiae, Lux et laus caeli iucundi, Civis summae patriae, Duc ad caeli gaudium.	1 b. De te gaudent omnes sancti, Et extollit Dominus, Tibi fluunt conregnanti Summa bona protinus; Nobis sis praesidium.
2 a. Stabularia fuisti Pia et laudabilis, Imperatrix (post) exstitisti Deo peramabilis, Dum vixisti saeculo.	2 b. Hierusalem transfretata Crucem Christi quaerere Hanc Iudam angariasti A terra effodere Ostensam miraculo.
3 a. Per hanc fides incrementum Recepit catholica, Atque satan detrimentum Cum sui exitio, Necnon beatificam laudem Christi passio.	3 b. Es mater imperatoris Constantini nobilis, Et amica salvatoris Devota et humilis . . . . sancto plena studio.

4 a. Altum Villare congaudet
Belgicae coenobium,
Quod et te habere audet
In suum consortium
Intentum virtutibus.

4 b. Rogamus, sis advocata
Pro nobis ad Dominum,
Corda nostra sint purgata
Ante mortis terminum
Tuis sanctis precibus.

Offic. ms. saec. 16. in. Cod. Semin. Gerunden 2309. — 1 a, 5 Educ nos ad. — 1 b, 4 Summa ergänzt. — 3 b, 1 Fuisti mater. — 3 b, 3 Et es. — 4 a, 5 Intentem. — 4 b, 3 Ut corda. — Aufschrift: „Prosa".

245. De sancta Helena.

1 a. Audi nos,
nam te Dominus
ut reginam honorat.

1 b. Salva nos,
Iesu, pro quibus
te Helena exorat.

2 a. Da, fons undantis gratiae,
Nos purae mentis oculos
In te defigere,

2 b. Ne haustu Stygiaticae
Acherontis glacie
Cruciemur misere.

3 a. Christianismi
Dona fac nos bona
Teque sitire,

3 b. Ut mereamur,
Cum Helena, Iesu,
Ad te transire.

Miss. ms. Hilariense CXVII. add. saec. 15. — Die Sequenz ist auf die Melodie der letzten Strophen des Ave praeclara maris stella, die oft selbstständig als Sequenz vorkommen, eingerichtet.

246. De sancto Hieronymo.

1 a. Puer, natura nobilis,
Ingenio laudabilis,
Tendebat ad virtutem;

1 b. Cum literis se tradidit,
Serviles artes respuit
Aspirans ad salutem.

2 a. Dum vanorum libros legit,
Miro modo sed paterno
A Domino corripitur.

2 b. Quem subegit, hunc elegit,
Verbis, virga mentem fregit,
Culpa sic dimittitur.

3 a. Hic deserti vasta quaerens,
Vitam ibi artam gerens,
Carnem domans iugiter,

3 b. In gravibus laboribus
[Vivens] necnon ardoribus
Vicit hostes fortiter.

4 a. Via arta et vitalis
Huius fuit exemplaris,
In qua perfectus graditur;

4 b. Haec est plena morum norma,
Haec est verae vitae forma,
Qua quis cum Christo patitur.

5 a. Hic sic luxit hic scribendo,
Docens, legens, exponendo,
Quod nullos talem noscit;

5 b. Augustinus, egregius
Doctor, istud sublimius
In scriptis recognoscit.

6 a. Dum hic sacrum dogma pandit
Et ad alta scriptis scandit,
Haereticus prosternitur;

6 b. Dum hic pravum dogma frangit,
Vi verborum pravos angit,
A lupo grex defenditur.

7 a. Hunc baptista singularem
Victu, vita sibi parem
Refert et in praemio.

7 b. Est uterque virgo, doctor,
Vita martyr, mundi victor,
Sed distantes gladio.

8 a. Sertis trinis laureatus
Fulget praeco, cum beatus
Bina dat Ieronymo;

8 b. Augustino revelavit
Haec baptista voce clara
In eius praeconio.

9 a. Quam permagna signa fecit,
Dum errantes vi deiecit
Defunctos tres resuscitans.

9 b. Qui occulta denudabant
Sicque fidem confirmabant,
Quod nullus mansit haesitans.

10 a. Caecos, claudos et obsessos
Et diversis morbis pressos
Prece sua liberans,

10 b. Impugnatos hic protexit
Et ad vitam lapsos vexit
Pius pater miserans.

11 a. Si de sanctitate morum
Scire vis et meritorum
Atque de eius gloria,

11 b. Lege Augustini dicta
Vide et Cyrilli scripta,
Qui dat ei praeconia.

12 a. Ut a malis nos defendat,
Opem ferat et impendat
Prece apud Dominum,

12 b. Invocantes collaudemus
Et laudantes invocemus
Hunc sanctum Ieronymum.

Miss. ms. S. Elisabethae Wratislavien. saec. 15. Cod. Mus. Slesiaci Fol. I 83. — 7 a, 2 Victum.

247. In Translatione s. Hildae.

1 a. Sponso regi castitatis
Nostrae chorus parvitatis
Gratae melos puritatis
Personet alacriter.

1 b. Nam hac caeli luce festa
Venerantur Hildae gesta,
Qua translata carnis testa
Eius est sollemniter.

2 a. Haec Edwini regis neptis
A primaevae vitae coeptis
Iugis Christi in praeceptis
Meditari studuit.

2 b. A Paulino baptizata
Sacramentis et ornata,
Fide sana, verbo grata,
Satis late claruit.

3 a. Spreto luxu saeculari
Haec sub veste regulari
Veri sponsi subarrhari
Annulo promeruit.

3 b. Haec aetate profluente
Puber annis, cana mente,
Ire Christo suggerente
Galliam disposuit.

4 a. Hinc pro voto transfretatur
Et, quae diu suspiratur,
Hereswida visitatur
Calae monasterio.

4 b. Quo per annum commoratur
Et, ut plene doctrinatur,
Aiclani revocatur
Praesulis imperio.

5 a. Revocata consorores,
Quas ascivit iuniores,
Disciplinae docet mores
Prope Wyri fluvium.

5 b. Et post annum hinc recessit
Ad Herutheu processit,
Ubi abatissae gessit
Graviter officium.

Miss. ms. Whitbiense saec. 14. Cod. Oxoniens. Miscell. Liturg. 390.

248. De sancto Iacobo.

1 a. Festa Christi celebrando
Prosequamur, exsusultando,
Laudes Deo decantando,
Ad Iacobi sollemnia.

1 b. Qui piscator adprobatus,
Regum tamen ramis natus
Exstat Christi et cognatus,
Velut probant natalia.

2 a. De navi Iesus hunc vocavit
Cum Iohanne, quem amavit,
Cui matrem commendavit
Cruci adfixus manibus.

2 b. Quos praefecit piscatores
Animarum et doctores,
Pravos ut deviatores
Prenderent caeli retibus.

3 a. Hic athleta sanctus Dei
Diffudit semen fidei
Per Iudaeam, ut Iudaei
Oboedirent Christo regi.

3 b. Hermogenem et Philetum,
Magos hos et horum coetum,
Cor habentes inquietum
Subdidit sanctorum legi.

4 a. Cum ad mortem damnaretur
Et de foris duceretur
Decollari, ut sanetur,
Rogat paralyticus.

4 b. Gratum quem Iosias cernens,
Iudaeorum legem spernens,
Fide fervens, se prosternens,
Effectus est catholicus.

5 a. Hic insignis quam beatus!
Coram quo transfiguratus
Iesus ut nix dealbatus
Est clarificatus nimis.

5 b. Puellam cum resuscitavit
Et in agone dum oravit,
Huic et Petro demonstravit
Ut amicis intimis.

6 a. Inter servos duodenos,
Fidei fervore plenos,
Caeli cives ad amoenos
Iste primus assumitur.

6 b. Summum sequens artificem
Bibendo mortis calicem
Laetus cum sanctis invicem
Saecli iudex praeficitur.

7 a. Nunc, Iacobe, spes pauperum,
Modo supplanta tartarum,
Cum Christus iudex scelerum
Iudicabit saeculum,

7 b. Atque post hoc exsilium
Placa Mariae filium,
Nobis aeternum gaudium
Sit trinitatis speculum.

Cod. Beverin. 672. saec. 15. — 5 b, 3 His et. — 7 a, 2 In der Hs. m supplanta.

249. De sancto Iacobo.

1 a. Festum agat totus mundus
Hunc, celebret sic iucundus
Iacobi sollemnia.

1 b. Regem caeli imitatus
Apostolus iam beatus
Oboedit per omnia.

2 a. Apostolum sanctum Dei
Filiumque Zebedaei
Laudemus cum gloria,

2 b. Tota mente vigilemus,
Ore, corde iubilemus
In eius memoria.

3 a. Ecce, verus sanctus Dei,
Seminator nostrae spei
In caelesti patria,

3 b. Rursum praeco, legislator,
Vivi Dei excitator
De mundi miseria.

4 a. Modo sectam Iudaeorum
Refutat Pharisaeorum,
Fidem Christi praedicat,

4 b. Ad coronam sempiternam
Docet gentem viam ternam,
Trinum unum indicat.

5 a. Totus in Dei fervore
Positus et in amore
Fervet Iesu gratia,

5 b. Hermogenem et Philetum
Traxit per daemones spretum
Iacobus potentia.

6 a. Et ad pedes eius cadit,
Libros offert et evadit,
Ab errore abiit,

6 b. Vir coepit esse perfectus,
Per servum Christi allectus
Fidem veram adiit.

7 a. Superponunt funem collo,
Stringitur restis in collo,
Patienter subiit,

7 b. Fidem a sancto accepit
Iosias, tenere coepit,
Morte sancta obiit.

8 a. En, Lupa credit regina,
Operatur vir divina
Virtute apostoli.

8 b. Ceterorum multi credunt,
Baptizantur, mox recedunt
A fraude diaboli.

9 a. Iam nos cum beatis vere
Miserere, nos tuere
Cum sanctis in gloria.

9 b. Tecum et iustis gaudere
Da, in aevum permanere
In beata curia.

Miss ms. Strigoniense saec. 15. Cod. Capit. Strigonien. Mss. I 20 — 2a, 2 Filium Zebedaei. — 3b, 2 Vini Dei. — 4a, 1 Modum. — 4b, 2 via trina. — 5a, 1 Votus in. — 6a, 1 Ut. — 7b, 2 Iosia. — 7b, 3 sancti. — 8b, 2 non recedunt. — 9b, 1 Tecum et cum iustis. — 9b, 2 Da fehlt; In sum permanere. — Acrostichon: Frater Matheus fecit.

250. De sancto Iacobo.

1 a. Maior nulla caritas
potest haberi, quam
animam
pro amicis dare,

1 b. Olim quam cunctis sanctis
praedixere fore
culturam
caelesti patria.

2 a. Hanc docuit Iacobus,
sanctus apostolus,
Dominum praedicando
cunctis gentibus.

2 b. Et complevit opere
magno in Hermogene,
cum ad eum remisit
nequam daemones.

3 a. Vinctus quoque ducitur
iubens sanctum
Dei vincere,

3 b.' Sed a Phileto solvitur
nec audet
liber pergere.

4 a. O sancte apostole,
qui tantum erga proximum
habuisti caritatem,

4 b. Ut ligatum solveres
et solutum ire semper
praeciperes, ubi vellet.

5 a. Ut summa gaudia,
rogamus, [in] via
det nobis sapientia,

5 b. Et cum laetitia
fidelium turma
(con)gaudeat in poli pinna,

6. In qua fiunt protinus,
quaecunque dicit Dominus.

Brev. Caesaraugustanum imp. Venetiis. 1496. — 1b, 3 culturam perfectius. — 3a, 3 Lies vincire oder vinciri? —

251. De sancto Iacobo.

1 a. Aeterno regi cantemus
dulcia cantica

1 b. Caelestis regni supera
regenti sedilia.

2 a. Rerum quem cunctarum
trino numine
pressa tremit
subdita machina.

2 b. Nigra sed formosa
huic coniubilet
ecclesia,
Sion filia.

3 a. Quae sponsum quaeritans
fessa reperit
pascentem
inter sacra
rosarum lilia,

3 b. Cui sponsus: propera,
sponsa, sint nobis
oscula
intra horti
dulcis aromata.

4 a. Contra: dilecte,
floret vinea nostra,
sum ego ferax
pacifico vinea.

4 b. Illic custodum
tuo ponantur nutu
divina iussa
servantium milia.

5 a. Caterva iam nunc insona
divina
Christo modulamina,
qui suam praefulgida
ecclesiam
ditat custodia.

5 b. Corusca cuius lampada
exstant, en,
Iacobi merita
patris de navicula
vocati
voce dominica.

6a. Inclitus apostolica
est sublimatus cathedra,

6b. Rutilat eius doctrina
septena et ecclesia.

7a. Cuius sanctitas inclita,
vita miranda
fax est ardentissima,

7b. Caelo hodie fervida
quem machaera
misit Herodiana.

8a. Et comptum laurea
laetum sumpsit
phalanx caelica,

8b. Suscepit lucida
cohors quoque
senatoria.

9a. Ubi plaudunt angelica
sonoris concentibus
dulciter agmina
voceque clamant uranica:

9b. Tibi, Christe, sit gloria,
mundi cuncta
cluens per climata,
spes sanctorum unica.

10a. Coetui quorum
nos famulos
clementia
divina socia,

10b. Supplices sancti
et Iacobi
ad aethera
precibus sublevа.

11. Amen laeta
tripudians
persona chorea.

Trop. ms. Benedictinum saec. 12. Cod. Capit. Oscen. s. n. — 3b, 2 sunt. — 5b, 5 vocatus. — 9a, 2 sind zwei, 9a, 4 zwei Silben zu viel.

252. De sancto Ianuario.

1a. Christum laude celebri
sexus et aetas
invisibilem
omnis canat,

1b. Hanc qui dieculam
nobis septenis
fecit testibus
celebrandam.

2a. Quorum primus
electus Dei
Ianuarius
est pontifex.

2b. Angelico
in vultu semper
Deo serviens
emicuit.

3a. Hic poenas
sustinuit patiens

Sub principe
saevo Diocletiano
pro Christi
nomine plurimas,
ut hostis cruenti fauces
immunis
evaderet rabidas.

3b. Libamen
cum sperneret idolis

Christi patris
athleta invictissimus
offerre,
carcerali poena
afficit insanus iudex
atrociter
martyrem Domini.

4 a. Mox inde ignito
traditus furno
ex Domini iussis et
sanus exiit.

4 b. His praeses agnitis
perfurens ira
iussit nervos scindere
militi Dei.

5 a. Post haec ad fidem Dei
incredulos
convertit populos
Timotheo oculos
reddit et claros.

5 b. Christus, volens martyri
certaminis
finem imponere,
decollari permisit
iunctis sociis.

6 a. Conregnant
nunc incliti martyres
in caelis cum Christo
Domino et eius
cunctis angelis.

6 b. O pie
Ianuari, precibus
nos Deo sedulis
commenda cum piis
tuis sociis.

Trop. ms. Augiense saec. 10. Cod. Bambergen. Ed V 9. A. — Trop. ms. Rhenoviense saec. 11. Cod. Turicen. Rhen. 132. B. — 3 a, 5 Christo A. — 3 b, 6 poena fehlt B; dafür über der Zeile iussit. — 5 a, 5 reddidit B. — 5 b, 1 martyris B. — Melodie: Dies sanctificatus. — Vgl. Rom. Forsch. IV, 506 u. f.

253. In Natali Innocentum.

1 a. Alma fulgent omni mundo
Christi natalitia;

1 b. Bella cessant, quia pacis
nuntiantur gaudia.

2 a. Caeli Deum arta stringit
praesaepis angustia,

2 b. Decus nostrum redemptoris
reparat militia.

3 a. Exardescit contra illam
Herodis insania

3 b. Frustra verens, ne amittat
quassa regni solia.

4 a. Gestit ergo scire, quonam
lateat infantia,

4 b. Huius ei metus crebra
ingerens suspiria.

5 a. Inquirensque, nati regis
ubi sint palatia,

5 b. Kara Christo discit esse
Bethlehem dotalia.

6 a. Leto dare immortalem
Vitae parat largitorem
Maxima dementia.

6 b. Morti cedit recens natus
A parentibus delatus
In Aegypti munia.

7 a. Nec a magis se delusum
Rex iniquus fert inultum
Furens ex invidia;

7 b. Omnes parvos iubet caedi,
Quotquot intra sunt reperti
Bethlehem confinia.

8 a. Praeciduntur abque noxa
A bimatu atque infra
Dextera sicaria,

8 b. Qui vix vita fruebantur
Necdum mortis merebantur
Fera tam dispendia.

9a. Xristi testes non loquendo,
Hunc praecedunt moriendo
Caeli ad fastigia.

9b. Ymnum ergo praesens turba
Dulci canat symphonia
Tanta pro laetitia,

10a. Culpa poscens ut deleta
Pura innocentia

10b. Innocentum praestet nobis
Vera Christus gaudia.

Trop. ms. Benedictin. saec. 12. Cod. Capit. Oscen. s. n. — 3a, 1 illam contra. — 7b, 1 Parvos iubet omnes. — 8a, 1 Trucidantur.

254. De Innocentibus.

1a. Urbis novae Hierusalem
Laudem dicat specialem
Chorus in ecclesia;

1b. Huius urbis est fundator,
Innocentum coronator,
Qui regit caelestia.

2a. Hoc caeleste fundamentum
Semper tendit ad augmentum
Fundatoris gratia.

2b. Quam praeclari sunt lapilli,
Quibus constat domus illi,
Qui continet omnia!

3a. Nova castra
Super astra
Rachelis in gremio

3b. Voce clara
De sub ara
Canunt Dei filio.

4a. Qui dignatus incarnari
Innocentes coronari
Voluit martyrio;

4b. Quos Herodes trucidavit,
Christus natus sulimavit
In caelesti solio.

5a. Christus iacens vili thoro
Innocentes caeli choro
Sociat in gloria;

5b. Ex praesaepe rex caelorum
Turbas transfert puerorum
Ad caeli palatia.

6a. Orto mundi novo duce
Subtrahuntur ab hac luce
Herodis insania;

6b. Sanguinis effusione
Christum laudant, non sermone,
Martyrum tot milia.

7a. Ante neci sunt addicti,
Quam ullius sint delicti
Polluti contagio;

7b. Morte vitam sunt adepti
Ac de mundi sunt erepti
Liberi naufragio.

8a. Quam felices
Genetrices
Puerorum talium,

8b. Qui per mortem
Sumunt sortem
Supernorum civium!

9a. Horum, Christe, chorus iste
Iungatur consortio,

9b. „Sanctus, Sanctus“ qui depromunt
Nato Dei filio.

10a. Qui post caedem
Super sedem
Collocantur gloriae,

10b. Assistentes,
Congaudentes
Faciant in requie.

Cod. Capit. Illerden. 8. saec. 13. in. — Mit Neumen.

255. De sancto Iohanne B.

1 a. Creatarum rector rerum,
Cuius verbum constat verum,
Inquit „Inter mulierum
Natos nullus oritur

1 b. Maior magno praecursore,“
Cuius chorus hic canore
Pangens plaudit servos ore,
Quo Christus extollitur.

2 a. Praeco potens et propheta,
Laudis cuius non est meta,
Vox clamantis est, athleta
Constans esse creditur.

2 b. In deserto vitam duxit,
Vitae viam nos instruxit,
Per quam vera lux illuxit
Et caligo laeditur.

3 a. Vinum vitat et siceram,
Lympham parce potat meram,
Mel, locustas est et veram
Docet paenitentiam.

3 b. Vestis dura carnem domat,
Quo mens pura plus aromat,
Praesens coetus hic depromat
Melod(ia)e sequentiam.

4 a. Miles regem baptizavit,
Qui nos a peccatis lavit,
Quem praedicens demonstravit
Agnum sine macula.

4 b. Te rogamus, o baptista,
Verae vitae dogmatista,
Sis pro nobis agonista
Delens mortis iacula.

Miss. ms. Lincolniense saec. 15. Cod. Londinen. Add. 11 414.

256. In Decollatione s. Iohannis Bapt.

1 a. Ecclesia
devota
inclita
concinat cantica,

1 b. Sacra quia
rutilant
nunc festa
per orbis spatia.

2 a. Laeta dies instat
et magna,
gaudeat cuncta
dominica caterva,

2 b. Quia de Iohanne
Baptista
iam nunc intonant
praeconia dulcia.

3 a. Cuius martyrii
gloria
claret maxima
laude pia
hac in aula
prodita,

3 b. De qua praeconia
inclita
Christum Dominum
laudantia
per saecula
sunt orta.

4 a. Patri virtute prima
reddidit famina,
loca postea
petit eremitica.

4 b. Illic inter spelaea
arta cluens vita
carni tegmina
circumdat aspera.

5 a. Arva planabat devia
voce conclamans prophetica,
baptizabat corpora,
remedia
praedicans futura.

5 b. Monstrabat Christum interea,
cuius clara rutilant dona,
quibus aeternae vitae
consequimur
magna praemia.

6 a. Baptismi sacra
perfudit unda
lavantem crimina;

6 b. Testimonia
de caelo data
prodit in saecula.

7 a. Tanta post magna
merita
sumit almam
capitis sententiam.

7 b. Cuius exempla
secuta
quam beata
sanctorum sunt agmina!

8 a. Aeterna gloria
laureatus regnat
in aethra,

8 b. Omnium merita
qui transscendit summa
gratia.

9 a. Hic itaque magnifica
sublimatus est doxa
supra altithrona
sedilia
in caeli curia,

9 b. Qua reboant sublimia
trinitatem
cernentia
in gloria
aeterna agmina.

10 a. Omnia mala perpetrata
ac futura avertat
baptista

10 b. Et bona sanctus prece summa
impetret aeterne
. . . . .

Trop. ms. Benedictinum saec. 12. Cod. Capit. Oscen. s. n. — 5 b, 3 quis. — 8 a, 3 aethera. — 9 b, 2 und 3 fehlen je zwei Silben am Verse. — 10 b, 3 ff. fehlen.

257. In Decollatione s. Iohannis B.

1 a. In laude summi verbi
Dei praeconis
multis
ad praesens notantis

1 b. Harmoniae sacra plebis
festa colentis
dignis
sonent tripudiis.

2 a. Hic impiae vesaniae
Herodis
regis affectat
dirimi crimina,

2 b. Quae perpetrat continuo
incestus
sui germani
coniuge Philippi.

3 a. Id furens haec bellua
cognoscens eum
odio habuit

3 b. Incitat ac Lydiam,
regna promissa
penitus renuat.

4 a. Solum sacri capitis
particeps mereretur,
fervens suadet meretrix.

4 b. Haec libens satisfaciens
matri furenti cupit
lance sibi donari.

5 a. Quem rex impius
plecti iussit protinus;

5 b. Caput ipsius
lictor adfert ocius.

6 a. Hunc quaesumus,
ut cunctis populis
in fonte sacro tinctis
fautor exstet celebris,

6 b. Ne scelere
in tanto dediti
fiant, sed sacris donis
charismatum praediti,

7. Ut in perennibus
mereantur consortes
fieri ipsius.

Cod. Vatican. Palatin. (ol. Laurissen.) 833. add. saec. 10. — Ohne Titelangabe. — 3 b, 1 ludiam Hs. — 6 a, 4 exsistat Hs.

258. De s. Iohanne ante Portam Latinam.

1 a. Iucundetur omnis aetas
Summo regi pangens laetas
Odas in tripudio.

1 b. Virginalis det conventus
Evangelistae concentus
Iohanni cum gaudio;

1 c. Virginali voce gaudent,
Qui virginibus congaudent
In poli palatio.

2 a. Ob amorem spiritalem
Sprevit copulam carnalem,
Quamvis sit difficile.

2 b. Iam cognovit Christo iungi
Magis quam rosa perfungi
Fore sibi utile.

3 a. Stellam maris igitur,
Ex qua mundo nascitur
Spes misericordiae,

3 b. Custodire meruit,
Dum in cruce praebuit
Latus sol iustitiae.

4 a. Postquam virginis lucerna
Se recepit ad superna
Corpore, quo splenduit,

4 b. A nefandis multa dira
Passus est pro fide mira,
Quam servari docuit.

5 a. Ex edicto Romae tractus
Undam Palladis est nactus
Ferventis in dolio;

5 b. Udas vas minas praetendit,
Hunc integritas defendit
Carnis a supplicio.

6 a. Propter sacramenta verbi
Illum principis acerbi
Damnat relegatio;

6 b. Sed perempto fine vano
Principe Domitiano
Redit ab exsilio.

7 a. Per hunc Christus multa signa
Postmodum favore digna
Dat sana colentibus,

7 b. Ut sic error evanescat
Priscus, et corona crescat
Illum confitentibus.

8 a. Saxa gaudent,
Quod sic audent
Vim gemmarum
Et earum
Obtinere pretium.

8 b. Auri quidem
Nuper idem
Indumentum
Per momentum
Confert virgis frondium.

9a. Piae plebis in augmenta
Unit gemmarum fragmenta
Prece coram populo.

9b. Drusiana revocata,
Quae concesserat in fata,
Est per hunc a tumulo.

10a. A mucrone mortis ictum
Natum manibus ad dictum
Viduae restituit.

10b. Bibens letiferum haustum
Ante duobus infaustum
Illaesus apparuit.

11a. Morti veneno damnatis
Tulit vitae reparatis
Nodum incredulitatis
Idolorum praesuli.

11b. Unde plures ex paganis
Glomerati christianis
Fletibus cotidianis
Fiunt Christi servuli.

12a. Iam per omnes fines mundi
Sint fideles laetabundi,
Summi, medii, profundi,
Huius laudum nectare.

12b. Has, Iohannes, noster chorus
Odas laetus et canorus,
Ut sis illi tutor magnus,
Clangit pio pectore.

13a. Ergo, vox spiritus sancti,
Qui genitum generanti
Docuisti coaequalem
Atque consubstantialem,
Quod est luce clarius,

13b. Auge nobis veram fidem
Et in bono fac nos idem,
Ut per hanc coniunctionem
Paradisi mansionem
Reddat Dei filius.

Miss. Caesaraugustanum imp. Caesaraugustae 1485. A. — Miss. Caesaraugustanum imp. Caesaraugustae 1498. B. — 3a, 1 Stella AB. — 3b, 1 Custodiri. — 5b, 1 Odas AB; l. Edax? — 7b, 1 Et AB. — 11a, 3 Nondum AB. — 12b, 3 sit B.

259. De ss. Iohanne et Paulo.

1. Laudes

2a. Omnis sexus et aetas
totis viribus canat
Deo maximo Sabaoth,

2b. In cuius catholica
fide firmiter fixi
triumphaverunt hodie

3a. Agonistae fortissimi,
sanctus Iohannes
et Paulus, milites
incliti.

3b. Cum maxima constantia
Deo haerentes
poenas maluerant
corporis

4a. Noxias
quam delicias
nequam Iuliani,
regis apostatae.

4b. Tunc idem rex,
peior pessimo,
misit testes Christi
tormentis affici.

5a. At illi spe gaudentes
ultro se
impenderunt
tyrannorum manibus,

5b. Cum diis noluissent
pluribus
immolare
neque tus incendere.

6 a. Unicum Dominum
fatentes colere

6 b. Nullique alio
incensa ponere.

7 a. Semet ipsos
viventem hostiam
nobili cum triumpho
obtulerunt Domino.

7 b. Nunc in caelis
assistunt fulgentes
quasi sol intermixti
angelorum coetibus.

8. Vos, sancti martyres,
pro fidelibus cunctis
Deum precamini.

Trop. ms. Augiense saec. 10. Cod. Bambergen. Ed V 9. — 6 a, 1 Unum. — Melodie: Mirabilis.

260. De sancto Ioseph.

1 a. Benedictus
es, Ioseph, fili Heli,
qui dignus
in terra vocari
inventus es Dei pater.

1 b. Tu praeclarus
mundi Hesper vocaris,
qui solem
iustitiae pascis,
a quo illuminaris.

2 a. Te Deus noster,
ut Dei pater
fieres
et ipse frater,
cuius eras filius,

2 b. Sanctificavit,
sanctum servavit
et mittens
sic nuntiavit:
Ioseph, fili David,

3. Mariam, tuam coniugem,
timere noli accipere
plenam filio Dei.

4 a. Per illud
arcanum prolatum
et tuum
assensum gratum
est per te
verbum absconsum,
quo videntur omnia.

4 b. Nunc, pater,
exora Iesum
ut nostrum
tollat peccatum
et regnum
det nobis paratum
in caelesti patria.

Miss. Petragoricense imp. Petragoricae 1525.

261. De sancto Ioseph.

1 a. Gaude, Ioseph, fili David,
Per florentem virgulam
Tibi Deus desponsavit
Mariam virgunculam,
In qua sibi praeparavit
Carnis nostrae copulam.

1 b. Gaude, tibi desponsatam
Per angelum monitus
Non relinquens, gravidatam
Videns hanc divinitus,
Credis Deo consecratam
Dono sancti spiritus.

2 a. Gaude, quod de Gallilaea
Bethlehem progrederis,
Processurus sic de ea
Praegnante curam geris,
Donec matre virginea
Christum natum reperis.

2 b. Gaude, natum adorasti
Angelis canentibus,
Fusa luce observasti
Facta a pastoribus
A tribusque conspectasti
Tria dona regibus.

3 a. Gaude, templo praesentasti
Circumciscum puerum,
Cum matre considerasti
Mirans cruorem tenerum,
Simeonisque notasti
Gladium tam asperum.

3 b. Gaude, fugam te inire
Ad Aegyptum celere
Iubet angelus, ut irae
Cedas regis propere
Herodis, post hoc redire
In Nazareth prospere.

4 a. Gaude, quia quem quaesisti
Duodennem filium,
Hunc in templo invenisti
Tui cordis gaudium,
De quo prius doluisti
Sic amisso nimium.

4 b. Eia, quanto te dotavit
Deus privilegio!
Te custodem deputavit
Mariae cum filio
Teque summe exaltavit
In caelorum solio.

5 a. Nobis ergo, pater bone,
Quaesumus suppliciter,
Semper nunc et in agone
Succurre fideliter,
Ut tecum caeli coronae
Iungamur feliciter.

5 b. Iesu, nato salvatori
Ex Maria virgine,
Laus et eius genitori
Sit cum sacro flamine,
Qui nos dulci nutritori
Iungat in cacumine.

Miss. ms. S. Mariae Magdalenae saec. 15. Cod. Wratislav. Civic. M 1150. A. — Miss. Wratislaviense imp. Cracoviae 1505. B. — 1 a, 2 florem virgulam AB. — 2 a, 1 Gaude quae B. — 2 a, 4 Praegnante te AB. — 2 a, 5 Donec mater AB. — 3 a, 4 Mira crura tenerum AB; cruorem zweisilbig? — 3 a, 6 tam fehlt. — 4 a, 2 Duo dierum AB.

262. De ss. Iusta et Rufina.

1 a. Exsultemus congaudentes
Concordi melodia,

1 b. Ad natale consurgentes
Iustae cum Rufinia.

2 a. Quae, cum essent constitutae
Sub adulescentia,

2 b. Moribus erant imbutae
Fugientes vitia.

3 a. Immunes et alienae
Carnis immunditia,

3 b. Divina virtute plenae
Pollebant munditia.

4 a. In paupertate
Tamquam nihilum habentes
Possidebant omnia,

4 b. Deo dicatae
Curam domus disponentes
Magna providentia

5 a. Nunquam vacabant otio
Feminae sanctissimae,
Mos erat in mercando
Vascula fictilia,

5 b. Istoque mercimonio
Cum egenis maxime
Dividebant ministrando
Sua victualia.

6 a. Instantes orationi
Sinceris animis
Atque contemplationi
Vota solvunt mente pura.

6 b. Tempora iam propinquabant
Sui certaminis,
Ad quod sponte properabant
Terrenorum dempta cura.

7 a. Suscitat commotionem
Idolum, quod Salanchonem
Turba vocat impia;

7 b. Zabulus latens in eo,
Qui colebatur pro Deo,
Fregit mercimonia.

8 a. Sanctae virgines commotae,
Non damno sed fide motae,
Fecerunt similia:

8 b. Monstrum illud confregerunt
Et ad terram prostraverunt
Ferventes audacia.

9 a. Praeses Diogenianus
Eas in custodia
Mitti iussit ut profanus
Dicens: sacrilegia

9 b. Contra deos commisisse
Pro tanta iniuria
Reasque morte fuisse
Nulla data venia.

10 a. Iusta quidem blandimentis
Nec inducta nec tormentis
Post multa supplicia

10 b. Deo patri commendavit
Spiritum et exspiravit
Migrans ad caelestia.

11 a. Inclusa mansit Rufina,
Virtute fulta divina,
Vallata constantia,

11 b. Diris verberata loris,
Cervice fracta sororis
Sequitur vestigia.

12 a. Sedes Caesaraugustana
Glorificet Dominum
Voce clara,

12 b. Namque metropolitana
Festis harum virginum
Fulsit ara.

Miss. Caesaraugustanum imp. Caesaraugustae 1485. A. — Brev. Caesaraugustanum imp. Caesaraugustae 1496. B. — Miss. Caesaraugustanum imp. Caesaraugustae 1498. C. — 1 b, 1 natalem A. — 1 b, 2 Rufina B. — 5 a, 1 vacabunt B. — 6 a, 3 Et ABC. — 6 b, 1 appropinquabant B. — 10 b, 2 spiravit B.

263. De sancta Katharina.

1 a. Summo regi iubilemus
dulci cum psallentio;

1 b. Katharina in hac die
nupsit Dei filio.

2 a. Trucidantis sprevit minas
freta Christi dextera,

2 b. Propter fidem salvatoris
dira tulit verbera.

3 a. Saevit hostis, ut negaret
Christum Dei filium,

3 b. Laniari membra iubet
usque ad exitium.

4a. Argumenta tormentorum
inquirit et genera,

4b. Nequit flecti virgo sacra
spe tendens ad supera.

5a. Ut granum tritici
teritur

5b. Nec de verberibus
queritur.

6a. Flagrat hinc et saevit hostis,
blandimentis utitur,

6b. Sed nec ita virgo verax
ad negandum ducitur.

7a. Vapulat haec graviter,

7b. Sustinet viriliter.

8a. Spernit ictus ferientum
laetatur conviciis,

8b. Quidquid suffert propter Christum,
pensat pro divitiis.

9a. In hac die Katharina
coronari meruit

9b. Crucem tollens, Christum sequens,
sicut ipse docuit.

10a. Sol in die, luna nocte
non hanc uret amplius,

10b. Neque luctus neque clamor
continget ulterius.

11a. Poscat ergo salvatorem
suis sanctis precibus,

11b. Ut cum illa collocemur
in supernis sedibus.

Antiph. ms. Canonicorum S. Augustini Italic. saec. 14. Cod. Rossian. IX 299. — 3b, 2 excitium. — 6b, 2 dicitur. — 8a, 2 laetatur cum vitiis. — 10b, 2 contiget.

264. De sancta Katharina.

1a. Laudes Deo persolvamus
Et in ipso gaudeamus,
Qui creavit omnia;

1b. Alternando concrepemus,
Concrepando decantemus
Virginis magnalia.

2a. Virgo sancta Katharina
Regali progenie
Fulget orta,
Cui porta
Caeli patet hodie.

2b. Quae dum vixit in hoc mundo
Legibus iustitiae,
Se submisit,
Cum derisit
Cultum idolatriae.

3a. Nec metuit minas mortis,
Dum tyrannum arguit,
Sed secura
Virgo pura
Tormenta sustinuit.

3b. Quae devictis rhetoribus
Carceris custodia
Detruditur,
Sed fruitur
Angelorum curia.

4a. Virgis caesa
Neque laesa
Per tormenta
Sunt cruenta
Membra nimis tenera;

4b. Tenta fastu
Sine pastu
Impinguatur,
Cum turbatur
Caesaris mens misera.

5 a. Ut rotarum
Diversarum
Plebis nece
Sua prece
Dissipatur machina.

5 b. Quod precatur,
Illi datur,
Capitali
Post finali
Plectitur sententia.

6 a. Sexta die coronatur,
In qua Christus exaltatur
Ad se trahens omnia,

6 b. Ut eadem sine mora
Ferrum lictor mergit hora
Diei tunc tertia.

7 a. Sponsa sponso copulatur
Miro sic consortio,
Quod amborum
Iungit thorum
Terminata passio.

7 b. Sponsi laeva mundo tenta
Virginis sub capite
Modo dextra
Sub et extra
Sponsam ornat inclite.

8 a. Sponsa sibi coronatur
Rosis atque liliis
Rubicunda,
Tota munda,
Castis casta brachiis.

8 b. Contemplantur hanc beatam
Ierusalem filiae
Concinentes
Et stupentes
Virginis in specie.

9 a. Cuius corpus pretiosum
Ad sepulcrum gloriosum
Defertur ab angelis,

9 b. Et Sinai mons ditatur
Hoc thesauro, quo frustratur
Urbs cruenta funeris.

10 a. Ibi tumba contra morem
Fundit olei liquorem
Sanans infirmantia.

10 b. Vita, finis, mira signa
Sat testantur, quam sit digna
Dies haec memoria.

11 a. Fulget dies haec praeclara,
In qua virgo Deo cara
Triumphat in gloria.

11 b. Katharina, sacra virgo,
Nos in huius mundi pyrgo
Christo reconcilia,

12. Gloriemur et laetemur
Tecum ut in gloria.

Miss. Caesaraugustanum imp. Caesaraugustae 1485. A. — Miss. Caesaraugustanum imp. Caesaraugustae 1498 B. — 11 b, 2 mundi vite AB.

265. De sancto Laurentio.

1 a. Laurentium venerari
Debet, quisque laureari
Vult caelesti laurea;

1 b. Qui pro dicta veritate
A tyrannis est in crate
Coassatus ferrea.

2 a. Hic, dum Sixtus ducebatur
Ad mortem, hunc sequebatur
Avidus martyrii.

2 b. Tandem laetus accusatur
Pro thesauris et ligatur
De mandato Decii.

3 a. Extorquere quod intendit,
In pauperes iam expendit
Beatus Laurentius.

3 b. In carcere baptizatur
Lucilus, et illustratur
Intus et exterius.

4 a. Hippolytum baptizavit,
Baptizato demonstravit
Choros triumphantium.

4 b. Ad tormenta revocavit,
Nudum dire fustigavit
Decius Laurentium.

5 a. Tunc Romano revelatur
Christus, a quo tergebatur
Sancti cruor profluens;

5 b. Qui mox tentus decollatur,
Martyrio decoratur
Diffiteri renuens.

6 a. Laurentius iam assatur,
A quo Caesar invitatur
Ad assati latera;

6 b. Satis, inquit, est assatum
Iam hoc ede praeparatum,
Pars gyretur altera.

7 a. Tota nocte sic duravit
Supra cratem, exspiravit
Migrans ad caelestia.

7 b. Cuius intercessione
Fortes in confessione
Stemus digni gloria.

Miss. Auulense imp. Salamanticae 1510.

266. De sancto Laurentio.

1 a. Gaudet orbis, plebs fidelis
Laudet Dominum de caelis
In sancto Laurentio;

1 b. Quem Iesus manifestavit
Et in Roma sublimavit
Archidiaconio.

2 a. Hic thesauros dispensavit
Per egenos, quos locavit
In caeli aerario.

2 b. Caecos hic illuminavit,
Nomen Christi praedicavit
Sub tyranno Decio.

3 a. Scorpionibus, flagellis
Fractus carne luet pellis,
Passus famem, vincula.

3 b. Exquisitum genus mortis
Suffert laetus pugil fortis
Igne sub craticula.

4 a. „Gyra partem, quam cremasti,
Et manduca, quam assasti"
Dixit sanctus Decio;

4 b. „Portas caeli [iam] intravi,
Iam complector, quem amavi,
Iesum, quem conspicio."

5 a. Sic exsultans et insultans,
Minas frangens, poenas multans,
Intrat caeli gaudia.

5 b. Omnes ergo deprecemur,
Ut cum Christo iucundemur
In caelesti gloria.

Brev. Oscense et Iaccense imp. Caesaraugustae 1505. — Aufschrift: „Prosa".

267. De sancto Laurentio.

1 a. Gaudet Hispania
Psallens praeconia
Sancti Laurentii.

1 b. Hispanus genere,
Praepollens munere,
Consors Vincentii.

2 a. Hic urbem visitat,
Sub Sixto militat
Archidiaconus,

2 b. . . . .
. . . .
. . . .

3 a. Thesauros erogat,
Sixtum interrogat:
Heu, quo progrederis?

3 b. Respondet: praevium
Post diem tertium
Me, fili, sequeris.

4 a. Ardens craticula
Hunc sine macula
Non potest vincere.

4 b. Caesar confunditur,
Cum sibi dicitur
Assatum edere.

5 a. Custos Hippolytus
Christi neophytus
Statim efficitur.

5 b. Cirica vidua
Peste continua
Per hunc eripitur.

6 a. Romanus hominem
Tergentem sanguinem
Videt cum linteo;

6 b. Tunc clamat, cursitat,
Baptismum clamitat,
Aquam fert urceo.

7 a. Visum Crescentius
Recepit sobrius
Vico Canario;

7 b. Aurum distribuit
Pedesque abluit
Fratrum cum gaudio.

8 a. Catastam ligneam
Cratemque ferream
Vincit Laurentius;

8 b. Plumbatas laminas,
Ungues spernit, minas,
Quas fecit Decius.

9 a. Assatur, teritur,
In prunis uritur
Pro Christi nomine;

9 b. Tormenta tolerat,
Duci improperat,
Repletur flamine.

10 a. Haec fortis pertulit,
Se ipsum obtulit
In sacrificio.

10 b. Iustinus rapuit
Corpus et posuit
In coemeterio.

11 a. Martyr egregie,
Sidus Hispaniae,
Pro nobis supplica,

11 b. Ut magna curia
Sit nobis socia
Turba angelica.

Miss. ms. Valentinum anni 1417. Cod. Capit. Valentin. s. n. A. — Miss. ms. Valentinum saec. 15. Cod. Capit. Valentin. s. n. B. — Miss. ms. Valentinum saec. 15. Cod. Capit. Valentin. s. n. C.

268. De sancto Leonhardo.

1. In laude
Christi congaude,
Caterva christiana.

2 a. In Leonardi festo
Nobis, Deus, adesto
Et dare
Dignare
Corda pura.

2 b. Fama fraglat ut nardus,
Ut leo Leonardus
Vir fortis
Ac mortis
Pellens dura.

3 a. Artatis
Est satis
Pius vir pietatis,
Compeditis
Et afflictis
Adest mitis,
Emancipat nexos
Valenti dextra.

3 b. Est bonus
Patronus,
Ut ferri pendens onus
Attestatur,
Clamat, fatur:
Hic solatur
Et iuvat oppressos
Intus et extra.

4 a. Ipse Chlodovei
Linquens aulam Dei
Militem sumpsit
Et gessit vitam.

4 b. Patriam et patres
In aula primates
Fugit, ut esset
Israelita.

5 a. Praesulatus
Est oblatus,
Ille cessit,
Non concessit
Malens fructum quam folia.

5 b. Foenum floris
Et honoris
Onus sprevit,
Rem complevit
Fugiens . . . . .

6 a. Iesu Christi
Ac magistri
Resculpens
Remigii vestigia

6 b. Christum novit
Et refovit
Intentus
Ergastuli custodia.

7 a. Voto fuit rosa,
Sed inter auroram
Confessor albet lilia.

7 b. Effraim effectus
Cinxit fide pectus,
Remansit verbo labia.

8 a. Post diffusa
verbi Dei semina

8 b. Transit sanctus
ad sanctorum agmina.

9 a. Hic solvendi palmam
Praefert saepe claram,
Praedam praefert ut in vita
Potens ita
Post exitum hominem
Ad talia.

9 b. Hic praedonum praedo sanctus
Carceratis solvit planctus,
In auram solvit
Et resolvit
Nexus hemicyclios
Potentia.

10 a. Confessor Leonarde,
Nos, qui sumus mentis tardae,
Malis vinctos evincula,

10 b. Ut multos catenarum
Sic nos a vinclis culparum
Absolve prece sedula,

11. Praestante Dei gratia,
Qui regit unus omnia.

Sequent. ms. Sangallense anni 1507. Cod. Sangallen. (Brander) 546. Ohne Melodie.

269. De sancto Leonhardo.

1 a. Eia, fratres, gaudeamus,
Dum hunc diem honoramus
Debitis obsequiis,

1 b. Leonhardus quo beatus
Est susceptus laureatus
In caeli palatiis.

2 a. Iste sanctus gloriosus
Fuit natus generosus
Ex regum prosapia;

2 b. Eius clari genitores
Erant et inter priores,
Quos habebat Francia.

3 a. Rex illustris Clodovaeus,
Quem praefecit Gallis Deus,
In baptismo tenuit,

3 b. Illum sanctum Remigius,
Archipraesul egregius,
Nutrivit ac docuit.

4 a. Hic in pueritia
Literarum studia
Frequentabat iugiter,

4 b. Relecta cotidie
Commendans memoriae
Retinebat firmiter.

5 a. Recusatis omnibus
Pompis et honoribus
Quasi magno onere,

5 b. Expeditus nexibus
Mundi quasi retibus
Cupit pauper vivere.

6 a. Verbum Dei praedicando,
Corda fera mitigando
Exhortationibus

6 b. Sanitatem aegris dabat
Et oppressos liberabat
Ab infirmitatibus.

7 a. Munus istud et regibus
Impetrabat hic precibus
Datum sibi largiter;

7 b. Carceratos visitabat,
Visitatos liberabat
Hoc exercens iugiter.

8 a. Dum regina aegrotaret
Et in partu laboraret
Facta morti proxima,

8 b. Flebat rex et domestici
Eius et cuncti aulici
Prae magna tristitia;

9 a. Leonhardus transiens
Et clamores audiens,
Sciscitari gestiens
Causam tanti gemitus,

9 b. Iter coeptum deserit
Mali causam et quaerit,
Quod regina sic perit,
Audit mali territus.

10 a. Videns reginam cubantem
Miseratus aegrotantem
Preces fundit Domino;

10 b. Statim praegnans liberatur,
Omnis dolor effugatur
Cunctorum ex animo.

11 a. Rex praesentat pretiosa
Dona satis et formosa,
Sed sunt illi iam perosa
Munera regalia;

11 b. Partem silvae poscit tantum,
Circuivit ipse quantum
Nocte, sic rex placat sanctum
Xenia per talia.

12a. Templo silva decoratur,
Et altare consecratur
Et a multis honoratur
Ob eius magnalia.

12b. Leonharde, serve Dei,
Nos indigni, nimis rei,
Mereamur per te vehi
In caeli palatia.

Miss. Caesaraugustanum imp. Caesaraugustae 1485. A. — Miss. Caesaraugustanum imp. Caesaraugustae 1498. B. — 5a, 3 honore AB. — 7a, 2 hic fehlt AB. — 8b, 1 sq. domestici u. aulici umgestellt AB. — 10b 3 Tantorum examine AB. — Nach 12b, 1 schiebt B ein: Digne famulatus ei.

270. De sancto Lubentio.

1a. Maiestati sit supernae
Laus et honor ab internae
Mentis nostrae iubilo,

1b. Angelorum hierarchias
Quae per ternas tetrarchias
Ornat absque nubilo.

2a. Regna caeli de caverna
Nam conscendit ad superna
Presbyter Lubentius,

2b. Concrepando symphonias
Caelicas et euphonias
Iubilans decentius.

3a. Mire contra Rheni cursum
Cymba ferens corpus sursum
Tendit nutu caelico.

3b. Ad locum praedestinatum,
Ubi corpus tumulatum
Veneratur oppido.

4a. Non latere
Sed patere
Virtus huius
Potest, cuius
Caelum tenet animam.

4b. Nam lucerna,
Quam superna
Vis accendit,
Sursum tendit
Lucendo per gratiam.

5a. Unde sacrae trinitati
Necnon trinae unitati
Vocum modulamina

5b. Supplicantes immolemus
Et ovantes hymnizemus
Iubilosque carmina,

6. Cum electis
Et perfectis
Intra chorum
Angelorum
Ut cantemus Alleluia.

Miss. Trevirense imp. Coloniae 1498. A. — Miss. Trevirense imp. absque (Basileae 1490.) B. — Dem Akrostichon „Marcmannus“ begegneten wir bereits Anal. IV, 185.

271. De sancto Lubentio.

1a. Ad honorem tuum, Christe,
Repraesentet ecclesia,

1b. Quae et quanta martyr iste
Passus fuit crudelia

2a. Sub regina Brunelchide,
Quae habebat daemonia;

2b. Prospice, audi et vide,
Quae sit eius malitia.

3 a. Gaudet damnis alienis
Illius avaritia,

3 b. Divitibus et egenis
Tristis est atque anxia.

4 a. In Francorum proceribus
Infert inimicitias, *
Nobiliores sedibus *
Deponebat et gratia,
Infimis nobilibus *
Dans eorum praedia. *

Hanc beatus Lupentius *
Reprehendens de scelere;

4 b. Iussit servis quantocius
* Sanctum poni in carcere.
*
Memor Dei, non oblitus,
Orationi deditus,
* Dum fuisset in carcere
Positus, Deum colere
* Non cessavit humiliter
Sed orabat fideliter.

5 a. Deus sancto Lupentio
Dixit: esto de praemio
Firmus, notro collegio
Addendus es martyrio.

5 b. Valde laetus efficitur
Et a quibus custoditur,
Dixit dissolutionem
Sui, Dei visionem.

6 a. Vadam, inquit, ad Dominum
Non habens longum terminum.

6 b. Statim custodes carceris
Dicunt reginae et ceteris.

7 a. Hic sanctus, cuius hodie
Celebrantur sollemnia,

7 b. Iam revelata facie
Regem cernit in gloria.

8 a. Illic regina virginum
Transcendens culmen ordinum

8 b. Excuset apud Dominum
Nostrorum lapsus criminum.

9 a. Nos ad sanctorum gloriam
Per ipsius suffragia

9 b. Post praesentem miseriam
Christi perducat gratia.

Miss. Trecense imp. Trecis 1533. — Str. 7 a u. ff. sind der Sequenz Supernae matris gaudia entnommen und unorganisch mit dem vorhergehenden verbunden.

272. De sancta Lucia.

1 a. Lux refulsit actualis,
Toti mundo virtualis,
In effectu nulla talis
Rerum atque nomine.

1 b. Haec Lucia nuncupata
Recte causa dirivata,
Mente, verbo cunctis grata,
Pleno praestat lumine.

2 a. Quam natura sic dotavit
Suis donis et beavit,
Quibus turba rutilavit
Civitatis propriae.

2 b. Cuius vitam intuentes
Vulgo cives amplectentes
Currunt morbo iam medentes
Matris Eutitiae.

3 a. Cum haec templo peroraret,
Claustro lector vocem daret,
Hinc perpendit, ut sanaret
Christus fluxum sanguinis

3 b. Matris suae patientis,
Annis quadris hunc fundentis,
Tam curari cupientis
Arte docti hominis.

4 a. Iam in somnis apparentis
Orans virgo sanae mentis
Vidit vultum adloquentis
Agathae praedulcia.

4 b. Quae confestim nuntiavit,
Quod Lucia postulavit,
Matrem, dicens, liberavit
Tui voti copia.

5 a. Hinc Luciae mitis natae,
Carnis sponso subarrhatae,
Corde tamen Deo datae,
Parens pulsa precibus

5 b. Mundum patris ampliatum,
Quem post dies dabat gratum,
Sponte tulit esse satum
Pauperum in usibus.

6 a. Post haec sponsus dictis favit,
Quibus nutrix eum pavit,
Unde sponsam accusavit
Iudici Paschasio.

6 b. Cum qua diu altercatur,
Praeses victus malignatur,
Iussit spurcus, ut tradatur
Turpi lenocinio.

7 a. Sed, cum multi contrectarent
Fune sanctam, adligarent
Terrae, licet laborarent,
Noys fixit gratia.

7 b. Iudex nequam, furibundus
Magis quaerit ut profundus,
Quibus fudit ut immundus
Olei hanc copia.

8 a. Inde bobus temptaretur,
Multis trahi moreretur,
Pix, resina liqueretur
Eam iussit oleo.

8 b. Quamvis virgo foret pressa,
Numquam tamen his defessa,
Donec ense dire laesa,
Constans fuit adeo.

9 a. Ob hoc tiro catenatus
Per hanc plebi prophetatus
Romae fuit captivatus
Sui iuris meritis.

9 b. Eia, martyr solidata,
Sertis trinis coronata,
Perduc reos ad optata
Lapsis suis debitis.

Miss. Caesaraugustanum imp. Caesaraugustae 1485. A. — Miss. Caesaraugustan. imp. Caesaraugustae 1498. B. — 4 b 1 Qui AB. — 4 b, 3 ducens AB. — 6 b, 1 Cum quamdiu AB. — 9 a, 3 capitatus A. — Der Text bleibt vielfach recht dunkel.

273. De sancto Lucio.

1. Laus creatori
saeculorum cunctorum,
redemptori
omnium iustorum,

2 a. Veniae datori
virtus, magnificentia,

2 b. Cui flectit genu
orbis trina machina.

3 a. Qui sub peccato
conclusos
reparat gratia,

3 b. Nullum dedignans
supernis
miscuit gaudiis.

4 a. Ad supplementum
ordinis lapsi
dragmam quaerit dudum
perditam,

4 b. Sumpsit lucernam,
domo eversa
supernis monstravit
civibus.

5 a. Gaudium
umeris
ovis vecta propriis
tribuit angelis.

5 b. Timotheum
Galliarum
Paulus mittit partibus
luminis baiulum.

6 a. Ubi, quae sunt oves
erraticae,
reddidit aulae
Christi montivagas;
laetetur, exsultet
trina Gallia
de tanta gratia.

6 b. Fonte abluitur
vivifico,
nascitur Christo,
[sed] mundo moritur,
quem Christus iucundo
fovet gremio
patris in solio.

7 a. Surge, Britannia,
soporis longi
depressa ignavia,

7 b. Nuntia Lucio,
quod venit vita,
nocti successit aurora.

8 a. Stans Thimotheus
dat verba vitae,
rex audit anxius
de salute.

8 b. Idola spernens
se fonti vitae
cum suis contulit
sitiens.

9 a. Hinc baiulus
crucis Christi
mundi fluctus
nudus evasit,

9 b. Cum patria
terra linquens
parentes, co-
gnatos, affines.

10 a. Augusta Vindelica
excipit avida
tanti dogma patris
ac regis
relinquens idola.

10 b. O quam felix Curia,
Rhaetiae civitas,
talem se praeconem
habere
gaudens a Domino!

11 a. Mente devota,
tanti pignoris
alumna,
digna concrepa
cantica.

11 b. Mersas qui fonte
feras mitigat
agrestes
hominesque facit
caelestes.

12. Regi regum
nunc laudes canamus,
ut superis
nos iunctos concivibus
regno dignetur suo.

Miss. ms. Sangallense saec. 15. Cod. Sangallen. 337. A. — Sequent. ms. Sangallense anni 1567. Cod. Sangallen. (Brander) 546. B. — 1, 3 redemptori fehlt A. — 2b, 1 sq. flectis orbis genu A. — 3a, 2 conclusus A. — 4a, 3 iam dudum A. — 6a, 1 Ubi quaesivit oves A. - 8b, 2 forte vitae B. — 8b, 4 sciens B. — 9a, 2 Christo B. — 9b, 1 Dum A. — 10a, 1 Augusta Verdolita A; Augusta eum lita B. — 10a, 5 linquens A. — 11b, 1 Mersos A; Mersaque B. - Melodie: Iucunda. — Die Sequenz fehlt bei Daniel V hinter Nr. 207.

274. De sancto Marco.

1. Gaudeant cunctae
partes Europae,

2a. Magis haec nostra,
quam colimus,
Germania;

2b. Laetetur istis
sed maxime
Augia sollemniis,

3a. Quae sanctum suo
evangelistam

3b. Meruit sinu
Marcum fovere.

4a. Quem propheta vidit
futurorum praescius

4b. Quattuor vultuum
animalium unum.

5a. Iohannes
quem virgo
mysteriarches

5b. Caelestium
scripserat
esse leonem.

6a. Celsa quaternorum
columna mundi
hic ceu procerum,

6b. Miracula Christi
scriptitando qui
sparsere orbi.

7a. Salve, o principis
apostolorum tu
amor, Marce,
Alexandriae gloria,

7b. Anni quem tempora
polique climata
monstrant quadra
a primordiis saeculi.

8a. Nunc fortis tropaeum
celebremus athletae,

8b. Quem praesens lux solis
nostris advexit votis.

9a. Vita, mores nostri
eius donentur preci,

9b. Sentiamus suum
ut semper suffragium

10. Cuncti sanctorum coetui.

Trop. ms. Augiense saec. 10. Cod. Bambergen. Ed V 9. — 7b, 1 Anni quos; entweder ist quem zu lesen, oder 7a und 7b sind umzustellen. — Melodie: Iustus ut palma (minor).

275. De sancta Margareta.

1a. Laus tibi, Christe,
fili Dei unigenite,

1b. Cum patre qui regnas
in unitate paracliti.

2a. Quem agnum sequuntur
agmina virginum,
quocunque ierit,

2b. Nomen tuum et patris
in suis frontibus
scriptum habentia.

3a. Inter quas haec virgo candet
virginitatis lilio

3b. Et rubet roseo vultu,
rubicunda martyrio.

4a. Nomen cuius
ab evangelica
tractum est margarita,

4b. Quam inventam
venditis omnibus
emit negotiator.

5a. Haec tua, Christe, speciosa
tecum delectatur
in hortis aromatum;

5b. Haec tuum ingressa thalamum
tuae visionis
gratia iucundatur.

6a. Quam pro nostris excessibus
apud te semper
intercedere poscimus,

6b. Ut mundati criminibus
aeternam mortem
praevenire possimus.

7a. Ut ipsa duce praevia
vestibus in albis
te mereamur sequi
per portam aeternalem,

7b. Ut illuc eius merita
nos levent ad alta,
quos nostra mala trahunt
ad portam infernalem.

8a. Ergo, Christe, rex aeternae
gloriae,
memor in nobis
tuae sis Margaretae,

8b. In cuius iucunditatis
gaudio
caelestis aulae
concinunt symphoniae:

9. Laus tibi, Christe Domine.

Miss. ms. Agriense anni 1394. Cod. Capit. Agrien. U[2] VI 5. — 4a, 2 sq. Tractum est ab evangelica. — 4b, 1 inventa. — 5a, 3 mortis aromatum; aus *in ortis* ist *mortis* verschrieben. — 6b, 3 pervenire. — 9b, 4 symphonia.

276. De sancta Margareta.

1a. Margaretam collaudemus,
Eius festum celebremus,
Laudes Deo personemus
Cum dulci melodia.

1b. Olybrium non expavit,
Diabolum conculcavit
Et tyrannos superavit
Fidei constantia.

2a. Hanc glutire fuit ausa
Fera, cuius ventre clausa
Fuit, sed crux erat causa
Salutis in virgine.

2b. Haec secuta Christi nomen
Christianis fit solamen,
Vitae non amisit omen
Deum sequens lumine.

3a. Caeli cives adfuerunt
Eius morti, condiderunt
Eius corpus et tulerunt
Spiritum in gloria.

3b. Ipsam ergo deprecemur,
Ut in caelis collocemur
Et cum Deo gloriemur
Per eius suffragia.

Miss. Turonense imp. Rotomagi 1493. A. — Miss. Cenomanense imp. Parisiis 1559. B. — 3a, 2 condiverunt A. — Melodie: Verbum bonum.

277. De sancta Margareta.

1a. Gaudet chorus angelorum
In ascensu beatorum
Ad caelestem curiam;

1b. Gaudet illuc transplantatus,
Quod ultra nullam beatus
Accipit iniuriam.

2 a. Huius mundi fame spreta
Epulatur Margareta
In caeli conviviis.

2 b. Iubar aeterni speculi
Spectans laetatur saeculi
Despectis lasciviis.

3 a. Suae pascens haec nutricis
Gregem in campis apricis
Exsufflat Olybrium;

3 b. Spretus ab opilione
Dolet tamquam in agone
Positus ludibrium.

4 a. Mittitur in tenebrosa,
Hostis ubi rabiosa
Destruit consilia.

4 b. Revocatur ad praefectum,
Vitae sprevit haec defectum
Christi per auxilia.

5 a. Mira huius mens puellae,
Quam non fregit vis procellae,
Ut pareret sceleri.

5 b. A tyranno imperatur.
Ut de terra eradatur
Illa morte celeri.

6 a. Huius virgo iussionem
Sprevit, ut sprevit rufonem
Cum mentis constantia.

6 b. Christus ipsam superare
Docuit et exsufflare
Nefas ab infantia.

7 a. Petit virgo moritura,
Sit maestorum Christo cura
Ipsam invocantium;

7 b. Quod sint eius preces ratae,
Ferunt voces sursum natae
Ad aures astantium.

8 a. O beata Margareta,
Posce, Christi nos ut laeta
Subsequatur gratia.

8 b. Huius, Christe, intercessu
Nos mundatos ab excessu
Tuo vultu satia.

Grad. ms. Montis S. Mariae saec. 13/14. Cod. Guelf. 542 (Helm. 502). — 2a, 2 Epuletur. — 5 b, 2 e terra deradatur.

278. De sancta Margareta.

1 a. Veneretur unitas,
Collaudetur trinitas
Pari reverentia,

1 b. Deus trinus in personis,
Mirae tamen rationis
Unus in essentia.

2 a. Qui caelestis gloriae
Margaretam hodie
Duxit ad palatium;

2 b. In tormentis virgini
Paranymphus Domini
Praebuit solacium.

3 a. Vana mundi respuit,
Christum solum coluit
Virgo prudentissima;

3 b. Signis cum virtutibus
Ac diversis laudibus
Claruit sanctissima.

4 a. Ista virgo stabilis
Et nunquam mutabilis
Ligavit daemonium.

4 b. Casta mori voluit,
Hinc tyrannus doluit,
Sprevit matrimonium.

5 a. Virgo benignissima,
Virgoque dulcissima,
Vernans quasi lilium,

5 b. Iugiter pro populo
Degenti (iam) in saeculo
Roga Dei filium.

6. Amen dicant omnia.

Miss. Trevirense imp. Coloniae 1498. A. — Miss. Trevirense imp. absq. (Basileae 1490). B. — Melodie wohl: Veni sante spiritus.

279. De s. Maria Magdalena.

1 a. In caelesti hierarchia
Novi cantus harmonia
Congaudendo resonet;

1 b. Huic concors melodia
Nostri chori pro Maria
Deo laudes intonet.

2 a. Olim quidem vas foetoris
Magdalena, vas odoris
Data est ecclesiae;

2 b. Synagoga vitiorum
Dedicatur templum morum,
Virtutum et gratiae.

3 a. Dum se sentit infici
Ex morbo multiplici
Deo iam defuncta,

3 b. Festinat ad medicum
Ferens aromaticum
Vas, corde compuncta.

4 a. In fervore sanctae spei
Domum intrat pharisaei
Plorans inter epulas;

4 b. Christi pedes ungit, tergit,
Mysteriis mox extergit
Mentis eius maculas.

5 a. Flavit auster et fugavit
Aquilonem, dum purgavit
Septem eius vitia;

5 b. Ubi nefas inundavit,
Ibi superabundavit
Multiformis gratia.

6 a. Patri nonaginta novem
Derelictis Christus ovem
Cum dragma restituit.

6 b. Terra siccae vastitatis
Hortus mirae voluptatis
Hodie refloruit.

7 a. O quam felix femina,
Quam post tot discrimina
Amor sic incendit;

7 b. Cui primum prae ceteris
Revertens ab inferis
Se Christus ostendit.

8 a. Fletus, fusum ter unguentum
Probant ignem violentum
Penetrantem intima.

8 b. Spernens omne blandimentum
Non reliquit ad momentum
Christum eius anima.

9 a. Non es, mater, spe fraudata,
Quae nunc gaudes iam dotata
Cum supernis,

9 b. Ubi hauris, quod sitisti,
Et dilecti tui Christi
Vultum cernis.

10 a. Ergo, dulcis Magdalena,
Per te reis fluat vena
Salutis et veniae.

10 b. Ut post mortem agni cena
Perfruamur in amoena
Beatorum requie.

Miss. Praedicatorum imp. Neapoli 1483. A. — Miss. Lausannense imp. Lausannae 1493. B. — Miss. Lausannense imp. Gebennis 1522. C. — 3 b, 2 fehlt A. — 4 b, 1 pedes figit BC. — 5 b, 1 emundavit BC. — 6 a, 2 Derectus Christus C. — 8 a, 1 Fletus sulsum C. — 8 b, 1 Spernans A. — 9 a, 1 Non est C. — 10 b, 2 Perfruatur A; Fruamur BC. — Vgl. Pellechet, 343. — Melodie: In caelesti hierarchia.

280. De sancta Marina.

1 a. Verbum bonum eructavit
Virgo, quae se consecravit
Regi Christo, quem amavit,
Margarita regia.

1 b. Ista prudens est Marina,
Mari firma stans carina,
Pulchra rosa sine spina,
Margarita regia.

2 a. Dedicata Deo vero
Pulchre pugnat cum austero
Hoste mitis et severo,
Margarita regia.

2 b. Preces spernit eius mille,
Poenas ridet, quas dat ille,
Bonae mentis et tranquillae,
Margarita regia.

3 a. Tenebrosa sistens aede
Visionis hostem foedae
Luscum reddis terens pede,
Margarita regia.

3 b. A dracone post absorpta,
Cruce ventris rupta porta
Prodis inde velut orta
Margarita regia.

Brev. ms. Zamorense saec. 15. Cod. Capit. Zamoren. s. n. — 3b, 3 Prodis idem. — Melodie offenbar: Verbum bonum et suave. — Marina nur andere Namensform statt Margareta.

281. De sancta Martha.

1 a. Ad honorem sanctae Marthae
Personent ex nostra parte
Cantica suavia.

1 b. Omnes ergo iucundemur
Nec ab huius sequestremur
Diei laetitia.

2 a. Stirpe clara generata
Erat docta, timorata,
Moribus eximia.

2 b. Huic Sirus fuit pater,
Princeps magnus, sic et mater
Dicta est Eucaria.

3 a. Quos divina
Prole trina
Fecundavit gratia:

3 b. Sunt Lazarus,
Deo carus,
Fratres Martha, Maria.

4 a. Istos tres qui genuere,
Vere beati fuere,
Et, quae eos lactavere,
Ubera felicia.

4 b. Ipsos Iesus diligebat
Et hoc satis ostendebat,
Cum ad horum veniebat
Saepius hospitia.

5 a. Ibi nocte quiescebat,
Ibi sero capiebat
Corporis cibaria.

5 b. Iam peccata condonantur
Mariae, ac effugantur
Ab ea daemonia.

6 a. Martha votum castitatis
Servans hospitalitatis
Et totius pietatis
Exhibet officia;

6 b. Omni namque venienti,
Locupleti vel egenti,
Beneficia petenti
Praebet necessaria.

7 a. Dum Lazarus infirmatur,
Christus venire moratur,
Sed mors venit praevia;

7 b. Iesus venit, et monstratur
Locus, ubi tumulatur,
Solvuntur sudaria.

8 a. Tremit exanimis
Spiritus, intimis
Membris refunditur,
Defunctus oscitat
Et caros visitat,
Ad quos revertitur
Verbi potentia.

8 b. Iam cuncto populo
Viso miraculo
Fit magnum gaudium,
Praesentes aderant
Multi, qui viderant
Istud prodigium,
Perit tristitia.

9 a. Draco ferox et astutus
Victus stetit atque mutus,
Nec resistit ferienti
Plebi nec se perimenti,
Marthae pressus fascia.

9 b. Cum ad Martham transgreditur
Puer, in amne moritur;
Marthae cadaver sistitur,
Statimque vita redditur,
Dum orat virgo pia.

10 a. Ora pro nobis, domina,
Dimittat ut peccamina
Nobis regens omnia,

10 b. Prece tua emundatos
Nos et sanctis sociatos
Collocet in gloria.

Miss. Caesaraugustanum imp. Caesaraugustae 1485. A. — Miss. Caesaraugustanum imp. Caesaraugustae 1498. B. — 1 a, 2 Personet AB — 9 a, 1 ferox cera scutus A; cira scutus B. — 9 a, 4 Plebe AB. — 9 b, 2 inanne A. — 9 b, 3 Martha AB.

282. De sancto Martino.

1 a. Gloriosus
Christus, rex humilis,
In Martino
fuit mirabilis,

1 b. Nam Martinus
caelesti gratia
Repletus fe-
cit mirabilia.

2 a. Hic hiemali frigore
vexatum miles miserum
Vestivit parte chlamydis
Martinus, amor pauperum.

2 b. Sequenti nocte pallio
tectus dicebat Dominus:
Hanc vestem mihi tradidit
Martinus catechuminus.

3 a. Mundus mundi divitias
odio semper habuit
Et cum sanctis paupertatem
pauper dilexit, coluit.

3 b. Post dimisit militias
datus Dei servitio,
Vires frangebat corporis
vigiliis, ieiunio.

4 a. Suscitavit tres mortuos
in virtute trinitatis,
Latronem fidem docuit
seminator veritatis.

4 b. Devoratores piscium
mergos vidit in flumine:
„Fugite, forma daemonum“;
facto recedunt agmine.

5 a. Sacro perunctum oleo
Mutum loquentem reddidit,

5 b. Plebs gavisa miraculo
In Iesum Christum credidit.

6 a. Iste suum
praescivit obitum,
Quod cum fuit
fratribus cognitum,
Dolor parit
fletus et gemitum.

6 b. Ne deseras
nos, clamant filii,
Grex tuus est
expers consilii,
Hunc invadunt
daemones impii.

7 a. Ad haec sanctus maerens
respondit anxius:
Si populo tuo
sum necessarius,
Velle tuum doce,
Deus propitius.

7 b. Deus dixit: audi,
fili, consilium,
Hoc est velle meum,
accipe bravium,
Vitam perpetuam,
victoris praemium.

8 a. Martinus igitur
Ad nutum Domini
Caelos ingreditur,

8 b. Cum sanctis fratribus
Caelorum civibus
Laetus suscipitur.

9 a. Tu, qui vides Christum
In patris sinibus

9 b. Et es ante Deum
Cum senioribus,

10. Ora, sancte praesul,
Pro peccatoribus.

Grad. ms. montis S. Martini anni 1426. Cod. Capit. Scepusien. s. n. 2a, 2 vexatur. — 3a, 4 et coluit. — 3b, 4 ieiuniis. — 4b, 2 mersos. — 4b, 3 Dixit: fugite formam daemonum. Zwei Silben zu viel; wahrscheinlich ist zum leichteren Verständnisse dixit eingeschoben. — 4b, 4 recedit. — Die ganze in 4b berührte Erzählung lautet in der Historia Lombardica: Pergens ergo vidit mergulos in flumine piscibus insidiantes et quosque capientes. Forma, inquit, haec daemonum est. Insidiantur incautis, capiunt nescientes, captos devorant, saturari nequeunt devoratis. Imperat igitur, ut relicto gurgite desertas peterent regiones. Statimque grege facto montes silvasque petierunt. — 6a, 5 perit. — 6a, 6 gemitus. — 6b, 5 Hanc. — 7a, 2 anxium.

283. De sancto Martino.

1 a. Honorandus est Martinus,
Quem recepit sanctus sinus
In caelesti patria,

1 b. Honoratur hic a Christo,
Dum de mundo migrat isto
Victurus in gloria.

2 a. Quam devotus, quam benignus
Et quam fuit Deo dignus,
Eius probant opera,

2 b. Largus fuit et iucundus,
Mente, verbo, carne mundus,
Pia gestans viscera.

3 a. Hic in fide trinitatis
Mortuorum trium gratis
Suscitavit corpora,

3 b. Quod de raro confessore
Tale monstrum factum fore
Nostra ferunt tempora.

4 a. Restitutor luminum
Hic fuit caecorum,
Pius indigentium
Pater orphanorum,

4 b. Speculum ecclesiae,
Splendor monachorum,
Regula iustitae,
Stimulus malorum.

5 a. Clarus vita,
sed morte clarior,
Nam post mortem
lacte candidior
Eius caro
et vitro purior
Permanebat.

5 b. Ad hoc funus
praesul egregius
Celebravit
missam Ambrosius,
Corpus eius
semotum longius
Dormiebat.

6 a. O Martine,
pastor egregie,
Preces sanctae
matris ecclesiae
Offer Christo
in arce gloriae

6 b. Et nos tecum
concede tendere,
Quo tu miles
dignus es scandere,
Ut post mortem
possimus vivere,

7. Ubi sanctus quisque fideliter
Honoratur.

Miss. Caesaraugustanum imp. Caesaraugustae 1485. A. — Brev. Caesaraugustanum imp. Venetiis 1496. B. — Miss. Caesaraugustanum imp. Caesaraugustae 1498. C. — 5 b, 5 Cuius corpus B. — Str. 7 fehlt AC.

284. De sancto Martino.

1 a. Adest dies omni mundo
veneranda,

1 b. Qua Martinus sacerdotum
migrat gemma.

2 a. Cuius vita rutilavit
quantum lucidissima,

2 b. Mors testatur in conspectu
Dei probatissima.

3 a. Nam cum mundi esset hospes,
Cuius status non est sospes,
Eius sprevit gaudia.

3 b. Nec arentis affectavit
Fructus, quia non amavit
Blandimenta noxia.

4 a. Sibi vilis, Deo carus,
Dispensator non avarus
Regna pavit proxima,

4 b. Servus prudens et fidelis,
In conservos non crudelis,
Erogavit plurima.

5 a. In virtute trinitatis,
Ope fretus deitatis
Signa fecit maxima,

5 b. Terna reddens miserorum
Vitae plasta mortuorum
Lege potentissima.

6 a. Subiectos nequam spiritus
Suppeditavit penitus
Gloria deifica,

6 b. Quibus potens imperavit,
Ab obsessis effugavit
Manu pulsos caelica.

7 a. Post agonum tot labores,
Quibus vitae carpsit flores,
Vocatus ad praemia,

7 b. Dubitavit, quid optaret,
An discipulos iuvaret,
An se, mente anxia.

8 a. O virum ineffabilem
Virumque invincibilem
Carne atque anima,

8 b. Quem nec mors dira terruit,
Nec vitae gravis taeduit
Cura pressum ultima.

9 a. O Martine, pastor pie,
claustra nobis supera

9 b. Patrem prece meritoque
exorando resera.

Trop. ms. Benedictinum saec. 12. Cod. Capit. Oscen. s. n. — 3 a, 2 Eius status. — Nach Strophe 9 folgte noch eine Strophe, die völlig abgescheuert ist.

285. De sancto Mauritio.

1 a. Victimas reddamus laudes
inclito martyrum regi,

1 b. Qui Thebaeae legionis
illustres elegit tirones.

2 a. Magnus redemptor orbis
victum adligavit
praedamque electam
acquisivit.

2 b. Verus Israel Christi
gratia ex Aegypto
ductus idolatriae
sprevit ritus.

3 a. Mauritius, princeps
militiae clarissimae,
Armatus fide, non ferro,
praecedit sanctos vim
patiendo.

3 b. Colla tradunt omnes
sub gladio aequanimes;
Mactatur Christo grex sanctus,
sacratur Gallia sanctis
cruoribus.

4 a. Caeli laetantur cives in
Thebaeorum triumphis,
congaudent angeli
animabus susceptis.

4 b. Te nunc, Christe, collaudamus,
qui es martyrum virtus,
tu solus potens rex
dominaris, regnas.

Grad. ms. S. Michaelis Nordhusen. saec. 15. Cod. Mus. Nordhusen. s. n. — 3 a, 4 procedit. — 3 b, 4 sacratur galea. — Melodie: Victimae paschali laudes, aber nachlässig gehandhabt.

286. De sancto Mauritio.

1 a. Harmonia musicorum
Perdulcia canticorum
Prodat modulamina,

1 b. Ducis pii Thebaeorum
Mauritii et suorum
Collaudans certamina.

2 a. Hic Thebaeae regionis
Dux rubeae legionis
Deduxit exercitum

2 b. Per vim dirae passionis
Ad futurae visionis
Dei laetum transitum.

3 a. A patria convocantur,
Ad impia provocantur
A Maximiano,

3 b. Nec a piis revocantur
Nec impiis implicantur
Edicto profano.

4 a. Christianos se testantur
Et profanos detestantur
Cultus idolatriae,

4 b. Hortantur et confortantur,
Animantur et armantur
Virtute constantiae.

5 a. Maximianus turbatur
His insanus, decollatur
Legionis decimus;

5 b. Furor eius iteratur
Agens peius, augmentatur
Sanctis ardor intimus.

6 a. Arma legio deponit,
Caput gladio supponit,
Decollatur pariter.

6 b. Animas caelo reponit
Deus, coronas imponit,
Et regnant feliciter.

7 a. Felix situs Agaunensis,
Fluctus citus Rhodanensis
Sacro fluens sanguine;

7 b. Urbs beata Viennensis,
Ducis ditata Thebensis
Capitis munimine.

8 a. Sancti fractis corpusculis
Fulgent factis miraculis,
Faber punitur nocuus,

8 b. Salvant ab orbis vinculis,
Plagis, morbis, periculis,
Matri decantat mortuus.

9a. Ad istorum instantiam
Peccatorum det veniam
Nobis rex angelorum

9b. Et septiformem gratiam
Et deiformem gloriam
Per saecula saeculorum.

Missale Gratianopolitanum imp. Gratianopoli 1532. — 3a, 1 convocatus. — 3a, 2 provocatur. — 3b, 3 Edito. — 7a, 2 Fluctus situs. — 7b, 2 Ditata ducis. — Zu beachten der Binnenreim; die Herkunft der Sequenz zeigt 7b, 1.

287. De ss. Maximo et Venerando.

1a. Ad celsi regis gloriam
Pangat chorus melodiam,
Qui in sanctis mirifica
Operatur magnalia.

1b. Per quos suis multimoda
Largitur beneficia,
Vocans multos ad gaudia,
Quae dat iustis perennia.

2a. Inter quos fratrum gloria
Clarescit et victoria,
Qua gentium ludibria
Vicerunt et sculptilia.

2b. Quorum Maximus fulgida
Pontificali infula
Et Venerandus titulo
Diaconii emicat.

3a. Nobilitatis linea
In urbe clara Brixia
Patre Magno sunt geniti
Et genetrice Cassia.

3b. Hos sanctus papa Damasus
Sacrans ordinis gratia,
Ut verbo Dei repleant
Mittit gentium intima.

4a. Qui dum mentes ad dogmata
Convocarent caelestia,
Urget iudex Vitalius,
Ut sua colant idola.

4b. Contemnentes immania
Trahuntur ad supplicia,
Ungulis in suspendio
Membra secantur tenera.

5a. Sed mox ipsorum precibus
Franguntur falsa numina,
Rediguntur in pulverem,
Pravorum stupent agmina.

5b. Hinc fornacis incendia
Subeunt nimis valida,
Quibus confestim adfuit
Iesu Christi praesentia.

6a. Cuius virtute plurima
Combusta turba impia,
Sancti illaesi exeunt
Deo dantes magnalia.

6b. Rotis ligati postea
Magna ferunt supplicia,
Rursus oblati bestiis
Servantur Dei gratia.

7a. Hos dehinc clausos carcere
Eduxit virtus caelica,
Quibus mox iubet angelus,
Ut petant arva Gallica.

7b. Qui dum mente promptissima
Accelerant itinera,
Ad laudem Dei plurima
Operantur magnalia.

8a. Nam vitae tria corpora
Reddunt luce carentia,
Contractis vires referunt
Et tribus caecis lumina.

8b. Flumen Sequanae transeunt,
Desunt navis vehicula,
Persecutorum plurimos
Unda submergit reflua.

9 a. Tandem in quadam insula
Aquigniaco proxima
Pro Christo caesi propria
Ferunt tumulis capita.

9 b. Ter deni et bis quattuor
Cum his de turba impia
Tunc conversi ad Dominum
Susceperunt martyria.

10. Horum nos, Christe, precibus
A cunctis malis libera
Et da laetari iugiter
Cum his in aula caelica.

Miss. ms. Fontanellense saec. 14. Cod. Rotomagen. 304. A. — Miss. ms. Ebroicense saec. 15. Cod. Ebroicens. 99. B. — Miss. Ebroicense imp. Rotomagi 1497. C. — 3 a, 1 Nobilissimi C. — 3 a, 2 Brixea A. — 4 b, 1 insania A. — 6 a, 4 Deo dantur BC. — 6 b, 1 Totis ligatis BC. — 7 b, 4 miracula C. — Ohne Auffindung der Melodie ist es bei den Abweichungen der Handschriften nicht möglich, festzustellen, ob die Halbstrophe aus zwei oder vier Versen sich aufbaut.

288. De sancto Medardo.

1 a. Confessorum candidatrix
Martyrumque rubricatrix
Caelos ornat gloria,

1 b. Hos coronat horror gravis,
Illos poena maior quavis
Longa patientia.

2 a. Virtus velox in Medardo
Non accessit passu tardo,
Sed a pueritia

2 b. Aequum reddit datum ante,
Pio ludens cum infante
Dei sapientia.

3 a. Pressa cedit pedi petra,
Hunc per udum regit aethra
Tensis alis aquila;

3 b. Surgens aetas post minora
Non declinat, nec aurora
Desipit in nubila.

4 a. Sed gradatim gratiosus
Fit sacerdos gloriosus
Gaudente Vermandia;

4 b. Plebis currus et aurigae
Vim senserunt fixae bigae
Praedae cum iniuria.

5 a. Parvus parvis, magnis magnus,
Pastor constans, mitis agnus,
Ope fulsit plurima;

5 b. Ad supernae centrum spherae
Sphaera missa lucis verae
Transit linquens infima.

6 a. Ut moveret sacrum funus,
Bis repulsa binum munus
Manus dedit regia.

6 b. Pulso Iano servat ibi
Cunctis patrem, corpus sibi
Regalis ecclesia.

7. Serva, pater, tuos tibi
iungendos in patria.

Miss. ms. Virdunense saec. 15/16. Cod. Virdunen. 99.

289. De sancto Michaele.

1. Agminis
archangelo noveni

2 a. Celebret festum
devotio
christiana,

2 b. Cuius tutelae
commissus est
populus Iudaeorum,

3 a. Quocunque late
ductus legitur,

3 b. Designant libri
ut prophetiae.

4 a. Nam ecclesiae nunc praesul
disponit actus,

4 b. Quae peregrinatur fluctu
labentis saecli,

5 a. Debellans hostium
incursiones

5 b. Apud Deum precibus
cotidianis.

6 a. Proelia facturus
in fine mundi
congredietur

6 b. Adversus omnium
caput malorum
„quis sicut Deus“.

7 a. Tandem victoriam
perempto
dracone sumens pacem
orbi conferet perpetem.

7 b. Sancte archangele
Michael,
nostrae succurre vitae,
recta scandamus ut via.

8 a. Cum distinctis choris
angelorum omnium

8 b. Repelle ignita
vitiorum iacula,

9 a. Concives ut simus
futuri spirituum

9 b. Sanctorum in caelis,
qui pura caritate

10. Semper collaudant factorem.

Trop. ms. Augiense saec. 10. Cod. Bambergen. Ed V 9. — 2 b, 3 und 5 b, 1 Silbenüberschufs wie in der Stammsequenz. — 6 a, 3 congreditur. — 7 a, 4 confert. — Melodie: Iustus ut palma [minor].

290. De sancto Michaele.

1. Dulce, contio sacra,
vox nostra
sonet Alleluia,

2 a. Regem laudans
regum vasta
per orbis spatia,

2 b. Qui media
mire, ima
regit et supera,

3 a. Caelum, terram, maria
et cuncta, quae
sunt in eis condita,

3 b. Exercetque propria
semper in his
pia moderamina.

4 a. Intendat, en, cantica
residens
in arce siderea,

4 b. Quae nos ad praeconia
canimus
primatis insignia.

5 a. Nunc ergo, sancte
Michael, vocis organa
iam considera
consona
nostra, sanctissime,
quae tibi reddimus debita.

5 b. Omnis haec te nunc
expostulat subdita,
quo largissima
Domini
misericordia
per tua nos salvet merita,

6 a. Tollens pie gravia
nobis pariter atque
levia precamina,

6 b. Ut, quae sunt grata sibi,
nos divina faciat
operari gratia.

7 a. Nec ultra
horribilia
temptamenta
praevaleant
ad caenosa
pertrahere
hostis vesani
contagia,

7 b. Sed clara
servent merita
nos per saecla
angelica
inter ista
multimoda
istius aevi
discrimina.

8 a. Ut mereamur fulgida,
archangele,
te duce scandere aethera,

8 b. Perpetue concrepantes
dulcisona
iubilando melodemata,

9 a. Qui potens in aeterna
laetaris gloria

9 b. Caelicolarum inter
principans agmina.

Trop. ms. Benedictinum saec. 12. Cod. Capit. Oscen. s. n. — 5 a, 4 sq. nostra consona.

291. De sancto Michaele.

1 a. Recolendo Michaelis
Visitantis nos de caelis
Indictam memoriam,

1 b. In confinio Sipontis,
In Gargani parte montis
Celebrem ecclesiam,

2 a. Ad honorem angelorum
Novem ordinum sanctorum
Laetatur ecclesia,

2 b. Ut eorum victis sonis
Nostrae pravitatis thronis
Dulcis sit symphonia.

3 a. Postulemus ergo Christum,
Mittat sanctum chorum istum
Nobis in auxilium,

3 b. Angelos comprovisores,
Archangelos relatores
Donorum caelestium.

4 a. Operemur per mandatum
Virtutum ac potestatum
Tueamur nutibus,

4 b. Principatibus regamur,
Humilibus reprimamur
Dominationibus.

5 a. Habeamus pacem throni,
Cherubim totius boni
Dat intellegentiam,

5 b. Caritate repleamur
Seraphim, ut consequamur
Peccatorum veniam.

6 a. Ordines ergo cunctorum
Simul omnes beatorum
Laudemus spirituum,

6 b. Ut per hos culpae tergantur,
Singulorum dirigantur
Operaque manuum.

7 a. Sic colamus festum horum,
Intersimus ut eorum
Festis in caelestibus.

7 b. Hoc det pater, hoc det natus,
Hoc amborum donet flatus
Devote poscentibus.

Miss. Abulense imp. Salmanticae 1510. — 5 a, 3 Dat nicht zu korrigieren! — 7 a, 1 Si colamus.

292. De sancta Monica.

1 a. Decantemus venerantes
Et optata celebrantes
Hodie sollemnia;

1 b. Mater casta, fide gnara,
Vita clara, Christo cara,
Haec beata Monica.

2 a. De profano propagatum
Ipsa parit suum natum
In fide catholica,

2 b. Felix imber lacrimarum,
Quo effulsit tam praeclarum
Lumen in ecclesia.

3 a. Multo fletu seminavit,
Germen uber reportavit
Metens in laetitia.

3 b. . . . .
. . . .
. . . .

4 a. Plus accepit, quam petivit.
O quam miro tunc gestivit
Spiritus tripudio,

4 b. Cernens natum fide ratum,
Sed et Christo iam sacratum
Toto mentis studio!

5 a. Haec egenis ministravit
Et in eis Christum pavit,
Mater dicta pauperum,

5 b. Curam gerens infirmorum
Lavit, stravit et eorum
Tersit sordes vulnerum.

6 a. O matrona gratiosa,
Quam transfigunt amorosa
Crucifixi stigmata!

6 b. His accensa sic ploravit
Lacrimisque irrigavit
Pavimenti schemata.

7 a. Pane caeli saturata
Stat a terris elevata
Cubiti distantia,

7 b. Mente rapta exsultavit,
„Volitemus“ exclamavit,
„Ad caeli fastigia“.

8a. Eia, mater et matrona,
Advocata et patrona
Sis pro tuis filiis,

8b. Ut, dum carne exuemur,
Nato tuo sociemur
Paradisi gaudiis.

Sequent. ms. Augustin. Nordhusen. anni 1512. Cod. Mus. Nordhusen. s. n. — 2a, 2 Idem parit. — Die Melodie von 3a, 4a und 4b ist dieselbe; doch beweist der Reim den Ausfall einer Strophe. — Melodie: Gaude Sion quod egressus.

293. De sancto Narcisso.

1a. Fidelis turba Christi
de martyris victoria

1b. Narcissi collaetetur,
qui vicit hostis proelia.

2a. Legem fidei,
per quam novit verbum Dei,
docens cum gratia

2b. Convertit Afram,
idolatram, fide iustam
ab iniustitia.

3a. O quam fortis dilectio
et invicta constantia!

3b. Quam praeclara confessio,
quam iusta patientia!

4a. Per Narcissum Afra
conversa
subit gaudens martyria.

4b. Docturus properat
Gerundam
martyr, cuius sollemnia

5a. Per mundum hodie
colit ecclesia

5b. Commendans meritum
laeta de gloria.

6a. Vitae novae fructum
dant evangelia,

6b. Quem praedicat iustus
cum fiducia.

7a. Ergo preces nostras
eius clementia

7b. Deo repraesentet
data venia.

8a. Cuius virtutum merita
colunt, laudant
humana et caelestia.

8b. Ante conspectum Domini
nos adiuvent
illius suffragia.

9. Laus, honor regi,
qui regit omnia.

Brev. ms. Gerundense saec. 14/15. Cod. Capit. Gerunden. 3. — 4b, 2 sq. martyr Gerundam. — 5a, 2 et ecclesia.

294. De sancta Natalia.

1. Exsultantes iubilemus,
Cordis oris incitemus
Incessanter organa.

2a. Coniugatae resonate
Paenitendo, confitendo,
Rea mens et lingula.

2b. Ut sequamur, quae miramur,
Nataliae pia piae
Vivendo vestigia.

3 a. O quam digne praedicanda,
Quam benigne veneranda
Nataliae merita,
Quae calcando vallem cum lacrimis,
Inhiando supernis gaudiis,
Sprevit saecularia.

3 b. Haec praedives largitati,
Praepotens humilitati
Studuit aequaliter;
Sociata tyranno coniugi
De tyranno florem martyrii
Produxit feliciter.

4 a. O legales, o beatae,
O recenter celebratae
Nataliae nuptiae,

4 b. O mirandum sponsae votum,
Sponsa sponsum vix iam notum
Poenis gaudet tradere.

5 a. Nec mundana blandimenta
Nec carnis delectamenta
Quaerit a coniugio,

5 b. Sed amore spiritali
Plena trahit a carnali
Sponsum desiderio.

6 a. Consolatur flagellatum,
Visitat incarceratum,
Complexatur vincula,

6 b. Tonsuratis crinibus
Serviens martyribus
Praedicat caelestia.

7 a. Et quod magis est mirandum,
Sponsa ducit immolandum
Cruciatum coniugem,

7 b. Nec miretur mens novella,
Prima sanguinis procella
Consecrat hunc martyrem.

8 a. Nemo digne praedicaret,
Nemo plene pertractaret,
Nemo satis explicaret
Nataliae merita;

8 b. Sancta statu coniugali,
Sanctior in viduali,
Castitate turturali
Refugit connubia.

9 a. Ne tyranno vi iungatur,
Clam recedit nec fraudatur,
Christo namque protegente,
Christo dextrorsum ducente
Pervenit Byzantium.

9 b. Quo tutante navigavit,
Hoc nutante transmigravit
A caducis ad superna,
Quo salute nos aeterna
Salvet salus omnium.

Miss. Gerardimontanum saec. 15. Cod. Londinen. Add. 24075. — Melodie: L a u d e s c r u c i s.

295. De sancto Nazario.

1. Gaudia diei
celebremus hymnis,

2 a. Natalis
venerandi testis
Nazarii,

2 b. Qui nosmet
pater et patronus
conciliat

3 a. Aeterno semper Domino,

3 b. Pro cuius sorte moritur.

4 a. Fortis athleta Domini
triumphari commeruit,

4 b. Quondam agrestis populi
fera corda perdomuit.

5 a. Hic sprevit feritatem
tyranni saevientis
luxuriae

5 b. Nec sibi foeditatem
amplexus popularis
est gratiae.

6 a. Hic bona saeculi
transitiva despexerat

6 b. Nec sibi folia
protoplasti confecerat.

7 a. Sed sibi nuditatem
elegit, ut aeternam
evaderet,

7 b. Et cunctis christianis
exemplum se dedisset
probabile.

8 a. Hunc nostrae
patriae tutorem
deposcimus,

8 b. Quo nosmet
veritatis hoste
custodiat,

9 a. Et summi patris genito

9 b. Commendet suis meritis

10. Cunctis horis.

Cod. Vatican. Palatin. (ol. Laurissen.) 833. add. saec. 10. — Titel der Sequenz: „Beatus vir."

296. De sancto Nicetio.

1. Trinitati decantate
Novas laudes, clerici,
Gaudentes festivitate
Beati Nicetii.

2 a. Quem pater fecit calcare
Daemonis nequitiam,
Quam filius debellare
Docuit versutiam,
Quem spiritus sanctus stare
Fecit per clementiam.

2 b. In sanctis laudatur suis
Adoranda trinitas,
In festis dicitur tuis
Eius mirabilitas;
En, pater, tu nunquam ruis,
O summa felicitas!

3 a. Sancta vita ambulasti
In valle miseriae,
Miraculis coruscasti
In Treveris limine,
Ventura praenosticasti
Tuo stante comite.

3 b. Tuae praebent sanctitati
Verum testimonium
Quam plurimi scelerati
Dictantes opprobrium,
Quorum te severitati
Dedisti mitissimum.

4 a. Verbum Dei seminasti
Labris tuis propriis
Et nec regis formidasti
Probris quassus plurimis,
Tuas sed oves curasti
Nil committens exteris.

4 b. O oves multum felices,
Quibus pastor proprius!
Nam dum habent cicatrices,
Adest diligentius,
Quod non, quia gerit vices,
Facit mercenarius.

5 a. Sape regem Theudericum
Culpasti ob vitium,
Et propter hoc te amicum
Suscepit dignissimum,
Sed sic tibi inimicum
Fecisti Lotharium.

5 b. Multum pater te dilexit
Theudericus inclitus,
Sed secundum te direxit
Legi Dei subditus,
Te ad praesulatum vexit
In amore fervidus.

6 a. Quando praedicant praelati
Tollentes stipendia,
Praedicant communitati
Viles in plebicula,
Hinc, quae dicunt, vanitati
Ascribuntur omnia.

6 b. Quando modo amant clerum
Reges, duces, principes,
Non mentior, dico verum,
Multum sunt ignobiles,
Ad suum tollunt galerum,
Quidquid habent pauperes.

7 a. Te, o beate Niceti,
Vitae normam colimus,
Qui te prostravisti neci
Verax in sermonibus,
Nostrae precamur, sis faeci
Intercessor sedulus.

7 b. Dum Trevericos vastaret
Lues inguinaria,
Et dum quaedam vox sonaret
Nocte ut tonitrua,
Orasti, ne molestaret
Daemonis nequitia.

8 a. De tuis gaude patronis,
O tu felix Treveris,
Ad hos tuam si spem ponis
Cunctis in angustiis,
Huius ope contionis
Evades periculis.

8 b. Unam portam civitatis
Observat Nicetius,
Ad aliam, ne cadatis,
Excubat Eucharius,
Maximinus, gaudeatis,
Vos custodit tertius.

9. Tua caterva
Petit: hanc serva,
Morbos enerva,
Sancte Niceti.

Miss. ms. Saganense saec. 14. Cod. Wratislavien. I F 365. add. saec. 15. A. — Miss. Merseburgense imp. Lipsiae 1502. B. — 2 b, 5 nunquam tuis A. — 3 b, 1 praebet A. — 4 a, 2 Labiis A. — 5 b, 3 Sed secundum A. — 8 a, 3 Ad hos tura A. — 8 b, 1 Tuam portam A. — 8 b, 5 Maximinus fehlt A. — 8 b, 6 custodit maximus A.

297. De sancto Nicolao.

1 a. Alme Dei
Confessor et pontifex,
Nicolae,

1 b. Nos ad vitae
Salutis et gratiae
Portum trahe.

2 a. Tuo nos iuvamine
Duc de mundi turbine
Et procella,

2 b. Pro nostris flagitiis
Mundanisque vitiis
Interpella.

3 a. Tu per vitae meritum
Deo semper placitum
Es electus,

3 b. Summo sacerdotio
Caeli testimonio
Es provectus.

4 a. Signis et virtutibus
Orbi modis omnibus
Claruisti,

4 b. Cunctis beneficiis
Hominum miseriis
Subvenisti.

5 a. Tandem mortis debitum
Solvens bene meritum
Caelis reddis spiritum,
Corpus terrae;

5 b. Insigni de tumulo
Emanavit saeculo
Liquor potens populo
Morbos auferre.

6 a. Tua nos libera
Prece, quos misera
Peccati deprimunt
onera,

6 b. Post culpas libere
Deo fac vivere,
Qui nos perducat ad
aethera.

Miss. ms. Fredeslariense saec. 15. Cod. Casselan. Ms. theol. Fol. 137. A. — Miss. ms. Fredeslariense saec. 15. Cod. Casselan. Ms. theol. Fol. 125. B. — 5 a, 4 Terrae corpus AB. — 5 b, 4 Lies: Morbos ferre? — Melodie: Laetabundus.

298. De sancto Nicolao.

1 a. Confessorum summo regi,
Qui dispensat suo gregi,
Honor sit et gloria,

1 b. Cuius amor uterinum
Cultum trahit ad divinum
Infra matris ubera,

2 a. Nicolao dum lactenti,
Matris suae lac spernenti,
Cibus ipse Christus est,

2 b. Puerilis cuius aetas
Ad senilis aevi metas
Docet, quis et quantus est.

3 a. Ecce, supererogat
Abstinens infantulus
A licitis uberibus,

3 b. Dum lactare derogat,
Nectare mellifluo
Reficitur divinitus.

4 a. Nicolae, flos pastorum,
Consolator contritorum,
Respice miserias,

4 b. Quibus mundo laboramus,
Fac, ut per te transeamus
Sedes ad Elyseas.

Grad. ms. S. Mariae Magalenae Hildesheimen. saec. 13. Cod. Beverin. 683. — 1 b, 3 Intra.

299. De sancto Nicolao.

1 a. Assunt sancti Nicolai
Festa celeberrima,

1 b. Pro quo detur a quibusque
Deo laus uberrima.

2 a. Sed est extra votum scire,
Extra votum est audire
Ceterorum carmina,

2 b. Deo quoque nimiorum
Pro te praesul canticorum
Offeram libamina.

3 a. Sed dicturum
tua insignia
Me reddidit
inopem copia.

3 b. Nam rhetorum
loquax facundia
Non sufficit
ad haec negotia.

4 a. Quae namque scientia
De tua infantia
Dicat digna?

4 b. Quae lac sugens ubere
Parce novit sugere;
Mira signa!

5 a. Sed quid dignum dici potest
de iuventa
Soli suae castitati
non intenta?

5 b. Auro cuius est latenter
restituta
Castitas, quae palam erat
prostituta.

6 a. Praesul ergo sublimatus
Dei ad indicia,
Tam sublimi fruebaris
eius amicitia,

6 b. Ut et absens implorata
ferres adiutoria
Nautis iamiam perpessuris
ultima naufragia.

7 a. Tuis meritis debetur,
Quod frumenti sic augetur
Nautis alimonia,

7 b. Ut nec tibi darent parum,
Naviumque singularum
Non decrescat copia.

8 a. Scandens tandem ad supera
Tua relinquis munera;

8 b. Dant tui busti marmora,
Quod sanet aegris corpora.

9 a. Nunc quoque similia
Deo nobis magnalia,

9 b. Tua nos infantia
Doceat ieiunia.

10 a. Inter mundi prospera
Naufragos nos libera

10 b. Et doctrinae gratia
Famem nostram satia.

11 a. Sed te magis oro, Christe,
Cui debet sanctus iste,
Quaeque habet, merita,

11 b. Ne quae voto tibi fundo
Mei cordis ex profundo,
Apud te sint irrita.

12 a. Duc nos illuc, ubi voce
indefessa

12 b. Tibi semper concinamus
Alleluia.

Trop. ms. Benedictin. saec. 12. Cod. Capit. Oscen. s. n. — 2 b, 1 nimeorum; lies: nunc meorum? — 3 a, 1 sq. tua dicturum. — 11 b, 1 fando.

300. De b. Nicolao a Rupe.

1 a. Eremitam Christi
Niclaum
Helvetia canat,
atque huius nomen
pallidus
fugiat hostis.

1 b. Unterwalde gaudet,
genetrix
talis filii, in
domo Domini hic
praepollet
fructificando.

2 a. Abstinentia
virtutum
ramos congeminando
ut oliva pingui
radice
germen profert dulce,

2 b. Quod aegris exstat
salubre,
claraque splendet luce;
quando haec terrena
de faece
et carcere tandem

3 a. Erutus
etiam tu nunc
liberiora colis,
nunc nostris melius
rogitans
tu consule rebus.

3 b. Pro nostra
quoque melius
funde salute preces,
affer opem nunc tu
mundo et
succurre labenti.

4 a. Sucurre
afflictisque rebus
et affer opem,
te cunctae
exorant gentes, tibi
vota profundunt.

4 b. Succurre
afflictisque rebus
et affer opem,
omnisque
sexus atque omnis te
invocat aetas.

5. Te quicunque vocent,
omnibus quoque
affer opem, caelestem
quatenus remeare
possint ad patriam,
eremita Dei preacelse.

Offic. et Vita ms. Nicolai a Rupe saec. 15. Cod. Saxulen. s. n. — 1a, 2 Nicolaum; vgl. die Form Niclaus, welche der Vers zu fordern scheint, auch in dem Hymnus Hac clara die Domini 2, 1. — 1b, 1 Unterwaldia. Hs. Vgl. die Form Unterwalde auch in dem Hymnus Nicolai pro meritis 2, 1 — 2b, 6 tantum. — Die drei Schlufszeilen der Str. 3 u. 4 bilden einen Hexameter. — Verfasser der Sequenz ist der Chorherr von Beromünster, Heinrich von Gundelfingen.

301. De s. Nicolao Tolentino.

1 a. Caeli regem et astrorum
Nunc in fine saeculorum
Dulci mentis iubilo

1 b. Collaudemus, nam dotavit
Simul mundum et lustravit
Novae lucis radio.

2 a. En, prae multis hunc quaesivit,
Ortum suum dum fulcivit
Speciali gratia,

2 b. Normam suae mirae vitae
Speculari huc venite
Sensuum sollertia.

3 a. In aetate iuvenili
Mente gnara et subtili
Floruit uberius,

3 b. Augustino sub patrono
Militans, post miro modo
Vivendo securius.

4 a. Sidus candens hunc praeivit,
Ad altare dum transivit
Exorare Dominum,

4 b. Quem formosum in statura
Vidit clarum et figura
Prae filiis hominum.

5 a. Grandes preces mox erexit,
Quarum Christum vis adlexit
Et laus et victoria,

5 b. Duces vicit tenebrarum,
Qui sub formis bestiarum
Bella dabant fortia.

6 a. Reviviscit perdix cocta,
Gnara mens nam sic edocta
Negat vesci carnibus.

6 b. Claudi, caeci et obsessi
Ad vigorem sunt reversi
Crebris suis precibus.

7 a. Improviseque submersus
Voto matris est repertus
In aquarum gurgite,

7 b. A periclis sic erutus
Puer gaudet restitutus
Vitaeque mirificae.

8 a. O miranda virtus huius,
Potestate viri cuius
Tot fulgent miracula

8 b. Tam in vita quam in morte,
Sed divina tandem sorte
Claruerunt omnia.

9 a. Inter astra iam scintillat,
Clare nobis ut instillet
Puritatis formulam,

9 b. Nicolaus eremita
In aeterna tenens vita
Fulgentem aureolam.

10 a. Gaude, quia meruisti
Invenire, quem quaesisti,
Caelo in empyreo,

10 b. Eius namque celsitudo
Ad amoena pulchritudo
Sub solari radio

11 a. Assumendo te locavit,
Collocando adprobavit
Vitae tuae regulam.

11 b. Regem celsae maiestatis
Ora, pater, cum beatis
Nobis ut det patriam.

Sequent. ms. Augustin. Nordhusen. anni 1512. Cod. Mus. Nordhusen. s. n. — 9 a, 2 instillet wohl reimstörende Korrektur. — Mel.: Gaude Sion quod egressus.

302. De s. Nicolao Tolentino.

1 a. Sospitatem dedit aegris
inclita precatio

1 b. Nicolai Tolentini
sincero praesidio.

2 a. Reviviscit peste laesos
instante periculo,

2 b. Figuratur polus Dei
sideris indicio.

3 a. Patris natus claret notus
puerili effigio.

3 b. O quam probat sanctum Dei
angelorum assertio!

4 a. Ergo laudes Augustini
concinat religio,

4 b. Nam, qui corde quaerit illum,
febrium litigio

5. Sospitas resultat.

Sequent. ms. Augustin. Nordhusen. anni 1512. Cod. Mus. Nordhusen. s. n. — Melodie: Sospitati dedit aegros.

303. De sancto Norberto.

1 a. Aeterni regis munera
Celebret candida turba,

1 b. Festos dies sanctificet
Mundetque pectoris ima.

2 a. Sanctorumque memoria
Sit illi vitae nuntia,

2 b. Quorum mores et doctrina
Digna merentur praemia.

3 a. Inter quos pater Norbertus
Certa donatus gloria,

3 b. Quam accepit cum beatis
Propter laborum merita.

4 a. Felix illa Teutonica,
Quae tantum virum enixa,
Qui recta fuit posteris
Vitae degendae formula.

4 b. Quem qui sequuntur clerici,
Praesules et canonici
Aeterna vita fruentur
Sacro iuvante numine.

5 a. Spirat illi numen sanctum,
Induat ut corpusculum
Veste nive praelucida
Religionis figura,

5 b. Praemonstratum ut teneret
Ibique templum dicaret
Deo eiusque baptistae,
Fratres sibi sociaret.

6 a. Paret statim vir beatus
Mira plenus solertia

6 b. Eius, qui novit secreta,
Assistente potentia.

7 a. Nos agones et labores,
Quos suscepit Christi miles,
Recolamus nunc alacres
Eius sequentes limina.

7 b. Verbum Dei seminatur,
Miraculis confirmatur,
Haeretici convincuntur
Norberti diligentia.

8 a. Cuius laudum praeconia
Meditatur ecclesia,

8 b. Cum fratribus recensentur
Parentis natalitia.

9 a. Fide clarus et doctrina
Praesul ornatur laurea,

9 b. Dei plenus potentia
Mira perfecit opera.

10 a. Daemoniorum scommata
Fugat atque latibula

10 b. Solertique prudentia
Mundi vicit pericula.

11 a. Cuius carorum copia
Exornatur ecclesia,

11 b. Eorumque disciplina
Decoratur monastica.

12 a. Huius sequamur limina
Imitemurque dogmata,

12 b. Ut in caelesti regia
Decantemus Alleluia.

Grad. ms. Bernense saec. 15. Cod. Haagen. V. 429. add. saec. 16. A. — Grad. ms. Strahoviense anni 1611. Cod. Strahovien. H I 2. B. — Melodie: Interni festi gaudia.

304. De sancto Notkero.

1. Resonent angelicae
laudes confessori Notkero,

2 a. Suboli beato,
regio orto schemate,

2 b. Meritis insignem
quem unxit donum spiritus.

3 a. Qui scripturae dicta
excoluit
et, quidquid sponsa canit.

3 b. Gloriosa vita
hic functus
gaudenter morti occurrit.

4 a. Qui in magni luminis
splendorem
semper figens animum

4 b. Per totum tempus vitae
crucem Christi
gestabat suo pectore.

5 a. Obtinuit
patrum laude coli priscorum,
martyribus
compar, corporis ac spiritus
pollens laetissimis fructibus.

5 b. Castissima
mente cursum vivens temporis
excepit mi-
randa spiritus donaria
multorum salutis gratia.

6 a. Hinc quanta cum sanctis
vivat gloria,
probant, quae fecit, prodigia.

6 b. Ad cuius sepulcrum
nulli gratia
negatur, cum pie optatur.

7 a. In membris morbi contracti
hic curantur,
vinculis
stricti liberantur,
privatique
visu obtutibus laetantur.

7 b. Hic mentes oppressae malis
recreantur,
corporis
languor hic sedatur,
et daemonis
atrocis rabies premitur.

8 a. Magnificis
exaltate
fastigiis,
Notkere, monachorum
[tu praeclarum] decus,

8 b. Tuum, pater,
imploramus
auxilium,
in crimen, heu, prolapsis
impetra veniam,

9. Ut caelica
gaudia, regis
empta sanguine, frui
mereamur tecum.

Sequent. ms. Sangallense anni 1507. Cod. Sangallen. (Brander) 546. — 1, 1 angelici. — Melodie: Mater (doch nicht sauber gehandhabt). — „Laurentius, praedicator monasterii S. Galli, edidit."

305. In Festo Patronorum Hildesheimensium.

1 a. Laetis voce, chordis, ore
Nostrum spiritus fervore
Melos tangat aethera,

1 b. Ymnum Deo concinamus,
Magnalia recolamus
Patronorum vetera.

2 a. Pia, clemens, dulcis, bona,
Maria, virgo, patrona
Huius templi Domini,

2 b. Parens casta manens Christi,
Verbo carnem tribuisti
Virginalem homini.

3 a. Orbis duces Petre, Paule,
Incolae caelestis aulae,
Iudicantes saeculum,

3 b. Lucis aulam possidere
Facite nos et videre
Trinitatis speculum.

4 a. Digni Cosma, Damiane,
Tiburti, Valeriane,
Martyres eximii,

4 b. Vitam corporis sprevistis,
In mortem vos tradidistis
Aeterni spe praemii.

5 a. Sancti Iuste Arthemique,
Canciani, nos ubique
Precibus defendite,

5 b. Supplicate, Godeharde,
Epiphani et Bernwarde,
Salutem impendite.

6 a. Tuere nos, Speciosa,
Cum Caecilia, Generosa,
Virgines almificae,

6 b. Enodati culpis, poenis,
Caeli gaudiis ut amoenis
Laetemur deifice.

7 a. Imitemur hos autores,
Mundi spernamus favores
Cum Oswaldo fortiter,

7 b. Nobis ut ex agni throno
Detur in caelesti domo
Merces aeternaliter.

8 a. Benigna virgo Maria,
Petre, Paule, prece pia,
Confessores, virgines,

8 b. Electi martyres Christi,
Nos orate tandem sisti
Supra caeli cardines

9 a. Regna nobis impetrate
Beata felicitate,
Precamur suppliciter,

9 b. Gloria fruitionis
Facialis visionis
Dotemur feliciter.

Miss. ms. Hildeshemense saec. 15. Cod. Beverin. 682 a. A. — Missale Hildeshemense imp. s. l. et a. B. — Missale Hildeshemense imp. Nurembergae 1499. C. — 5 a, 1 Sancti Iusti AB; Iusti Iuste C. — Str. 7 a und b fehlen BC. — Acrostichon: Lippoldus Steinberg.

306. In Festo Patronorum Salisburgensium.

1 a. O beata patronorum
nostrorum sollemnia,

1 b. O devote recolenda
praesulum praeconia.

2 a. Digni dignis fulgent signis
et florent virtutibus.

2 b. Illos semper condecenter
veneremur laudibus.

3 a. Fide, voto, corde toto
adhaeserunt Domino,

3 b. Quem sequentes sunt videntes
laeti sine termino.

4 a. Huius mundi furibundi
procellarum genera

4 b. Verbo vitae sparso rite
pertulerunt plurima,

5 a. Dum sic culta messe multa
Christi replent horrea,
Ut electi sunt adepti
Beatorum praemia.

5 b. Per contemptum mundanorum
Et per gesta fortia
Meruerunt angelorum
Habere consortia.

6 a. Ergo facti coheredes
Christo in caelestibus

6 b. Apud ipsum vota nostra
promovete precibus,

7 a. Ut post huius finem vitae
et post transitoria

7 b. In perenni mereamur
exsultare gloria.

Brev. Salisburgense imp. Venetiis 1482. — Melodie: O beata beatorum.

307. „De sanctis in nostro coenobio quiescentibus."

1 a. O Narcisse, promisisse
Tibi Deum dum finxisse
Fertur tunc rudem Vindelicam,

1 b. Sed nunc urbem Augustinam
Fore subolem divinam,
Heroum semper puerperam.

2 a. Pacto tali [non] superbus
Redemisti uti servus
Pro architecto laborem

2 b. E vestigio paratus,
Dolabrum tenebat latus,
Iam succinctus gnomonem.

3 a. Felicem artis accersisti
Consciumque docuisti
Locum, quem destinabas,

3 b. Se comitem statim iurat,
Securim habere curat,
Qua animas aptabas.

4 a. Christo magistro devoti,
Ambo pacto pulchro moti
Simul itur in Sueviam,

4 b. Mox Augustam appulistis,
Arma iamiam expedistis,
Afra secatur devia.

5 a. Eunomia, Hilaria
Digna cum Eutropia
Ferro sonant, Endelia,
Aedificio aptantur.

5 b. Niminia, Diomedia,
Leonide profana,
Agape que Iuliana
Octogono aequantur.

6 a. Dum sic molli in sexu
Ferrum ut in ligno agitis,
Lapides quoque hoc contextu
Norma corrigitis,

6 b. Surgentis urbis in fundo
Dionysius ponitur
Et Quiriacus secundo,
Afer adiungitur,

7 a. Largito Crescentianus,
Fidalfus, Petrus, Enticianus,
Fundamentum simul ingruunt,

7 b. Super fausto coeptum omine
Tredecim sine nomine
Martyrum sic corruunt.

8 a. Prope opus consummatur,
Alto caelo iam aequatur,
Roma frendet aemula;

8 b. Idem utrum sit magistri,
Narcisse, quod ministrasti,
Manus probat impia.

9 a. Ecce, Afra pyram scandit,
Nova ignis culmina lambit
Fumus manet urbis sigillum;

9 b. Angulum tentat labare aries,
Stat adamantinus paries,
Dionysius nec perdit capillum.

10 a. Opus inimico fruitur,
Destruendo construitur,
Recte iam ibunt promissiones;

10 b. Inde Fortunatus, Wicterpus,
Adilbero, Simpertus,
Vita, fama veri heroes.

11 a. Hinc praesul caelo avitus
Dimittitur Udalricus,
Non urbi sed orbi hoc sufficimus.

11 b. Sanctorum turba restat multa
In hac aede sepulta,
Quare Afrae cryptam non fecimus.

12 a. Tuos non potes mirare,
Martyres numerare,
Quanta sis, Augusta, cogita.

12 b. Hispania apostola,
Graecia est hospita,
Roma tibi devota.

13 a. Narcisse, non plus ira
Venti pigros sollicita,
Corruit templum cum gente,
Reddamus iam debita.

13 b. Sis pertinax impietate
Gentem erga pyreferam,
Mercedem nostra tempestate
Petas post operam,

14 a. Ne Augusta usquam degeneret
Suis a maioribus,

14 b. Reliquos fide restauraret,
Sero licet, et moribus.

Clm. Monacen. (ol. ss. Udalrici et Afrae) 4417. saec. 15. A. — Officia Mon. SS. Udalrici et Afrae imp. Augustae 1516. B. — 1 a, 3 crudem B. — 5 a, 3 sonant rudera B. — 5 b, 4 Orthogono B. — 6 a, 2 Ferrum fehlt B, — 6 b, 4 Affer A, Apher B. — 7 a b Petrus, Philadelphus, Euticianus B. — 7 b, 1 faustum coeptum omne B. — 8 b, 1 Idem virum sit A. — 9 a, 3 Manet fumus B. — 10 a, 1 initio A. — 10 b, 1 Fortunatus voret perpus A. — 12 a, 3 cogitas A.

A fol. 1 a: „Sequentia de sanctis hic quiescentibus, scilicet in monasterio sanctorum Udalrici et Afrae, edita a magistro Iohanne Molitore, plebano sancti Mauritii Augustanae ecclesiae, cuius animam commendo vobis propter Deum."

Fol. 2 a derselben HS: „Metra de Passione Dni. nri. Iesu Christi, edita a magistro Iohanne Molitore, plebano sancti Mauritii et incipiunt feliciter." Diese Metra sind gleich grauenhaft wie obige Sequenz. Hier einige Zeilen zur Probe:

Hora prima eum Pilato detulerunt,
Calumniam eorum Pilatus derisit
Et Christum ad Herodem cito misit,
A quo et familia ipse despectus
More stultorum alba veste tectus.
Post hoc ducunt iterum illum ad Pilatum,
Barrabam petunt, nolunt Christum reprobatum,
Pilatus crudelis cruore pensitans
Flagellat Christum, hos placari non haesitans. etc.

308. De sancto Paulino.

1 a. Ecclesia
Vocali consonantia
Repleatur,

1 b. Cum gloria
Paulini natalitia
Prosequatur.

2 a. Hic in Aquitania
Clara de prosapia
Procreatur;

2 b. Hic in pueritia
Literarum studia
Complexatur.

3 a. Mira Dei gratia
Pontifex in Gallia
Sublimatur;

3 b. Plangit, flet ecclesia,
Haeresis perfidia
Condemnatur.

4 a. Paulinus catholicos
Fovet, in schismaticos
Roboratur;

4 b. Privat Aquitanicos
Maximino, Gallicos
Consolatur.

5 a. Iam nitet ut lilium,
Iam petit concilium,
Pneuma, patrem, filium
Protestatur.

5 b. Dat sanum consilium,
Proscriptis auxilium,
Insons in exsilium
Relegatur.

6 a. Necat hunc Phrygia,
Refert hunc Gallia,
Sita Treveri
collocatur.

6 b. Per ipsum gaudia
Nobis coelestia
Dei gratia
largiatur.

Miss. Trevirense imp. s. l. et a. (Basileae 1490) A. — Miss. Trevirense imp. Coloniae 1498. B. — 3 b, 1 Planget B. — 4 b, 2 Maximo B. — Melodie: Laetabundus.

309. De sancto Paulo.

1 a. Alma mater ecclesia,
Age Pauli sollemnia
Cum cordis laetitia;

1 b. Nam prae cunctis apostolis
Te dotat in epistolis
Divina scientia.

2 a. Caecus cadit,
Quando vadit
Contra Christum saeviens,

2 b. Hic audito
Iesu cito
Redditur oboediens.

3 a. Rapitur ad tertium
Caelum nunc sublimium
Secretorum conscius;

3 b. Post hoc visum recipit,
Christi nomen incipit
Praedicari [protinus]

4 a. Ultimus vocatione,
Primus praedicatione
In diversis populis,

4 b. Plus laborat excellenter,
Stat in mortibus frequenter,
Plagis et periculis.

5 a. Cum infirmis
infirmus efficitur,

5 b. Pro scandalo
cuiuslibet uritur.

6 a. O quam mirabilis
Et ineffabilis
Est tanta caritas!

6 b. Patroclum suscitat,
Dum aegros visitat,
Fit eis sanitas.

7 a. Quia fidem non desinit,
Sub Nerone vitam finit
Amputato capite,

7 b. Effluxit lac cum cruore,
Iesum profert caput ore
Certe satis debite.

8 a. Lac castitatis lilium
Signat, sanguis martyrium,
Iesum linguae praeconium.

8 b. Cum aureola triplici
Pro his se gaudet subici
Trino Deo et simplici.

9 a. Hunc tamquam nostrum patronum
Precemur pium et bonum,

9 b. Ut eius dulce iuvamen
Semper sentiamus. Amen.

Orat. ms. saec. 15. Cod. Londinen. Add. 14845. — 7 b, 1 Affluxit, falsche Initiale.

310. De s. Paulo Eremita.

1 a. Paulum, primum eremitam,
A quo prodiisse vitam
Scimus solitariam,

1 b. Voto pari collaudemus
Et constantiam probemus
Eius multifariam.

2 a. Hic, ut consors electorum
Posset fieri virorum,
Saeculum deseruit,

2 b. Et, ut crebrius oraret
Ac ieiuniis vacaret,
Eremum adpetiit.

3 a. Hunc a Cristo commendatum
Et divinitus monstratum
Visitat Antonius,

3 b. Qui dum laeti consederunt,
Corvo nuntio sumpserunt
· Cibum copiosius.

4 a. Panem totum adferebat,
Soli Paulo qui solebat
Fieri dimidius.

4 b. Huic defuncto paraverunt
Leones, qui adfuerunt,
Tumulum devotius.

5 a. Huius intercessione
A peccatis, Iesu bone,
Tuum purga populum

5 b. Et post temporalem mortem
Nos habere caeli sortem
Concede per saeculum.

Sequent. ms. Augustin. Nordhusen. anni 1512. Cod. Mus. Nordhusen. s. n. — 1 a, 2 prodigisse. — 5 b, 3 saecula.

311. De sancto Petro.

1 a. Caelestis aulae
ianuas,
ianitor egregie,

1 b. Reserare positis
satage
lacrimarum in valle,

2 a. Quos corrumpit
noxa suae
graviter
inoboedientiae
et facit ab aeterna
exsules claritate.

2 b. Memor esto
impertitae
ab eo
tibi indulgentiae
nec pii praeceptoris
careas pietate.

3 a. Saepius Iesum
pro nostra
interpella salute,

3 b. Praevales enim
petita
confestim acquirere.

4 a. Nec offendet
tuum velle,
cui bis binos
disposuit
cardines terrae.

4 b. Orbem ergo
visitando
solve compedes
nequitiae
Deo favente.

5 a. Nobis quoque puniendis
condescende
pro nostro crimine,

5 b. Christum redde placabilem
et provide
dignanter famulis

6. Supernae felicitatis
introitum.

Brev. ms. Oscense saec. 13. Cod. Scorialen. P III 14. A. — Antiph. ms. Oscense saec. 13. Cod. Capit. Oscen. s. n. B. — 1, 2 ianuam A. — 4a, 1 offende A.

312. De sancto Petro.

1. Principem

2 a. Apostolorum
dulce canora
resonet vox
diatonica, quem vox
caelica
laudat et angelica.

2 b. Super quem mater
ecclesia stat
firmissima,
nec inferni ianua
valet nec
mortis violentia.

3 a. In Galilaea
per maris spatia

3 b. Hic cum Andrea
dum trahit retia,

4 a. Trahit illum
Iesu clementia,
Petrum nominat
firma gratia,

4 b. Tradit illi
claves, caelestia
clemens ianitor
pandat ostia.

5 a. Hic est, qui nocte media
ambulat super maria,

5 b. Per quem Christus insignia
mundo dedit prodigia.

6 a. In urbe Ierosolyma
ad speciosa limina

6 b. Longo situ debilia
firmat claudo vestigia

7 a. Ad membra paralytica
Aeneae vox est medica.

7 b. Tabitam reddit viduis
in virtute deifica.

8 a. Et saluti fugit omnis
valetudo contraria,

8 b. Et languori redit omnis
valetudo contraria.

9 a. Cornelius renascitur
deitate propitia,

9 b. Ananiam cum Saphira
necat fraudis nequitia.

10 a. Alas Simonis dissipat,
magum mergit in tartara,

10 b. Ipse de crucis gloria
triumphans intrat aethera.

11. Trinitati
sit laus aeterna.

Trop. ms. Vicense saec. 11/12. Cod. Capit. Vicen. CXI. A. — Trop. ms. Oscense saec. 12. Cod. Capit. Oscen. s. n. B. — 10 a, 1 Artes Simonis A.

313. De ss. Petro et Paulo.

1 a. Gaude, Roma, Roma, gaude,
Petrum laudans, Paulo plaude,
Geminentur gaudia,

1 b. Ambo pari digni laude,
Per quos fidem sine fraude
Peperit ecclesia.

2 a. Istae duae caeli portae,
Pari fide, pari sorte
Caeli pulsant ostia,

2 b. Nec in vita nec in morte
Separatur a consorte
Fortis amicitia.

3 a. Petrus cruce, Paulus ense
Pro te, Christe, rex immense,
Sustinent supplicia,

3 b. Una die, uno mense
Geminata regis mensae
Praesentatur hostia.

4 a. Clavis claviger clavatus,
Crucis stipite ligatus,
Terrae caput inclinatus
Respicit sublimia;

4 b. Paulus capite truncatus,
Procut est interpretatus,
Paulo minus minoratus,
Magnus tamen patria,

5 a. Dies ista consecrata,
Dies Deo dedicata
Horum per martyria,

5 b. Quorum passio beata
Nos reducat ad optata
Paradisi gaudia.

Miss. Petragoricense imp. Petragoricae 1525.

314. De ss. Petro et Paulo.

1. Gaudet chorus electorum
Ad festiva beatorum
Petri, Pauli gloriam,

2 a. Quos pastores et doctores
Ordinavit et sacravit
Christus in ecclesia.

2 b. Qui dignatus est vocare,
Dum transiret secus mare,
Petrum ad hanc gratiam.

3 a. Rebus suis iam exutus
Christum pauper est secutus
Spretis, quae possederat,

3 b. Videt Christum, verbum Dei,
Caeli claves dantur ei,
Per quas caelos reserat.

4 a. A Christo prosternitur
Saulus, quem prosequitur,
Cuius membra laniat,

4 b. Iustum lapidantibus
Favit, quorum vestibus
Datur, ut custodiat.

5 a. Stephanus, dum lapidatur,
Tunc pro Saulo deprecatur
Iesum flexis genibus.

5 b. De lupo factus est agnus
Et de Saulo doctor magnus
Viri iusti precibus.

6 a. Unus ligat atque solvit
Melius, quam mens revolvit,
Potestate tradita,

6 b. Perituri sunt ligandi,
Sunt solvendi coronandi,
Sed secundum merita.

7 a. Alter vero, vas honoris,
Semitas damnat erroris
Docens evangelium,

7 b. Ad culturam deitatis
Per doctrinam veritatis
Traxit Dionysium.

8 a. Petrus in excessu mentis
Vas submissum ligamentis
In figura gentium

8 b. Videns vidit et agnovit,
Quod Deus ad fidem movit
Gentilem Cornelium.

9 a. Caelos tranat, unde manat
Fons salutis, lux virtutis,
Dei sapientia,

9 b. Et arcana verba sana
Paulus audit, quorum claudit
Signata mysteria.

10 a. Ananias et Saphira,
Super quos ascendit ira
Irremediabilis,

10 b. Mentiri Deo conantur
Et per Petrum morti dantur,
Res est admirabilis.

11 a. Paulus ante persecutor,
Nunc est sponsae Christi tutor,
Cuius sanctus est adiutor
Spiritus scientiae,

11 b. Fidem Christi dum revelat,
Cuius sponsae caste zelat,
Narrat hoc, quod ante celat,
Filiis ecclesiae.

12 a. Primatum sanctae cohortis
Petrus habet fide fortis,
Pro cuius amore mortis
Non timet pericula.

12 b. Porta Sion exaltata
Super Petrum est fundata,
Super omnia amata
Iacob tabernacula.

13 a. Paulus ense decollatur,
Petrus cruce coronatur;
Hi gubernant urbem lucis,
Cuius porta signum crucis,
Duo luminaria.

13 b. Istos, fratres, honoremus,
Ut excusent, quod timemus,
Per quos Roma gloriatur,
Et Romana gubernatur
Per orbem ecclesia.

Trop. ms. Vicense saec. 11/12. Cod. Capit. Vicen. CXI. A. — Trop. ms. Dertusense saec. 13. Cod. Capit. Dertusen. s. n. B. — 8 a, 1 excessum. A. — Melodie: Laudes crucis.

315. In Octava ss. Petri et Pauli.

1 a. Cuncta caeli regem laudant
angelorum agmina

1 b. Indefessa Christo voce
dando modulamina.

2 a. His coniuncta turba multa
reddat vota debita,

2 b. Cum sanctorum nobis festa
refert solis orbita.

3 a. Super muros Hierusalem
vigilans custodia

3 b. Imminere iam diei
clamitat exordia.

4 a. Nox praecessit et lux venit,
inquiens, purpurea,

4 b. Ornat bene vigilantum
colla torques aurea.

5 a. Dum salutis vacat tempus,
mens exsurgat torpida,

5 b. Ac decertet, ut fruatur
agni cena sapida.

6 a. Venatores nam per mundi
ampla missa spatia

6 b. O quid praedae compulerunt
ad expansa retia!

7 a. Quot ferarum remansere
vacua cubilia!

7 b. Tauri fortes sunt enecti,
caesa et altilia.

8 a. Duces gregum, qui mansura
monstravere pascua,

8 b. Iam translati nulla timent
ora morsu nocua.

9 a. Designatur per haec cuncta
cohors apostolica,

9 b. Quam recepit et in aula
servat Christus caelica.

10 a. Congregati populorum
principes in aethera

10 b. Et commissa nostra nova
diluunt et vetera.

11 a. Imbres fundunt sanctae nubes
corda super arida,

11 b. Ut det fructum terra nostra
gramina per florida.

12 a. Quo vivamus dante Christo
vitae adminicula

12 b. Cum apostolorum choris
gaudentes per saecula.

13. Amen dicamus una.

Trop. ms. Benedictinum saec. 12. Cod. Capit. Oscen. s. n. A. — Miss. ms. Valentinum saec. 15. Cod. Capit. Valent. s. n. B. — Miss. ms. Valentinum anni 1417. Cod. Capit. Valent. s. n. C. — Miss. Caesaraugustanum imp. Caesaraugustae 1485. D. — Miss. Caesaraugustanum imp. Caesaraugustae 1498. E.

2 a, 2 vita debita BC. — 5 b, 1 Hac BCDE. — 6 a, 1 mundo BC. — 6 b, 1 Ut qui praedae C; Ut quid praedae B; copulerunt E. — 7 a, 1 Quod BDE; Quid C. — 8 a, 2 vacua DE. — 8 b, 2 Ora (Hora C) mors innocua BC. — Nach Str. 8 b schieben DE folgende nach Ausweis des Reimes unechte, den Sinn störende Klauseln ein:

Petrus namque triumphavit
Crucis per supplicia,
Paulus atque superavit
Ferti crucis [Secti colli]iugula.

Inhaltlich ist die Sequenz eigentlich eine Prose de Communi apostolorum; diese Strophe ist eingeschoben, dieselbe auf Petrus und Paulus benützen zu können.

316. In s. Petri ad Vincula.

1. Hauriat ex plana
cantus vox nostra camoena.

2 a. In laudis iubilo
Domino contio
candida
modulans sonat cantica

2 b. Patri per omnia
vocibus consonis
ac poli
unigenito caterva,

3 a. Una simul ac florigera
spirituique
paracleto,
quibus una maiestas
pariter atque potestas
in saecula.

3 b. Qui Deus unus permanet
et dominator
caeli(ci)s cunctis,
ac agmina caelica
suum laudant creatorem
[per] omnia.

4 a. Hinc Iesum
unigenitum et eius
discipulum
laude consona

4 b. Et Petrum
apostolum, aethereum
clavigerum,
pangat vox nostra.

5a. Petre, tuum Dominum,
virginis filium,
deposcimus supplices,
qui tua solvere
dignatus est vincula,

5b. Ad te mittens angelum
luce perspicuum,
in medio militum
qui tua latera
percussit in dextera.

6a. Ait: Surge ac te, Petre,
vestibus induere
et cingulo praecingere,
caligis calcia,

6b. Veni sequens me concite
ac inde egredere,
iam liber es, in manibus
et nulla vincula.

7a. Et surgens secutus est,
nec sentiunt milites,
patescunt
carcerem lumina,
libera
gressibus fit via.

7b. Pergunt ambo pariter,
egressi de carcere
veniunt
ad portam ferream,
quae ultro
aperta est eis.

8a. Ecce, processerunt
viculum in via,
et visio discurrit
angelica.

8b. Petrus conspiciens
se solum timuit,
ad se reversus Deo
dat gloriam.

9a. Nunc ergo
scio vere, quia
Dominus
angelum miserat
et eripuit
me de manu
Herodis iniqua,

9b. De malis
omnibus vinculis,
quo misit
filius tetrarchae
[me] Archelai
nequam plebsque
iniqua Iudaea.

10a. Ergo, claviger caelice,
pro nobis
deprecare Dominum,
qui te sua
exaltavit ecclesia;

10b. Et nos tua oratio
sinceros
donet et participes
esse cum sanctis
in excelsa gloria.

11. Differat amissa
donando
ut ex iure sua.

Grad. ms. Toletanum saec. $^{12}/_{13}$. Cod. Capit. Toletani 35—10. — 3b, 4 anima. — 4b, 4 plangat. — 5a, 1 Et pertum. — 5a, 3 depositum. — 6a, 1 Sit surge. — 6a, 4 calcia te. — 8a, 2 vinculum. — 9b, 3 quo mihi; so fehlt das Verbum. — 9b, 6 plebe. — 10a, 1 claviger calicem. — 11, 3 ut ex iura.

317. In s. Petri ad Vincula.

1. Alleluia

2a. Festivum psallat
nunc ecclesia

2b. Christo votiva
solvens cantica,

3a. Qui sibi maxima
misertus est gratia,

3b. Cum Petrum a dira
eductum custodia

4 a. Restituit ad roboranda
fidelium agmina,

4 b. Quae praesulis exinanita
fuerant absentia.

5 a. Cuius demum praeclara
virtute animata

5 b. Sumunt fidei arma
currentis spatiosa

6 a. Orbis itinera
spurcissimis
ritibus dedita

6 b. Atque simulacris
tunc, proh dolor,
vanis consecrata.

7 a. Datoque signo
cohors beatissima
temptat proelia
gnaviter erilia,
nec morte nec vita
cedere nescia,
donec subiugata
Deo regna reddat omnia.

7 b. Castra rupta sunt
bellatorum valida,
tuta urbium
expugnata moenia,
confracta delubra
daemonum horrida,
crucis atque digna
passim exaltata vexilla.

8 a. Nec latuit
late per arva

8 b. Victoria
apostolica.

9 a. Dataque dextera
cessit humana
condicio reparata.

9 b. O quam felicia
contio diva
agressa est certamina!

10 a. Cum archiclarus
meruit divina
consolamina
mox inter carceris saepta,

10 b. Quo religatus
innocens vincula
patiebatur
rabie Herodiana.

11 a. Eductus est autem
per angelica
ab aethere
obsequia demissa,

11 b. Recepitque sui
collegiarcham
plebs inclita
laetabunda reddita.

12 a. Cuius palma
triumphi
ad tempus est dilata,

12 b. Ut diffusa
per orbem
reformaret dogmata,

13 a. Essetque pars diversa
unita diligenter
in fide catholica.

13 b. A Christo iam redempta
et Petro reformata
gaudeat ecclesia,

14 a. Recolens pretiosa
pastoris sollemnia,

14 b. Cuius pia merita
nos sublevent ad regna,

15. Quo semper pium resonat
Alleluia.

Trop. ms. Benedictinum saec. 12. Cod. Capit. Oscen. s. n. — 4 b, 1 arma fidei. — 7 a, 2 loco per. — 9 a, 3 sq. mox consolamina intra.

318. In s. Petri ad Vincula.

1. Laudes Christo
solvat orbis
per cuncta climata

2 a. Ecclesia,
cuius redempta
ovanter
tripudiat gratia.

2 b. Soluta sunt
nempe vincula,
pro noxa
quibus erat astricta.

3 a. Laetentur agmina
iustorum
potenter liberata,

3 b. Fuerat obstrusa
quis olim
summa caeli ianua.

4 a. Nec dispariter
resonat cantica
dulcia
turma caelestis,
humanae socia,

4 b. Cum qua gravia
merito tulerat
odia,
quam sua fuscam
reddebat macula.

5 a. Igitur nostra
Deus carne sumpta
superis ima,
divinis humana
coniunxit,
humilis in terra
homo factus ex Maria,

5 a. Vitae praecepta
tribuens beata,
fraglant quae ampla
per mundi spatia;
post scandit
triumphans ad astra
testes suos dans in arva.

6 a. In quos bacchata
perfidia
necem molitur Iudaica,
principem trudens
in Herodis vincula
Petrum parata
gemina
compeditum catena.

6 b. Bis octo datur
sollicita
clauso vigilum custodia;
subito loca
tenebris involuta
nocte depulsa
claritas
serenat angelica.

7 a. Mitis pulsat
membra sopita,
manibus excussa
cadunt vincula.

7 b. Atque surgat,
monet, et alta
properet, quc ponit
dux vestigia.

8 a. Nec est mora:
complentur iussa
angelica;
luce praevia
loca deseruntur horrida,
sed creduntur somnia.

8 b. Res miranda
atque stupenda:
ultro porta
patet ferrea;
sic Herodiana delusa
tabescit insania.

9 a. O diva
consilia,
quam inscrutabilia,
sua quae fallunt pravos
in astutia!

9 b. Ferrea
ruunt corda
caelitus hebetata,
ubi splendent iucunda
tam miracula.

10 a. Hac die plebs laeta
laudibus iungat pneumata,

10 b. Qua noster acerba
pastor evasit vincula.

11 a. Clara per merita
sordida
dilue nostra
prece facinora,

11 b. Potestate data
maxima
et prece pia
a Christo impetra,

12 a. Ut nos sua clementia
illa det frui vita,

12 b. Qua regnabunt in patria
iusti semper florida

13. Per aeterna
viven[te]s saecula.

Trop. ms. Benedictinum saec. 12. Cod. Capit. Oscen. s. n.

319. In s. Petri ad Vincula.

1 a. Cor devotum, vox sonora
Promant laudes sine mora
Petri, summi praesulis,

1 b. Memorando, quid sit gestum,
Quare fiat istud festum
Pro ipsius vinculis.

2 a. Dux Quirinus gutturnosam
Natam habuit formosam,
Quae, Balbina nomine,

2 b. Saepissime veniebat
Ad carcerem et lambebat
Pro sui salvamine

3 a. Alexandri papae dura
Vincla, quibus omni cura
Vinctus erat carcere.

3 b. Quam dulciter removebat
Et catenas admonebat
Sancti Petri quaerere,

4 a. Quibus tactis sanitatem
Et integram sospitatem
Possit mox recipere.

4 b. Quae adcurrens nuntiavit
Patri, qui mox destinavit
Nuntium has quaerere

5 a. Solymam. Quas osculata
Postquam fuit, est sanata
Pulso morbi pondere.

5 b. Ob hoc festum celebrari
Papa iussit et servari
Eductus de carcere.

6 a. Ergo Petro supplicemus
Et devote flagitemus,
Ut dissolvat vincula

6 b. Peccatorum et purgatos
Excipiat et mundatos
In caeli cenacula.

Grad. ms. Boscoducense saec. 15. Cod. Archivi S. Iohannis Boscoducen. s. n. A. — Miss. ms. Redonense saec. 15. Cod. Parisin. 1098. B. — Missale Andegavense imp. 1489. C. — Missale Carnotense imp. Parisiis 1511. D. — Missale Briocense imp. Rotomagi 1463 [lies 1563]. E.

1a, 2 Promat D. — 2a, 2 famosam A. — 2b, 3 solamine A. — 3a, 2 Vincula, quibus omnium cura A. — 3b, 1 amovebat BC. — 4a, 2 Et fehlt A. — 4b, 3 eas quaerere B; eis quaerere AD. — Statt Str. 5a stehen in ACDE folgende zwei Halbstrophen:

Hierusalem; quas osculans,
Sanitatem recuperans,
Mox cessit morbus ab illa.

Postquam fuit osculata
Ipsas, haec fuit sanata
Pulso morbis pondere.

6b, 1 Ab hoc B. — 6b, 3 In caeli curia A.

320. De s. Petro Martyre.

1. Martyri victori laudes
intonent christiani.

2a. Lupus invasit oves,
Petrus innocens Deo
Reconciliavit
peccatores.

2b. Ius et error duello
Conflixere mirando,
Sed Petrus mortuus
regnat vivus.

3a. Dic nobis, vox pia,
Quis te laesit in via?
Mucro gentis saevientis,
Ecclesiam Christi contemnentis.

3b. Socius est testis
Mecum missus caelestis.
In fide vera spes mea,
Ad hanc redeat haeresis rea.

4a. Credendum est magis soli
martyri veraci
Quam perfidorum
turbae fallaci.

4b. Scimus Petrum claruisse
miraculis vere;
Tu nobis, Christe
rex, miserere.

Sequent. ms. Praedicatorum saec. 15. Cod. S. Ignatii Noviomagen. 55. A. — Seq. ms. Praedicatorum Cracovien. saec. 15/16. B. — Miss. ms. Insulense saec.? Cod. Upsalen. 96. (bei Klemming III, 148) C. — Missale Praedicatorum imp. Venetiis 1523. D.

1, 2 concinant A. — 2a, 1 Christus redemit oves A; Agnus conservat C. — 2a, 2 Petrus occisus Deo C. — 2b, 1 Fides error C. — 2b, 3 Pro fide mortuus C. — 3a, 1 vos pia A. — 3a, 3 sq. fehlen D; lauten in A und C:

A: Lictoris manus frementis
Et fidem dicebam resurgentis.

C: Vulnera hostis furentis
Sed gloria mea resurgentis.

3b, 1 Sodalis est C. — 3b, 2 Passus rubraque vestis C. — 3b, 3 sq. lauten in C:

Refloruit fides mea,
Videbitis me in Galilaea.

4a, 1 soli fehlt CD. — 4a, 2 Christi martyri veraci BCD. — 4b, 1 emigrasse C. — 4b, 2 Ad te Deum vere C. — 4b, 3 nobis, victor B. — Mel.: Victimae paschali.

321. De sancto Piato.

1 a. Beneventanis finibus
Claris nitens natalibus
Piatus ortum habuit,

1 b. Ab annis puerilibus
Christum mirandis nisibus
Secutus prout potuit.

2 a. Post in adulescentia
Contempta mundi gloria
Iam vivens evangelice

2 b. Distribuebat propria
Pauperum alimonia
Retenta veste simplice.

3 a. Annos viriles subiens
Romam pergit Christi cliens
Consorte Dionysio,

3 b. Eiusque se efficiens,
Illic lumen adiciens
Actus sancto collegio.

4 a. Exhinc, quando Parisius
Beatus Dionysius
Elegit habitaculum,

4 b. Piatus vir egregius
Se direxit ulterius
Ad Tornacensem populum.

5 a. Ubi verbum fructiferum
Serens convertit procerum
Circa triginta milia

5 b. Praeter gregem innumerum
Parvorum et mulierum
Eadem cum gratia.

6 a. Crebris clarus miraculis
Atque virtutum titulis
Sese graviter afficit

6 b. Abstinendo ab epulis,
Quo zabulon miserulis
Incubantem se subicit.

7 a. Prodit Caesaris iussio,
Ne fiat miseratio
Devoto Christi famulo;

7 b. Sed subdatur supplicio,
In suo sacrificio
Deos placet iam populo.

8 a. Tentus a satellitibus,
Vinctus flagris et nexibus,
Poenam decollatoriam

8 b. Subit caelis plaudentibus
Cum beatis spiritibus
Hinc evectus ad gloriam.

9 a. Ad sanctitatis titulum
Et honoris ad cumulum
Prius ignotus barbaris

9 b. Fusus est circa tumulum
Replens dulcore populum
Odor superni nectaris.

10 a. Haec odoris suavitas
Mentes maculis illitas
Purget omni nequitia,

10 b. Ut sedes nobis debitas,
Peccatis nostris perditas,
Reddat Christi clementia.

Missale Carnotense imp. Parisiis 1500 A. — Missale Carnotense imp. Parisiis 1511. B. — 3 a, 3 Cum sorte B. — 4 b, 1 Piaton AB. — 6 a, 3 efficit A. — 7 b, 3 Deo B. — 8 a. 2 Victus AB.

322. De sancto Raimundo.

1 a. Chorus iste tibi, Christe,
Assit cum laetitia,

1 b. Cordis, oris melos promat
Dulci cum melodia.

2 a. Gratulari et laetari
Nunc debet ecclesia,

2 b. Sic beati Raimundi
Celebret sollemnia.

3 a. Cuius vita redimita
Spiritali gratia

3 b. Praesulatum sibi datum
Rexit ac custodia.

4 a. Voce sincera,
Praedicatione
Vera, vetans illicita,

4 b. Promittens lucra
Fine carentia
Sanctis a Deo debita.

5 a. Non sua cura mundana
Fuit vilis gloria,
Sed pro vita refutavit
Mundi quaeque vilia.

5 b. Caprae pilis composita
Induit cilicia,
Domuit abstinentia
Fluxa carnis vitia.

6 a. Tandem vita hac mundana
Destitutus verna
Dei luce praeclara
Fulget in arce superna.

6 b. Coronatur in gloria
Duplici corona,
Quam meruit hac vita
Confessorum cinctus zona.

7 a. Angelorum dant agmina
Domino laudum cantica
Prece pia socia;

7 b. Hymnis caelestis curia
Suo concivi obvia
Cantica dat dulcia.

8 a. Ob huius viri merita
Multa fiunt miracula
Summi regis gratia.

8 b. Languida sanat corpora,
Carcerum frangit ostia,
Ferri rumpit vincula.

9 a. Surdis auris officia
Dat, mutis eloquia,

9 b. Illustrat caeca lumina,
Claudis dat vestigia.

10 a. Expellit daemonia
Ab obsessis prece sua;
Haec sunt eius merita,

10 b. Quibus, Christe, caelestia
Nos mereamur gaudia
Solis sanctis debita.

11 a. Quocum summa laetitia
Cantemus cum gratia
Omnes una

11 b. *Alle* — tibi mente pura
In excelsis gloria —
luia, Amen.

Psalt. ms. Rodense saec. 12. Cod. Capit. Ilerden. 11. — 6 a, 2 sq. Dei servus luce.

323. De sancto Remigio.

1. Vocem iucunditatis
nuntiate

2 a. In laudes almi
Remigii,
Francorum summi
apostoli,

2 b. Quem nasciturum
mirabili
Ordine prompsit
vox Domini.

3 a. Natus prophetam materno
Lacte perungens
Reformat lumine,

3 b. Signatus praesul superno
Lumine pari
Sacratur unguine.

4 a. O felicem
Pontificem,
Quem sacravit ipse Deus,

4 b. Qui de caelis
Contrahere
Nomen fuit idoneus.

5 a. Scholis liber fit reclusus
Fugiens humanos visus
Pro Christi servitio;

5 b. Praesul factus attentavit
Idem rursus, ut sacraret
Arcanum se Domino.

6 a. Aves ei convescuntur,
Caeci lumen consequuntur,
Fugantur daemonia,

6 b. Parvus liquor exundavit,
Vis daemonum victa cessit,
Franguntur incendia.

7 a. Captivatam liberavit
Et defunctum suscitavit
Dans a poenis reditum
Per virtutis meritum.

7 b. Caeli cives obsequuntur,
Fidem gentes assequuntur,
Missum chrisma caelitus
Ministravit spiritus.

8 a. Christi visa facie
Refulsit mirifice.

8 b. Per missarum gratiam
Transiit ad gloriam.

9. Ergo gaude, gens Francorum,
Per haec festa, plebs sanctorum,
Tanti patris gratia
Decantans Alleluia.

Miss. S. Remigii Remen. imp. Remis 1556. — 3b, 3 Sacra tuo unguine.

324. In Translatione s. Remigii.

1 a. Magnus Deus omnium,
Qui se suis praemium
Contulit in gloria,

1 b. Cum iam post exsilium,
Post carnis hospitium
Potiuntur patria.

2 a. Cuius dispositio
Potenti consilio
Sic dictavit omnia,

2 b. Ut in rerum corpore
Quaedam suo tempore
Servaret magnalia.

3 a. Quarum rerum novitas
Fit mira suavitas
Praegustanti talia.

3 b. Quia sic accenditur
Et in eum rapitur,
Qui dat certa gaudia.

4 a. Ad haec praegustamina
Dedit Deus limina,
Ne sequendo devia
Erremus a patria.

4 b. Et contra naufragium
Produxit Remigium,
In cuius praesentia
Nemo timet maria.

5 a. Quo parentum senescentum
Revirescunt et florescunt
Effeta plantaria,

5 b. Et dat florem praeter morem
Hiemalis, non vernalis
Aetas et materia.

6 a. Huius cura a cultura
Nefandorum idolorum
Respiravit Francia,

6 b. De qua culta messis multa
Recondenda, non urenda
Crevit in ecclesia.

7 a. Huius actus enarrare
Est arenas numerare,
Quorum cum Dei gratia
Immensa fuit copia.

7 b. Sed credentes eum vere
Veris bonis inhaerere
Per illius suffragia
Confidamus de venia.

8 a. O Remigi, lux Francorum,
Audi preces famulorum,
Audi fletus,
Solve metus,
Remove poenalia.

8 b. Ut id per te mereamur,
Quo te frui gratulamur,
Ubi fructu
Sine luctu
Pascamur et gloria.

9. Ad haec vera gaudia
Nos conducat gratia.

Miss. S. Remigii Remen. imp. Remis 1556. — Melodie: Mane prima Sabbati.

325. De sancto Saturnino.

1 a. Hodierna
die gaudeat
omnis turba,

1 b. Saturninus
in qua petiit
caelestia.

2 a. Qui mortem sumpsit pro
vita genti dedita,
cui praedicabat
virtutum lumina.

2 b. Nam post salvatoris
ascensum ad aethera
sequebatur Petrum
praedicantem visa.

3 a. A quo pontificatus
sumpsit officia,
ut mundo veri vera
luminis lumina
enuclearet miscens
cum novis vetera.

3 b. Praeponens ergo mori
genti luce data
Tolosam petit totus
mente veridica,
ubi magis frendebat
gentis insania.

4 a. Cum quo erat
fides et pudicitia,
humilitas
larga cum patientia,
sobrietas
cum caritate gemina.

4 b. Hac igitur
miles saeptus militia
nihil timens
valde contemptibilia
idolorum
dicebat sacrificia.

5 a. Monstrans iuxta nocere
et prodesse potentia,
tamen in infernum
sibi credentes
mergentia,
ut crederetur monstrans
ex more nil potentia.

5 b. Nec minus monstrans tanta
Dei esse iuvamina,
quod per eius fidem
fieri possent
omnia, ut
crederetur, omnia
sanans membra languida.

6 a. Iam lumen ubi
tantum fuerat,
nulla vox vim
habere poterat,
specula montis
apparuerat.

6 b. Iam videt rex, quae
vix audierat,
perdens, ubi
lucrari poterat,
Christi militem
capi iusserat.

7 a. Cur saeve furis
ac tanta insania,
quae vides, non credis
esse miracula,
sed fingebas fieri
arte magica?

7 b. Credens vitare
incurris pericula;
adduciter taurus,
non pro victima,
ad eius ligetur
sanctus vestigia.

8 a. O nova
novae mortis genera!
Ligantur
pedes versus pectora,
caput et manus subter
ilia.

8 b. Mox taurus
timens dura vincula,
tractus ad
capitolii summa,
ruit praecipitans ad
infima.

9 a. Franguntur colla,
languent lumina,
spargitur cerebrum
per confragra,
ruptae sunt
manus propter vincula.

9 b. Rumpuntur nervi,
cadunt viscera,
sic petit spiritus
caelestia,
laetantur
angelorum consortia.

10 a. Cuius prece assidua
vitemus cuncta noxia

10 b. Adipiscentes dulcia
angelorum consortia.

Miss. Tolosanum imp. s. l. 1490. A. — Miss. Tolosanum imp. Lugduni 1524. B. — 5 b, 1 Hec minus AB. — 5 b, 3 quia per AB. — 5 b, 7 languentia AB.

326. De sancto Sebastiano.

1. Sancto spiritu
nos instructi
eiusdemque lege docti

2 a. Praeconia testis
pangamus nomine Christi,

2 b. Qui terrea sprevit
quondam, nunc gaudia cernit.

3 a. Prognatibus
carus consistens
principatum non dilexit;

3 b. Ac sobrius
sub ornamento
latet diu militari.

4 a. Et multos a deviis
ad viam hic dudum
veritatis revocavit,

4 b. Larvalibus nebulis
plures sic de turba
relevavit inimici.

5 a. Sermonibus veridicis,
moribus sanctis
est praeditus
vir praeclarus.

5 b. Palatii commilites
hunc quasi patrem
carissimum
amplectuntur.

6 a. Sebastiane,
miles clarissime,

Qui constitutis
duobus geminis
Marcelliano et Marco
in vinculis solamina
praebuisti,

6 b. Zoe fideli
ora restituis,

Senos per annos
verbis quae caruit.
Tu cunctos haec tua mira
probantes tuis precibus
fac gaudentes.

7. Nobis per omnia
sis fautor,
fidelis orator
per saecli saecla.

Cod. Vatican. Palatin. (ol. Laurissen). 833 add. saec. 10. — Titel der Sequenz „Adducentur". — 3a, 1 Pronatibus Hs. — 4b, 1 Larvaribus Hs. — 6a, 6 in ergänzt. — 7, 4 per ergänzt.

327. De sancto Sebastiano.

1 a. Omnes una decantemus
Et martyris personemus
Laudem Sebastiani.

1 b. Hic a Deo est electus,
Per quem morbus est eiectus
Languoris pestiferi.

2 a. Nam se Christo totum vovit,
Qui vult nos hunc venerari;

2 b. Christus eum nunc promovit
In patria caelesti.

3 a. Cunctis hic subvenit maestis,
Statim est sedata pestis
Sui causa meriti,

3 b. Ipsum si nunc deprecemur,
Nomen quoque veneremur
Martyris sanctissimi,

4 a. Morbus iste non nocebit,
Sed mortiferum delebit
Populum, qui tenuit

4 b. Nos pro nostris tantis malis,
Iam absorbet pestis talis,
Quod tota gens gemuit.

5 a. Sancte martyr
Sebastiane,

5 b. Salva nos a morte
epidemiae.

6 a. Nostra gravia ob peccata
Terra ista desolata
Non sit, pie, quaesumus,

6 b. Sed nos considera
Et in nobis cessa
Pestem, iam te petimus.

7 a. Ista per te gens sit tuta,
Et ne noceat acuta
Febris haec in patria.

7 b. Ex quo nostra spes est tota
In te, martyr, nunc remota
Sit pestis mortifera.

8 a. O sancte Sebastiane,
Nostrae gentis sero, mane
Conservator et tutor sis

8 b. Et Dominum deprecare,
Ut a nobis revocare
Valeat vesana pestis.

9. Ex tua sancta prece
Ne sit morbus nobis nece,
Sed recedat ab hac domo;
Amen dicat omnis homo.

Miss. ms. Cisoniense saec. 16. Cod. Insulen. 37. A. — Missale Sarisberiense imp. 1498. B. — Missale Lexoviense imp. 1504. C. — 1, 2 iam personemus B. — 4 b, 2 Iam fehlt C. — 4 b, 3 genuit C. — 7 a, 3 in Anglia BC. — 7 b, 1 Ex quis C. — 8 a, 2 gentis Anglicanae BC. — 8 a, 3 Consecrator A. — 8 b, 1 deprecaris C. — 8 b, 2 revocari C.

328. De sancto Sebastiano.

1 a. Imperator maxime,
Christe benignissime,
Tibi laus et gloria,

1 b. Carmen hoc laetitiae
Suscipe, quod hodie
Decantat ecclesia,

2 a. Sebastiani pia
Colendo sollemnia,
Egregii martyris.

2 b. Instructus Lombardia,
Sed Narbone patria
Civis fuit nobilis.

3 a. Omnibus amabilis,
Sermone affabilis,
Iustus in iudicio,

3 b. In commisso fidelis,
Moribus placabilis
Fuit et consilio.

4 a. Gestis imperatorum
Stetit more maiorum
Romae summa curia.

4 b. Firmavit cor tortorum,
Spem promittens bonorum
Caelesti hierarchia,

5 a. Poenis ne deficerent,
Ne eos seducerent
Monita mulierum,

5 b. Sed terrena spernerent
Et Deum aspicerent
Largitorem munerum.

6 a. Cotidie sedulum
Exhibens officium
Verus cultor fidei,

6 b. Omne servans praeceptum
Lege gratiae scriptum
Fultus gratia Dei,

7 a. Os mutum aperuit,
Tormenta sustinuit
Armis lucis indutus;

7 b. Sagittis fixus fuit
Et mortem non timuit,
Pro qua stat laureatus.

8 a. Pro nobis advocatus
Nunc pellat vir beatus
Pestem, famem, gladium;

8 b. Nostros quoque reatus
Ignoscat nobis Deus
Detque nobis gaudium.

Missale Andegavense imp. 1489. A. — Missale Petragoricense imp. Petragoricae 1525. B. — Missale Pictaviense imp. Parisiis 1541. C. — 1 b, 2 Promit haec B. — 2 b, 3 Fuit civis B. — 4 b, 1 Firmat hic cor A; huc cor B. — 7 b, 1 sutus fuit A. — 7 b, 2 mortem sustinuit B. — 8 b, 2 Ignoscas A. — 8 b, 3 Desque tuum A; Qui regnat in saeculum B.

329. De ss. Senesio et Theoponto.

1. Devoti
cordis laude nobis
colendus digne

2a. Hunc diem sacravit
triumphans

2b. Senesius martyr
beatus.

3a. Hic Christi amore plenus,
pastorali
nomine decorus,

3b. Ad plenum fidei opus
Theoponto
praefuit devotus.

4a. Haec mundo duo
lumina superni
splendoribus
solis unita

4b. In continentum
maximo ordine
virtutibus,
signis fulsere.

5a. Calicem postmodum
gustantes
martyrii,
ferro perempti,

5b. Ferculi mystici
ascensu
purpurato
gaudent cum Christo.

6a. Horum Suevia
data quieti,
Hierosolyma
praevisa
passioni.

6b. Pangat iterum
dulciter melos
grex angelicus
impleri
videns caelos.

7a. Vos, praeclari
milites, titulis
insigniti
sanguinis agni,

7b. Nostras preces
Domino seduli
deferentes
vestros concives

8. Facite et heredes.

Trop. ms. Augiense saec. 10. Cod. Bambergen. Ed V 9. add. saec. 11/12. — 6a, 4 lies provisa? — Melodie: Romana.

330. De sancto Sigismundo.

1a. O fons summae pietatis
Et immensae bonitatis
Ex alto scaturiens,

1b. Qui per tuos rivos dulces
Suaviter cuncta mulces,
Omnia parturiens.

2a. Cuius impetus iucundus,
Suavis, clarusque mundus,
Summa cum laetitia

2b. Consolatur civitatem
Dei, dans iucunditatem
Remota tristitia.

3a. Cuiusque felix dulcedo
Totum orbem, sicut credo,
Mederi non desinit,
Sicut medicus fidelis
Omnes morbos cum medelis
Medetur et perlinit.

3b. Quod aperte nos videmus,
Quia sanctos, quos tenemus
Apud nos reconditos,
Sacris rivis sic inundat,
Ut per totum orbem fundat
Recreando perditos.

4 a. In quorum tam sancto grege
Lucet speciali lege
Sigismundus clarissimus

4 b. Ut David inter prophetas,
Signorum nec habens metas
Prudens sicut Salomon.

5 a. Qui de longe quaerebatur,
Nam sic hic rex visitatur,
Pulcher velut Absalon;

5 b. Cuius decorem mirantur
Caeli, terra et laetantur
Eius pulchritudine.

6 a. Ceu Samson hic vere fortis,
Quia de inferni portis
Huius fortitudine

6 b. Plures animae solvuntur
Paradiso et redduntur
Ipsius precamine.

7 a. Membra fere morti data
Iam cernuntur recreata
Eius medicamine,

7 b. Non est morbus, quem non curet,
Dum morbosus fide duret
Postulans auxilium.

8 a. Tristes atque conturbatos
Necnon paupertati datos
Per mundi exsilium

8 b. Tam benigne consolatur,
Quia quisquis reformatur
Liber a tristitia.

9 a. Languor ullus hunc non laedit,
Sed ad sua laetus redit,
Quando vita tristis cedit
Crescente laetitia.

9 b. Ob hoc rex et martyr Christi,
Sigismunde, genti tristi
Opem fer, ut consuevisti,
Solando clementius.

10 a. Hostes cunctos procul pelle,
Qui dant potum mixtum felle
Et laedunt ardentius;

10 b. Sicut stuppa transit igne,
Hos consume, martyr digne,
Tuis sanctis precibus.

11 a. Ut omnino conterantur
Et hi, quibus adversantur,
Feliciter eruantur
Ab inferni necibus.

11 b. Ut tui servi securi,
Tibi semper placituri,
Casti possint atque puri
Parere decentius.

12 a. Iuva gregem hoste victum
Nostrumque dele delictum,
Ut adversus mundum fictum
Ineuntes nos conflictum,
Obtenta victoria,

12 b. Post istius mundi cursum
Dirum vincientes ursum,
Mereamur ferri sursum,
Ubi coronemur rursum
In aeterna gloria.

Miss. ms. Olomucense saec. 14. Cod. Capit. Olomucen. 87. A. — Miss. ms. Pragense anni 1482. Cod. Pragen. XII C 5. B. — Grad. ms. Pelsinense anni 1491. Cod. Mus. Bohemici. s. n. C. — Miss. ms. Sanctae Coronae anni 1498. Cod. Pragen. XII C 6. D. — Miss. ms. Altovadense saec. 15. Cod. Altovaden. LXXVI. E. — Miss. ms. Tiechebucense saec. 15. Cod. Pragen. XIV B 17. F. — Miss. ms. Pragense saec. 15. Cod. Pragen. XII C 4. G. — Miss. ms. Pragense saec. 15. Cod. Capit. Olomucen. 73. H. — Miss. ms. Pragense saec. 15. Cod. Civit. Wratislavien. R 524. I. — Miss. ms. S. Vincentii Wratislavien. saec. 15. Cod. Wratislavien. I F 361. K. — Miss. ms. Vindobonense saec. 15. (Privatbesitz). L.

1 b, 2 mulcens L. — Str. 2 a und 2 b umgestellt E. — 4 a, 1 In quorum tamen sancto K; In tuorum tam sancto E. — 4 a, 2 Licet L. — Von 4 a, 3 an geht eine Verschiebung des Reimes bis 12 a, 1 durch. — 4 b, 1 inter propter I. — 4 b, 2 nec fehlt K. — 5 a, 2 lex F. — 5 b, 3 Huius E. — Str. 6 a fehlt E. — 6 a, 1 Ceu Salomon G; fortis vere L. — 7 a, 2 Vel cernuntur E. — 8 b, 1 Iam benigne B; Nam benigne E. — 9 a, 1 Languor nullus F; Languoribus hunc non E. — 9 a, 2 reddit L. — 9 a, 4 vitae E. — Str. 10 a fehlt L. — 10 a, 2 danti E. — 10 b, 2 ff. fehlen F. — Str. 11 a fehlt L. — 11 a, 2 his E I K. — 10 a, 3 mundi fluctum E. — 12 b, 1 Post mundi istius E; Post huius mundi D. — 12 b, 2 vinciens E; vincentes K. — 12 b, 4 fehlt E.

331. De sancto Sixto.

1. Ad beati Sixti digna
colenda praeconia
concinat et iubilet
omnis ecclesia.

2 a. Hic Athenis genitus
trivio, quadrivio
dedit operam,
formula sinistra
haerens Pythagorica.

2 b. Post fidelis et prudens
oeconomus eligitur
ad erogandam
tritici mensuram
vita apostolica.

3 a. O sancte Sixte,
ex oleastro factus
oliva,
Melchisedech ordine
assignatis tibi
clavibus
potestate usus es,
scientia.

3 b. O felix Roma,
de tanto pontifice
inclita,
qui obvius pro grege
lupis frementibus
respuit
fanum Caesaris, Martis
simulacra.

4 a. Hic ut sol mole siderea
luxit lampas evangelica.

4 b. Exemplis, verbis, operibus
castra instruxit dominica.

4 c. Diem et poenam Laurentio
voce praedixit prophetica.

5 a. Ante tribunal Dominum
confessus est
voce publica,
sprevit minas Decii,
terrores, tormenta.

5 b. Tandem strepit concilium
in iugulum
sancti praesulis,
ob mortis sententiam
nectens argumenta.

5 c. Solvit triumphans sanguine
de foenore
sibi credito
in thesauros regios
bis quinque talenta.

6a. Eius, Roma, cineribus
tripudias,
sed, Patavia,
sui ex praesentia
es capitis decora.

6b. Huius, pater dulcissime,
cotidie
tuis precibus
et clerum propitius
et populum honora,

6c. Et tui cum consortibus
martyrii,
Felicissimo,
Magno et Agapito,
indesinenter ora.

7a. Fac nos tuis me ritis
suffragantibus
ex Aegyto
transire pelagus
et Iericho
anathema
Ierusalem
una duc nos in saepta.

7b. Hac recipiens suas
retributiones
et ad petram
parvulos allidens
sit beata,
Babylonis
meretricis
lascivia decepta.

7c. Tecum sumus dii facti
ex hominibus;
angelorum
iuncti agminibus
celebremus
verum pascha
stola carnis
et animae suscepta.

Miss. ms. Hospitalense saec. 15. Cod. Paulan. Hospit. memb. 7. A. — Miss. ms. Sitanstettense 247 saec. 15. B. — 2a, 2 Trino quadriuno B. — 3b, 1 felix tota B. — 4c, 2 voce fehlt A. — 6b, 4 sq. et clerum benignus et populum propitius etc. B. — 6b, 4 et fehlt B. — Str. 7a, b, c fehlen B. — 7b, 7 mr̄is A = matris, offenbar verschrieben. Eigentümlich ist dieser Sequenz, dafs von Str. 4 an jeder Choral nicht zweimal sondern dreimal wiederkehrt.

332. De sancto Stanislao.

1. Laudes Dei Cracovia
Nunc attollat mente pia,
Instantia vigili.

2a. Laetabundus psallat mundus,
Psallat Deo cum tropaeo
Omne decus saeculi,

2b. Solemnizet et hymnizet
Die ista per haec festa
Stanislao praesuli.

3 a. Sit laus iugis, sit benigna,
Sit salubris, sit condigna
Mentis iubiliatio;
Dies enim tropaei agitur,
In qua pastor membratim caeditur
Pro gregis custodia.

3 b. O quam rara, quam amara,
Quam effera, quam austera
Mortis haec illatio!
Tanto mors est gratior,
Quanto crux atrocior
Pro plebis iniuria.

4 a. Boleslaum qui prophanum
Arcet regem, ne in gregem
Domini desaeviat,

4 b. Dum vesanus mittens manus
Oves Christi dente tristi
Velut lupus laniat.

5 a. Augens malum inhumanum
Lac mammarum feminarum
Dat sugendum catulis;

5 b. Exsecratur et damnatur
Scelus regis iure legis
Per censuram praesulis.

6 a. Hinc athleta mente laeta
Subit letum, spernit metum
Sitiens martyrium;

6 b. Gaudet laesus ense caesus,
Transit laetus, cedit fletus
Et dolor in gaudium.

7 a. Cuius ossa terrae fossa
Vigent signis ac condignis
Pullulant virtutibus,

7 b. Cuius vita redimita,
Christi sorte victa morte
Vivit in caelestibus.

8 a. Hunc qui totis poscunt votis
Dei donis freti bonis
Impetrata possident,

8 b. Caeci, claudi, surdi, muti,
Neci dati, desperati
Spem salutis obtinent.

9 a. Spe ipsius meritorum
Vita redit defunctorum,
Daemonio oppressorum
Fit crebra curatio.

9 b. Quo viso gens Polonorum
Instat, ut martyr ipsorum
In numero beatorum
Iungatur catalogo.

10 a. Ecce, pater Polonorum,
Factus tutor pupillorum,
Vere pater filiorum,
Colendus sedulius,

10 b. Admirandae est virtutis,
Opem fert gratae salutis,
In pressuris constitutis
Subvenit celerius.

11 a. Bone pastor, tui gregis
Veniam impetra reis
Pacem obtinendo eis,
Ne hos stringat poena legis,
Absolve criminibus.

11 b. Pater age Stanislae,
Ut rex pius ac benignus
Nos in fine sine fine
Regno donet ac coronet
Iungens caeli civibus.

Miss. Cracoviense imp. Venetiis 1532. — 3 b, 4 Tanto morte gratior. — 3 b, 5 Quanto trux. — Melodie: Laudes crucis. — Verstümmelt bei Kehrein S. 477 u. f.

333. De sancto Stephano.

1 a. Martyris insignis laudes
concinant christiani.

2 a. Protomartyr Stephanus
Ad caelos levans manus
Vidit patefactas
caeli fores.

2 b. Vidit Dei filium,
Redemptorem omnium,
Sponte qui redemit
peccatores.

3 a. Tunc flexis genibus
Pro se lapidantibus
Oravit Christi levita;
Quis martyrum tantus
in hac vita?

3 b. Hic est legis glosa,
Hic caeli vernans rosa,
Thesaurus sanctificatus,
Divinitus fine
revelatus.

4 a. Credendum est,
Quod hic praeest
Sanctis cunctis Dei,
Cum hic adest
caelo primus ei.

4 b. Scimus istum
Prope Christum
Esse ante Deum;
Ergo simus
collaudantes eum.

Missale Tolosanum imp. s. l. 1490. A. — Missale Tolosanum imp. Lugduni 1524. B. — Melodie: Victimae paschali laudes.

334. De sancto Stephano.

1 a. Ecce, martyr primitivus,
In quo salit redivivus
Veri fons martyrii;

1 b. Hic athleta sternit hostes
Et cruore primus postes
Signat sanctuarii.

2 a. Cuius sanguis est caementum
Et primaevum fundamentum
Nascentis ecclesiae,

2 b. Dum a suis lapidatur,
Ipsi caelum reseratur
Et tribunal gloriae.

3 a. Inter ictus stat invictus,
Deum orat et implorat
Inimicis veniam.

3 b. Pro Saulo tunc exauditur,
Unde Paulus accersitur
Ad aeternam gloriam.

4 a. Mortes, morbos, pestes pellit,
Aspernatur et refellit
Iudaeorum iacula,

4 b. Laurentius amplexatur
Hunc, pro quo resuscitatur
Ustus in craticula.

5 a. Iesu viso dormit laetus,
Visa luce statim fretus,
Stephanus iam inclitus

5 b. Nos ex sua passione
Et tam sancta visione
Illustret divinitus.

Miss. Petragoricense imp. Petragoricae 1525. A. — Miss. Lugdunense imp. Lugduni 1500. B. — 3 b, 1 Pro Paulo A. — 4 a, 1 morbos hic repellit B. — 4 b, 2 Stephanum resuscitatur B. — 4 b, 3 Iustus in B. — 5 a, 2 Iussa luce A.

335. De sancto Stephano.

1 a. Laetabundus
Resultet Stephano chorus
Alleluia,

1 b. Qui post Christum
Primus mundum vicit istum;
Res miranda!

2 a. Crucis regnum docuit,
In quo primo splenduit
Sol de stella,

2 b. Christo miles iubilat,
Mundo stella rutilat
Semper clara.

3 a. Quem Iudaei rapiunt,
Eius mortem sitiunt
Pari forma,

3 b. Neque virtus vitio,
Neque mens martyrio
Fit corrupta.

4 a. Extra muros mittitur,
Lapidatus moritur
Valle nostra,

4 b. Bestiis exponitur
Nec ab illis laeditur
Carne sumpta.

5 a. Isaias cecinit,
Quod Stephanus meminit,
Nec Iudaea desinit
Esse caeca,

5 b. Si non suis vatibus
Credat vel martyribus,
Novae legis testibus,
Haec praedicta.

6 a. Caeli hierarchia
Fulget in gloria,
Quem lapidasti,
gens misera.

6 b. O martyr, propera
Et nos confoedera
Huic, quem genuit
puerpera.

Missale Metense imp. Metis 1545. — Melodie: Laetabundus.

336. In Inventione s. Stephani.

1 a. Plaude, mater sine sorde,
Tam praeclara mundo corde
Recolens sollemnia;

1 b. Iure iam prae more plaudis,
Adest namque maior laudis
Solito materia.

2 a. Adest Stephanus athleta
Cum sodalibus, qui spreta
Iudaeorum furia

2 b. Iesum Christum praedicavit
Verbo, signis confirmavit,
Dei plenus gratia.

3 a. Tandem turba perversorum,
Semper aemula bonorum,
Excutit vitalia.

3 b. Sicque Christi pugil fortis,
Levipendens poenam mortis,
Transit ad caelestia.

4 a. Sed pro turba preces fundit,
Quae se duris saxis tundit
Et pro odio confundit
Caritatis praemia.

4 b. Sic pro gente, pater care,
Te colente deprecare
Et a tuis propulsare
Cura quaeque noxia.

5 a. Sanctum ergo, quem necarunt
Feri, feris assignarunt,
Timorati sed curarunt
Hunc cum reverentia;

5 b. Cuius Nicodemus gnarus
Et Gamaliel praeclarus
Ac Abibon Deo carus
Gaudent de praesentia.

6 a. O quam large consecratur
Locus, quo contumulatur
Tot sanctorum copia,

6 b. Quorum licet quisque cultus,
Magis tamen exstat fultus
Martyr sanctimonia.

7 a. Heu, sub modio lucernae
Delitescunt hae quaternae
Per annorum spatia,

7 b. Sed fons demum omnis boni
Vult hos ad lucendum poni
Super lucernaria.

8 a. Sic opertum revelatur
Luciano; sed cunctatur
Exsequi, quod mandabatur,
Motus diffidentia;

8 b. Visione triplicata,
Mora simul increpata,
Rei tandem fide data
Paret ab instantia.

9 a. Patri Ierosolymorum
De reliquiis sanctorum
Visa refert somnia.

9 b. Praesules accersiuntur,
Margaritae mox quaeruntur
Tota cum fiducia.

10 a. Tellus autem dum saritur,
En, thesaurus invenitur
Mira refragrantia,

10 b. Qua languentes convalescunt,
Sic per sanctos percrebrescunt
Passim mirabilia.

11 a. Hinc in templo collocantur,
In quo digne venerantur
Populi frequentia.

11 b. Horum sublevemur prece
Corporis de foedi faece
Ad superna gaudia.

Grad ms. S. Mariae in Capitolio Colonien. saec. 16. in.

337. In Inventione s. Stephani.

1 a. In mundi terminis
Decantet turturis
Vox Christi gloriam,

1 b. Qui per martyrium
Sublimat Stephanum
Ad caeli patriam.

2 a. Nam primus martyrum
Scandit post Dominum
Arces aethereas

2 b. Inter micantium
Caelorum agminum
Scintillans choreas.

3 a. Iudaea regio,
Diu praesidio
Defensa Domini,

3 b. Cur prolem perimis
Eius vel ingeris
Tormenta martyri?

4 a. Gens magni nominis,
Adepta numinis
Superni foedera,

4 b. Iure damnabilis,
Pro mole criminis
Amittens aethera,

5 a. Iesu cruenta sanguine
De miti sparso latere,

5 b. Privata iaces lumine,
Cui mundi cedunt tenebrae.

6 a. Te contra princeps martyrum
Stephanus it ad proelium,

6 b. Sed primus palmam meruit,
Dum prior mori voluit.

7 a. Ergo saevit sibilans
Serpentina rabies

7 b. In quem insignierat
Angelorum species.

8 a. Stans confligit coetibus
Dira plebs odibilis,

8 b. Genu flexo precibus
Agonista nobilis.

9 a. Nam, dum sudat,
Iesus iuvat
Illum in certamine,

9 a. Quem astantem
Ut pugnantem
Iam cernit in aethere.

10 a. Post haec vincens cum gloria
Tonantis intrat gaudia,

10 b. In quo vivit sine fine
Liber a mundi crimine.

Miss. Caesaraugustanum imp. Caesaraugustae 1485. A. — Miss. Caesaraugustanum imp. Caesaraugustae 1498. B. — Miss. Bicterrense imp. Lugduni 1535. C. — 2 b, 3 Scintillas B. — 3 b, 3 martyrii AB. — 4 a, 1 magni generis C. — 4 b, 1 damnaberis C. — 5 a, 2 Domini sparso AB; Dimitti C. — 7 b, 1 In quem insigni erat AB (In [eum], quem insignierat; vgl. Act. 6, 15); quem in sinu erat C. — 8 a, 1 choribus AB.

338. De sancta Tancha.

1 a. Ad aeterni regis laudem
Emittamus cordis vocem,
Iubilando ac psallendo
Laudes demus summo Deo,

1 b. In electis qui triumphat
Et vicentes mundum ditat,
Ore mellifluo vocat
Et in caelis secum locat,

2 a. Viros atque feminas
Puellasque teneras
Cum supernis sociat.

2 b. De quorum sacro numero
Virginitatis titulo
Erat et collegio

3 a. Illustris, sanctissima,
Insignis sancta Tancha,
Martyriique gloria
Et suo nomine digna.

3 b. Quasi quaedam pretiosa
Dei fulget virgo pura,
Velut stella matutina
Lucet haec inter sidera.

4 a. O decus Campaniae,
Fidelium progenie
Orta, de spinis roseus
Flos procedens pulcherrimus.

4 b. O sancta Tancha splendida,
Quae sanctitatis gratia
Pertulisti immania
In corpore supplicia!

5 a. Te ad incestum flectere
Verbis nequit nec verbere
Puer saevus et impius,
Carnifex iniquissimus.

5 b. Tu triumphasti daemonem
Conservando castitatem,
Exsuperando rabiem
Vesanam et tyrannidem.

6 a. Tu viva Christi hostia,
Virgo Tancha sanctissima,
O martyr constantissima,
Electa ab infantia.

6 b. Tua nobis sit passio
Peccatorum purgatio,
Tua commemoratio
Sit mentis reparatio.

Miss. Trecense imp. Trecis 1533. — Nach 1 b, 4 folgt noch: Atque gloria coronat; entweder ist diese Zeile zu viel oder es fehlt ein Vers in Str. 1 a.

339. De ss. Thimotheo et Apollinare.

1 a. Ad honorem summi Dei
De triumpho Timothei
Gaudeat ecclesia;

1 b. Gaude, Remis illustrata,
Gaude, Remis exaltata,
De sancti victoria.

2 a. Per hunc lumen recepisti,
Per hunc credens reliquisti
Daemonum contagia,

2 b. Per hunc hostis triumphatur,
Per hunc a te effugatur
Daemonum perfidia.

3 a. Martyr crucem praedicabat,
Miles ducem exaltabat
Unum super omnia,

3 b. Mente fixus erat cruci,
Voto praesentatur duci
Haud segnis ad proelia.

4 a. Maurus et Appollinaris
Affirmabant pro amaris
Commutari dulcia,

4 b. Quod pro damno terrenorum
Repensaret rex caelorum
Sempiterna gaudia.

5 a. Unde multos convertebant,
Et sic pedem referebant
A cultura devia,

5 b. Sed conversi decollantur,
Decollati munerantur
In caelesti curia.

6 a. Lampadius inflammatur,
Thimotheum exsecratur
Hostilis insania;

6 b. Hic promittit et minatur,
Ille spernit et causatur
Tam laeta quam tristia.

7 a. Hunc torquere tortor audet,
Sed torqueri martyr gaudet
Ab eius iniuria;

7 b. Quanto magis hic pulsabat,
Tanto magis ille stabat
Firmus Dei gratia.

8 a. Hic Neronis caput iurat,
Ille Christi, neque curat,
Quid possint inania,

8 b. Quid Apollo, quid Diana,
Quidve Nero; cuncta vana
Plenaque fallacia.

9 a. Supra petram firmat firmam,
Non tenebit rem infirmam
Martyris constantia,

9 b. Qui divinis intendebat,
Cui sollers assistebat
Angeli praesentia.

10 a. Demum sancti carcerantur,
Carcerati revocantur
Ad mortis stipendia,

10 b. Gladiantur revocati,
Sed procedunt gladiati
Ad caeli palatia.

11 a. Ubi nec mors neque luctus,
Neque clamor neque metus,
Nec ulla miseria,

11 b. Ubi summae trinitati,
Ubi verae unitati
Laus, honor et gloria.

Miss. S. Remigii Remen. imp. Remis 1556. — 5 a, 1 correrterat. — 5 b, 2 numerantur. — 10 a, 2 renovantur.

340. De sancto Thoma.

1 a. Fidelium turma
congaudeat hodie

1 b. Celebrantes festum[1]
sancti apostoli Thomae.

2 a. Post ascensionem
Domini Iesu Christi
in caelum

2 b. Iussum est ei
evangelizare sanctum
Dei verbum.

3 a. Cum esset in Caesarea,
civitate magna,

3 b. Apparuit ei dicens
Iesus Christus haec verba:

4 a. Vade praedicare
in Indiam,
et ibi te non derelinquam.

4 b. Exinde cum corona
martyrii
venies meam ad gloriam.

5 a. Qui veniens (in) civitatem
Andronopolim
invitatus est a rege
Gundophoro,

5 b. Ut veniret ad nuptias
et eranderet
cum [rege] aliisque in
palatio.

6 a. Qui convivans cum aliis
vidit inter cetera

6 b. Quandam Hebraeam puellam
cantantem cithara:

7 a. Unus est Deus
Hebraeorum, qui creavit
maria.

7 b. Libenter sanctus
Thomas audiebat haec
cantica.

8 a. Quem intuens pincerna
percussit in faciem,

8 b. Thomas autem in eum
maledixit hunc sermonem:

9 a. In praesenti saeculo
tibi poena reddatur,

9 b. In futuro iudicio
tibi dimittatur.

10 a. Qui veniens ad fontem
invenit
quendam leonem,

10 b. Qui leo cecidit eum
et bibit
eius sanguinem.

11 a. Cumque hoc rex audivit,
cunctis convivantibus dixit:

11 b. Servus meus hac die
est devoratus a leone;

12 a. Fuit autem
maledictio super eum,
non benedictio.

12 b. Interea
cantatrix puella Hebraea
omnibus dixit:

13 a. Rogate hunc apostolum,
quem pincerna
in faciem percussit,

13 b. Et dedit maledictionem,
praestet ipse
[ut] resurrectionem.

14 a. Quo audito
Thomas apostolus dixit
ad iuvenem:

14 b. Iesus Christus
te resuscitet meam per
orationem.

15 a. Tunc resuscitato iuvene
fudit super nubentes
suam benedictionem.

15 b. Per unum annum integrum
visitavit illam
totamque regionem.

16 a. Ac deinde in una
die baptizavit
virorum novem milia

16 b. Exceptis parvulis
ac mulieribus,
sicut refert scriptura.

17 a. Postea in alia
civitate
Gath iuvenem
fratrem regis suscitavit,

17 b. Per quattuor dies
[qui] mortuus
fuerat et
[Iesu] Christo militavit.

18 a. Deinde
profectus est ad Indiam
superiorem

18 b. Ibique
coepit praedicare quoque
Misdeum regem.

19 a. Qui nolens accipere
suam sanctam
praedicationem

19 b. Contra dicebat ei,
adoraret
ut in templo solem.

20 a. Ipse autem adorabat
Dominum Deum
Iesum Christum;

20 b. Cumque cognoscerent eum
esse apostolum,
occiderunt in templum.

21 a. At ille gaudens
et gratias agens
migravit ad Christum.

21 b. Cum quo regnemus
omnes feliciter
semper in aeternum.

Grad. ms. Toletanum saec. 12/13. Cod. Capit. Tolet. 35-10. — 5a, 1 civitate. — 8b, 1 eum in. — 9a, 2 praesens tibi. — 10b, 2 Leo qui. — 11b, 1 in hac die. — 19b, 1 Et contradicebat, — 19b, 2 sq. ut adoraret in.

341. De s. Thoma Cantuariensi.

1 a. Inter templum et altare
Zachariam trucidare,
Tantum scelus iterare
Manus audet impia;

1 b. Helisaeum decalvare,
Templi super liminare
Non formidat conquassare
Patrem mactans Anglia.

2 a. Rachel redit ad lamentum,
Nam post luctum innocentum
Innocentis per tormentum
Sequitur maestitia.

2 b. Templi rubet pavimentum
Sparso sanguine cruentum;
Fel Anglorum in pigmentum
Dulcis vertit Francia.

3 a. Qui sacrabat, consecratur,
Immolator immolatur,
Mensae Christi praesentatur
Pinguis talis hostia.

3 b. Thomas victor coronatur
Et in pace gloriatur,
Nuntiata conferatur
Nobis pax et gloria.

Miss. Petragoricense imp. Petragoricae 1525. — Melodie: Verbum bonum et suave.

342. De s. Thoma Cantuariensi.

1 a. Laetos lira movet sonos,
Absit ira, laetus honos
Decet istum.

1 b. Magnus egit, quod est magnum,
Cum elegit Thomas agnum
Sequi Christum.

2 a. Dum recordor
Thomae magnalia,
Dum contemplor
eum per omnia,
Dum fide metior,

2 b. Thomas iste,
quo floret Anglia,
Thoma summo,
quo floret India,
Non est inferior.

3 a. Nullus inde
miretur sciolus,
Quod hic martyr,
quod hic apostolus
Me iungantur iudice;

3 b. Cum videret,
hic fidem distulit,
Hic se Thomas
tormentis obtulit
Fide tantum indice.

4 a. Habent quoddam pares satis
Inter signum paritatis
Mortis suae termino,

4 b. Nam natali mediante
Die quinta post et ante
Moriuntur Domino.

5 a. Cum rideret Thomae mundus,
Erat quasi rex secundus
Vices habens regias,

5 b. Hic se tamen a mundanis
Avertebat quasi vanis
Regnaturus alias.

6 a. Digniori
potens officio
Praeminebat
regis palatio
Maior magnis,

6 b. Relegatus
idem exsilio
Debellabat
carnem cilicio
Septem annis.

7 a. Hos per annos orba flevit
Et maeroris assuevit
Cantum Cantuaria;

7 b. Eo tandem revocato,
Pacis statu reformato,
Respiravit Anglia.

8 a. Uti lima
coepit mordacius
Thomas in reditu,

8 b. Arguebat
reos intentius,
Dignos interitu.

9 a. Erat enim
primatu dignior
Anglorum maximus,

9 b. Fide gratus,
adfatu gratior,
Vita gratissimus.

10 a. Intus erat eremita,
Regularis foris vita
Praetendens canonicum,

10 b. Erat enim forma seni,
Praeter ipsum non inveni
Cucullatum clericum.

11 a. Fecit, quod docuit,
Cunctis se praebuit
Sic imitabilem,

11 b. Legi, quam protulit,
Murum se praetulit
Inexpugnabilem.

12 a. Occurrunt impii,
Malorum nuntii,
Vir videt inclitus;

12 b. Temptatur subici,
Non potest deici,
Manet interritus.

13 a. Ad altare Benedicti
Benedictum maledicti
Prosequuntur exsulem,

13 b. In tam sacra domo Dei
Vita privant iustum rei
Peccatores praesulem.

14 a. Thomas occubuit,
Sed non succubuit
Persecutioni,

14 b. Vinci non potuit,
Victor praevaluit
Anglico leoni.

15 a. In corona tantum caesus,
Praeter ibi nusquam laesus,
Hac in parte patitur;

15 b. Argumentum est coronae,
Quam das ei, Iesu bone,
Quod corona premitur.

16 a. Das coronam pro corona,
Renovatur haec persona,
Nihil habet exsulis.

16 b. Quod hic martyr coronatur,
Infinitis declaratur
In brevi miraculis.

17 a. Salve, Thoma sic salvatus,
Salutanti salutatus
Da salutis gaudia,

17 b. Placens Deo placa Deum
Tuis tuum, reddens eum
Mediante gratia.

Miss. Caesaraugustanum imp. Caesaraugustae 1485. A. — Miss. Caesaraugustanum imp. Caesaraugustae 1489. B. — 3 a, 5 indice B. — 9 b, 3 Fide gratissimus AB. — 10 b, 1 semi B. — 11 b, 1 pertulit AB. — 14 b, 3 Angelico B. — 15 a, 3 Ac in B.

343. De sancto Udalrico.

1. Laetare tanta
mater prole,
suavis Suevia,

2 a. Inter tot
natorum milia

2 b. Quae tanta
tulisti pignora;

3 a. Et tellus Alemannica,
sanctorum
corporibus fecunda,

3 b. Sacrarum virtutum nova
mereatur
proferre germina.

4 a. Hinc urbs Augusta,
praesulis corpore
Vuodalrici
valde decora,

4 b. Plebe sancta
sedulo quaeritur,
veneranda
prece beata.

5 a. Qui quondam
hac manens in vita
pii patris
impendit iura,

5 b. Hic quoque
dispensans divina,
ut non desinit
unquam humana.

6 a. Et nunc per sancta
eius merita
affluenter
cunctis manet gratia,

6 b. Cum assidue
infirmi plura
sanitatum
capiunt beneficia.

7a. Ibi caecis
donantur lumina,
effugantur
et daemonia.

7b. Tu nunc omnes
penitus sedula
prece die
nos hodierna

8. Christo sancto commenda.

Cod. Sangallen. 898 saec. 10. — Verfasser ist Berno von Reichenau, zwischen dessen Briefen die Sequenz steht.

344. De sancta Ursula.

1a. Adest dies celebris,
Quo de mundi tenebris
Nova lux emicuit,

1b. Ursula cum milibus
Undenis virginibus
Novo more floruit.

2a. Quae laesurae nesciae,
Dono, ductu gratiae,
Mente, votis, usibus

2b. Normae sapientiae
Haerent, regi gloriae,
Refertae virtutibus.

3a. Puritas, virginitas,
Vitae morum veritas
Fructusque martyrii,

3b. Fides, spes et caritas
Ducit, ubi veritas
Dat coronas praemii.

4a. Nil in mundo praeter mundum
Iesum amant, purum, mundum,
Iam cives in aethere.

4b. Harum homo non de terris,
Mors et vita est de caelis
Verbo, corde, opere.

5a. Tantis virtutum meritis,
Tantis donorum praemiis,
Hostis, carnis et saeculi

5b. Fraudis spretis illecebris,
Poenis, minis, blanditiis,
Pugna vincunt mirabili.

6a. Sic finitur transactio,
Datur in caelis mansio,
Ut sempiterno munere

6b. Iungantur Dei filio,
Quem tenent sine termino
Sponsum perenni foedere.

7a. O virginalis puritas,
Quam vitae dotat dignitas,
Beat, coronat deitas;

7b. Nos trahat vestra caritas,
Regat, perducat pietas,
Quo iugis viget claritas.

8a. Genetrix, iure primula,
Exemplum, norma, regula
Pure, caste viventium,

8b. Tu nos emenda regula,
Confirma prece sedula,
Da, virgo, tuum filium.

9. Christe Iesu, amor,
corona sponsae,
dulcedo virginum.

Antiph. ms. S. Martialis Lemovicen. saec. 14. Cod. Parisien. 916. — 2a, 1 korrumpiert: Velle se nesciae Hs. — 7a, 2 Quem.

345. De sancto Valerio.

1 a. Deo cuncti iubilemus
Et hunc diem celebremus
Speciali gloria,

1 b. Qua beatus Valerius,
Pater noster egregius,
Scandit ad caelestia.

2 a. Arcem tenens praesulatus,
Vita, mente sublimatus
Spernebat terrestria,

2 b. Deum trinum in personis
Praedicabat veris sonis,
Unum in substantia.

3 a. Huic sanctus Vincentius
Erat ut patri filius,
Dei plenus gratia,

3 b. Quem ad plenum informabant
Et non parum animabant
Literarum studia.

4 a. Bene doctus iuvenis
Sancti patris iam senis
Supplet ministeria,

4 b. Plebi magnae praedicans,
Ratione indicans,
Ne colant daemonia.

5 a. Destruuntur idola,
Plebs fit iam christicola,
Exsultat ecclesia,

5 b. Convertuntur singuli,
Tam magni quam parvuli,
Christi crescit gloria.

6 a. Tandem venit Dacianus,
Vir iniquus, vir profanus,
Praeses in Hispania,

6 b. Intrat hic Caesaraugustam,
Urbem magnam et venustam,
Et secum gens impia.

7 a. Mox perquirit servos Dei,
Qui statim sistuntur ei,
Sed non mente dubia;

7 b. Qui post multa blandimenta
Dare minatur tormenta
Dira atque gravia.

8 a. Illi minas contemnentes
Et in Christo confidentes
Exoptant supplicia,

8 b. Post Valentiam trahuntur
Et in carcerem truduntur,
Negantur cibaria.

9 a. Hos non horror carceris,
Non longa ieiunia
Frangunt clausos tenebris
Per dierum spatia.

9 b. Post dira Vincentio
Irrogat supplicia,
Sed seni Valerio
Imperat exsilia.

10 a. Ripa curta relegatus
Deo servit maceratus
Per multa ieiunia;

10 b. Ibi sanctus requievit,
Dum plus fremit et plus saevit
Gentilis saevitia,

11 a. Tandem sese revelavit
Et, quis esset, indicavit
Et sepulcrum demonstravit
Praesuli per somnia.

11 b. Ab Aneto elevatus
Et in Stada tumulatus,
Post ad Rotam transportatus
Cum ingenti gloria,

12 a. Iam a cunctis celebratur
Et devote frequentatur,
Nam captivus liberatur,
Et aeger quisque sanatur,
Fugantur daemonia.

12 b. O Valeri, pater sancte,
Mereamur te iuvante
Et pro nobis exorante
Collocari Deum ante
In caelesti curia.

Miss. Caesaraugustanum imp. Caesaraugustae 1485. A. — Miss. Caesaraugustanum imp. Caesaraugustae 1498. B. — 5 a, 1 Destruantur B. — 8 a, 3 Et optant AB. — 8 b, 2 carcere AB.

346. De sancta Verena.

1. Gaudentes
celebremus festum
laude colendum

2a. Beatae virginis
Verenae,

2b. Viam veritatis
amantis.

3a. Quae ortu claro Thebaea
martyrium
ardenter optabat.

3b. Italos pertransit fines
fidelibus
devote ministrans.

4a. Tunc compatritas
Mauritium pro Christo
suosque
discens peremptos

4b. Ad caedis locum
Agaunum venerat,
testibus
non paucis ditatum.

5a. Daemone detenti
ac caeci
propter eam
multi curantur,

5b. Precibus ei factis
in specu
innumera
signa fiebant.

6a. Dux Mauritius
iuvenum flore
visitaverat
adflictam
consolatu.

6b. Fama signorum
crescente fides
Alemannica
iam late
pullulabat.

7a. Mater sancta
Domini, veniam
postula pro
delictis nostris

7b. Ob istius
merita, obitu
quam visitans
digne locasti

8. Inter virtutum choros.

Trop. ms. Augiense saec. 10. Cod. Bambergen. Ed V 9. — 4b, 2 Augaunum. — 7b, 2 meritis. — Melodie: Romana.

347. De sanctis Victore et Urso.

1a. Laetabundus
Et iucundus
Agat mundus
Gaudia;

1b. Christi laude,
Terra, plaude,
Caeli gaude
Curia.

2a. Hodie post labores
Victor et Ursus, flores
Vivi, fiunt victores
Cum gloria.

2b. Fide recta praeclari
Hac die coronari
Promeruere pari
Victoria.

3a. Iam sacri palmam rursus
Tenent Victor et Ursus,
Iam suorum
Thebaeorum
Sunt consortes,
Fide fortes
Socia.

3b. Ut legio Thebaea
Tulit vitae tropaea,
Hi servati
Plura pati,
Poenas ferunt,
Sic tulerunt
Praemia.

4 a. Ut mundi blandimenta
Aequipendunt tormenta,
Perdunt, ne perdant,
vitam pro vita,
Sunt flagra, flammae
vinclaque trita.

4 b. Nec his nec illis laesi,
Tandem capite caesi
Capiti Christo
iunguntur ita;
Emitur bona
his margarita

5 a. Pro tuo nomine
Certantes, Domine,
In agni sanguine
Laverunt vestimenta,

5 b. Horum mens hilaris
Cantat in citharis
Cultura Caesaris
Et Hyrtaci contempta.

6 a. O Gebenna,
De gebenna
Salvet horum gratia
Te patrona,

6 b. Ossa quorum
Fers, ipsorum
Feras patrocinia,
Sumas dona.

7 a. Quorum mentes
Recolentes
Festa, Christe, libera

7 b. Et caelestis
Regni festis
Socians adnumera.

8. Amen dicant omnia
Subiuncto Alleluia.

Append. ms. post Missale Basileense imp. s. l. et a. (Cantonsbibl. Solothurn). A. — Miss. Gebennense imp. Gebennae 1491. B. — Miss. Gebennense imp. Gebennae 1498. C. — Miss. Gebennense imp. Lugduni 1521. D.
3 a, 7 Gloria C. — 4 a, 6 Vincula trita A; Vinculaque trita C. — 4 b, 1 illa C. — 6 a und b fehlen A. — Str. 8 fehlt CD; 8, 2 fehlt A.

348. De sancto Vincentio.

1 a. Sacra pangat
Atque clangat
Per orbem ecclesia

1 b. In insigni
Deo digni
Vincentis victoria.

2 a. Hic enim ab infantia
Literarum
Alma nactus studia

2 b. Divina dante gratia
Scripturarum
Fulsit eloquentia.

3 a. Vas praeclarum
Electionis

3 b. Gratiarum
Claruit donis.

4 a. Qui iussu praesulis
Iesum Christum populis
Nuntiabat;

4 b. Nam praesul Valerius
Minus expeditius
Verba dabat.

5 a. Inde praeses Dacianus
Vir crudelis, vir profanus,
Hos plectendos iudicat;

5 b. Sed athleta veritatis
Fidem sanctae trinitatis
Confidenter praedicat.

6 a. Iubet hos incarcerari,
Fame, siti cruciari,
Mox legatur,
Mancipatur
Praesul in exsilia.

6 b. Latomnatur sed levita,
Cui Christus erat vita,
Latomnatur,
Laceratur
Dira per supplicia.

7 a. Non hunc terror, non hunc minae,
Multiplices non ruinae,
Non movet eculeus,

7 b. Sitit fontem angelorum,
In procellis tormentorum
Perstat murus aeneus.

8 a. Torquetur, exuritur,
Caeditur, distenditur;
Lictor lassus deficit.

8 b. Ungulis distrahitur,
Laminis effoditur;
Suos praeses afficit.

9 a. Subdunt ferri machinae
Prunas scintillantes,

9 b. Candent cratis laminae
Sanguine vernantes.

10 a. Stridor salis vulnera
Salit per hiantia,

10 b. Rupta patent viscera;
O mira constantia!

11 a. Vulnera vulneribus
Infliguntur,
Viscera visceribus
Detrahuntur;
Tortor angit,
Martyr clangit
Et viva fit hostia.

11 b. Frendet, fervet, bacchatur
Dux ut aspis,
Gaudet, orat, laetatur
Vernans iaspis,
Quem exspectat
Et delectat
Caeli clangens curia.

12 a. Sumptus e patibulo
Truditur ergastulo,
Flos caelestis
Fit ex testis,
Nox lux facta rutilat.

12 b. Caeli phalanx intonat,
Martyr hymnis resonat,
Christum cernit,
Ducem spernit,
Laetus Deo iubilat.

13 a. Melodum melodiae
Procul praeconantur,
Pavescunt excubiae,
Rimis speculantur.

13 b. Errori renuntiant,
Claustra reserantur,
Intus signa radiant,
Plures admirantur.

14 a. Quod ut audit,
Quod sic plaudit,
Stupet, dolet zabulus;

14 b. Sed exsultat
Et resultat
Vincens Christi famulus.

15 a. Molli stratu ponitur,
Penetrat caelos spiritus
Triumphando;

15 b. Bestiis exponitur,
Corvus adest sollicitus
In servando.

16 a. Longe salo deicitur,
Ad actam regreditur,
Glareis inhumatur;

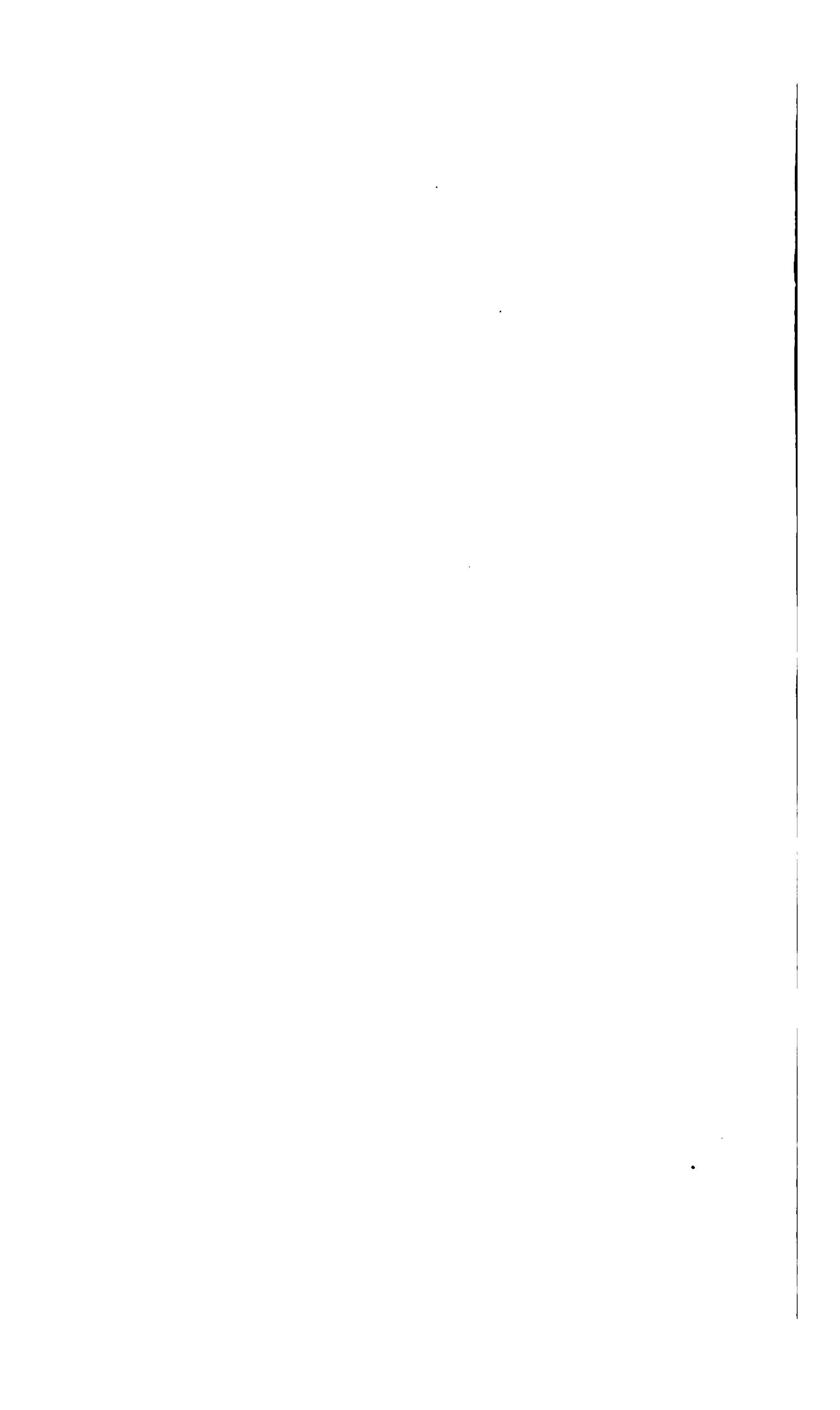
16 b. Basilica reconditur,
Sub altari reponitur,
Fons manat, gens mundatur.

17. In hoc ergo gratulemur,
In hoc Christum veneremur,
Qui nec terra, qui nec mari
Hunc permisit superari.

Trop. ms. Benedictinum saec. 12. Cod. Capit. Oscen. s. n. — 1b, 1 In fehlt. — 2a, 3 natus. — 6b, 1 athomatur. — 6b, 3 Lautumnatur. — 6b, 5 Dia per. — 10a, 1 Strido. — 11a, 3 Vicera. — 15b, 1 Testis exponitur. — 16a, 3 Clareis. — 17, 1 In hunc. — 17, 2 In hunc. — Es folgte noch eine Strophe, von der nur die Worte erhalten sind: De cuius ago.

IV.

COMMUNE SANCTORUM.

349. De sanctis Apostolis.

1 a. Psalle Christo laude, prece
In apostolorum nece,
Qui plantant ecclesiam,

1 b. Nunc exemplis, nunc doctrina,
Nunc cruore; per haec trina
Praebent nobis gratiam.

2 a. Petrum, Paulum et Andream
Per Neronem et Aegeam
Roma, Patras perimit;

2 b. Qui tres gemmae sunt caelestes,
Quorum sanctitatis testes
Signa sunt eximia.

3 a. Herodes, gens pharisaea
Iacobis et in Iudaea
Binis vitam adimit,

3 b. Horum minor frater Dei,
Maior sociatur ei
Meritis et gratia,

4 a. Iohannes virgo beatus
Est in Epheso translatus
Ad Christi convivia,

4 b. Qui divina contemplatur,
Quo ex haustu alta fatur
Summae sapientiae.

5 a. Mauri trucidant Matthaeum,
Et Indi Bartholomaeum,
Et Philippum Scythia,

5 b. Thomam Indi, Iudam Persae
Simonemque; sic super se
Penetrant caelestia.

6 a. Horum prece placa natum,
Sana vulnus et reatum,
Ne labamur in peccatum,
Mater Iesu, sic placatum
Redde prece sedula.

6 b. Per hos, Iesu tolle mala,
Detur evolandi ala,
Qua volantes fide recta,
Caritate, spe perfecta
Ad aeterna gaudia.

Sequent. ms. Praedicatorum saec. 15. Cod. Stuttgartien. 1 b 49. A. — Sequent. ms. Sangallense anni 1507. Cod. Sangallen. (Brander) 546. B. — Grad. ms. S. Katharinae Divoduren. saec. 14. Cod. Vatican. s. n. (ol. 119); zweimal C und D. — 1 a, 3 plantat ecclesia CD. — 2 b, 1 Herodis B. — 1 b, 3 gratia CD. — 2 b und 3 b fehlen A; der gestörte Reim läfst spätere Einschiebung vermuten. — 3 b, 3 Meritisque gratia D. — 4 a, 1 Iohannes est relegatus A. — 4 a, 2 Dulciter post haec vocatus A. — 4 b fehlt A. — 4 b, 3 Lies Summa sapientia?

Nach Str. 5 schaltet D folgende (spätere) am Rande nachgetragene Strophe ein:

Hinc Matthiam sorte datum
Et pro Christo lapidatum
Barnabamque concrematum
Collaudemus iugiter.

Fune tractus, Marce, ducas
Nos ad illum et perducas,
Quo repletus sanctus Lucas
Obiit feliciter.

6 a fehlt A. — 6 b 2 evolandi scala A. — 6 b, 3 sq. fehlen A. — 6 b, 5 Cessetque miseria A. — Die Sequenz „*Caeli solem imitantes*“ hat mehrere Strophen mit der vorstehenden gemeinsam (s. Kehrein 266).

350. De ss. Apostolis et Evangelistis.

1 a. In caelesti hierarchia
Sonat dulcis melodia,
Psallit vox angelica,

1 b. Chorus omnium sanctorum
Laudibus apostolorum
Cantat laeta cantica.

2a. Verbum Dei incarnatum
Clamant mundo esse natum
Et probant miraculis,

2b. Idolatria turbatur,
Contra Christum inflammatur
Et armatur iaculis.

3a. O quam mira haec sophia,
O quam nova caeli via,
Vincit, qui occiditur!

3b. Roma necat Petrum cruce,
Paulum ense, et sic duce
Christo mundus vincitur.

4a. Crucifigit per Aegeam
Patras occidens Andream,
Caedit Thomam India,

4b. Iacobum, natum Alphaei,
Iacobumque Zebedaei
Et Mathiam Syria,

5a. Aethiopia Matthaeum,
India Bartholomaeum,
Et Philippum Asia,

5b. Simonem et Iudam Persa,
Barnabam Cyprus perversa,
Marcum Alexandria.

6a. Iohannes in Asia,
Lucas in Bithynia
In pace migrarunt,

6b. Uni Deo gloria,
Cuius pro victoria
Sancti triumpharunt.

7a. Et vos patres, veris bonis
Locupletes, caeli donis,
Apud thronum gratiae

7b. Intercedite pro nobis,
Ut consortes simus vobis
Coheredes gloriae.

Miss. Caesaraugustanum imp. Caesaraugustae 1485. A. — Miss. Caesaraugustanum imp. Caesaraugustae 1498. — 1a, 3 Psallat AB.

351. De Discipulis Domini.

1a. Iubilemus, exultemus,
Collaudantes exaltemus
Domini discipulos.

1b. Hos elegit ministros,
Verbi sui magistros
Christus post apostolos.

2a. Pontificum dignitate,
Sacerdotum sanctitate,
Levitarum ordine

2b. Ministrantes orbem lustrant,
Sacra dantes et illustrant
Verbi Dei semine.

3a. Verae viti adhaerentes,
Vivo pane convescentes
Ferunt fructus uberes,

3b. Vera docent, mira gerunt,
Mundum calcant, caelum quaerunt
Christi veri pauperes.

4a. Isti sunt Israelitae
Veri, viri sine lite,
Veram pacem praedicant,

4b. Fragrant fama, fulgent vita
Virtutibus redimita,
Verbis, signis emicant.

5a. Discipuli verberantur,
Flagellantur, lapidantur
Pro magistri nomine;

5b. Sic magistrum imitantur,
A quo tandem coronantur
In caelorum agmine.

6a. Horum veris disciplinis
Informemur et doctrinis
In hac vita dubia,

6b. Ut cum ipsis gloriemur
Et a Christo coronemur
In caelesti patria.

Missale Barcinonense imp. Lugduni 1521. A. — Missale Montis Serrati imp. s. l. et a. (in Monte Serrato 1521). B. — 2b, 2 et fehlt A. — 3a, 1 Verae veti A. — 3a, 2 Vino pane A.

352. De uno Martyre.

1. Iste martyr,

2 a. Pugnator fortis
celsi regis

2 b. Ecclesiaeque
decus matris

3 a. Per tormenta
carnificum

3 b. Scandit caeli
fastigium,

4 a. Vitae
fruens perenni lumine,

4 b. Pridem
qui fulsit in certamine.

5 a. Hinc virgo
mater ecclesia fletum
fundit piissimum

5 b. Cernens per sui
sese filioli passam
dulce supplicium,

6 a. Quae tot vicibus patitur,
quot modo suboles illius
passi coronantur;

6 b. Sed, cum arbiter omnium
in fine saeculi venerit,
tunc consolabuntur.

7 a. Noster coetus precatur,
sis fautor pro nobis
ad Deum,

7 b. Qui te iussit grassantum
proelium vincere
terrestrium,

8. Pugil caelestis.

Trop. ms. Augiense saec. 10. Cod. Bambergen. Ed V 9. — Melodie: Virgo plorans.

353. De uno Martyre.

1 a. Benedictus rex sanctorum,
Qui sacravit invictorum
Martyrum sollemnia,

1 b. In quo gaudet nubes Dei,
Qui praesentis nos diei
Perlustrat laetitia.

2 a. Iste suam tulit crucem
Vir secutus Christum ducem
In magna constantia,

2 b. Hic athleta velut gemma
Ornans regis diadema
Lucet in ecclesia.

3 a. Hic est lapis pretiosus,
Christi martyr gloriosus,
Quem non terret gladius,

3 b. Gemma rubei coloris,
Rubet intus, rubet foris
Verus ille sardius.

4 a. Rubet intus per affectum,
Rubet foris per effectum
Rosei martyrii,

4 b. Corde flagrans per amorem
Corpus offert per odorem
Veri sacrificii.

5 a. Quid est satan, quod dixisti,
Cum pro pelle docuisti
Pellem dare hominis?

5 b. Pellis pelle commutatur,
Dum pro terra quis lucratur
Caelum damno sanguinis.

6 a. Sic pro vita permansura
Vita transit peritura,
Dum vir iustus tollitur,

6 b. Sic pro pelle gloriosa
Datur pellis vitiosa,
Dum haec vita spernitur.

7 a. O beate caeli civis,
Qui post mortem vita vivis,
Quae non habet terminum,

7 b. Adclamantes tuae laudi
Voces nostras clemens audi
Et exora Dominum,

8 a. Ut peccati pulsa mole
Ac infuso vero sole
Nostris insit mentibus,

8 b. Corda nostra tollat sursum
Et post huius vitae cursum
Caeli iungat civibus.

Miss. ms. S. Elisabethae Wratislavien. saec. 15. Cod. Mus. Silesici Fol. I 83 b. — 3 b, 1 rubet. — 7 a, 3 habet fehlt. — 7 b, 1 laudis.

354. De Martyribus.

1 a. O et Alpha salutaris,
Tu nos salva, nauta maris
Et nauli remigium.

1 b. Iam in prora fluctuamus,
Sine mora peritamus,
Si desit quierium.

2 a. Rogus terris inflammatur,
Pecten serris machinatur,
Heu, tuis fidelibus,

2 b. Petra rupis lapidantur,
Caro, cutis perassantur
Terrenis in sedibus.

3 a. Fune collo suspenduntur,
More follo demerguntur
Ex Kaïn genimine,

3 b. Taetro chao recluduntur,
Fero cado perunguntur,
Christe, in tis nomine.

4 a. Diris spinis flagellantur,
Verbis, minis blasphemantur
Frenesis saevitia,

4 b. Equi pullis distrahuntur,
Sparsis ulnis discerpuntur
Nefanda malitia.

5 a. Plumbo, sale decoquuntur,
Et sic male compunguntur
Illusores veniae.

5 b. Manu, pede mutilantur,
Mortis caede cruciantur
Depravata facie.

6 a. Fortes Christi hi athletae,
Sustinentes poenas laete
Ad mortis supplicium,

6 b. Unde salus miserorum
Et medela delictorum
Assumpsit initium.

7 a. Vox audita ab altari:
Cupimus nos vindicari
De tortorum spiculo.

7 b. Rachel plorat sed turbata,
Quoniam iam est orbata
Filiorum titulo.

8 a. Iesu pie, flos Mariae,
Ierarchiae nomen scribe
Electorum in throno,

8 b. Ut cum illis in maxillis
Fusis stillis iubilemus
Angelorum patrono.

Grad. ms. S. Vincentii Wratislavien. anni 1319. Cod. Wratislavien. I F 385. — 1 b, 2 piritamus. — 3 b, 1 chaos. — 3 b, 2 chados. — 7 a, 1 ob altare. — Beachtenswert der Binnenreim, der in Str. 6 u. 7 fehlt.

355. De Martyribus.

1 a. Dulci sono melodiae
Resonemus in hac die
Laudes regi gloriae,

1 b. Cuius ope sancti viri
Meruerunt redimiri
Corona victoriae.

2 a. Hi calcata mundi vita
Pro inventa margarita
Tradiderunt corpora,

2 b. Hi de regno Pharaonis
Rubra suae passionis
Transierunt aequora.

3 a. Hi sunt pelles rubricatae
Ad ornandum coaptatae
Legis tabernaculum,

3 b. Pelles veri Salomonis,
Quibus suae mansionis
Ornat habitaculum.

4 a. Sic in templo micant isti,
Ut in horto sponsae Christi
Florent mala punica;

4 b. Isti sunt malagranata,
Qui in summo sunt locata
Sacerdotis tunica.

5 a. O felices et beati,
Iam a Christo sublimati,
Prima stola trabeati
In caelesti curia;

5 b. Nobis prece subvenite,
Ut post huius cursum vitae
Per beatum nos *Venite*
Christi vocet gratia.

Miss. ms. Wratislaviense saec. 14. Cod. Civit. Wratislavien. R 164. A. — Miss. ms. S. Mariae Magdalenae Wratislavien. saec. 14. Cod. Civit. Wratislavien. M 1121. B. — 1 b, 2 reddi miri A.

356. De Martyribus.

1 a. Iesu hospites laudemus,
Alta voce resonemus
Eorum magnalia,

1 b. Tres in hac die amoena,
Praesul, Martha, Magdalena,
Rapiunt iocalia.

2 a. Martha, soror Magdalene,
Cum ipsa laetatur plene
In caelesti gloria,

2 b. Lazarus praesul effectus
Militis est veste tectus
Christi cum victoria.

3 a. Primus miles bellicosus
Est post regem virtuosus
Protomartyr inclitus;

3 b. Illuc currit Fabianus,
Quo tendit Sebastianus,
Ut militet caelitus.

4 a. Polycarpus flammis ustus,
Valentinus non combustus
Detruncatur capite;

4 b. Tantus coetus non tepescit,
Sed Iesu amore crescit;
O fratres, attendite!

5 a. Hos Georgius rotatus,
Sed et Petrus gladiatus
Sequuntur viriliter,

5 b. Paulus et Iohannes cari
Cum Christophoro necari
Non pavent hostiliter.

6 a. Ut noscit Ephesius,
Triumphat Genesius
In diris tormentis,

6 b. Cosmas in hac acie
Dono fulget gratiae
His laureamentis.

7 a. Damianus, eius frater,
Quos simul eduxit mater,
Crucifigitur in cruce.

7 b. O martyres rutilantes,
Sitis nobis impetrantes
Gloriam a Christo duce.

Miss. Caesaraugustanum imp. Caesaraugustae 1485. A. — Miss. Caesaraugustanum imp. Caesaraugustae 1498. B. — 5 b, 3 militetur AB.

357. De Martyribus vel Confessoribus.

1 a. Vocis sono
Dulci tono
Collaudemus Dominum,

1 b. Qui superna
Tenens regna
Ponit mundo terminum.

2 a. Cuius virtus admiranda
Verbo fecit omnia

2 b. Fundans montes, creans fontes,
Astra rutilantia.

3 a. Saeva sedat maria
Iusta dans confinia,
Quem tremiscunt impia
Picea collegia.

3 b. Cuius sapientia
Informis materia
Nunc apparet arida,
Unda quoque liquida.

4 a. Fons totius bonitatis,
rex immense, omnisator,

4 b. Monarchiae iura tenens,
summe regum imperator.

5 a. Angelorum es creator,

5 b. Hominis quoque plasmator.

6 a. Quem decepit venenosi
fraus serpentis subdola;

6 b. Unde pulsus hoc in solo
factus est agricola.

7 a. Mortis luem pro reatu
aure hausit bibula;

7 b. Factus homo eius dira
dissolvisti vincula.

8 a. Vera sanctis in aeternum
lucis praebens gaudia,

8 b. Qui beatum Valerium,
tua fultum gratia,

9 a. Decorasti
vitae excellentia;

9 b. Mira gessit,
prava dempsit vitia.

10 a. Cuius vita tibi digna,
mors est ergo pretiosa,

10 b. Gaudet tecum coronatus
nunc in urbe gloriosa,

11 a. Cuius mira pulchritudo

11 b. Et immensa latitudo.

12 a. Ibi sonat angelorum
iugiter harmonia,

12 b. Ibi chorus senatorum
laudum solvit munia.

13 a. Duodenus ordo pius
et infantes de sub ara

13 b. Triumphantes laureati
te collaudant voce clara.

14 a. Nunc alludit
martyrum victoria,

14 b. Confessorum
fulget nunc scientia,

15 a. Et sertato capite
inter pulchra lilia

15 b. Flos agni virgineus
sequitur vestigia.

16 a. Nostra tibi, rex immense,
placeant servitia,

16 b. Et precatu huius patris
data nobis venia

17 a. Intra urbis supradictae
perducamur moenia,

17 b. Ubi vera perfruamur
cum sanctis laetitia

18 a. Summa nacti gaudia

18 b. In caelesti patria.

Grad. et Trop. ms. Toletanum saec. [12]/13. Cod. Capit. Tolet. 35—10 A. — Trop. ms. Dertusense saec. 13. Cod. Capit. Dertusen. s. n. B. — Miss. ms. Valentinum anni 1417. Cod. Capit. Valent. s. n. C. — Miss. ms. Valentinum saec. 15. Cod. Capit. Valent. s. n. D. — Miss. Caesaraugustanum imp. Caesaraugustae 1485. E. — Brev. Caesaraugustanum imp. Venetiis 1496. F. — Miss. Caesaraugustanum imp. Caesaraugustae 1498. G.

1 a, 1 Voci B. — 1 b, 2 tenet B. — 3 a, 2 Iuxta B; Vasta E. — 3 a, 4 Priscea BCD; Piscea F. — 4 a, 1 O totius BEFG. — 4 a, 2 omnis sator BEFG; omnis fehlt CD. — 5 a, 1 est B. — 7 a, 1 Mortis lumen CD. — 7 a, 2 Aure auxit F. — 8 a, 1 Vere F. — 8 b, 1 beatum Stephanum A; Martinum CD. — 9 b, 2 pura damnat vitia CD; prava depressit EFG. — 10 a, 1 tibi vita F. — 10 b, 1 sq. Nunc in urbe gloriosa manet tecum cum corona B. — 12 a, 2 und 12 b, 2 vertauscht B. — 12 a, 2 iugis F. — 12 b, 2 solvunt B. — 13 b, 2 nunc fulget gloria F. — 14 a, 1 Hunc allidit CD. — 15 a, 1 serato B; servato CD. — 15 b, 1 Flos agri F. — 16 a, 2 obsequia CDEFG. — 16 b, 1 Ut precatu F; huius tibi patris B. — 16 b, 2 data est nobis C. — 17 a, 1 Infra CD. — 17 b, 1 fruantur F; Ubi vera sempiterna CD. — 17 b, 2 Fruamur laetitia CD. — 18 a, 1 donans gaudia BCD. — 18 b, 1 fehlt CD.

358. De Confessore non pontifice.

1. Quae Deus visibiliter
Facit mirabilia,

2 a. Confessorum iugiter
Vigilat custodia,

2 b. Per quos mirabiliter
Operatur gratia.

3 a. Lumbos cinxit stricte [iste]
Et lucernam tenuit,

3 b. Pro te mundum sprevit,
Christe,
Et carnem cohibuit.

4 a. Hinc angustam viam vitae
Fortiter arripuit

4 b. Et in vitiorum lite
Bravium obtinuit.

5 a. Huius sancti per merita,
Christe, dona gaudia,

5 b. Caeli quod nos ad inclita
Ducamur palatia.

Sequent. ms. saec. 15. Cod. Sublacen. CLXVIII. (Mazzatinti 171).

359. In Natali Confessorum.

1. Psallat mens nostra
inhianter digna

2 a. Aeterno regi carmina,
quae nobis praeclara

2 b. Tam venerandi tribuit
confessoris festa.

3 a. Hic pie vivendo
commissum rexit populum
in doctrina sancta

3 b. Sibique collata
iuste dispensans Domino
reddidit talenta.

4 a. Praesentis vitae nexibus
absolutus
caelestia
possidet regna.

4 b. Pro nobis oret servulis,
flagitamus,
mereamur
ut sempiterna

5. Intrare ad gaudia.

Trop. ms. Benedictinum saec. 12. Cod. Capit. Oscen. s. n.

360. De Virginibus.

1 a. Stellas solem comitantes,
Orbem luce perlustrantes,
Collaudemus virgines,

1 b. Sexu fragili certantes
Regnant palma triumphantes
Supra caeli cardines.

2 a. Verbis Pauli docta Thecla,
Poenas temnens atque saecla,
Poli scandit gaudia;

2 b. Ignis, ensis superatrix,
Hoste victo triumphatrix
Iubilat Caecilia.

3 a. Magos vincens Katharina,
Lux effundens, monte Sina
Iugulata conditur;

3 b. Agnes tecta stola ducis,
Maechum suscitans vi crucis,
Sequens agnum cernitur.

4 a. Agatham mamma praecisa,
Mente tamen indecisa,
Medens Petrus visitat;

4 b. Ursula fert plagas mortis,
Stat Lucia turris fortis,
Pacem migrans vocitat.

5 a. Tormenta per exquisita
Barbara cum Margarita
Dimicant in stadio;

5 b. Daemonem fugat Iustina,
Lacu trahitur Christina
Caelesti praesidio.

6 a. Eulalias Dacianus
Hispanas necat profanus
Caelibatus praemiis;

6 b. Clara degens in conclavi,
Perfragrans odore suavi,
Rutilat praeconiis.

7 a. His matronis
Tuis donis,
Iesu, proles virginis,

7 b. Fac coniunctos
Nos, disiunctos
Omni labe criminis.

Miss. Caesaraugustanum imp. Caesaraugustae 1485. A. — Miss. Caesaraugustanum imp. Caesaraugustae 1498. B. — 2a, 2 tenens AB. — 3b, 2 Mecum suscitans in crucis AB — 4b, 1 Fert Apollonia plagas mortis; Apollonia augenscheinlich Ersatz für einen dreisilbigen Namen. — 6b, 2 Perfragans odores avi AB.

Nachtrag und Berichtigungen:

Für die Altersbestimmung des Reichenauer Tropars (Vorwort S. 6) bieten einen weiteren Anhaltspunkt die Strophen 8b u. 9 der Sequenz „Annua recolamus sancti Alberti“ (Nr. 80).

Nr. 56: 1b, 2 lies Quo danmatur.

„ 83: 1a, 1 „ Inviolata (oder Immaculata?).

Inhalts-Übersicht.

A. Real-Index.

1. De Tempore.

II. De Beata.

III. De Sanctis.

IV. Commune Sanctorum.

B. Verbal-Index.

Pierer'sche Hofbuchdruckerei Stephan Geibel & Co. in Altenburg.

3 2044 073 505 968

